

Univerzita Karlova v Praze

Filozofická fakulta

Katedra teorie kultury (kulturologie)

Studijní program: Obecná teorie a dějiny umění a kultury

Obor: Kulturologie

Disertační práce

Mgr. Simona Juračková

O architektuře a médiích

On Architecture and Media

Praha 2013

Školitel: PhDr. Vladimír Czumalo, CSc.

Poděkování autorky:

Na tomto místě bych ráda poděkovala všem, kteří mě přivedli do světa architektury a stali se pak svědky či spoluviníky mého hlubokého obdivu k ní. Chronologicky řazeno jsou to Luděk Navara, Jiří Hlinka, Antonín Novák, Rostislav Koryčánek, Petr Hájek, Rostislav Švácha, Vladimír Czumalo, Alexandra Kusá (s rodinou) a Monika Mitášová. Svůj vděk za podporu a pomoc při psaní této práce bych chtěla vyjádřit Vladimíru Czumalovi, Markovi Pokornému a pochopitelně své mamince, jakkoli pateticky to zní.

Prohlášení:

Prohlašuji, že jsem dizertační práci vypracovala samostatně, že jsem řádně citovala všechny použité prameny a literaturu a že práce nebyla využita v rámci jiného vysokoškolského studia či k získání jiného nebo stejného titulu.

V Praze dne 30. března 2013

.....
Mgr. Simona Juračková

Klíčová slova (česky):

architektura, média, Národní knihovna, Jan Kaplický, jazyk architektury, reprezentace

Klíčová slova (anglicky):

architecture, mass media, National Library, Jan Kaplický, language of architecture, representation

Abstrakt:

Práce se věnuje vztahu architektury a veřejnosti a objasnění role, kterou v tomto vztahu hrají média. Za východisko byl zvolen materiál konkrétní kauzy, která se odehrávala okolo projektu nové budovy Národní knihovny navrženého v letech 2006–2007 britským architektem českého původu Janem Kaplickým. První kapitola práce celou kauzu podrobně popisuje a detailně analyzuje shromážděný materiál. Z průběhu a analýzy způsobů, jakým média kauzu reflektovala, pak vyvozuje závěry relevantní pro celou oblast fungování architektury v médiích.

Zvolený případ pak slouží jako zázemí pro zkoumání vztahů architektury, veřejnosti a médií a role jednotlivých aktérů, kterým se věnuje kapitola druhá. Zabývá se také otázkou jazyka architektury a jeho specifickostí ve vztahu k jazyku, jímž je architektura reflektována, zda a do jaké míry je veřejnost připravena rozumět architektuře; rovněž se zabývá podstatou fungování médií a jejich vlivem na recepci architektury ze strany veřejnosti. Samostatná část je věnována i způsobům a zákonitostem mediální reprodukce staveb.

Třetí kapitola se vrací ke zkoumané kauze a rozebírá okolnosti jejího vzniku a průběhu. Věnuje se jak reakcím ze strany veřejnosti a jejich důvodům, tak popisu jednotlivých problematických okamžiků kauzy. Prostor je věnován i analýze místa určeného pro stavbu.

Tématem čtvrté kapitoly je otázka reprezentace. Text se věnuje proměnám společnosti, ke kterým došlo v 19. století, a zabývá se jejich důsledky pro dnešní společnost, její hodnoty a očekávání. V historickém vývoji architektury byly popsány a zkoumány příčiny dnešního stavu. Závěrečnou částí kapitoly se stala problematika reprezentace státu architekturou. Závěr shrnuje provedené analýzy, hodnotí výsledky práce a jmenuje navazující badatelské úkoly.

Abstract:

These doctoral theses deal with relationship between the architecture and the public, and a clarification of a role massmedia play in it. The particular affair related to the project of a new building for the National Library in Prague by architect Jan Kaplicky was choosed as a base of this work. Plans were designed in 2006 and 2007. The first chapter contains detailed description of the affair and analysis of gathered material. It explores courses and ways mass media reflect choosen affair. And it also deduces conclusions relevant for the whole sphere of a mass media frame in which architecture operates.

In the second chapter selected affair provides a background for the exploration of relationships between the architecture, the public and mass media; a special attention is paid to individual roles of each. The chapter is also dedicated to the language of the architecture and its specifics in the relation to the language used for the reflection of the architecture; to the readiness of the public to understand the architecture; to the nature of mass media operation and its influence on a public reception of the architecture. A special part is devoted to methods and rules of mass media reproduction of buildings.

The chapter three goes back to the affair and analyses circumstances of its inception and progress. It also pays attention to public reactions and their reasons as well as to all important points of a case description. A characterization of a place intended for the library construction is also included.

The theme of the chapter four is the representation. Text describes a transformation of a society in 19th century and deduces its consequences for a present society, its values and expectations. The historical development of the architectire is described and used for a research of today's situation roots. A question of a state respresentation materialized by architecture is also an important theme. The conclusion summarizes analysis, evaluates results and enumerates subsequent research tasks.

Obsah

Úvod	7
1. Budova zvaná chobotnice	9
1.1 Průběh „kauzy chobotnice“	9
1.2 Mediální reflexe Jana Kaplického a kauzy Národní knihovny – východiska	24
1.2.1 Jan Kaplický a média	28
1.2.2 Národní knihovna a Kaplický: námluvy	35
1.2.3 Chobotnice v centru zájmu	38
1.2.4 Dozvuky	190
1.3 Vyhodnocení analýz	191
2. Architektura – média – veřejnost	216
2.1 Architektura	218
2.2 Veřejnost	221
2.3 Média	223
2.4 Mediální re(pro)dukce staveb	228
3. Projekt pro Národní knihovnu	230
3.1 Debata napříč společnostmi	230
3.1 Letná jako místo	233
3.3 Role přezdívek	237
3.4 Co by kdyby	238
4. Architektura a veřejnost	242
4.1 Jazyk a architektura	243
4.2 Architektura a reprezentace	247
4.2.1 Dramatická proměna společnosti a její význam pro architekturu	248
4.2.2 Historismy jako dočasné východisko	250
4.2.3 Střet moderny a neoklasicismu	252
4.2.4 Národní styl a artikulace problémů moderní architektury v oblasti reprezentace	254
4.3 Režimy a reprezentace	257
4.3.1 Sovětský svaz	258
4.3.2 Fašistická Itálie	258
4.3.3 Třetí říše	258
4.3.4 Socialistické Československo	259
4.5 Rezignace státu na stavební reprezentaci	260
4.5.1 Národní povaha a její důsledky pro reprezentaci státu	261
4.5.2 Očekávání stavební reprezentace státu	264
Závěr	267
Seznam pramenů a literatury	270
Seznam zkratk	276
Příloha 1 – Seznam dostupných médií	277
Příloha 2 – Článek Kaplický a jeho Češi	293
Příloha 3 – Co řekli politici o projektu Kaplického	294
Příloha 4 – Letenská plán v obrazech	295
Příloha 5 – Návrh Národní knihovny od Jana Kaplického	301

Úvod

Architektura tvoří důležitou součást hmotné kultury člověka a vždy existuje v rámci veřejného prostoru. Pokud bychom však její význam posuzovali pouze podle rozsahu, jaký jí věnují média, vyplyne nám, že se jedná o téma ve srovnání s jinými obory lidské činnosti marginální. Agenda médií v dnešní době do značné míry určuje, co je podstatné a co nikoli; čemu je přikládán význam a co je upozaděno. A rozhoduje rovněž o způsobu, jakým je na dané téma nahlíženo a to se všemi konotacemi: přijetím veřejností počínaje a veřejnou podporou konče.

Otázce vztahu architektury a médií se zatím nikdo blíže nevěnoval. Rozhodnutí propojit tyto dva světy vychází z mé praktické i teoretické znalosti mediálního prostředí a z profesního zájmu o architekturu. Obor kulturologie se pak jevil jako vhodná platforma, v jejímž rámci je možné uskutečnit mezioborovou syntézu, uplatnit mezioborový přístup a zvolit i mezní způsoby analýzy, kterou předmět studia vyžaduje a které tradiční obory neumožňují.

Uvedené téma bylo možné řešit jako ryze teoretické, nicméně jsem si zvolila východisko v konkrétním materiálu kauzy projektu nové budovy Národní knihovny navrženého v letech 2006–2007 architektem Janem Kaplickým a jeho studiem *Future Systems* na pražskou Letnou. Uvedenou kauzu nelze v žádném případě považovat za typickou, tou není v mnoha ohledech; hlavním motivem volby bylo, že tento mezní případ je schopen odhalit více, než příklady typické. To, co se dělo kolem Kaplického a jeho návrhu, je v našem prostředí skutečně mezní bod. Pro média nebyla architektura a její tvůrce do té doby tak zajímaví. Veřejnost snad nikdy nezaujala k žádnému, byť v tomto případě nerealizovanému, architektonickému dílu tak jednoznačná a polarizovaná stanoviska. Na uvedené kauze se dá ukázat řada aspektů a lze na ní zkoumat různé roviny vztahů architektura – média – veřejnost.

Volba tématu s sebou ovšem nese určitý metodologický problém a hrozí jistá rizika. Jedná se o atypický materiál, je proto otázkou, zda je schopen ukázat jádro nebo obvyklé charakteristiky uvedených vztahů. Jsem přesvědčena, že ano a to mnohem lépe, než případy jiné. Doufám, že se mi to podaří dostatečně doložit v následujícím textu.

Architektuře je v českých médiích věnován nevelký prostor, což by v případě volby jiného tématu představovalo problém, neboť by k jeho posouzení a analýze existovalo množství příliš nahodilého materiálu. Oproti tomu o Kaplickém a jeho stavbě se psalo tak obsáhle, že to na jedné straně kladlo velké nároky na zpracování materiálu, na druhou stranu díky tomuto množství z případu vyvstávají charakteristiky vztahu architektury a médií v českém prostředí, které lze považovat za dostatečně reprezentativní.

S tématem je spojena ještě jedna obtíž: vstupujeme na území, které není nijak badatelsky pokryto. V tomto záběru ani rozsahu se jím u nás nikdo nezabýval a není ani obvyklým tématem zahraničních prací. K tématu proto prakticky neexistuje specializovaná literatura. U nás je navíc situace natolik specifická, že relevance zahraniční, zvláště anglicky psané literatury je značně omezena.

Teoretická a metodologická východiska mi poskytla dosti sporá literatura z oborů mediologie, dějin a teorie umění a architektury, teorie umělecké kritiky, sociologie architektury, teorie masové komunikace, mediálních studií nebo kulturní antropologie. Cenné impulsy mi dodal především Rem Koolhaas se svým *Třešticím New Yorkem*¹, z recentní kulturologické produkce pak Jan Děkanovský², dále kniha *Analýza mediálních sdělení*³ nebo

¹ KOOLHAAS, Rem. *Třešticí New York. Retroaktivní manifest pro Manhattan*. Praha: Arbor vitae, 2007. 247 s.

² DĚKANOVSKÝ, Jan. *Sport, média, hry: Zlatí hoši, královna bílé stopy a další moderní hrdinové*. 1. vyd. Praha: Dokořán, 2008. 183 s.

³ SCHULZ, Winfried et al. *Analýza obsahu mediálních sdělení*. 3., nezměněn. vyd. Praha: Karolinum, 2011. 149 s.

Naše, národní umění od profesorky dějin umění Mileny Bartlové⁴, tedy literatura značně různorodá v tématech, teoretických i metodologických východiscích a postupech.

Struktura práce odpovídá strategii, kterou jsem při přístupu k tématu zvolila: nejprve exponuje kauzu Národní knihovna, pak se věnuje podobě a způsobům referování o architektuře, zasazení kauzy do širšího společenského kontextu a dále problémům a roli architektury v rámci reprezentace. V závěrečných kapitolách se snažím dovést analýzu k shrnujícím poznatkům o vztahu architektury a společnosti a zprostředkující úloze médií v něm.

Jan Kaplický a mnohohvrstevnatý příběh nové budovy Národní knihovny tedy není předmětem práce, ale jeho analýza na základě mediálního obrazu je základním instrumentem zkoumání uvedené problematiky. V centru mého zájmu jsou přitom především následující témata:

V jakém případě se média zajímají o architekturu?

Jaký obraz architektury vytvářejí?

Koho média zastupují? Veřejnost? Architekturu? Veřejného investora? A koho se snaží oslovit?

Je vůbec třeba zprostředkovat architekturu médií?

Či je to zájem referovat o architektuře? Komu to poslouží a komu ne?

Jedním z hlavních cílů práce je analyzovat a popsat mechanismy fungování architektury v mediálním světě a vyvodit z toho relevantní závěry. Jádrem práce tedy tvoří analýza mediálních ohlasů tvorby a osobnosti architekta Jana Kaplického, jejíž dominantní částí je právě uvedená kauza Národní knihovna, která je s ním neodmyslitelně spojena. Jako metody byly zvoleny textová a funkční analýza mediálních ohlasů z rozmezí let 1996 až 2009, kterých bylo celkově téměř deset tisíc. Jedná se o poměrně značný objem materiálu, což s sebou nese určité výhody i nevýhody: výhodou byla možnost popsat kauzu v poměrně velké šíři, nevýhodou nemožnost se u tak velkého vzorku věnovat detailněji všem jednotlivým výstupům.

Výsledky těchto analýz posloužily jako materiál pro vytvoření hned několik kapitol nebo jejich částí: byl z nich zpětně rekonstruován příběh Národní knihovny pohledem médií, dále popsán způsob referování o kauze, ale také zachycen mediální obraz Kaplického „před a po“; tedy jak v době, kdy ho znali jen odborníci, tak v období, kdy si o detailech jeho soukromého života četli čtenáři bulvárních plátků. Data také posloužila pro vytvoření souhrnu přezdívek Kaplického návrhu. A v neposlední řadě pak k formulování odpovědí na předchozí okruhy otázek.

Technická poznámka: Názvy analyzovaných médií, které by se za normálních okolností psaly kurzívou, jsou v textu práce psány běžným písmem, neboť by při současném užívání kurzívy pro názvy článků v nich a citace ztratilo užití kurzívy význam.

⁴ BARTLOVÁ, Milena. *Naše, národní umění: studie z dějin dějepisu umění*. Vyd. 1. Brno: Společnost pro odbornou literaturu – Barrister & Principal, 2009. 149 s.

1. Budova zvaná chobotnice

„Stojí proti sobě Národní knihovna a velký hříbek, který knihovně říká: Tak jestli ty jsi Národní knihovna, tak já jsem Národní stadion.“

popis kresleného vtipu z časopisu Reflex

Chobotnice, skvrnitá pyramida, oko nad městem, obří chobotnice, bublající pyramida, oko nad Prahou, hlavonožec, muchomůrka, klobouk houby, obří oko, zbloudilý druhohorní ještěr. Zelené monstrum, kosmická medúza, chobotnička, cirkus, hlen, chrchel, bunkr pro teletubbies, zelená chobotnice, cirkusový stan, obří exkrement, halda důlní hlušiny, lastura, hromada slizu, brontosauří lejno, mamutí plivanec.

Mimozemšťan, zelený žblabuňk, letenské lejno, velká kapka, žabinec, obrovská oliheň, zmuchlaný kapesník, ufo, homole, děravá krtina, oko chobotnice, ementál, zelená knihovna, zelený sliz, šmoulí hrad, odporné svinstvo, cirkus Humberto, zelený smrkanec, panelák pro teletubies, cirhotická játra, sopel, ošklivá bakterie, fialové lejno pod zeleným kapesníkem.

Mlok, slizounek, žába, nazelenalá chobotnice z japonských mang, hrouda, zelené montrum za dvě miliardy, zbloudilý druhohorní ještěr, nádor, zelený plkanec, sci-fi potvůrka, která se posunuje při zemi, občas někoho pohltí a zvětší svůj objem.

Směs sýru ementálu z jedné strany a odporného brouka ze strany druhé. Zelenká chobotnice, zelený hlen, trus mimozemšťana, měňavka, Neznámkův klobouk bez antény, čapka tatky Šmouly. Vanilkový pudink, jednooké strašidlo, pozorovatelná s kyklopským okem shlížejícím na město, vlna, houba, vzdušná vlna, nádra, blob, zelená příšera, žabička, oko, vesmírný flus, sopel, mozkožrout z Futuramy. Ementál, Micky Mouse House, Teletubbies House, Tubby House, druhý Palác kultury, rozteklý ementál. Chutná améba plná knih, mimozemšťanské oko, polyp, žabí hlen.

1.1 Průběh „kauzy chobotnice“

Kauza Národní knihovny, která je předmětem našich analýz, měla velmi komplikovaný průběh. Pro její lepší pochopení a orientaci v ní byl sestaven výčet jejích jednotlivých důležitých okamžiků a událostí, které začínají vypsáním soutěže a končí dva roky od vyhlášení výsledků, tedy v den, kdy uplynula lhůta pro zahájení realizace návrhu vymezená v podmínkách soutěže. Předkládaný sled událostí je souběžně obrazem vznikajícího mediálního obrazu.

Stranou nezůstala reflexe referování o autorovi návrhu, z níž je patrné, jak se Jan Kaplický postupně stává známou osobností sledovanou i bulvárem. Výsledkem je určitá osa celého příběhu, která je slouží jako poznatek nejen o médiích a jejich fungování a o podobě reflexe architektury, ale i o kultuře a společnosti.

23. února 2006 – zastupitelstvo Prahy změnilo územní plán kvůli výstavbě knihovny.

16. května 2006 – vyhlášena mezinárodní soutěž na novou budovu Národní knihovny.

30. června 2006 – termín uzávěrky přihlášek do soutěže, podmínky si vyzvedlo 760 architektů z celého světa.

24. – 26. října 2006 – v prvním kole vybrala porota 8 z 335 zaslaných návrhů.

27. – 28. února 2007 – komise jednomyslně vybrala vítěze, podpořil ho i zástupce Prahy.

2. března 2007 – byly vyhlášeny výsledky mezinárodní soutěže na Národní knihovnu. Vítězným návrhem byl vyhlášen projekt architekta Jana Kaplického a jeho studia *Future Systems*. Strhl se mediální poprask.

5. – 7. března 2007 – mediální humbuk pokračuje, ke zpravodajství se připojují názory a komentáře, začínají se ozývat první negativní sdělení a kritiky. Lidé zabývající se tématem podotýkají, že vítězství Kaplického nebylo překvapením, upozorňují na neekonomičnost řešení (hliník), problém s porušením podmínek (už 5. března). Ke stavbě se začínají vyjadřovat osobnosti – Knížák, Milunič, Švácha.

8. března 2007 – přibývá pozitivních i negativních komentářů, poměrně hojně jsou zastoupeny hlasy odborníků. Česká komora architektů (ČKA) vydává prohlášení, podle něhož vítěz porušil podmínky soutěže tím, že umístil konzervační fond pod zem. ČKA požádala o prověření regulérnosti soutěže Mezinárodní unií architektů (UIA). Ukazuje se, že Národnímu památkovému ústavu (NPÚ) se nelíbí, že je Ježek při definici zadání vynechal.

9. března 2007 – připojuje se i Klub za starou Prahu a vytýká výšku budovy, navrhuje její snížení, podle klubu je úmyslně naddimenzovaná. Zástupci mezinárodní poroty porušení podmínek vyvracejí už ve stejný den.

10. března 2007 – vychází text, který potvrzuje stanovisko Mezinárodní unie architektů (UIA), ale i rozhovor s místopředsedou ČKA Daliborem Borákem, podle kterého soutěž nemá vítěze.

11. března 2007 – téma „chobotnice“ se stává závěrečným tématem *Otázek Václava Moravce*.

18. března 2007 –v MF Dnes vychází velký rozhovor s Pavlem Bémem před jeho odletem na dvouměsíční cestu do Himalájí. V něm poprvé naznačuje, že s návrhem Jana Kaplického není zcela ztotožněn.

19. března 2007 – Ondřej Neff probírá tři důvody, proč odmítáme Kaplického návrh: nechut' nebo strach z nového, odpor k cizincům a emigrantům a neznalost.

20. března 2007 – Rostislav Švácha vypočítává problémy kolem návrhu Jana Kaplického: jak nás nevychová velkorysost poroty, jak je dům vysoký a konkuruje Hradu a jak budova zastará.

21. března 2007 – Karel Hvížd'ala se poměrně ostře obouvá do odpůrců stavby, zkresluje fakta a všechny negativní reakce připisuje české malosti.

22. března 2007 – v Instinktu vychází velký rozhovor s Kaplickým, ve kterém například objasňuje svou nesnášenlivost označení emigrant. Nezní příliš přesvědčivě.

24. března 2007 – Adam Drda v *Kavárně* MF Dnes rozebírá dosavadní průběh diskusí, podle něj primátor napůl odvolal svou jednoznačnou podporu.

27. března 2007 – vychází zpráva, že ČKA žádá UIA o přezkoumání regulérnosti soutěže kvůli umístění depozitáře v podzemí.

28. března 2007 – ředitel Národní knihovny Vlastimil Ježek se snaží ve velkém textu vyvrátit všechny námitky a útočí na ČKA kvůli stížnosti k UIA; zahajuje se výstava soutěžních návrhů na Národní knihovnu, knihovna k ní vydává knihu o celé soutěži.

29. března 2007 – pro veřejnost se otevírá se výstava *Oko nad Prahou* v Klementinu (potrvá do 31. května); Kaplický se pouští do svých kritiků.

3. dubna 2007 – ČRo 6 přináší britskou recenzi Kaplického pražského návrhu (Daily Telegraph). V časopise ERA21 Osamu Okamura uvádí, že architekti nebyli výsledkem soutěže překvapení.

4. dubna 2007 – Pavel Jerie, generální ředitel NPÚ, říká, že památkáři mají s návrhem problém, Ježek namítá, že podmínky projednal s magistrátními památkáři a dvojkolejnost památkové péče ho nezajímá a Jan Kněžínek z magistrátu uvádí, že názor NPÚ neznamena vůbec nic. Za první čtyři dny navštívilo výstavu 4.676 návštěvníků.

6. dubna 2007 – na Staroměstské radnici byla otevřena výstava *Letná – historie a vývoj prostoru*. Jana Tichá a Kateřina Bečková stojí za Kaplického projektem.

8. dubna 2007 – Nedělní blesk (tedy bulvár) přináší velký materiál, kterým představuje Kaplického a jeho důležité realizace.

12. dubna 2007 – Ježek poprvé připustil, že pro získání stavebního povolení bude zřejmě nutné udělat několik změn v projektu.

15. dubna 2007 – dnes nastal první den od vyhlášení výsledků soutěže včetně víkendů, kdy o Janu Kaplickém nevyšla žádná zpráva. Jedná se o skutečnou masáž Kaplickým, média se zasloužila i o rozšíření termínu „blob“.

16. dubna 2007 – Mirek Topolánek navštěvuje výstavu v Klementinu. Aktualne.cz vypichuje premiérovo překvapení nad velikostí stavby (není tak velká) a uvádí, že projekt má podporu vlády i města. Nicméně se zmiňuje, že neví, jestli na stavbu bude dost peněz.

18. dubna 2007 – Český rozhlas Hradec Králové v pořadu *Dnes sledujeme* uvádí, že na daný den připadají 70. narozeniny Jana Kaplického.

19. dubna 2007 – ČKA zpochybňuje průběh výběru do druhého kola, tedy že porota měla dost času na hodnocení 355 návrhů.

20. dubna 2007 – Pecha Kucha Night s Janem Kaplickým.

23. dubna 2007 – vychází velký a podrobný text v Xantypě (např. o zónování provozu), dosud nejpodrobnější rozbor návrhu.

25. dubna 2007 – první ze série textů o tom, co bude v Klementinu po dostavbě chobotnice včetně obrazového doprovodu.

27. dubna 2007 – ČT vydala tiskovou zprávu s blahopřáním k narozeninám Jana Kaplického a informací, že o něm odvysílá dva dokumenty.

28. dubna 2007 – Lidové noviny zveřejňují výzvu Klubu za starou Prahu na odvolání šéfa pražských památkářů Kněžínka; v Karlových Varech bude (2. 5.) přednáška o návrhu Národní knihovny.

30. dubna 2007 – MF Dnes rozvíjí plány s Klementinem, uvádí mj. i Knihovnu Václava Havla. V ČT 2 bude uveden dokument o Janu Kaplickém *Profil*.

3. května 2007 – prezident Václav Klaus navštívil Prahu 9 a při té příležitosti se zastupitelů zeptal, jestli nemají nějaké vhodné místo pro chobotnici. Na druhý den to téma Národní knihovna opět vyneslo na titulní strany deníků. V první fázi média přinášejí pouze Klausovo negativní hodnocení, MF Dnes a Lidové noviny posléze přinášejí reakci Kaplického, Ježka, případně Jiříčného.

5. května 2007 – MF Dnes objasňuje, že za Klausovou kritikou stojí analýza architekta Radka Martiška, k prezidentovi se dostala přes ředitele Národní galerie Milana Knížáka. Klausovu angažovanost kritizuje Jiří Pehe, Právo vtahuje do hry další politiky, když zveřejňuje text o tom, že Bursík bude sedět v první řadě a pozorovat Klause, Rath se ke Klausovi přidá, ale Paroubkovi by se stavba za deset let prý knihovna mohla začít líbit. Noviny se Klausově reakci vesměs vysmívají.

9. května – Klaus reaguje na názorové straně MF Dnes, následně text vychází na několika serverech, hlavním tématem je nefér diskuse o knihovně a výčet nedostatků projektu. Uhl na Klause později v Právu reaguje přirovnáním k Chruščovovi a opakovanou výzvou, ať se nehlásí o další prezidentské období.

15. května 2007 – Kaplický má přednášku v senátu, Klaus přes pozvání nepřijde. Média referují o přednášce a o Havlovi jako o stoupenci návrhu Kaplického.

16. května 2007 – *HŠH architekti*, kteří v soutěži skončili na 3. místě, podávají stížnost k Úřadu pro ochranu hospodářské soutěže (ÚOHS) a UIA oznamuje, že se bude zabývat stížností ČKA na regulérnost soutěže; Tochtermann, člen poroty za UIA, vzal zpět své předchozí prohlášení, prý se jednalo o předčasné osobní sdělení porotce, které nelze považovat za oficiální stanovisko UIA. Borák z ČKA k tomu dodává, že pokud UIA potvrdí, že podmínka byla závazná, měla by se znovu sejít porota a soutěž vyhodnotit.

18. května 2007 – Lidové noviny přinášejí zprávu, že Národní knihovna pořád ještě nevlastní pozemky pro stavbu knihovny (Praha po ní chce úhradu přeložení tramvajové točny) a že žádá i o další pozemky.

21. května 2007 – Týdeník Euro se Národní knihovně věnuje jako hlavnímu tématu, hlavním objevem je zjištění, že není možné použít peníze z Fondu národního majetku, se kterými ředitel Ježek dosud operoval; kromě jiného Ježek říká, že její stavba by stálo tolik, co pronájem dvou gripenů na deset let, přirovnání si později oblíbí Kaplický. Tyden.cz upozorňuje, že Letná už se začala měnit, ale nikdo zatím nezná její budoucí podobu a debaty o knihovně téma trochu zastíňují.

23. května 2007 – architekt Martišek měří horkovzdušným balonem výšku blobu a snaží se dokázat, že vizualizace jsou manipulované; nedaří se mu to, z Karlova mostu není vrchol balonu skoro vidět.

26. května 2007 – vzniká petice architektů a designérů na podporu Jana Kaplického.

28. května 2007 – MF Dnes vydává články *Chobotnice se na Letné má víc příznivců než odpůrců* a *Chobotnice se líbí spíš mužům* a prezentují výsledky průzkumu agentury Median pro Národní knihovnu; ostatní média přebírají interpretaci České tiskové kanceláře (ČTK), která postavila zprávu na tom, že většina lidí nedokáže stavbu posoudit. Lidové noviny vydávají text o tom, že Národní knihovna usiluje o *Slovanskou epopej*, v němž se ukazuje, že na stavbu zřejmě nebudou peníze a že s variantou nestěhovat knihovnu z Klementina radnice Prahy jako s možnou pracuje.

29. května 2007 – primátor Prahy Pavel Bém se po dvou měsících vrátil z Himalájí, dnes má zasednout na jednání městské rady. Čeká ho i jednání o pozemcích pod knihovnou, protože budova je prý větší, než se původně předpokládalo; později se ukáže, že není větší, jen byla navržena jinak. Klaus Béma za dlouhou absenci kritizoval, ale po zdolání *Mount Everestu* mu poslal blahopřání a pozval ho na Hrad. Za dva dny končí výstava návrhů, vidělo ji přes 30 tisíc návštěvníků.

zřejmě 7. června 2007 – Milan Knížák, ředitel Národní galerie, uspořádal ve Veletržním paláci debatu Národní knihovně, kterou sám moderoval. Nikdo se nezamýšlí nad tím, jak se může ředitel veřejné instituce takto zabývat jinou veřejnou institucí. Prezidentovy názory tlumočí Jakl.

11. června 2007 – první neoficiální informace o tom, že UIA potvrdila postup poroty jako správný. Druhý den se přidává v Pražském deníku možnost soudu. Euro zveřejňuje zprávu, že Ježkovi se o chobotnici postará Hazuka.

16. června 2007 – článek v MF Dnes na základě internetové aktivity fanouška seriálu Futurama spekuluje, zda je „chobotnice“ prepisem objektu z uvedeného seriálu.

19. června 2007 – ČTK uvádí, že Kaplický získal za chobotnici od britské Královské akademie umění nejvyšší cenu v kategorii architektury – A./J. Bovis Award.

20. června 2007 – model Národní knihovny se objeví na konferenci knihovníků v Olomouci.

zřejmě 22. června 2007 – Jan Kaplický se vloudil na oslavu 66. narozenin Václava Klause a přinesl mu dort v podobě hlavonožce.

26. června 2007 – ministr kultury Jehlička se setkal s Kaplickým a seznámil se s návrhem knihovny, Jan Kaplický a Vlastimil Ježek jsou hosty Michala Prokopa v pořadu ČT *Krásný ztráty*.

30. června 2007 – architekt Václav Králíček, poradce ředitele Útvaru rozvoje města, napsal otevřený dopis obráncům projektu, ve kterém odsuzuje stavbu jako design, nikoli architekturu. Deník tento dopis interpretuje jako první veřejné vystoupení vedení hlavního města proti stavbě. Připomíná také, že nikdo z komunálních politiků v tomto duchu veřejně nevystoupil. Králíček se ozval až teď, protože prý čekal na svolení magistrátu.

10. července 2007 – o Kaplickém se zmiňuje super.cz: potkal se v Karlových Varech s Jiřím Bartoškou.

15. a 16. července 2007 – potenciální protikandidát Václava Klause na post prezidenta Jiří Dienstbier používá Klausovu kritiku knihovny jako ukázkou jeho všeznákovství, příklad citují snad všechna zpravodajská média.

17. července 2007 – Elle zveřejňuje zprávu, že butik značky *Marni* v Tokiu vytvořili *Future Systems*.

4. srpna 2007 – v *Právu* vychází později často komentovaný rozhovor s Janem Kaplickým, který je v něm velmi arogantní a přezíravý.

17. srpna 2007 – vzniká iniciativa *Klementinum studentům*, která má za cíl uchránit budovu před turistickým využitím.

20. srpna 2007 – na Letné se začíná stavět tunel.

23. srpna 2007 – ÚOHS vydává informaci, že se nebude zabývat podnětem *HŠH* na zrušení rozhodnutí o vítězi, protože mu to nepřísluší; *HŠH* informují o druhém podnětu, MF Dnes odkazuje na soud.

26. srpna 2007 – časopis *Mezinárodní politika* informuje o aktivitách Českých center a uvádí, že v Londýně bude připravena výstava k 70. narozeninám Jana Kaplického.

10. září 2007 – MF Dnes přináší zprávu, že knihovna jedná s Kaplickým o ceně za projekt, odhadují výši 150 mil. Kč. Ministerstvo kultury se zavázalo dát na projekt peníze, jen není jasné, jestli stížnosti k UIA byly zamítnuty, nebo se ještě budou řešit, každá strana (NK a ČKA) tvrdí něco jiného.

20. září 2007 – v Brně stojí lávka Evy Jiřičné, kterou navrhla poté, co zakázku odmítl Kaplický.

27. září 2007 – v *Hospodářských novinách* vychází velký rozhovor s Kaplickým o pohledu přes dva půllitry.

4. října 2007 – v anketě MF Dnes o nejatraktivnějšího Čecha vyhrává Jan Kaplický; Eva Jiřičná popisuje v *Interview ČT 24* mj. průběh výběru v soutěži na Národní knihovnu.

5. října 2007 – vychází série článků o Národní technické knihovně ve výstavbě se zmínkou o Národní knihovně.

10. října 2007 – na Frankfurtském knižním veletrhu bude představen i Kaplického návrh Národní knihovny; *lidovky.cz* vydávají zprávu, že pražští politici se snaží zabránit umístění knihovny na Letné.

11. října 2007 – zpráva na titulní straně *Lidových novin* způsobuje poprask, ventiluje se jak odpor ODS (a prakticky i ČSSD, ačkoli ta zůstává v pozadí) vůči stavbě Kaplického knihovny na Letné, tak výrok UIA. Vyšlo 45 článků (plus duplicitní), i když několik jich je o knižním veletrhu; Národní knihovna svolává tiskovou konferenci.

12. října 2007 – po webových verzích přinášejí zprávu i všechny tištěné verze, interpretace se mírně různí, Bém je ještě občas vnímán jako obhájce knihovny.

13. října 2007 – hovoří se o dřívějším zablokování prodeje pozemku pražskými zastupiteli (záminkou je tramvajová smyčka), o možném přesunu stavebního místa, o tom, že se knihovna roztáhla i na sousední pozemek; Kaplický poprvé uvažuje o soudu.

14. října 2007 – avizována je schůzka Béma a Jehličky, Jehlička a Jandák jsou hosty v *Otázkách Václava Moravce*; Béma a Kaplický vystoupili ve zpravodajském příspěvku na Nově, situace je interpretována jako hádka, na jejím základě bude uspořádán *speciál Televizních novin*.

15. října 2007 – ÚOHS se nebude zabývat ani 2. podnětem *HŠH*; diskutuje se o posunutí pozemku, Ježek odmítá výhrady pražské ODS. Podle něj zastupitelé o změnách kolem pozemků věděli a souhlasili s nimi; Bém se chce kvůli knihovně vrátit z Moskvy dřív.

16. října 2007 – o pozemek má podle médií zájem PPF; Topolánek uvedl, že novostavba Národní knihovny není prioritou vlády; náhradním místem pro ni by mohl být Strahov; vypisuje se soutěž na urbanistickou studii Letné; Kaplický se tajně oženil s Eliškou Fuchsovou.

17. října 2007 – zítra se uskuteční duel na Nově; média zveřejňují petici umělců a architektů na podporu stavby Jana Kaplického na Letné a proti diletantismu politiků (iniciátorem je Jiří Černický); Ministr kultury Václav Jehlička řekl, že jeho úřad pro tento rok nepočítá s penězi na stavbu; mapuje se vývoj názorů Pavla Béma; šéf poslaneckého klubu KSČM Pavel Kováčik se staví na podporu Národní knihovny; další politické strany reagují na dikci ODS.

18. října 2007 – objevuje se druhá petice, tentokrát proti stavbě knihovny na Letné (*Kaplický ano, na Letné ne*); proběhl duel na Nově. Kaplický s Bémem se shodli na tom, že nová budova by v Praze stát měla a je třeba hledat řešení situace; primátor Roman Onderka chce chobotnici v Brně; komunistický poslanec Kováčik dokládá, že s Národní knihovnou se v rozpočtu počítá; Bém uvádí, že v porotě soutěže byl za sebe, ne jako primátor; třetí petice (na podporu) vzniká na stránkách www.paroubek.eu/petice; Balbínova poetická strana otevírá svou prozatímní národní knihovnu, kterou je podle potřeby možné zvýšit, snížit, přebarvit či přesunout.

19. října 2007 – ukazuje se, že pozemek pro knihovnu schválila Praha, Národní knihovna jej neposunula bez jejího vědomí; peníze na přípravu stavby v návrhu státního rozpočtu jsou; třetí petice se tiše přesunula z Paroubkových stránek jinam; Kaplický oželel svatební cestu; knihovna v Plzni vydává další petici na podporu Národní knihovny.

20. října 2007 – osm vítězných návrhů je od čtvrtka k vidění v Českých Budějovicích (už dříve Bém protestoval, že se to nekoná pod jeho záštitou, že ta platila jen v Praze); pokračuje kritika výkonu moderátorky Pavly Charvátové v duelu Kaplického a Béma; Ježek doložil písemnosti k pozemkům a opravdu byly posunuty na návrh Útvaru rozvoje města, ale zřejmě ten posun nikdo neschválil a Ježek na dopisy magistrátu několik měsíců nereagoval.

21. října 2007 – Ježek v *Otázkách Václava Moravce* promluvil o prodražení knihovny na 3 mld. v případě odkládání stavby; zveřejněny jsou výsledky průzkumu STEM pro ČT, podle nichž lidé nesouhlasí s postojem Béma a 60 % Pražanů se chobotnice líbí; Izraelské velvyslanectví prý na vládu neoficiálně vyvinulo velký tlak, aby knihovna stála jinde, neboť by jejich ambasádu v sousedství převyšovala a znamenala by tak pro ni bezpečnostní riziko.

22. října 2007 – Václav Klaus vydává prohlášení, že Jan Kaplický svou kritikou ODS ohrožuje demokracii.

23. října 2007 – Strana zelených organizuje (už minimálně od září) petici na záchranu Letné: proti oceanáriu a Národnímu fotbalovému stadionu; chystá se demonstrace na podporu blobu, kterou organizuje činohra Národního divadla a chystá se i národní sbírka na stavbu s pracovním názvem *Národ sobě III*; architekt Martin Roubík posílá ministerstvu kultury otevřený dopis architektů o tom, že soutěž na knihovnu byla zmanipulovaná; Bém se tajně sešel s Ježkem, zřejmě k odborné komisi; Kaplický zmínil v rozhovoru, že zaměstnanci knihovny mají od ministerstva zakázáno mluvit.

24. října 2007 – ČTK vydává zprávu, že Bém se chce domluvit a při úpravě projektu by bylo možné návrh Jana Kaplického postavit na Letné; včera zmíněný dopis 22 architektů požaduje po ministerstvu zrušení soutěže.

25. října 2007 – uskutečnila se demonstrace, souběžně s ní zasedalo zastupitelstvo s mimořádným bodem programu, protiváhu demonstrantům tvořil ředitel Národní galerie Knížák s transparentem, že soutěž byla zmanipulovaná; podle mediálních výstupů to vypadá, že chobotnice na Letné přece jen bude, alespoň to má zařídít odborná komise, jejíž složení představil po jednání primátor Bém.

26. října 2007 – ze seznamu komise vyplývá, že v ní zasedá i Jakub Cigler, již dříve ohlášený budoucí partner Kaplického při realizaci.

27. října 2007 – dnes se poprvé sešel tým Národní knihovna; studenti architektury položili základní kámen knihovny a zakopali s ním plyšového psa.

30. října 2007 – tým Národní knihovna má jako jednu z asi 30 otázek řešit i regulérnost soutěže.

31. října 2007 – podle ankety tyden.cz se zastupitelům Prahy knihovna Jana Kaplického líbí.

2. října 2007 – v týmu končí jeden z právníků pro možný střet zájmů, ukazuje se, že i ostatní mají vazby na politiky nebo problematické firmy.

8. listopadu 2007 – zasedá zřejmě kompletní Tým Národní knihovna.

9. listopadu 2007 – po schůzce týmu Jan Kaplický jásá, že knihovna se postaví na Letné, jen trochu menší, Bém je zdrženlivý; výzkum STEM pro magistrát: 2/3 lidí se zajímají o knihovnu, v přijetí je to půl napůl, mladí vs. staří, vzdělání vs. nevzdělání.

14. listopadu 2007 – podle právníků týmu Národní knihovna byla soutěž v souladu se zákonem o zadávání veřejných zakázek (médií zkráceno jako regulérní), o místě bude rozhodnuto do Vánoc; poslanci chtějí po NKÚ kontrolu výdajů na soutěž.

15. listopadu 2007 – experti říkají, že Národní knihovnu je možné postavit jinde, ale musí s tím souhlasit Kaplický; v Magazínu MF Dnes vychází rozhovor s Eliškou Kaplickou a vyprávění Jana Kaplického.

16. listopadu 2007 – v Národní galerii začíná výstava *Slavné pražské vily*, kde se prezentuje i Dvořákova vila Jana Kaplického (tato výstava a s ní spojená kniha danou vilu „prozradila“ veřejnosti).

22. listopadu 2007 – památkáři v týmu Národní knihovna se bojí, že chobotnice je mohutnější, než se zdálo a vyžádali si další vizualizace, interpretuje se to jako ohrožení knihovny.

28. listopadu 2007 – na Jihočeské univerzitě v Táboře je ode dneška do 10. prosince přístupná výstava *Oko nad Prahou*.

29. listopadu 2007 – Kaplický představil svůj projekt knihovny pražským zastupitelům; Pavel Bobek pokřtil album *Antologie*, kmotrem byl Jan Kaplický.

30. listopadu a 1. prosince 2007 – v Táboře bude *Videofest*, jedním z hostů má být Kaplický.

4. prosince 2007 – představeny byly nové návrhy Národní knihovny ve zlaté barvě.

6. prosince 2007 – Kaplický s manželkou dorazili na premiéru filmu *Václav*, o které se referovalo proto, že tam Halinu Pawlowskou pokousal její pes a na níž Eliška K. dorazila bez podprsenky pod šaty od *Stely McCartney*; pro příští rok připravuje Kaplický pro značku *Leeda* kolekci šatů a plavek, která bude „nesmírně neslušná“.

8. prosince 2007 – právníci z týmu Národní knihovna mají pochybnosti o soutěži, jejich jednání se prodlouží.

11. prosince 2007 – uzavírají se sázky na termín zahájení stavby Národní knihovny.

14. prosince 2007 – podle Lidových novin je Jan Kaplický osobností roku 2007.

19. prosince 2007 – rozhodnutí o Národní knihovně se odkládá, zřejmě bude známo v únoru namísto do Vánoc.

31. prosince 2007 – slovy roku jsou podle Lidových novin blob a antiklaus; událostí roku je podle Hospodářských novin blob.

9. ledna 2008 – právníci týmu Národní knihovna zřejmě zpochybní soutěž, prosákly o tom informace.

10. ledna 2008 – ČKA pravděpodobně změnila soutěžní pravidla a v ČR už nebude možné vypisovat soutěže podle podmínek UIA; hrozí nutnost vypsatí nové soutěže na knihovnu.

15. ledna 2008 – v Elle vychází velký rozhovor s Janem Kaplickým.

16. ledna 2008 – 30 akademiků posílá otevřený dopis ministrovi kultury a vyzývá k prověření, zda Národní knihovně nestačí prostory Klementina, bojí se jeho komercializace.

17. ledna 2008 – Jan Kaplický má připravit do konce února nové vizualizace, 27. února se tým Národní knihovna sejde a vynese verdikt.

22. ledna 2008 – je ohroženo získání pozemků, Národní knihovna musí do konce roku předložit stavební povolení, jinak prodej padá.

25. ledna 2008 – kvůli průtahům s novostavbou se oddaluje i rekonstrukce Klementina; na České Miss bude jedna z finalistek v šatech od Kaplického.

26. ledna 2008 – film *Občan Havel* měl předpremiéru, Jan Kaplický se nakonec nezúčastnil.

zřejmě 28. ledna 2008 – testovala se výška knihovny na přání památkářů a to jeřábem.

2. února 2008 – vyhlášena Česká Miss, připomínka šatů od Jana Kaplického.

6. února 2008 – UIA dopisem potvrdila výsledky soutěže na Národní knihovnu, Ježek oznámil, že vyjádření akceptuje výsledky soutěže.

12. února 2008 – poctu ČKA 2007 získala Alena Šrámková, Kaplický byl mezi nominovanými.

15. února 2008 – ve třetím kole druhé prezidentské volby vyhrál Václav Klaus, který zůstane na Hradě dalších pět let. Pakliže se o Pavlu Bémovi mluví jako o korunním princí ODS, upevňuje se tím i jeho pozice, což má dopad i na „kauzu Národní knihovna“.

17. února 2008 – v Lucerně se uskutečnil koncert s názvem *Chci to na Letný* na podporu stavby knihovny, zahráli Tata Bojs, Michal Pavlíček, Pavel Bobek, PSH, Leona Machálková, L. B. P., Jiří Dědeček, Vypsaná Fixa, Načeva. S návrhem přišel Pavel Bobek, Machálkovou vypískali.

18. února 2008 – primátor Brna Roman Onderka chce Kaplického za externího brněnského architekta, Kaplický navštěvuje Brno.

19. února 2008 – signatáři přinesli petici za zachování Klementina studentům a vzdělanosti na ministerstvo kultury.

21. února 2008 – prosakuje informace, že právníci z týmu Národní knihovna se neshodují.

25. února 2008 – ÚOHS se znovu věnuje knihovně, tentokrát na základě podnětu MK ČR; má prověřit, zda je možné na základě uskutečněné mezinárodní soutěže zadat veřejnou zakázku.

26. února 2008 – památkářský tým doporučuje knihovnu postavit na Letné a v navržené podobě.

27. února 2008 – schází se tým Národní knihovna a nerozhoduje, čeká na vyjádření ÚOHS; Kaplický zvažuje žalobu u mezinárodního soudu a dává magistrátu měsíční ultimátum; architekt rovněž přivezl nový model a vizualizace.

28. února 2008 – kontrola NKÚ na hospodaření Národní knihovny neproběhne, nebyla by prý účelná.

29. února 2009 – zjišťuje se, že Kaplický dostane zhruba 5 mil. a autorská práva, pokud se knihovna stavět nebude; architekt také pracuje na studii pro koncertní a kongresové centrum

do Českých Budějovic; Kaplický ubírá na razanci ve vztahu k předešlým vyhlášeným měsíčním ultimátům.

5. března 2008 – členové Českého spolku vlasteneckého ku zřízení pomníku Jára Cimrmana chystají v neděli na vrchlabské Letné postavit vlastní Národní knihovnu, respektive její model

6. března 2008 – petici na podporu stavby Národní knihovny podepsalo 12 tisíc lidí.

10. března 2008 – Kaplického chobotnice už stojí na vrchlabské Letné; bulvár popisuje večírek po Českém lvu, kterého se Kaplický účastnil.

12. března 2008 – koná se vernisáž výstavy *Slavné pražské vily* ve Zlíně.

19. března 2008 – ÚOHS se obrátil na Evropskou komisi s otázkou, zda pro soutěž na knihovnu bylo možné použít výjimku ze zákona.

na 26. března 2008 je avizován kulatý stůl časopisu ERA21 o Národní knihovně.

27. března 2008 – v Praze začíná *Febiofest*, Jan Kaplický přijal roli čestného předsedy, na závěrečném večeru předá hlavní cenu; vypršel termín Kaplického ultimáta, architekt den před tím oznámil, že na něm netrvá a že chce dál jednat.

31. března 2008 – po návštěvě Brna Jan Kaplický přijíždí do Českých Budějovic jednat o nové koncertní síni.

3. dubna 2008 – Jan Kaplický obvinil Útvar rozvoje hlavního města Prahy z manipulace s vizualizací; Kaplický a jeho odpůrci se měli stát hosty pořadu *Máte slovo* (ČT1, 22 hod.); nakonec zřejmě všichni politici odmítli a možná nepřišel ani Kaplický, ale média se debatě nevěnovala (k dispozici je pouze náznak z jediné zveřejněné zprávy – dopisu čtenáře, podle které Kaplickému účast zakázala manželka).

4. dubna 2008 – v Praze končí *Febiofest*, pokračuje do regionů, připomínám je Kaplický.

9. dubna 2008 – Britský list *Financial Times* napsal, že hlavním problémem, který vzniku české Národní knihovny brání, jsou politici.

14. dubna 2008 – Martin Pecina se nechal slyšet, že je pod tlakem stran rozhodnutí o soutěži; Bém dává od knihovny ruce pryč.

18. dubna 2008 – Jan Kaplický oslaví 71. narozeniny.

22. dubna 2008 – Pecina v rozhovoru pro *Právo* uvedl, že podle něj knihovna na Letné nebude; možná vznikne sbírka na knihovnu.

24. dubna 2008 – uskutečnila se přehlídka značky *Leeda* s modely Jana Kaplického, předváděla i herečka Aňa Geislerová.

26. dubna 2008 – vychází text, že Národní knihovna bude stát na Vyšehradě; Bém ji druhý den dementuje.

27. dubna 2008 – v pořadí *168 hodin* si premiér Topolánek tipuje, že knihovna se stavět nebude; Národní knihovna je tématem *Nedělní partie* na TV Prima.

28. dubna – svolána schůzka Béma a Knížíka (!) o knihovně v Kongresovém centru, přizván Ježek.

29. dubna 2008 – knihovníci možná budou stávkovat na podporu „chobotnice“; Kaplický upravil návrh tak, aby se vešel na původní letenský pozemek a nemusela se provádět změna územního plánu.

1. května 2008 – premiér Topolánek řekl, že knihovna a město se mají dohodnout na tom, kde bude knihovna stát, jak bude vypadat a kde se vezmou peníze na dofinancování.

4. května 2008 – ministr Jehlička prohlásil, že na stavbu Kaplického knihovny nejsou peníze, respektive je na ni 1,9 miliardy; exministr Jandák by peníze hledal v privatizaci.

6. května 2008 – režisérka Špátová připravuje dokument o Janu Kaplickém.

18. května 2008 – ředitel Ježek dopisem vyzývá primátora, aby mu prodal pozemky.

20. května 2008 – z jihu Čech oznamují, že Jan Kaplický 22. srpna představí studii sálu Antonína Dvořáka.

21. května 2008 – dvacet tři českých a zahraničních architektů se obrátilo na ministra kultury, aby jim řekl, zda soutěž na knihovnu byla regulérní, či nikoli.

22. května 2008 – ministr píše řediteli Ježkovi, aby vyvrátil všechny pochybnosti; 23 nespokojených architektů chce po knihovně miliardu pro soutěžící za studie, protože se prý jednalo o parodii na soutěž.

28. května 2008 – Ježek s Jehličkou se sešli a našli řešení, ale představí ho až za pár dnů; vicepremiér Čunek chce najít miliardu na knihovnu.

29. května 2008 – Ježek shání pro stavbu knihovny politickou podporu, vypadá to na lidovce, socialisty a zelené; stavba by se mohla odsunout na rok 2010.

30. května 2008 – Kaplický posnídal s Paroubkem a dohodl se s ním jak na podpoře blobu za dva roky, tak na tom, že mu bude dělat poradce pro kulturu; za největšího škůdce Paroubek označil Knížíka.

3. června 2008 – na tiskové konferenci Ježek oznámil, že bude kandidovat za lidovce do Senátu na Praze 9 a dostal od strany 41. základní kámen nové knihovny.

4. června 2008 – Paroubkova žena chce uspořádat sbírku na Národní knihovnu.

15. června 2008 – v *Otázkách Václava Moravce* jsou Bém, Sobotka a Ježek.

3. července 2008 – Kaplický navrhl pro značku *Alessi* jídelní soupravu, v prodeji je od tohoto týdne.

4. července 2008 – Jan Kaplický s manželkou jsou v Karlových Varech na filmovém festivalu, jmenuje jej několik článků, bulvár komentuje odvážné šaty jeho ženy a označují za architektovu úchylku, že odhaluje manželku.

15. července 2008 – podle průzkumu názorů obyvatel Prahy 7 by Letná měla zůstat parkem a stavět by se na ní nemělo nic.

23. července 2008 – ministr Jehlička uvedl, že blob na Letné se stavět nebude, že se zaměří na kapacitu Klementina; Jan Kaplický zprávě nevěří; zpráva přišla den před Ježkovými pětáctýřicetinami.

24. července 2008 – vedení Národní knihovny oznamuje, že podá trestní oznámení na neznámého pachatele z pražského magistrátu stran pozemků a napíše dopis ombudsmanovi; knihovníci souběžně oznamují, že přebudování Klementina není řešením a že Národní knihovna se bez nové budovy neobejde.

25. července 2008 – pražští lidovci podpořili Ježka.

28. července 2008 – Kaplický poskytl MF Dnes velmi arogantní rozhovor.

29. července 2008 – stínový ministr kultury Jandák kritizuje ministerstvo za odmítnutí blobu, neviditelnost a neschopnost sehnat peníze.

30. července 2008 – plánována obnova Klementina se zdrží; studenti Emila Přikryla představují na AVU své návrhy na rozšíření Klementina.

2. srpna 2008 – Jehlička upřesňuje plány s Národní knihovnou a uvádí, že nová budova se dostane na řadu za osm až deset let; primátor Brna Onderka plánuje s Kaplickým jedno architektonické překvapení.

7. srpna 2008 – Evropská komise uvedla, že výjimku ze zákona, díky které byla vypsána mezinárodní soutěž podle pravidel UIA, nebylo možno použít; ÚOHS zřejmě navrhne zrušení architektonické soutěže.

8. srpna 2008 – Ježek doplňuje, že rušit soutěž zatím nebude a spor může rozhodnout jedině soud; objevily se první pochybnosti o správnosti interpretace stanoviska Evropské komise antimonopolním úřadem; několik architektů, kteří se soutěže neúčastnili, podalo trestní oznámení.

10. srpna 2008 – Bém vyzval Ježka k rezignaci.

12. srpna 2008 – Kaplický představil v Budějovicích svůj návrh koncertní síně ve tvaru rejnoka.

14. srpna 2008 – na blížícím se Polabském knižním veletrhu v Lysé nad Labem bude vystaven model Národní knihovny od Jana Kaplického (4. – 7. září).

18. srpna 2008 – na propagačních materiálech města s vizualizacemi tunelu Blanka se zřejmě omylem objevila „chobotnice“.

22. srpna 2008 – před zahajovacím koncertem Hudebních slavností Emy Destinové bude vystaven model „rejnoka“.

26. srpna 2008 – ministr Jehlička píše Ježkovi, aby mu předložil návrh na vypořádání neplatné soutěže, rovněž mu uděluje výtku; Ježek odpovídá, že nemá relevantní důvod pro zrušení soutěže a že by Česku mohla hrozit arbitráž.

28. srpna 2008 – ÚOHS zveřejňuje jméno autora posudku z Evropské komise; Ježek už předtím vyzval ministra kultury k prošetření postupu ÚOHS kvůli unikům informací do médií.

29. srpna 2008 – MF Dnes a ČTK spekulují o odvolání ředitele Ježka, ministerstvo to popírá s tím, že čeká na výsledky právního rozboru průběhu soutěže; Topolánek uvádí, že do budoucna počítá s novou budovou pro Národní knihovnu a že za případné problémy může Praha.

30. srpna 2008 – lidovci se údajně přou kvůli plánovanému odvolání Ježka, který je jejich kandidátem do senátu.

4. září 2008 – ministerstvo financí zahájilo finanční kontrolu v Národní knihovně týkající se soutěže.

5. září 2008 – Ježek uvádí, že v knihovně žádná kontrola neprobíhá a usuzuje z toho, že tudíž ani informace o jeho odvolání nebude pravdivá.

8. září 2008 – Ježek oznamuje, že má nové místo pro blob, podrobnosti však tají.

9. září 2008 – Ježek je po osmé hodině večerní odvolán z funkce generálního ředitele Národní knihovny, důvodem byly údajně problémy kolem chystané stavby nové budovy Národní knihovny; řízením pověřen Pavel Hazuka.

10. září 2008 – nově pověřený ředitel Národní knihovny Pavel Hazuka chce pokračovat v jednáních o pozemcích a Kaplického návrh je podle něj stále ve hře; Jehlička uvedl, že podle některých právních rozborů není potřeba soutěž rušit, protože ani neexistovala.

12. září 2008 – policie bude vyšetřovat soutěž, je podezření na trestný čin pletichy, stane se tak na základě srpnového trestného oznámení.

16. září 2008 – ČTK zveřejňuje zprávu, že Eliška Kaplicky je těhotná.

27. září 2008 – v Londýně se konalo představení Havlovy hry *Odcházení* za přítomnosti autora, účastnil se ho i Jan Kaplický.

9. října 2008 – Jan Kaplický se účastnil křtu knihy článků Jiřího Paroubka v restauraci Monarch, později po akci je na místě zastřelen Václav Kočka mladší, syn provozovatele Matějské pouti a přítel Jiřího Paroubka.

20. října 2008 – Kaplický odmítl převzít cenu za přínos v oblasti architektury od ministerstva kultury. Řekl, že chce počkat, dokud pro českou architekturu opravdu něco dokáže.

24. října 2008 – Pecinův úřad prověřuje ombudsman, předběžně uvádí, že to vypadá, že umístění fondu pod zemí bylo porušením podmínek a Kaplického návrh měl být vyloučen.

30. října 2008 – Bém řekl autorům petice za záchranu Letné, že na Letné bude park a nic se tam stavět nebude, ani knihovna.

7. listopadu 2008 – českobudějovičtí protestují proti zástavbě v oblasti, kam je naplánován Kaplického „rejnok“.

21. listopadu 2008 – vypadá to, že MK ČR ani NK soutěž na knihovnu nezruší, Hazuka o ní nechce mluvit, protože ji prošetřuje policie.

11. prosince 2008 – pražské zastupitelstvo neprodlouží Národní knihovně možnost koupit pozemky pro novostavbu, ten vyprší 31. prosince.

před 16. prosincem 2008 – Richard Rogers napsal primátorovi Pavlu Bémovi dopis na podporu Kaplického projektu, Dominique Perrault podepsal petici na podporu knihovny.

7. ledna 2009 – pořád probíhají šetření, takže ředitel Národní knihovny nemůže říct nic o soutěži, možném vyplacení odměny Kaplickému, ani o plánech s novostavbou.

14. ledna 2009 – Janu Kaplickému se odpoledne narodila dcera Johana; večer Jan Kaplický umírá, nemá u sebe doklady, proto nebylo snadné jej identifikovat.

15. ledna 2009 – spekuluje se o okolnostech úmrtí Jana Kaplického (otrava) a zpoždění sanitky kvůli hlášení opilosti, které bylo plané; rodina vydává prohlášení, že Kaplický zemřel štěstím.

16. ledna 2009 – pokračují spekulace o Kaplického smrti; ČSSD obvinila ODS z podílu na jeho smrti; vzniká nadační fond pro knihovnu, za kterým stojí Kasl, Sommerová a Mathé.

22. ledna 2009 – chystá se manifestace za Kaplického blob; upřesňuje se rovněž program veřejného rozloučení s Kaplickým v Pražské křižovatce.

27. ledna 2009 – koná se veřejné rozloučení s Janem Kaplickým.

29. ledna 2009 – primátor Bém odmítl, že kauza knihovna není uzavřena; příznivci blobu ohlásili manifestaci na podporu jeho stavby.

31. ledna 2009 – v Babicích nad Svitavou má vyrůst rodinný dům připomínající slimáka, stavbu z leštěného hliníku si u Kaplického objednal neznámý investor.

4. února 2009 – ČTK přináší podrobnosti kolem Kaplického plánovaných realizací u Konopiště – volavky a vily Kaplický; je povolena sbírka na knihovnu.

5. února 2009 – na pražském Staroměstském náměstí se koná manifestace na podporu výstavby blobu, přišly zřejmě dva až tři tisíce lidí (podle ČTK několik stovek), k vidění jsou hesla „Bém a Klaus z Česka raus“ a „Chobotnice na Hrad a Klaus na bagr“.

7. února 2009 – na čtvrtetní demonstraci se začaly sbírat podpisy na petici na podporu stavby Národní knihovny, za dva dny je jich 1452.

12. února 2009 – vdově po Kaplickém kondoloval dopisem britský premiér; na Letné se uskutečnil happening Knihovna – Postav si sám, při němž měl vzniknout půdorys knihovny ze starých knih.

13. února 2009 – připravuje se kniha Josef a Josef, kterou koncipoval Jan Kaplický.

16. února 2009 – zveřejněna je informace, že architekti, kteří pracovali ve *Future Systems* na Kaplického projektech, dostali od Amandy Levete výpověď.

26. února 2009 – nové modely Jana Kaplického a *LEEDY* se mají představit v Japonsku na Fashion Weeku v Tokiu, až později se ukáže, že české návrháře podvedla japonská firma a z účasti sešlo.

2. března 2009 – od soutěže uplynuly dva roky, autorovi projektu mají podle podmínek soutěže připadnout práva k projektu a zhruba 4 miliony korun (160 tis. Eur); Vlastimil Ježek představil svou knihu; Národní knihovna řeší, komu předá peníze a práva.

1.2 Mediální reflexe Jana Kaplického a kauzy Národní knihovny – východiska

Pro analýzy, které jsou předmětem zájmu této kapitoly, byly jako metody výzkumu zvoleny textová a funkční analýza mediálních ohlasů. Snahou autorky bylo získat bližší představu o tom, jak „Kauza Kaplický“ probíhala v médiích, respektive kolik, o čem se psalo, jak dlouhé byly zprávy, zda převažovaly spíše pozitivní či negativní a jestli byl Jan Kaplický vnímán víc v souvislosti s architekturou, nebo jako součást společenského dění. Zaměřovala se média spíše na osobu, nebo dílo? A jak často se odvolávala na Kaplického zahraniční slávu?

Ze tří možných vědeckých přístupů, které uvádí Helmut Scherer v publikaci *Analýza obsahu mediálních sdělení*, se dá náš přístup k přípravě zadání průzkumu popsat jako kritické zkoumání účinnosti mediálního systému, přičemž ovšem není možné výsledky porovnat s daty mimo média (kolik zpráv kdo vydal, kolik vyjádření, jaká témata chtěl prosazovat), ale spíše se jedná o ověřování vědeckých teorií.⁵

Uvedený zájem je nejprve nutné přetavit ve výzkumné téma, musí tedy proběhnout tzv. operacionalizace. Základní výzkumná témata jsou definována následně: Jakou roli hrála tuzemská média v kauze kolem návrhu budovy Národní knihovny? Jak média referují o architektuře? Jak byl Jan Kaplický reflektován médii v průběhu času?

Dalším krokem je definovat tzv. objekty obsažené v tématu a pokusit se pro ně nalézt měřitelné ukazatele.⁶ Prvky tématu tedy jsou: tuzemská média, návrh Národní knihovny, kauza kolem návrhu – různé názory a pole pro ně, způsob psaní o architektuře, reflexe Jana Kaplického.

⁵ SCHULZ, Winfried et al. *Analýza obsahu mediálních sdělení*. 3., nezměněn. vyd. Praha: Karolinum, 2011. s. 32. Na rozdíl od politického průzkumu není tato kauza centrálně organizována jedním subjektem a je více samovolná; není řízena jako kampaň, nebo alespoň ne kompletně. Objevují se zde sice prvky PR a marketingu ze strany Národní knihovny, samotného Kaplického, částečně i ČKA a protestujících architektů, ale témata nebyla předem naplánována a kampaň vznikala prakticky až na půdě médií.

⁶ SCHULZ, Winfried et al. *Analýza obsahu mediálních sdělení*. 3., nezměněn. vyd. Praha: Karolinum, 2011. s. 33.

Rozhodnutím podrobit kvantitativní analýze všechna média dostupná prostřednictvím databáze společnosti *Newton Media* odpadla první volba týkající se základního souboru, čili otázka která média vzít v úvahu. Náš materiál tedy tvoří skupina strukturálně nestejnorodých médií: ve výzkumu figurují jak klasická tištěná média všech možných druhů, tak média elektronická (televize, rádia, servery) včetně internetových verzí tištěných médií a agenturního zpravodajství. V úvahu přitom nebylo bráno politické zaměření jednotlivých médií, neboť politická rovina kauzy je vnímána jen jako jedna z mnoha rovin sporu, i když její důsledky měly na výslednou (ne)realizaci vítězného návrhu asi největší vliv.

Pro práci je důležité zmínit, že základní soubor nebyl nijak redukován. Sběr dat proběhl pomocí selektoru databáze společnosti *Newton Media* za použití klíčového slova a výsledné mediální výstupy byly po částech exportovány do wordovských souborů. Výhodou tohoto způsobu získání dat byla dostupnost potřebných dat na jednom místě a v elektronické verzi, nevýhodou fakt, že s nimi nadále nebylo možno zacházet v rámci databáze, ale pouze v textovém editoru. Seznam médií, která byla k selekci dostupná, je uveden v Příloze 1.

Podobným způsobem jako v případě volby médií byla vyřešena i otázka volby obsahů, neboť v potaz byly brány všechny texty, které byly automaticky vyselektovány po zadání klíčového slova „Kaplický“. S ohledem na množství výsledků a čas, který samotnou selekci mohla strávit⁷, se autorka rozhodla omezit výběr výsledků na toto jedno slovo, neboť uživatelské rozhraní umožňuje exportovat najednou pouze stovku článků a při volbě různých klíčových slov by proto nebylo možné odstranit duplicitní články. Toto rozhodnutí jistě do jisté míry ovlivnilo výsledky selekce, neboť nezaručilo výběr naprosto všech článků obsahujících zmínku o Janu Kaplickém; mohlo se stát, že jej databáze kvůli uvedení jména v některém z pádů při skloňování nenašla. Podle rozhovoru s pracovníky společnosti *Newton Media*, která databázi provozuje, je ale selekce navzdory tomu zcela relevantní.⁸ Analýza tak pracuje s různými typy textů – od zprávy přes komentář, recenzi, rozhovor a názor až po dopisy čtenářů, fejeton či kurzívu.⁹

Jisté však je, že pokud je výběr textů relevantní pro analýzu odpovídající na otázku podoby reflexe Jana Kaplického českými médii, pak není zcela vyčerpávající ve vztahu ke kauze kolem Národní knihovny. K ní se totiž na rozdíl od prvního tématu mohly vztahovat i texty, které jméno Jana Kaplického neuvádějí a tudíž nejsou v datech pro analýzu obsaženy. Jméno architekta Kaplického však provázelo již samotné vypsání soutěže, což byl mimochodem jeden z bodů, které kritici vedení Národní knihovny zazlívali. Z toho autorka usuzuje, že množství chybějících textů (tedy bez zmínky o Kaplickém) nebude zásadní. S ohledem na to, že v této části je pro naši práci podstatnější výsledek obsahové analýzy a že kauza (i referování o ní) byla po celou dobu svého trvání pod drobnohledem celé řady médií, je prakticky nemožné, aby nějaká důležitá informace výzkumu unikla, proto autorka nepovažuje omezení vstupního vzorku mediálních výstupů za podstatné.

Dalším krokem je volba časového období, které budeme sledovat. V případě analýzy reflexe Jana Kaplického byl soubor jednotek pro výběr vzorku časově ohraničen na jedné straně termínem vzniku databáze společnosti *Newton Media* (v té době pod názvem *NewtonIT*), tedy datem 1. ledna 1996, a na straně druhé měsíc a půl dlouhým odstupem od smrti Jana Kaplického (14. ledna 2009), a zároveň reflexí uplynutí dvou let od vyhlášení výsledků soutěže (4. března 2009). Do vzorku byly zahrnuty i uvedené dny. V případě

⁷ Autorka měla k dispozici databázi pouze na dva dny. Při práci se ukázalo, že selekce je při větších objemech dat časově několikanásobně náročnější, než autorka předpokládala, a to navzdory svým předchozím zkušenostem s databází. Exportovat pak bylo možné pouze soubory menší nebo rovné počtu 100 jednotek, přičemž databázi nebylo možné nastavit tak, aby si zapamatovala již vyselektované jednotky.

⁸ Informace byla získána při osobním rozhovoru s Ing. Dagmar Kuncovou 15. května 2009.

⁹ Tak je v médiích označován ironický či doslova fabulující text, dříve býval skutečně psán kurzívou.

analýzy dění kolem Kaplického návrhu Národní knihovny bylo druhé datum stejné, první je pak 10. listopadu 2005, kdy vychází v Hospodářských novinách první zmínka o tom, že ředitel Národní knihovny by Kaplického rád viděl jako účastníka zamýšlené mezinárodní soutěže na stavbu nové budovy knihovny. Texty tedy mapují reflexi architekta Jana Kaplického v českých médiích v období delším, než je 13 let.

Co se týče volby mediovaných obsahových jednotek, zaměří se analýza na témata, která by měla pomoci potvrdit nebo vyvrátit hypotézu, že o Janu Kaplickém referovala nejprve odborná média a kulturní stránky médií obecných, následně v souvislosti s jeho návrhem pro Národní knihovnu převážně média zpravodajská a to na čelních stranách a stránkách věnujících se událostem a politice, a následně – ve chvíli, kdy se Kaplický stal svého druhu celebritou – se texty o něm přesunuly i na stránky bulváru nebo alespoň mezi zprávy ze společnosti.

Poté je potřeba zvolit obsahové jednotky v návaznosti na ostatní postupně formulované výzkumné otázky. Další obsahové jednotky jsou tedy definovány s ohledem na osobnost a dílo Jana Kaplického: informace o jeho zahraničních úspěších, připomenutí jeho emigrace a vztahu k rodné zemi (definované jako zmínky o jeho stavbách v ČR, neboť před svou emigrací je podepsán pod dvěma realizacemi, po návratu, podle svých slov, pod žádnou), Kaplického tvorba mimo oblast architektury (design a oblečení), reflexe díla Jana Kaplického (filmy, výstavy, ocenění a přednášky) a osobnost a vztahy. Zájem se soustředil také na uvádění Kaplického jako referenčního bodu. citace JK, odkazy na něj, dotazy v rozhovorech známých lidí (často ve smyslu „řekni mi, co si myslíš o Kaplickém, a já Ti řeknu, jestli se s tebou ještě budu dál bavit“) apod. Samostatným tématem byly texty týkající se Kaplického návrhu Národní knihovny. Ve vzorku textů byli rovněž předmětem zájmu mluvčí. S ohledem na rozhodnutí zanalyzovat všechny dostupné texty se ve výsledcích objevují v nevelkém množství i články, které s naším tématem nesouvisí (obvykle o kaplických fotbalistech, otci Jana Kaplického nebo autorovi knihy Kladivo na čarodějnice). Ty byly do analýzy rovněž zahrnuty, ale v součtech jsou jasně označeny jako „omyl“ a v analyzovaných obsazích nefigurují.

Tyto jednotky, označované také jako jedinečné zprávy, byly zkoumány u vzorku o objemu 1.202 výstupů a vztahují se k obsahům publikovaným mezi 1. lednem 1996 až 13. říjnem 2007. Zahrnují tedy 89,5 % zkoumaného času a 23,5 % celkového množství zpráv. K tomuto omezení analyzovaného vzorku došlo z čistě praktických důvodů, neboť analyzovat obsah všech výstupů ve všech zvolených kategoriích nebylo možné.

Formulace otázek okruhu A:

- 1) Jaké místo zaujímal Kaplický v českých médiích před soutěží na Národní knihovnu a jaké po vyhlášení výsledků? Kolik mu bylo věnováno prostoru?
- 2) Která konkrétní témata se s ním spojovala?
- 3) Jak často se o něm referovalo pozitivně a jak často negativně?
- 4) Jak se proměňovala média a místo v nich s postupem času a v návaznosti na vývoj kauzy?

Formulace otázek okruhu B:

- 1) Jak média referovala o soutěži na knihovnu? Kolik jí věnovala prostoru, na kterých místech se zprávy objevovaly?
- 2) Jaká konkrétní témata se objevovala a jaký jim byl věnován prostor?
- 3) Které zdroje informací média používala a s jakou četností?
- 4) Jak často se vyskytovaly hodnotící soudy ke kauze knihovny? Jaké byly žánry, v nichž se o knihovně referovalo?
- 5) Lze vypořádat rozdíly mezi reflexí v televizi a tisku?

Důležitým problémem výzkumu bylo zamezení duplikací kódovaných údajů. Ty by totiž mohly znamenat snížení vypovídající hodnoty výsledků. Například zpravodajské relace v televizi a rozhlasu se opakují každou čtvrt hodinu, případně hodinu, a to často bez větších změn obsahu; regionální deníky pak nezdědka přebírají zprávy do mnoha svých lokálních mutací a navzdory tomu, že se jedná o jeden a tentýž text, monitoring jej neumí označit jinak, než jako například 74 samostatných textů. Takové opakování stejného obsahu bylo označeno v záznamovém archu jako „počet stejných článků“. Také se, zvláště v žánru názorů, objevovaly totožné texty na různých serverech (např. na neviditelnypes.cz a virtually.cz). Pokud byl takový text rozpoznán, článek byl přiřazen k médiu, které jej zveřejnilo jako první a celkový počet vydání textu byl zaznamenán v kolonce „počet stejných článků“.

Podobně byly řešeny duplicity tištěných a elektronických verzí článků, přičemž pokud se nelišily více než v 10 % obsahu, byla elektronická verze přiřazena k tištěné, i když jí mohla v datu vydání předcházet. Souvisí to se situací, kdy elektronické verze deníků před rokem 2009 více spjatý s tištěným médiem, než je tomu v roce 2012, samostatné on-line redakce nebyly velké a spíše docházelo k tzv. překlápění tištěného vydání do elektronické verze. Nejprve se tak dělo v souvislosti s vydáním tištěného deníku nebo dokonce až po něm, ale v průběhu času se tak děje hned po odeslání do tisku nebo dokonce i před ním a text na webové stránce tak o den předchází zprávu tištěnou. S rozvojem více či méně samostatných redakcí elektronických verzí se také objevují původní texty pro weby odlišné od verzí tištěných.

Kvantitativní analýza obsahu byla provedena na základě metod popsaných v publikaci *Analýza obsahu mediálních sdělení*.¹⁰ Jako jednotka analýzy byl zvolen jeden mediální výstup (je možné jej také nazývat příspěvkem nebo zprávou), tedy jeden výjezd z monitoringu označený názvem, datem a jménem média, v němž se obsah příspěvku objevil. Tento výstup byl obvykle článkem z tištěného média, přepisem zprávy či debaty z elektronického média, či příspěvkem z elektronického média. Články přecházející z jedné strany na jinou byly v případě lišícího se titulku popsány a analyzovány jako samostatné texty. Jednotlivé výstupy už nebyly dále segmentovány a to ani v případě, že obsahovaly více textů a to s ohledem na množství materiálu zpracovávaného v analýze. Každý výstup je pak v záznamovém archu definován názvem, datem vydání a názvem média.

Zkoumány byly následující kategorie obsahu:

- a) téma příspěvku (mohlo být zvoleno více možností, pořadí jejich uvedení přitom nebylo důležité; blíže nebyla rozdělena subtemata vztahující se k Národní knihovně, jako např. petice na podporu stavby Jana Kaplického, debaty kolem vyjádření Václava Klause apod., neboť tato témata blíže zkoumala kvalitativní analýza)
- b) vyznění příspěvku ve vztahu k Janu Kaplickému (škála pozitivní – spíše pozitivní – neutrální – spíše negativní – negativní; nikoli nutně obsah hodnotících soudů, který by vypovídal o vyváženosti a nestrannosti zpravodajství)
- c) žánr příspěvku (např. zpráva, názor, rozhovor)
- d) délka příspěvku (podle kategorií; údaje nelze sčítat)
- e) geografický dosah média nebo jeho části, kde se příspěvek nachází (např. celostátní TV, lokální rádio, regionální příloha deníku, internetová verze celostátního týdeníku)
- f) typ média nebo relace (zpravodajské, kulturní, odborné, bulvár apod.)
- g) na vzorku textů zvoleného s ohledem na vývoj kauzy (celkem 264 textů od 16. června až 12. října 2007) bylo analyzováno označení aktérů (např. Jan Kaplický, odborník na architekturu, politik, občan)

¹⁰ SCHULZ, Winfried et al. *Analýza obsahu mediálních sdělení*. 3., nezměněn. vyd. Praha: Karolinum, 2011. 149 s.

Získané údaje byly při analýze zanášeny do excelovského souboru a byly jim přidělovány výše uvedené obsahy. Vyhodnocení a tvorba tabulek a grafů probíhala rovněž za pomoci programu MS Excel.

Předmětem zájmu analýzy byla mimo jiné interpretace role hlavních aktérů – jak „politických“ subjektů (v doslovném i přeneseném významu) a jejich agendy, tak i médií a veřejnosti laické a odborné. Předmětem analýzy rovněž bylo sledování mluvčích, kteří se k tématu vyjadřují. Šlo přitom jak o hledisku typu mluvčího (architekt, veřejná osoba), tak o konkrétní osobnosti.

1.2.1 Jan Kaplický a média

Pro zkoumání a posouzení reflexe osobnosti a tvorby architekta Jana Kaplického v období před vypsaním mezinárodní soutěže na budovu Národní knihovny byla zvolena jako metoda výzkumu kvantitativní obsahová analýza, která při je analýze mediálních sdělení ve většině případů schopná poskytnout validní a reliabilní výsledky.¹¹

Cílem analýzy bylo zjistit, jaká média o Janu Kaplickém referovala, při jaké příležitosti a jakým způsobem a odvodit z toho výchozí pozici Kaplického na začátku kauzy Národní knihovny. Předpokladem bylo, že se mu věnovala převážně média odborná a to u příležitosti konkrétní události nebo akce a že se tudíž Kaplický do širšího povědomí dostal právě až v průběhu událostí spojených s Národní knihovnou. Volba analyzovaného vzorku a postupy analýz byly podrobněji popsány v předchozí kapitole.

Následující část analýzy přiblíží podobu mediální přítomnosti Jana Kaplického od ledna 1996, do vyhlášení výsledků mezinárodní architektonické soutěže na Národní knihovnu, ke kterému došlo 2. března 2007. Pracovně ji lze nazvat „Jan Kaplický před výbuchem“.

rok 1996

5 zpráv (v denících: Lidové noviny a MF Dnes)

Fórum na Žofině bylo námětem celkem pěti článků, byla to tedy prakticky jediná souvislost, ve které se o Kaplickém psalo. Kaplický je v MF Dnes jmenován jako jedna ze zahraničních hvězd, v Lidových novinách je mezi „našimi“ architekty (psala Věra Jirousová), Marek Pokorný jej také zařazuje po bok Šrámkové a Pleskota, jen udává, že žije v Londýně. Kaplický ve všech textech figuruje jen v rámci výčtu, Pokorný mu pak při hodnocení konference věnoval jednu větu.

rok 1997

3 zprávy (Hospodářské noviny a Týden)

Týden věnuje Kaplickému krátký pozitivní článek (nepodepsaný), v němž se zmiňuje jeho návrh Památníku obětem komunismu z roku 1993. Text je pravděpodobně doplněním velkého článku Petra Kratochvíla hodnotící počín Architekta a Zlatého řezu – seznam dvaceti architektů roku „7“. Výrobce pórobetonu připomíná jím vloni uspořádané fórum, kde byl i „náš proslavený emigrant pan Kaplický z Londýna“.

rok 1998

15 zpráv (7 v Architektovi, 4 v denících)

V médiích uvízla přenáška Jana Kaplického v Českém centru v Londýně a avízo výstavy připravované s galerií ICA (Institute of Contemporary Arts). Jednalo se o zatím nejrozsáhlejší

¹¹ SCHULZ, Winfried et al. *Analýza obsahu mediálních sdělení*. 3., nezměněn. vyd. Praha: Karolinum, 2011. s. 34.

přehlídku prací Future Systems, repríza měla být v Manchesteru, Paříži a Veletržním paláci v Praze (1999).

Výstavu zpětně popisuje Ivan Margolius, za sedm týdnů ji prý vidělo 33 tisíc návštěvníků. Článek je zároveň první zmínkou o Janu Kaplickém v rámci odborného tisku, který se ve výběru objevil. Na Margolia reaguje Karel Cvrček v rámci polemiky. Reaguje ale spíše na Margolia, než na Kaplického.

Kaplický je také referenčním bodem pro Olgoj Chorchoj, když se mluví o díle Jiříčné, objevuje se citát Kaplického o architektuře a umění v textu o Federicu Díazovi.

Kaplický také přednášel o své tvorbě v muzeu v Hradci Králové. Článek v Architektovi o ní připomíná přednášku Kaplického v Hradci Králové před 15 lety (zřejmě 1983).

V Národní galerii se 15. prosince koná Kaplického přednáška v souvislosti se zmiňovanou výstavou. K výstavě vyšlo speciální monografické číslo Zlatého řezu, ale jinak nebyla zpravodajskými médii příliš reflektovaná. Recenzi napsal Marek Pokorný a Zdeněk Lukeš. V souvislosti s výstavou se v pořadu „21“ na ČT 2 objevuje rozhovor s Kaplickým.

rok 1999

33 zpráv (17 v architektonických časopisech, 12 v denících, 1 v bulváru)

Podle zpráv pokračuje výstava v Národní galerii. S Janem Kaplickým dělá rozhovor Zdeněk Lukeš. Kaplický v něm uvádí, že by chtěl stavět na Letné. Jedná se o jeho návrh pomníku obětem komunismu. Hovoří spíš o svém pohledu na společnost a například památkovou péči, ale zmiňuje (kritizuje) školu a některé realizace.

V Týdnu je recenze výstavy od Kristiny Žantovské. Mluví o hliníku, skle (jsou interpretovány jako tradiční materiály), futuristických vizích, ekologickém a sociálním rozměru staveb, inspiracích. „*Kaplický je přesvědčen, že krása je imperativ, ke kterému bychom se měli vrátit a zapomenout na to, že prostory musí být vymezené osmi rohy.*“ (Krása jako imperativ, Týden, 11. 1. 1999, s. 69) V témže textu autorka bez hnutí brvy tvrdí, že Kaplický se přírodním materiálům vyhýbá, protože si uvědomuje nedostatek přírodních zdrojů. Buňky bez ostrých hran prý šetří místo.

Rozhovor s Grymem a Škrabalem připomíná práci Kaplického na brněnské lávce přes Koliště, kterou nakonec navrhovala Eva Jiříčná. Je to zajímavé z hlediska, že Kaplický opakovaně tvrdí, že žádnou nabídku v České republice nedostal.

V lednovém Architektovi otiskli text Jana Kaplického z knihy *For Inspiration Only* o jeho práci. Únorový Architekt přinesl hned několik textů. Recenze Pavla Halíka je velmi osvěžující text, který zmiňuje soutěžní projekt na Bažantnici Pražského hradu. Ve Stavbě je pak text Vladimíra Šlapety, který připomíná přednášku Kaplického v Praze v první polovině 80. let v ÚBOK na Příkopech. Je směřicí oslavy a pamětnického vzpomínání.

23. listopadu MF Dnes a Lidové noviny otiskly zprávu ČTK, že Kaplický dostal Stirling Prize. Poprvé o kaplickém – jednou větou – informoval i Blesk. Druhý den opět MF Dnes a přidaly se i Hospodářské noviny (celkem 5 deníků, Týden a Architekt). V listopadu se rovněž uskutečnila přednáška v Národní galerii. Z mediálního hlediska se velmi dobře se trefila – uskutečnila se asi tři dny po vyhlášení ceny.

V MF Dnes se 24. listopadu připomíná, že Kaplický po revoluci zprostředkoval návštěvy významných architektů na ČVUT, které se ale nesetkaly s patřičným ohlasem. Také uvádí, že výstava ve Veletržním paláci měla 30 tisíc návštěvníků, jen není jasné, jestli se nejedná o záměnu s Londýnem.

Krátký rozhovor s Kaplickým přinesly 23. prosince Lidové noviny. Chtěl by stavět, ale nemá nabídky, nabídka knih o architektuře v pražských knihkupectvích je žalostná, naše architektura je často levnější, než tradiční.

rok 2000

4 zprávy (3 v architektonických časopisech, 1 v Týdnu)

Švácha ve svém textu *Bez stropu* ve Stavbě uvádí návrh pomníku Jana Kaplického, připomíná, že by mu musel ustoupit zbytek pomníku a neoklasicistní úprava svahu.

rok 2001

5 zpráv (2 v Architektovi, 3 v denících; 4 z toho jen zmínka)

V rozhovoru s architekty Jiranem a Kohoutem asi první lehce negativní vyznění: architekti se zamýšlejí, kdo chce žít v kosmickém technosvětě. Pozitivní je zmínka v rozhovoru *Šumný Vávra*: Kaplický prý na něj velmi zapůsobil přednáškou v Praze, tehdy u nás převažovala postmoderna a Kaplický představoval dům, který vypadal jako brambora.

rok 2002

9 zpráv (6 z toho jen zmínka, 2 v architektonických časopisech, 1 elektronická verze deníku)

V srpnovém rozhovoru Architekta s Olbramem Zoubkem o Pomníku obětem komunismu je zmíněn dříve publikovaný text o Kaplickém. Dále jsou zveřejněny dvě zmínky o tom, že Kaplický se podílí na sbírce na pomoc zaplavenému archivu architektury Národního technického muzea. V říjnové Stavbě je recenze Jany Tiché na novou knihu *Confessions* Jana Kaplického. Ve Story v textu o Vávrovi zmíněna inspirace Kaplického bramborou (celkem potřetí). Kaplický figuruje hlavně v odkazech: Pavel Bobek ho zmiňuje, vizuální umělci Zlatuše a Rostislav také.

rok 2003

19 zpráv (8 z toho v architektonických časopisech, 6 v denících)

V lednu vyšel v Týdnu rozhovor Tomáše Pospíšila s Janem Kaplickým, od výstavy v Národní galerii prý studio postavilo tři realizace. Zdeněk Lukeš na portálu neviditelnypes.cz upozorňuje na novou knihu o Kaplickém z produkce Zlatého řezu. V Lidových novinách o dva měsíce později recykluje totéž téma, jen trochu ubírá na superlativech.

V září se otevírá Selfridges v Birminghamu, Jiří Hlinka o tom v Hospodářských novinách referuje už v srpnu článkem *Český architekt vytvořil novou britskou ikonu* a cituje britská média a kritiky. O témž referuje MF Dnes v září pomocí fotografie na stránce týkající se ekonomiky, komentář nese název *Obchodák jak z Marsu*. Dva texty připomínají monografii Kaplickém vydanou Zlatým řezem v roce 1998. Kaplický se opět stává referencí: dlouholetý starosta Litomyšle Miroslav Brýdl jej zmiňuje v rozhovoru o Pardubicích. Prý by chtěl, aby tam stavěl třeba Kaplický, a uvádí i Selfridges. Jan Skřivánek pak v E8 referuje o novém vítězi Stirlingovy ceny a připomíná Kaplického.

Kaplický je zastoupen na výstavě *Ejhle světlo...* v Moravské galerii v Brně, což se objevuje ve zprávách o výstavě v časopise Brno Business nebo v Hospodářských novinách. Je rovněž jedním z vystavujících architektů v Galerii Jaroslava Fragnera s názvem *Čeští architekti v zahraničí*.

V listopadovém Architektovi je velký rozhovor s Kaplickým a přeložené části z knihy *Confessions*. Kaplický vypráví o práci na Selfridges a umanutě opakuje, že od roku 1989 nikdo nevznesl jediný dotaz na téma jeho stavebních aktivit v Česku a dokonce předjímá, že se tak nestane. Avizuje film o Future Systems a knihu o inspiracích a je pořádně zahořklý a to nejen vůči Čechům. Prohlašuje, že jej jeho konkurenti kopírují, brojí proti zájmu o socialistický realismus, Tate je podle něj jen malým příspěvkem k tématu výstavního prostoru, podle něj je nezbourání elektrárny hloupost a politické rozhodnutí.

rok 2004

43 zpráv (převážně odborná média, časopisy o bydlení a kulturní týdeníky, 3 v ČT)

V lednu se v E8 objevuje text Jana Skřivánka *Blobalizace*, který se věnuje Selfridges, kunsthalle v Gratzu a architektu Franku O. Gehrym. Jedná se možná o první text v tomto období týkající se tématu organické architektury a uvádějící termín blob. V rozhovoru pro Reflex *Krása architektury nezajímá*, který vychází 5. února na s. 18 na otázku Praha vám není nakloněna? odpovídá: „*Praha je mi řádně nenakloněna. Když někdo nebydlí v České republice, tak je vždycky podezřelý. Je snazší, když do Prahy přijede Francouz nebo Angličan, ale ne emigrant. A já jsem emigrant. Ta česká uzavřenost stále trvá. Ne sice za železnou oponou, ale – řekl bych – pivní.*“ Poměrně výjimečně používá slovo emigrant, v pozdějších rozhovorech jej odmítá jako „komunistické“. Velmi zajímavý text o Selfridges a vývoji potřeb konzumentů ve vztahu k nakupování a nákupním centrům přináší časopis Realit v článku *Palác konzumu v novém nablýskaném kabátě*.

Docela často se objevuje jméno Jana Kaplického v rozhovorech s jinými architekty (např. Ladislav Lábus); buď se k nim architekti vztahují, nebo jim tazatel položí otázku, jaký k němu mají vztah, což je očividně důsledkem udělení Stirlingovy ceny a zahraniční mediální známosti Selfridges od Future Systems. Petr Volf při květnovém referování *Všechny domy světa* pojednávajícím o knize Phaidonu zmiňuje české zastoupení: architekta Martina Roubíka v rámci projektu Alexandrijské knihovny a Jana Kaplického.

V květnu vyšla tisková zpráva o přípravě dokumentu o Janu Kaplickém *Profil*, objevují se prakticky tytéž informace, které vyšly na podzim. O témže tématu byl příspěvek v *Událostech v kultuře* 31. května na ČT 1. Na stejném programu v rámci ranního bloku šel i příspěvek *Vstávání s Janem Kaplickým* (15. června). Tento pořad je spolu se zařazením rozhovoru do víkendové přílohy Hospodářských novin první známkou, že se pozornost z tématu „architektura“ přesouvá i do sféry „celebrita“ – v úvodu reportáže zaznělo, že Kaplický nocuje spolu se svým devítiletým synem Josefem v hotelu Josef, který navrhovala jeho „dávná přítelkyně Eva Jiřičná“. K zájmu bulváru je však ještě daleko.

Přípravě filmu *Profil* se věnuje celkem osm textů včetně velkého rozhovoru v Lidových novinách 17. června.

Kaplického realizace byla rovněž vystavena v rámci projektu o pražských vilách (muselo se jednat o vilu pro malíře Dvořáka na pražské Dobešce), je na něj také odkazováno v „receptáři“ časopisu *Můj dům*: zatravni si střechu tak, jak má Kaplického dům ve Walesu. Je zmiňován v pořadu BBC o barevnosti fasád českých měst. Média už si Kaplického zařadila do adresáře odborníků, takže jej používají k vyjádření k čemukoli: místo aby mluvil architekt Václav Girs, který na toto téma napsal důležitou studii do časopisu *Zprávy památkové péče*, vyjadřuje se Kaplický, Lukeš a náměstkyně Národního památkového ústavu.

V textech o Kaplickém se začínají vyskytovat superlativy, souzní s tím, jak Kaplický prezentuje sám sebe – nedoceněný, tak trochu otloukánek. Například ve Víkendu MF Dnes 4. září se v textu *Český vizionář z Londýna* na straně 6 objevuje: „*Patří mezi nejodvážnější světové architektky. Jan Kaplický navrhuje stavby jako z příštího století. Zná ho celá Británie. O jeho projektech se tam diskutuje mnohem víc než v Česku. [...] Možná je to blázen, ale v každém případě je největším žijícím českým architektem, shodně se většina našich stavitelů. V jeho londýnském ateliéru vznikají už léta návrhy, které jako kdyby nepatřily do našeho století. Dlouho to vypadalo, že zůstanou jen na papíře a Jan Kaplický se zapíše do dějin umění spíš jako vizionář než skutečný architekt. V poslední době se jeho projekty začínají opravdu realizovat. Kdo to vlastně je, tenhle autor kosmických budov?*“ V rozhovoru Kaplický opakuje, že nemá rád v Česku ten „pivní opar“ a nesnáší slovo „emigrant“, prý je z Rudého práva.

Vychází zpráva, že byl natočen dokument *Profil*, který půjde do kin a v prosinci do prodeje na DVD, Česká televize jej pak uvede na jaře 2005. e-architekt.cz, Hospodářské

noviny i MF Dnes opakují formulace z tiskové zprávy: dvě jeho stavby jsou britskými médii řazeny mezi nejvýznamnější moderní stavby, *Future Systems* jsou jediná britská společnost, která spolupracovala s NASA atd. V této souvislosti se objevuje i v *Událostech, komentářích* na ČT 1 rozhovor (3. prosince, 22:30). Dále o filmu píšou krátce ve Strategii, Hospodářské noviny přinášejí rozhovor, Nedělní svět pak větší článek, který například připomíná Kaplického účast na benátském bienále architektury v roce 2004.

16. prosince v Hospodářských novinách vychází na názorové straně článek *Architekt neprojevil zájem* (16. prosince, s. 9), v níž čtenář připomíná svoji zkušenost z práce v Komerční bance, která Kaplického vyzvala ke spolupráci, a on odmítnul.

rok 2005

71 zpráv (37 v denících, 8 v odborných médiích)

V únoru a březnu 2005 pokračují texty o dokumentu *Profil* v souvislosti s jeho uvedením v České televizi. V dubnu pak přichází zmínka v ČT a článek na serveru stavebni-forum.cz a Lidových novinách o Ceně Miese van den Rohe, protože Kaplický se dostal mezi finálovou pětici a jeho práce (Selfridges) bude tudíž vystavena.

30. dubna byl *Profil* uveden na přehlídce *Finále* v Plzni. Krom svého filmu byl Kaplický uveden i jako představitel menší role ve filmu *Nebeští jezdci* z roku 1968.

Pořád dokola se v textech cituje, že britský deník Independent zařadil hned dvě Kaplického stavby na seznam nejvýznamnějších moderních staveb světa, ale nikde není uvedeno, kolik těch staveb v seznamu celkem bylo. Texty také často opakují už zveřejněné informace a jen je seskládají dohromady.

Kaplický se pomalu stává veřejně známější osobou: 6. května si jej přizvala česká redakce BBC, aby pohovořil o tom, jak se Británie změnila za posledních 8 let. Zajímavý je článek ve 100+1 *Architektura podle přírody* 9. května. Kaplický tvoří část tématu, ale ne většinu. Objevují se v něm věci a názory, které zjevně pouze neopisují, což je poměrně řídký přístup.

Časopis Stavba přináší 9. června recenzi Vojtěcha Ryndy, která vedle *Profilu* režiséra Jakuba Wagnera hodnotí i dokument Marie Šandové nazvaný *Prostor ticha*, který se věnuje rekonstrukci trapistického kláštera v Novém Dvoře od britského architekta Johna Pawsona. Profil z ní nevychází moc dobře, v podstatě jej Rynda hodnotí jako studentskou rozjívěnost, která nejenže nemá potřebné technické vybavení, ale chybí jí i provázanost a logické členění témat. Kaplický je negativní, na kameru vypovídá očividně nerad. Spolu s recenzí Ivana Adamoviče (Hospodářské noviny, 10. března, *Úzký profil architekta Kaplického*) se prakticky jedná o jedinou recenzi, ostatní jsou jen informační texty nebo tipy na film či uvedení v televizi.

Ve stejném vydání stavby Monika Mitášová na straně 8 popisuje, jakým způsobem se televize a film v současnosti věnují architektuře: „*Ak sa dnes český film a televízia venujú súčasnej architektúre, obmedzujú sa na veselé receptáre, „dobré“ rady a reklamné spoty, či na vážne „vzdelávacie“ dokumenty typu Deset století architektury. Nouvelov Anděl a Cajthamlovej vila v Černošicích si už síce v českém hranom filme „zahrali“ aj úlohu súčasného obytného prostredia (Paralelní světy režiséra Petra Václava, 2001), no pokiaľ ide o širšie, obecné povedomie o filmovom obraze súčasnej architektúry v Čechách, prím tu vďaka Vávrovmu zmyslu pre recesiú hrá najmä jeho hrano-dokumentárny cyklus Šumná města. Sú to najmä Šumná města, čo podľa mňa dnes tvorí onen v Čechách tak populárny, zľahka nostalgický, jemne tragikomický a pokiaľ ide o Vávru i voľný a nepredpojatý pohľad na architektúru, v ktorej tu dnes žijeme.*“ O *Profilu* Mitášová říká, že je: „*nevážnym a trocha i bezradným pokusom o podobizeň architekta Jana Kaplického žijúceho a tvoriaceho v Čechách a neskôr vo Veľkej Británii. [...] Hoci nie je filmom o filme, je tak trocha filmom vo filme: dokumentuje uvažovanie a prácu architekta, aj uvažovanie a prácu*

dokumentaristov, ktorí sa spolu s architektom objavujú i v obrazovom a zvukovom zábere.[...] V súvislosti s týmto filmom ma skôr mrzí, že takto bohato rozháňaná mnohoveštinnosť dokumentu dáva tak málo priestoru obrazom Kaplického architektúry, prináša tak málo interpretujúcich a objavných obrazov tekutého i statického priestoru jeho diel. Nie je ani zrejmé, ako dokumentované stavby vznikali, kto sú ich klienti, ani kto boli a sú, okrem Amandy Leveté, Kaplického ďalší spolupracovníci a spolupracovníčky.“

25. srpna vychází v *Magazínu MF Dnes* velký rozhovor s Janem Kaplickým o terorismu, životě v Londýně, Praze, navrhování a pivní oponě. 5. září přináší Hospodářské noviny na stránce *Trendy a analýzy* článek o světové architektuře a tom, proč se podobně nestaví u nás. 10. listopadu ve stejných novinách vychází informace o křtu třech knih, které Jan Kaplický vydává v Česku. Mimo jiné je v textu následující zmínka: „Ředitel Národní knihovny by rád Kaplického viděl jako účastníka zamýšlené mezinárodní soutěže na stavbu nové budovy knihovny.“ Jedná se pravděpodobně o vůbec první zmínku o soutěži v souvislosti s Kaplickým, každopádně o první, kterou zachytila selekce. Česká redakce BBC přinesla 17. listopadu velký rozhovor Václava Moravce s Janem Kaplickým, který se rovněž o soutěži zmiňuje.

Pod zřejmě největším množstvím textů o Kaplickém je podepsaný Zdeněk Lukeš, ale hlavní příčinou bude to, že každý článek (v mírně upravené verzi) zveřejní Lukeš obvykle dvakrát až třikrát (neviditelný-pes.cz, e-architekt.cz a Lidové noviny), například *Architektura: Vizionář Jan Kaplický* (22. listopadu, neviditelnypes.cz), *Vizionář Kaplický* (22. listopadu, e-architekt.cz) a *Čtyřikrát Kaplický* (24. listopadu, Lidové noviny).

V rámci tématu vztahu veřejnosti a architektury je zajímavá zmínka v článku Lidových novin *Proč architekti nemluví o kráse?* (3. prosince, Lidové noviny, příloha Orientace s. 3): „Když proběhla celonárodní anketa o největšího Čecha, v první stovce se neobjevil žádný architekt.“

Řada článků se věnuje trojici knih, které Kaplickému v Česku vycházejí, e-architekt.cz o nich vydal dokonce sérii článků: dva v listopadu o všech třech, po jednom o *Albu* a o *Sketches* a ještě rozhovor s Ivanem Margolím. V prosinci se na Kaplického odvolává redaktorka při rozhovoru o životě a porodu Veroniky Žilkové. V prosincovém rozhovoru pro Elle vypráví Jan Kaplický o tom, jak *Future Systems* přispěli ke konstrukci bikin nebo jak změnili systém vystavování šatů v butikách *Marni* pomocí širších ramínek: šaty jsou od sebe dál a jsou vidět z profilu.

Jan Skřivánek Kaplického přirovnává k Járovi Cimrmanovi: „Žádnému českému architektovi tuzemská média nevěnují tolik pozornosti jako Janu Kaplickému, o žádném nebyl natočen dokumentární film a málokterý má na trhu aspoň jednu knihu o své tvorbě. Kaplickému teď naráz vyšly hned tři. O tom, že si zájem o svou osobu a dílo i titul nejvýznamnější český architekt současnosti zaslouží, není sporu. Že však jeho stavby většina z nás může znát jen z fotografií, celé věci dodává nádech absurdity. Pomalu se začíná podobat Járu Cimrmanovi. Budeme o něm vědět skoro všechno, ale to nejdůležitější bude stále chybět. Největší Čech, co nikdy nežil, a největší architekt, který tu nic nepostavil.“ (Za sexy architekturu, 19. prosince, E8, s. 21)

rok 2006

110 zpráv (37 v denících, 14 v odborných médiích)

Petr Volf otiskuje 5. ledna jednu ze skic z knihy *Sketches* jako *Dílo týdne*, Jana Kaplického označuje za „kultovního architekta“ a *Future Systems* za „proslulé studio“. Otázkou je, zda se Kaplický do této pozice usadil až pomocí knih, nebo se mu to podařilo už dokumentem.

Zřejmě nejcitovanější větou se stává: „Kdysi se mým projektům směli, dnes je kopírují.“, uvádí ji například Typo 2. února. Tento článek kritizuje nenápaditou obálku knihy *Sketches*, vyloženě špatnou grafiku *Alba* (dělal ji sám Kaplický) a nevyváženost a absenci

rozsáhlejších popisků v *České inspiraci*. Kniha *Sketches* však získává v soutěži Nejkrásnější kniha 2005 1. cenu v kategorii Odborná literatura a první cenu Svazu polygrafických podnikatelů.

Deníky znovu zveřejňují loňskou zprávu, že knihovna by v konkurzu ráda viděla Kaplického (například lidovky.cz 21. února). Bližší údaje k soutěži přináší Týden 27. února na s. 85.

28. března vychází velký rozhovor s Janem Kaplickým v Xantypě. Kritizuje v něm mimo jiné kritiku Evropské unie z úst prezidenta Václava Klause v časopise Time.

Sekyra Group ohlašuje 2. května v severomoravských mutacích regionálních Deníků (zřejmě v komerční příloze *Nová Karolina*), že spolupracuje s Kaplickým na přípravě čtvrti Nová Karolina. Mělo by se podle všeho jednat o věž. Kaplický podle developera v Ostravě byl a spolupráci přislíbil. 19. května na to reaguje regionální MF Dnes a v seriálu věnovaném jednotlivým developerům, kteří se účastní soutěže o území, přináší zprávu, že v případě úspěchu Sekyra Group by pro ně Kaplický navrhl dominantu celého areálu: devadesátimetrovou stylizaci těžní věže. Kaplického na prvním místě uvedl i Šíp (5. 5.), který prohlásil, že si architekt na věž brousí zuby.

Zaha Hadid byla mimochodem předsedkyní poroty Ceny Miese van den Rohe (jakožto její předchozí držitelka), která Kaplického Selfridges vybrala do finálového výběru pěti staveb (viz článek *Nejlepší současná architektura se nyní představuje ve Vídni*, 26. června, Realit, s. 71).

Vychází série textů o soutěži na Národní knihovnu, referuje o nich následující část kapitoly. Další zmínky o Kaplickém se v médiích objevují na začátku srpna v souvislosti s vyhlášením vítěz developerské soutěže o Karolinu v Ostravě. Přes prázdniny byla zveřejněna anketa serveru aktualne.cz *Top 100*, kam byl nominován Kaplický. Dostal se až do závěrečné fáze, výsledky byly vyhlášeny 1. září. Kaplický je zmíněn ve třech článcích. 9. září se Kaplického jméno (a stavba) dostala do MF Dnes jen proto, že před ní v rámci víkendového speciálu pózoval fotbalista Milan Baroš.

12. září vyšla v Obchodím týdeníku zpráva, že se Kaplický spolu s dalšími světovými architekty (Norman Foster, Richard Meier, Nicholas Grimshaw, Frank O. Gehry, Rem Koolhaas, Jack Pringle, Jan Kaplický, Eva Jiřičná, Bořek Šípek, Vlado Milunič, Josef Pleskot, Ladislav Lábus) zapojil do humanitární dražby. Obecně se v textech o Kaplickém stírá rozdíl mezi zprávou a recenzí, je z toho vždycky něco mezi – informace s mírným názorem.

V Betlémské kapli byla 20. října otevřena výstava týkající se Ceny Miese van den Rohe, kterou provázel poměrně slušný mediální zájem (celkem šest zpráv). Na konci října byla otevřena výstava Nejkrásnějších knih v Moravské galerii v Brně. V prosinci se konala dražba děl vyrobených ze zbytkových materiálů, Kaplický vytvořil *Stonek* a získal pro děti nejvíc peněz: 60 tisíc. Referuje o tom například Pražský deník 9. prosince. V bulvárním časopise Šťastný Jim vyšla 14. prosince fotografie Selfridges s otázkou *Co je to?*

1. ledna – 28. února 2007

9 zpráv (3 v jednom vydání MF Dnes, dva v odborných a tři v kulturních nebo zpravodajských týdenících)

MF Dnes má 7. února v příloze o tři texty o Kaplickém: anketu pěti nejlepších architektů (*Kaplický se spolu s Jiřičnou umístil jako první*), publikovány jsou jeho stavby.

1.2.2 Národní knihovna a Kaplický: námluvy

Následující pasáž se věnuje všem zprávám zmiňujícím soutěž na Národní knihovnu, ve kterých figuruje Kaplický. Tyto zprávy se ještě nevěnují výsledkům soutěže. Jedná se o rozptyl mezi 10. listopadem 2005 a 1. březnem 2007.

10. listopadu 2005

V Hospodářských novinách vychází informace o křtu třech knih, které Jan Kaplický vydal v Česku. Mj. je v textu následující zmínka: „*Ředitel Národní knihovny by rád Kaplického viděl jako účastníka zamýšlené mezinárodní soutěže na stavbu nové budovy knihovny.*“

17. listopadu 2005

Česká redakce BBC přinesla velký rozhovor Václava Moravce s Janem Kaplickým. Mluví o barevnosti budov, ztrátě elegance, špatném oblékání, ale i o tom, že lidé v Česku už vypadají jako v Paříži. Moravec se v druhé půli půlhodinového rozhovoru ptá, jestli má Kaplický sen něco postavit v Praze. Uvádí, že Vlastimil Ježek, generální ředitel Národní knihovny naznačil, že by Kaplického rád viděl jako účastníka zamýšlené mezinárodní soutěže na stavbu nové Národní knihovny v Praze. Jan Kaplický na to reaguje „*No, to by bylo ohromný. To by bylo ohromný. To může být nádherná budova, nádherná soutěž a tak dále.*“ Moravec se dále ptá, zda jej už někdo v tomto ohledu kontaktoval. „*To bych nerad dělal žádný komentář. Ale jistě ten projekt je nádherný,*“ reaguje na dotaz Kaplický.

18. listopadu 2005

Vyšel velký rozhovor ve *Víkendu* Hospodářských novin, Kaplický si s Nad'ou Klevisovou povídá o svých knihách, lavičce jako geniálním vynálezu a o „českých cizincích“ Šímovi a Kolářovi. Odpověď na otázku Co byste v Česku rád postavil: „*Katedrálu, nebo bych aspoň navrhl novou popelnici. No, katedrálu už tady máte, ale změna u popelnic by snad nastat mohla. Ted' je naděje, že bude na jaře vypsána mezinárodní soutěž na stavbu nové budovy Národní knihovny na Letné. Bude záležet na tom, jakou podobu ta soutěž bude mít.*“

23. listopadu 2005

I v Právu na s. 16 se Eva Zajíčková v textu o třech knihách zmiňuje, že Jan Kaplický v Česku zatím nic nepostavil: „*Podle ČTK by ředitel Národní knihovny Václav Ježek rád viděl Kaplického jako účastníka zamýšlené mezinárodní soutěže na stavbu nové budovy knihovny. Architekt se k tomu však nechtěl přesněji vyjádřit. 'No comment,' odpověděl na dotaz, zda by se chtěl soutěže účastnit. Jeho ateliér zatím žádnou knihovnu nepostavil, ale byl druhý v soutěži na novou pařížskou knihovnu. 'Ale je to nádherný nápad, doufám, že to vyjde, mohlo by to být světové,' řekl ČTK.*“

21. února 2006

Server lidovky.cz potvrzuje podzimní zprávu v textu *Knihovna by v konkurzu ráda viděla Kaplického*: „*Národní knihovna bude v březnu vypisovat konkurz na projekt své nové budovy. Mezi architekty by ráda viděla i Jana Kaplického. Proto ho a dalších sedm architektů informuje o řízení dopisem.*“ Výsledky soutěže by mohly být známy v březnu 2007 a budova by mohla být hotová v roce 2010. Celkem si podle údajů z knihovny nová knihovna vyžádá dvě miliardy korun.

První se zprávou přišly Lidové noviny, o den později ji přinesla i MF Dnes, ale jen v regionální sekci, Právo ji otisklo až 28. února. Lidové noviny zdůrazňují očekávanou nebo žádanou účast Kaplického v soutěži, citují jeho loňské vyjádření k tomu a připomínají, že Zaha Hadid jeho dílo velmi obdivuje a že bude předsedkyní poroty. Rovněž upozorňují

na Kaplického nerealizované projekty pomníků v Praze. MF Dnes se zaměřuje na předpokládanou podobu: bude to prý výrazná stavba. Zatím se nikdo nepozastavil nad tím, že sedm dalších oslovovaných hvězdných architektů nebylo jmenováno. Dá se říct, že zatímco Právo a MF Dnes píšou o knihovně, Lidové noviny píšou o Kaplickém a knihovně.

Podobné informace jako Lidové noviny si ze zprávy vybral Nedělní svět, který kromě Zahy Hadid komentuje i účast Evy Jiřičné a na závěr dodává, že Kaplický snad konečně postaví něco i v České republice.

27. února 2006

Pavel Mandys v Týdnu na s. 85 píše: „*Dosud nevídanou ochotu projevuje stát i pražský magistrát, pokud jde o Národní knihovnu. Ta chce postavit novou moderní budovu, pročez ji Praha vyjde vstříc prodejem pozemku na Letné a stát příspěvkem dostatečně vysokým, aby pokryl předpokládaný rozpočet dvě miliardy korun. Národní knihovna vypisuje velkorysou architektonickou soutěž, v porotě zasedá přední světová architektka Zaha Hadidová, Eva Jiřičná i primátor Pavel Bém, ředitel knihovny Ježek usiluje o účast Jana Kaplického v soutěži. Přejme, aby ty plány vyšly.*“

28. března 2006

Měsíc od zprávy, že mu Národní knihovna posílá dopis a že v komisi bude Zaha Hadid, vychází velký rozhovor s Janem Kaplickým v Xantypě *Jan Kaplický – Být velešťastný není dobré*, s. 28. Stojí v něm: „*Kdybyste měl volnou ruku udělat něco v Praze, měl byste na něco chuť? J. K.: Na Letné se má stavět nová budova Národní knihovny. Nevím, jestli bude možné zúčastnit se soutěže. Přizvou asi omezený počet lidí, také záleží na tom, kdo bude v komisi. V každém případě si myslím, že by se soutěže měli zúčastnit lidé ze zahraničí, jinak se z toho zase stane česká záležitost. Měla by být alespoň evropská. Nás například takhle pozvali do Litvy. Soutěže na koncertní halu se tam zúčastnilo šest uchazečů. Jen jeden byl Litevec.*“

4. dubna 2006

V časopisu Projekt vychází na s. 6 text *Jakub Cigler ...a architekt je obhájce*, který je zajímavý v kontextu následujících událostí:

„** Dočetli jsme se, že jste pracoval ve Future Systems a že jste se podílel na otevření české pobočky této společnosti. Jak se tento plán vyvíjel a jak to nakonec dopadlo?*

J. C.: Ve Future Systems jsem pracoval díky tomu, že se o mě už od mých studentských let hodně staral Jan Kaplický, který tuto firmu založil. Za socialismu mi předplácel architektonické časopisy, posílal mi úžasné knížky a umožnil mi pracovat v různých kancelářích v Londýně. Později jsem u něho dělal „kresličku“ – bylo to v době, kdy se Future Systems účastnily soutěže na Bibliothèque de France, ve které se umístily na dvojitém prvním místě spolu s Dominiquem Perraultem, který potom svůj návrh realizoval. Takže jsem tehdy takzvaně „tahal čáry“ v bezprostřední blízkosti architektonického hvězdného nebe. Potom jsme těsně po revoluci zkusili založit Future Systems v Praze, ale moc dlouho to nevydrželo. Jan Kaplický podle mě potřebuje mít nad výsledkem práce naprostou kontrolu, a to do nejmenších detailů, a přece jenom – Praha není dostatečně blízko jeho londýnské kanceláři, aby bylo možné takovou kontrolu provádět.“

5. května 2006

MF Dnes přebírá z ČTK na první stranu pražského sešitu zprávu, že Národní knihovna vyhlásí soutěž (*Knihovna vyhlásí soutěž pro architektky*). Má se tak stát 16. května a soutěž má být mezinárodní. V textu se uvádí, že podle dřívějších odhadů Mezinárodní unie architektů (UIA) by se soutěže, která bude vůbec poprvé v Česku vyhlášena podle pravidel UIA, mohly zúčastnit až tři stovky architektů. Soutěž bude podle uvedených informací otevřená,

vyhlašovatel nebude nikoho oslovovat. Ale osmi architektům dá Národní knihovna dopisem vědět, že se soutěž koná. „Mezi nimi má být i světově známý autor českého původu Jan Kaplický.“ Opět nepadlo žádné jiné jméno.

16. května 2006

Portál České tiskové kanceláře (ČTK) ceskenoviny.cz vydává zprávu *Vyhlášena soutěž na knihovnu: registrace účastníků do 30. června*. Stojí v ní, že knihovna dnes vyhlásila mezinárodní projektovou soutěž pro architekty a architektonické týmy. Soutěžící se musí zaregistrovat do 30. června, výsledky budou známy příští rok na jaře. Ředitel knihovny Vlastimil Ježek očekává účast nejméně tří set architektů. „Náklady na soutěž odhadují organizátoři na 26,5 milionu korun, z toho 600.000 eur, tedy zhruba 18 milionů korun, je určeno na ceny soutěžícím. V nové budově bude podle něj 1200 studijních míst a prostor pro uložení 10 milionů knihovních jednotek; rezerva pro ukládání dalších přírůstků by mohla být až padesát let. Pro fondy, a to novější z doby po roce 1800, tam má být k dispozici 20.000 čtverečních metrů plochy. Starší fondy, stejně jako hudební, zůstanou podle Ježka v Klementinu. Kolem tří milionů jednotek má knihovna také v novém depozitáři v Hostivaři. [...] Architekti mají úkol spojen s nutností komplexně vyřešit také sousedství novostavby s uvažovaným výjezdem z podzemní části silničního okruhu. Není vyloučen vznik veřejného prostranství, které by zároveň mohlo být rezervou pro případnou dostavbu knihovny, pravděpodobně nejdříve ve druhé polovině 21. století. Ježek řekl, že na soutěž upozorní světoznámého architekta českého původu Jana Kaplického. „Potěší nás, když bude soutěžit,“ poznamenal. Jak však dodal, porota je vybrána tak, aby rozhodovala nezaujatě, ne tak, aby vyhrál Kaplický.“

Ve stejný den vychází na serveru aktualne.cz článek Jana Skřivánka *Kdo postaví novou Národní knihovnu?* Obsahuje informaci, že v souvislosti se složením poroty na Národní knihovnu se v architektonických kruzích objevily hlasy, že vyhlašovatel soutěže chce, aby v ní zvítězil česko-britský architekt Jan Kaplický. Se Zahou Hadid i Evou Jiříčnou jej totiž pojí dlouholeté přátelství. Vlastimil Ježek to prý jednoznačně odmítá. Soutěž je podle něj anonymní a porotci jsou natolik respektovanými osobnostmi, že není důvod předpokládat, že by se při výběru řídili jinými než odbornými kritérii.

29. června 2006

Na straně 6 *Metropole* v Lidových novinách vychází zpráva *Národní knihovna – Soutěže na novou budovu se účastní 220 architektů*. Informuje o počtu týmů, které si zatím zakoupily soutěžní podmínky. Jsou prý mezi nimi autoři z Evropy, Austrálie a Latinské Ameriky i světově proslulá jména. Striktní podmínky soutěže ale neumožňují účast předem zveřejnit. Ředitel Národní knihovny Vlastimil Ježek prý proto až po vypršení konečného termínu registrace oznámí, zda je mezi soutěžícími například světově proslulý architekt českého původu Jan Kaplický, o jehož účasti se už delší dobu spekuluje.

4. července 2006

30. června byla uzávěrka přihlášek do soutěže, na začátku července se proto objevují články, že se přihlásilo 760 architektů z celého světa. O Kaplickém už Ježek mlčí, asi se dozvěděl, že je proti regulím potvrdit jeho účast. Primátor Prahy Pavel Bém v článku říká, že chce dohlédnout na kontinuitu politického rozhodování. V Lidových novinách vyšla 4. července zpráva na titulní straně, s ohledem na rozsah zřejmě na podvalu (*Novou Národní knihovnu chce stavět 760 architektů*). Uvádí, že architektonická soutěž skončila úspěchem. Soutěž ale popravdě teprve začala. V textu Ježek říká, že soutěž je přísně anonymní a jména jsou až do 3. března 2007 tabu.

Od vyhlášení soutěže a zprávy na začátku července se do konce roku 2006 neobjevila ve výběru monitoringu žádná zpráva. Buď se o tématu nepsalo (mělo proběhnout první kolo a být anonymně vybráno 8 účastníků druhého kola, což není mediálně nijak atraktivní), nebo se v textech neobjevilo jméno Jana Kaplického.

Porota se sešla v říjnu 2006 na pražském Žofíně, podmínkou pro první kolo byly i modely. Přišlo 355 návrhů, 8 z nich postoupilo do druhého kola, návrhy měli poslat do 6. února. Ve středu 28. února se sešla porota podruhé, na duben 2007 byla avizovaná výstava v Klementinu.

1. března 2007

Den před avizovaným vyhlášením výsledků vychází zpráva ČTK, která uvádí: „Podle informací ČTK porota vítěze vybrala jednomyslně, hlasovali pro něj všichni její členové. Vzhledem k tomu, že členy poroty byli nejméně dva lidé, kteří se pro Kaplického již dříve vyjadřovali, lze předpokládat, že vítězem se stal on.“ Zdá se, že ačkoli soutěž měla být anonymní, vedení Národní knihovny už předem propouštělo jména soutěžících a zprávy z hlasování. Šlo by z toho usuzovat, že buď na ně byl vyvíjen velký mediální tlak a oni nedokázali odolávat, nebo spíš že chtěli některé informace zdůraznit a předem „prodat“: jednohlasné hlasování, všechny návrhy ve finále jsou dobré apod. „Finalisty soutěže jsou podle informací Národní knihovny v abecedním pořadí britské studio Carmody Groarke, Dagmar Richterová (ateliér DR_D) z Německa, ateliér Emergent Toma Wiscombeho z USA, britský ateliér Future Systems s Janem Kaplickým, švýcarský tým Holzer Kobler Architekturen, čeští HŠH architekti, John Reed Architecture z USA a německý ateliér MVMarchitekt + starkearchitektur.“ Objevila se zde taky informace o počtu odevzdaných návrhů: 400. Nakonec byla předsedkyní poroty Jiříčná a ne v roce 2006 avizovaná Hadid.

Portál tyden.cz přinesl větší text s titulkem *Postaví novou Národní knihovnu Kaplický?*, který obsahovat text: „Podle ředitele NK je všech osm návrhů ve druhém kole špičková architektura, v části z nich může sídlit velká knihovna ihned, v části po drobných úpravách.“

1.2.3 Chobotnice v centru zájmu

Následující část se podrobně věnuje obsahu jednotlivých mediálních sdělení od vyhlášení výsledků soutěže na Národní knihovnu do uplynutí dvouleté lhůty od něj, tedy od 2. března 2007 do 4. března 2009. Pozornost přitom byla zaměřena na obsah zpráv a způsob interpretace událostí, na aktéry, média, která s informací přišla jako první a s tím spojené uvádění zdroje, ale i způsob, jakým o ní referovala. Důležité byly i informace o tom, v které části média se zpráva ocitla (zvláště v případě tištěných deníků, které tím zprávě dodávají kontext), zvláštní pozornost pak byla věnována umístění na titulních stranách deníků a v rámci hlavních zpravodajských relací televizí. Podstatná je i míra pozornosti, kterou média jednotlivým tématům věnují, ale i osamocené podněty, které nebyly následovány a opakovány.¹²

Jako expozice poslouží jednoduchý příklad: zatímco od začátku roku do 1. března včetně vyšlo celkem 12 článků se jménem Jana Kaplického, z nichž v 7 byl Kaplický jen zmíněn, 2. března 2007 se vše razantně mění. Jen tento den vychází rovnou 30 textů s jeho

¹² S ohledem na způsob selekce analyzovaných příspěvků je třeba připomenout, že nemůžeme hodnotit mediální reflexi událostí kolem návrhu nové budovy Národní knihovny, ale můžeme hodnotit mediální reflexi návrhu této stavby od Jana Kaplického.

jménem. Od této chvíle se Kaplický v souvislosti s Národní knihovnou přesunuje do centra zájmu.

pátek 2. března 2007

30 zpráv (11 v denících, 9 v televizích, 8 v rádiích)

Strhl se mediální poprask spojený s vyhlášením výsledků soutěže. K médiím, která se tématu Národní knihovna věnovala běžně a pravidelně (tedy Lidové noviny a MF Dnes) se přiřadila nejen stanice ČT 1 s hlavními událostmi, ranní vysíláním, *Událostmi a komentáři* a dalšími pořady, ale reportáž mu věnovaly i komerční televize Nova a Prima, zpráva zaujala Rádio Impuls a dočetli se o ní i čtenáři Blesku a deníku Aha!

V Lidových novinách vyšla v den vyhlášení vítěze zpráva na titulní straně: „*Postaví Národní knihovnu Kaplický? Dnes se rozhodne*“, zatím pořad ještě na podvalu.

V poledne ještě ČT 1 a ČT 24 avizovaly vyhlášení výsledků a uváděly: „*Národní knihovna odpoledne představí vítěze soutěže, ve které hledala nejlepší architektonický návrh své nové budovy. Za favorita odborníci považují Jana Kaplického, slavného architekta českého původu, který žije v Británii. Ve finále je celkem osm návrhů.*“ Ve zprávě zaznělo, že ve 14 hodin budou vyhlášeny výsledky a to v přímém přenosu, což je zcela nový trend, který zapříčinilo spuštění zpravodajského kanálu ČT 24.¹³

V 15:03:46 se na Aktuálně.cz objevila jednovětá zpráva o vítězi soutěže. Ten byl ale podle jiných médií vyhlášen až krátce po půl čtvrté.

Hospodářské noviny stihly ještě 2. 3. vydat na webu v kulturní sekci středně velký článek o tom, kdo je Kaplický a co má za sebou a také přebral informace z ČTK stran spekulací o předpokládaném vítězství Kaplického. V odpolední zprávě přinesl server úvahu, že přijetí jeho stavby českou veřejností nelze odhadnout.

MF Dnes se věnovala víc Národní knihovně: porotce Petr Bílek prohlásil, že Kaplického projekt je „*nejekonomičtější a ekonomický bude i provoz zamýšlené stavby*“. Klub Za starou Prahu není vyděšen, stavba prý vypadá jako cirkusový stan – jde možná o dezinterpretaci lehce urážlivého výroku Kateřiny Bečkové. V textu se pořád ještě hovoří o dokončení v roce 2010 a 1,8 miliardě Kč. Zdůrazňuje se rovněž přítomnost regulí UIA.

Lidové noviny si k potvrzení velikosti vybraného díla přizvaly vlastního letitého přispěvatele, Zdeňka Lukeše. Spíš si tak potvrdili správnost výběru svých spolupracovníků. Také upozorňují na anonymitu soutěže: „*V případě porušení této přísné anonymity hrozilo anulování celé soutěže. Národní knihovna proto finalisty zveřejnila až včera, v předvečer vyhlášení vítěze.*“ V textu se dále uvádí popis vítězného návrhu: „*Snažili jsme se, aby měla minimální objem na povrchu země, skladiště pro deset milionů knih je pod zemí,*“ řekl Kaplický. „*Má neuvěřitelnou barvu, která začíná jako barva šampaňského, žlutozlatá a směrem vzhůru pokračuje barvou už vybublaného šampaňského, skoro bílou. Má obrovské oko, které se dívá na město – na jedné straně na Hrad, na druhé na Staroměstské náměstí,*“ popisuje architekt. “

Ve článku na webu Týdne je uveden zárodek jednoho z pozdějších problémů: „*Objem na povrchu je minimální, veškeré technické provozy umístili architekti pod zem. Zde by se měl nacházet plně automatizovaný depozitář pro fondy čítající úctyhodných deset milionů svazků.*“ Bibiana Beňová v něm také (stejně jako Lidové noviny) popisuje barevnost, která se později stane předmětem trochu malicherného sporu Jana Kaplického s odpůrci stavby:

¹³ O ČT 24 se v roce 2007, tedy před dokončením digitalizace televizního vysílání v červnu 2012, fakticky nedá hovořit jako o celostátní, ovšem k dispozici byla lidem s novějšími TV přijímači, satelity nebo set top boxy bez ohledu na region, tedy statisticky spíše lidem s vyššími příjmy a ve městech. V analýze se nicméně jako celostátní objevuje, avšak několik prvních let primárně přebírá zpravodajské programy ČT 1 a ČT 2.

„Zaoblená pyramida pocákaná nepravidelnými skvrnami oken má u paty žlutozlatou barvu šampaňského, která směrem vzhůru bledne až do bílé.“

Dosavadní fakta skvěle shrnuje text serveru deníku Právo novinky.cz, pravděpodobně díky zprávě ČTK.

ČTK cituje Pavla Béma: *„Pražský primátor Pavel Bém označil Kaplického návrh jako odvážný, překvapivý, originální, energeticky úsporný a jistě i kontroverzní. „Teď přijdou ke slovu konzervativní památkáři a začne živé představení o budoucnosti moderní architektury v Praze. Já jsem znám jako příznivec odvážných řešení,“ řekl ČTK Bém.“* Na zprávě se hned příživil historik architektury Zdeněk Lukeš srovnáním s operou v Sydney. Ve stejné zprávě dojde i na jediné české finalisty, ateliér *HŠH architekti*: *„Nemůžeme zatím říci, zda jsme s umístěním spokojeni, to uvidíme, až budeme moci svůj návrh konfrontovat s ostatními,“ řekl ČTK Tomáš Hradečný z ateliéru HŠH. To se stane v rámci výstavy, která se bude konat v Klementinu; právě společná výstava je podle Hradečného tečkou za soutěží i jejím smyslem. Obecně se však umístění v podobné soutěži na tak vysokém místě považuje za značný úspěch.“*

Ve zprávách na ČT 1 ve 23.00 zaznělo, že porota vybírala ze 400 návrhů. Na Nově stejný den v 19:30 bylo uvedeno, že: *„Odborná porota návrh vybrala především proto, že nejlépe řeší problém uskladnění knih.“* Bylo tím myšleno v podzemí knihovny. Prima rovněž zařadila zprávu do vysílání, ale jen do regionálních zpráv (Minuty z regionu – Praha, 18:50).

Tématu byla věnována část Událostí a komentářů na ČT 24 a ČT 2. Hostem byl architekt Zdeněk Lukeš, který hovoří o tvorbě Jana Kaplického a na otázku možností přijetí jeho výrazného návrhu českou společností reaguje: *„Ano, já si myslím, že u nás jsme vlastně nepřišli ještě příliš do kontaktu s tou naprosto nejsoučasnější architekturou, s architekturou jednadvacátého století a známe ji zprostředkovaně. Víme například, že Kaplického obchodní dům v Birminghamu je velice populární. Nakonec teď se objevuje znělka Mistrovství Evropy v atletice, kde se taky ta stavba kmitne. Ale nejsme připraveni asi ještě na to, že takové stavby mohou vzniknout také ve městě, jako je Praha, byť to není přímo v historickém, v historické rezervaci, ale je to v Holešovicích, ale je to samozřejmě v optickém kontaktu s historickým městem. Nicméně je to architektura nesmírně odvážná, je to možná i generační záležitost. Já si myslím, že hlavně mladí lidé budou velice vstřícní vůči té nové architektuře, protože pro ně je to symbol vlastně současné doby. A naopak očekávám asi, že část té konzervativní veřejnosti asi se s tím bude muset nějakým způsobem vypořádat.“* Ředitel Národní knihovny Vlastimil Ježek pak doufá, že argumenty v diskusi, která bude následovat, budou jiné, než jen líbí – nelíbí.

ČT 1 věnovala knihovně celou sérii zpráv, podstatní ale je, že se ve večerních Událostech stala zprávou číslo 1 a Jan Kaplický i Vlastimil Ježek živě mluvili ve vysílání přímo v rámci první zprávy!

V Dobrém ránu na ČT 1, tedy ráno před vyhlášením výsledků soutěže, byl profil Vlastimila Ježka: na soutěži si docela udělal jméno a stal se známým širší veřejnosti. Popravdě kdo z šéfů kulturních institucí kromě Milana Knížíka měl podobnou šanci? Zdá se, že celou akci rozehrál mediálně velmi obratně a že všechny kroky byly pečlivě mediálně plánovány. Je ovšem možné, že mediální efekt byl někdy důležitější než faktické aktivity.

Obecně se informace objevila hlavních zpravodajských pořadech televizí a rádií a z kultury se v mnoha případech téma přeneslo (i) do zpravodajství (například Hospodářské noviny a Český rozhlas).

Hned od prvního dne se také začínají objevovat přezdívky Kaplického návrhu. Stanice Český rozhlas Regina uvedla, že stavba připomíná chobotnici v 18 hodin a byla tak zřejmě první, kdo ji takto pojmenoval. Z různých přezdívek to byla nakonec tato, která převládla.

ČTK zřejmě použila přirovnání k širší pyramidě se zaoblenými hranami a TV Nova použila Kaplického pojmenování Oko nad městem.¹⁴

sobota 3. března 2007

23 zpráv (19 v denících, 3 z toho bulvární, MF Dnes, Lidové noviny a Právo mají témata o knihovně, Hospodářské noviny v sobotu nevycházejí)

Zatímco v předchozím dni (a v roce 2006) se v předběžných zprávách pracovalo s termínem dokončení stavby v roce 2010, 3. března, tedy po vyhlášení výsledků, už se operuje s rokem 2012.

Zpravodajský server aktualne.cz spustil anketu líbí/nelíbí: „*Jak se vám plány líbí? Hodí se pro Prahu? Co říkáte moderní architektuře?*“ V textu používají slovo „plány“ pro návrh, respektive vizualizaci, a „moderní“ pro současnou architekturu což vypovídá o absolutní obecné neznalosti základních pojmů z oboru i u nadprůměrně vzdělaných lidí – redaktorů zpravodajství.

Právo přináší dvě zprávy o knihovně na kulturní straně a avizuje je fotografií a „oteklým popisem“ na titulní straně.

MF Dnes má článek na titulní straně, pokračování na straně 4 v celostátní části a v příloze pro Prahu přináší na titulní straně článek a na straně 3 téma: rozhovor s Janem Kaplickým a dva další texty. Je zjevné, že autorka o něm nic neví, když v perexu využívá obrat samotného Kaplického z agenturní zprávy z ČTK bez toho, že by to přiznala. Nebo to možná svědčí o neobratnosti redaktorky: „*Praha – V roce 1955 odmítla pražská technika přijmout studenta Jana Kaplického. Zdál se jim poněkud neuspokojivý.*“ Podle textu se nyní do Prahy vrátil jako světově uznávaný architekt, jehož rukopis nese několik ceněných evropských staveb a za pár let se podepíše i na vzhledu metropole. Odpovědi nabízejí dvě úvahy – buď redaktorka jen rozpárala Kaplického zveřejněné prohlášení, nebo se Kaplický naučil odpovědi nazpaměť a odpovídal všem to samé.

Lidové noviny mají kromě soupku Jany Machalické na titulní straně stranu 3 věnovanou Národní knihovně. Na titulní straně přináší první polemickou reakci „*Některým odborníkům se ale ‚chobotnička‘ nelíbí. ‚Nedělal bych to prvoplánově praštěné a veselé. Je to moderní a odvážné, ale nepoznávám v tom knihovnu,‘ řekl LN architekt Michal Šrámek. Podle něj by mělo být na budově poznat, k čemu slouží. ‚Návrh jsem ještě neviděl. Jeho stavby však nezapadají do naší kulturní tradice. V kulturně vyhraněném prostředí Prahy to bude pověstná pěst na oko,‘ říká Josef Štulc z Národního památkového ústavu. Některí odborníci mají výhrady také k umístění stavby na Letné. Letná je podle nich pro knihovnu nevhodná. ‚Je to místo, které nemá žádný prostor rozvoje, je to na hodně citlivém místě. Navíc to může být prvopočátek zástavby Letné,‘ varuje památkář Miloš Solař.*“ Miluničovi se nárh líbí, ale viděl by ho raději na Klárově. Lidovky také zatím jako jediné opakují prohlášení Pavla Béma pro ČTK o odvaze.

ČTK vydala další zprávu, v níž se věnuje popisu Kaplického návrhu a jeho inspiracím.

Národní knihovně se věnuje i deník Blesk: na 4. straně, C část věnovaná Praze a středním Čechám. Aha! na stránce o Praze tvrdí, že hledání návrhu trvalo dva roky a dva měsíce. A že vyjde na 10,5 milionu korun. To by popravdě stálo tak stěhování knih.

neděle 4. března 2007

1 zpráva

První odborné médium, které se k výsledkům soutěže vyjádřilo, byl e-architekt.cz. Klára Pučerová lehce jízlivě okomentovala příliš dlouhou část tiskovky, která předcházela

¹⁴ Komplettní výčet přezdívek nalezených v analyzovaných zprávách tvoří úvodní část první kapitoly.

vyhlášení vítěze soutěže. Dále napsala, že vítězství Kaplického bylo starou zprávou už v pátek ve čtyři a že názorů k výsledkům bylo tolik, že přidá na server jen fotografie.

5. až 7. března 2007 se v médiích řeší otázka barevnosti stavby, neznámé výše nákladů na stavbu a začínají se objevovat první odmítavé reakce založené na vzhledu: stavba je nazvána exkrementem. Památkáři jsou zatím zdrženliví, ale generální ředitel Milan Knížák, který se později stane důležitým aktérem, by už teď rád blob viděl jinde. Architekt Zdeněk Lukeš řeší, jestli se stavby dočkáme, padají otázky kolem průběhu soutěže, přičemž 5. března se nesou články víc v oslavném duchu, pochybnosti a kritiky přibývají až postupně.

7. března se zapojuje do debat Vlastimil Ježek a články v Hospodářských novinách a MF Dnes na ně reaguje (*Vítězstvím je soutěž sama!* a *Porazí obdiv k velkorysému projektu českou malost?*). Stranou stejný den nestojí ani Milan Knížák, který publikuje svůj názor v MF Dnes (*Dobrý dům, špatné místo*). Později je Knížák označen za jednoho z hlavních odpůrců, který svými názory šířenými skrze prezidenta Václava Klause dál k primátorovi Pavlu Bémovi a prvnímu náměstkovi ministra kultury Františku Mikešovi způsobil zablokování možností Kaplického návrh realizovat.

pondělí 5. března 2007

24 zpráv (14 v denících, první zprávy v týdenících – ve 4, 1 v televizi)

Tématu se zřejmě jako první regionální médium mimo Prahu věnuje Moravskoslezský deník, který 5. března na s. 4 tiskne článek *Kaplického nám vyfoukla Praha*. Připomíná, že developer, který sliboval v Karolině věž Jana Kaplického soutěž nevyhrál a Praha že má větší štěstí. Na stejné straně je i článek *Knihovna bude mít obrovské oko* převzatý z ČTK.

Titulní strana 24 hodin přinesla krátkou zprávičku „Národní knihovna vzbudila nadšení“. Zdroj není uveden, ale text obsahuje: „Jsem nadšený. Rád bych, aby právě taková budova v Praze stála. Teď už zbývá získat souhlas památkářů,“ uvedl primátor Pavel Bém.“

Po víkendu se k tématu vrací i MFD – v pražské příloze popisuje, jak bude knihovna podle návrhu vypadat – nehlučné podlahy a plná automatizace, knihy uložené ve tmě. Budova je podle něj velmi futuristická.

Webová verze Týdne přebírá zprávu *Na kolik přijde nová Národní knihovna?*, kterou ČTK vydala ten den. Podle ní je potřeba přepočítat náklady, vypracovat dokumentaci a Kaplického studio se musí spojit s projekční kanceláří fungující v ČR. „Ježek je velmi spokojen s kladnými ohlasy, které podoba projektu vyvolala mezi reprezentanty města i ministerstva kultury. Pražský primátor Pavel Bém označil návrh jako odvážný, překvapivý, originální, energeticky úsporný a jistě i kontroverzní. „Teď přijdou ke slovu konzervativní památkáři a začne živé představení o budoucnosti moderní architektury v Praze,“ řekl.“ Stejný den publikuje na serveru Bibiana Beňová i *Příběh nové Zlaté kapličky*. Opakuje, že vítězství bylo překvapením pro málokoho, že Kaplický o knihovnu stál a Ježek zase stál o Kaplického. „Ježek si počínal s profesionalitou zručného hollywoodského scenáristy a nic neponechal náhodě. Vylobboval podporu napříč politickým spektrem. Do hry obratně vtáhl každého, kdo mohl svým hlasem být nepřímo a vzdáleně ovlivnit osud knihovny. Do poroty přivzal magistrátní památkáře disponující kulatým razítkem i zástupce UNESCO. Přísné regule Mezinárodní unie architektů zajistily pečeť objektivit a vhodný mix porotců pak předem body pro Kaplického. Ve vyšším zájmu se pak zatnuly zuby nad rozmařilými manýry náladové architektonické hvězdy Zahy Hadidové – ovšem velké příznivkyně Kaplického organické architektury. Nevadilo dokonce ani, že projekt Future Systems obešel jednu z podmínek soutěže, totiž že depozitář skladiště národních konzervačních fondů musí být v nadzemních podlažích. Ve srovnání s tím je marginální, že – přes zdůrazňovanou anonymitu soutěžních návrhů – prezentace v tradičních barvách a stylu kanceláře Future Systems autora vítězného projektu před porotci určitě neutajila.“ Text uvádí, že to všechno prý v zájmu kvalitní architektury, který možná pomůže zapomenout na limit 2 miliardy a to, že hliník a ekologie

jsou v kontrastu. Připomíná, že „značka Kaplický“ vzbuzuje emoce. „*Lid stavbu hned opatřil přídomky. Novinári dostali hluboký lidský příběh zneuznaného génia, kterého vlast nakonec přivine na hrud'. Politici šanci posílit image světaznalých novátorů, nebo naopak zachránců prověřených hodnot, dle libosti. A všichni jsou u vytržení, že Praha se s Kaplickým konečně zařadí po bok ,cool' a ,trendy' měst 21. století.*“ Ježek je podle ní obratný mýtovtůrce.

Tištěná verze si v rubrice Fotografie týdne na s. 5 (*Národní Kaplický a Letné*) dovolila rýpnutí – vyhlásování ceny bylo dlouhé a otravné, vítěz nebyl překvapení, Kaplický si neodpustil tradiční zatrpkllost a zbývají „maličkosti“ – stavební povolení a sehnat peníze.

Euro věnuje knihovně velmi krátkou zprávu.

Kaplický s Ježkem byli v pondělí i ve Snídani s Novou před půl devátou – moderátor Pavel Svoboda zabodoval, když vypustil: „...v roce 2011 bude tato, řekněme tomu budova...“

Zprávu ČTK přebírá i stavebniforum.cz, ale nikoli pondělní, ale tu z předchozího týdne, která se týkala uspořádání budovy a z níž čerpala zřejmě i Magdaléna Nová pro článek v regionální MF Dnes.

Hospodářské noviny se k tématu po člancích na internetu dostaly až v pondělním vydání (v sobotu nevycházejí). Věnují knihovně krátkou zprávu na titulní straně, dva články na kultuře a názor. Krom popisu stavby zmiňuje Magdaléna Čechlovská (jako jediná), i návrh na dodatečné rozšíření depozitáře, který by se mohl realizovat kolem roku 2050. V textu citovaný architekt a šéfredaktor časopisu ERA21 Osamu Okamura upozorňuje na to, že hliník je energeticky velice náročný na výrobu a na stavbách, které jsou považovány za ekologické, je už léta zakázán. To vyvrací tvrzení, že budova je úsporná nebo ekologická. K textu byl připojen i rozhovor s Janem Kaplickým, v němž uvádí, že ke spolupráci přizval i výtvarníka Václava Ciglera, otce architekta Jakuba Ciglera. V textu na titulní straně Čechlovská upozorňuje, že Kaplický vyhrál navzdory porušení jedné z podmínek. Ježek na to reaguje, že to schválil dohlášitel UIA.

MF Dnes se knihovně věnuje na domácí straně 4 a popisuje zařízení knihovny.

Metropolitní expres uvádí, že je důležité, aby se do knihovny vstupovalo z ulice směrem nahoru a že vstup budou lemovat stromy, což zřejmě ještě nikde nezaznělo. Z deníků „zdarma“ mají zřejmě nejlíp sestavený článek a bez chyb.

Vedle toho článek Metra má trochu dryáčnický tón – Kaplický námitky na památkovou péči „odstřelil“, tvar budovy je podle deníku šokující, Zdeněk Lukeš si podle něj získal pověst nekompromisního kritika a teď dílo označil za světové, takže to bude relevantní informace.

Server blisty.cz publikuje text *Monitor Jana Paula: Obří kapesník na Letné?*, v němž je uveden: „*Ta věc prostě jenom je a se začleněním stavby do prostoru si návrh hlavu také neláme, snad jen měřítko prokazuje nějaký vztah k okolí, díky bohu.*“ Z tiskové zprávy Národní knihovny cituje větu, podle které porota při hodnocení vkládala makety do připraveného modelu Letné, aby posoudila vztah k okolí. Autor uvádí, že mezi finalisty byly lepší návrhy.

úterý 6. března 2007

18 zpráv (13 v denících, 5 na serverech)

Pražský deník má na titulní straně článek *Knihovna víří emoce*. Upozorňuje, že reakce veřejnosti jsou bouřlivé, zatímco odborníci zatím stanovisko nemají. Klub za starou Prahu se například sejde až ve středu 7. března. Deník opakuje i názor Vláda Miluniče, který by stavbu rád viděl na Klárově (Milunič je také konzistentní a Klárov jako místo stabilně opakuje). Deník dále popisuje na s. 25 v sekci Zábava & kultura co bude na soutěž navazovat: sice se o knihovně mluví jako o hotové věci, ale následovat bude asi čtvrt roku trvající schvalovací kolečko, které skončí vydáním stavebního povolení. Ježek také připouští, že bude třeba upřesnit rozpočet na stavbu a zda budou dvě miliardy stačit. Starosta Prahy 7 věří v dokončení v roce 2010 nebo 11, Bém se stále zdá být na straně stavby, ale zpětně se prohlášení mohou

jevit jako velmi opatrná a interpretovatelná více způsoby. „‘Ted’ přijdou ke slovu konzervativní památkáři a začne živé představení o budoucnosti moderní architektury v Praze,‘ řekl primátor Pavel Bém.“

ČTK vydává zprávu, podle které zřejmě vznikl text v Pražském deníku: bouřlivé reakce veřejnosti, památkáři ještě nemají stanovisko, Milan Knížák by ji chtěl na Pankráci. Text cituje i historika architektury Rostislava Šváchu, který má pochybnosti o vztahu „padesátimetrové žabičky“ ke katedrále. Zpráva referuje i o diskusi na stránkách Klubu za starou Prahu o možnostech jak stavbě zabránit.

Právo přetiskuje zprávu z ČTK o ceně a termínech na straně 3 ve zpravodajství – věnuje mu téma. Na stejné straně je i krátký článek tří autorů *Úředníci budou rozhodovat měsíce*. Popisuje, jakou procedurou bude muset stavba projít: „Stavební odbor Prahy 7 rozhodne, až bude mít kladné rozhodnutí památkářů, hasičů, hygieniků, stanovisko vlivů na životní prostředí EIA a další dokumentace, jestli tam stavbu lze umístit. Teprve až bude vydané pravomocné územní rozhodnutí, teprve potom to budeme řešit my,‘ řekl včera Právu šéf stavebního odboru Prahy 7 Jiří Chour.“ V souvislosti se stavbou je avizovaná diskuse s občany navázaná na zahájení výstavy všech návrhů, která začne 29. března. Hlavním textem tématu je pak zpráva, že si odborníci nejsou jisti stavbou – a Milan Knížák se opět bojí o panorama. Názor Radomíry Sedlákové vychází jako smířlivá akceptace stavby, o vhodnosti umístění není řeč.

Server novinky.cz, tedy internetová verze deníku Právo, přináší článek *Knížák se bojí o panorama*, v němž už se o něj svorně obává se „svou“ kurátorkou Radomírou Sedlákovou (je zaměstnaná v Národní galerii) a navrhuje knihovnu postavit jinde. Článek o nové knihovně referuje jako o „futuristické“ a naznačuje rozpaky, které může stavba vyvolat mezi funkcionalismem odchovanými architekty zvláště s ohledem na rozpor mezi kostrou a pláštěm.

Metropolitní expres přináší a s. 10 ohlasy čtenářů, tři pozitivní, čtyři negativní, ale tak silně, že převáží dojem. Metro má úvahu šéfredaktora Esquire o Tančicím domě a odvaze v architektuře, autor blob podporuje.

Lidové noviny v sekci Metropole přinášejí zprávu, co bude dál: upřesní se náklady a termíny, schvalovací kolečko, *Future Systems* pracuje na dokumentaci; zmínka je o skladu pod zemí, pro který se bude hloubit jáma, kterým Kaplický zmenšil objem budovy. V sekci Horizont avizují LN otevření diskuse o vítězném návrhu. První text je od architekta Tomáše Vícha, je příznivcem stavby, popisuje, co je blob, ozřejmuje Koolhaasovo „fuck the context“ a říká tomu totální arogance k místu.

Haló noviny víceméně přebírají zprávu ČTK o ceně a termínech, je na zpravodajských stránkách.

Kritiku průběhu soutěže přináší server aktualne.cz. V článku Heleny Hejdové s názvem *Muchomůrka vedle Sparty. To je k smíchu!* umístěném v názorové sekci zazní, že soutěž byla zadána „nevhodně a ukvapeně“. Problémem je podle autorky fakt, že Letná nemá závaznou urbanistickou studii, neřešila se tak návaznost na budoucí okolní zástavbu (ani úvahy nad ní), širší vztahy, doprava ani umístění stavby na pozemku, většina projektů 2. kola tak navrhovala solitérní budovy necitlivé k okolí. Kaplický podle ní „naprosto ignoroval okolní zástavbu a navrhl objekt nejasného měřítka a neuchopitelného tvaru, neevokující svou funkci.“ Autorka upozorňuje také na to, že rozpočet může být až dvojnásobný, než se předpokládá. Ptá se také, proč byla pořádána mezinárodní soutěž podle pravidel UIA, když vítěz byl předem znám.

Server stavebni-forum.cz zveřejňuje zprávu ČTK, podle které se termín dokončení a zpřístupnění nové budovy Národní knihovny odsunuje a přepočítávat se budou i náklady na stavbu, které jsou z roku 2004.

středa 7. března 2007

17 zpráv (12 v denících, většina Hospodářské noviny, MF Dnes a Právo, 3 na portálech, 2 v týdenících)

Portál iDnes.cz vyhlásil v sekci zprávy anketu který z návrhů by lidé zvolili. Pražský sešit MF Dnes vyzvala ke komentáři knihovny Vlastimila Ježka, Milana Knížáka a Zdeňka Lukeše. Knížákův text nese název *Dobrý dům, špatné místo*. Navrhuje stavbu, kterou v zásadě chválí, postavit na Pankráci. Kopne si do Gerhyho i Miluniče, vlastně i do Nouvela. Je zvláštní, jak Knížák dokáže pochválit tak, že zároveň vlastně urazí. Reflektuje „šuškandu“ o porušení podmínek soutěže a brojí proti ní samotné jako proti něčemu nevhodnému, co je pro českou společnost, respektive pro Prahu typické. Ježek na výzvu redakce odpovídá textem *Porazí obdiv k velkorysému projektu českou malost?*. Obsah poměrně výrazně kopíruje jeho text v Hospodářských novinách, ale nevěnuje se v něm tolik soutěži, ale světovosti stavby. V sekci Pražské fórum na s. 5 je článek Zdeňka Lukeše *Kaplický vyzkouší toleranci Pražanů*. Obhájí vybrané místo, říká, že stavba bude reprezentovat 21. století. Staví se jako její velký obhájce.

V Hospodářských novinách na straně 11 – Názory plus upozorňuje Osamu Okamura, že čeští architekti nejsou překvapeni vítězstvím Kaplického, neboť je očekávali a to na základě složení poroty. „*Velký přínos Kaplického návrhu totiž spočívá v minimalizaci nadzemního objemu stavby, umožněné umístěním převážné části archivu v podzemí budovy. Původní podmínky soutěže však jasně stanovují, že „skladiště národních konzervačních fondů musí být umístěna v nadzemních podlažích“*.“ Uvádí dále, že Kaplického návrh měl být vyloučen už v prvním kole. „*Ani vysvětlení ředitele Národní knihovny a jednoho z porotců Vlastimila Ježka nás nemůže nechat zcela klidnými: „Návrh přišel se zabezpečením, které nás předtím nenapadlo. Proto jsme se rozhodli od podmínky ustoupit.“ Fakt, že změna pravidel v průběhu soutěže výrazně znevýhodnila ostatní účastníky, je zcela evidentní.*“ Na stejném místě je komentář Vlastimila Ježka *Úspěchem je soutěž sama*, ve kterém se pravděpodobně snaží zvrátit hlasy o špatné soutěži. Na straně 4 si z Knížákovy obavy o panorama dělá legraci Petr Honzejek. Na názorové stránce Názory plus se rovněž objevuje komentář s názvem *Vyžehťte ten nechutný obří exkrement pryč* od Zdeňka Trinkewitze, důchodce. Obsahuje reakci na texty, které se neocitly mimo vyselektovaný soubor pro tuto práci: „*V komentářích medií na obhajobu této volby se říká, že dnešní Česko se musí zbavit realisticko-socialistické přizemnosti.*“ A uvažuje o občanské aktivitě k zabránění stavby. Na stejné straně je i komentář Jana Macháčka *Jakou barvu má chobotnice?* Za Kaplickým stojí, stejně jako za Gherym a Nouvelem. Říká, že stavba by měla být dominantní a viditelná. Říká tedy zásadní ANO a následně se pouští do připomínek: její podoba („lastura“) nemá vztah k Praze, ani ke svému obsahu (knihám). Dále uvádí, že všechny ostatní Kaplického stavby byly hezčí než ta, kterou navrhl pro Prahu. A zelená barva se mu nelíbí. Škoda je také neřešení urbanismu celé letenské pláně.

Na stránkách reality.iHned.cz se objevuje velmi krátký text *Národní knihovna: geniální návrh či zmanipulovaná soutěž*, který neobsahuje moc informací, ale je důležitý tím, že v něm jsou všechny odkazy na předchozí texty Hospodářských novin.

Právo zaznamenává na kulturní stránce, že Knížák i magistrát „vyjadřují projektu náklonnost“. Národní památkový ústav (NPÚ) avizuje, že bude rozhodovat o vydání závazného rozhodnutí za týden. Na stejné straně je krátký článek o tom, že stavba je blob a vysvětluje, co to je. Zveřejňuje také vyjádření Rostislava Šváchy o žabičce a katedrále.

S přirozeným časovým odstupem způsobeným procesem výroby se po zpravodajských médiích připojují i kulturní a společenská – jako první A2, ještě jako týdeník. Přináší jednověté oznámení v rubrice *Zkrátka*.

Bibiana Beňová se i ve středu 7. března na tydnu.cz věnuje knihovně, tentokrát v textu *Nová knihovna. Památkáři jsou opatrně nevstřícní*. Podle památkářů není možné zapojení

stavby do okolí a posouzení změn panoramatu apod. zodpovědně posoudit podle materiálů zveřejněných v tisku. V komentáři NPÚ je také výhrada, že k přípravě nebyl přizván, i když se jedná o citlivé místo a památkovou zónu.

Portál e-architekt zveřejňuje anketu s drtivou většinou pozitivních reakcí.

čtvrtek 8. března 2007

18 zpráv (11 v denících, 6 v týdenících)

Na serveru blisty.cz vchází nemilosrdný odsudek *Letenské lejno*. Svou první krátkou informační zprávu přináší časopis Instinkt. V Lidových novinách po Víchovi pokračuje v diskusi o Národní knihovně například publicista Tomáš Vystrčil, který uvádí, že knihovna rozhodně není moderní, ale vztahuje se k 60. letům a jedná se o dětinské gesto, které jen naruší Prahu, která je stavebně konzervativní.

Právo přináší krátkou zprávu, že Jan Kaplický nedodržel jednu podmínku soutěže a vysvětluje, že je to ve světě běžné a že Kaplický „*vše měl promyšleno a vyřešeno lépe než ostatní.*“

Radomíra Sedláková na kultuře v Právu přichází s komentářem nazvaným *Měkce hravá, ale rozpínává budova nerespektuje okolí*. Text začíná takto: „*V pátek, kdy měly být odpoledne vyhlášeny výsledky soutěže na Národní knihovnu, jedné z nejprestižnějších a nejsledovanějších soutěží v celé historii moderní české architektury, mě zarazila zpráva v rozhlase: „Porota anonymně posuzovala posledních 8 návrhů, vítěz bude vyhlášen dnes odpoledne. Největším favoritem je Jan Kaplický.‘ Absurdnost tohoto sdělení je obudná, zvláště pro architekta, který pak byl skutečně vítězem vyhlášen.*“ Lehce obsedantně trvá na svém pojmenování chobotnička z II. patra a prezentuje jej jako ve veřejnosti rozšířené. Přitom žádný jiný text její pojmenování nepotvrzuje. Co se týče stavby, stále s ní souhlasí, ale má problém s místem, možná pod vlivem svého šéfa Milana Knížáka. A nelíbí se jí ani oko, dominantní prvek stavby. Uvádí, že knihovna si touto rozpínavostí sama škodí a měla by se se svým okolím popasovat, neuvádí však, co to znamená. Že by se vítězný návrh měl ještě přepracovávat?

Z komentáře Petra Volfa v Reflexu téměř tryská nadšení pro novou knihovnu: libuje si (trochu v rozporu s realitou), že neunikly informace a soutěž byla přísně anonymní, že byla mezinárodní, že Praha konečně získá progresivní a pokrokovou architekturu a že HŠH budou rádi vzpomínat na svůj úspěch. V reflexu.cz Jan Halada komentuje komentář Milana Knížáka: „*Ačkoli si myslím o Milanu Knížákovi své, naprosto přesně vystihl ve svém článku ve středěční pražské příloze MF Dnes i mé pocity. Knížák lapidárně soudí, že Kaplického návrh je výrazný, ale že je zároveň umístěn na nevhodném prostoru. Vrcholek stavby, ona „čocka“, mu tím, jak shlíží na Prahu, připadá exhibicionistická. Nejlepší místo pro tuhle budovu by podle něj bylo na Pankráci, kde je stejně jako na Hradčanské metro, jsou tam moderní budovy a povodně také nehrozí.*“ Rovněž ho zarazilo, že v Týdnu napsali, že to vyhraje Kaplický. Řeší také otázku přijetí veřejností a to, zda je knihovna hezká. A opakuje pochyby o jejím umístění.

Na webu tyden.cz se poprvé objevuje informace, že Česká komora architektů (ČKA) zpochybňuje regulérnost soutěže a HŠH zvažují podání námítky u UIA. Každopádně jsme pořád ještě v situaci, kdy se do debat nezapojují politici, to přijde až v květnu.

Vedle ČKA vydává své prohlášení i Národní památkový ústav, zveřejňuje ho server iDnes.cz. Podle něj nebyl NPÚ po celou dobu přípravy vyzván k přípravě podmínek pro soutěž. Národní knihovna se brání, že má stanovisko magistrátních památkářů. Ústředním památkářům se také nelíbí mediální kampaň, která je vítěznému návrhu „nakloněna“, kvůli ní se odmítají vyjádřit ke stavbě dřív, než ve správním řízení. Dále text cituje už dříve publikované názory Knížáka a Šváchy. Z reakcí památkářů je evidentní, že jsou k návrhu rezervovaní a možná si uvědomují, že kdyby začali vystupovat negativně, nepřinese jim to

body ve společnosti a budou považováni za konzervativce a zpátečníky. Také ale může být opožděná reakce dána delšími procesy uvnitř instituce. Je otázkou, zda je to také reflexe svého obrazu a pozice ve společnosti, nebo jen snaha nepálit si prsty.

Kratičkou zprávu týkající se názoru komory architektů přináší aktualne.cz: návrh Jana Kaplického měl být vyloučen už v prvním kole, ale zároveň kvalitu návrhu oceňujeme.

Deník přináší velmi krátkou zprávu *Knihovna rozvířila emoce*. Žádný zásadní průlom z hlediska kauzy, ale metodologicky podstatné, neboť článek se ve výjezdech monitoringu objevil 75-krát.

Ekonom se tématu věnuje spíš z perspektivy manažera: Vlastimila Ježka. Řeší, jak našel místo, jak vylobboval možnost stavět, který ministr ho dosadil, jak se rozhodl pro mezinárodní regule kvůli publicitě a velikosti „podběráku“.

Portál iHned.cz rovněž přináší zprávu o postoji ČKA k porušení podmínky. Zprávu přinášejí i lidovky.cz, zajímavé přitom je, že Knížák je zřejmě v tuto chvíli nejcitovanější osobností. Je to proto, že jej podstrčila do oběhu ČTK, nebo jeho názory chce veřejnost slyšet a média je tudíž přetiskují?

Tyden.cz zveřejňuje i názor Klubu za starou Prahu (vydaný opět v ČTK), podle kterého je knihovna příliš dominantní a měla by zmenšit svůj objem.

pátek 9. března 2007

17 zpráv (11 deníků, 1 z nich bulvární, 2 v rozhlase, 2 na portálech)

ČTK vydává reakci poroty na Národní knihovnu na den staré prohlášení ČKA. Porota uvádí, že Kaplický podmínky soutěže neporušil, podle Ježka je tato argumentace „*prostě úplně vedle*“. Podle Evy Jiřičné a Petra Bílka je v duchu UIA hodnotit především celkový charakter řešení, porota podle nich měla rovněž právo upřesnit nebo doplnit soutěžní podmínky.

Text na portálu Českého rozhlasu izurnal.cz shrnuje současnou situaci a avizuje debatu v Radiofóru ve stejný podvečer.

Server e-architekt přináší druhý díl ankety *Dočká se Praha díla světového významu?*. Zatímco první díl měl převahu pozitivních reakcí, druhý přitvrzuje.

Na titulní straně pražského sešitu MF Dnes se objevuje „včerejší“ (tedy včera v internetové verzi deníku vydaný) text Magdalény Nové o porušení podmínek, v němž se vyjadřují všechny strany: ČKA, Ježek, Klub za starou Prahu i NPÚ.

Právo se na své titulní straně připojuje s výtkami Klubu za starou Prahu stran výšky budovy i prohlášením ČKA. „Člen poroty, architekt Petr F. Bílek, však Právu řekl, že porota postupovala správně: „Kaplický nebyl jediný, kdo nesplnil některou z podmínek. Takových návrhů tam bylo nejméně třicet. Do druhého kola jsme tedy postoupili se zmírněnými podmínkami. Veškerý postup porota konzultovala se zástupcem Mezinárodní unie architektů UIA.““

Poté, co začaly protestovat uvedené tři organizace, napsal o situaci i Deník, v pražské mutaci je text na titulní straně. Opakuje, že památkáři nebyli přizváni ke spolupráci, že Ježek je úmyslně přehlíží s odvoláním na „dostatečnost“ vyjádření magistrátních památkářů a že památkáře „znepokojuje“ mediální kampaň ve prospěch projektu. Josefu Štulcovi z NPÚ pak dávají ve srovnání s ostatními médii výrazně větší prostor, když hovoří o kontextu staveb a příkladech z historie Prahy (například o Josefu Gočárovi). Klub opakuje politování nad absencí soutěže na lokalitu, která měla předcházet. Památkáři i architekti se podle textu shodují na tom, že problémy mohlo způsobit zadání soutěže. V textu ještě není zahrnuta argumentace ze strany Národní knihovny. Zajímavé je, že v ostatních regionálních vydáních se opakují starší informace o víření emocí, jen rozšířená oproti včerejšímu vydání, pořád ale nepřinášejí zprávy o výtkách profesních a památkových organizací. Oproti tomu Blanenský deník přináší na titulní straně fotku Kaplického návrhu s popiskem odkazujícím k článku na názorové straně uvnitř novin. Text se v úvodu trochu věnuje chobotnici, ale hlavně se

dotýká brněnského mrakodrapu, který má vzniknout dostavbou obchodního domu Centrum. Je trochu naivní, novinář má dobrou vůli, ale o architektuře a urbanismu zjevně neví nic moc.

Server iHned.cz přebírá zprávu z ČTK s vyjádřením Národní knihovny a poroty, stejně tak tyden.cz.

Víkend Hospodářských novin přináší článek Karolíny Jirkalové *One man show na Letné*. V něm se mimochodem píše: „Ředitel Národní knihovny v Praze Vlastimil Ježek chtěl od začátku svého působení na tomto postu přitáhnout k Národní knihovně co nejvíce pozornosti. To se mu podařilo v maximální míře – těžko bychom dnes hledali architekta, který veřejnost zajímá víc než Jan Kaplický.“ Těžko říct, z čeho tak usuzuje, že by si Kaplický dobře připravil cestu třemi knihami a uvedeným dokumentem? A bylo to mimoděk, nebo dobře plánované? Jirkalová dále uvádí, že v zasvěcených kruzích byl Kaplický favoritem už od počátku. „Porota nezveřejnila žádné oficiální hodnocení, podle slov Evy Jiřičné však Kaplického návrh zvítězil mimo jiné i proto, že je hmotově relativně malý.“ Osobně ji nepřipadá, že se jedná o stavbu pro knihovnu, uvnitř může být prakticky cokoli. Neříká ale, že by se stavba neměla zrealizovat, připomíná porušení podmínky, ale nepřináší „zpravodajské“ informace o vývoji sporu. Ale možná to v této fázi ještě není spor. Zato zmiňuje úspěch HŠH.

Český rozhlas Radiožurnál do Radiofóra v 18.20 pozval trojici ředitelů – Vlastimila Ježka (Národní knihovna), Milana Knížáka (Národní galerie) a Pavla Jerieho (Národní památkový ústav). Záhadou je, proč média do celého příběhu zahrnují i Knížáka: to opravdu stačí, aby se někdo hlasitě vyjadřoval a vymezoval se vůči něčemu? Nebo aby pro publikum zajímavě formulovat názory? Jedná se přece o ředitele jiné příspěvkové organizace stejného zřizovatele, který by se správně neměl k dění kolem jiné instituce ani vyjadřovat. Knížák v pořadu uvádí, že proti návrhu Jana Kaplického nic nemá, že se mu líbí, ale dodává, že se mu líbí víc návrhů a usuzuje z toho, že to tedy byla dobrá soutěž. Ale je proti tak velké stavbě v centru, to je dost zahuštěno, chtěl by ji jako nové centrum nějaké jiné části Prahy. Dalším tématem je památková zóna a nerespektování pravidel. Ježek Jeriemu odpovídá, že mají stejného zřizovatele a že vše dělal se souhlasem Ministerstva kultury ČR a že regulátorem jsou magistrátní památkáři. Jerie se soukromě ztotožňuje s názorem Knížáka: nezpochybňuje stavbu, ale místo. Pánové se věnují i tématu výhrad České komory architektů a porušení podmínek. Ježek říká, že je to postup, který se liší od podmínek zákona o veřejných zakázkách (i když vyznění není příliš jasné). Z šesti tázajících se čtyřem knihovna líbí, ale chtěli by ji jinde, jednomu se líbí tam, kde má být. Jerie trochu mimoděk říká, že aby se nová Národní knihovna vešla do územního plánu, bude se muset trochu změnit. To rozpoutá drobnou přestřelku: Jerie připomíná, že se právě dělá změna v územním plánu, Ježek namítá, že je to iniciativa Útvaru rozvoje města, který se rozhodl hranice pozemku změnit.

Lidové noviny přetiskují na regionální stránce text ČTK o výhradách komory architektů a Klubu za starou Prahu.

Objevuje se i kratičký text v Šípu *Knihovna má další problém*, který informuje o porušení závazných podmínek soutěže. První problém pak byl ten, že nevyzvala NPÚ, aby stanovil podmínky soutěže. Je vidět, že téma je opravdu velmi složité a pro média nepříliš čitelné.

sobota 10. března 2007

15 zpráv (12 v denících, které knihovně věnují témata, 1 v rozhlase, 1 v televizi)

Český rozhlas 1 – Radiožurnál pořád hovoří v tónu, že knihovna by měla za dva roky stát. A předpokládá se, že o tom rozhodnou památkáři pražského magistrátu. Příspěvek uvádí: „Ať už se Kaplického projekt odborníkům či laikům líbí, nebo nelíbí, často se shodnou na jediném – na Letnou se prý stavba nehodí.“ To mimochodem vypadá jako dezinterpretace uvedených anketních odpovědí.

V České televizi se v Týdnu v regionech objevuje teprve „první“ zpráva bez zpochybnění a konfliktů.

Lidové noviny přinášejí rozhovor s Kaplickým, ve kterém plánuje, že se stavbě bude věnovat až do konce a čeká ho tedy řada jednání. Celý rozhovor a doprovodný box působí jako PR článek. Marta Švagrová v komentářích mluví o žluči a závisti, ale nerozkrývá, kdo na Kaplického útočí. Navíc je komentář úplně bez návaznosti na rozhovor. Lidové noviny dále přinášejí v domácím zpravodajství krátkou zprávu, že UIA řešil námitku ČKA o porušení podmínek. Na názorové straně je pak otištěn milý dopis čtenáře o oblé stavbě v karteziánských souřadnicích, ceně takové stavby a obava, aby oblou stavbu z hranatých knih nebolelo břicho.

MF Dnes ve zkrácené podobě přebírá včerejší pražskou zprávu o tom, že podle architektů byla porušena pravidla MFD a publikuje ji i v dalších regionálních verzích na stránce „Z celé země“. Vedle toho je v pražském vydání nová zpráva, která ji popírá. Události tedy očividně následují za sebou s takovou rychlostí, že je tištěná média, respektive jejich jednotlivé části a redakce, nestíhají reflektovat. Nový článek *Soutěž na knihovnu byla bez chyb* uvádí několik závažných informací: „*Osmdesát procent z 355 architektů, kteří se přihlásili do soutěže na stavbu Národní knihovny na Letné, nedodrželo některý z dílčích bodů zadání.*“ To je úvodní věta textu, není ovšem uveden zdroj tohoto tvrzení. Dále pak: „*Podle Jiříčného s Bílkem bylo navíc v podmínkách výslovně uvedeno, že porota může na konci prvního kola soutěže – se souhlasem zadavatele – upřesnit nebo doplnit určitá hlediska zadání.*“ A následně: „*Před druhým kolem soutěže pak všichni soutěžící dostali informaci, že nadzemní uložení sbírek již není podstatné.*“ Zajímavé na této kauze je, že články vycházejí tak rychle, že požadavek na vyváženost referování a snaha poskytnout prostor oběma stranám nevychází v rámci jednoho textu, ale články vycházejí jako ping pong – každý argument „protistrany“ má jeden článek, na který reaguje druhá strana v samostatném článku, nejčastěji až s denním zpožděním. Asi existoval velký tlak, který nutil novináře pouštět prakticky jen prohlášení.

Do akce nastupuje prvním rozhovorem s Janem Kaplickým Jana Ciglerová ve Víkendu MF Dnes, která se později proslaví svými až intimními vstupy do života Jana Kaplického a jeho blízkých. Na velký rozhovor se vypravila do Londýna. Je k němu připojen ještě text Radky Wallerové o Kaplickém, který se snad jako první zmiňuje o osobnějších stránkách jeho života, například o rozchod s Amandou Leveté apod.

Právo knihovně věnuje téma. Věnuje se panoramatu Prahy a tomu, že vizualizace zřejmě úmyslně podceňuje velikost stavby ve vztahu k Hradčanům. Text vyjmenovává, kdo všechno má námitky vůči stavbě. Architekti (respektive ČKA) ale v textu nefigurují.

Pražský deník reaguje s jednodenním zpožděním a otiskuje teprve námitky architektů. Necituje přitom ČTK.¹⁵ Používají jedno velmi pěkné přirovnání: „*Část knižních fondů totiž skryl v rozporu s podmínkami soutěže do podzemí. Ostatní návrhy proto neprávem vypadaly mnohem robustněji. Je to asi stejné, jako by byla vyhlášena soutěž na velký rodinný automobil, kterou by vyhrálo auto ‚pro dva lidi a psa‘.*“ V textu je zmiňován soutěžící, který nebyl vybrán do druhého kola a dotaz, zda by část fondu mohla být pod povrchem, dostal jako odpověď „nekompromisní ne“. Dávají prostor oběma stranám – jako jedni z mála – a text vyznívá ve prospěch kritiků soutěže. Na text upozorňuje deník už na titulní straně. Zároveň přináší rozhovor s Daliborem Borákem, místopředsedou ČKA, který upozorňuje na vlnu nevole, která se zvedla v Německu, a dále na to, že podle zákona nemáme vítěze pro zadání veřejné zakázky, protože na podnět by soutěž mohl zrušit Úřad na ochranu hospodářské soutěže.

¹⁵ Z faktického hlediska je třeba uvést, že redakce Deníku ve sledovaném období neodebírají zpravodajství ČTK a nepracují ani s monitoringem médií, pravděpodobně nepoužívají k práci ani archiv vlastních textů. Texty tedy vycházejí oproti ostatním médiím se zpožděním, protože obvykle reagují až na to, s čím přijdou ostatní.

Na tyden.cz si z chobotnice dělá legraci v rubrice Periskop Martin Fendrych – Kaplický si prý ve vaně hraje s chobotnicemi, další teorie vzniku tvrdí, že se jedná o vytaháný zelený prezervativ, další, že se pod plachtou skrývá americký radar. Kaplický se tak stává součástí realit a „socializuje se“.

Na webu iDnes.cz reaguje i Jiří X. Doležal. Popisuje průběh reakcí na chobotnici: nejdřív naprosto kladné, což ho překvapilo (příjemně), následně kritizuje kritiku památkářů, ale o ČKA nepadne ani zmínka.

neděle 11. března 2007

1 zpráva

Knihovna se stává tématem *Otázek Václava Moravce* na ČT 24, ve studiu je Ježek, Knížák a Lukeš. Moravec řeší, zda je Kaplického stavba testem tolerance národa. Podle Knížáka nevyvolává dům tak velké emoce, ty spíš vyvolává místo, kde má být postaven. Zřejmě poprvé se také věnuje otázce nepřesnosti tisku u zelené barvy. Ježek také uvádí, že nemá právo soutěž zrušit, což se později stává jednou jeho mantrou. Knížák také říká, že během soutěže by se neměla měnit pravidla čehokoli. Ježek neskrývá aroganci k NPÚ: „*Já hlavně vůbec nechápu, proč se Národní památkový úřad v tuhle chvíli chce tou stavbou zabývat. My jsme je o to nepožádali.*“ Velká část rozhovoru řeší otázku místa. V podstatě ale každý zopakoval informace, které už byly zveřejněny dříve.

pondělí 12. března 2007

18 zpráv (6 v denících, 9 v týdenících, 1 v rozhlase)

Zatímco v prvních dnech se objevovaly především reakce na stavbu, rozhodnutí poroty, průběh soutěže apod., zhruba 10 dní po vyhlášení výsledků začínají někteří novináři reflektovat samotnou debatu.

Rozhovor na Rádiu Česko s Daliborem Borákem, který jako řešení problému se změnou podmínek vidí vyloučení Kaplického návrhu ze soutěže. Borák dále říká, že jej překvapilo, že před vypsáním soutěže se nediskutovalo o urbanistickém využití Letenské pláně. Navrhuje stavbu umístit namísto Stalinova pomníku. Předpokládá rovněž, že i kdyby byl UIA potvrzen Kaplický jako vítěz soutěže, že může narazit v české legislativě v případě zadání veřejné zakázky. Osobně by prý byl rád, kdyby se Kaplického knihovna mohla postavit.

Euro udělalo z knihovny téma pro Manažerský barometr: *Souhlasíte se záměrem postavit na Letné Národní knihovnu podle projektu světového architekta Jana Kaplického?* Odpovědi jsou Ano 68,0 %, Ne 20,5 %, Nevím 11,5 %. Odpovídalo 97 manažerů.

Spisovatel Ivan Klíma na názorové stránce Lidových novin (přičemž text začíná na titulce) návrh Jana Kaplického zcela zavrhuje. „*Stalinská architektura byla odporná, ale navrhovaná knihovna, která se má roztékat po Letenské pláni, mi připadá stejně odporná, ne-li odpornější, stejně poplatná dobové módě.*“ Spolu s ní ale zpochybňuje i hodnotu Pollockových obrazů.

Matěj Stropnický v Literárních novinách (*Stověžatý zvyk*) píše: „*Projekt architekta, který kdysi odešel z Československa, aby se nyní vrátil se svěžím nápadem, má být za necelé dvě miliardy stavbou, kde se bude každý moci vzdělávat za snesitelných estetických podmínek. Na Prahu má knihovna moudře shlížet obrovským okem, osvícenskou náhražkou božího. Objevují se však i první výhrady, vesměs trpasličí povahy. Jedny se týkají umístění stavby a její velikosti, druhé formálního procesu soutěže.*“ A dále: „*První odpůrci mají za to, že budova vstoupí do přirozeně nezastavěné plochy, na níž ležela Zikmundova vojska při obléhání města za husitských válek, a tím poškodí hradní panorama. Knihovna by podle nich zničila zavedenou fotografii Hradčan a všichni Japonci by museli přijet znovu. [...] Budova tak neuškodí důstojnosti dómu, ale spíše stověžatému zvyku nahlížet Prahu jako cosi*

hotového.“ Porušení pravidel soutěže odbývá mávnutím rukou pomocí nevyzdrojovaného argumentu o všemocnosti poroty.

Václav Jandáček, odborník na památkovou péči, jak je v textu uveden, na serveru novinky.cz velmi opatrně neříká takřka nic, než že by knihovna mohla stát i jinde. „*Oproti hranaté hmotě má navržená stavba výhodu neuchopitelnosti měřítka ke svému okolí, je to asi takové, jako bychom porovnávali měřítko mraků nad městem s měřítkem města.*“ Připojuje, že návrh není novátorský, že už takový typ staveb vzniká po bienále v Benátkách 2004.

V Pražském deníku se v rubrice Pražský chodec objevuj zmínka o knihovně a debatách kolem ní z pera Jana Buriana: „*Vzápětí spatřím v novinách obrázek podivuhodné příšerky. Navrhl ji architekt Jan Kaplický a v jejím půvabně oblém těle bychom měli mít knihovnu. Čtu si o tom, jak se Čechové začínají štěpit: někteří si na tu příšerku nehodlají zvyknout, a tak se začínám bát, abychom si svou zapšklostí nepokazili takovou příležitost. Abychom zase jednou nebyli příliš konzervativní.*“

Respekt věnuje tématu jednovětou zmínku v přehledu *Minulý týden*, kde komentuje podle něj v Česku tradiční debatu o férovosti výběrového řízení. Tématu se pak věnuje blíže komentář Marka Švehly. Označuje knihovnu za nejvýraznější budovu porevolučních let. „*Její stavbou jako by město vstupovalo do nové doby, stejně jako kdysi asanací židovského Josefova nebo prstencem husákovských sídlišť, která začala Prahu požírat od sedmdesátých let. Tedy ne že by to s chobotnicí bylo tak zlé, rozhodně ne, město se s ní ale stává něčím jiným. [...] Přesto se na celou událost podívejme ještě z jiného úhlu: poprask kolem chobotnice je důležitý hlavně proto, že otevírá cestu debatě o rozvoji největšího českého města jako celku.*“ Dále se věnuje popisu příjemného města a tématu veřejných staveb jako možnosti ovlivňovat podobu našich měst. Debatu kolem Kaplického knihovny považuje v kontextu ostatních otázek za nedůležitou, respektive důležitou, pokud vyburcuje zájem o rozvoj města, v němž se dá žít.

V Reflexu popisuje poměrně podrobně celou zatím jen začínající kauzu Anneke Hudalla. Podle ní je problémem špatně vypsána soutěž a za nehorší považuje skutečnost, že byla porušena pravidla soutěže, která byla od počátku prezentovaná jako transparentní. O reakci ČKA hovoří, že její formulace nemohla být ostřejší: „*Důležitější než předpokládaná porota je proto skutečnost, že porota mezi prvním a druhým kolem soutěže změnila podmínky. [...] Řešit rébus, zda by soutěž vyhrál jiný architekt, kdyby bylo jasné, že podmínka nadzemního umístění cenných knih není až tak závazná, už teď asi nemá smysl.*“ A jako problém označuje, že knihovníci nemají přehled o technickém vývoji ve svém oboru. Zřejmě stačilo definovat, že knihy mají být „bezpečně chráněné“ a nebylo nutno architektky trápit povinným umístěním nad zem.

Nepodepsaný článek v Týdnu upozorňuje, že řada otázek kolem knihovny zatím není vyřešena; existuje jen několik výkresů a šestistránkový popis, nejsou dořešené finance ani územní plán. „*Architekt Jan Kaplický není ale zrovna ochoten vysvětlovat možné komplikace.*“

„Zajímavé je, že v Čechách se všichni ptají, jaké budou problémy. Jaké budete mít problémy se stavěním, jaké budete mít problémy s tímhle a támhle. Proč neřeknete, že to bude pěkné, že to je příspěvek k pražské architektuře, proč neuvedete něco pozitivního?“ řekl TÝDNU.

Po pár dnech mlčení se ozývá i Bibiana Beňová v tištěném Týdnu s článkem *Zmanipulovaná soutěž na knihovnu?* Reaguje tak na prohlášení ČKA z minulého týdne, které v krátkosti publikovala už na webu v jednotlivých článcích.

Na aktualne.cz se objevila zpráva, že ČKA zvažuje stížnost na soutěž, ale zároveň text dedukuje, že nebude mít úspěch, protože zástupce UIA nepotvrdil, že by došlo k porušení stanov UIA.

Euro informuje krátkým článkem o tom, že by Knížák rád viděl stavbu jinde a avizuje jím další dva články ve vydání.

Lidové noviny přinášejí do polemiky o knihovně dva články. První se jmenuje *Vyčnívá, ale křiklavě popírá své okolí* a je od Milana M. Horáka, kněze Obce křesťanů. Druhá je od spisovatele Miloše Urbana, ta má obdivný název *Ať žije Blob!* a autor říká, že budova je překrásná. Komentuje i ostatní solitérní stavby v okolí: stadión Sparty, Hanavský pavilon nebo budovu restaurace Expo.

Článek *Národní knihovna na druhý pohled* Kateřiny Bečevové ve stavebním-foru.cz má snahu analyzovat celou situaci, ale žádný druhý pohled nenabízí. V první části je spíše popisem obsahu autorské zprávy, opakuje i tvrzení, že umístěním depozitáře do podzemí se vyhnul autor předimenzování. Zmiňuje pak výtky, ale naprosto opomíjí stanovisko ČKA, jen říká „někteří“ a „jiní“ při výčtu kritických názorů.

úterý 13. března 2007

9 zpráv (7 v denících, 2 na zpravodajských serverech)

Lukáš Posolda na serveru blisty.cz poměrně podrobně analyzuje přezdívký, komentuje mediální dění kolem chobotnice a pochvaluje si, že není pravo-levé.

Zdeněk Lukeš vyjadřuje své stanovisko v Lidových novinách. Zamýšlí se nad tím, proč nás Jan Kaplický tak provokuje a vychází mu z toho následující: „*Hlavní důvod vidím v tom, že český člověk neví o soudobých trendech ve světě mnoho a cokoli nezvyklého ho dráždí (obhájce těchto trendů pak rád označuje za snoby).*“ Uvádí také, že Kaplický si z nás neutahuje, své projekty myslí smrtelně vážně.

Na názorové stránce MFD je text architekta Daniela Smitky. Podle něj dosavadní stavby významných zahraničních architektů v České republice Kaplického knihovně nemohou konkurovat.

V pražském sešitě MF Dnes publikuje svůj názor ředitel pražské Zoo Petr Fejk. Přál by si, aby za město posuzoval stavbu knihovny stejně odborný tým, jako byl v porotě a za rýsovacím prknem. A i když se mu stavba nelíbí a ruku by pro ni nezvedl, tleská prý velkorysosti a odvaze.

Pavel Liška, rektor Vysoké školy umělecko-průmyslové na kulturní straně Práva reaguje na „silně alibistickou kritiku“ Radomíry Sedlákové z 8. března, která podle něj jen opakuje rétoriku Knížáka: stavbu vychválil, ale vyloučil ji z vnitřní Prahy. Liška naopak namítá, že Letná je nudná a že by si stejně jako jiné vrchy zasloužila nějaké zakončení.

středa 14. března 2007

11 zpráv (10 v denících, jeden v kulturním týdeníku)

V Lidových novinách vyšel „rozhovor“, odpovědi na otázky čtenářů pro Vlastimila Ježka. Celá verze na webu, v tištěné formě vyšly převážně polemické odpovědi. Vždyť co je z novinářského hlediska zajímavého na konsenzu. Ve stejném vydání dopis poučeného čtenáře o tom, proč by Kaplický neměl stát na Letné.

V MF Dnes vyšla anketa s poslanci o jejich obecných znalostech týkajících se dění v ČR: průměrná výše mzdy v čistém pro bezdětného svobodného zaměstnance, naše riskantní zahraniční mise ve světě, zda je u nás trestné držení dětské pornografie apod. Jednou z otázek bylo i kdo je autorem návrhu Národní knihovny. Jediná, kdo si z deseti oslovených na Jana Kaplického vzpomněla, byla Džamila Stehlíková. David Rath svoji neznalost dokázal i vysvětlit, když prohlásil: „*Nelíbí se mi to, proto si to nepamatuju!*“. Později bude svému stranickému předsedovi Jiřímu Paroubkovi pomáhat pro chobotnici najít pozemek u Ruzyně, ale nepředbíhejme. Text k anketě, kde je zmíněn Kaplický, vyšel už na titulní straně.

V pražské příloze MF Dnes začíná komentář na titulce a upozorňuje na téma na s. 3, které se celé věnuje soutěži a Kaplického návrhu. V jeho rámci vyšel seznam osmi účastníků druhého kola soutěže na knihovnu spolu s vyhodnocením čtenářské ankety. Všechny projekty byly označeny přezdívkami: Oko nad Prahou, věžák, vejce, krystal, letiště, komín, klobouk,

g-box. Není jasné, odkud se tato pojmenování vzala. Inspirovalo pojmenování „chobotnice“ novináře k dalším přezdívám a snaze popsat podobu jednotlivých návrhů? Vítězem čtenářské ankety se stal rovněž Jan Kaplický, jen *HŠH* skončili namísto třetího místa jako druzí. První místo získalo 1826 hlasů, vejce od *HŠH* 1195, třetí kolem 800 a další už pod čtyři sta. Celkový počet hlasujících byl 5348. Na názorové straně MF Dnes se zástupce šéfredaktora Ivan Hamšík v textu *Národní knihovna je odvážná. Proto tleskáme* zamýšlí nad reakcemi na knihovnu. „*Pro Prahu a slavného architekta Jana Kaplického je vítězstvím právě už to, jak se o projektu mluví.*“ V pražské příloze se Magdalena Nová objevuje s článkem *Čeho se bojí Pražané*. Zdá se jí, že pozitivních reakcí na knihovnu je převaha. Komentuje tak i anketu mezi čtenáři MF Dnes.

Na rozdíl od souznění MF Dnes s Kaplického projektem Peter Kováč v Právu v článku *Opravdu se žába hodí pro knihovnu?* uvádí, že kolem projektu Jana Kaplického se začalo chodit jako kolem posvátné krávy, aniž by někdo řekl, že se na Letnou spíš nehodí. Sám by hledal mezi ostatními finalisty a osobně dává přednost vejci (není jasné, odkud má označení). Namítá, že Kaplického stavba je komponovaná jako socha a to jako jednopohledová socha, přicházející návštěvníci tedy uvidí zadní, nudnou část. Podle něj zabírá stavba příliš mnoho místa, a pokud budeme argumentovat odklonem od tištěných médií k digitálním, ať raději vložíme peníze do digitalizace, nestavíme knihovnu a Kaplického příšerka ať se stane logem tohoto projektu. Ve stejném deníku reaguje Radomíra Sedláková na „včerejší“ komentář Pavla Lišky, že jen cituje názory Milana Knížáka. Místo, kde má stát knihovna, je podle ní od 30. let určeno pro výstavbu Státní galerie. Regulace Gočárem navrženého řešení byla podle ní 21,5 metru, oproti 48 metrům budovy Jana Kaplického.

Mirko Baum, profesor architektury v Cáchách, otiskuje v A2 svůj text *Architektura turbokapitalismu*. Mluví v něm o umístění hotelu Intercontinental, který měl být původně na Letné, v podbabském dolíku. Mluví o snaze Pavla Béma být viděn jako odvážný člověk a popisuje blok jako „ejakulaci architekturou“. „*Blob nedefinuje sám sebe v tektonických kategoriích měřitelného prostoru sloužícího té či oné funkci, blob chce být funkcí sám o sobě, chce být událostí, chce být tím, čemu se v anglosaské terminologii říká 'event'. Tím se z architektury, která jako kulturní počin definovala svůj smysl mimo jiné i jistou permanencí, stává přechodná, tj. semipermanentní, ideologicky motivovaná událost. Úspěch každé události spočívá v tom, že se toho stane co možná nejvíce, což samozřejmě platí i v event-architektuře. I v ní se toho musí stát pokud možno co nejvíce. Musí být hlučná, musí být v neustálém pohybu, musí gestikulovat, musí v každém případě ignorovat své okolí – a hlavně za každou cenu poutat pozornost, neboť v upoutání pozornosti tkví její smysl především. Tento smysl leží ale v příkrém rozporu s její fyzickou životností, ta má zpravidla dobré vyhlídky nejen na přežití svého tvůrce, ale i na přežití pozornosti svého konzumenta.*“

čtvrtek 15. března 2007

7 zpráv (4 v denících, 2 v týdenících, 1 v rozhlase)

Deník přináší se zpožděním kratičkou zprávu, že ČKA se nelíbí rozhodnutí UIA a změna podmínek mezi prvním a druhým kolem.

Radiožurnál avizoval svůj za hodinu začínající pořad o architektuře obsahující rozhovor s Janem Kaplickým anketou na téma *Jak se vám líbí moderní architektura v Praze*. Pochopitelně se nelíbila, maximálně tak na okrajích.

V Instinktu vychází článek *Muchomůrka letenská* od Šimona Šafránka a Ondřeje Nezbedy, který popisuje projekt Jana Kaplického jako „furbio“. Bez náznaku problematizování uvádí, že podmínky (v článku se uvádí pravidla) mu byly šity na míru a v porotě seděli jeho obdivovatelé. „*Z estetického hlediska uniká Kaplického návrh všem soutěžním konkurentům o desítky let.*“ To je ovšem značně problematické tvrzení. A uvádí dále, že se okamžitě objevilo hromobití kritiků. Vytýká ČKA, že když se jí nelíbilo povolení

depozitáře v podzemí, měla svou kritiku zveřejnit již v průběhu soutěže. To je ale pochopitelně zcela scestná námitka. Autoři opakují Ježkovo nehorázné tvrzení, že zástupce pražské památkové péče úplně stačí a že NPU vlastně nepotřebují. Na kritikách nenechávají nit suchou a avizují rozhovor s Janem Kaplickým v dalším čísle.

V Pražském deníku je rozhovor s Bohdanou Stoklasovou, který se ale netýká provozu knihovny, ale regulérnosti soutěže. Není jasné, proč takový rozhovor dělají s ní. Ve stejném vydání vychází i článek *Soutěž na knihovnu zpochybněna*, která se týká rozkolu mezi ČKA a UIA. Borák v něm tvrdí, že se nejedná o upřesnění pravidel, ale o jejich změnu. A dodává, že kvůli příliš přísně nastaveným pravidlům zadání nesplnilo 80% návrhů. V Benešovském deníku je pod jiným názvem otištěn stejný článek dokonce jako téma dne.

V Reflexu v poznámce o knihách je v nepodepsaném textu knihovna Jana Kaplického popisována následujícím způsobem: „*Připomeňme si podobu návrhu Národní knihovny v Praze Jana Kaplického, nazelenalou chobotnici z japonských mang, vedle které prostě neobstojí vážná, tradiční architektura. Design fasády jakoby neumožňuje srovnání, odmítá kontext, sugeruje jedinečnost.*“

pátek 16. března 2007

7 zpráv (všechno deníky)

Petr Fischer ve svém *Epilogu* na kulturní stránce Hospodářských novin rozebírá Kaplického výrok, že debata, která se vede nad knihovnou, mu připomíná Rudé právo z roku 1951. Fischer to rozebírá a vyvrací, neboť tehdy by nebylo možné prezentovat dva názory. A obrací argument proti Kaplickému s tím, že sebevědomý tvůrce přece nepotřebuje k potvrzení hodnoty poklony mas. Stejně vydání přináší i rozhovor Lenky Zlámalové s Janem Kaplickým s názvem *Nemůžeme žít jen z historie*. Vypravila se za ním do Londýna. V něm právě Kaplický zmiňuje ono Rudé právo a přirovnává k němu debatu, která se v médiích vede kolem jeho návrhu knihovny. Autorka uvádí, že se jedná o jedno z hlavních témat na názorových stránkách novin. Kaplický na to reaguje, že je zajímavé, že se neozval žádný architekt (což mimochodem není tak docela pravda). Opakuje, že velkým úspěchem bylo uspořádání mezinárodní soutěže. Z odpovědí je patrné, že Kaplický si vždy najde několik témat, která pořád dokola opakuje. Ale hlavně je jasné, že má na vše jasný názor. Častokrát ani neodpovídá na otázku. Redaktorka mu přesto pořád nahrává. Rozhovor je celkově nezajímavý.

V MF plus vyšel komentář, který reagoval na komentář Ivana Klímy a ptal se, nakolik spisovatel rozumí architektuře, že má ambice se k ní vyjadřovat. Reflexe debaty kolem návrhu Jana Kaplického se pomalu rozvíjí.

MF Dnes na s. 10 trochu překvapivě přináší více než týden staré informace o vybavení Kaplického návrhu Národní knihovny. Přidává k tomu pár údajů z historie Klementina a zmiňuje i protesty odborné veřejnosti. Jedná se o doplněk k textu Alice Horáčkové (literární vědkyně píše o architektuře jen proto, že se jedná o knihovnu?). Zajímá se hlavně o provozní záležitosti a zmiňuje řešení některých jiných projektů: provoz vytvářel nápor na jeden výtah, na jedno místo se šlo přes 15 kanceláří apod. Odhaluje však jeden závažný problém – prostředky na provoz budovy, které navýší rozpočet knihovny z 300 na 400 milionů korun ročně. Autorka se nebaví s Kaplickým, ale se zaměstnanci knihovny. A společně se těší na roboty, kteří budou knihy vyhledávat a zase ukládat.

Na webu lidovky.cz se objevuje poznámka architekta Viktora Rudiše (podepsán špatně Dudiš) kritizující článek Machalické, který zpochybňuje odmítnutí nové budovy spisovatelem Klímou. Argumentuje tím, že stavba není ani moderní, ani přesvědčivá.

sobota 17. března 2007

5 zpráv (všechno deníky, 2 z toho v bulváru)

Blesk přináší článek, který se tváří jako že získali nějaké nové informace, ale není to pravda. Navíc k němu připojují další 4 vizualizace bez vysvětlení, o co se jedná. Jediní v soutěži zastoupení Češi zcela chybějí.

V *Dopisech redakci* jsou tři k tématu knihovna: jeden je vůči Kaplickému pozitivní (architekt, našťaval ho Ludvík Vaculík), druhý také (laický, odkazuje na zdravý rozum), jeden kritizuje Machalickou a uvádí, že se soutěž moc nepovedla.

neděle 18. března 2007

2 zprávy (deník a zpravodajský portál)

Pavel Bém odjíždí na dva měsíce do Himalájí, tak s ním Viliam Buchert týden před odjezdem dělá velký sobotní rozhovor do MF Dnes. Věnují se i Chobotnici. Zdá se, že je to primátorova první reakce od jeho souhlasného přikyvování po vyhlášení výsledků. A už začíná zpochybňovat jednoznačný souhlas se stavbou. Na otázku zda se mu návrh líbí, odpovídá: „*Jsem ve složité situaci, protože jsem byl členem poroty a ctím její kolektivní rozhodnutí. Jenže jiné dva návrhy se mi líbily víc. Více by se hodily na Letenskou pláň. Zařadil bych je do kategorie klasičtější moderní architektury. Nepředstavovaly tak obrovskou hmotu a více podle mého zapadaly do širších urbanistických pohledů v rámci hlavního města.*“ Což je, jak víme zcestné, protože žádný jiný z finalistů neumístil konzervační fond pod zem, proto všechny byly naopak větší, než Kaplický. Dodává, že není odborník, ale pocitově mu ten velký objem na Letnou nesedí, viděl by ho jinde v Praze. Projekt Jana Kaplického ho oslovuje nápadem a originalitou. „*Stoprocentně by Praze přinesl jméno, energii, je to něco, co zde není, zviditelní se tím i oblast knihovnictví a národního písemnictví, což jsou nesmírně pozitivní hodnoty. Na druhou stranu hmota, rozsah, výška toho objektu, to jeho magické oko, které je tak trochu až arogantně zahleděné ve skrytém rivalitním sporu na panoráma pražských Hradčan...*“ Je použitý podmiňovací tón náznakem budoucích sporů? Rozhovor pokračuje přes téma odvážných staveb, mrakodrapů až k olympiádě v Praze.

Petr Žantovský se na serveru ceska-media.cz vyjadřuje k „chobotnici“ v pojetí propletence vztahů, mafií. A uvádí, že takovou chobotnicí jsou i novináři: když vznikne nějaký počin, začnou na něj pět oslavné ódy, aby snad někoho nenapadlo jej kritizovat. A uvádí dva konkrétní příklady z Lidových novin. Zatímco na internetu jsou podle něj odpůrci i zastánci Kaplického návrhu v podstatě množstevně vyrovnaní, v médiích jsou negativní hlasy jen sporadické. A když se objeví (a uvádí Vaculíka a Klímu), hned je novináři (v tomto případě redaktorky Marta Švagrová a Jana Machalická) smetou komunistickou hantýrkou ve stylu „kdo nejde s námi, jde proti nám“.

pondělí 19. března 2007

10 zpráv (8 z toho v týdenících)

V Euru vyšel článek o blobech a dekonstruktivistovi Gherym. Zmiňuje i Kaplického Selfridges. Dále se časopis věnuje ve velmi obsáhlém a na informace bohatém textu samotnému Kaplickému a popisuje jej jako ideálního představitele Dona Quijota. „*Strávil většinu své kariéry tím, že přemýšlel o velkých věcech, a stavěl malé. Snil o mrakodrapech a muzeích, ale většinu své energie musel věnovat designování nádob na chlazení vína a navrhování interiérů květinářství,*“ *charakterizoval před pár lety Kaplického britský teoretik architektury Deyan Sudjic.*“ Text říká, že Kaplického studio postavilo tolik věcí, co o dvě generace mladší architekt. Uvádí také, že o jeho věčně ztrápeném výrazu píší i britští novináři. V závěru doplňuje, že u Národní knihovny zřejmě Kaplickému nešlo prakticky o nic jiného než o formu, stejně jako u Selfridges, které téma obchodního domu nikam neposouvá. V jeho případě se Kaplický soustředil jen na interiér, ale přitom se tváří, že se jedná o stejně závažné

příspěvky jako jeho plány z přelomu 80. a 90. let. Jedinou inovací podle autora textu je uložení fondu pod zem, což je jednak v přímém rozporu s podmínkami soutěže a navíc není jisté, jestli to zvýší komfort čtenáře, jak Kaplický tvrdí.

V Lidových novinách vychází *Poslední slovo* Ondřeje Neffa, které se věnuje českému odporu vůči experimentům (Tančící dům), cizákům a odrodilcům a neznalosti; lidé prý nevědí, jak bude Národní knihovna velká a už říkají, že moc.

V MF Dnes vychází na názorové stránce komentář Viliama Bucherta, zástupce šéfredaktora, který převážně pojednává o přijetí nebo odmítnutí Olympiády v Praze (jednoznačné přijetí) a dává s ním do souvislosti podle něj permanentně odmítavý názor veřejnosti k radaru, Ústavu pro studiu totalitních režimů a návrhu Národní knihovny od Jana Kaplického.

Respekt otiskuje část debaty čtenářů o návrhu Národní knihovně a otázce, zda měl být Jan Kaplický ze soutěže vyloučen.

V Týdnu si Štindl utahuje ze zákazu hraní hry Václava Havla ze strany myslivců a přitom dodal, že i Kaplického zelená na knihovně není předpisová. Ve stejném týdeníku Tomáš Pospiszyl na straně 95 (*Výtvarný kapsář*) vyvozuje: „*V internetových debatách o podobě Národní knihovny na Letné připodobňují desítky diskutujících návrh Jana Kaplického k exkrementu. Neobvyklá budova se může někomu líbit, jinému pochopitelně ne. Jestliže je ale tolik lidí schopno přirovnat žlutozelenou věž či stan s kruhovými okny k něčemu podobnému, vypovídá to především o podivné kolektivní fixaci na vyměšování.*“ V anketě laiků je výsledek 6 – 3 – 1 (přijetí, smířlivé, odmítnutí), argumentace „typickou českou povahou“, hrdost až nacionalismus.

úterý 20. března 2007

3 zprávy (v denících)

V Hospodářských novinách vychází článek Rostislava Šváchy, který upozorňuje, že Národní knihovna bude první stavba reprezentující nový český stát. První problém však podle něj je, že když mezinárodní porota velkoryse přehlédla porušení podmínek, nedala nám tím dobrý výchovný příklad, protože u nás jsme zvyklí, že se různé podmínky a předpisy porušují až příliš často. Dále uvádí: „*Smysl architektury se nevyčerpává jen projektováním a stavěním. Významně ho doplňuje také rozprava o návrzích a stavbách mezi odborníky a širokou veřejností. Po roce 1948 se taková rozprava u nás ztlumila. Probudily ji až debaty kolem Tančícího domu a projekt Jana Kaplického ji vystupňoval. V tuto chvíli se obviňujeme buď ze zastydlého čechákovství, slepého k světovosti Kaplického projektu; anebo z bezbřehého obdivu k pouhé módní novince, která poškodí Prahu. Na okraji této nepřiliš plodné debaty se naštěstí vynořují vážnější a důležitější úvahy o budoucnosti hlavního města, o naší schopnosti vybírat správná místa pro velkolepé novostavby a aspoň trochu usměrňovat dnešní přehnaně spontánní vývoj bez pravidel.*“ Dále se mu jeví problematická výška stavby a to, že odevšad bude vidět vždy v konstelaci s chrámem sv. Víta. Švácha vůbec nepochybuje, že stavba získá politickou podporu a bude postavena. Navzdory tomu předpokládá, že zastará a doufá, že Pražané budou mít trpělivost, než znovu přijde do módy.

Jako součást Polemiky v Lidových novinách na stránce Horizont (s. 11) vychází článek architekta Petra Kováře, který přímo reaguje na text Ludvíka Vaculíka a nesouhlasí s ním. Uvádí na pravou míru „futurismus“ Kaplického návrhu (mluví o organické nebo blobové architektuře), řadí jej po boku Petera Cooka a dalších a tvrdí, že jejich projekty jsou realizovatelné. Předjímá množství debat a uvádí, že buď se mají výsledky soutěže respektovat, nebo zrušit a vypsát soutěž nová, na jiné místo a s neměnnými podmínkami. Mluví také o kontextu v pojetí Stevena Holla a Rema Koolhaase a uvádí, že kontext vzniká, i když ho ignorujeme. Zajímavou poznámkou je, že na jedné straně barikády teď podle něj

budou stát památkáři a architekti – minimalisté a neofunkcionalisté, „donedávna největší antipodi na české architektonické a stavební scéně“.

středa 21. března 2007

1 zpráva

Karel Hvižd'ala je ve svém komentáři na Českém rozhlasu 6 zaražen způsobem „*jak se k výjimečnému vítěznému projektu vyjadřuje naše odborná veřejnost ve snaze zabránit stavbě mimořádného projektu*“. Uvádí, že ČKA se „*se pokusila dodatečně vyřadit vítězný návrh ze soutěže, protože prý podle ní nebyly dodrženy původní podmínky soutěže*“. Následuje poměrně ostré a emotivně laděné odsouzení tohoto kroku: „*Tento detail zcela transparentně ukazuje na systém, jak se v České republice manipuluje s výsledky. Najde se malicherný důvod dokonce z původního zadání, které již neplatí, a tak se špičkový návrh vyřadí, aby zvítězil nějaký průměrný, nic neříkající návrh nějakého kamaráda, i když ke změně podmínek vedly úsporné důvody.*“ A uvádí klišé, že v Čechách nesmí nikdo vyčnívat.

čtvrtek 22. března 2007

3 zprávy (2 z toho v týdeníku)

Instinkt přináší velký rozhovor s Janem Kaplickým na s. 16 s názvem *Tajemství křivek*. Kaplický mluví o oblosti, svém otci, o tom, že vlastně nezná moc z historie své rodiny; o návštěvě americké výstavě v Moskvě, vily Tugendhat i vily Müller. Mluví o práci na knihovně: že se bál, aby to nevynesl i někdo z *Future Systems*, že tajili i to, že na tom pracují. Návrh prý poslal Cíglérovi. Za důležité považuje zdůraznit, že nebyl ředitelem knihovny vyzván k účasti v soutěži, ale byl jedním z patnácti architektů (knihovna uváděla osm), kterým dali o soutěži vědět. Dále uvádí, že Letenská pláň nemá žádný *genius loci* a že architektura musí být nová. Dominantní je podle něj technická část knihovny s automatickým provozem, které je v jeho návrhu pod zemí. „*Myslím si, že je velký úspěch, jak malá část té budovy bude vyčuhovat z letenského lesa. Když bychom dali hmotu knih nad povrch, vyrostla by z toho velká škatule, která by dominovala celému parku, a to je pro mě nemyslitelné.*“ K otázce měřítka pak říká: „*A jaký měl ve své době vztah Svatý Mikuláš s okolní zástavbou? Tam byly okolo něj domky třikrát menší. Vždycky musíte mít nějakou dominantu.*“ Avizuje výstavu soutěžních návrhů na konci března a upozorňuje, že stavba je zlatá, nikoli zelená. Autor rozhovoru Ondřej Nezbeda se dále ptá: „*Objevil se i argument, že vaše chobotnice nemá žádnou tvarovou souvislost s funkcí knihovny, že je spíš sochou...*“ Odpověď je: „*Promiňte, ale to je strašná blbina. Má se snad stavět nádraží ve tvaru lokomotivy? Nemocnice ve tvaru hlavy? Tělocvična jako fotbalový míč?*“ Kaplický také zdůrazňuje vztah návrhu k okolí a přírodě: „*...uvnitř a okolo bude procházet ulice se studánkami a potůčky s obarvenou vodou, v okolí dosázíme nové stromy a celá budova bude stát na mramorovém plató...*“ Uvádí, že v Česku navrhuje dva rodinné domy. Vysvětluje, proč nesnáší termín „emigrace“ a proč mu připadá jako z Rudého práva. Nutno přiznat, že nepřilíší přesvědčivě. Redaktor se ho také ptá, jestli někoho má, Kaplický říká, že ano. Na otázku, jestli je zamilovaný, odpovídá, že se zamilovávají studenti. „*Jde o duchovní, inspirativní vztah, obdiv a lásku, které stojí vysoko nad tím. Je to hlubší.*“ Dále přisvědčuje, že si vede deníky, má jich doma prý šedesát svazků.

pátek 23. března 2007

3 zprávy (deník, televize a server)

Do pořadu *Interview ČT 24* (18.32 hod.) si moderátorka Eva Souhradová pozvala Zdeňka Lukeše. Uvádí, že den předtím pražští zastupitelé odsouhlasili, že se Praha bude ucházet o pořádání olympijských her v roce 2016. Mluví o mrakodrapech; o Kaplického knihovně říká, že jde o metodu šoku, že tak odvážnou stavbu jsme tu za poslední léta neviděli. Uvádí

také, že místo na Letné je pro ni ideální. Dále řeší vydání či nevydání vily Tugendhat původním majitelům a o prodeji Lehmbrukovy sochy a prohlašování domů za památky.

sobota 24. března 2007

1 zpráva

V *Kavárně MF* Dnes vychází rozbor diskuse kolem knihovny od Adama Drdy. „*Nemám k dispozici statistiku, ale z četby tisku jsem získal dojem, že stoupenců Jana Kaplického je výrazně víc, respektive jsou více slyšet. Jejich názory se až na výjimky – které existují vždycky – vyznačují vírou v progresivitu, v pokrok a světovost.*“ V této souvislosti opakuje výrok Pavla Béma, který už podle něj mezitím vzal svůj výrok o „odvážných řešení“ napůl zpátky. Drda pokračuje: „*Komentátoři a publicisté opatřili články o knihovně nadpisy jako ‚Světová chobotnice‘ nebo ‚Národní knihovna je odvážná, proto tleskáme‘. V textech se pak lze opakovaně dočíst, že ‚Kaplický je architekt světového jména‘, že návrh je ‚sebevědomý a zdravě drzý‘, že ‚Kaplický je nejpokrokovějším českým architektem současnosti‘, že nesmíme ustrnout, ale musíme kráčet kupředu.*“ Upozorňuje na víru v pokrok, který je všespásný. A zamýšlí se nad tím, zda stoupenci Kaplického oceňují uměleckou kvalitu návrhu, či spíše jsou jejich názory módním trendem. Málokdo z nich totiž podle Drdy hodnotí stavbu samotnou. Upozorňuje, že do začátku tohoto týdne, kdy psal svůj článek, se pouze jediný text věnoval funkčnosti knihovny, ostatní se zabývaly vnějškem. A opakuje na útoky kulturních redaktorek (nejmenuje je, ale je to Machalická se Švagrovou), které útočí na konzervativce a doporučují jim, aby mlčeli, když nerozumí pokroku, a nekazili obecný vkus. Odpůrci stavby pak podle něj o stavbě (ne)přemýšlejí stejně a ani jedna skupina nedokáže pořádně říct, proč se jim stavba líbí nebo nelíbí, ale obě chtějí svůj názor prosadit. Odpůrci používají tři argumenty: knihovna kazí výhled na Hrad a pohled na město, na Letnou je umístěna necitlivě a nerespektuje „genia loci“ Prahy. Uvádí, že Kaplického dílo vlastně zůstává v pozadí, do popředí se dostává ideologická diskuse, která nemá šanci se někam hnout, protože oba tábory spolu nemluví, jen na sebe křičí.

neděle 25. března 2007

1 zpráva

Na portále ČRo-praha.cz se objevuje komentář Roberta Tamchyny o Národní knihovně a olympijských hrách. Říká, že podle stránek novin máme tolik odborníků na architekturu a sport, že se diví, že už dávno nemáme spoustu originálních sportovišť a že přihlášku podáváme poprvé. Rozdíl u těchto dvou příkladů vidí v tom, že návrh se sice hodnotí líbí/nelíbí, ale nikdo potřebu rozšířit zázemí Národní knihovny nezpochybňuje. Upozorňuje ale také na to, že všichni komentují pohledy na Prahu, ale nikdo zatím neviděl víc, než několik fotografií v médiích (pozn.: je pořád ještě před výstavou návrhů). „*V čem jsme ale přeborníky – a snad za to může náš příslovečný český humor – to jsou přezdívky, které si návrh stačil za tu krátkou dobu vysloužit. Neználekův klobouk bez antény, zelený hlen, čapka taťky Šmouly, ale taky trochu poetičtější: chobotnička nebo oko nad Prahou...*“ Také uvádí, že umístění knihovny jinde by s sebou neslo nutnost vyřešit otázku co dál s Letnou a avizuje rozhovor s ředitelem Národní knihovny Vlastimilem Ježkem a informuje o výstavě soutěžních návrhů, která bude zahájena ve čtvrtek.

pondělí 26. března 2007

4 zprávy (2 v denících, 2 v týdenících)

V *Respektu* v *Dopisech* se knihovně věnují dva názory ze tří – jeden se zabývá urbanismem a reaguje na komentář Marka Švehly *Síla chobotnice nad Prahou* (*Respekt* č. 12/07). Kritizuje jeho úvahy o urbanismu a upozorňuje, že opakováním chyb z minulosti z Prahy pěkné místo k životu neuděláme. Druhý text obyvatelky Českých Budějovic je jednoznačnou

podporou Kaplického knihovny, argumentuje tím, že na Letné záplavy nehrozí a uvádí, že věří spíš špičkovým odborníkům se znalostí Prahy, než vypisovatelům soutěže – z toho je zjevné, že laická veřejnost vůbec nechápe roli jednotlivých účastníků a cizí odborníci jsou pro ni zárukou kvality. Také uvádí, že: „*Niklovská hravost v historickém poslání seriózní stavby je sympatická, Komenský by měl určitě radost.*“

V Týdnu vychází text Bibiany Beňové *3D emoce vržené na plátno* týkající se dokumentu Sydneyho Pollacka o Franku Gehrym. Z nejasného důvodu (Potřeba zaplnit více prostoru? Snaha za každou cenu připomínat Kaplického nebo dokument Profil? Pocit, že je to invenční?) v závěru přirovnává ke Gehrymu Kaplického a říká o něm, že „*je tvůrce architektury podobného střihu jako Jan Kaplický*“. Následně připouští, že muži toho nemají mnoho společného „*vedle krásy povýšené na absolutní hodnotu*“: Gehry si své frustrace vyřešil s psychiatrem, zatrpklý Kaplický si pak dokola stěžuje na nepochopení a vykrádání jeho návrhů slavnějšími kolegy.

Text Karla Růžičky v Haló novinách (*Architektonický skvost s urbanistickým otazníkem*, s. 11) připomíná začátek reflexe návrhu Jana Kaplického: „*K návrhu budovy Národní knihovny na Letné od Jana Kaplického, který zvítězil v mezinárodní architektonické soutěži, média zveřejnila nejprve oslavné názory, pak první kritiku, reakce na ni, a tak se rozbíhá – doufejme, že kultivovaná a racionální – diskuse.*“ Dále upozorňuje na totéž, co Adam Drda: že se debaty točí kolem vnějšího vzhledu, ale vnitřní uspořádání a funkčnost nikdo neřeší. Zešíroka popisuje vnímání urbanismu v Praze v minulosti, uvádí, že místo pro stavbu se vhodně nachází mezi budovami Univerzity Karlovy na Starém Městě a univerzitním areálem v Dejvicích a upozorňuje na dobré dopravní spojení, využití denního světla a napojení na sportovní aktivity. Tím mimochodem přechází kritiky místa. Nicméně má problém s tvarem a velikostí samotné stavby: „*Otazník visí nad zvládnutím daného tvaru v potřebné velikosti. Objem je v návrhu – z hlediska samotné stavby – vyváženě rozložen do nižší a vyšší části. Budova však potom zvláště svojí výškou vytváří rozporný kontrast k objektům Pražského hradu. Pokud chtějí Pražané uchovat Pražský hrad jako svoji architektonickou a urbanistickou dominantu, musí se s návrhem popracovat. Možností je více: zmenšit ‚chobotničku‘ a posadit ji na sokl, kterým by se dohnal objem ztracený zmenšením; zvětšit průměr spodní části a snížit horní ‚hlavu‘, což ale deformuje navržený tvar; zmnožit ‚chobotničky‘ atd. Přitom nejde jen o zvládnutí kompozice s Hradem, nýbrž i s letenskými stávajícími stavbami ministerstva vnitra, ‚Molochova‘, Sparty a zejména s uvažovanou novou zástavbou u Špejcharu.*“ Zakoňuje úvahou, zda je lepší architekturou „*šperk zastíňující okolí*“ nebo tak, která vedle toho i zrcadlí urbanistické vztahy. A na samý závěr uvádí ne zcela pochopitelnou konstrukci, že by bylo nejlepší, kdyby „*výběrová komise svůj verdikt stvrdila až po veřejné diskusi nad jejím návrhem pořadí*“.

Magazín Ona DNES přináší článek Radky Wallerové o příběhu Zahy Hadid. Při té příležitosti zmiňuje, že byla předsedkyní poroty, která vybrala návrh Jana Kaplického.

úterý 27. března 2007

5 zpráv (2 v denících, 2 v televizi)

Na serveru ČTK ceskenoviny.cz vychází zpráva s názvem *Komora architektů žádá mezinárodní unii o prověření soutěže*. Jedná se o již uváděnou výtku, že vítěz nedodržel zadání a umístil národní konzervační fond do podzemí. Podle ČKA se řada architektů kvůli této podmínce soutěže ani neúčastnila, u ostatních umístění nad zem velmi omezilo možné řešení stavby. Pořadatel soutěže a porota oponují, že podmínku nedodržela řada soutěžících a že mezi prvním a druhým kolem bylo možné měnit pravidla. Text také cituje ředitele Ježka, že „*Důležité není, co píše ČKA do Paříže, ale to, co napíše UIA do Prahy.*“ Není zcela jasné, proč tak silně Ježek bojuje už v této fázi. Pokud bude vyjádření ještě eskalovat, dostane se

na úroveň hysterického záchvatu. ČKA také pořadateli vytýká, že porota měla na hodnocení 355 návrhů málo času. Zprávu o prověření regulérnosti přebírají Hospodářské noviny a to na serveru cesko.iHned.cz.

V ČT se na Dvojce a Čtyřadvacítce tématu věnuje i Daniela Drtinová, bohužel z monitoringu nelze zjistit, zda i jinak, než pouhým oznámením. TV Prima se věnuje rušení autobusového parkoviště na Špejcharu kvůli plánované stavbě Národní knihovny.

Ve stejný den na názorové straně Lidových novin vychází reakce člena poroty Petra Bílka obhajujícího rozhodnutí poroty. Uvádí příklad návrhu na Alexandrijskou knihovnu, který vyhrál navzdory překročení výškového limitu a architekt, který skončil na druhém místě, se svého nedobral ani právní cestou.

středa 28. března 2007

6 zpráv (5 v denících, 1 v televizi)

Na aktualne.cz vychází text *Co mohlo stát nad Prahou? Podívejte se*, který jako první oznamuje otevření výstavy *Oko nad Prahou*. V textu je uvedeno, že aktualne.cz vybralo několik soutěžních návrhů a o jejich okomentování požádalo člena poroty, architekta Petra Bílka. To bohužel vyselektovaný text neobsahuje. Zato je v něm výzva čtenářům, aby se podívali na fotografie a zjistili, jestli některý z návrhů není zajímavější, než ten Kaplického.

Lidové noviny vydávají krátkou zprávu o stížnosti ČKA a změnách podmínek mezi dvěma koly soutěže. Ve stejném vydání vychází na stránce Horizont velký text Vlastimila Ježka. Hned v úvodní části označuje úvahy o neregulérnosti soutěže za „úder pod pás“. Stran umístění uvádí, že o něm rozhodli tvůrci územního plánu a před soutěží je potvrdili odborníci územního rozvoje Prahy a pražští zastupitelé. Upozorňuje na prostorový kolaps stávající Národní knihovny očekávatelný během 3 až 5 let. Dále uvádí, že složení poroty bylo známé po celou dobu trvání soutěže a že zpětné hledání důvodů, proč dal konkrétní porotce hlas Kaplickému, mu připadá účelové a nechutné. Komentáře k regulérnosti soutěže jsou podle něj určeny českému prostředí, on má informaci, že do Paříže zatím žádná stížnost nedorazila. Uvádí, že se pro to hledají formální důvody a nikoho nenapadlo se ptát, zda je konzervační fond v bezpečí.¹⁶

Reportáž TV Nova (v pořadí již druhá o knihovně) upozorňuje na zahájení výstavy návrhů a hned v úvodní části se zaměřuje na některé tradované nepřesnosti: že chobotnice nezabírá celou letenskou pláň, že nebude brčálově zelená a že není větší, než Národní divadlo. Uvádí, že výstava by měla „rozbořit několik mýtů“. K mikrofonu je přizván Kaplický a jedná se o jeden z nejhorších rozhovorů, které vedl. Na závěr redaktorka avizuje větší materiál v pořadu Střepiny.

Webová verze Hospodářských novin iHned.cz přináší krátkou zprávu o výstavě návrhů.

MF Dnes na s. 2 přináší kratičkou zprávu *Architektům vadí vítězství Kaplického*. Je otázka, do jaké míry manipulují s fakty, protože ČKA vadí porušení pravidel, ne Kaplického návrh.

¹⁶ K tomu je nutno doplnit, že tuto otázku si měl hlavně klást zadavatel, když formuloval zadání, tedy Národní knihovna společně s porotou. Zaplavení letenské plně Vltavou není pravděpodobné a při absenci omezení mohlo vzniknout ještě více zajímavých řešení. Možná se nejednalo o promyšlený krok, jak zvýhodnit Kaplického, ale každopádně se tak stalo. Ostatní návrhy, které podmínky neporušily, nutně pracovaly s mnohem větším objemem stavby.

čtvrtek 29. března 2007

13 zpráv (5 v denících, 3 v ČT)

Na aktualne.cz, na stránce věnované kultuře, vychází rozhovor s názvem *Kaplický: Pořád se jen mluví, krása uniká*. Kaplický se věnuje reflexi debat nad jeho návrhem, kritizuje jejich úroveň, podle něj se kritici na plány ani nepodívali a hodnotí návrh spíše z emotivních pozic. Předpokládá, že je to pozůstatek minulého režimu. Na druhou stranu nedokáže dost dobře vysvětlit, jaká by měla být kritéria krásné architektury: „*To záleží trochu na každém z nás. Jsou to barvy, tvary, praktičnost, jak se tam lidem líbí a zda se tam cítí pohodlně. A hlavně rozhoduje kompozice hmoty, která musí nějak zabrat. Nemůže to být ošklivá škatule.*“

ČT 1 v Dobrém ránu vysílala reportáž, že byla zahájena výstava návrhů v Klementinu. Trochu jinou reportáž uvedli v poledních zprávách. V událostech v regionech v 19.25 byla reportáž postříhaná ještě trochu jinak.

Pozvánka na výstavu se objevuje i na e-architektovi.cz. Text upozorňuje, že u příležitosti výstavy vydává Národní knihovna knihu o celé soutěži. I když podle textu tvoří větší část publikace plánů *Future Systems*, necelý měsíc po vyhlášení výsledků se jedná o obdivuhodný výkon a svědčí buď o velmi dobré intuici, nebo naopak o velmi dobré přípravě. Zpráva neopakuje žádnou informaci o sporech. Je mimochodem zajímavé, jak zvolili organizátoři název výstavy podle vítězného návrhu, čímž jasně dávají najevo, že žádné debaty týkající se případné (ne)regulérnosti prakticky nepřipouštějí.

V Lidových novinách na stránce Metropole vychází text částečně převzatý z ČTK, který upozorňuje na výstavu a popisuje vernisáž z předchozího dne, kdy prý nic nenásvědčovalo tomu, že „*porota možná nevybrala vítěze mezinárodní architektonické soutěže v souladu s podmínkami*“. Jedinou zmínku o debatách prý vyslovil Jan Kaplický, jinak na jeho návrh všichni pěli jen chválu. Na stejné stránce je i článek *Architekti soutěž zpochybňují* od Martiny Klapalové. Podle něj den předtím ředitel Ježek poprvé připustil, že soutěž by mohla být zrušena, ale považuje to za krajně nepravděpodobné – dává tomu 1%. Text dále uvádí, že mezi českými architekty panuje přesvědčení, že soutěž byla předem rozhodnutá a někteří se nepřihlásili, protože nechtěli dělat Kaplickému „*křoví*“. Podle Jiřího Plose, sekretáře ČKA, o soutěži pozitivně hovoří jen porotci. V popisce pak text klade otázku, zda je knihovna krásná, nebo ošklivá, a uvádí sérii přezdívek, některé nejsou v médiích příliš často opakované.

Pozvánka na výstavu vychází i v Metropolitním expresu. Stylisticky je článek trochu neobratný, vítězný návrh prý provázejí spory a potíže.

V MF Dnes vychází na titulce sešitu Praha nedlouhý text o ode dneška otevřené výstavě návrhů nazvaný *Pražané uvidí konkurenty Kaplického chobotnice*. Autor se ani nesnaží zamaskovat, že výstavu neviděl a čerpá jen ze zprostředkovaných informací.

Zprávu o stížnosti ČKA přináší i Právo na s. 5. Stavebni-forum.cz přebírá z ČTK informaci o zahájení výstavy návrhů a zmiňuje i stížnost ČKA.

pátek 30. března 2007

12 zpráv (7 v denících, 1 v televizi, 2 v rádiích)

V ranních zprávách na ČT 1 se objevuje kratší verze reportáže o výstavě návrhů Národní knihovny, která se pak v delší verzi objevuje o den později v Událostech v regionech. Na serveru e-architekt.cz vychází 3. díl ankety *Dočká se Praha díla světového významu?* Jedná se o směs od emotivního „*líbí*“ po přesně vyargumentované „*ne*“. Trochu vybočuje velmi konzervativní názor 17-leté studentky, která opakuje ta nejkonzervativnější klíše včetně narušení panoramatu. Výstava návrhů se objevuje na webu Radiožurnálu v *Tipech na víkend*.

V Lidových novinách na stránce Metropole (s. 6) je rozhovor s Kaplickým s názvem *Kritici by měli dostat přes prsty*. Je uvozen „*jedňákem*“ na titulní straně. Kaplický stran umístění fondu do podzemí neargumentuje příliš přesvědčivě. Místo, aby se tématu raději zcela vyhnul, na adresu ČKA říká: „*Měli by v Paříži od UIA dostat přes prsty. Ale to řeší*

knihovna, to neřeším já. Oni si svoje protesty naprosto vymysleli. Zástupce UIA v porotě hlasoval pro nás a hotovo.“ V rozhovoru se také objevuje:

„LN: Největším argumentem kritiků i z České komory architektů je fakt, že jste porušil podmínky soutěže, když jste knihovní fondy umístil pod zem. Podle nich měl být váš návrh ze soutěže vyřazen.

JK: Ne. O tom nebudu mluvit! ... A kam jinam? Na povrch, když vás všichni kritizují, že objem budovy je příliš velký? My máme nejmenší objem budovy nad zemí.

LN: Ale to je právě proto, že fondy máte pod zemí. Přestože to podmínky soutěže nedovolovaly.

JK: Prosím vás, neopakujte to, nebo se rozčilím. To nebylo zakázáno, a už vůbec ne ve druhém kole. Není to pravda. Pojďme se bavit o návrhu, o budově. Diskuse může být, když se bude kopat jáma v zemi nebo až se otevře budova. Ale čemu to prospěje? Důležité je, aby byla funkční, aby byla krásná. A krásné je právě to, jaké jsou tam barvy, tvary, jak se to lidem líbí, jak se tam cítí pohodlně a jak je to funkční, jaká je kompozice hmoty. Nemůže to být ošklivá škatule, i když je možné udělat i krásnou škatuli. Ale to nerozhodneme my, to posoudí až historie.“

V Pražském deníku vychází zpráva *Dohra bude u arbitra*, která opakuje informace o stížnosti ČKA k UIA. Cituje místopředsedu ČKA Dalibora Boráka, že mezinárodní soutěže obvykle v zadání neobsahují slovo „musí“, ale když ho přehlédl zástupce UIA, měli na něj upozornit ostatní. Článek informuje o tom, že ve chvíli, kdy bude zveřejněn závěrečný protokol, bude stížností víc. Text také upozorňuje na to, že Jiříčná byla Kaplického partnerka a naznačuje, že komise nebyla nestranná a že Kaplického rukopis je snadno rozlišitelný, i když soutěž byla anonymní. V závěru článek informuje o „zlých jazycích“, které tvrdí, že kvůli předpokládané výši investice v hodnotě dvou miliard skončí Kaplického návrh stejně v šuplíku.

Na Českém rozhlase 3 – Vltavě je avizována debata Bibiany Beňové *Chrámů kultury pro třetí tisíciletí*, která se bude týkat knihoven a uskuteční se v pondělí 2. dubna v 16 hodin.

Soutěž byla v tuto chvíli sice zpochybněna, ale pořád se tomu nepřikládá fatální důraz, který by realizaci Kaplického návrhu zabránil. Magdalena Čechlovská tak v Hospodářských novinách (už na kulturní stránce) otevírá svůj text informací, že návrh Jana Kaplického, podle kterého se bude stavět, je vystaven. Zatím tedy žádný náznak skutečného ohrožení realizace. Vedle toho i ji (stejně jako Magdalenu Novou v MF Dnes) přezdívkou vítězného návrhu vedla k pojmenování těch dalších (drátěnka, vajíčko, bábovka, kaktusy). Odvážné projekty podle ní překvapivě nejsou v převaze.

Na názorové stránce Lidových novin se objevuje komentář Jany Machalické *Abstraktní umění dráždí*. Za jednoznačný motiv reakce ČKA v něm považuje závist. Také se podle ní ukázalo, že drtivá většina lidí moderní umění nepřijímá. Data, o která opírá své tvrzení, však neuvádí, problematické je i užití slova „moderní“. Také zcela volně zaměňuje umění a architekturu a aplikuje závěry z „neoficiální scény“ na oblast architektury. O Kaplickém je zmínka prakticky jen v úvodu, celý text je zprávou o rozhořčení autorky nad podle ní neodbornými soudy. Na kultuře je pak pozvánka na výstavu.

Expresivitou možných přezdívek se nechala zlákat i Bibiana Beňová v článku pro tyden.cz: „*Helma bojovníka z Hvězdných válek, ohromný červ, plesnivá bábovka, horská dráha či skleněné věže evokující spíše památník na Ground Zero v New Yorku.*“ Uvádí, že zhruba polovinu návrhů tvoří „*neviditelná architektura*“ a stavby snažící se vytvořit novou dominantu. Uvádí, že si porota až do poslední chvíle nemohla být jistá, zda projekt Jana Kaplického je skutečně jeho a přidává dva příklady ze zahraničí, kde vyhrál návrh, o kterém

porota předpokládala, že patří někomu jinému.¹⁷ Na závěr uvádí, že účastníci téměř měsíc po vyhlášení výsledků nedostali protokol s výsledky. Následně prý zváží odvolání.

sobota 31. března 2007

4 zprávy (3 v MF Dnes, 1 v televizi)

Pražské *Události v regionech* na ČT 1 přinášejí pět minut po poledni reportáž o výstavě soutěžních návrhů na Národní knihovnu. Rozhovor s Kaplickým ukazuje, že mluvené slovo, obzvláště při nutnosti reagovat rychle, není zrovna jeho silnou stránkou: „*Já myslím, že tady mnoho myšlenek. Já myslím, že překvapení, jak málo lidí se zabývalo hloubí právě skladováním knih, kterou je zásada každé knihovny a také rozšiřovatelnost. Tady prakticky málo najdete rozšiřování té knihovny.*“ Možná i to je jeden z důvodů, proč Kaplický nachází zvláště mezi novináři tak zarputilé obhájce, kteří mají tendenci ho bránit. Podle Ježka je všech osm finálových návrhů dobře zpracovaných z hlediska organizace provozu knihovny.

Ve stejný den se v pražském sešitě MF Dnes na s. 3 objevuje velký článek Magdaleny Nové s názvem *Vybrali nejlepší Národní knihovnu*, který se rovněž věnuje nově otevřené výstavě *Oko nad Prahou* v Křížovnické chodbě. Už v záhlaví avizuje, že ČKA oslovila UIA. Nicméně se také věnuje přímým rekcím návštěvníků výstavy a zmiňuje, že si Ježek velmi pochvaluje, jak jdou na odbyt trička s malými chobotničkami. Opakuje rovněž, že Kaplického knihovna je ekonomická a ekologická. I ji série publikovaných přezdívek zřejmě přivedla k tomu, že se podobně pokouší popsat i ostatní vystavené návrhy: „lesknoucí se valoun českého ateliéru HŠH“, „vesmírná helma“, „balík se sběrem“, „klobouk“, „zaoceánská loď“, „obrácená pagoda“ (to je mimochodem návrh architektů Riedijka s Neutelingssem). Popis patnácti zvolených návrhů zabírá asi polovinu článku. Jan Kaplický prý bouřlivým diskusím kolem svého návrhu nenaslouchá, říká, že protestovat se dá proti výsledkům ve fotbalu, ale ne proti soutěži architektů.

Vedle toho se v MF Dnes na stejné straně objevuje i kratší rozhovor s Daliborem Borákem, místopředsedou ČKA, týkající se stížnosti na soutěž. Ten říká, že stížnost už poslali (8. března vydali prohlášení). Borák říká, že UIA nemá povinnost se vyjádřit, ale uvádí, že v návaznosti na soutěž se bude zadávat veřejná zakázka a architekti se budou odvolávat k Úřadu pro ochranu hospodářské soutěže, protože vítěz by získal zakázku na základě soutěže, která porušila pravidla.

Na téma upozorňuje jedňák na titulní straně MF Dnes *Architekti dál bojují proti projektu Kaplického*. Uvádí, že začíná druhé kolo zdánlivě dobojované soutěže, ve kterém nebudou bojovat projekty, ale argumenty.

neděle 1. dubna 2007

3 zprávy (1 v televizi, 1 na portálu deníku)

Na serveru lidovky.cz vychází velmi kladná reakce čtenáře na návrh Jana Kaplického a jeho začlenění do prostoru. Autor používá trochu neohrabané formulace a sérii odborných termínů, z nichž vyplývá, že není amatérským obdivovatelem, ale je do tématu zasvěcen.

TV Nova zařadila reportáž s názvem *Výstavba nové národní knihovny v Praze* na první místo v pořadu *Střepiny* (22.10 hod.). Ve vyvážené reportáži rekapituluje Kaplického dráhu, popisuje vítězný návrh a budoucí fungování stavby, otázku přijetí veřejností, začlenění do panoramatu Prahy a umístění, zmiňuje předpokládaný prostorový kolaps Národní knihovny ve stávajících prostorách a na závěr uvádí, že o kvalitě stavby rozhodne až čas. Nejsou zmiňovány žádné spory stran regulérnosti, ani výstava v Klementinu.

¹⁷ Bylo by zajímavé, kdyby k podobné situaci došlo v Praze, porota vyřadila návrh Jana Kaplického a vítězem by byl mladý architekt-napodobitel. Je možné, že v takovém případě by možná stavba i vznikla.

pondělí 2. dubna 2007

7 zpráv (2 v denících, 1 v týdeníku, 1 v rádiu)

Deník (10 českých mutací) přináší informaci o výstavě v Klementinu, celý článek s názvem *Chobotnice a další návrhy knihovny v Klementinu* je postaven na problému změny podmínky, stížnosti k UIA a končí jízlivou připomínkou, že se proslýchá, že na projekt stejně nebudou peníze.

Server konstrukce.cz přináší zprávu o zahájení výstavy. Nezmiňuje žádné spory, ale připomíná Kaplického kariéru, ceny a důležité realizace v zahraničí.

Listy hlavního města Prahy přinášejí na titulní straně článek *Nová Národní knihovna*. Popisuje návrh Jana Kaplického, pozastavuje se nad žluto-zelenou barvou návrhu, rozhodující podle článku bude stanovisko památkářů. Upozorňuje, že z hlediska realizace bude záležet na rychlosti povolovacích řízení.

Právo přináší v sekci kultura text o výstavě s názvem *Okno nad Prahou se otevřelo* (v elektronické verzi na novinky.cz ve verzi *Národní knihovna představuje návrhy nové budovy*). Připomíná protest ČKA a upozorňuje, že člen poroty Petr Bílek, který architektům doporučuje přečíst si konkrétní článek soutěžního zadání, byl v 90. letech předsedou ČKA a že tudíž architekti stojí sami proti sobě, čímž zpochybňují oprávněnost svého protestu.

Bibiana Beňová v Týdnu přináší kratší verzi své předchozí webové pozvánky na výstavu a názvem *Čas pro perlu* a podtitulem *Výstava ukazuje limity soutěže*. Její text však neozřejmuje ani jeden z použitých poměrně expresivních výrazů a naváží se do návrhu Dominika Peraulta pro Národní knihovnu v Paříži.

Na serveru neviditelnypes.cz se objevuje Žantovského březnový text o redaktorkách Lidových novin a debatám kolem návrhu Jana Kaplického.

úterý 3. dubna 2007

5 zpráv (3 v odborném měsíčníku, 1 v deníku a 1 na webu rozhlasu)

Český rozhlas 6 přináší v rubrice *Svět viděný internetem* britskou recenzi pražského projektu Jana Kaplického. Cituje Daily Telegraph, který popisuje jeho pražskou budovu jako nejdůslednější ukázkou jeho futurismu. Věnuje se otázce, do jaké míry britskou architekturu obohatili cizinci, zabývá se Kaplického realizacemi v Británii a zmiňuje Stirlingovu cenu z roku 1999. Uvádí i stavby mimo Británii, které se v českých člancích neobjevují: „italskou Modenu zdobí muzeum automobilové značky Maserati, v Neapoli najdeme jeho stanici metra a v Kodani blok jeho obytných domů.“

ERA 21 zveřejňuje program druhé Pecha Kucha Night Prague, které se zúčastní i Jan Kaplický. Stejný časopis otiskuje text šéfredaktora Osamu Okamury s názvem *Kauza Národní knihovny v Praze*. Autor mimo jiné uvádí: „Čeští architekti však výsledkem soutěže bohužel příliš překvapení nebyli – vítězství Jana Kaplického totiž s naprostou jistotou očekávali. Je trochu těžké hovořit o nepředpojatosti a nezávislosti poroty, ve které zasedá architektka, která Kaplického dílo obdivuje a píše předmluvu pro jeho knihu (*I truly love his stuff*,‘ zakončuje Zaha Hadid v *Sketches*, 2005), architektka, která byla Kaplického dlouholetou partnerkou (Eva Jiříčná), či ředitel Národní knihovny Vlastimil Ježek, který se již dlouho před soutěží v médiích netajil tím, že jeho favoritem je architekt Jan Kaplický.“ Dále text shrnuje, co se zatím událo: debaty veřejnosti o podobě návrhu, předpoklad, že soutěž byla Janu Kaplickému šita na míru, změna podmínek v průběhu soutěže. Okamura navrhuje, že pokud chtěl ředitel Ježek zadat knihovnu Kaplickému, neměl „zneužívat důvěry více než sedmi set architektů z celého světa, kteří se soutěžními podmínkami vážně zabývali a nad projektem strávili tisíce hodin.“ Dále zmiňuje, že soutěžní podmínky si všichni účastníci koupili a poplatek jim nebyl při odevzdání návrhu vrácen, jak bývá zvykem u soutěží pořádaných ČKA.

Lidové noviny zveřejňují v sekci bydlení na s. 2 reakci na článek, ve kterém Kaplický napadal své kritiky. Podle mluvčí ČKA Markéty Pražanové komora nenapadá návrh, ale hájí zájmy architektů, proto musela dát podnět k přezkoumání.

středa 4. dubna 2007

3 zprávy (2 z toho v deníku)

Na serveru e-architekt.cz vychází rozhovor s Evou Jiříčnou o soutěži. Zajímavé na něm je, že je podepsaný Úsekem komunikace NK ČR, takže je to vlastně PR článek. Fakta z něj týkající se napodobitelů v soutěžích pak převzali novináři jiných médií.

Ve stejný den také v Lidových novinách v článku *Blob má problém: památkáře ostře* vystoupil Pavel Jerie, generální ředitel NPÚ s tvrzením, že návrh Jana Kaplického nesplňuje požadavky památkářů. Ti mají výhrady k výšce budovy i její architektuře, podle článku to může zkomplikovat vydání stavebního povolení. Podle Jerieho je problém v tom, že požadavky památkářů nebyly obsaženy v soutěžních podmínkách, neboť NPÚ nebyl vyzván, aby se na jejich přípravě podílel. Ježek namítá, že soutěž vypsala správně a odvolává se na jednání s památkáři magistrátu a uvedl, že otázka dvojkoľejnosti památkové péče ho nezajímá. Ředitel odboru památkové péče magistrátu Jan Kněžinec uvedl: „*Stanovisko NPÚ neznamená nic. Vůbec nic.*“ Text uvádí, že kulaté razítko vydává magistrát, musí si ale vyžádat stanovisko NPÚ. Článek hned v úvodu konstatuje, že po architektech má projekt další skupinu odpůrců – památkáře.

MF Dnes v pražském sešitě přináší zprávu, že za první čtyři dny navštívilo výstavu projektů na Národní knihovnu 4.676 návštěvníků. Text se jmenuje *Výstava v knihovně stíhá mamuty*.

čtvrtek 5. dubna 2007

3 zprávy (2 v denících, 1 v kulturním týdeníku)

Teoretik architektury Petr Kratochvíl zveřejňuje na kulturní straně Lidových novin recenzi výstavy a hodnocení projektu Jana Kaplického s názvem *Kaplického vítězství je oprávněné*. Odmítá podle něj častou námitku Kaplického radikální jinakosti; možnost místa a potřeby programu podle něj odlišují exhibicionistické gesto od promyšleného konceptu. Kratochvíl uvádí, že zvolené místo unese výraznější solitér, než zastavěná oblast. Z památkového hlediska přichází k zjištění, že daná stavba je oprávněna zasáhnout do panoramatu Pražského hradu a Petřína právě pro své poslání, neboť je v dnešní relativistické době symbolem společně uznávané hodnoty. Uvádí dále, že v soutěži na Francouzskou národní knihovnu představil Kaplický elegantnější řešení, nicméně podle něj porota rozhodla správně.

V kultuře Práva vychází kratičká zpráva, že výstavu návrhů vidělo přes 4.500 návštěvníků.

V Reflexu pod názvem *Na spadnutí* vychází noticka *Vzedmutá vlna*, která říká, že toto označení použil redaktor Petr Volf pro popis podoby knihovny i reakci na samotný návrh.

pátek 6. dubna 2007

4 zprávy (3 v odborném časopise)

MF plus vydává nedlouhý rozhovor s Kateřinou Bečkovou, předsedkyní Klubu za starou Prahu, a Janou Tichou, šéfredaktorkou časopisu Zlatý řez s názvem *Meduza se valí na pražskou Letnou*. Obě chtějí, aby se stavba Jana Kaplického realizovala, Bečková dodává, že „*humorný nadhled jeho tvarového pojetí je pro mne odzbrojující*“. Tichá je úspornější, obě za projektem stojí.

V časopisu Projekt vychází rozhovor se Zdeňkem Fránkem. V úvodu redaktorka popisuje, že se sešli ve Slavii a prošel kolem nich Jan Kaplický. Bylo den před vyhlášením

výsledků a ona poznamenala, že si přijel pro vítězství. Kaplickému se věnuje i v editorialech stejného časopisu Jan Bartáček. Následuje další text, který popisuje dosavadní průběh událostí: od vypsaní soutěže přes popis vyhlášení, popis fungování budovy až po předestření dalších otázek, které se budou muset vyřešit, aby stavba mohla být realizována.

sobota 7. dubna 2007

3 zprávy (2 na serverech, 1 v bulvárním deníku)

Blesk v textu o tunelu Blanka cituje Jana Kaplického a uvádí, že se jedná o „*tak trochu kuriózního odpůrce*“, což dále neupřesňuje. Buď redakci nepřipadají Kaplického argumenty dostatečné (smradlavý tunel, velký provoz), nebo odkazuje k tomu, že sám architekt je kontroverzní, tak by měl spíš mlčet.

Petr Žantovský se na serveru ceska-media.cz vrací k textům Jany Machalické v Lidových novinách a kritizuje přístup autorky. Tedy nikoli názory.

Na aktualne.cz vychází článek *Parlament nebo univerzita na Letné? Podívejte se*, který pojednává o historii Letné a jejích plánovaných (a nerealizovaných) proměnách a který navazuje na výstavu v Sále architektů Staroměstské radnice. Vedle návrhů tunelů a průkopů s propojením na sever, na českou techniku, parlament a galerii článek obsahuje i informace o Kaplického návrhu Památníku obětem totality. Text připomíná, že kromě Stalinova památníku nebyl žádný z plánů zrealizován.

neděle 8. dubna 2007

1 zpráva

Týdeník Nedělní blesk vydává velký článek Lucie Bártové, který českému prostředí přibližuje architekta, o kterém se už měsíc tak vášnivě debatuje. Kaplický je představen jako emigrant, který se dokázal prosadit v zahraničí a to i přes počáteční obtíže. Představena jsou některá jeho zásadní díla – Selfriges, tribuna apod., chobotnice je uvedena jako jedno z nich. Na Blesk má text překvapivou úroveň. Stranou zatím zůstává Kaplického soukromý život, zmínka o vztahu s Jiřičnou proběhla jen v seriózních denících.

pondělí 9. dubna 2007

1 zpráva

V úvodníku časopisu Konstrukce vychází text *Umíme uznat vítězství soupeře?* Zamýšlí se nad děním kolem Kaplického z pozice české mentality, ale nijak hluboce.

úterý 10. dubna 2007

3 zprávy (1 v oborovém časopise, 2 v kulturních týdenících)

Časopis Realit shrnuje v krátkosti dění kolem návrhu knihovny JK týkající se pochybností o porušení podmínek soutěže. Text Originální budova Národní knihovny na Letné končí jednoznačně – nejsou pochybnosti, vítězství je oprávněné.

V Respektu v kulturním servisu vychází krátká anotace výstavy návrhů v Klementinu.

středa 11. dubna 2007

2 zprávy (1 v kulturním týdeníku, 1 na odborném serveru)

V týdeníku A2 vychází rozhovor s Vlastimilem Ježkem *Jednáme se Seznamem i Googlem*, věnuje se mj. i otázce porušení podmínky a plánů na rozvoj Národní knihovny.

čtvrtek 12. dubna 2007

9 zpráv (4 z toho v Reflexu, 3 v denících)

Petr Bílek, šéfredaktor Respektu, ve svém úvodníku *Vážené čtenářky a čtenáři* avizuje vydání speciálu X, který mimo jiné bude obsahovat rozhovor s Janem Kaplickým, za kterým se Petr

Volf a Petr Jedinák vydali do Londýna podle jeho slov dávno předtím, „než v Čechách zlidověl“.

Vedle toho vychází ve stejném vydání Reflexu velký rozhovor Petra Volfa s generálním ředitelem Národní knihovny Vlastimilem Ježkem. Ředitel hovoří o tom, jak stál nad mapou územního plánu a zjistil, že místo na Letné je použitelné, protože si ze čtyř semestrů stavební fakulty pamatuje, že fialová je barvou pro stavební parcely. Dále mluví o odkoupení pozemku od Prahy a změnách v plánech tažení sítí kolem tunelu Blanka; vysvětluje, že si vybral princip mezinárodní soutěže, aby rozhodnutí o vítězi nebylo napadnutelné, že to, že uvedl Jana Kaplického jako jméno, které by v soutěži rád viděl, byla čistě náhoda, protože si na něj při dotazu z médií vzpomněl. Dále hovoří o skládání členů poroty a uvádí, že z pětadvaceti milionů korun na soutěž se jim sedm vrátilo v podobě zápisného. Říká, že i v prvním kole měla porota k dispozici modely, které mohla vkládat do modelu Letné v měřítku 1:500. Rovněž opakuje již zmíněnou věc, tedy že dva členové poroty byli na tiskové konferenci překvapeni, že Kaplický mluví česky. A uvádí, že ve 14-denní lhůtě od vyhlášení výsledků soutěže nepodal k UIA stížnost žádný z účastníků. ČKA prý „jakousi“ stížnost podala, ale nebyla účastníkem soutěže. Co se týče termínu otevření knihovny, říká, že by rád stříhal pásku 15. září 2011.

V časopise ASB vychází text Michala Janaty *Letenská pláň jde do nebe*. Je v ní uveden názor historika architektury Pavla Halíka, který „v Kaplického projektu spatřuje bytostně nearchitektonickou formu.“ Sám autor textu ale uvádí: „Skulptivní forma je výsostně vhodná pro letenskou náhorní plošinu, protože toto pohledově exponované místo dotváří tvarově originální dominantu. Ve srovnání s ostatními osmi finalisty vynikne právě tvarová invenčnost Kaplického návrhu.“ Autor článku má pocit, že zvolání Zdeňka Lukeše o světovosti návrhu je spíše menšinovým názorem, i když se k němu připojuje i Klub za starou Prahu. Dále autor popisuje debatu kolem knihovny: „Skutečnost, že se stala nejfrekventovanějším společenským tématem, je pozitivní, ale emocionální a nekompetentní styl veřejné debaty svědčí o posunu, zmíněném na začátku.“ Naráží na obecný úpadek, který jako tezi ustanovil na začátku.

Lidové noviny se na stránce Metropole věnují Letné v textu *Letná získá nové dominanty*. Autorka Martina Klapalová uvádí, že Letná znamená pro Pražany totéž, co Central Park pro Newyorčany (zcela však pomíjí například Stromovku) a popisuje změny, které pláň v následujících čtyřech letech čekají. Uvádí, že hlavním problémem je absence vize její podoby. Na podzim by proto měla proběhnout urbanistická soutěž, která současně vyřeší i začlenění nové budovy Národní knihovny do Letenské pláně. Podle textu den předtím Ježek poprvé připustil, že vítězný návrh musí doznat změn, aby získal stavební povolení – týká se to výšky, osvětlení a provozních částí. „Změny jsou možné, ba pravděpodobné. Ale budeme muset odložit svá ega, jestli chceme knihovnu stavět,“ řekl Ježek. Připustil, že bude obtížné přimět Kaplického ke kompromisu.“

Pražský deník vydává text *Vize budoucnosti Letenské pláně neexistuje*. Vypichuje nebezpečí, že nikdo nezaručí, že po dostavbě knihovny se nezastaví celý prostor, což je možnost, kterou texty v jiných médiích vylučují nebo nepředpokládají. Její podobu v budoucnosti přirovnává k měsíční krajině. A uvádí zdroj informací všech textů – seminář o historii a vývoji Letné, který zřejmě organizoval Útvar rozvoje hlavního města. Sami organizátoři ale říkají, že stavba knihovny může Letné jen pomoci.

Tématem Letné se zabývá i text Radomíry Sedlákové ve Stavebním fóru, který výstup, z nějž informace určitě čerpá, uvádí. Připojuje i anketu o výstavě návrhů Národní knihovny mezi odborníky – architekty a projektanty. Jana Maršálková v ní mj. uvádí: „Jde o návrh, který mi připomíná dětskou hračku a ne honosnou budovu knihovny, která by měla být symbolem kultury. Knihovna sama o sobě by měla být něco výjimečného a přitom klasického, něco z čeho dýchá kultura, pocit klidu a ticha, co by v knihovně neměl chybět. A když je k tomu ta knihovna ještě národní, tak by to podle toho měla i vypadat.“ Obvykle těm

architektům, kterým se knihovna líbí, vadí průběh soutěže. V anketě převažují ženy, což je nezvyklé.

Minulost Letné zmiňují i Lidové noviny, ale na výstavu neupozorňují. V textu *Parlament nebo Národní galerie* na s. 6 mj. uvádějí, že „ve srovnání s některými jejich návrhy je blob Jana Kaplického krotkou stavbou“.

V Reflexu na s. 52 vychází velký rozhovor Petra Volfa s Janem Kaplickým s názvem *Nejtěžší je vyhrát*. Mimo poměrně detailního popisu řešení v něm Kaplický říká: „Mimochodem, ta budova stojí jako nájem dvou gripenů na deset let. Je to hodně peněz, ale po těch deseti letech zůstane a bude sloužit třeba ještě staletí.“ Rozhovor avizuje pokračování v časopise X 5. května.

A do třetice Reflex přináší text Petra Volfa s názvem *Vzedmutá vlna*. Říká, že zatím žádná jiná stavba nevyvolala na našem území takové pozdvižení jako knihovna Jana Kaplického. Pomíjí přitom reakce na Tančící dům. Situaci popisuje následovně: „každý má potřebu se k ní vyjádřit, vyslovit názor, deklarovat postoj, vymyslet další z mnoha přezdívek. Události mají rychlý spád, jedno vyjádření stíhá druhé. Od absolutního nadšení až po naprosté zatracení. Přitakávající mládež. Protestující architekti. Nechápatelští staromilci a zmatení spisovatelé. A každý den tisíc návštěvníků na výstavě v Klementinu.“ Reflektuje, že při vyhlášení výsledků soutěže se obvykle přehlíženému tématu architektury dostala velká pozornost, když se událost stala první zprávou hlavního zpravodajské relace ČT. Dále popisuje průběh soutěže, hodnotí složení poroty, věnuje se složení Kaplického týmu i jeho účasti na soutěži o Centre Pompidou. Na adresu porušení pravidel soutěže mluví o velkorysosti a zmiňuje Le Corbusierův návrh na budovu Společnosti národů v Ženevě a Hubáčkův Ještěd. Věnuje se i tématu přezdívek a z jejich množství vyvozuje, že stavba je inspirativní. Také hodnotí Klímův a Vaculíkův výpad proti knihovně (negativně, jsou pokleslé úrovně) a pojmenovává jej neofobie – strach z nového. Také říká, že k nové knihovně nelze mít neutrální postoj. A trvá na tom, že knihovna by měla vzniknout na místě, pro které byla navržena. V článku však důsledně zaměňuje současnou architekturu s moderní.

pátek 13. dubna 2007

5 zpráv (4 v denících)

Týdeník MF plus vydává dlouhý text o knihovnách s názvem *Magie i realita knih*, ve kterém popisuje projekt na knihovnu Jana Kaplického.

MF Dnes na stránce *Z celé země* (v Praze v sešitě Praha) zveřejňuje text z pera Magdaleny Nové s názvem *Letná 2011: fotbal, knihovna i moře*. Očima obyvatele letenského Víta Nováka návrší popisuje změny, které se mají Letné dotknout. Nejvíce si obyvatel stýská při představě Kaplického knihovny. „Nováka a další kritiky ovšem uklidňuje Michael Zachař, ředitel pražského pracoviště Národního památkového ústavu. „Pro stavební povolení je nutné naše vyjádření. A to nevydáme bez toho, abychom posoudili, nakolik bude stavba zasahovat do panoramatu při blízkých i vzdálených pohledech,“ tvrdí Zachař.“ Opakuje také odhodlání ČKA napadnout případnou stavbu knihovny u soudu. Vedle knihovny a nového fotbalového stadionu mluví také o oceanáriu a tunelu Blanka.

Na stejné stránce (v Praze v sešitu Praha) se pod názvem *Měl tu být parlament, za války protiletectké kryty* objevují informace o plánech s Letnou v minulosti. Výstavu ani náznakem nezmiňuje, ale používá její fotografie.

Do třetice text *Plán zažije obrovské změny* popisuje Letnou v roce 2011 a avizuje soutěž vypisovanou na podzim, která knihovnu propojí s Letnou. Stavbu Národní knihovny v něm nikdo nezpochybňuje, ostatně stejně jako vznik oceanária a nového stadionu Sparty.

Radomíře Sedlákové v kultuře Práva vychází recenze výstavy *Oko nad Prahou* s názvem *Nevýraznost od moderny až k organickým tvarům*. V podstatě říká, že architektura

je v krizi, a to nejen ta česká. Uvádí, že z finálové osmy se promyšleností vyčleňuje jen návrh HŠH a Jana Kaplického.

sobota 14. dubna 2007

1 zpráva

Josef Matyáš se ve vědecké rubrice Lidových novin věnuje organické architektuře a inspiraci přírodou v textu *Příroda učitelkou architektů*. Slovy Petra Kratochvíla upozorňuje na zavádějící interpretaci návrhu Jana Kaplického jako chobotnice nebo medúzy, které vychází nejspíš z posuzování modelu z ptačí perspektivy, ze které ho ale nikdy neuvidíme. „Kaplického návrh má vzhledem i konstrukcí mnohem blíže ke stanům – a také jedno takové cirkusové šapitó z Letné má Jan Kaplický na své prezentaci projektu,“ uvádí Petr Kratochvíl.

neděle 15. dubna 2007

0 zpráv – první den, kdy nevyšla žádná zpráva

pondělí 16. dubna 2007

11 zpráv (6 na webech deníků, 2 v rádiu, 1 v televizi)

Premiér Mirek Topolánek navštěvuje výstavu návrhů na Národní knihovnu, jako první o tom informuje aktualne.cz a portál ČTK ceskenoviny.cz. Článek prvního média nese název *Premiér promluvil o Kaplického vizi: Zvykám si*. Neopomine uvést, že Kaplický měl několikaminutové zpoždění. Autor vypichuje premiérovo překvapení, že stavba je menší, než předpokládal. Na závěr uvádí, že projekt má podporu vlády i města. Aktualne.cz návštěvu i avizuje, stejně jako novinky.cz.

Doplňujícím materiálem k předchozímu článku na aktualne.cz se stal text *Jak se stavějí knihovny ve světě? Podívejte se*. Referuje o nedávno dokončených stavbách, které komentují člen poroty na Národní knihovnu architekt Petr Bílek a dále architekti Ladislav Kuba a Roman Brychta. Každý z architektů uvedl několik příkladů, které se mu líbí. Kuba ještě komentoval návrh Jana Kaplického: na jeho knihovně se mu nelíbí vnější vzhled, který ignoruje kontext. Pravý úhel je podle něj přesně to, co odlišuje člověka od opice.

ČTK na serveru ceskamedia.cz vydává text *Premiér se seznámil s návrhem Národní knihovny*. Zjevně z něj cituje řada médií.

V *Ozvěnách dne* v 18 hodin se tématu věnuje Český rozhlas 1 – Radiožurnál zprávou redaktorky Michaely Veteškové s názvem *Neutichající debaty kolem podoby Národní knihovny*. Ta si premiérovo prohlášení vyložila opačně, než předchozí novináři: totiž že se premiérovi návrh příliš nezamlouvá.

Novinky.cz vydávají pod názvem *Topolánek se obává ceny za Národní knihovnu* delší verzi článku, kterou otiskují následující den v Právu, ve které je zmiňován i názor Milana Knížáka a protesty „různých skupin občanů“.

V podvečerních *Minutách z regionu* reflektuje Topolánkovu návštěvu Klementina i TV Prima.

Reality.iHned.cz přináší článek *Kaplického stavby byly a jsou kontroverzní*. Obsahuje výčet jeho realizací i návrhů a základní informace o jeho životě a rodině: jak o rodičích, tak o manželce a synovi.

Tyden.cz přebírá zprávu z ČTK a pojmenovává ji *Topolánek o knihovně: Mohlo to být klasičtější*.

Topolánkovu návštěvu výstavy reflektuje i Český rozhlas 6 zprávou *Debaty okolo podoby Národní knihovny*. Reportáž se zaměřila jen na dvě témata – překvapení premiéra nad podobou knihovny a otázku o dostatku peněz na stavbu.

úterý 17. 4. 2007

14 zpráv (13 z toho deníky)

Deník 24 hodin zveřejnil fotografii Jana Kaplického s premiérem Mirkem Topolánkem z výstavy v Klementinu (*Premiér si prohlédl knihovnu*) a připomněl zítřejší Kaplického narozeniny.

Lidové noviny na s. 4 otiskly článek *Už si na knihovnu zvykám*, který rovněž referuje o návštěvě Mirka Topolánka na výstavě návrhů. Premiér uvedl, že je konzervativní a kdyby stavba byla klasičtější, neměl by námitky. Nicméně připustil, že po prohlídce vizualizací a komentované prohlídce, při které se mu věnoval jak architekt Kaplický, tak ředitel Ježek, má ke stavbě menší výhrady, než na začátku. Co mu dělá starosti je, zda bude dostatek peněz na stavbu. Text prezentuje posun premiéra jako změnu názoru.

MF Dnes referuje o tomtéž na straně 2 v textu *Topolánek si z knihovny odnesl „chobotničku“*. Vypichuje, že součástí akce bylo i předání listiny stvrzující vítězství Jana Kaplického v mezinárodní architektonické soutěži, což předchozí text zmiňuje na okraj. Zpráva dále odhaduje průběh následných kroků a zmiňuje, že pro realizaci bude potřeba získat 42 razítek. Text tolik neinterpretuje premiérovo chování. Navazuje na něj fotografie na titulní straně pražské přílohy (*Kaplický: To je ona, pane premiére*), jejíž popisec uvádí, že po prohlídce výstavy vyrazili pánové na Letnou na místo, kde má knihovna stát. Text na straně C3 (*Knihovnu navrhne Kaplický. Tečka*) navzdory titulku žádné podobně rezolutní prohlášení neobsahuje, ale upozorňuje na možný problém související se soutěží na generálního dodavatele stavby. Dalibor Borák totiž už dříve uvedl, že „pokud bude zadána veřejná zakázka na výstavbu Kaplického návrhu, odvoláme se k Úřadu pro hospodářskou soutěž.“

Právo přináší zprávu dokonce na titulní straně a to s názvem *Návrh knihovny Topolánek bere, neví ale, kde na ni vzít*. Z textu vyplývá, že premiér respektuje rozhodnutí soutěže a na návrh si zvyká (opakuje se jeho výrok, který odkazuje k Centre Pompidou). Text připomíná výhrady ČKA a uvádí, že po získání všech povolení bude na řadě úřad MČ Praha 7, který je oprávněn rozhodnout o stavebním povolení. Zmiňují se také možné problémy s financováním, které pak detailněji rozvádí Pražský deník. Texty Lidových novin a MF Dnes obsahují informaci, že peníze – 2 miliardy – garantuje vláda.

Pražský deník se tématu věnuje ve dvou textech. První nese název *Financování stavby Národní knihovny není vyřešeno*. Topolánek v něm uvádí, že Národní knihovna patří mezi stavby, které vláda (resp. stát) podporovat musí, že takovou stavbu nemůže zafinancovat ani Praha, ani knihovna. Náměstek ministra kultury Adolf Toman, stejně jako ředitel knihovny, se odvolávají na usnesení Paroubkovy vlády z předchozího června, které počítá mimo jiné s penězi po zaniklém Fondu národního majetku, který obsahoval 10 miliard korun. Druhý článek nese název *Návrh už Topolánka tak neprovokuje* a shrnuje události z Topolánkovy prohlídky výstavy.

Hradecký deník zve na výstavu „Okno nad hlavou“ textem nazvaným *Okno zblízka*.

Metro vydává text *Topolánkovi se nová knihovna příliš nelíbí*. Podle něj promluvil premiér ústy většiny národa, když řekl, že je konzervativní a kdyby byl návrh konzervativnější, byl by spokojenější. Text dále uvádí, že veřejnost není tak tolerantní jako Topolánek, ale tvrzení nedokládá. Na pomoc si autor bere Šváchu, Knížáka a Klub za starou Prahu.

Pražský deník přináší zprávu ČTK týkající se zpochybnění práce poroty ze strany ČKA. Nese název *Porotci posoudili 355 návrhů za tři dny* a vyšla na s. 12. Text vyčísľuje hodnotu práce na všech návrzích, které měla porota v ruce a o nichž rozhodovala, na 90 milionů korun.

Metropolitní expres hodnotí 100 dní druhé Topolánkovy vlády. Zmiňuje i Kaplického, hlavními momenty jsou ale kauza Čunek, jednání s USA o radaru, nebo odchod policejního ředitele Husáka.

středa 18. dubna 2007

2 zprávy

Český rozhlas Hradec Králové v pořadu *Dnes sledujeme* uvádí vedle výročí Jiřího Tichoty i 70. narozeniny Jana Kaplického. To je zajímavá reference – náznak, že Kaplický se stal známým člověkem.

V týdeníku A2 vychází článek architekta Josefa Čančíka *Co Čech, to architekt*. Fabuluje, že kdyby už existoval zákon o referendu, mohl by národ v mnoha „národních“ otázkách rozhodovat sám. To se týká radaru i Národní knihovny. „*Možná by lidové hlasování vedlo k výsledkům velmi podobným těm vzešlým ze soutěže, možná bychom se velmi divili, rozhodně bychom si však ušetřili obviňování jedenáctičlenné mezinárodní poroty z amatérismu nebo dokonce z korupce a organizovaného spiknutí.*“ Dále uvádí, že následující debaty o regulérnosti soutěže měly velký dopad na další dění. „*Mediální kampaň, která kolem soutěže vznikla, však dokázala nemožné: byl překročen práh profesního dvorku architektů a národ se začal skutečně myšlenkově angažovat.*“

čtvrtek 19. dubna 2007

4 zprávy (2 v kulturním týdeníku)

Na titulní straně pražského sešitu MF Dnes se Robert Oppelt věnuje tomu, že kritici zpochybňují způsob, jakým porota vybrala vítězný návrh, tedy to, že měla dostatek času na posouzení jednoho návrhu. Tři dny prý byly málo. Petr Bílek namítá, že postup byl běžný. Text popisuje proceduru výběru v prvním kole. Místopředseda Dalibor Borák dále uvádí, že náklady na model a vizualizaci návrhu se mohou dostat na 200 tisíc korun.

Reflex na dvou místech avizuje díl Pecha Kucha s Kaplickým, která se koná 20. dubna.

Noviny pro grafický průmysl přinášejí anotaci výstavy v Klementinu v rubrice *Tip na víkend*.

pátek 20. dubna 2007

1 zpráva

V MF plus vychází komentář s názvem *Na novou nemáme*. Autor v ní vyčítá Topolánkovi poznámku pronesenou při prohlídce vítězného návrhu Národní knihovny, totiž jestli na jeho stavbu bude dostatek peněz.

sobota 21. dubna 2007

3 zprávy (všechny v denících)

V Magazínu Práva hudebník David Koller mluví o focení před obchodním domem Selfridges a vyznává se z obdivu nad návrhem Národní knihovny.

Lidové noviny na stránce Metropole přinášejí text *Památky nebo barabizny?*, který přiznaně reaguje na debaty kolem Kaplického návrhu. Připomíná bouřlivé debaty kolem Tančícího domu, ale i otázku památkové ochrany například OD Máj nebo Kotva. Text není příliš vyzdrojovaný a odborně podložený. Ale v ohyzdnosti podle něj vítězí hotel Don Giovanni. Následuje několik dalších děl s odvoláním se na odborníky, ale není zcela jasné na jaké a kdo „hitparádu“ sestavoval.

neděle 22. dubna 2007

0 zpráv

pondělí 23. dubna 2007

3 zprávy (všechny v kulturním měsíčníku)

V Xantypě jako téma vychází velký materiál o knihovně, autorkou je Bea Fleissigová. Představuje Jana Kaplického, popisuje průběh soutěže, jednotlivé návrhy i porotu

(do takových podrobností zatím předchozí, převážně zpravodajské texty nezacházely). Dále se věnuje historii knihovny v Klementinu, zadání pro architekty i zónování provozu knihovny, které vytvořili zaměstnanci Národní knihovny: od zeleného pro veřejnost přes přístup k technice, volný výběr až po Národní konzervační fond (černá zóna). Zmiňuje také některé plány s Letnou a věnuje se i přiblížení polemik kolem návrhu Jana Kaplického. Uvádí, že existují příznivci a odpůrci a mezi nimi poměrně smířlivá skupina, která si budovu dovede představit, ale pro jiný účel a rozhodně jinde. Je to ale v tom případě stále ještě smířlivá skupina? Autorka vybírá z ohlasů publikovaných v Lidových a Hospodářských novinách, které se podle ní tématu věnují prakticky denně. Zveřejněnými ohlasy obchází nutnost návrh nějak zhodnotit.

Editorial stejného časopisu zmiňuje interiér a lávku Dietlova domu od Jana Kaplického (hraje v tom nějakou roli, že šéfredaktorkou časopisu je Magdalena Dietlová) a také smířlivější tón Ludvíka Vaculíka v *Posledním slově* v Lidových novinách z 10. dubna: „...změnil jsem názor na Kaplického Národní knihovnu... myslím, že ta stavba se na to místo hodí, a jelikož je tam skoro osamělá, může si dovolit dělat, co umí. Ať je tedy zajímavá, nová: nesecešní, nekubistická, nefunkcionalistická...“.

úterý 24. dubna 2007

0 zpráv

středa 25. dubna 2007

1 zpráva

Na Aktuálně.cz vychází zpráva *Klementinum v roce 2011? Zcela v novém* (o den později ta stejná jako *Podívejte se, jak se změní Klementinum*). Přináší poměrně podrobný popis a vizualizace změn, které Národní knihovna plánuje. Uvádí 2 miliardy jako celkovou částku na stavbu chobotnice i opravy budovy, což je v rozporu s pozdějšími zprávami, připomíná setkání Ježka s Topolánkem a interpretuje premiérové výroky ve smyslu: premiér peníze nepřislíbil, ale vyjádřil naději, že se v rozpočtu najdou. Vedlejší zprávou jsou problémy ve vztazích Národní knihovny a Univerzity Karlovy.

čtvrtek 26. dubna 2007

3 zprávy (2 z toho v denících)

V regionálních denících vychází článek *Klementinum změní tvář*. Text na s. 25 se do velké míry shoduje se zprávou z aktualne.cz.

V pražské mutaci na straně Praha (s. 3) se objevuje zpráva převzatá z ČTK o dalších plánech Národní knihovny s Klementinem s názvem *Klementinum opraví za miliardu*. Stejný text s mírně upraveným titulkem se druhý den objevuje v jihočeské mutaci na straně Z celé země (s. 7).

Šťastný Jim v rubrice *In nebo Out* vynáší soud nad debatami o chobotnici: Out je podle nich strach z nových řešení! Návrh podle nich vyvolal až zděšení.

pátek 27. dubna 2007

2 zprávy (obě na serverech)

Česká-média.cz zveřejňují tiskovou zprávu ČT s blahopřáním k 70. narozeninám Jana Kaplického, k nimž uvedou dva dokumenty o architektovi. Prvním je Profil z roku 2004, druhý z roku 1995 pochází z cyklu Genus.

sobota 28. dubna 2007

4 zprávy (všechny v denících)

Mariana Pančíková, architektka působící v Ateliéru 8000, uveřejnila v Orientaci Lidových novin esej *Město jako překážka*. Za pomoci Christiana Norberga-Schulze, Václava Cílka a Jana Gehla zpochybňuje Kaplického tvrzení, že parcela pro Národní knihovnu nemá žádný kontext. Oponuje mu i tvrzením Ladislava Žáka, že prázdný prostor je taky architektura. Kaplického se však dotýká jen okrajově.

MF Dnes Vysočina přináší fejeton Tomáše Blažka; mluví o ekologii a své rozpadající se rukavice přirovnává ke knihovně Jana Kaplického.

Lidové noviny zveřejňují zprávu *Klub: Odvolejte Kněžínka, je diletant*, podle které Klub za starou Prahu reagoval na mediální výstupy ředitele památkového a kulturního odboru pražského magistrátu Jana Kněžínka. Bezprostředním podnětem pro toto stanovisko se stalo Kněžínkovo komentování výhrad NPÚ ke Kaplického návrhu s tím, že „*stanovisko Národního památkového ústavu neznamená nic, vůbec nic*“.

Sokolovský deník zve na přednášku Hanuše Hemoly o Národní knihovně, která se 2. května uskuteční v Krajské knihovně v Karlových Varech. Z toho je zřejmé, že téma skutečně hýbe společností v celé republice a je o něj zájem.

neděle 29. dubna 2007

1 zpráva

Český rozhlas Regina ve zprávách v 18 hodin uvádí příspěvek *Radnice Prahy 7 podporuje chystanou stavbu Národní knihovny na Letné*, ve které se starosta dané městské části vyjadřuje jako podporovatel stavby Kaplického knihovny, jen pak při schvalování pro něj budou důležité některé detaily.

pondělí 30. dubna 2007

2 zprávy (obě v MF Dnes)

V MF Dnes na s. 4 se Robert Oppelt věnuje Klementinu po postavení „chobotnice“: přestěhují se moderní fondy a historická budova se ve třech fázích zrekonstruuje. Text obsahuje zajímavou zmínku – po rekonstrukci zde své sídlo najde Knihovna Václava Havla a PEN klub. I toto mohly být informace, které působily jako politické popíchnutí.

úterý 1. května 2007

1 zpráva (jen zmínka v golfovém měsíčníku)

středa 2. května 2007

1 zpráva

Reflex.cz přináší rozhovor s Janem Kaplickým, text rozhovoru ale není v monitoringu obsažen.

čtvrtek 3. května 2007

17 zpráv (2 v televizi, 3 v rozhlasu, 8 v denících)

Český rozhlas Regina vysílá v 18 hodin příspěvek nazvaný *Návštěva prezidentského páru v Praze 9*. Jedná se o první kritické vyjádření prezidenta Klause k návrhu Jana Kaplického. Je zmíněno jako okrajové téma, ovšem už včetně aktivistického vyjádření o bránění stavbě vlastním tělem.

Tématu se věnují i novinky.cz článkem *Klaus by stavbě Národní knihovny zabránil vlastním tělem*. Většina textu je však věnována jeho „skeptickému ano“ k pořádání olympijských her v Praze. Vypadá to, že ODS, respektive její emeritní předseda, vysílá dva signály najednou.

Server zpravodaj.cz vydává text *Klausovo NE Kaplického návrhu Národní knihovny* a ptá se, proč se Klaus ozývá až dva měsíce po soutěži a fabuluje, že možná mezitím stihl vystudovat architekturu.

S krátkými zprávami (zvláště na internetu) se následně roztrhl pytel. Asi nejostřejší titulek použil blesk.cz: *Klaus zabráni knihovně, i kdyby měl skončit v poutech*. Opakuje se velmi častá věc – titulek odkazuje ke knihovně, v textu je zmínka o Klausově aktivistickém nesouhlasu, ale ¾ článku se pak věnují olympiádě nebo něčemu jinému. Většina textů také nemá jiné zdroje nebo reakce na Klausovo prohlášení (kromě MF Dnes a Lidových novin).

ČRo1 – Radiožurnál odvysílal v 18 hodin kratičkou zprávu o návštěvě Klause na Praze 9 a zmínil, že prezident je proti stavbě Národní knihovny a je skeptický k pořádání Olympijských her. Ve 21 hodin už se zpráva týkala jen knihovny.

Ve 22 hodin se Klausova nelibost vůči projektu na Národní knihovny dostává i do zpráv ČT: nejprve na ČT24, o hodinu později na ČT1.

Na serveru mediainfo.cz vychází analýza společnosti Newton IT s názvem *Největší mediální obhájci a kritikové nové Národní knihovny*. Od 3. března 2007 do 20. dubna 2007 uveřejnila podle něj celostátní tištěná média 229 článků, většinu v prvních dvou týdnech po zveřejnění výsledků soutěže. „*Pozitivně laděné příspěvky více než dvojnásobně převyšovaly příspěvky negativní (28 % ku 12 % celkové medializace). Nejvíce pozitivních a zároveň i negativních článků přinesly Lidové noviny.*“ Největším kritikem projektu byl v tomto období místopředseda ČKA Dalibor Borák. „*Mediální analýza nabízí i přehled zmiňovaných pojmenování Kaplického knihovny a ukazuje, že nejčastěji celostátní tištěná média o budově nové Národní knihovny mluvila jako o ‚chobotnici‘.*“ Vyznění článků bylo následující: 28 (12 %) obsahovalo negativní hodnocení, 64 (28 %) bylo pozitivních a 62 (27 %) ambivalentních. Nejvíce článků, 76 (33 %), bylo považováno za hodnotově neutrální. Text dále ozřejmuje nejčastější námitky obou stran. Nejvíce se tématu věnovaly Lidové noviny a MF Dnes, v obou pak výrazně převážily pozitivní příspěvky nad negativními. Lidové noviny pak daly značný prostor komentářům. 40 % všech příspěvků (tedy 91 ks) tvořily právě komentáře. Analýza obsahuje i výčet nejčastějších přezdívek a jejich četnost. Jednoznačně vede chobotnice (73), dále medúza (15), varianty s okem (13) a podmořský živočich / hlemýžď / tvor / příšera (12).

pátek 4. května 2007

10 zpráv (9 v denících, 1 v televizi)

„*Až na konci příštího roku vyjedou bagry na pražskou Letnou, aby začaly hloubit základy pro futuristickou budovu Národní knihovny, narazí možná na velmi zvláštního demonstranta. Přivázan řetězem ke stromu či kandelábru tam bude proti ‚letenské chobotnici‘ protestovat prezident Václav Klaus.*“ Tak začíná článek na titulní straně MF Dnes s názvem *Chobotnici zabráním vlastním tělem, řekl Klaus*. Text pojednává o včerejší Klausově návštěvě na radnici Prahy 9. Podle deníku vyvolal svým výrokem hotové pozdvižení. Kaplický při komentáři uvedl, že lidé dřív také podepisovali, že nenávidí Chartu 77, aniž by ji četli. Ježek zase trochu neodhadl své síly a prohlásil, že prezident není účastníkem výběrového řízení a nemůže proto stavbu jakkoli ovlivnit. Kaplický také uvedl, že pozemek pro stavbu na Letné vlastní knihovna, na čemž nemůže nikdo nic změnit. MF Dnes dále informuje, že Klaus při kritice vychází z oponentní studie, která dokládá, že projekt je katastrofálně nedomyšlený. Později se ukáže, že se jedná o text architekta Martiška.

Tématu se věnuje i hlavní zpravodajství televize Nova, příspěvek nese název *Prezidentovi se nelíbí návrh nové Národní knihovny*. Kaplického návrh je označen za futuristický a supermoderní.

V Pátku Lidových novin vychází velký portrét Jana Kaplického od Aleny Plavcové nazvaný *Smáli se. A teď mě kopírují*. Popisuje trochu fungování jeho londýnského ateliéru,

projekty, návyky. Mimo jiné text, který není příliš rozhovorem, uvádí Kaplického komentář, že výstava návrhů na knihovnu zastavila negativní reakce.

Krátkou zprávou *Klaus se přiváže kvůli knihovně* reagoval na s. 6 na prohlášení Klause i bulvární deník Blesk. Hospodářské noviny přebírají zprávu z ČTK.

Lidové noviny se zprávě věnují na titulní straně. Text nese název *Klaus proti blobu*. Klausovi se podle něj nelíbí hlavně místo, kde by měla Národní knihovna stát. Ježek se domnívá, že se nejedná o kritiku místa, ale budovy, a že přichází „s křížkem po funuse“.

sobota 5. května 2007

5 zpráv (deníky)

Na titulní stránku MF Dnes se dostává článek s názvem *Architekt sepsul chobotnici – inspiroval Klause*. Pojednává o kritice návrhu Jana Kaplického z pera pražského architekta Radka Martiška, která se přes Milana Knížáka dostala do rukou Václava Klause, jenž se následně rozhodl, že zabráni vzniku projektu vlastním tělem. Eva Jiříčná by prý při tom chtěla sedět v první řadě. Už vážněji ale dodává, že v pozici presidenta by se Klaus měl mírnit ve výrocích. Mluvčí Hradu Petr Hájek uvedl, že Klaus mluvil v nadsázce, že mu jde především o záchranu Klementina; Kaplický uvažuje, zda Martiška nezažaluje. Pomlouvání práce kolegy mu připadá neuvěřitelné. Text pokračuje jako téma na s. 3.

Jako jeho součást vychází článek Jana Mateše *Proč prezident zápasí s chobotnicí*. Z něj vyplývá, že architekt Martišek¹⁸ zaslal svou analýzu kolegům, ministrům kultury a životního prostředí a generálnímu řediteli Národní galerie. Text se věnuje právě Martiškově analýze, která Kaplického návrhu vytýká, že soutěž byla na knihovnu, nikoli na rozhlednu, uvnitř knihovny bude tma a místa pod kruhovými stropními okny budou naopak přesvětlená, knihovna nepůjde vyvětrat a celoroční klimatizace je velmi finančně náročná, přístupové rampy pro vozičkáře jsou příliš strmé a že umístěním knih v jednom prostoru jsou při požáru ohroženy všechny. Kaplický na jednotlivé výhrady nechtěl reagovat, materiál mu připadá na úrovni obecné školy a rozhořčil se nad kritikou návrhu vybraného mezinárodní porotou ze strany soukromé osoby. Podle Jiříčné a Ježka je nesmysl se zabývat technickými detaily stavby ve fázi soutěžního návrhu. Dále text obsahuje výčet překážek, které musí Národní knihovna překonat, aby mohla začít stavět: 42 razítek, soud s architekty kvůli porušení podmínek soutěže, dále Topolánek zpochybnil uvolnění 1,9 mld. z rozpočtu (Jehlička částku slíbil z Fondu péče o národní kulturní poklad). Dále text uvádí kdo je proti návrhu Jana Kaplického (Milan Knížák, spisovatel Ivan Klíma) a kdo jej podporuje (spisovatel Ludvík Vaculík, architekt Daniel Smitka).

V Právu na s. 3 vychází článek převzatý z ČTK nazvaný *Ježek zve Klause do knihovny*. Ředitel Ježek v něm uvádí, že se Klausovi návrh nelíbí určitě především proto, že s ním nebyl důkladně seznámen. Říká, že i Kaplický je připraven kdykoli nasednout do letadla a přiletět a rozhodně jej zve na Kaplického přednášku 15. května.

Politolog Jiří Pehe zveřejňuje v Právu svůj text s názvem *Prezident na provaze* (s. 6). Mj. v něm říká: „...pozoruhodná je neukojitelná potřeba tohoto prezidenta opakovaně se vyjadřovat k věcem, kterým buď nerozumí, nebo mu do nich nic není.“ Uvádí, že o kulturu a umění se prezident Klaus příliš nezajímá, zato má ale téměř alergické reakce na vše z okruhu Václava Havla, tedy „Svěráky a Menzely“, jeho kritika tedy spíše reaguje na ostatní hráče, než na projekt samotný.

Právo rovněž na s. 3 přináší text *Bursík chce do první řady při zápasu Klause s bagry*. Tématem se začínají zabývat polici: Bursík se chce dívat, David Rath říká, že je to po dlouhé

¹⁸ Je důležité uvést, že architekt Radek Martišek, ač se na následujících stránkách stane významným aktérem, není obecně známá postava, nejedná se o osobnost uznávanou v rámci architektonické obce.

době první věc, při které by se Klausovi postavil po boku, ovšem Jiří Paroubek, tehdejší šéf ČSSD si drží distanc a uvádí, že by se mu projekt mohl třeba za 10 let začít líbit.

neděle 6. května 2007

2 zprávy (deník a server)

Na virtually.cz (a následně 10. 5. na neviditelnypes.cz) vychází text *Národní knihovna na Letné?*, který neodsuzuje knihovnu, jen se táže, jestli by nebylo lepší pro ni využít některou z chátrajících budov Armády ČR.

pondělí 7. května 2007

7 zpráv (3 v týdnech)

Česká-média.cz vydala text Josefa Petrů (zřejmě čtenáře) *S týdnem v zádech: Klaus se zastal zdravého rozumu co kolem chybí* pochvalně hodnotící Klausovy výpady proti návrhu Jana Kaplického při návštěvě Prahy 9. Podle Petrů se Klaus zastal zdravého rozumu, když provedl výpad proti „pro mnohé odporného návrhu nové budovy národní knihovny, musel potěšit nejen normálně uvažující Pražany a lid pospolitý v České republice“.

Zcela opačně reaguje na Klausovy komentáře v názorech MF Dnes Sabina Kmencová, rovněž čtenářka, v textu *Klaus a poddaní* na s. 11. Ptá se, jaký právem prezident hodnotí něco, o čem nic neví a žádá ho, ať nás přestane svévolně vytlačovat z České republiky.

V Respektu se Klausovu prohlášení o přivazování se na protest proti stavbě Národní knihovny v rubrice *Minulý týden* vysmívá Ivan Lamper.

Glosa v Týdnu na s. 12 s názvem *Klaus a chobotnice* v lehkém duchu prorokuje konec Národní knihovny podle Kaplického návrhu. Topolánek si prý na ni už zvyká, ale těžko by do ní chodil, když by byl ke vchodu připoutaný Klaus.

úterý 8. května 2007

0 zpráv

středa 9. května 2007

10 zpráv (2 v denících, 5 na serverech, 1 v televizi)

Petr Volf pro čtenáře ABC shrnuje celou soutěž na knihovnu a představuje Jana Kaplického a budoucí stavbu. V té době je redaktore Reflexu a ABC, které patří do stejného vydavatelského domu, řídí jeho manželka.

MF Dnes otiskuje na názorové straně text Václava Klause *Nefér diskuse o Národní knihovně*. Používá zajímavý slovní obrat „chobotnicová Národní knihovna“. Zbavuje ji jména i autora, přisuzuje jí pouze vlastnosti a charakter na základě tvaru. Hned v druhém odstavci dokáže snadno odlišit část obyvatelstva, co není „žádný náhodný výběr české společnosti“ a které se stavba pochopitelně nelíbí. Komu se tedy líbí, není dostatečně na výši. Dále vysvětluje, jak k tomu došlo, že na veřejnost unikla jeho nelibost k umístění knihovny na Letné – netušil prý, že mezi přítomnými jsou novináři. Aktivistický typ demonstrace podle něj byla nadsázka. Říká, že to nebylo oficiální vyjádření prezidenta ČR, ale okrajová poznámka, a táže se, zda na ni má právo. Dále podle něj odborníci uvádějí, že Kaplický toho zas tak moc nepostavil a víc jeho věcí je v knihách, než realizovaných. Dvě stále se opakující realizace pak podle něj nejsou zas až tak přesvědčivé a s významem „národní“ knihovny se obchodní dům a tribuna na stadionu nedají srovnávat. Návrh Národní knihovny se mu zdá „nesmírně nepokorný, svévolný, až arogantní“, o autorovi „artefaktu“ pak prý neví. Podle vlastních slov přečetl „mnohé z toho“, co bylo publikováno (mimo odborné časopisy), za nejpodstatnější považuje analýzu architekta Martiška. S ním se podle Václava Klause chce Jan Kaplický soudit. Dále uvádí, že návrh se mu nelíbí, nelíbí se mu na Letné, vadí mu technická řešení jako neotvíravá okna a permanentní osvětlení, vnímá námitky z hlediska

bezpečnosti, požární ochrany, památkové péče apod., řeší náklady stavby. A vyjadřuje obavy, zda porota všechny tyto úvahy brala v potaz a má strach, že nikoli.

Na serveru ceska-media.cz vychází totožný text i s datem vydání v MF Dnes nazvaný *Zase začíná jedna nefér diskuse*. Zřejmě je převzatý z webu Václava Klause, nebo byl do médií rozeslán. Souběžně na stejném serveru vychází krátká zpráva ČTK shrnující předchozí text s názvem *Klaus v MfD: O Národní knihovně se vede nefér diskuse*.

Události, komentáře na ČT 2 ve 21 hodin uvádějí reportáž *Výhrady Václava Klause k podobě Národní knihovny*. Kritika návrhu Jana Kaplického prý vychází z desetistránkové analýzy architekta Martiška s názvem *Císařovy nové šaty*, kterou má ČT k dispozici. Architekt v ní mj. říká, že se soutěže neúčastnil ani jeden špičkový světový architekt. Hrad ani Martišek se ten den nechtěli vyjadřovat, Jiří František Potužník se ale vydal do Londýna za Janem Kaplickým. Ten mimojiné řekl, že podle něj je Klaus izolován. Naznačuje, že jmenovaný architekt nemá nejlepší minulost a že není nejvhodnější, aby jeho argumenty používala hlava státu. A uvedl, že to není politika, ale design a v designu platí jen to, co děláte, nikoli to, co říkáte.

Server iHned.cz vydává text *O knihovně se vede nefér diskuse, stěžuje si Klaus*. Shrnuje obsah textu prezidenta republiky a připojuje k němu dění z předchozího týdne, kdy se Klaus při návštěvě Prahy 9 zeptal, zda tam nemají místo i pro chobotnici. Prý netušil, že je přítomen novinář. Text odkazuje na celý článek Václava Klause.

Na serveru nevidelnypes.cz Petr Žantovský zveřejňuje text *Psaní o kultuře a krizi identity*. Podle něj se nikdo z těch, kdo vedli urputný boj proti Kaplického návrhu, nezabýval celkovou úrovní soutěže. Uvádí, že Kaplického návrh spolu s dalšími dvěma nebo třemi výrazně převyšuje ostatní. Ostatní návrhy jsou podle něj technické, ale nikoli estetické. Druhá věc podle něj je, že oponenti nebyli řádně seznámeni s předmětem sporu a rozhodli se bojovat do poslední kapky krve. Za třetí důležitou část tohoto boje považuje novinářský aktivismus, většinou stojící na straně návrhu. Dále analyzuje problémy kulturních novinářů: snahu o pomoc světu, zároveň konkurenční revnivost, chabé odborné vzdělání, nezáměr většinové veřejnosti, mesiášský komplex, snahu být významný, respektovaný a milovaný zároveň. A na závěr klade otázku, k čemu je dobrá taková kulturní žurnalistika.

Na téže serveru v rubrice *UDÁLOSTI: Z posledních dnů* komentuje Bohumil Doležal reakci Jana Kaplického na rozbor architekta Martiška. Podle redaktora je Kaplický odkojen bolševismem, když napadá existenci analýzy slovy: „*Z jakého titulu vůbec tato soukromá osoba kritizuje vítězný návrh vybraný mezinárodní porotou?*“, neboť podle něj je základem svobodné společnosti, že soukromé osoby mohou kritizovat pomazané instituce.

Zprávu o Klausových obavách přebírá z ČTK i Tyden.cz pod názvem *Prezident Klaus se trápí kvůli zelené Národní knihovně*.

čtvrtek 10. května 2007

4 zprávy (2 v deníku, 1 v týdeníku)

V rubrice *Český ruch* na s. 4 Hospodářských novin jsou ve zcela jednoznačně ironickém duchu citovány výroky prezidenta republiky z MF Dnes o Kaplického návrhu. Stejnému tématu se na s. 11 ve svém komentáři věnuje Jindřich Šídlo pod názvem *A vy jste kdo?* A upozorňuje na to, že zřejmě hlavním problémem bude, že Kaplický má na Wikipedii zhruba stejně dlouhé heslo, jako Klaus.

Na serverech virtually.cz a eportal.cz vychází text prezidenta ČR Václava Klause *Zase začíná jedna nefér diskuse*.

Klausovu větu o bránění vlastním tělem vydává Instinkt v sekci *Perličky* na s. 10 vedle věty Ronalda Raegana „*Střelná rána bolí*.“

pátek 11. května 2007

3 zprávy (2 v denících, 1 v týdeníku)

Hudebník Jan Kalousek v rozhovoru v Metru uvádí Jana Kaplického jako jeden ze svých vzorů. Je to po Davidu Kollerovi druhá hudebnická reference krátce po sobě. Je otázkou, zda je cílem vyjádřit svůj rozhled a vzdělání, vkus, nebo spíše politické preference.

MF plus zveřejňuje (zřejmě v textu psaném kurzívou) na s. 7 v rubrice *Z první ruky* text s názvem *Prezident Václav Klaus* popisující v reakci na Klausovo aktivistické prohlášení Klausova spolupracovníka Jakla, jak jde zakládat nepolitickou organizaci „stop chobotnicím“. Vše doplňují Kaplického reakcí, že reakce prezidenta je třešničkou na dortu, která jeho chobotnici chyběla.

sobota 12. května 2007

4 zprávy (vše deníky)

Lidové noviny se chytly Kaplického poznámky, že by diskutoval o knihovně jen s dětmi, které ještě nikdo nenaučil, co je krásné a co ošklivé, a udělaly anketu s dětmi. Na titulní straně se tak objevit text *Děti o knihovně: To je živý, nebo si s tím můžu hrát?* Text pokračuje na s. 3. Novinám z ankety vychází, že řada dětí je o knihovně i o debatách informovaná, řadě adolescentů je návrh, debata i názor prezidenta na něj ukradený. Text končí smířlivým tónem, že bychom se měli inspirovat od dětí, vždyť navíc vytváříme svět pro ně.

MF Dnes otiskuje na s. 4 *Z domova* článek *Skončí Kaplického chobotnice před soudem?*, ve kterém uvádí, že čeští architekti v čele s HŠH jdou do boje s chobotnicí a protestují proti porušení podmínky soutěže – umístění národního konzervačního fondu do podzemí. Poslali dopis řediteli Národní knihovny, zvažují stížnost k Úřadu pro ochranu hospodářské soutěže, a kdyby neuspěli, v úvahu přichází žaloba. Ježek připouští, že zadání asi nebylo napsáno šťastně, ale soutěž považuje za regulérní. Z článku vyplývá, že soutěž nemůže zřejmě zrušit ani český soud, může ale případně zakázat zadání veřejné zakázky na výstavbu podle vítězného návrhu. Pak by zřejmě musela proběhnout nová soutěž. V textu je zmínka, že podmínka uložení v podzemí už v druhém kole neplatila.

V Právu na s. 6 vychází text Petra Uhla *Učenec velký a nepokorný*. Celkem bez okolků přirovnává Klause k Chruščovovi, tedy alespoň v otázce hodnocení uměleckých děl. A vybízí jej, že pokud mu chybí možnost občanského vyjádření postojů, měl by se možná vzdát kandidatury do druhého období.

neděle 13. května 2007

0 zpráv

pondělí 14. května 2007

5 zpráv (3 v denících, 2 v týdenících)

Aktuálně.cz přináší zprávu *Kaplický veřejně představí knihovnu, Klaus nepřijde*, která pojednává o tom, že Národní knihovna připravila první veřejnou přednášku Jana Kaplického o jeho návrhu knihovny. Konat se bude v Senátu a primárně je určena senátorům a poslancům a to prý v návaznosti na setkání Kaplického a Ježka s premiérem Topolánkem. Podle Ježka by to měl být první ze série příspěvků k poměrně povrchní diskusi, která se zaměřuje na plášť, případně „výhrady neúspěšných architektů“. Je zajímavé sledovat, jak Ježek dehonestuje účastníky finálové části vlastní soutěže tím, že je označuje za „neúspěšné“. Volná místa na přednášce budou určena veřejnosti.

Na názorové straně MF Dnes ředitel Ježek odpovídá na výtky Klause a Knížáka, nutno říct, že velmi přesvědčivě. Zvláště komicky pak působí Knížákův návrh, že z rozhodování o návrhu Jana Kaplického by měla být vyloučena Národní knihovna.

Na serveru nevidelnypes.cz vychází opět text Václava Klause *Zase začíná jedna nefér diskuse*.

Metropolitní expres přináší na s. 3 zprávu „*Chobotnice*“ možná skončí u soudu se zdrojem iDnes.cz. Kratičkový text pojednává o tom, že se čeští architekti pustili do boje se stavbou.

Glosa v Týdnu *Chtějme Klause, bude legrace* na s. 12 hovoří o tom, že ODS nominovala Klause na prezidenta pro další období. Podle autora mu možná chce dát šanci se opravdu přivazovat k bagru při hloubení základů pro Národní knihovnu.

úterý 15. května 2007

17 zpráv (2 v televizi, 3 v denících, 11 na serverech a webech deníků a týdeníků)

Média se věnují tomu, že dnes má Jan Kaplický přednášku pro poslance a senátory a explicitně uvádějí, že Václav Klaus nepřijde. Aktuálně.cz přineslo zprávu z přednášky ve Valdštejnském paláci s názvem *Tvůrce Oka nad Prahou se trefoval do Klause*. Stejný deník přinesl i text *Po Klausovi se ke knihovně vyjádřil i Havel: Líbí se mi*. Havel kritizoval nejen emotivnost Klausem vyvolané debaty, ale také to, že soutěž na knihovnu nebyla vypsaná až po urbanistickém vyřešení Letné. Vinu za to podle něj nese pražský magistrát, což je přímý výpad na Bémovu radnici. I on se však ukazuje jako problematický hodnotitel architektury, když mezi monumenty banality zahrne vedle novostavby na Karlově náměstí i Palác Euro na náměstí Václavském.

Server ceska-media.cz přebírá text portálu iHned.cz *Kaplický: Jen dva lidé jsou proti knihovně*. Podle něj Kaplický říká, že 10 milionů lidí knihovnu chce a jen dva jsou proti tomu.

Vedle toho měl přímý vstup do vysílání *Dobrého rána z Moravy a Slezska* na ČT 1 Vlastimil Ježek. Hovořil o termínu stavby, ceně, umístění objektu a dnešní přednášce. Zmínil, že se zařekl, že si nebude s prezidentem vyřizovat účty přes média. Velmi zajímavá formulace.

V hlavních zprávách ČT pak zazněl příspěvek *Jan Kaplický obhajuje svůj návrh Národní knihovny*. Byl odvysílán jako poslední a byl trochu zmatený, jeho přípravě se očividně nevěnoval nikdo, kdo případ sleduje. Mimo jiné nezaznělo, že se jedná o přednášku, spíš to vyznělo, jako že si senátoři pozvali Kaplického k vysvětlení.

Na názorové straně (s. 10) Hospodářských novin Jiří Černý v textu nazvaném *Nesnesitelná lehkost polemik o nové architektuře uvádí*, že na Klausovy výhrady k umístění Národní knihovny odpovídal Pavel Bém, že místo bylo vybráno ještě předtím, teprve následně byla vypsaná soutěž. Dále vysvětluje omyl v kritice Ivana Klímy, ale i chyby v reakcích Jana Kaplického (knihovnu samozřejmě může kritizovat kdokoli) i Ježka (není pravda, že soutěž může posoudit pouze UIA, to je přístup hodný tajné sekty).

středa 16. května 2007

22 zpráv (11 v denících, 2 na webech týdeníků, 3 v rádiu)

Server aktualne.cz vydal článek *Vyhrál Kaplický regulérně? Stížnosti se daly do pohybu*, který s odvoláním na ČTK uvádí, že architektonická kancelář HŠH, která v soutěži skončila jako třetí, podala stížnost k Úřadu pro ochranu hospodářské soutěže. UIA souběžně oznámila, že se bude zabývat stížností ČKA na regulérnost soutěže. HŠH prý podala v zákonné lhůtě námitku proti průběhu soutěže a dostala na ni dvě odpovědi od dvou advokátních kanceláří zastupujících Národní knihovnu, ale považují to za nedostatečné. Text také uvádí: „*Wolf Tochtermann, člen odborné poroty pověřený UIA dohledem nad průběhem regulérnosti soutěže, se v minulosti vyjádřil, že výsledky soutěže jsou absolutně v pořádku a není žádný důvod k pochybnostem. Nyní svá slova vzal zpět s tím, že svaz připraví během několika dnů oficiální stanovisko.*“ Ježek vítá, že se UIA bude stížností zabývat, úvahy o vypsaní nové soutěže nicméně považuje za nemístné. Stanovisku se ale podřídí.

V Deníku vyšla fotografie z přednášky s názvem *Architekt Kaplický obhajoval knihovnu*. Spolu s informací, že Klaus „odmítl“ přijít to Kaplického staví do defenzivní pozice. V tištěných médiích pokračují reportáže nebo zprávy o včerejší přednášce. MF Dnes z úvodu Jana Kaplického vyvozuje, že mu Klausova kritika musí hodně ležet v žaludku. V Pražském deníku se fotografie s trochu doplněným titulkem dostala na titulní stranu. Ve stejném deníku rovněž vychází text Ivana Adamoviče *Kaplický a Ježek brání projekt knihovny*. Ten popisuje přednášku jako napůl obrannou, napůl oslavnou. Dále uvádí některá z předchozích prohlášení odpůrců i příznivců.

Tématu se věnuje i Ivan Hoffmann v ranní poznámce na ČRo1 – Radiožurnálu s názvem *Politika kolem Národní knihovny*. Ten říká, že Kaplický se skutečnou hvězdou stal až díky prohlášení Václava Klause, že se kvůli jeho návrhu přiváže a vlastním tělem bude bránit stavbě. Pokračuje, že k tomu nejspíš nedojde, protože se najdou pohodlnější způsoby, jak sabotovat stavbu – například se nenajdou ony dvě miliardy. Silný názor prezidenta prý z futuristické vize učinil politikum. Ale pokud je podle Hoffmanna pravda, že mezi úřadujícím a čestným předsedou ODS panuje rivalita, možná že Topolánek ony dvě miliardy najde už jen proto, aby viděl Klause přivazovat se k bagru.

Milan Bouška ve svém komentáři *Rozporuplný projekt budovy Národní knihovny* na Českém rozhlasu 6 uvedl, že Kaplického narážky na Klause při veřejné přednášce posouvají celou věc nešťastným způsobem do roviny politické, zvláště pak když se za knihovnu postavil bývalý prezident Václav Havel. Vadí mu, že z dvojice Václavů má podle veřejnosti právo na osobní názor jen jeden z nich a připomíná spory ohledně porušení podmínky soutěže. Komentář vyznívá mírně v neprospěch Kaplického.

Text Jany Novákové *Kaplický provokoval Klause* v Lidových novinách na straně 6 (Metropole) mylně uvádí, že Selfridges a tribuna jsou jediné dvě realizace Kaplického! Na stejné stránce vychází i text *Havel: Knihovna je zajímavá*. Ten zprávu z ČTK formuluje jako že se Václav Havel obul do magistrátu kvůli Letné, nikoli primárně jako reakci na Klausova prohlášení.

Bohumil Doležal na stránkách lidovky.cz komentuje aktuální politickou situaci v textu *Kaplický for prezident*, jeden z podivných aspektů je podle něj politizace sporu o budovu Národní knihovny. Podle něj podmínky pro politizaci vytvořila žurnalistická lobby: „každý, kdo s návrhem nesouhlasí, byl označen za primitiva a kulturního barbara.“

Do polemiky s Václavem Klausem a Milanem Knížákem přispívá Eva Jiříčná v MF Dnes textem *Praha si nezaslouží další cirkus*. V malé anketě Práva se objevuje podpora od Jiřího Dienstbiera, Jana Hřebejka a Václava Havla (s. 4, *Osobnosti o nové Národní knihovně*).

Portál ČTK ceskenoviny.cz se ve zprávě *Mezinárodní unie architektů šetří soutěž na Národní knihovnu* věnují stížnosti ČKA k UIA. Své výtky údajně UIA poslalo i osm českých architektonických kanceláří. Text opakuje, že Tochtermannův tehdejší výrok byl „předčasným osobním sdělením porotce a nelze jej považovat za oficiální stanovisko této instituce k soutěži.“ Tématu se se zdrojem v ČTK věnuje i ČRo 1 – Radiožurnál. Jiří Berounský se pak na stejné stanici zamýšlí nad otázkou demokracie a ve svém komentáři s názvem *Žijeme v demokracii?* zmiňuje problematiku „politikokracie“, kterou vysvětluje jako „situaci, kdy politici zapomínají rádi na to, že jejich veřejné působení je omezeno ústavou a že v případech, kdy vyjadřují své názory jako občané, nemohou počítat s podporou státní moci.“ To se týká prezidenta a jeho názorů na globální oteplování, ale i Národní knihovnu.

Nova.cz se přidává s titulkem *Mezinárodní architekti šetří soutěž na budovu Národní knihovny*. Zapojila se poměrně dlouhým příspěvkem očividně převzatým z ČTK, používá však problematická slovní spojení jako např. „schválené kontroverzní řešení budovy Národní

knihovny“, „výsledkem soutěže, kterou vyhrál návrh mořského živočicha od Jana Kaplického“.

Bibiana Beňová k tomu na serveru tyden.cz v text *Stavba knihovny je ohrožena, architekti podali stížnost* doplňuje Dalibora Boráka z ČKA, že pokud UIA podmínku potvrdí, měla by se znovu sejít porota a soutěž vyhodnotit.

čtvrtek 17. května 2007

14 zpráv (11 v denících, z toho 1 bulvární, 2 v týdeníku)

Lidové noviny referují o tématu na titulní straně, v Hospodářských novinách už se přesouvá na kulturu. Lidové noviny mají komentář Martina Weisse pokračující na straně 10 a nazvaný *Kaplický a Klaus se našli*. Na stránce *Metropole* (s. 6) se Lidové noviny v textu *Paříž šetří soutěž na knihovnu* věnují stížnostem a vypichují, že se k ČKA připojili i němečtí kolegové, kteří zjistili další nesrovnalosti.

Překvapivě si téma na skutečný článek (nikoli okolo 500 znaků) vybral deník Metro. Článek *Národní knihovnu bude řešit mezinárodní svaz architektů* na s. 4 referuje o stížnosti na UIA a o přednášce Jana Kaplického.

V MF Dnes se problémy s regulérností dostaly na druhou stranu celostátního vydání a na titulku a třetí stranu pražského sešitu.

pátek 18. května 2007

3 zprávy (deníky)

Lidové noviny v textu *Knihovna válčí s městem* na stránce *Metropole* (s. 6) přinášejí informaci, že Národní knihovna stále ještě nevlastní pozemky, na kterých má nová stavba stát. Převod je zastupiteli odsouhlasen, ale k podpisu kupní smlouvy zatím nedošlo. Město prý totiž požaduje za to, že knihovna získá pozemek za výhodnější, „administrativní“ cenu (později se ukáže, že se jedná o 31 milionů korun), bylo přeložení tramvajové smyčky hrazeno právě knihovnou. Ježek to však odmítá s tím, že město několikrát veřejně přislíbilo tyto závazky v řádu několika desítek milionů převzít. Dále si prý také knihovna činí nárok na další pozemky, o kterých se ale nikdy nemluvalo, podle Ježka to ale navrhl Útvar rozvoje hlavního města Prahy (ÚRM).

sobota 19. května 2007

1 zpráva

Na ČT 1 v pořadu *Týden v regionech* byla odvysílána zpráva *O nové budově Národní knihovny se už diskutuje i v parlamentu*.

neděle 20. května 2007

0 zpráv

pondělí 21. května 2007

15 zpráv (7 v týdenících, 5 v denících)

Magazín Euro v textu Kateřiny Menzelové *Blobem na Klause* na s. 3 upozorňuje, že Klaus se zabývá méně podstatnými ekonomickými otázkami spojenými s novou knihovnou, nikdo už ale neřeší, kde se vezmou potřebné 2,5 miliardy korun na její stavbu. A už vůbec nikdo neřeší, z čeho se bude hradit její provoz.

Euro si ostatně knihovnu zvolilo jako hlavní téma. Věnuje se jí také v textu *Svět oblych tvarů a sexy křivek*, který začíná na s. 34 a v textu *Virtuální miliardy v barvě šampaňského*, začínajícím na s. 32. První z nich shrnuje význam a postavení Kaplického a jeho nejslavnější realizace. Druhý se věnuje dění počínaje vyhlášením výsledků soutěže. Zajímavá je ovšem část týkající se financování. Autorky článku Kateřina Menzelová a Hana Boříková totiž

od Ministerstva kultury ČR získaly informaci, že peníze z Fondu národního majetku, se kterými ředitel Ježek počítá, nelze bez porušení zákona použít na novostavbu, lze z nich pouze opravit Klementinum. Také uvádějí, že pokud by financování probíhalo ze státního rozpočtu podle dokumentu Program péče o národní kulturní poklad, spolykala by první tři roky Národní knihovna veškeré peníze určené pro pětici národních institucí (Národní muzeum, Národní knihovnu, Národní filmový archiv, Uměleckoprůmyslové muzeum a Národní technické muzeum). Součástí tématu je i rozhovor s Vlastimilem Ježkem nazvaný *Jako stíhačka*, který začíná na s. 37. Ten v něm reaguje na informaci, že peníze na stavbu nelze čekat z předpokládaných zdrojů prohlášením, že peníze jsou, ale jak na co. A pokračuje již jednou uvedeným tvrzením, že částka odpovídá pronájmu dvou gripenů na deset let. Také uvádí, že tuzemským partnerem Kaplického se stala kancelář *Cigler Marani Architects*.

Jindřich Šídlo v Hospodářských novinách (*Politikon*, s. 4) píše: „*Existují témata, o nichž se v Česku obtížně debatuje, pokud člověk dopředu nestojí o nějakou tu nálepku. Namátkou: Česká televize, globální oteplování, filmy Zdeňka Svěráka a Kaplického návrh Národní knihovny.*“ V textu navrhuje, že celkem elegantním trestem pro Kaplického i Klause by bylo vyrobít poštovní známky s knihovnou a Klausem.

Tomáš Vystrčil na názorové straně MF Dnes (s. 10) se v textu *Kaplický a mrtvá těla: stejná špatnost* Zamýšlí nad intenzitou debat nad dvěma tématy – Národní knihovnou a výstavou *Bodies*. Podle něj mají oba dva podobné téma: otázku pokroku, modernosti, která je velmi zkráceně v rozporu s podstatou evropské civilizace.

Na stejné straně vychází i názor Markéty Reedové, náměstkyně primátora Prahy (SNK-ED), *Klaus je proti knihovně. Ale kde má argumenty?*

V Literárních novinách vychází na s. 15 rozhovor Jiřího Cieslara s dramatikem a divadelníkem Ivanem Vyskočilem s názvem *Divadlo je dnes už muzeální kousek*. Kromě jiného se ho ptá na to, jestli by se hlava státu měla vyjadřovat k otázkám jako je návrh Národní knihovny. Téma se tedy stává referenčním.

Na serveru tyden.cz vychází text Jakuba Režného *Letná se začala měnit. Konečnou podobu nikdo nezná*. Upozorňuje na to, že debata kolem Národní knihovny trochu odvádí pozornost od změn, které se odehrají na Letné, ale které už přitom začaly. Myslí tím vyústění tunelu, kterému se později začne říkat Blanka, a stavbu Národního stadionu.

úterý 22. května 2007

6 zpráv (2 v denících)

Reportér MF Dnes Jan Mates v textu *Vyšší nadhled, pane architekto* na s. 2 kritizuje Kaplického přezíravé chování ke kritikům, byť by to byli laici. Naráží na větu o dvou odpůrcích.

středa 23. května 2007

3 zprávy (vše deníky)

Na s. 2 MF Dnes vychází text Jana Mateše „*Chobotníci*“ *měřil balon*. Architekt Radek Martišek chtěl dokázat, jak panorama Pražského hradu zastíní Kaplického knihovna, proto na místo, kde má stát, dovezl horkovzdušný balon. Jeho vrcholek byl zafixován ve výšce 48 metrů. Fotograf a jeho známí to pak z celého města fotografovali. Nejdůležitější pak bylo, jak bude vrcholek stavby vidět od Vltavy. Redaktor uvádí, že v tomto ohledu architektův záměr příliš nevyšel, neboť například z Karlova mostu byl vrcholek balonu sotva postřehnutelný.

Lidové noviny zprávu zveřejňují na straně *Metropole*.

čtvrtek 24. května 2007

5 zpráv (1 v deníku, 4 v týdenících)

Časopis Květy vydává na s. 4 anketu osobností formy líbí – nelíbí pod názvem *Porota*, ano dáva Gabriela Osvaldová a Michaela Dolinová, ne říká Antonín Panenka.

pátek 25. května 2007

2 zprávy (deník a týdeník)

V MF plus vychází na s. 10 text Martina Čabana *Klausova hra bez soupeře*. Věnuje se otázce nadcházejících prezidentských voleb a vydání jeho knihy *Modrá, nikoli zelená* a polemiky s ekology a architekty dává do souvislosti s jeho snahou zvýšit si obecnou popularitu a tím přesvědčit poslance z ostatních stran (než jen z ODS), aby ho znovu zvolili. Podle autora můžeme mluvit o tom, že poprvé prožíváme prezidentskou volební kampaň, i když Václav Klaus by to nikdy nepřiznal.

sobota 26. května 2007

4 zprávy (3 v denících)

Na titulní straně MF Dnes se objevuje krátký článek *Architekti a designéři brání Kaplického „chobotnici“*, iDnes.cz publikuje celé znění *Prohlášení na podporu Kaplického knihovny*, jehož autorem je Jiří Šetlík. Zprávu hned zpracovává ČTK a je publikována na serverech ceska-media.cz, ceskenoviny.cz a iHned i s odkazem na MF Dnes jako zdroj. Organizátorům jde prý o tom, aby ustaly nekompetentní hysterie, které přípravu stavby provázejí. Z rozdmýchávání emocí viní prezidenta ČR Václava Klause. Jana Ciglerová v textu píše: „*Ještě nikdy se přitom nestalo, aby se za dílo jednoho architekta postavilo tolik důležitých odborníků všech architektonických generací zároveň.*“

neděle 27. května 2007

1 zpráva (web deníku)

pondělí 28. května 2007

18 zpráv (7 v denících, 6 na portálech)

Ke vzniklé petici Alan Záruba, grafický designer (a designer Kaplického knihy *Sketches*), říká: „*Netahejte do architektury politiku a nechte Jana Kaplického žít.*“ Signatářům se podle deníku 24 hodin (s. 3, text *Kaplický získal podporu*) nelíbí politizace debaty, politici podle nich vidí šanci, jak se na projektu zviditelnit.

Server stavebni-forum.cz přebírá zprávu *Architekti a designéři sepsali petici na podporu Kaplického* z ČTK, text v závěru obsahuje zmínku, že projekt má vedle vlády i podporu města Prahy.

V Babylonu vychází reakce na existenci petice. Je mezi komentáři v rubrice *Okno Babylonu* na s. 3. Autor uvádí: „*Spíš než obránci dobré architektury se signatáři petice jeví jako snobové.*“ S odpůrci prý totiž nepolemizují, ale požadují, aby bylo respektováno rozhodnutí poroty. Autorovi se původně návrh líbil, ale postupně mu začíná vadit. „*Je to v podstatě kýč, z rodu zahradních trpaslíků, který se tváří vstřícně, jako houba nebo živočich, ve skutečnosti v něm bude člověk-čtenář uvězněný jako ve skafandru.*“

V MF Dnes vyšel na titulce článek *Chobotnice na Letné má více příznivců než odpůrců* s pokračováním na s. 5 *Chobotnice se líbí spíš mužům*. Podle průzkumu agentury Median, který si zadala Národní knihovna, se projekt Jana Kaplického líbí 55 % lidí, kteří ho znají, a 59 % souhlasí s jeho umístěním na Letné. Průzkum se přitom prováděl v týdnu, kdy proti projektu vystoupil Václav Klaus. Většina respondentů ovšem řekla, že návrh nedokáže posoudit. Po odečtení těch, co projekt neznají, se z 64 % líbí mužům, 45 % jeho obdivovatelů

tvoří ženy. Nejvíce se líbí lidem mezi 30 a 50 lety, méně mladší a důchodcům. Obliba stoupá se vzděláním.

Další média (např. ceskenoviny.cz a ceska-media.cz) interpretovala výsledky průzkumu tak, že většina Čechů neumí návrh knihovny posoudit. Přidávají navíc informaci, že dobře Kaplického návrh zná 8 %, trochu ho zná 29 % účastníků výzkumu, 36 % ho nezná vůbec. Průzkumu se účastnilo 566 respondentů. Kromě internetu se ale zpráva do tištěné verze nedostala. Na iHned.cz ale doplnili celkový koláč: Kvalitu Kaplického konceptu nedokázalo ohodnotit 52 % dotázaných, 26 % se líbí a zbylým 22 %. Otázkou zůstává, co se skrývá za odpovědí „nedokážu ohodnotit“. Může to být úplná neznalost návrhu, ale i nechut' k němu zaujímat stanovisko, nebo obava dát najevo svůj názor. Pokud je pravda, jak komentátoři uvádějí, že téma českou společnost rozdělilo, nemělo by být váhajících méně?

V rubrice *Minulý týden* v Respektu na s. 32 vyšlo: „*Pražský architekt Radek Martišek nechal na místě, kde má stát budoucí Národní knihovna, vypustit horkovzdušný balon, aby dokázal, že zastíní panoráma více, než architekt Kaplický tvrdí, nicméně ukázal pravý opak.*“

V magazínu *ONA Dnes* vychází osobní rozhovor Radky Wallerové s Evou Jiříčnou *Eva Jiříčná: V příštím životě bych se ráda dobře oženila*, který se týká jejího života a vztahů. Je to zřejmě první opravdu osobní zmínka o Janu Kaplickém v médiích od vyhlášení výsledků soutěže.

Na stránce *Metropole* (s. 6) vychází v Lidových novinách článek Mariny Klapalové *Klementinum usiluje o epopej Muchy*. Pojednává o snaze ředitele Ježka získat pro letní refektář, ve kterém se v současné době nachází všeobecná studovna, cyklus *Slovanská epopej* namísto stavby nového pavilonu v areálu pražského Výstaviště. Argumentuje tím, že hned po dokončení byla monumentální plátna v Klementinu vystavena. Podmínkou je však postavení nové budovy knihovny a rekonstrukce Klementina. Radní pro kulturu Milan Richter potvrdil, že tuto možnost město zvažuje, dává však přednost stavbě nového pavilonu. Text dále uvádí, že pokud se nebude stavět chobotnice, rekonstrukce Klementina není nutná: „*Radní Milan Richter LN potvrdil, že město o možnosti, že Národní knihovna nakonec zůstane v Klementinu, ví a považuje ji za možnou. To by podle vedení Národní knihovny byla katastrofa.*“ Deník také upozorňuje na zjištění týdeníku Euro, že peníze ze zrušeného Fondu národního majetku není možné k novostavbě použít.

úterý 29. května 2007

3 zprávy (deníky)

V Metropolitním expresu vychází na s. 3 zpráva převzatá z ČTK *Bém v Praze: co ho čeká?*. Referuje o tom, že se Bém po dvou měsících neplaceného volna vrací z Himalájí a že ho mimo jiné čeká rozhodování o převodu pozemků na Národní knihovnu: „*Vítězný návrh nové budovy Jana Kaplického je prý větší, než se předpokládalo, a bude se muset rozhodnout o přemístění tramvajové smyčky, úpravách budoucího automobilového okruhu a poskytnutí dalších pozemků.*“ Zpráva dodává, že primátora za tak dlouhou nepřítomnost kritizoval i Klaus, po zdolání Mount Everestu mu ale poslal blahopřejný telegram s pozváním na Hrad. Pořadí událostí tedy bylo: prohlášení Václava Klause 3. května, o týden později text o nefér diskusi, zdolání vrcholku hory v pátek 18. května. Velmi podobně je zaměřený i článek na serveru blesk.cz, který vyšel o den dřív. Text v MF Dnes se věnuje spíše tomu, co bude primátor dělat a kdy už dřív zmizel na hory, než otázkám kolem chobotnice, takže v něm informace o potřebě většího pozemku nejsou.

V pražském sešitě MF Dnes na s. 2 také vychází článek *Na chobotnici do Klementina přišlo 30 tisíc lidí*, který upozorňuje na to, že výstava byla o jeden den prodloužena do pátku 1. června.

středa 30. května 2007

3 zprávy (deník, týdeník a server)

V kulturním týdeníku A2 se Petr A. Bílek zamýšlí nad debatou v textu *Hon na chobotnici* (s. 7) a mimo jiné uvádí jeden z faktorů, který ji ovlivnil, či možná způsobil: „*zatímco jiné civilizační oblasti (věda, ekonomika) jsou vnímány jako prostory pro specialisty, kultura a umění jsou oblastí, kde pocit nevzdělaného laika stačí, protože on to tak prostě cítí.*“

Server neviditelnypes.cz publikuje text Petra Adlera *PRAHA: Blob na Špejcharu*. Mluví mj. o tom, že zastánci a odpůrci se zatím shodli na jediné věci: že návrh Jana Kaplického je blob.

Obecně přibývá rozborů sporu, viz například text Petra Volfa na stránkách reflex.cz *Klaus a Knížák proti chobotnici* (24. května 2007).

čtvrtek 31. května 2007

5 zpráv (3 v denících, 2 v týdenících)

Estetik Petr Vilhelm se na názorové straně Lidových novin (s. 10) vrací k debatám o chobotnici v textu *Kaplického knihovna bude Praze slušet*: „*To, že vítězný Kaplického návrh odstartuje debaty, jež koneckonců pomohou jeho návrhu zdomácnět, bylo zřejmé. Poněkud neočekávané na stránkách LN jsou výrony naivní vášnivosti: naposled teatrolog prof. Černý s návrhem snížit výšku budovy, což u stavby organického tvaru působí asi stejně jako požadavek snížit výšku koule nebo vypustit třetí dějství Krále Leara. Ta vášnivá péče o českou kapličku, jakou Národní knihovna bezpochyby je, jakoby vyzývala k tomu, aby se stala kolektivním dílem. Ludvík Vaculík již svůj návrh moudře stáhl. Ivan Klíma mně nepochopitelný výpad, v kterém dostal co proto i mazal Pollock, nikoli. A o pochopení myšlenkového zázemí odsudku Ivana Klímy asi stojím nejen já. Aby bylo jasno: Pollocka nemusím, ale vím, že bez něj by nebylo onoho kontextu, v kterém vznikla další díla, která už „jsou moje“.* (Ačkoli Pollockovy barevné struktury chaosu i mně skýtají potěšení.) Stejně tak už nevyhledávám automatické texty, jenomže ony mají své místo v kontextu, bez něhož by Ivan Klíma dodnes psal, v nadsázce, jako Fráňa Šrámek. Abych pravdu řekl, netušil jsem, že na této úrovni bude nutné se znovu vracet k zásadním otázkám moderního umění a psát poněkud buditelské filipiky jako Jana Machalická. Tím se ovšem celá debata dostává do polohy názor proti názoru, tábor proti táboru, což je ideální pole pro pózy, quasivýzkumy veřejného mínění a následná politická gesta. A následně se ocitá umělec v roli studentika před maturitní komisí, v níž jeden fandí, druhý peskuje, třetí ironizuje, ale nikdo nerespektuje.“

Na s. 11 v Lidových novinách vychází kratší verze rozhovoru s architektem Radkem Martiškem (celá verze je na lidovky.cz) s názvem *Výslech*. Týká se vypouštění balónu, funkčnosti automatického systému a jeho důvodů ke kritice návrhu.

pátek 1. června 2007

1 zpráva (deník, jen zmínka)

sobota 2. června 2007

0 zpráv

neděle 3. června 2007

1 zpráva (regionální rozhlasová stanice)

pondělí 4. června 2007

1 zpráva (odborný týdeník)

úterý 5. června 2007

1 zpráva (měsíčník o bydlení)

středa 6. června 2007

0 zpráv

čtvrtek 7. června 2007

2 zprávy (odborný měsíčník, jen zmínky)

pátek 8. června 2007

3 zprávy (deníky)

MF Dnes na titulní straně pražského sešitu přináší reportáž z přednášky o Národní knihovně *Další díl hádek o „chobotnici“*, kterou uspořádal a moderoval Milan Knížák ve Veletržním paláci. Podle autora v ní převážili odpůrci, kterým moderátor Knížák strnil. Kaplický nebyl přítomen, Národní knihovnu zastupoval Ježek.

Pražský deník přináší na s. 13 zprávu o téže debatě pod názvem *Prezident chce chobotnici sjíždět na lyžích*. Těžko říct, jak je zpráva zdrojovaná, ale uvádí, že před časem se mluvilo o 2,5 miliardách a teď je potřeba o miliardu víc a premiér Topolánek prý prohlásil, že knihovna může stát jen 2 miliardy, na víc stát mít nebude.

sobota 9. června 2007

1 zpráva

Místopředseda ČKA Jiří Merger v *Kavárně* MF Dnes uvažuje nad Národní knihovnou v textu *Knihovna, kritika a moc*. Reaguje na text Pavla Lišky a petici na podporu Kaplického, komentuje přednášku Jana Kaplického i vstupy Klause.

neděle 10. června 2007

2 zprávy (obě ČRo 1)

Český rozhlas 1 – Radiožurnál přináší v *Zápisníku domácích zpravodajů* reportáž *Půjde, nebo nepůjde postavit Národní knihovna v Praze?* z debaty o Národní knihovně, která se konala v Národní galerii pod taktovkou Milana Knížáka. Celá zpráva vyznívá dost pitoreskně, uvozuje ji navíc část skladby *Naši furianti*. Zajímavé je, že v debatě má svého zástupce i Hrad, je jím poradce prezidenta Ladislav Jakl, který tlumočí jeho názory.

pondělí 11. června 2007

9 zpráv (6 v denících, 3 v týdenících)

Zprávu o potvrzení výsledků soutěže ze strany UIA přináší ČTK na serveru ceskenoviny.cz pod názvem *Mezinárodní unie architektů nezpochybňuje soutěž ke knihovně*. Uvedla však, že se jedná o neoficiální informaci. To, že je to neoficiální, z řady zpráv vypadlo, mnohde se zprávou pracovali jako s ověřenou.

V Euru na s. 8 vychází nedlouhý text *Hazuka se Ježkovi postará o chobotnici*. Jedná se o lehce zneklidňující text, který nepřímě říká, že není úplně jisté, co bude Hazuka, bývalý Jandákův muž na ministerstvu kultury v Národní knihovně jako zmocněnec pro Letnou dělat. Mimo jiné zmiňuje, že „se objevily informace“, že Hazuka byl agentem BIS.

úterý 12. června 2007

7 zpráv (6 v denících, 1 v rádiu)

O tom, že podle UIA Kaplický vyhrál oprávněně, přinášejí zprávu všechny deníky včetně Blesku. Jediný, kdo o zprávě referuje negativně, je Pražský deník, který nechal odpovědět místopředsedu ČKA Dalibora Boráka a rozvedl, že případ by mohl skončit u soudu.

V *Impulsech Václava Moravce*, které reagují na zprávy této stanice v příspěvku *Názory Milana Knížáka na knihovnu na Letné*, Milan Knížák prohlásil, že 45 metrová stavba není malá, mělo by se vypsát nové řízení, nebo být osloveni architekti, aby navrhli něco jiného, ale každopádně na jiné místo, než je Letná. Upravuje tak svoji dosavadní argumentaci, i když nezapomíná, co řekl předtím a snaží se úplně se od toho neodchylovat.

středa 13. června 2007

0 zpráv

čtvrtek 14. června 2007

3 zprávy (3 deníky, 2 jen zmínky)

pátek 15. června 2007

2 zprávy (rozhlas a deník)

Rozhovor na Českém rozhlasu 6 s historikem architektury Petrem Kratochvílem nazvaný *Projekt nové budovy Národní knihovny* obsahuje následující vyjádření týkající se veřejného mínění a obecného vkusu: „*Na druhou stranu architektura je tvořivá disciplína a není možný ji vybírat národním plebiscitem, protože by nakonec vždycky zvítězila perníková chaloupka. Ne proto, že by se líbila nejvíce lidem, ale že by měla nejméně odpůrců.*“

sobota 16. června 2007

4 zprávy (deníky)

MF Dnes věnovala Kaplického knihovně na s. 4 (*Z domova*) dva texty – *Chutná améba plná knih?* a *Od cukřenky ke knihovně*. Důvodem pro text se redakci stal objev, že v třetí epizodě čtvrté série seriálu *Futurama*, která vznikla roku 1999 a do Česka se zatím nedostala, jí jedna z postav hroudu zeleného želé barvou i tvarem nápadně podobnou Kaplického návrhu knihovny. Do souvislosti dávají i název seriálu s názvem Kaplického studia. Dále připomínají přezdívky a kreslené vtipy spojené s tématem. Na stránku upozorňuje článek na titulní straně (!) MF Dnes *Opisoval tvůrce chobotnice u autora Simpsonů?* Deník tím komentuje aktivitu fanouška seriálu, který oba obrázky – jídlo postavy seriálu *Frye* i návrh Jana Kaplického – vyvěsil na internetu.

neděle 17. června 2007

2 zprávy (televize a internetová verze deníku)

V *Nedělní partii* TV Prima uvedl bývalý ministr kultury Vítězslav Jandák, že byl i pro postavení *Tančícího domu* a že se mu Kaplického návrh knihovny líbí. Stávající ministr kultury Václav Jehlička uvedl, že má problémy s místem a chce vidět urbanistickou studii na celou pláň. Na otázku líbí / nelíbí tak Jehlička moderátorovi Petrovi Šimůnkovi vlastně neodpověděl. Jandák kritizoval ředitele Knížáka za to, že pořádá semináře přímo proti knihovně a uvedl, že peníze na Národní knihovnu a Národní muzeum už byly schváleny, jedná se podle něj o 4 miliardy.

pondělí 18. června 2007

3 zprávy (2 týdeníky)

V Euru vychází text *Dva Češi z Londýna*, který komentuje objektivitu soutěže, v níž jeden dlouhodobý partner vybere jako předseda poroty návrh druhého partnera. Poznámka na s. 12 nese název *Eva a Jan*.

úterý 19. června 2007

7 zpráv (2 v denících, 1 v rádiu, 3 v týdenících)

ČTK přináší zprávu *Kaplického návrh knihovny zvítězil v soutěži v Británii*, kterou postupně přebírají všechna média. Jedná se o A./J. Bovis Award, nejvyšší cenu v kategorii architektury, kterou v rámci letní výstavy získal od britské Královské akademie umění Kaplického návrh knihovny. Zdrojem informace, který uvádí prakticky jen Právo, je ředitel knihovny Ježek.

Deník Blesk přináší na s. 2 článek *Chobotnice na Letné v ohrožení*, ve kterém rozebírá plánované škrtky v rozpočtu ministerstva kultury, které chystá ministr financí Kalousek a vyvozuje z toho, že stavba knihovny by se mohla odsunout nebo zastavit a že ministr kultury se bude muset rozhodnout. V závěru však naznačuje, že zdroj z ministerstva uvedl, že se knihovna bude financovat z jiných zdrojů, než o kterých Blesk mluví.

středa 20. června 2007

4 zprávy (deníky)

Olomoucký deník přináší zprávu o celostátní knihovnické konferenci v Olomouci, při níž si účastníci budou moci prohlédnout originální model Kaplického knihovny (*Knihovníci představí model Národní knihovny*, s. 3).

čtvrtek 21. června 2007

5 zpráv (deníky)

Tématy jsou informace z UIA a o britském ocenění Kaplického.

pátek 22. června 2007

4 zprávy (3 v denících, 1 v televizi)

V Právu vychází recenze na koncert Genesis *Sraz zasloužilých turistů a starých přátel*, kteří vystupovali na monstrózním pódiu, „*které jako by navrhl architekt Kaplický*“. Architekt se tady stává estetickou referencí, je jednodušší říct Kaplický, než vysvětlovat, zda to bylo futuristické, aerodynamické nebo ufonské.

Zprávu o výstavě přináší v regionálním zpravodajství i TV Prima, příspěvek nesl název *Výstava Královské akademie ve Velké Británii*. Překvapivě zmiňují Kaplického rivaly v soutěži: Chipperfielda a Fostera a knihovnu popisují jako „chapadýlkový blok“, ale může se jednat o chybu při přepisu mluveného slova.

sobota 23. června 2007

1 zpráva

Bulvární deník Šíp přináší na s. 2 (*Politika a události*) zprávu *ŠÍPoviny aneb všechno nejlepší* obsahující informaci, že na oslavu 66. narozenin Václava Klause se zadem dostal nepozvaný Jan Kaplický a donesl oslavenci dort v podobě hlavonožce.

neděle 24. června 2007

0 zpráv

pondělí 25. června 2007

0 zpráv

úterý 26. června 2007

7 zpráv (3 v denících, 1 v televizi, 2 v týdenících)

Jan Kaplický a Vlastimil Ježek jsou hosty Michala Prokopa v *Krásných ztrátách* (ČT 2, 21:30), na program vedle MF Dnes upozorňuje i bulvární deník Šíp, což je známka toho, že Kaplický už je osobnost zajímavá pro většinové publikum.

ČTK na portálu ceskenoviny.cz přináší zprávu ze setkání ministra kultury Jehličky a Jana Kaplického s názvem *Kaplického knihovna bude chrám pro knihy i čtenáře*. „Myslím,

že práce pana Kaplického není vedena exhibicionismem, nejde mu o to, aby ublížil Praze, jak se mnozí domnívají. Stavba vznikla s velkým citem, jen je trochu nezvyklá, *‘ uvedl ministr. ‘*

středa 27. června 2007

5 zpráv (4 v denících, 1 v televizi)

ČT 1 referuje o schůzce Jana Kaplického s ministrem kultury Václavem Jehličkou. Výsledek jednání je pro Kaplického povzbudivý. Reportáž opakuje (už v květnu časopisem Euro vyvrácenou) informaci, že stavba bude financována z Fondu národního majetku a udává částku 4 milionů, které zaplatí stát. Tato částka přitom nikdy oficiálně nezazněla.

O schůzce se zmiňují i Lidové noviny v kulturní sekci na s. 18 v článku *Jehlička si prohlédl ‚chobotnici‘*, přidávají informaci, že návrh opakovaně kritizuje Klaus a že také získal ocenění na výstavě pořádané britskou Královskou akademií umění.

MF Dnes přidává v článku na s. 4 *Peníze na ‚chobotnici‘ budou, slíbil ministr* informaci, že Jehlička vyvrátil spekulace týkající se financování a potvrdil, že se použije Fond národního majetku. Ministr také rozhodl, že narušení panoramatu Hradčan nehrozí.

čtvrtek 28. června 2007

4 zprávy (1 v deníku, 2 v lifestylových časopisech)

Na s. 4 pražské MF Dnes vychází rozhovor s Davidem Vávrou *Obchodní dům Máj je památka*, který se týká i Kaplického. Vávra vlastně nikdy neodpoví kladně na otázku, zda se mu Národní knihovna líbí, ale rozhovor vyznívá pro Kaplického pozitivně.

Květy vydávají na str. 22 text *Domy, které provokují*. Vedle Kaplického knihovny mluví o dalších stavbách, které nejsou tvarově zcela obvyklé.

pátek 29. června 2007

0 zpráv

sobota 30. června 2007

2 zprávy (v deníku)

V Pražském deníku na straně *Metropole* (s. 8) vychází článek *Město odmítá Kaplického knihovnu na Letné*. Architekt Václav Králíček, poradce ředitele Útvaru rozvoje města, podle článku napsal otevřený dopis obráncům projektu, ve kterém odsuzuje stavbu jako design, nikoli architekturu a uvádí, že vznikne „špatně osvětlený, přirozeně nevětratelný a sluncem přehřívaný interiér“. Deník tento dopis interpretuje jako první veřejné vystoupení vedení hlavního města proti stavbě. Připomíná také, že nikdo z komunálních politiků v tomto duchu zatím veřejně nevystoupil. Ozval se až teď, protože prý čekal na svolení magistrátu. Článek je poután z titulní straně minitextem *Městu se nelíbí Chobotnice na Letné*. 3. července text přetiskují další regionální deníky. Mimo jiné se v textu zmiňuje skořepinová technologie používaná pro lodě, dříve se ale mluvilo o vypnutých plachtách.

neděle 1. července 2007

0 zpráv

pondělí 2. července 2007

1 zpráva (jen zmínka)

Jan Kaplický nebo jeho návrh Národní knihovny se čím dal častěji stávají referencí: Jiří Dienstbier jej uvádí za příklad velikášství Václava Klause (od 15. července 2007), režisér Zachariáš kauzou poměruje vztah Čechů k úspěchům ostatních, ale nejdál to dotáhl server mobil.cz, který 2. července v textu *Američané nakoupili iPhony za více než šest a půl miliardy korun* uvedl, že za utrženou částku by se daly postavit tři Národní knihovny Jana Kaplického.

Toto je zřejmě okamžik skutečného zlidovění jak architekta, tak jeho návrhu. Jejich obrazy si už žijí zcela samostatným životem. Proto o nich referuje TV Nova (to v souvislosti s Dienstbierem) i bulvární časopis Super (v návaznosti na karlovarský festival).

úterý 3. července 2007

1 zpráva (deník)

Opakuje se téma z 30. června.

středa 4. července 2007

3 zprávy (2 v denících, 1 v týdeníku, z toho 2x jen zmínka)

čtvrtek 5. července 2007, státní svátek

0 zpráv

pátek 6. července 2007, státní svátek

0 zpráv

sobota 7. července 2007

2 zprávy (deníky, jen zmínka a součást jiného tématu)

neděle 8. července 2007

0 zpráv

pondělí 9. července 2007

0 zpráv

úterý 10. července 2007

1 zpráva

Bulvární portál super.cz přináší v textu *Hvězdy na kolonádě: Eben na lešení, Landa na pizze se zajíčkem!* přináší jistě zásadní informaci z karlovarského festivalu, že Jiří Bartoška zaskočil pozdravit Jana Kaplického.

středa 11. července 2007

0 zpráv

čtvrtek 12. července 2007

1 zpráva, web deníku

Server novinky.cz organizuje chat ředitele Národní galerie Milana Knížíka.

pátek 13. července 2007

0 zpráv

sobota 14. července 2007

0 zpráv

neděle 15. července 2007

6 zpráv (2 na webech deníků, 2 na portálech, 1 na webu komerční televize a 1 v na webu týdeníku)

V ČTK a na portálech vychází série textů, že Jiří Dienstbier v *Otázkách Václava Moravce* kritizoval Klause za všeználkovství a šíření blbé nálady. Vystoupení se odehrálo v rámci

předvolebního boje před prezidentskou volbou. Zprávu přebrala další média, druhý den vyšla i tištěných verzích.

pondělí 16. července 2007

5 zpráv (4 v denících)

úterý 17. července 2007

3 zprávy (server, deník a módní časopis)

Na serveru neviditelnypes.cz se objevuje text *PRÁVO: Žalobníček žaluje Petra Adlera*, který se označuje za kanadského novináře. Popisuje situaci, kdy právní kancelář zastupující Jana Kaplického donutila pod hrozbou soudu Ing. arch. Radka Martiška, aby požádal o stažení dvou textů z portálu fragmenty.cz. Kaplický se domnívá, že dochází k porušování jeho autorských práv, práv na ochranu osobnosti, naplnění trestného činu pomluvy a porušení etických pravidel. Adler popisuje, že k žádnému porušení autorských práv nedošlo (jeho argumentace je ale nepřesvědčivá), nicméně podle něj se Martišek žádného útoku neodpustil a Kaplický se snaží o cenzuru hrozbou soudním procesem. Podle autora by se měl stydět. Text vyšel i na virtually.cz.

V Elle vychází na s. 26 v textu *Módní novinky* zpráva, že v Tokiu byl otevřen největší butik značky Marni. Jeho interiér vytvořilo studio *Future Systems*.

středa 18. července 2007

1 zpráva (deník, jen zmínka)

čtvrtek 19. července 2007

2 zprávy (deník, jeden jen zmínka)

Jan Kaplický se stává nezávisle na sobě referencí ve dvou komentářích různých regionálních příloh MF Dnes nazvaných *K věci*. V hradecké se řeší jako téma, zda poznáme nového Kotěru a jak vše politicky ustát proti odporu veřejnosti, v pardubické je referencí k jinému architektovi, který s ním údajně soupeřil o Národní knihovnu; tématem jsou osobnosti, které působí v regionu vs. Praha.

pátek 20. července 2007

1 zpráva (deník, jen zmínka)

sobota 21. července 2007

0 zpráv

neděle 22. července 2007

0 zpráv

pondělí 23. července 2007

3 zprávy (2 týdeníky a portál)

Na serveru neviditelnypes.cz vyšel text *PRAHA: Kaplický plagiátorem?*, který přebírá zahraniční informaci, že výrobce zvukových soustav JBL mluví o podobnosti svých reproduktorů s návrhem knihovny Jana Kaplického.

úterý 24. července 2007

2 zprávy (deník a týdeník, v 1 jen zmínka)

středa 25. července 2007

0 zpráv

čtvrtek 26. července 2007

1 zpráva (jen zmínka)

Pražský hrad otevírá veřejnosti oranžerii Evy Jiříčné, text převzatý servrem tyden.cz z ČTK uvádí její realizace a dodává, že Jiříčná je v Česku známá také z poroty na Národní knihovnu, kde vyhrál Kaplický.

pátek 27. července 2007

1 zpráva (deník, jen zmínka)

sobota 28. července 2007

0 zpráv

neděle 29. července 2007

0 zpráv

pondělí 30. července 2007

0 zpráv

úterý 31. července 2007

1 zpráva (deník, jen zmínka)

středa 1. srpna 2007

0 zpráv

čtvrtek 2. srpna 2007

0 zpráv

pátek 3. srpna 2007

0 zpráv

sobota 4. srpna 2007

4 zprávy (deníky)

V Právu vychází na s. 14 později mnohokrát zmiňovaný velký rozhovor s Janem Kaplickým *Těší mě, že můj projekt budí emoce. Šedivé škatule lidi nevzrušují, říká Jan Kaplický*. Má téměř 12 normostran. Kaplický je v něm skutečně arogantní a místo, aby vysvětloval, prezíravě říká tazateli, aby se dovzdělal.

Regionální deníky i MF Dnes přinášejí zprávu, že most pro Karolinu v Ostravě navrhne Eva Jiříčná, která předsedala porotě na Národní knihovnu. V textu se pořád ještě počítá s obchodním centrem od Rema Koolhaase.

neděle 5. srpna 2007

0 zpráv

pondělí 6. srpna 2007

0 zpráv

úterý 7. srpna 2007
0 zpráv

středa 8. srpna 2007
0 zpráv

čtvrtek 9. srpna 2007

2 zprávy (deník a měsíčník, obě jen zmínky)

Ve Filmovém přehledu na s. 43 se mezi scénáři, které dostávají podporu ze Státního fondu kinematografie, objevuje *Jan Kaplický: Profil*.

pátek 10. srpna 2007

1 zpráva

Jiří Ješ ve svém komentáři na Českém rozhlasu 6 s názvem *Nová knihovna na Letné* reaguje na rozhovor Alexandra Kramera s Janem Kaplickým v Právu. Uvádí k němu, že je dobré oživovat závažná témata důležitá pro veřejnost i v době, kdy už zájem médií opadá. Popisuje tedy stav, kdy po výtkách řady lidí zřejmě nastalo uklidnění a vypadá to, že se brzo začne – právě výtkám navzdory – připravovat stavba.

sobota 11. srpna 2007

1 zpráva (deník, součást jiného tématu)

neděle 12. srpna 2007
0 zpráv

pondělí 13. srpna 2007

1 zpráva (týdeník, součást jiného tématu)

úterý 14. srpna 2007
0 zpráv

středa 15. srpna 2007

3 zprávy (2 v deníku, 1 v kulturním týdeníku – jen zmínka)

V příloze MF Dnes *Reality* se na s. 31 objevuje text *Letnou čekají obří projekty*. V něm zaznívá, že město zatím urbanistickou soutěž na letenskou pláň nevypsalo. Text na s. 33 s názvem *Rozruch kolem knihovny trvá* uvádí, že veřejnost je rozdělená na dva tábory a lidé na Kaplického návrh mají vyhraněné názory. Také zde zazní, že jinak než *chobotnice* už jí nikdo neřekne. Text nepřináší nic nového, jen z něj vyplývá, že knihovna se pořád připravuje na realizaci.

čtvrtek 16. srpna 2007

2 zprávy (kulturní týdeník a módní měsíčník – jen zmínka a dopis čtenáře)

pátek 17. srpna 2007

2 zprávy (deníky)

Právo na straně věnované středním Čechám přináší na s. 10 článek *Vystěhování Klementina by prohloubilo vyliďňování centra* s informacemi o iniciativě studentů s názvem *Klementinum studentům*. Rektor Univerzity Karlovy se hlásí o užívání Klementina, iniciativa se bojí, aby se Klementinum nestalo jen kulisou pro turisty.

sobota 18. srpna 2007

2 zprávy (deník)

Jan Kaplický je mezi 33 osobnostmi, které odmítly odpovědět na anketu MF Dnes týkající se hlavy státu (s. 4 *Víkendu*, text *Proč 33 osobností nechce říct ani ano, ani ne*).

neděle 19. srpna 2007

0 zpráv

pondělí 20. srpna 2007

3 zprávy (2 v denících, 1 v televizi)

V *Interview ČT 24* v 18:32 na ČT24 byl Jan Kasl, architekt a bývalý primátor Prahy. Mj. se ve dvou odpovědích vyjadřoval i ke Kaplického návrhu knihovny. Lidí se mu a byl by rád, kdyby se postavil, ale nevěří tomu: bude se řešit odvolání, tramvajová smyčka, nesoulad s tunelem pražského okruhu a cílem debat je podle něj otrávit Kaplického a Ježka.

Na stránce *Metropole* v Lidových novinách (s. 4) vychází text *Staveniště ničí Letenskou pláň*. Podle hromad zeminy kolemjdoucí tipovali, že už se tam asi staví chobotnice. Je to ale začátek stavby tunelu, který zatím ještě nenese jméno Blanka.

úterý 21. srpna 2007

1 zpráva

V Haló novinách vychází na názorové s. 5 text *O Národní knihovně* od Františka Kaleckého z občanského sdružení *Pravdu a spravedlnost pro všechny!* Reaguje na rozhovor Jana Kaplického v Právu a nelíbí se mu, jak architekt reaguje na otázky o kritice a nákladech stavby z veřejných prostředků. Podle autora by se Kaplický měl občanům omluvit.

středa 22. srpna 2007

0 zpráv

čtvrtek 23. srpna 2007

4 zprávy (3 na portálech, 1 v lifestylové příloze deníku)

Aktualne.cz přichází se zprávou *Odpůrci Kaplického knihovny neuspěli u Pecinova úřadu*. Vychází zřejmě z textu ČTK. Podnět podali *HŠH architekti*, kteří chtěli, aby Úřad pro ochranu hospodářské soutěže zrušil rozhodnutí o vítězi a posunul jejich návrh na druhé místo. Podle textu u úřadu neuspěli s vysvětlením, že mu nepřísluší architektonickou soutěž hodnotit, neboť není zahrnuta mezi druhy zadávacích řízení. Na stejný problém si ČKA stěžovalo sedm dalších českých architektonických týmů. Text neobsahuje informaci o druhém podání podnětu ze strany stejné architektonické kanceláře (tu obsahují jiné zprávy), stejně je na tom text na serveru tyden.cz (*Kaplického knihovna má zelenou, Pecina to řešit nebude*).

pátek 24. srpna 2007

6 zpráv (4 v denících, 1 v rozhlase)

Na vlnách Českého rozhlasu 6 se objevilo *Zamyšlení Jiřího Ješe o opicích, politicích a mnohém dalším*, který se zhruba třetinou rozsahu věnuje Národní knihovně. Podle autora se občas zaměřují podstatná témata za méně podstatná, proto došlo k tomu, že hlavní debaty se vedly o podobě nové knihovny. Poté, co se zjistilo, že vítěz soutěže nedodržel pravidla, přišla teprve na řadu úvaha o Národní knihovně a jejím fungování. Následně pak do hry vstoupila debata o zachování živého Klementina v podobě iniciativy *Klementinum studentům* s argumentem, že když se odstěhují novodobé fondy, stará budova se umrtví.

V Právu vychází na s. 4 text převzatý částečně z ČTK *Antimonopolní úřad se nebude zabývat soutěží na novou Národní knihovnu*. Pražský deník informací v textu *Úřad*

pro hospodářskou soutěž se zatím „chobotnici“ na Letné nezabývá na s. 2 interpretuje tak, že se tak nestane, neboť Národní knihovna zatím neoslovila vítěze soutěže, aby zahájil proces veřejné zakázky. Podnět byl tedy zastaven pro jeho předčasnost. To ale z předchozího textu Práva (ani ze zprávy ČTK převzaté např. i serverem stavebni-forum.cz) nevyplývá. Text dodává, že podle Tomáše Hradečného z HŠH bude následně probíhat tzv. jednací řízení bez uveřejnění, podávají proto teď nový podnět.

MF Dnes po zamítnutí podnětu ÚOHS uvádí jako jedinou možnou cestu HŠH obrátit se na soud.

sobota 25. srpna 2007

1 zpráva

V Pelhřimovském deníku vychází na s. 3 text *Řízení Národní knihovny je to nejkrásnější, co mě v životě potkalo, říká ředitel Vlastimil Ježek*. Na setkání knihovníků seniorů, které se konalo v Pelhřimově, přijel ředitel Národní knihovny. Pro deník uvádí, že práce pokračují dobře, postupuje plnění harmonogramu. Nepřál by si, aby se nová budova stala svárem, aby místo národ sobě platilo národ v sobě.

neděle 26. srpna 2007

1 zpráva

V časopise Mezinárodní politika vychází na s. 22 v článku *Česká kultura od New Yorku po Tokio* text o aktivitě Českých center, ve kterém se zmiňuje připravovaná londýnská výstava díla Jana Kaplického připravovaná k jeho 70. narozeninám.

pondělí 27. srpna 2007

1 zpráva

V *Palubním deníku* s názvem *Vřava v sále* na s. 10 týdeníku Euro vychází text nazvaný *Kaplický a jeho Češi*. Pojednává o aroganci Jana Kaplického, která se projevila v rozhovoru pro Právo a která podle autora textu roste.¹⁹

úterý 28. srpna 2007

0 zpráv

středa 29. srpna 2007

1 zpráva (kulturní týdeník, jen zmínka)

čtvrtek 30. srpna 2007

0 zpráv

pátek 31. srpna 2007

1 zpráva (oborový měsíčník, součást jiného tématu)

sobota 1. září 2007

0 zpráv

neděle 2. září 2007

0 zpráv

¹⁹ Viz Příloha 2.

pondělí 3. září 2007
0 zpráv

úterý 4. září 2007
0 zpráv

středa 5. září 2007
0 zpráv

čtvrtek 6. září 2007
2 zprávy (deníky, součást jiného tématu)

pátek 7. září 2007
0 zpráv

sobota 8. září 2007
0 zpráv

neděle 9. září 2007
0 zpráv

pondělí 10. září 2007
5 zpráv (2 v denících, 2 v televizi)

MF Dnes přináší původní text: informaci o tom, že probíhají jednání o honoráři Jana Kaplického. Pod názvem *Kaplický dostane přes sto milionů* se objevuje na s. 2. Nastiňuje složitost vyjednávání o honoráři, Kaplický chce zahraniční odborníky, knihovna určitě tlačí na cenu. Podle textu ministerstvo kultury závazně přislíbilo peníze na zpracování projektu. Ježek uvádí, že všechny spory o regulérnosti byly vyřešeny. Místopředseda ČKA Borák mu oponuje, že tomu tak není a že příští týden bude mluvit s prezidentem UIA, který ho požádal o schůzku. Problém je zjevně v tom, že předchozí odpověď UIA si zřejmě každá strana vykládá po svém: knihovna jako zamítnutí stížnosti, ČKA říká, že žádné rozhodnutí ještě nebylo vydáno, že zatím přišla zpráva o tom, že porotci uvádějí, že rozhodovali poctivě.

Na aktualne.cz vychází text *Kaplický má za projekt knihovny dostat asi 150 milionů*.

Zprávu pod názvem *Kaplický by měl dostat za Národní knihovnu kolem 150 milionů* přináší i ČT 1 a 24 v 18 hod. v regionálním *Večerníku* a to opět s odvoláním na MF Dnes. O hodinu později je zpráva i v *Událostech* (na ČT 1 i ČT 24).

úterý 11. září 2007
2 zprávy (deníky)

Tématu honoráře se pochopitelně chápe Deník Aha! a přináší zprávu *Projekt knihovny za 150 milionů*, ve kterém – s odvoláním na MFD a sazebník ČKA – uvádí, že Kaplický dostane přes 100 milionů Kč.

Na MF Dnes, respektive iDnes.cz, se odvolává i Blesk, který informaci nepřináší neutrálně: píše, že problémy ještě nejsou vyřešené, ale Kaplický už řeší svůj honorář. Zpráva také obsahuje informaci, že ministerstvo už závazně přislíbilo peníze na stavbu.

Metropolitní expres na s. 4 vydává text *Kaplický dostane přes sto milionů korun* rovněž s uvedením zdroje iDnes.cz.

středa 12. září 2007
0 zpráv

čtvrtek 13. září 2007

0 zpráv

pátek 14. září 2007

1 zpráva (regionální zpravodaj, jen zmínka)

sobota 15. září 2007

0 zpráv

neděle 16. září 2007

0 zpráv

pondělí 17. září 2007

1 zpráva (kulturní týdeník, součást jiného tématu)

úterý 18. září 2007

1 zpráva (regionální deník)

středa 19. září 2007

1 zpráva

V anketě MF Dnes *Která stavba nejvíc hyzdí město?*, která se objevila na s. 3, vítězí stadion Sparty, zřejmě prohlasovaný fanoušky Slavie. O Národní knihovně je zmínka, že ještě nestojí, proto není možné o ní hlasovat.

čtvrtek 20. září 2007

1 zpráva

V Brněnském deníku na s. 4 vychází text *Lávka vede z parku až dovnitř budovy* o lávce Evy Jiřičné. Text zmiňuje, že zakázku před ní odmítl Jan Kaplický. Vyvrací tím jeden z tradovaných příběhů, že Kaplickému nikdo v Česku žádnou zakázku nenabídl.

pátek 21. září 2007

1 zpráva (web deníku, součást jiného tématu)

sobota 22. září 2007

0 zpráv

neděle 23. září 2007

0 zpráv

pondělí 24. září 2007

0 zpráv

úterý 25. září 2007

0 zpráv

středa 26. září 2007

0 zpráv

čtvrtek 27. září 2007

3 zprávy (deníky)

Velký rozhovor Nadi Klevisové ve *Víkendu Hospodářských novin* na s. 6 s názvem *Jan Kaplický: Výhled na svět tu cloní dva pultitry nad sebou* přináší Kaplického opakované přirovnání nákladů na stavbu Národní knihovny k zapůjčení dvou stíhaček na 10 let. Půl roku po soutěži prý už vášně opadly a nedostává sprosté dopisy. A čeká, jak se zachová město Praha. V závěru rozhovoru zazní: „*Otázka: Uznáváte, že vám někdy chybí pokora? JK: Jedna věc je říkat lidem nepříjemné věci. To se smí a má dělat. Ale nemůžete urážet, to jsem tu snad neudělal. A pokud ano, pak si to ten člověk zasloužil.*“

pátek 28. září 2007
0 zpráv

sobota 29. září 2007
0 zpráv

neděle 30. září 2007
0 zpráv

pondělí 1. října 2007
0 zpráv

úterý 2. října 2007
0 zpráv

středa 3. října 2007
0 zpráv

čtvrtek 4. října 2007

6 zpráv (3 v denících, 2 v týdenících, 1 v televizi)

V *Magazínu MF Dnes* vychází anketa *Deset nejatraktivnějších Čechů*, pod textem je podepsaná Jana Ciglerová. Podle ní z Jana Kaplického, který zvítězil, sálá neoddiskutovatelný sexappeal. Shodla se na tom celá redakce.

Na ČT 24 se v pořadu Interview ČT 24 objevuje architektka Eva Jiřičná u příležitosti ocenění Významná česká žena ve světě 2007. Mimo jiné popisuje průběh výběru vítězné stavby na Národní knihovnu: v prvním kole je prý nic na první pohled neohromilo, tak se snažili vybrat zástupce každé kategorie, který by reprezentoval určitý architektonický estetický směr. Ve druhém kole už se muselo hovořit o technických možnostech architekta a schopnosti stavbu zrealizovat. Nakonec udělali tajné hlasování na vítězný projekt a na druhé a třetí místo. A když se obálky otevřely, projekt chobotnice získal první místo. Zmiňuje mimochodem i prvotní přezdívky: „Mickey Mouse House, Tubby, Tubby House“. A když se dozvěděli, že je to projekt Jana Kaplického, tak si prý oddechli.

pátek 5. října 2007

5 zpráv (2 na webech deníků, 1 na webu týdeníku, 2 na zpravodajských serverech)

Od tohoto dne vychází série článků převzatých z ČTK o Národní technické knihovně s informací, že bude jednat o největší současnou knihovnu v ČR, a se zmínkou o tom, že se plánuje i stavba Národní knihovny od Jana Kaplického. Prvotní text nese název *Národní technická knihovna se otevře na podzim 2009*.

sobota 6. října 2007
0 zpráv

neděle 7. října 2007
0 zpráv

pondělí 8. října 2007

4 zprávy (3 v týdenících, 1 na odborném serveru)

Týden reaguje na vyhlášení Jana Kaplického nejatraktivnějším českým mužem ve čtvrtletním magazínu MF Dnes. Podle redaktorek prý vyhrál s přehledem. Mužská část redakce Týdnu smutní, protože šedivých vlasů a hlubokých vrásek dosáhne až zadlouho a někteří nikdy.

V Literárních novinách vychází na s. 9 (*Téma*) text *Tak nám parcelují Letnou* místopředsedy Klubu za starou Prahu Martina Kriseho. Popisuje stavby plánované pro toto území a hodnotí je ve spojitosti se socialistickou výstavbou: mají s ní prý společné megalomanství a bezohlednost k historickému kontextu. Upozorňuje na změny pohledových dominant ve všech směrech a předpokládá, že knihovnu bude potřeba snížit a zmenšit její objem. Jádrem problému podle něj není otázka líbí/nelíbí, ale problematika urbanistických souvislostí novostavby.

úterý 9. října 2007

2 zprávy (deník a web týdeníku, jen zmínky)

středa 10. října 2007

6 zpráv (4 v denících, 1 na zpravodajském serveru)

V textu *Frankfurtský knižní veletrh přivítal první návštěvníky*, který vychází na serveru ceskenoviny.cz, je zmínka, že na veletrhu bude představen i návrh nové budovy Národní knihovny.

Na webu lidovky.cz vychází pod titulkem *LN: Knihovna na Letné nebude* text převzatý ze „zítřejšího“ tištěného vydání (tím pomalu začíná trend zveřejňovat zprávy na webu ještě před jejich vytištěním, dříve se objevovaly až v den vydání). Vlivní pražští politici podle něj vytáhli do boje proti umístění Národní knihovny na Letné. Konkrétně se jedná o pražského zastupitele Pavla Ždárského, předsedy klubu ODS. Jeho názor podle něj sdílejí tři čtvrtiny zastupitelů za ODS. On sám prý udělá všechno, aby chobotnice na Letné nestála. Důvody postoje text neuvádí. Generální ředitel knihovny Ježek podle listu vytipovává jiné lokality, ale doufá, že Letná ještě není ztracena. Rovněž zatím odložil podpis smlouvy s Janem Kaplickým.

čtvrtek 11. října 2007

45 zpráv (9 v televizi, 10 v denících, 15 v rozhlase)

Tímto dnem dramaticky narůstá množství článků. K celkovému číslu je nutné připočítat například dvojí uvedení většiny zpráv České televize na kanále 1 i 24.

ČTK vydává zprávu, kterou publikuje na serveru ceskenoviny.cz pod názvem *Knihovna připouští úpravu studie nové budovy i jiné místo*. Uvádí informace z tiskové konference Národní knihovny, kde Ježek připustil, že návrh Jana Kaplického bude možné upravit a pokud by ani to neumožnilo knihovnu na místě postavit, bude hledat nové místo. Další zmiňovanou možností, jak problémy knihovny vyřešit, by bylo rozšířit kapacity Klementina, nebo centrálního depozitáře v Hostivaři. Tisková konference se zjevně konala v návaznosti na prohlášení zastupitelů Prahy za ODS, že většina jich je proti stavbě. ODS přitom na radnici v té době tvořila většinu. Klub ČSSD, největší opoziční, zatím nemá podle zprávy na věc jednotný názor a projednávat to bude za dva týdny. Avizována byla také schůzka primátora Pavla Béma, náměstka ministra kultury Františka Mikeše a generálního ředitele Ježka. Ježek trochu stranou podotkl, že v soutěži nebyl závazek postavit knihovnu podle vítězného návrhu, takže se zjevně snaží vytvořit si dostatečně velký manipulační prostor.

Ústředním zdrojem informací se zjevně stal článek na titulní straně Lidových novin s názvem *Blob bude jinde. Letná padá*. Obsahuje všechny podstatné informace kromě nového Bémova vyjádření a navíc komentář od Evy Jiřičné.

V internetové verzi Reflexu se Petr Holec v textu *Tak pravil Klaus* rozčiluje nad aktivismem Václava Klause v prezidentském křesle: $\frac{3}{4}$ pražských zastupitelů s ním prý sladily názory. Pavel Žďárský podle něj řekl, že když ODS blob nebude chtít, tak tam prostě nebude. A kritizuje, že o stavbě rozhodují politici, kteří o architektuře nevědí nic; Prahu pak přirovnává k Lukašenkově Minsku. Podle něj postaví chobotnici na Ruzyni a turisti nasycení zakonzervovaným centrem se na ni budou jezdit dívat. Také ho zajímá, co na to Pavel Bém, který se nebál jít proti tradičním předsudkům.

Aktualne.cz v textu *ODS v Praze rozhodla. Nechce Kaplického na Letné* uvádí, že o knihovně nerozhodnou odborné argumenty, ale politici. Žďárský prý Lidovým novinám řekl, že udělá vše, aby tam stavba nestála. Vodrážka nabízí lokalitu ve Stodůlkách. Kaplický odmítá, že by mohl stavbu přizpůsobit třeba pro Modřany, podle něj je to školácký nápad. Jako první prý s místem na Letné souhlasil tehdejší náměstek, dnes poslanec za ODS Jan Bürgemeister. Zpráva obsahuje informace, že smlouva s Kaplickým zatím nebyla podepsána, nebyly ani zakoupeny pozemky od města.

Server ceskenoviny.cz se věnuje stanovisku UIA, které přišlo do České republiky. ČKA vydala vyjádření 8. října (mimočodem podle výsledků monitoringu to vypadá, že jej nikdo nezveřejnil), Národní knihovna čekala na právní rozbor, proto uspořádala tiskovou konferenci 11. října. Každá ze stran tvrdí, že jim UIA dala za pravdu – ČKA v tom, že porota porušila několik závazných podmínek, knihovna argumentuje, že jim UIA nenařídila soutěž zrušit nebo přehodnotit a že to oni jako vypisovatel ani udělat nemůžou. Ježkův argument se agresivně obrací na ČKA s tím, že mu připadá zvláštní, že takovou věc ČKA neví. ČKA v agresivitě vyrovnává, když vyzývá Národní knihovnu k uvedení rozhodnutí o výsledku soutěže do souladu s ostatními podmínkami soutěže a vyvodzení závěrů týkajících se platnosti soutěže a účelnosti vynakládání veřejných prostředků.

Server ceskenoviny.cz rovněž vydává zprávu ČTK nazvanou *Bém: Umístění Kaplického knihovny na Letné je nešťastné*. Bém v něm prohlásil, že nevhodnost Letné je jeho osobní názor a že návrh je podle něj architektonicky zajímavý. V tiskové zprávě prý také uvedl, že rozhodování o knihovně nyní není věcí politiků, ale odborníků. Text cituje vyjádření Jana Kaplického v ČT, že názor jedné strany na kulturu tu byl čtyřicet let. Bém nechce ubírat zastupitelům právo se vyjádřit, ale potvrdil, že toto téma není na pořadu říjnového ani listopadového jednání zastupitelstva. Připomněl, že byl členem mezinárodní komise. Také sdělil, že tři měsíce už se hledá jiná lokalita. Praha prý podporuje a bude podporovat vznik moderní budovy Národní knihovny – buď v jiných parametrech na Letné, nebo někde jinde.

Na Lidové noviny se odvolává i žurnál.cz v textu *Umístění Národní knihovny na Letnou se nelíbí některým zastupitelům z ODS*. Uvádí v něm: „*Také pražský primátor a místopředseda ODS Pavel Bém nesouhlasí s tím, aby knihovna v navrhované podobě stála právě na Letenské pláni*: „Od začátku říkám: super nápad, ale kdyby byl někde jinde, tak je to správně!“ V tomto textu se také objevuje fakt, že média pracují se svými archivy, aniž by ověřovala informace, takže se stává, že zopakují něco, co už mezitím není pravda; v tomto textu se objevuje, že poslední slovo budou mít památkáři, to už ale v průběhu kauzy bylo popřeno přístupem Národní knihovny a tehdejšího šéfa pražských památkářů Kněžinka k NPÚ.

Téma se objevilo ve 14:08 hod. na stanici ČRo – Rádio Česko pod názvem *Debaty o projektu nové budovy Národní knihovny*. Hovoří David Vodrážka, zastupitel ODS na pražském magistrátě a starosta Prahy 13. Nezpochybňuje výběr projektu, ale výběr lokality. A souhlasí s prodejem pozemku, ale nesouhlasí s projektem jako takovým. Kritika ze strany ODS prý existovala od zveřejnění projektu, ale nebyla tak hlasitá. Podle něj má zastupitelstvo

rozhodnout, zda na Letné bude stát knihovna v této podobě, nebo ne. Po něm měl mluvit Ježek, ale nepodařilo se navázat spojení, avizováno bylo pokračování po zprávách v půl třetí.

Zaměření textů se mírně liší – od „ODS nechce chobotnici na Letné“ po „knihovna bude vypadat jinak“. Jen málokde se obě žhavá témata – ODS a UIA promíchávají.

Radiožurnál vysílá o Národní knihovně celý den a přebírají to i regionální stanice; mluví Ježek, Bílek nebo Kaplický. Ve 21 hodin mluví v pořadu Stalo se dnes, v příspěvku *Neshody o umístění Kaplického chobotnice* v přímém vstupu i Bém. Opakuje, že otázka kolem knihovny teď vůbec nefunguje v politické rovině: o ničem se nehlasuje, rada si ničím nezabývá. Podle něj vznikla monstrózní bublina, kterou vyvolaly Lidové noviny. Dokonce uvádí, že k žádnému hlasování v klubu nedojde a předpokládá, že jde o osobní názor Žďárského. Dále uvádí, že projekt je atraktivní pro rozvíjející se lokality. Podle něj je teď věc v rukou odborníků, kteří posuzují chobotnici ve vazbě na hmotu zástavby apod. Také uvádí, že do měsíce bude mít urbanistickou studii rozboje Letenské pláně.

Polední zprávy na ČT 1 ukazují, že Bém zatím řekl jen, že knihovna na Letné stát nebude, tiskovou zřejmě vydal až odpoledne, konference NK byla svolána na 13. hodinu. Tiskovku přenášela ČT 24.

Národní knihovna stává i zprávou číslo 1 v hlavní zpravodajské relaci ČT v 19 hodin (*Události*). Spojila obě témata, živě vystoupili Bém a Ježek, Bém už má nacvičenou verzi, že to není aktuální téma. Bém ve svém otočení není příliš přesvědčivý, Ježek věc prezentuje tak, že se musí najít cesta. Perlou je Bémova závěrečná řečnická otázka: „...*proboha, proč má stát takováto zajímavá, atraktivní stavba uprostřed téměř pražské památkové rezervace? Vždyť to nepotřebuje, ta pražská rezervace to prostě a jednoduše nepotřebuje...*“ A následně opakuje, že jde o čistě odborný spor.

V *Událostech, komentářích* ve 21 hodin na ČT 2 (zřejmě je tématu věnováno celé speciální vydání) je situace interpretována tak, že Kaplického návrh zřejmě nebude stát na Letné, protože proti je většina zastupitelů Prahy za ODS, a že se hledá jiné místo. Jako první zdroj byly uvedeny Lidové noviny. Pavel Bém uvádí jako argument, že se Kaplického knihovna na Letnou nehodí, protože vytváří druhou dominantu pár set metrů od Pražského hradu. Davidu Vodrážkovi se návrh knihovny nelíbí. Karel Klíma z ČSSD připojuje, že jejich zastupitelé se výjimečně shodují s názorem ODS. Podle ČT to byl ale právě magistrát, který místo pro knihovnu vybral a to v březnu 2006. Ježek uvádí, že bez partnerské pomoci Prahy knihovna stát nemůže. Kaplický k tomu dodává, že jedna politická strana diktuje názor na kulturu a že to už tu bylo. A že nikdo nebyl schopen říct, co mu na návrhu vadí. Zastupitelé prý už měsíce hledají nové místo pro knihovnu, Kaplický to odmítá. Redaktorka doplňuje, že UIA prohlásila, že soutěž neproběhla podle pravidel a posílá knihovně dopis. Další postup je tedy na ní. Václav Havel dodává, že odpor očividně vyvolává jen dobrá a nápaditá architektura. Pražský magistrát podle něj zjevně nemá vkus. Redaktorka připomíná názory prezidenta Klause na knihovnu a uvádí, že o tom, v jaké podobě a kde bude knihovna stát, rozhodne zastupitelstvo pravděpodobně v prosinci.

Po reportáži byl hostem Jan Kaplický, který měl vstup z Londýna. Zopakoval, že nikdo mu nebyl schopen vysvětlit, co je za problém, a že se jedná o názor jedné politické strany. Moderátorka Daniela Drtinová se z něj snažila dostat podle jeho názoru pravý důvod k nechuti pražských politiků. Kaplický odpovídá, že je jím politická možnost volby. Ze záznamu primátor Bém uvádí, že Kaplického návrh „*je mimořádně zajímavým, atraktivním, architektonickým projektem*“, který může „*urbanizovat Pankráckou pláň, může urbanizovat a zatraktivnit severní terasu města na Proseku v Letňanech, ale do uzavřené hotové, dokončené a urbanisticky dokončené Pražské památkové rezervace se prostě a jednoduše takovýto objem nehodí*“. Nedokončená urbanistická studie Letné mu zjevně v tomto tvrzení nebrání. Kaplický na to reaguje, že se Bém mylí, že Letná není uzavřený

urbanistický komplex. Opakuje, že návrh byl vytvořen pro toto místo. Ale na opakovanou otázku, zda by tedy nesouhlasil s umístěním jinde, odpovídá, že to neřekl.

Dále byl ve studiu David Vodrážka, 1. místopředseda klubu zastupitelů ODS, Karel Březina, místopředseda pražské organizace ČSSD a Vlastimil Ježek, ředitel Národní knihovny. Vodrážka na otázku, zda neplní jen přání prezidenta, uvádí, že by docela rád viděl, jak se Václav Klaus poutá k bagru. Podle něj problém je, že když půjde s dětmi přes Karlův most, uvidí vedle Hradčan oko. Všichni by si představovali něco jiného nebo jinak, ale pochopitelně podporují vznik knihovny. Buď by tam knihovna měla být jinak, nebo by měla být jinde. Podle Vodrážky se nejedná o politické rozhodnutí. Je to rozhodnutí zachovat unikátní panorama Prahy a nepoškodit ho. A zdůrazňuje, že jiný důvod to nemá. Březina za ČSSD uvádí, že o tématu ještě nejednali a jsou k tomu připraveni a že podle jeho dnešního průzkumu jsou dvě třetiny zastupitelů proti stavbě a třetina by se s ní smířila. On sám je mírným odpůrcem této stavby na tomto místě.

Dozvídáme se, že Ježek projekt realizace zastavil. On doplnil, že před týdnem dokončili práci na přípravě smlouvy s *Future Systems*. Potvrzuje, že nemůže být podepsaná, ale není to tak, že by tři měsíce měli ruce v kapsách. V následujícím týdnu by se mělo uskutečnit setkání s primátorem. Svou odpověď formuluje tak, že je rád, že došlo k formulování problému a že se to neřeší zástupně jako v případě přeložení smyčky. A je rád, že zastupitelé konečně řekli, že v této podobě se jim knihovna na tomto místě nezdá. Od toho by se měla odvinout diskuse, zda se dá projekt upravit, jistě jde podle něj mluvit o výšce, hmotě a barvě. Diskuse bude probíhat samozřejmě společně s Janem Kaplickým a až se vyčerpají všechny možnosti, může se hledat jiné místo. Důležitá je podle něj i dostupnost pro návštěvníky.

Drtinová se dále ptá Vodrážky, co na Letné vlastně chtějí a proč předem neřekli, že tam nechtějí nějakou ultramodernu. Podle Vodrážky nejde o vzhled, ale o horizont, že to má být knihovna a ne rozhledna. Dále se Drtinová ptá, proč rozhodnutí nenechají na odbornících. Podle Březiny nesou politici zodpovědnost za to, jak Praha vypadá. Ježek dostal otázku, zda se už díval po jiných pozemcích. Uvedl, že nechce mluvit o jiném místě, dokud nevyčerpá všechny možnosti s Letnou. To, že by chobotnice v Praze vůbec nestála, nepřipouští proto, že by ostatní řešení byla dražší. Nechtěl by také přijít o strukturu, fungování Kaplického knihovny, která je pod pláštěm. Střet vnímá jako začátek cesty k dohodě. V podstatě z jeho řeči vyplývá, že vnímá Kaplického jako konfliktní bod a je připraven ho v projektu mírně upozadit. Zřejmě mu nepomáhaly Kaplického předchozí vypjaté a nediplomatické reakce.

Vodrážka odhaduje, že zastupitelstvo rozhodne začátkem příštího roku. Dále se připojuje Dalibor Borák, předseda ČKA. Uvádí, že ČKA má dohlížet nad průběhem soutěže, proto ji označuje za špatnou. Nevyjadřuje se v žádném případě ke kvalitě vybraného návrhu. Návrh měl podle něj být ale vyloučen už v prvním kole. Ježek na to reaguje, že ze strany ČKA byl vyvíjen hodně tvrdý nátlak a že o podmínkách rozhoduje pouze UIA, nikoli ČKA. Rozhodnutí UIA neinterpretuje tak jednoznačně. A uvádí, že návrh Kaplického vyřešil bezpečnost, proto podmínka konzervačního fondu nad zemí není vlastně nutná. Borák na to říká, že Ježek řekl dvě nepravdy a jednu nepřesnost: ČKA podle něj nečinila nátlak na UIA, prý se jen zeptali, jak probíhalo porotování, prošetřovat začala UIA sama. Výsledkem je prohlášení, že porota porušila závazné podmínky. Na otázku co dál říká Borák, že to se musí rozhodnout vyhlášovat, ale nedovede si představit, že by výsledky soutěže, v jejímž průběhu byly porušeny podmínky, mohly být platné pro investování veřejných peněz. Ježek označuje výklad ČKA za neuvěřitelný a cituje z dopisu prezidenta UIA, že doufá, že vítězný návrh bude realizován. K nové soutěži nevidí důvod. Také tvrdí, že knihovna nemůže zrušit soutěž, to prý může jen UIA.

Následuje reportáž o knihovnách ve světě. Po ní ve studiu usedají předseda českého komitétu Mezinárodní rady památek a sídel při UNESCO a hlavní konzervátor Národního památkového ústavu Josef Štulc a historik architektury Zdeněk Lukeš. Štulc považuje

za velkou chybu, že NPÚ nebyl vyzván, aby formuloval svá doporučení pro soutěž na Letnou. Z hlediska výšky oba považuje budovu za dobrou architekturu na nesprávném místě. Skutečně originální stavba se podle něj dere na místo, které má jedinečnou identitu a jehož hlavní dominantou je chrám sv. Víta. Štulec by nešel cestou kompromisů a redukce, ale dal by stavbu na jiné místo. Lukeš považuje návrh za zajímavý a místo mu nevadí. Bém prý říkal, že budova leží v památkové rezervaci, ale tak to prý není, záměrně bylo vybráno místo mimo ni, těsně za jejím okrajem. Místo vybral magistrát v územním plánu a podle něj není možné všechno jen tak hodit do koše a říct čtyřem stovkám architektů promiňte, místo bylo špatně vybráno, budeme stavět jinde.

TV Nova začíná zprávu na webu tím, že návrh by šlo upravit, pokud ne, hledalo by se jiné místo. Čerpá z tiskové konference Národní knihovny. Také se ukazuje, že pro politiky ODS znamená špatná dopravní dostupnost zácpy aut, bez ohledu na metro, které vůbec neberou v potaz, Letná je proto pro ně špatně dostupná. Metro berou na vědomí pouze pokud má být knihovna „v polích u metra“. Nova zcela pominula spor kolem pravidel soutěže. V živém vysílání pak měl vstup z Londýna Jan Kaplický.

Novinky.cz přináší text *Nová knihovna pravděpodobně na Letné nebude*, který mimoděk zdůrazňuje myšlení politiků: protože mají početní převahu, jsou si jistí, že mohou prosadit svůj názor. A nezvažují, že právě tato převaha jim přináší vyšší zodpovědnost. Novinky.cz dále přináší informace z konference NK, které se zatím jinde neobjevily: že od vyhlášení výsledků soutěže začala Národní knihovna narážet nejprve na drobné a později na stále větší tzv. technické problémy proč nejde uzavřít kupní smlouvu na pozemek pro stavbu.

Tyden.cz přináší zprávu s poměrně překvapivým titulkem: *Světoví architekti se postavili proti chobotnici*. Myslí tím UIA.

pátek 12. října 2007

40 zpráv (34 v denících, 1 v rozhlase, 1 v televizi – ale 9x odvysíláný příspěvek)

Aktualne.cz vydává text *Proč politici odstranili chobotnici z Letné?*, ve kterém bloggeři jednoznačně stojí o stavbu Národní knihovny podle Jana Kaplického.

Blisty.cz v textu *Kaplický: Politika ODS proti umění* komentují včerejší vystoupení Kaplického ve zpravodajství TV Nova jako nezvykle ostré a politicky vyostřené. A Ježek podle nich naopak chápe, že s politiky není možné válčit. Národní knihovna je podle nich veřejná stavba, která by měla národ spojoval, nikoli rozdělovat.

Podle Hospodářských novin (*Primátor Bém: Chobotnici odstěhujte*, s. 3) je knihovna připravena návrh upravit, podle Ježka je ale problém v tom, že nikdo z magistrátu jim neřekl, co mají změnit, aby mohla knihovna na Letné stát. Podle Vodrážky se nedá říct, o kolik stavba převyšuje únosnou hranici a zadavatel prý měl předložit více variant. Dále Hospodářské noviny uvádějí informaci o „technických problémech“, které podle Ježka začaly bránit podpisu smlouvy. Dále cituje výroky politiků.²⁰

Hospodářské noviny také přináší na stejné straně rozhovor s Ježkem, který říká, co všechno je možné udělat (*Ředitel knihovny Ježek: Jsme ochotní leccos změnit*).

Lidové noviny věnují knihovně opět titulní stranu, začínají s textem *Blob? Přebarvit a snížit!* Vyznění je, že Ježek tlačí na Kaplického, aby upravit návrh. Noviny opravují dřívější informaci, že se nemusí stavět vítězný návrh (což vyznívalo ve prospěch 2. nebo 3. ceny), ale musí prý stavět vítěz, tedy Kaplický. Podle předsedy ČKA Boráka tak knihovna vlastně nehledala vítězný návrh, ale architekta. „Tím pádem může na Letné vzniknout cokoliv od Jana Kaplického, který soutěž vyhrál. Nemusí to být vítězný projekt.“ *Podle Boráka to ale*

²⁰ Viz Příloha 3.

musí stavět Kaplický. Jedině jeho úmrtí by tomu zabránilo.“ Jen není zcela jasné, jestli to nabylo myšleno vážně, nebo jako ironie.

Lidové noviny – stejně jako Hospodářské noviny – věnují knihovně s. 3, tedy téma. Je na ní rozhovor s architektem Davidem Vávrou nazvaný *My bychom měli protestovat*. Říká v něm, že žijeme v turistickém ghettu a že pokud stavba bude odmítnuta, měli by se za ni postavit architekti. Dále je na stejné straně rozhovor s Janem Kaplickým nazvaný *„Je to mezinárodní ostuda“*. Tématu se také věnuje Zbyněk Peráček v komentáři *Všichni jsme na Letné* na s. 2. Ptá se, jestli má vypisovat soutěž, když její výsledek bude realizován jinde a kterou podrazí magistrát.

MF Dnes přichází s textem *„Chobotnice“ na Letné asi nebude* na s. 5 a na titulce sešitu Praha. První článek vychází z informace, že ODS se návrh nelíbí, proto Praha Národní knihovně odmítá prodat pozemek. To je jiná, než dosavadní interpretace situace. A zřejmě jako jediní přicházejí autoři se spekulací, že chobotnice možná nebude stát ani nikde jinde. Knihovna také prý odmítá možnost nové soutěže. Dále citují Ježka, že ho pěkně štve, že si prodej parcely nezajistil smluvně, protože Praha prý od počátku vystupovala jako partner. Druhý text nazvaný *„Chobotnici“ na Letné ODS nechce* přináší informaci, že náměstek primátora Pavel Klega uvádí, že půdorys zasahuje do parku a musel by se měnit územní plán. A připomíná neshody kolem financování plánovaného přesunu tramvajové smyčky. Knihovna namítá, že budova zasahuje na jiný pozemek po zásahu magistrátu, z textu ale není zjevné po jakém zásahu. Také uvádí, že přesun smyčky slíbilo uhradit město.

Tématu se věnuje i text *Knihovna je hezká, ale ne na Letné* na s. 3 pražského sešitu MF Dnes. Redakce oslovila 42 zastupitelů ODS ze sedmdesátičlenného sboru se stejnou otázkou: Jste pro stavbu „chobotnice“ na Letenské pláni? 39 jich odpovědělo. Mírná většina nesouhlasí, jen o málo méně jich neví, jen málo je výrazně pro (5 – 18 – 16).

Novinky.cz přináší malou anketu mezi architekty převzatou z ČTK s názvem *Architektům se Národní knihovna líbí, ale ne na Letné*. Například Vlado Milunič považuje místo za příliš vzdálené od metra, takže by ji dal jinam, ale stavba samotná se mu líbí.

Malý článek na titulce věnuje tématu i Právo s textem *Blob na Letné zřejmě nebude*. Přechází na s. 5. Například Petr Hulínský (ČSSD) v něm argumentuje vedle smyčky i nutností posunout městský okruh mimo územní plán a tím vícenáklady až ve výši 300 milionů. Citují také zřejmě květnové vyjádření Václava Klause: *„Pro mne je stavba pana Kaplického ošklivá a nemyslím, že je to proto, že jde o nesecešní, nekubistickou, nefunkcionalistickou stavbu. Nelíbí se mi sama o sobě.*“ Nové ne-styly?

Tématu se věnuje i bulvár – Blesk, Šíp i Aha, většinou na regionální pražské straně.

ČT 1 shrnuje včerejší informace do zpráv v 6 i 7 hodin na různých programech, celostátně i regionálně.

Regionální deníky otiskují text *Knihovna nechce novou budovu jinde než na Letné*, který formuluje zprávu tak, že Národní knihovna se navzdory odporu ODS nevzdává plánu mít novou budovu na vybraném místě. Několik mutací dokonce přináší krátkou zprávu přímo na titulní straně.

Pražský deník na s. 5 přináší text o knihovně s názvem *Rozděluje národ*. Základní článek o tématu je otištěn na s. 4 a nese název *Chobotnice na Letné naráží na odpor města*. V dalším textu na s. 5 nazvaném *Architekti protestují proti soutěži* prohlašuje, že UIA v dopise uvádí, že nepožaduje zrušení soutěže či úpravu výsledků. Na s. 4 také vychází rozhovor nazvaný *Jan Kaplický: Pro Česko je to ostuda*.

Komentáře se obvykle staví na stranu blobu, i když jejich autoři třeba nesdílejí nadšení s jejich příznivci. Padají i otázky, jak je možné, že se na problém smyčky nebo vyústění tunelu došlo až teď.

sobota 13. října 2007

22 zpráv (4 v rozhlase, 2 v televizi, 13 v denících)

Zprávy rozvíjej předchozí témata. Interpretace je, že pražští zastupitelé zablokovali prodej pozemku.²¹

Lidové noviny začínají již třetí den po sobě na titulní straně, tentokrát krátkou zprávou *Pražská ODS dělá na voliče dlouhý nos*, který pokračuje na názorové s. 10. Vladimír Bystrov v něm uvádí, že je jedno, jak to dopadne s blobem, důležitý je vzkaz, který nám posílá pražská ODS: už jen to, že konzervativní pravicoví politici dokážou uvažovat o tom, že pominou rozhodnutí stanoveného arbitra svědčí o tom, že nejsou politicky upřímní. Případná polemika totiž neuznává soutěž a předem dohodnutá pravidla a požaduje mocenskou regulaci přijímaných rozhodnutí. Takové popření soutěže pak vede buď k mravní a společenské anarchii, nebo k totalitě. Navíc kdo jim dal mandát rozhodovat o tom, co je krásné a co nikoli? Jsou to nekvalifikovaní laici. Na s. 4 (*Metropole*) pak následuje text *Architekti: Blob nelze přesunout*. Hovoří v něm architekti Roman Koucký a Jindřich Smetana, kteří knihovnu podporují, Vlado Milunič by ji raději viděl na Klárově blíž metru, spoluautorovi Sazka arény Letná připadá nevhodná. Shodují se ale, že stěhovat ji je nesmysl.

Titulní strana sešitu MF Dnes Praha přináší text „*Chobotnice*“ na *Letné asi nebude. A co stadion?* a hovoří o dalších možných projektech jako stadion nebo akvárium. Odkazuje také na téma na s. B3.

Podle serveru novinky.cz se v textu *Knihovna už stála 20 miliónů, ale spor je zase na začátku* zastupitelé dožadují většího množství podkladů, aby se mohli rozhodnout. Podle primátora ale stále není téma na pořadu jednání.

Právo přináší na s. 3 text *Unie architektů potvrdila Kaplického vítězství*, tedy interpretuje výrok v duchu výkladu Národní knihovny.

Ve vyjádřeních se objevuje architekt Jakub Cigler, který například říká, že na Letné by rád viděl udržovaný park. Nikdo ho ale nedává do souvislosti s jeho plánovanou spoluprací na realizaci stavby Jana Kaplického (hovoří např. v textu MF Dnes „*Chobotnici*“ ne, *žraloky ano*, sešit Praha, s. 3).

Nova přichází v Televizních novinách se zprávou nazvanou *Spory o "chobotnici"*, kde zazní, že Kaplický uvažuje o tom, že se bude s hlavním městem soudit, pokud se mu nepodaří postavit knihovnu tak, jak ji navrhl.

V Lidových novinách vychází pod názvem *Snad Klaus nevolá Bémovi kvůli blobu* rozhovor týdne Jany Machalické s Vlastimilem Ježkem. Ten otevřeně přiznává, kde všude Národní knihovna za stavbu nové knihovny lobbovala. Popisuje také, jak magistrát brzdil smlouvu o prodeji pozemků a jak se v už odsouhlasené verzi smlouvy najednou objevil požadavek na uhrazení nákladů za přesun tramvajové smyčky.

Magistrát (nebo zastupitelé za ODS) zřejmě pořádal mimořádnou tiskovou konferenci, na které Klega uvedl, že se návrh roztáhl i na sousední pozemek.

neděle 14. října 2007

15 zpráv (5 v rozhlase, 4 v televizi, 3 na webech deníků)

V *Otázkách Václava Moravce* na ČT1 zasedl ministr kultury Václav Jehlička a bývalý ministr kultury za ČSSD Vítězslav Jandák. Jehlička označil akci za amatérskou, ovšem nikoli ze strany ředitele Národní knihovny (toto jeho vyjádření přijde až za rok). Jeho názor zní: Ježek dostal zadání postavit novou knihovnu, šel za zastupiteli Prahy a oni mu dali pozemek. Jandák doplňuje, že to není amatérské, že v Praze zvítězila betonářská lobby. A že to vypadá, že mají lidé méně čist a více sportovat. Ukazuje se, že Jehlička je k místu pro stavbu

²¹ Od tohoto data nezabíhá analýza do detailních rozdílů mezi rozdíly v interpretaci ze strany jednotlivých médií.

zdrženlivý a vítal by stanici metra přímo pod knihovnou, Jandák je jednoznačným zastáncem návrhu i místa. Avizována je schůzka primátora Béma s ministrem Jehličkou.

V TV Nova byl příspěvek interpretován jako hádka Béma a Kaplického, podle všeho byla vyjádření jen konfliktně postřihána. Mimochodem Bém jako jeden z argumentů používá, že peníze na stavbu knihovny nebyly nikdy garantovány. Což ovšem není jeho starost, i kdyby tomu tak bylo.

ČTK vydává text *Kaplický připustil, že knihovna nemusí v Praze stát*. Není ale jasné, zda nebude stát v Praze (a tudíž nikde), nebo ji chtějí politici posunout až za Prahu (tedy na jiné místo), nebo ji snad v jiném městě zamýšlí postavit sám Kaplický.

pondělí 15. října 2007

50 zpráv (26 v denících, 2 z toho bulvární, 11 v rádiích, 1 v televizi, 3 v týdenících)

Na aktualne.cz vychází text *Verdikt o knihovně patří architektům, řekl úřad*. Uvádí se v něm, že Úřad na ochranu hospodářské soutěže se ani napodruhé nebude zabývat soutěží na knihovnu. Podnět mu dal ateliér *HŠH architekti*. Právě pro ně je výrok nepochopitelný, obracejí se tedy na šéfa úřadu Martina Pecinu.

Portál ČTK ceskenoviny.cz vydává článek *Ředitel NK: Praha byla u soutěže na knihovnu od počátku*. Podle něj primátor Bém uvádí, že Národní knihovna vypsala soutěž na jiné pozemky, než jí město poskytlo. Chce se také kvůli tomu vrátit předčasně z návštěvy Moskvy. V textu je informace, že útvar rozvoje města přišel s tím, že by bylo potřeba na jedné straně pozemek ubrat a na druhé přidat, protože přes část původně vymezeného pozemku povede silnice. Začal proces změny územního plánu, neboť nová část je v něm vedena jako zeleň, i když je na ní fyzicky asfalt. Změnu však schválila jen rada (v lednu 2007), nikoli zastupitelstvo. „*Pavel BÉM, primátor hlavního města Prahy /ODS/: A já se tedy ptám, proboha, proč za toto všechno mají nést odpovědnost pražští zastupitelé? Vždyť ti jsou v tom úplně nevinní!*“, doplňuje informaci v Událostech dne v 18 hodin na stanici Český rozhlas Hradec Králové.

ČTK vydává i zprávu *Kaplického knihovna zasahuje i na jiné než schválené pozemky*, ve které je obsažena informace, že Kaplického návrh se roztáhl i na sousední pozemky, které Praha k prodeji neschválila. Je to zřejmě těch několik metrů, o kterých již dříve hovořil Ježek.

Lidové noviny mají Kaplického opět na titulce, i když jen začátek textu. Poutá na stránku *Metropole*. Titulku tématu věnuje i *Pražský deník*.

Český rozhlas 1 – Radiožurnál přináší dvacetiminutový rozhovor Martina Veselovského s předsedou České komory architektů Daliborem Borákem (*Rozhovor s prezidentem České komory architektů*). Ptá se ho na porušení podmínky, zda je Kaplický členem ČKA, na další postup a optimální řešení.

Názor Pavla Béma na návrh Národní knihovny se dál vyostřuje, pro MF Dnes uvedl, že návrh je „*v tak arogantní disharmonii s celým svým blízkým i vzdáleným okolím*“, že z pohledu zásahu do urbanismu města se nedá srovnat s Tančícím domem, s nímž bývá porovnáván.

Portál iDnes.cz začíná svůj text: „*Pražský primátor Pavel Bém se kvůli vyhrocené diskusi o stavbě Národní knihovny na Letné předčasně vrací z návštěvy Moskvy. Autor ‚chobotnice‘ Jan Kaplický podle něj nemá právo zpochybňovat rozhodnutí magistrátních úředníků. Svými slovy prý projekt vážně ohrozil.*“ (*Bém se kvůli chobotnici předčasně vrací z Moskvy*).

Podle Respektu (*Bude knihovna na Letné?*, s. 06) se neví, jak klub ODS ke svému zamítavému stanovisku dopěl, protože podle dostupných zdrojů že žádná debata nevedla.

Ranní poznámka Ivana Hoffmana na ČRo 1 – Radiožurnálu pojmenovává nastalou situaci následovně: „*Potíž je v tom, že se k architektonické studii vyjadřují politici. Vesměs*

jde o laiky, kteří si myslí, že s mandátem zastupitelé obdrželi vkus. Tím pádem mají za normální, že nás informují, zda se jim návrh líbí, či nelíbí.“

úterý 16. října 2007

55 zpráv (29 v denících, 4 z toho bulvární, 9 v rádiích, 3 v televizích)

Blesk přináší na s. 5 zprávu *Knihovna na Letné: Bude tam hotel?!* s informací, že o lokalitu na Letné, kde měla stát Národní knihovna, má zájem jedna finanční skupina, která tam chce stavět hotel. Tato zpráva se objevuje s odstupem času ještě jednou, v Hospodářských novinách.

ČTK publikuje na serveru ceskenoviny.cz zprávu *Premiér: Stavba Národní knihovny není prioritou vlády* a není tudíž jisté, že na ni vláda vyčlení peníze. Topolánek proto označil současné mediální dění za virtuální realitu. Podle něj jsou vládními prioritami Národní muzeum a Klementinum. Vedení knihovny se přitom odvolává na dvě vládní usnesení z roku 2006.

Městský radní pro územní rozvoj Martin Langmajer (ODS) uvedl, že náhradním místem pro Národní knihovnu by mohl být Strahov, text dále uvádí, že podle regulí UIA sem ale zřejmě nebude možné umístit návrh od Jana Kaplického. Informace se objevuje ve zprávě ČTK *Nová knihovna by mohla být místo Letné na Strahově*. V textu je rovněž informace, že město teď vypisuje soutěž na urbanistickou studii Letné. Pár dní nazad ale primátor říkal, že se na ní pracuje a že ji v dohledné době bude mít v ruce. Tím se mimochodem operuje po celou dobu kauzy: buď bude v dohledné době hotová, nebo se na ni vypíše soutěž. V průběhu sledovaného období ale studie zřejmě nikdy nebyla k dispozici.

Následně média opakují, že knihovna se opravdu bude zřejmě přesouvat. Média se také pozastavují nad vývojem názorů Pavla Béma i nad jeho aktuální reakcí na návrh Jana Kaplického. Klegovi se také podařilo rozšířit informaci o zasahování do jiných pozemků, aniž by bylo zveřejněno, že k tomu pravděpodobně došlo na popud Útvaru rozvoje MHMP a že tento útvar také schválil podmínky soutěže.

Hospodářské noviny otevírají téma na titulní straně textem *Chobotnice na Letné nebude, rozhodl Bém*. „‘Taková stavba nemůže stát pět set metrů od Hradu. My nepotřebujeme novou dominantu, nový hrad ve tvaru chobotnice, zpuštěné fialové oko, které se dívá na Prahu,’ řekl včera na adresu Kaplického návrhu primátor.“ Podle listu se tak Bém dostal do konfliktu s Ježkem, Kaplickým i sám se sebou. Na titulní straně Lidových novin je komentář Miloše Čermáka *Udělejte gesto, nechte na Letné postavit blob*.

A konečně přichází trocha bulváru – revue.iDnes.cz přináší zprávu *Architekt Kaplický si tajně vzal filmovou producentku*.

V *Televizních novinách* TV Nova se v příspěvku *Spor Pavla Béma s Janem Kaplickým* pokračuje objevilo tvrzení Pavla Béma, že rozdíl v posunutí pozemku je o šest tisíc metrů čtverečních oproti plánu. V živém vysílání mimochodem primátora pozvali k debatě s Janem Kaplickým.

Český rozhlas 1 – Radiožurnál tématu věnuje *Duel Radiofóra (Stavba nové budovy Národní knihovny)* v 18 hodin. Hosté po telefonu byli Bém a Ježek, ve studiu byl Vodrážka. Ježek už trochu ubírá na smířlivosti a je nutno říct, že Vodrážka neví, o čem mluví.

V Denících je publikován text *O chobotnici mají zájem jiné země*, který vychází z informace Bohdany Stoklasové z Národní knihovny, že knihovníky návrh velmi zajímá a čekají, až ho Češi smetou ze stolu, aby ho mohli realizovat u nich.

středa 17. října 2007

64 zpráv (30 v denících, 5 z toho v bulváru, 11 v rádiu, 4 v televizi)

Aktualne.cz přináší zprávu, že se zítra uskuteční živá debata architekta Kaplického s primátorem Bémem. Speciál Televizních novin ponese název *Boj o chobotnici*.

Blesk.cz přináší zprávu *Svatba architekta Kaplického: Ženu má o 40 let mladší!* pojednávající o pondělní svatbě s televizní a filmovou producentkou Eliškou Fuchsovou. Zprávu opakuje deník 24 hodin a další bulvární plátky.

Impulsy Václava Moravce přinášejí informaci o petici umělců a architektů na podporu knihovny v reakci na postoj ODS a primátora Béma (informace ze serveru ceska-media.cz *DOKUMENT: Impulsy V.M.: Václav Jehlička – ministr kultury*). Hostem je ministr Jehlička. Uvádí, že knihovna je prioritou už předchozí vlády, ale nejsou na ni peníze. Dále říká, že s žádnými penězi na letošní ani příští rok ministerstvo nepočítá, protože není pozemek a nejsou provedeny přípravné práce. Vyhýbá se termínu pozastavení projektu, říká, že bude posunut. Podle něj chybí když ne celonárodní, tak alespoň celopražská diskuse, vývoj hodnotí jako překotné stavění na Letné. Říká, že o knihovně nemůže rozhodnout, že není ministr financí ani premiér. Situaci by chtěl zklidnit a zasednout za jednací stůl.

ČTK na serveru ceskenoviny.cz přináší text *Architekti a umělci sepsali petici za Kaplického stavbu*. Podle textu petice je projekt mimořádným architektonickým dílem a zapadá do prostoru, který byl pro stavbu vybrán. Organizátorem petice je Jiří Černický. V petičním výboru jsou dále architekt David Vávra, ředitel Centra pro současné umění Ludvík Hlaváček, historik architektury Zdeněk Lukeš, designéři Jan Němeček a Michal Froněk (*Olgoj chorchoj*), rektor Vysoké školy uměleckoprůmyslové (VŠUP) Pavel Liška, prorektor Akademie výtvarných umění (AVU) Jiří Ševčík a galerista Alberto Di Stefano.

Petici je věnováno hodně výstupů.

Na ČRo Rádio Česko je rozhovor s Evou Jiříčnou.

Knihovna se opět stává tématem vydání MF Dnes a Lidových novin, Lidové noviny se přitom snaží zmapovat vývoj postojů primátora Béma (s. 3, *Proč Bém otočil a blob už nechce*). Redakci lidé, kteří mají blízko k pražským politikům a soutěžní porotě řekli, že Národní knihovna doplatila na to, že vyloučila prezidenta Klause z rozhodování. Bém nejen že má blízko ke Klausovi, ale svým postojem chce získat body v očích veřejnosti. Bedlivě proto sleduje průzkumy veřejného mínění. Na téma poutají dva texty na titulní straně.

Na titulní straně MF Dnes vychází text *Premiér potopil chobotnici*. Uvádí se v něm, že po včerejšku je téměř jisté, že chobotnice na Letné nebude. Věnují se také primátorově názorovému obratu. Na s. 3 pan přináší deník rozhovor s Pavlem Bémem *To nebyl já, podepsal to za mě*. Tvrdí v něm, že od začátku proti návrhu protestoval a byl jediný z poroty, kdo s ním nesouhlasil. Tvrdí, že pod rozhodnutím poroty není podepsán on, ale Kněžínek, protože ho k tomu Ježek donutil a protože on by takový protokol nikdy nepodepsal. O Kněžínkovi tvrdí, že neměl hlasovací právo. Očividně tedy nezná pravidla architektonické soutěže a princip fungování porotců a náhradníků. K textu v publikaci *Oko nad Prahou* říká, že to, že ho pod text Ježek podepsal, ještě neznamená, že je Bém jeho autorem. Argumentaci stáčí k tomu, že „celý slavný pan Ježek“ vypsál soutěž na jiné pozemky, než které mu byly přislíbeny. Na iDnes.cz pak vychází text s názvem *Ježek: Nebyl bych proti referendu o „chobotnici“*.

Hospodářské noviny se vracejí k tématu zastavení Letné v textu *Letná: nejen chobotnice budí vášně a spory* na s. 5. Tématem je hlavně tunel Blanka, obří oceanárium a regulace Letné.

Dalším opakujícím se tématem je informace, že stavba nové budovy Národní knihovny není prioritou vlády. Je to prohlášení premiéra Topolánka, které dříve opakoval i ministr kultury Jehlička. Prioritou je podle všeho Národní muzeum a rekonstrukce Klementina. Média také probírají umístění místo Letné na Strahově.

Události ČT přidávají, že kromě pražských zastupitelů se do kauzy zapojily i politické strany, kterým se nelíbí díkce ODS. Informují také o petici umělců a architektů. Poslanec za KSČM Pavel Kováčik, který je členem poradního sboru ředitele Národní knihovny, uvádí, že mu debata připadá jako nepřipustný zásah do autorských práv.

Na virtually.cz vychází text Pavla Béma (napsaný pravděpodobně pro Hospodářské noviny) s názvem *Raději risknu novou soutěž*.

čtvrtek 18. října 2007

81 zpráv (48 v denících, 4 z toho v bulvárních, 2 v rádiu, 9 v televizích, ale na ČT opakovaně vysílaných, 3 v týdenících)

Tématy dne jsou petice, duel Kaplického a Béma na Nově a neúspěšná snaha poslanců zařadit Národní knihovnu na jednání Poslanecké sněmovny.

Dvacetiminutovou debatu na Nově, která je avizovanou událostí dne, sledovali redaktoři aktualne.cz, kteří přinesli zprávu *Online: Sledovali jsme TV duel o chobotnici na Letné*. Důležitou událostí, která ovlivnila průběh celé debaty, bylo, že v den konání pořadu se oba aktéři na dvě hodiny sešli a poprvé tak mohli hovořit osobně. Avizovaná konfrontace proto nenastala. Velký prostor v duelu byl věnován anketám. Bém řekl, že o návrh Jana Kaplického v Praze stojí, že soutěž byla vypsána na jiné pozemky a že je to chyba Národní knihovny. Hádkami si prý pánové nechtějí kazit dobrou náladu a shodli se i na tom, že je potřeba situaci rychle řešit. Bém opakoval, že bude potřeba najít jiné místo. Také navrhl vytvořit pracovní skupinu k umístění Národní knihovny. Lidovky.cz v textu *'Boj o chobotnici' se změnil v selanku* komentují, že duel se kvůli předchozí schůzce aktérů obešel bez větších názorových střetů a uvádějí výsledek diváckého hlasování: 69% chce blob na Letné, 31% ne. Duel na Nově následně kritizuje řada médií, bulvár se zvláště zaměřuje na jeho moderátorku Pavlu Charvátovou, která svůj návrat na televizní obrazovku nezvládla.

Po ostatních denících se výrazněji zapojuje i Právo, které přináší na titulní straně v článku *Jehlička: Ministerstvo Ježkovi na blob peníze neslíbilo* prohlášení ministra kultury Jehličky, že na stavbu knihovny nikdy peníze neslíbil. Ježek na to reagoval překvapeně, v červnu se hovořilo o Fondu národního majetku. Ježek rovněž uvedl, že pokud by se nepodařilo postavit návrh Jana Kaplického, novou soutěž už by knihovna nevypsala. Právo také přináší na s. 5 zprávu *Místo blobu na Letné velký stadión na Strahově*, podle které Praha 6 přichází s návrhem využít pro Národní knihovnu sletový a spartakiádní stadión na Strahově. Nešlo by o přesunutí stavby, ale využití stadionu pro účely knihovny, Památníku národního písemnictví i obsahu depozitáře z Hostivaře.

Titulní strana Lidových novin nese článek *Petice na obranu blobu*. Organizátoři prý reagují na diletské výroky politiků. Kromě dalších článků avizuje server lidovky.cz podle nich exkluzivní text Václava Havla *Průměrnost vítězí*. Lidovky.cz informují i o vzniku petice proti Národní knihovně, která vznikla v okruhu kolem divadla Ta Fantastika. Stavba má podle ní vyrůst na jiném místě. Právo přináší informaci, že další petice na podporu knihovny vznikla na stránkách www.paroubek.eu/petice. Tu zatím jiná média nepostřehla (*Architekti podepisují petici za chobotnici*, Právo, s. 5). Další den o ní Právo referuje jako o „další petici, která koluje na internetu“ a upozorňuje, že se přesunula na adresu www.mywww.cz/petice bez toho, že by se víc zamýšlela nebo upozorňovala na roli Jiřího Paroubka.

Do hry se zapojuje brněnský primátor Roman Onderka s podporou návrhu, že Kaplického návrh by se mohl realizovat v Brně, v řečkovických kasárnách. Přichází s tím například server aktualne.cz v textu *Primátor Brna by Kaplického knihovnu usadil do kasáren*. Ozvala se prý i Bratislava a zájem mají i v Edinburghu. V Brněnské mutaci MF Dnes se připojuje šéf brněnských památkářů Petr Kroupa, že když v Brně, tak by chobotnice měla být v centru (*Památkář: Chobotnici do centra*, s. 2). Celostátní MF Dnes pak dává *chobotnici* taky na titulku v textu *Bude Kaplického chobotnice v Brně?*

V pražském sešitě MF Dnes je navíc na s. 2 rozhovor s Ivanem Zachariášem *Dát na veřejný vkus, to je hrob*, první půlka se věnuje Janu Kaplickému a blobu.

Pražský deník přináší na s. 4 text *Zachraňte chobotnici, volají čeští umělci. Atmosféra kolem kontroverzní stavby houstne*. V něm se mj. uvádí, že Pavel Bém nebyl podle svého tvrzení v mezinárodní porotě za Prahu nebo jako primátor, ale reprezentoval pouze sebe.

Poslanec Kováčik, citovaný předchozí den, oponuje Topolánkovi, že nová budova je v prioritách vlády a cituje z návrhu rozpočtu. Děje se tak na serveru ceska-media.cz, která přebírají zprávu ČTK *Šéf poslanců KSČM Kováčik brání Kaplického projekt knihovny*.

Hostem pořadu ČRo 1 – Radiožurnálu *O kom se mluví* je předseda zastupitelského klubu ODS na pražské radnici Pavel Žďárský.

Tyden.cz přináší zprávu ČTK *Balbinova poetická strana otevřela svou národní knihovnu*, ve které stojí: „V balbinovské dřevěné knihovničce, kterou je podle autorů možné zvýšit, snížit, přebarvit a v případě, že by se ukázaly další potřeby změn územního plánu, i kamkoli přesunout, je na jednotlivých policích vyhrazeno místo zejména pro spisy Václava Klause. Rozděleny jsou na filozofická a historická díla, cestopisy, disidentské spisy a zvláštní místo čeká i na díla ekologická.“

Aktualne.cz interpretuje dění v textu *Spor o chobotnici z Letné: ODS porušuje slib voličům*. Podle něj ODS vlani slíbila, že podpoří stavbu Národní knihovny na Letné.

pátek 19. října 2007

63 zpráv (41 v denících, 3 z toho v bulváru, 4 v rádiích, 8 v televizích, 4 v týdenících)

Na duel Kaplického a Béma se dívala polovina lidí, co měli zapnutý televizor, tedy přes půl milionu domácností. Tématy jsou dále obraceči názorů: Pavel Bém, petice proti Letné a spory o pozemek.

ČRo 1 – Radiožurnál interpretuje výsledek včerejšího duelu jako shodu Kaplického a Béma na tom, že knihovna Jana Kaplického by v Praze stát měla. Hlavní zpravodajská relace ČT přináší zprávu *Debata o novou budovu Národní knihovny na Letné*. Podle exkluzivního průzkumu agentury STEM by 60 % Pražanů Kaplického knihovnu chtělo; 43 % pak na Letné. Oproti tomu 56 % obyvatelů Česka ji nechce. Líbí se voličům ODS, ½ lidí nesouhlasí s chováním primátora Béma. Upřesňuje se také informace o pozemcích – stávající návrh stojí z 20 % na určených pozemcích.

Na serveru iHned.cz vychází zpráva ČTK s názvem *Podle NK iniciovala změnu pozemků Praha*. Poměrně podrobně se v ní popisují dohody na postupu, které v případě pozemků probíhaly: posun o 2 tis. m² jedním směrem, tedy nikoli rozšíření pozemku. Novinky.cz ji interpretují jako *Knihovna odmítá vinu za problém s pozemky*.

Lidové noviny na titulní straně uvádějí článek Václava Havla *Průměrnost vítězí*, který zabírá celou stranu 3. Na pražské stránce (s. 6) pak vydávají článek *Autor blobu oželel svatební cestu*.

MF Dnes má opět knihovnu jako téma, tentokrát se hovoří o komisi, která rozhodne o chobotnici a kterou Bém avizoval v televizním duelu. Interpretace stavu je: už to vypadalo, že knihovna stát nebude, ale teď se bude znovu jednat. Brněnský sešit MF Dnes na to navazuje textem *Přesunutí chobotnice do Brna? Bez šance*. Argumentem je, že přesun budovy je právně vyloučen. V jihomoravském vydání je knihovna tématem regionálního sešitu.

Aktualne.cz přináší zprávu *Exkluzivně: Víme, jak to je s pozemky pro Kaplického*. Podle ní se primátor Bém po čtvrtčním duelu dostal pod palbu kritiky: buď je fatálně neinformován, nebo lže. Řeč je o pozemcích, které podle důkazů, které má redakce s dispozicí, knihovně přidělilo město. V článku hovoří bývalá šéfka Útvaru rozvoje města Praha Světlana Kubíková, která potvrzuje Ježkovu verzi a uvádí, že chobotnice by se vešla i na původně schválený pozemek, kdyby se návrh trochu upravil.

MF Dnes v pražském sešitě přináší obsáhlý rozhovor s primátorem Bémem *At' si to vypije pan Ježek. A do dna*. Podle redaktorky Bém odmítá převzít jakoukoli zodpovědnost,

prý za všechno může Národní knihovna a Ježek. Jde až tak daleko, že uvádí, že Jan Kaplický jeho hlasem nevyhrál. Celý rozhovor je velmi arogantní.

Právo na s. 2 přináší zprávu *Ve státním rozpočtu je na blob 1,8 miliardy*, o návrhu se podle všeho právě jedná a podrobnější informace o rozpočtu jsou na s. 299. Zpráva tak popírá Jehličkova (i Topolánkova) slova, že se nejedná o vládní prioritu a že na stavbu nejsou peníze. Uvidí se, jestli poslanci návrh schválí, vládou prošel již před měsícem. Ukazuje se, že včera měl tiskovou konferenci poslanec za KSČM Kováčik, který s informací o rozpočtu přišel, ale citovalo ho jen Právo. Ani aktivističtí novináři tedy zřejmě nepřijímají informaci od komunisty, byť by to bylo „pro dobro věci“.

Další petici na podporu Národní knihovny vytvořila Studijní a vědecká knihovna Plzeňského kraje. Podle ní nepatří Národní knihovna ani jednomu politikovi, ani jednomu primátorovi a měli by o ní v klidu rozhodnout knihovníci. Jedná se už o třetí petici v řadě.

Tématu se hodně věnuje i Pražský deník a dva texty vycházejí v celé řadě mutací Deníku (celkem v 74 případech u článku *Architekti: Zachraňte chobotnici na Letné* a v 62 u textu *O podivné diskusi kolem knihovny*).

Metro přichází na titulní straně se zprávou *Kaplického knihovnu chtějí také v Brně*.

sobota 20. října 2007

28 zpráv (24 v denících, z toho 3 bulvární, 1 v rozhlase)

V návštěvnickém centru Budějovického budvaru je výstava návrhů *Oko nad Prahou*. Krátkou zprávu v popisce k fotografii o tom uvádí Českobudějovický deník v textu *FOTO – OKO NAD PRAHOU V METROPOLI* na kultuře na s. 30. Vystaveno je osm finálových návrhů.

Na titulní straně Lidových novin vychází text *Ježek vrací úder: Přemístit blob mohu jen já*. Ježek reagoval na televizní duel, respektive Bémovu snahu najít jiné místo a upozornil na to, že majitelem návrhu je Národní knihovna. Lidové noviny komentují i debatu na Nově a přináší rozhovor Renaty Kalenské s historikem umění Zdeňkem Lukešem s názvem *Je mi líto, že se chudák Bém tak trápí*. Titulní strana přináší i názor Petra Koláře *Zápas husy s chobotnicí* popisující debatu na Nově. Na s. 2 se pak ještě objevuje text *Blob: odsun, či vyhnání?* Lidovky.cz pak publikují text Václava Havla *Originalita versus banalita*.

MF Dnes přináší na s. 2 text *Do nové soutěže nepůjdu, říká architekt*. Zazní v něm, že nová komise, jejíž zřízení avizoval v televizi Bém, podle Kaplického nic nevyřeší. Odlétá do Londýna a vrátí se za měsíc. Na stejné straně se deník věnuje tchánovi Jana Kaplického, vítězství jeho klisny a svatbě Elišky Kaplicky. Tím se Kaplického reflexe i s relativně seriózních denících posouvá od díla k osobnosti.

Právo na s. 3 v článku *Osud blobu na Letné v rukou ODS. Ta je proti* uvádí, že Ježek den předtím doložil jednání o pozemcích. Text obsahuje podrobný popis vývoje s pozemky: Ježek zřejmě pět měsíců neodpověděl na dopis z magistrátu stran upozornění, že projekt zasahuje na jiné pozemky. Na této změně se zřejmě dohodl s územním rozvojem a jeho tehdejší šéfkou Světlanou Kubíkovou. Změna byla logická, ale rada se k ní očividně nikdy nevyjádřila.

Pražský deník opakuje včerejší zprávu Práva, že peníze na knihovnu jsou v rozpočtu plánované (s. 2, *Peníze na knihovnu jsou*).

Komentáře většinově brání knihovnu, respektive Ježka před ODS a Bémem. Kaplický se sice účastnil debaty, ale tím, že nebyl útočný, nikoho nepopudil. A Ježek se stal poškozenou stranou, respektive tím, na koho útočí strana, které už má každý po dost pro její aroganci, proto už z principu Ježek získává body.

neděle 21. října 2007

22 zpráv (6 na webech deníků, 2 v týdeníku, 5 v rozhlase, 5 v televizích)

V textu aktualne.cz *Fotografie z budoucnosti: Letenská pláň 21. století* zazní z úst starosty MČ Praha 7, že Útvar rozvoje města chystá soutěž na celou pláň. Bém ale uváděl, že v dohledné době bude mít studii v ruce.

ČTK přináší na serveru ceskenoviny.cz zprávu *Ježek: Národní knihovna přijde na 3 miliardy*. Na základě *Otázek Václava Moravce* se v ní uvádí, že Ježek vyhrožuje, že prodloužení termínů stavbu prodraží. Na konci textu je uvedeno, že Národní technická knihovna namísto plánované 1,8 mld. bude zřejmě stát 3,2 mld. Je zajímavé, že kolem její výstavby a navýšení rozpočtu se nekoná žádný velký humbuk. Stejný server přináší zprávu *STEM: Většina Pražanů nesouhlasí s Bémovým postojem ke knihovně*. Podle ní více než polovina Pražanů nesouhlasí s postojem Béma; souhlasí s ním a přesun na jiné místo schvaluje 22 % Pražanů. V rámci celé ČR s ním souhlasí 35 % respondentů a 40 % s ním nesouhlasí. Bémovi kritici jsou pak sympatizanti ODS. ¼ občanů Česka by si knihovnu na Letné přála, jiné místo by pro ni hledala 1/3 lidí. 30 % si myslí, že knihovna by podle návrhu Jana Kaplického neměla vyrůst vůbec. Mezi Pražany má návrh podporu 43 % lidí, jiné místo by hledala ¼ lidí. 22 % Pražanů by knihovnu nestavělo vůbec. Velmi se líbí návrh 13 % obyvatel země, spokojeno je dalších 31 %. Vůbec se nelíbí ¼ Čechů a nelíbí dalším 31 %. Obyvatelé Prahy jsou návrhu nakloněni více: 60 % se líbí, 40 % nelíbí.

Kromě toho, že se chobotníci věnuje Václav Moravec, který debatu protahuje na ČT 24 do druhé části *Otázek*, bere si ji za téma i Nora Fridrichová ve *168 hodinách*. O Otázkách Václava Moravce pak pochopitelně referují *Události*. A je to po čase prokazatelně zpráva číslo jedna.

O prodražení Národní knihovny v případě oddálení realizace referuje rozhlas i servery deníků a Týdne. Server iHned.cz vystoupení Ježka interpretuje jako pozitivní hodnocení, podle něj jsme se v uplynulém týdnu posunuli blíž k realizaci Národní knihovny.

Téma se dostává i do Střepin TV Nova pod názvem *Pravdy Pavla Béma*.

Nedělní blesk zveřejňuje obsáhlý rozhovor s Janem Kaplickým *Architekt Jan Kaplický (70): Svatební cestu mi zaplatí Bém*. Podle Nedělního blesku do hry vstupuje Izrael, respektive její velvyslanectví. Tomu prý bylo v roce 1990, když přebíralo budovy sousedící s pozemkem pro Národní knihovnu přislíbeno, že žádná stavba v sousedství nebude jejich ambasádu z bezpečnostních důvodů převyšovat. Izrael prý proto neoficiální cestou vyvinul velký tlak na českou vládu („*Chobotnice*“: *Kde je opravdu*, s. 2). Tato zpráva už se později nikde jinde neobjevuje.

pondělí 22. října 2007

45 zpráv (25 v denících, z toho 3 bulvární, 15 v týdenících, 1 v rozhlase)

ČTK reaguje na dnešní text prezidenta republiky v MF Dnes a vydává zprávu *Klaus: Kaplického atak na politiky ODS je útokem na demokracii*. „Podle Klause jde ve sporu o Národní knihovnu především o podstatu demokracie, o rozdíl mezi soukromým a veřejným a o otázku rozhodování o věcech veřejných.“ Pokud je on hlavním hybatelem, mohl ucítit jisté zklidnění, a proto vytáhl do dalšího útoku. O textu referuje řada médií, Lidové noviny jej interpretují: *Prezident pokáral Kaplického*.²²

O možném prodražení referují na základě včerejšího televizního pořadu a následné zprávy ČTK tištěná média. Lidové noviny přinášejí text na stránce *Metropole*, téma avizují na titulní straně.

²² Originální text se však ve výběru monitoringu neobjevil.

Titulní stranu celkem výjimečně věnuje tématu knihovny i Právo, když se na ní objevuje text *Ježek: knihovna přijde na 3,2 mld.* Zprávu na titulní straně přináší i Pražský deník (*Chobotnice podraží: 3 miliardy*).

Chobotnici se věnují Respekt i Týden, ten výrazně (6 textů v tištěné verzi včetně rozhovoru s Janem Kaplickým a jedna zpráva na webu). Literární noviny přináší rozhovor s Václavem Jehličkou *Být ministrem není příliš hezký život*.

úterý 23. října 2007

24 zpráv (19 v denících, 3 z toho bulvární)

Deník 24 hodin přináší informace o petice Strany zelených na záchranu Letné (s. 03 *Záchrana Letenské pláně pokračuje*). Prý už v září pod ni připojil podpis Václav Havel. Nesouhlasí s oceanáriem a fotbalovým stadionem, a protože se pod petice podepsalo už tisíc lidí, zastupitelstvo se jí musí zabývat.

Na titulní straně Lidových novin vychází text *Prahu čeká demonstrace za blob*. Plánovaná demonstrace se uskuteční ve čtvrtek na Mariánském náměstí před budovou magistrátu. K architektům – iniciátorům petice – se připojí i herci, akci totiž organizuje umělecké vedení činohry Národního divadla. Evropská nadace R. M. Rilkeho chce také vyhlásit národní sbírku.

Architekt Martin Roubík zase inicioval otevřený dopis architektů ministerstvu kultury, že soutěž na Národní knihovnu byla zmanipulovaná. Píší to novinky.cz v textu *Architekti předají ministerstvu protest kvůli Kaplického knihovně*.

Bém se tajně sešel s Ježkem je titulěk Pražského deníku na s. 2. Jednalo se prý o expertní komisi, výsledky se zveřejní ve čtvrtek.

V textu MF Dnes *Která minulost se smí připomínat?* na s. 2 se zmiňuje prohlášení Jana Kaplického, že lidem z Národní knihovny ministerstvo zakázalo o knihovně mluvit.

středa 24. října 2007

35 zpráv (17 v denících, 5 v týdenících, 5 v televizích)

Ukazuje se, že otevřený dopis 22 architektů obsahuje požadavek, aby ministerstvo kultury zajistilo prohlášení výsledků soutěže za neplatné. Ježek dříve uváděl, že soutěž může zrušit pouze UIA, signatáři uvádějí, že to může udělat její vypisovatel, tedy Národní knihovna nebo ministerstvo jako její zřizovatel (ceskenoviny.cz, *Kritici soutěže na knihovnu chtějí, aby ji ministr zrušil*). Martin Roubík je hostem *Dobrého rána s ČT*.

ČTK také publikuje text *CVVM: Bémova popularita poklesla o šest procent*. Uvádí, že primátor přišel o pozici nejoblíbenějšího politika. Pokles ovšem nesouvisí s Národní knihovnou, výzkum probíhal před debatou, ale odráží debaty o olympiádě v Praze.

Lidové noviny přináší ke knihovně téma, dnes zaměřené kulturně-historicky: text *Superprofesor vs. zlý architekt* na s. 3 se zaměřil na reflexi debat a humor kolem Národní knihovny. V textu *Co je to blob? Příšera z hororu* se věnují slovu blob a stejnojmennému filmu. Lidovky.cz přináší text *Na Letné může stát jiný blob*, podle zdroje z primátorova okolí to vypadá na dohodu na stavbě na Letné a na úpravě parametrů knihovny Jana Kaplického. Dohoda prý bude rozumná a ředitel Ježek spokojený.

Asi nejčastějším titulkem (zvláště pro televizi a rozhlas) je *Boj o chobotnici na Letné* v různých obměnách. Slovo boj se v souvislosti s blobem, knihovnou nebo Kaplickým objevilo ve vzorku zpráv celkem 33x.

čtvrtek 25. října 2007

59 zpráv (26 v denících, 9 v týdenících, 12 v rádiích, 5 v televizích)

Server aktualne.cz přináší on-line zpravodajství ze zasedání zastupitelstva *Bém o chobotnici: Mohla by se posunout doprostřed Letné*. Bém uvádí, že na změnu územního plánu budou

potřeba dva roky. Dále Bém uvedl, že Kaplický nesplnil podmínky soutěže a připomněl, že problémem jsou peníze na stavbu. Bém chce vytvořit expertní tým a podtýmy. Před zasedáním se sešla plánovaná demonstrace na podporu Kaplického. Heslo demonstrantů například bylo: „Bém ano, ale jinde.“ Demonstrantů prý byly desítky, což není úplně velké množství. Tým Národní knihovna, který zřizuje Bém, prý začne fungovat od soboty, ke konkrétním závěrům by mohl dojít během několik týdnů či měsíců.

Lidé v regionech začali podepisovat petici na podporu knihovny, zřejmě tu původně určenou pro odborníky. Děje se tak převážně v knihovnách a referují o tom regionální rozhlasové stanice. Radiožurnál v poledních zprávách referuje o demonstraci, ale slovo dá Knížákovi, který na Mariánském náměstí demonstroval proti demonstraci. Zjevně je mediálně přitažlivější.

Lidové noviny věnují Národní knihovně na titulní straně menší text s úlevným titulkem *Kauza blob: schyluje se k dohodě*. Také přináší rozhovor s Davidem Vodrážkou. Pražský deník má na titulní straně zprávu *Soutěž na knihovnu nebyla regulérní a měla by se zrušit, tvrdí kritici*. MF Dnes přináší na titulní straně text *Chobotnice: tak Bém je nakonec pro?*

Objevuje se i text *Topolánek: Knihovna se příští rok stavět nebude*, který vydala ČTK. Topolánek v něm komentuje státní rozpočet, ve kterém jsou vyčleněny jen prostředky na přípravu stavby, nikoli stavbu. Rozhodnutí, zda vyčlenit na stavbu peníze, prý politiky teprve čeká.

ČRo – Rádio Česko si k rozhovoru s názvem *Odborné týmy se budou zabývat umístěním a podobou Národní knihovny* pozvalo ředitele Ježka.

Hlavní zpravodajská relace ČT referuje o tématu pod titulkem *Kaplického knihovna na Letné má ještě šanci*. Je tedy možné, že Bém zareagoval na výsledky průzkumů veřejného mínění, podřídil se doporučení veřejnosti a vystupuje smířlivěji.

Milan Knížák poslat text do Metra, vyšel mezi čtenářskými ohlasy na s. 8: *Nepříjemné otázky a pokora*.

pátek 26. října 2007

31 zpráv (28 v denících, z toho 3 bulvární, 1 v týdeníku, 1 v televizi, ale 3x odvysílaná)

Média informují o včerejší demonstraci a plánu ustavit komisi. Hospodářské noviny mají na titulce *Foto – Podpora chobotnici*. Lidové noviny přináší na titulce zprávu *Místo blobu... tři komise* a komentář. A avizují jím téma na s. 3. Rozhovor s Evou Jiříčnou nese titulek *Ať jdou do háje všichni!*

I MF Dnes má na titulní straně text o tématu, je to *Chobotnici má zvládnout 35 lidí*. Magdalena Nová přináší v sešitu Praha na s. 3 v textu *V Praze chobotnice smrdí* kompletní výčet členů týmu Národní knihovna. Je v něm i Jakub Cigler.

I Právo přináší text *Bém dal Kaplického blobu na Letné ještě šanci* na titulní straně.

Velkou plochu tématu věnuje i Pražský deník.

sobota 27. října 2007

40 zpráv (24 v denících, 8 v rádiích, 3 v televizích)

Jednání o Kaplického chobotnici začalo. Zatím bez něj na stánkách aktualne.cz uvádí, že dnes se poprvé sešel tým Národní knihovna.

Lidové noviny otiskly na titulní straně první část textu Milana Knížáka *Praha není Disneyland!* s pokračováním na s. 10. Renata Kalenská pak udělala rozhovor s poslancem a předsedou pražské ODS Janem Bürgermeisterem *Z Kaplického si na zadek nesedneme* (s. 11).

MF Dnes přinesla na s. 11 velký rozhovor s Vlastimilem Ježkem s názvem *Někdy diskusi o knihovně nechápu*.

ČTK vydala zprávu *Mladí architekti položili základní balvan nové Národní knihovny*. Byli to studenti a absolventi FA ČVUT. V rámci recesistické akce v truhle zakopali i plyšového psa.

neděle 28. října 2007

5 zpráv (1 televize, 1 rozhlas)

V *Nedělní partii* TV Prima jsou hosty Pavel Bém a místopředseda sněmovny Lubomír Zaorálek.

pondělí 29. října 2007

26 zpráv (11 v denících, z toho 3 bulvární, 7 v týdenících, 2 v televizích)

Bulvární deník Aha! v textu *Zmenší ji a bude stát 4 miliardy!* uvádí, že po prvním jednání komise Národní knihovna mají informace, že budova bude na Letné, postaví ji Metrostav, bude menší a bude stát dvojnásobek původního předpokladu.

Euro na s. 24 v *Manažerském barometru* v článku *Férovost v nedohlednu* nechalo své čtenáře hlasovat *Které politické téma je nejdůležitější z hlediska demokracie (určete pořadí)*. Nejvíce bodů získala kauza únik informací z BIS (277), těsně za ní náhlé zbohatnutí Stanislava Grosse (269) a poté je s velkým odstupem Národní knihovna Jana Kaplického (122). U knihovny se zmiňují dva problémy: zmanipulovaná soutěž a servilnost nižších politiků vyšším, za kterou snad (!) není korupce.

Na ČT 24 se Ježek objevuje v pořadu *Interview ČT 24*.

V Týdeníku Rozhlas se objevila úvaha, že ČT selhala v roli veřejnoprávního média, když už dávno neuspořádala debatu o knihovně a přenechala to TV Nova.

úterý 30. října 2007

11 zpráv (3 v denících, 2 v rádiích, 3 v týdenících)

ČTK přináší zprávu *Kaplický dostane čestný doktorát Vysoké školy uměleckoprůmyslové*. Ježka pozvalo k rozhovoru ČRo – Rádio Česko. Právo na titulní straně přineslo zprávu *Tým Národní knihovna bude řešit regulérnost soutěže*. Tým má prý celkem vyřešit asi 30 otázek.

středa 31. října 2007

6 zpráv (5 v denících, 1 na webu týdeníku)

Server tyden.cz zopakoval anketu mezi pražskými zastupiteli a s překvapením zjistil, že se vlastně většině z nich líbí, dokonce i Vodrážkovi; zcela ji odsuzuje jen 7 z nich (*Knihovna se nám líbí, tvrdí většina zastupitelů*). Největší problém ale mají s místem. Podle zprávy to dokumentuje rozporuplný vztah zastupitelů k chobotnici.

čtvrtek 1. listopadu 2007

7 zpráv (3 v denících, 2 v týdenících, 1 v rozhlase)

V Reflexu vychází na s. 72 velký rozhovor s Ježkem nazvaný *BÉMOVI SE KNIHOVNA LÍBÍ*.

pátek 2. listopadu 2007

9 zpráv (7 v denících, 1 v týdeníku, 1 na serveru)

MF Dnes přináší na s. 1 pražského sešitu text *Právník v komisi k blobu skončil*. Petr Šťovíček z advokátní kanceláře KŠD se svého místa v komisi vzdal poté, co vyšlo najevo, že *Future Systems* v minulosti zastupoval a ostatní členové se ho zeptali, jestli by nemohl být ve střetu zájmů. V druhém textu *Právníci určí osud blobu* se MF Dnes na s. 2 pražského sešitu zajímá o pozadí právníků, kteří jsou součástí týmu Národní knihovna. Ukazuje se, že řada z nich je napojená na politiky, jeden z nich – Miroslav Jansta – potvrdil, že sponzoruje nadaci Zuzany Paroubkové a je poradcem předsedy ČSSD Jiřího Paroubka.

sobota 3. listopadu 2007

5 zpráv (jen deníky, 3 z toho regionální)

Průvodním jevem kauzy jsou vedle ohlasů čtenářů a velkého množství komentářů často fantasmagorické úvahy novinářů v regionech typu *Proč nevztyčit sporné Oko Kaplického nad Kaplicí ?* (Prachatický deník, s. 3). Nejen politici, ale i čtenáři pak mají pocit, že stavby lze libovolně přesouvat, netuší, že vznikají pro určitý kontext a má to neblahý vliv na povědomí o architektuře.

neděle 4. listopadu 2007

1 zpráva

Virtually.cz upozorňuje v textu *CO NÁM MOŽNÁ UNIKLO...* na vazby rodin Ciglerových a Kaplických a účast Ciglera v týmu Národní knihovna a spolupráci jeho otce na uměleckém projektu v rámci projektu Jana Kaplického.

pondělí 5. listopadu 2007

7 zpráv (5 v denících)

úterý 6. listopadu 2007

0 zpráv

středa 7. listopadu 2007

1 zpráva (jen zmínka v kulturním týdeníku)

čtvrtek 8. listopadu 2007

21 zpráv (6 na webech deníků, 5 v televizích, 2 v rozhlase)

Texty se týkají dnešního zahájení práce expertního Týmu Národní knihovna a plánované osobní prezentaci Kaplického projektu pražským zastupitelům. Vyznění je optimistické (např. aktualne.cz *Kaplického blob mají konečně v rukou experti*, iHned.cz *Kaplický: Knihovna na Letné bude*, iDnes.cz *Kaplický: Moje knihovna na Letné bude, i když třeba nižší*). Ohlas v tištěných médiích přijde pochopitelně až druhý den.

pátek 9. listopadu 2007

20 zpráv (15 v denících, 2 v ČT, 2 v rozhlase)

STEM zpracoval průzkum veřejného mínění pro pražský magistrát a na aktualne.cz vycházejí jeho výsledky v textu *Kaplického knihovna dělí Čechy na dvě půlky*. „Pozitivně ji vidí tři pětiny mladých lidí do 29 let. Naopak se nelíbí stejnému podílu občanů nad 60 let. Kladný vztah k blobu mají spíše voliči ODS a Strany zelených, která je v České republice oproti světu orientována spíše doprava. Odpůrce má novostavba především v řadách voličů KSČM. Budova se líbí lidem, kteří mají vyšší vzdělání a nelíbí se občanům se vzděláním základním.“

Hospodářské noviny přinášejí zprávu *Kaplický představí svůj návrh knihovny zastupitelstvu*. Má se tak stát 29. listopadu. Zpráva rovněž obsahuje informace, že HŠH pokračují v protestech a stěžují si prezidentu republiky, předsedovi vlády, Senátu a Poslanecké sněmovně. O tématu referují i ostatní média, např. MF Dnes v článku *Chobotnice se uřízne. Ale o kolik?* popisuje Jan Kaplický, který si pochvaluje, že chobotnice bude na Letné, jen o pár metrů nižší. Bém a Ježek hodnotí výsledky první schůzky zdrženlivěji. Fotku k tématu přináší Pražský deník na titulní stranu.

Lidové noviny v článku *Mladí lidé jsou pro blob* na s. 4 uvádí: „Největší překvapení průzkumu lze podle Hartla spatřovat v tom, že názor na Kaplického blob rozštěpil národ na dvě poloviny. Padla tak vžitá představa, že česká veřejnost je konzervativní, zkosnatělá a vůči moderní architektuře nepřátelsky naladěná.“

Tři čtvrtiny Čechů řeší osud knihovny, říká článek v Metropolitním expresu na s. 2. O Národní knihovnu se prý zajímají $\frac{3}{4}$ Čechů.

sobota 10. listopadu 2007

4 zprávy (2 v deníku, 1 v rozhlase, 1 v televizi)

neděle 11. listopadu 2007

0 zpráv

pondělí 12. listopadu 2007

4 zprávy (1 web deníku, 1 týdeník, 1 server)

úterý 13. listopadu 2007

2 zprávy (studentské noviny a server)

středa 14. listopadu 2007

4 zprávy (3 weby deníků a 1 server)

Na iDnes.cz vychází text *Soutěž na Národní knihovnu byla regulérní, řekli právníci*. Kromě toho zpráva přináší informaci, že o místě pro stavbu by mělo být rozhodnuto do Vánoc.

Na aktualne.cz vychází zřejmě původní zpráva *Poslanci chtějí prověřit výdaje na Kaplického knihovnu*. Stojí v něm, že členové poslaneckého kontrolního výboru dají podnět k NKÚ, aby prověřil čerpání peněz. Mj. se v ní uvádí, že HŠH od něj zatím dostalo dvě protichůdná vyjádření.

čtvrtek 15. listopadu 2007

12 zpráv (8 v denících, 2 v rozhlase)

Expertní tým právníků se jednohlasně shodl na tom, že Národní knihovnu od Kaplického je možné postavit jinde, ale podmínkou je souhlas architekta. Píše to například aktualne.cz v textu *Knihovnu lze stěhovat, Kaplický však musí souhlasit*. Právníci se také shodli, že soutěž byla v souladu se zákonem o veřejných zakázkách, jen jeden s tím nesouhlasil. Na konec listopadu je avizováno setkání celého týmu Národní knihovna. Na stejném serveru je i rozhovor s Ježkem *Ředitel o Kaplického blobu: Bude na Letné, ne fialový*.

ČTK vydává zprávu *Právníci: Kaplický vyhrál soutěž regulérně* (zveřejněna v Lidových novinách, s. 4).

V Magazínu MF Dnes vychází na s. 20 velký rozhovor Jany Ciglerové s názvem *Eliška Kaplicky*. Podle perexu se jedná o její první velký rozhovor s manželkou architekta. Doprovází jej rozhovor s Kaplickým nazvaný *Moje mladá múza*, který začíná na s. 28. V tuto chvíli to z mediálních reakcí vypadá, že cesta pro jednání je připravená a že se všichni usmířují.

pátek 16. listopadu 2007

10 zpráv (9 v denících)

Tématem je možný přesun knihovny jinam.

sobota 17. listopadu 2007

0 zpráv

neděle 18. listopadu 2007

0 zpráv

pondělí 19. listopadu 2007

5 zpráv (1 v televizi, 2 na serveru, 1 na webu týdeníku)

Kaplický je zmiňován v souvislosti s výstavou Slavné pražské vily zahajovanou v Národní galerii a festivalem Videofest, který se zaměří na architekturu.

úterý 20. listopadu 2007

1 zpráva (regionální deník)

středa 21. listopadu 2007

1 zpráva (deník)

čtvrtek 22. listopadu 2007

7 zpráv (6 v denících, 1 v kulturním týdeníku)

V Pražském deníku na s. 2 vychází text *Chobotnice opět ohrožena*. Je v něm uvedeno, že památkáři v týmu Národní knihovna se obávají, že objekt je mohutnější, než původně vypadal. Skupina si vyžádala nové vizualizace. Kateřina Bečková se v něm vyjádřila, že vyznění v panoramatu může být problém. I tato pracovní skupina slíbila vyřešit vše do Vánoc.

pátek 23. listopadu 2007

3 zprávy (2 v regionálním deníku)

V Pražském deníku vychází text *Kritici: Chobotnice je větší, než lidé myslí*. Nové vizualizace proto pro expertní památkářskou skupinu týmu Národní knihovna prý bude dělat přímo magistrát. Text rovněž obsahuje informaci, že *HŠH architekti* podávají žalobu. Jde jim prý o to, aby nezávislá instituce posoudila regulérnost soutěže.

sobota 24. listopadu 2007

1 zpráva (ČT – výstava slavných vil)

neděle 25. listopadu 2007

0 zpráv

pondělí 26. listopadu 2007

2 zprávy (2 deníky)

úterý 27. listopadu 2007

8 zpráv (4 v denících)

V pražském sešitě MF Dnes vychází text *Radní: Tři stavby Letná neunes*. Říká to pražský radní pro územní rozvoj Martin Langmajer (ODS). Jedná se o Národní knihovnu, Národní stadion a oceanárium. Rovněž se zde staví automobilový okruh. Text uvádí, že se připravuje zadání pro soutěž na regulační plán nebo urbanistickou studii. Je zajímavé, že text ČTK přebírají i další média, přitom stejné téma, tedy minulost Letné a plány pro ni, stejně jako nutnost urbanistické studie se řešila 10. dubna téhož roku.

Pražský deník vydává na s. 5 rozhovor s ředitelem NPÚ Pavlem Jerie *Národního památkového ústavu se nikdo neptal*. Uvádí v něm, že magistrát měl NPÚ požádat o vyjádření k zadání, což neudělal.

středa 28. listopadu 2007

5 zpráv (2 v denících, 1 v rozhlase, 1 v kulturním týdeníku, 1 na zpravodajském serveru)

Tým Národní knihovna zadal skupině právníků další otázky k řešení: zda soutěž byla regulérní, zda měli všichni stejné podmínky, zda došlo, nebo nedošlo k nějakému pochybení,

zda podmínky byly splněny, nebo nebyly, a co to znamená ve vztahu k běžným soutěžím, které se vyhlašují podle českého práva. Uvádí to text *Právníci budou řešit další otázky kolem nové NK* na serveru ČTK ceskenoviny.cz.

čtvrtek 29. listopadu 2007

32 zpráv (11 v denících, 9 v televizích, 7 v rozhlase)

Jan Kaplický představil svůj projekt Národní knihovny pražským zastupitelům, referuje například aktualne.cz v článku *Jste jako Karel IV., slyšel Kaplický na magistrátu*. Zastupitelé se ptali na panorama, cenu stavby, úpravy po sto letech; Kaplický upozornil, že ne všechny vizualizace jsou od *Future Systems*, na některých je prý snížena výška stromů. Diskuse namísto hodiny trvala téměř hodinu a půl, na závěr Kaplický poděkoval za pozvání a profidebatu. Bém uvedl, že pracovní skupiny se budou scházet i v příštím roce. Na zasedání zastupitelstva přišel i Václav Havel.

iHned.cz událost interpretuje v textu *Zastupitelé zmírňují kritiku Kaplického knihovny*. I lidovky.cz situaci interpretují jako zklidnění a to v textu *Knihovna barvy šampaňského*.

ČRo 1 – Radiožurnál pozval do pořadu *O kom se mluví* Vlastimila Ježka. Moderátor mj. říká: „není to tak dlouho, co se rozhořela debata, zda vůbec knihovnu potřebujeme, kde by měla stát, jak by měla vypadat, jak by měla být vysoká, jakou by měla mít barvu, kde by měla mít sklady a tak dále“. Ježek říká, že dnešním vystoupením Jana Kaplického před zastupiteli se mění hodně: od začátku měli potřebu jim projekt představit. Ježek se objevil i s ve studiu *Dobrého rána s ČT* na stanici ČT 1. Téma bylo také předmětem zájmu *Událostí* na ČT 1 (*Jan Kaplický představil pražským zastupitelům své Oko nad Prahou*). Událost reflektují i hlavní zpravodajské relace komerčních stanic TV Prima (*Diskuse o Kaplického Národní knihovně na Letné*) a TV Nova (*Debata o podobě nové Národní knihovny*).

pátek 30. listopadu 2007

19 zpráv (všechno deníky)

Lidové noviny mají Národní knihovnu opět jako téma. Přináší mj. na s. 3 článek *Kaplický nechce, aby vyhrál fotbal...*, ve kterém včerejší debatu se zastupiteli ukotvují do kontextu letenské zástavby. Reagují i na prohlášení radního Langmajera, prakticky to vypadá, že to bude knihovna vs. fotbalový stadion.

Právo například z včerejší debaty vyzdvihuje fakt, že Kaplický ani jednou nepřipustil přesun knihovny mimo Letnou (*Kaplický: o přesunu blobu zbytečně mluvit*, s. 2).

Mimochodem Kaplický je teď ve vyjádřeních uvolněný, příliš nenadává a uvádí, že se mu vlastně nic nestalo, jen pár lidí udělalo zkreslené vizualizace. Je zjevné, že se po vzniku komise a prezentaci před zastupiteli zklidnil a věří v realizaci svého návrhu.

V Pátku Lidových novin vychází (další) velký rozhovor s Eliškou Kaplický *Mít nakročeno stejnou nohou* (s. 6).

sobota 1. prosince 2007

8 zpráv (všechno deníky, 3 z toho bulvární)

Aha! vydává článek *Bobka křtil »pan Chobotnice«*. Moc pěkná přezdívka. Šíp publikuje článek *Zamlada společně proháněli holky*, Blesk si vystačí s titulkem *Kaplický pokřtil Bobka*.

Festival Videofest dnes rovněž čeká Jana Kaplického: Českokrumlovský deník na titulní straně píše *Videofest čeká příjezd Kaplického*.

neděle 2. prosince 2007

0 zpráv

pondělí 3. prosince 2007

4 zprávy (1 v deníku, 2 v týdenících, 1 na serveru)

úterý 4. prosince 2007

10 zpráv (3 v denících, 2 v televizích, 1 v rádiu)

Zprávou dne se stává barva *chobotnice*. Média na to upozorňovala již dříve, ale teď se stala tématem. Novinky.cz například uvádějí *Chobotnice bude zlatavá, nikoliv zelená*. Zřejmě to souvisí se zveřejněním nových vizualizací od Jana Kaplického. TV Prima to nepřesně interpretuje jako změnu: *Architekt Kaplický chce změnit barvu chobotnice*. O Kaplickém referuje jako o „slavném architektovi“. MF Dnes pak na titulce otiskuje nové obrázky s titulkem *Kaplický přemaloval knihovnu. Je zlatá*.

středa 5. prosince 2007

9 zpráv (5 v denících, 2 v týdenících, 1 v televizi)

čtvrtek 6. prosince 2012

8 zpráv (4 v denících, 2 v týdenících)

Milan Knížák se na čtenářské stránce deníku Metro rozčiluje v textu *Co to děláš, pražský magistráte?* nad tím, že Jan Kaplický sedí v komisi rozhodující o dalším osudu jeho návrhi Národní knihovny.

V bulváru se probírá účast Jana Kaplického s manželkou na premiéře filmu *Václav* a její oblečení.

pátek 7. prosince 2007

4 zprávy (všechno deníky)

sobota 8. prosince 2007

3 zprávy (všechno deníky)

Pražský sešit MF Dnes obsahuje na s. 1 text *Smetou právníci soutěž na knihovnu?* Redaktorka Magdalena Nová uvádí, že projekt Národní knihovny vypadá jako zavěšený na kyvadle: chvíli to vypadá, že budova na Letné bude, za chvíli už nad ní odborníci nebo politici dělají kříž. Navazuje na včerejší jednání týmu právníků. Většina jeho členů má prý pochybnosti, zda soutěž proběhla v souladu s právem. Závěr však ještě neexistuje, protože není jasné, jakou právní normou se soutěž řídila a jaký status má UIA. Text pokračuje úvahou, že kdyby soutěž byla neregulérní, její výsledky by byly neplatné a musela by být vypsána nová soutěž.

neděle 9. prosince 2007

0 zpráv

pondělí 10. prosince 2007

7 zpráv (3 v denících, 1 v týdeníku, 2 v rádích)

V Týdnu na s. 105 vychází článek *Nesmírně neslušná kolekce*, který uvádí, že Jan Kaplický pro módní dům Leeda chystá kolekci dámských šatů a plavek s názvem *Děj`a vu*. V obchodě by se měla objevit v dubnu 2008. Frekvence 1 pozvala k rozhovoru Vlastimila Ježka.

úterý 11. prosince 2007

3 zprávy (1 v bulvárním deníku, 1 na webu týdeníku, 1 na serveru)

Blesk vydává na s. 8 článek *Kaplický láká už i tipáře!*, který se odvíjí od informace, že je možné si vsadit na to, kdy začne stavba Národní knihovny.

středa 12. prosince 2007
1 zpráva (deník, jen zmínka)

čtvrtek 13. prosince 2007
1 zpráva (kulturní týdeník)

pátek 14. prosince 2007
6 zpráv (4 v denících)
V textu *Architekt 007* se v Pátku Lidových novin (s. 3) uvádí, že Jan Kaplický je podle redakce českou osobností roku 2007.

sobota 15. prosince 2007
0 zpráv

neděle 16. prosince 2007
0 zpráv

pondělí 17. prosince 2007
4 zprávy (3 v denících, 2 z toho regionální, 1 v týdeníku)

úterý 18. prosince 2007
1 zprávy (regionální deník a server)

středa 19. prosince 2007
3 zprávy (1 v regionálním deníku, 1 v kulturním týdeníku, 1 v televizi)
ČT 1 v *Událostech* odvysílala reportáž *Rozhodnutí o osudu Národní knihovny se zase odkládá*. Došlo totiž k posunu termínu jednání týmu právníků, protože nejsou ještě hotovy všechny závěry pracovních týmů. K dispozici nejsou ani nové vizualizace návrhu od *Future Systems*. Konečné rozhodnutí se teď plánuje na konec února.

čtvrtek 20. prosince 2007
5 zpráv (2 v denících, 2 v kulturním týdeníku)

pátek 21. prosince 2007
4 zprávy (2 na webech deníků, 2 v měsíčníku)
Bilance roku uvádějí mezi důležitými událostmi soutěž na Národní knihovnu. Jan Kaplický se spolu s manželkou začíná objevovat na akcích filmařů, například na oslavě 75. narozenin Evy Zaoralové, což rozšiřuje způsoby referování o něm. Bilance dále připomínají Kaplického oslavu 70. narozenin a svatbu.

sobota 22. prosince 2007
4 zprávy (2 v denících, 1 v televizi, 1 v bulvárním týdeníku)
Lidové noviny na s. 6 – *Metropole* přinášejí text *Diskuse o blobu blokuje Letnou*, který tvrdí, že práci na podobě letenské pláně, kterou měli řešit urbanisté a architekti, blokují debaty kolem Národní knihovny. Do Vánoc prý měla být vypsána soutěž.

neděle 23. prosince 2007
2 zprávy (1 v televizi, 1 na webu týdeníku)

pondělí 24. prosince 2007, Štědrý den
0 zpráv

úterý 25. prosince 2007, první svátek vánoční
0 zpráv

středa 26. prosince 2007, druhý svátek vánoční
1 zpráva (web týdenku)

čtvrtek 27. prosince 2007

9 zpráv (6 v denících, z toho 4 v MF Dnes)

V Magazínu MF Dnes vychází na s. 10 velký rozhovor Jany Ciglerové *Kaplický Jan: BEZ LÁSKY NAVRHUJE ARCHITEKT JEN KRABICE*.

Titulní strana Lidových novin přináší zprávu *Kaplický před blobem chystal medúzu pro Brno*, v níž se redaktoři vracejí ke starému projektu, na kterém se Jan Kaplický podílel.

pátek 28. prosince 2007

8 zpráv (5 v denících, 2 v rozhlase)

ČRo 6 vysílá příspěvek *Jak dál s novou budovou Národní knihovny?* V něm radní Langmajer uvádí, že knihovna je prostě větší, než pozemek snese a nejlepší by bylo odepsat investici do soutěže a začít znovu. Na stanici ČRo 6 mluví rovněž o projektu Národní knihovny teoretik architektury Petr Kratochvíl a uvádí, že i v samotné slovní charakteristice Jana Kaplického chybí knihovně důstojnost (*Místo pro novou Národní knihovnu na Letné*).

V jednom z článků bilancujících (kulturní) události roku, v textu *Stoppard v ND, pranýř pro Kaplického* od Petra Fischera a Magdaleny Čechlovské v Hospodářských novinách na s. 10 autoři uvádějí, že v přestřelce přesvědčených měl ministr kultury pramalou chuť něco moderovat. Je faktem, že veškerou pozornost na sebe strhnul Bém, Kaplický a Ježek plus pár radních a zastupitelů. A ministerstvo kultury zůstalo stranou.

sobota 29. prosince 2007

6 zpráv (všechno deníky)

Lidové noviny přinášejí na s. 13 rozhovor s Janem Kaplickým *Vím, že zvítězíme*.

neděle 30. prosince 2007

1 zpráva (bulvární deník)

pondělí 31. prosince 2007

19 zpráv (13 v denících, 2 z toho bulvární, 3 v rozhlase)

Podle Lidových novin jsou slovy roku blob a antiklaus. Píše se to v článku *Slova roku jsou umělá* na s. 3. „V Česku se pojem ‚blob‘ ve spojitosti s Kaplickým poprvé objevil v Lidových novinách, v březnovém článku Tomáše Vícha. Text pod titulkem ‚Blob na Letné‘ měl být, jak hlásal, ‚příspěvkem spolupracovníka LN, zahajujícím diskusi s architekty‘. A ‚blob‘ se skutečně ujal. Už den nato se to slovo objevilo v titulku deníku Právo, odtud pak pokračovalo.“ Text je uveden už na titulní straně článkem *Blob, antiklaus, milenka*.

V pořadu *Významné události v kultuře roku 2007* na ČRo 1 – Radiožurnálu svou předchozí tezi o podobě diskuse kolem Národní knihovny Jan Fischer dále rozvíjí. Uvádí, že se nejednalo o žádnou diskusi, ale o prezentaci názorových pozic. Do té agresivně vstoupil primátor Bém, a když s tím v médiích pohořel, trochu ustoupil a pak teprve začala diskuse o skutečných problémech.

Hospodářské noviny přinášejí na titulní straně text *Událostí roku je Kaplického blob*. Hlasovali o tom čtenáři. Výrok Václava Klause o přivazování se ke stromu se umístil v několika anketách o výrok (nebo hloupý výrok) roku.

úterý 1. ledna 2008, státní svátek
1 zpráva (bulvární deník)

středa 2. ledna 2008

7 zpráv (4 v denících, 3 v týdenících, 2 média jsou bulvární)

Na začátku roku pokračují bilance roku 2007. Magdalena Nová v pražském sešitě MF Dnes na s. 3 uvádí deset nejdůležitějších událostí loňského roku pod názvem *Rok 2007: od chobotnice po gorilku*. Návrh Jana Kaplického uvádí na prvním místě a podle ní neexistuje jiný příběh, který by v předchozím roce přinesl tolik emocí. Píše, že zelená chobotnice rozdělila metropoli. V textu se shrnují i podzimní události: „*Jenže v říjnu se ukázalo, že jsou problémy s pozemky, chybí vůle politiků stavbě pomoci, nejsou peníze a soutěž není možná v pořádku. Proti sobě teď stojí příznivci a odpůrci blobu. Jeho osud má v rukou někdo jiný: týmy právníků, architektů a památkářů. Dnes si nikdo neodvážá tipnout, co bude s knihovnou dál.*“

Aha! na s. 2 vydává text *Tipněte si s námi, co je čeká....* Kromě jiného redakce tipuje, že na 99 % Švejnár nebude prezidentem, fotbalisté nebudou mistry Evropy a Jan Kaplický zůstane nepochopen.

čtvrtek 3. ledna 2008
1 zpráva (kulturní týdeník)

pátek 4. ledna 2008
0 zpráv

sobota 5. ledna 2008

2 zprávy (obě v Lidových novinách)

V Orientaci Lidových novin vychází na s. 8 esej estetika Petr Vilhelma *Česky laskavá parafráze Božího oka*. Podle ní je budova knihovny testem českých politických elit.

neděle 6. ledna 2008
0 zpráv

pondělí 7. ledna 2008
1 zpráva (server)

úterý 8. ledna 2008

3 zprávy (2 v regionálním deníku, 1 na serveru)

Součástí Deníku VLP je Ročenka 2007, která v rámci rekapitulace uplynulého roku připomíná na s. 44 vítězství Jana Kaplického v soutěži na Národní knihovnu textem *Blob vyhrál soutěž o knihovnu*.

středa 9. ledna 2008

14 zpráv (5 v denících, 3 v rozhlase, 1 v televizi, 3 v týdenících)

V reakci na jednání právníků z týmu Národní knihovna vychází série textů, jejich schůzky prý tímto skončily, ale výsledek neprozradí. Server iDnes.cz vydává článek *Chobotnice je ohrožena, právníci zpochybnili soutěž*, na který pak odkazují jako na informační zdroj další

média. Právníci z týmu Národní knihovna podle něj zpochybnili soutěž na Národní knihovnu. Jejím postavením by se pak možná i porušily české zákony. UIA, jelikož není mezinárodní organizací, totiž nemá vůči Česku žádné pravomoci. Pole výsledků soutěže pak prý nelze zadat žádnou veřejnou zakázku.

Web stavebni-forum.cz zprávu interpretuje v textu *MF Dnes: Právní posudky k Národní knihovně se odvíjejí hlavně od sympatií*. Uvádí, že členové komise posuzují knihovnu hlavně podle toho, s jakou názorovou stranou jsou spřízněni.

čtvrtek 10. ledna 2008

9 zpráv (8 v denících)

Lidové noviny na stránce č. 6 *Metropole* vydávají text *Blob má nové potíže. Právní*. Zpráva se vrací ke včerejšímu jednání právníků, ze kterého prosákly informace, že právní problémy knihovny jsou natolik vážné, že hrozí vypsání nové soutěže. Otázka regulérnosti soutěže ale zatím rozhodnuta nebyla. Avizováno rovněž je, že rozhodnutí kolem osudu knihovny padne 17. ledna. Zpráva také referuje o důsledcích soutěže na pravidla architektonických soutěží pořádaných v Česku, která se údajně právě na základě soutěže na Národní knihovnu mění. Česká komora architektů totiž mezitím změnila Soutěžní řád, takže na území ČR už nebude možné pořádat soutěž podle pravidel UIA.

pátek 11. ledna 2008

0 zpráv

sobota 12. ledna 2008

0 zpráv

neděle 13. ledna 2008

0 zpráv

pondělí 14. ledna 2008

1 zpráva (v televizním programu)

úterý 15. ledna 2008

2 zprávy (obě v módním měsíčníku)

V Elle vychází rozhovor s Janem Kaplickým *ŽIVOT NENÍ PODLE PRAVÍTKA* a to na s. 102.

středa 16. ledna 2008

3 zprávy (1 v rozhlase, 1 na webu týdeníku, 1 na portálu)

Portál ceskenoviny.cz vydává článek *Akademici: Debata o knihovně se má vrátit na začátek*. Tři desítky akademiků v čele s Jiřím Kotalíkem chtějí prověřit, zda Národní knihovně nestačí prostory Klementina, které byly pro její účely zrekonstruovány v roce 1923. Souvisí to i se snahou ponechat studentský život v centru města. Otevřený dopis směřoval k představitelům města a státu. Akademici se bojí, že Klementinum bude využito pro komerční účely.

čtvrtek 17. ledna 2008

21 zpráv (9 v denících, 1 na webu týdeníku, 3 v televizích, 5 v rádiích)

Aktualne.cz vydává článek *Kaplický musí znovu ukázat, jak chobotnice změní Letnou*. Do konce února má jeho ateliér připravit nové vizualizace knihovny. Text také uvádí, že předposlední schůzku měl hlavní vyjednávací tým, zřejmě se jedná o hlavní skupinu týmu Národní knihovna. Ten také dostal od právníků zodpovězené otázky, které ale zatím nikdo

nechtěl komentovat. Tým má k dispozici také nezávislé posudky. Poslední schůze se prý uskuteční 27. února.

Server ct24.cz událost interpretuje v příspěvku nazvaném *Pracovní tým odložil rozhodnutí o Kaplického chobotnici*. Přidává, že tým obdržel i informace od památkářů a architektů.

Tématu se věnuje i ČRo 1 – Radiožurnál a ČT1 v poledním i hlavním zpravodajství. Televize na rozdíl od ostatních nezmiňuje vystoupení akademiků a jejich návrh zahájit jednání od začátku.

ČTK na serveru ceskenoviny.cz v textu *Právníci stále řeší otázky kolem knihovny* dodává, že právní skupina dostala nové úkoly.

pátek 18. ledna 2008

8 zpráv (všechno deníky)

V tištěných verzích deníků vychází včerejší zpráva o odložení výsledku jednání na konec února.

sobota 19. ledna 2008

4 zprávy (3 v denících, 1 v televizi)

ČT1 přináší v poledním *Týdnu v regionech* příspěvek *Nová budova Národní knihovny*, ve kterém se uvádí, že definitivní rozhodnutí ohledně knihovny je opět v nedohlednu.

neděle 20. ledna 2008

0 zpráv

pondělí 21. ledna 2008

2 zprávy (regionální deník a lifestylový magazín)

V časopise Playboy vychází na s. 98 velký text *Chobotnice, HIGHTECH, NEBO BAROKO?* o sporu kolem knihovny.

úterý 22. ledna 2008

3 zprávy (2 v denících, 1 v měsíčníku)

Lidové noviny na s. 6 – *Metropole* otiskují text *Nová hrozba pro blob: pozemky*. Zpráva uvádí, že Národní knihovna zřejmě přijde o možnost koupit pozemky pro stavbu nové budovy. Stane se tak, pokud do konce roku nepředloží platné stavební povolení a to není možné stihnout. Tuto podmínku stanovili pražští zastupitelé v březnu 2006. Ježek chce proto požádat zastupitelstvo o prodloužení o rok. Město navíc tvrdí, že průtahy a stavba vůbec prodraží stavbu městského okruhu o 500 milionů.

středa 23. ledna 2008

4 zprávy (2 v denících, 1 v rozhlase)

čtvrtek 24. ledna 2008

0 zpráv

pátek 25. ledna 2008

6 zpráv (4 v denících, 2 v měsíčníku)

Deník 24 hodin přichází se zprávou *Klementinum nabírá skluz*. Uvádí, že kvůli průtahům s rozhodnutím kolem stavby nové budovy se odkládá řešení rekonstrukce Klementina.

Časopis Svět přinesl na s. 34 článek *Pitva zlaté chobotnice*, ve kterém detailně popisuje konstrukci návrhu stavby Jana Kaplického.

Ve Víkendu Hospodářských novin vychází na s. 8 rozhovor s Milanem Knížákem *Lidem často chybí odvaha.*

sobota 26. ledna 2008

4 zprávy (3 v bulvárních denících, 1 na serveru)

Portál ceskenoviny.cz přinesl zprávu *Dokument Občan Havel měl předpremiéru*. Jan Kaplický se jí měl zúčastnit.

Bulvár píše o šatech pro soutěž krásy, které navrhl Kaplický (Šíp: *Kaplický navrhl sexy šaty!*, Blesk: *Finalistky České Miss: Ukázaly svoje křivky!*, Aha!: *Dvě holky půjdou bez kalhotek!*).

neděle 27. ledna 2008

2 zprávy (server a web týdeníku)

pondělí 28. ledna 2008

2 zprávy (deníky, jeden z nich bulvární)

úterý 29. ledna 2008

3 zprávy (2 v denících, 1 na webu týdeníku)

Lidové noviny (s. 6, *Metropole*) vydává text *Knihovna má být vysoká 47 metrů*. Popisuje fyzické měření výšky knihovny a její zásah do panoramatu. Dělo se tak na základě přání památkářů a to za pomoci jeřábu, který 47 metrů nad zemí držel kvádr o hmotnosti 200 kg.

středa 30. ledna 2008

2 zprávy (regionální deník a kulturní týdeník)

čtvrtek 31. ledna 2008

3 zprávy (1 na webu deníku, 2 v bulvárním týdeníku)

Na serveru revue.iDnes.cz se objevuje text *Novou Českou Miss vybere Petra Němcová i Alain Delon*, ve kterém je zmínka, že na molu se objeví šaty 13 módních návrhářů, z nichž jedny navrhl Jan Kaplický.

pátek 1. února 2008

3 zprávy (2 v denících, 1 v televizi)

sobota 2. února 2008

3 zprávy (2 v denících, 1 v televizi)

Koná se Česká Miss, přenos je na Nově a v hlavním zpravodajství je v příspěvku *Česká Miss 2008 na TV Nova* s jednou větou i Jan Kaplický (žádný jiný návrhář nedostal takový prostor, ani v připomenutí jmen).

neděle 3. února 2008

2 zprávy (bulvární deník a web týdeníku)

pondělí 4. února 2008

2 zprávy (deník a týdeník)

úterý 5. února 2008

3 zprávy (portál, deník, web týdeníku)

ČTK vydává na portálu ceskenoviny.cz zprávu *Památník národního písemnictví má nového ředitele*. Stal se jím Pavel Hazuka, který krátce působil na ministerstvu kultury a od června 2007 působil na sekretariátě Národní knihovny, kde jako tajemník ředitele vedl agendu nové budovy.

středa 6. února 2008

4 zprávy (televize, rozhlas a 2 servery)

ČTK na serveru ceskenoviny.cz vydává zprvu *Unie architektů znovu potvrdila výsledky soutěže na knihovnu*. Národní knihovna má podle ní k dispozici vyjádření UIA z 29. ledna, které akceptuje výsledky mezinárodní soutěže. Text připomíná, že zářijové prohlášení je jinak interpretováno knihovnou a jinak Českou komorou architektů. Navíc je tu prohlášení právníků z týmu Národní knihovna, ovšem Ježek odmítá, že pravidla UIA nestojí nad českými zákony, neboť se podle nich soutěží v ostatních zemích. Text připomíná, že se rozhodne na konci února.

Zprávu zařadila ČT do *Událostí a komentářů (Mezinárodní unie architektů potvrdila výsledky soutěže na stavbu budovy Národní knihovny)*.

čtvrtek 7. února 2008

5 zpráv (4 v denících, 1 v týdeníku)

Přetiskuje se včerejší zpráva od UIA.

pátek 8. února 2008

2 zprávy (regionální deníky)

sobota 9. února 2008

1 zpráva

V Orientaci Lidových novin vychází na s. 6 esej Petra Fidelia *Novinka sto padesát let stará*. Pojednává o prezentované „novosti“ architektury Jana Kaplického a dokazuje, že se naopak jedná o přihlášení se k dědictví 2. poloviny 19. století. Toto novinkou je diskontinuita fasády a obsahu stavby, kterou přinesl historismus, a které zase propojila moderna. Poměrně podrobně se zabývá argumentací obou názorových táborů.

neděle 10. února 2008

0 zpráv

pondělí 11. února 2008

3 zprávy (deník, televize a bulvární týdeník)

TV Nova přinesla v hlavním zpravodajství příspěvek *Velká krádež obrazů ve Švýcarsku*, ukradena byla plátna impresionistů „v hodnotě, která zhruba odpovídá ceně plánované pražské Národní knihovny Jana Kaplického“. Kaplického návrh se stává referencí na úrovni ceny.

úterý 12. února 2008

3 zprávy (2 v denících, 1 na webu týdeníku)

Poctu ČKA 2007 získala podle serveru tyden.cz architektka Alena Šrámková, jedním z devíti nominovaných byl i Jan Kaplický (text *Poctu od architektů letos dostane Alena Šrámková*).

Komise ještě nerozhodla o Národní knihovně a primátor Bém se pouští do dalšího obtížného místa v Praze: Staroměstského náměstí. Podle textu *Bém velí: Staroměstské náměstí*

chce změnu na s. 5 Hospodářských novin ustanovil dvanáctičlennou komisi, která má navrhnout využití a případně dostavbu radnice. V květnu 2009 by měl být zahájen archeologický průzkum a do konce roku 2009 by mohly být veřejnosti představeny výsledky soutěže, již deváté v pořadí. Autor textu uvádí, že předchozí soutěž v roce 1987 vyvolala podobné debaty, jako je ta o návrhu Jana Kaplického pro Národní knihovnu.

středa 13. února 2008

1 zpráva (web týdeníku)

čtvrtek 14. února 2008

8 zpráv (6 v denících, 2 v měsícnících)

Hospodářské noviny vydávají na s. 10 (kultura) text *Načeva i Bobek zazpívají pro Kaplického knihovnu*, Lidové noviny o tomtéž píší na s. 6 (*Metropole*)v textu *Muzikanti zahrají, aby podpořili Kaplického*. Právo o akci referuje na serveru novinky.cz textem *Blob spojil Machálkovou a Penery strýčka homeboye*. V Lucerna Music Baru se v neděli od 19 hodin uskuteční koncert na podporu stavby knihovny s názvem Chci to na Letný. Vystoupí na něm Tata Bojs, Michal Pavlíček, Pavel Bobek, PSH, Leona Machálková, L. B. P., Jiří Dědeček, Vypsaná Fixa, Načeva. S návrhem přišel Pavel Bobek. Koncert pořádají organizátoři petice za knihovnu, kterou dosud podepsalo „11 500 umělců a expertů z oblasti vizuálního umění a architektury“.

V časopise Moderní byt na s. 154 vychází velký článek *Architektura má být sexy* o Janu Kaplickém a *Future Systems*.

pátek 15. února 2008

4 zprávy (2 regionální deníky, 2 weby)

Portál ct24.cz publiku zprávu *Václav Klaus stráví na Pražském hradě ještě jedno funkční období*. Vyhrál ve třetím kole druhé prezidentské volby. Zmiňován je jeho výrok stran knihovny na Letné. Pro situaci to kolem ní to tedy znamená upevnění pozic.

sobota 16. února 2008

3 zprávy (deníky)

neděle 17. února 2008

1 zpráva (regionální rozhlasová stanice)

pondělí 18. února 2008

11 zpráv (5 v denících, 3 v televizi)

Na aktualne.cz vychází článek *Brno chce Kaplického. Velkého, zeleného, neuvěřitelného*. Primátor Roman Onderka by podle něj chtěl Jana Kaplického jako externího brněnského architekta. Chce, aby se Brno stalo světovou metropolí architektury. V úvahu pro Onderku připadá podle ČTK Janáčkovu kulturní centrum nebo stavba v Jižním centru.

Zpráva se stala i číslem jedna v *Událostech v regionech* v rámci hlavního zpravodajství na ČT1.

Pražský deník hodnotí včerejší koncert v textu *Chobotníci na Letné podpořili hudebníci*. Návštěvnost odhadují na několik desítek. Ke koncertu se pak vrací jen bulvár s informací, že Machálkovou vypískali.

Server iDnes.cz přináší velký text *Kaplický: V Brně můžu dělat architekturu, v Praze dělám politiku* o Janu Kaplickém a jeho možné spolupráci s Brnem.

úterý 19. února 2008

31 zpráv (26 v denících, 1 v televizi, 1 v rozhlasu)

ČRo 1 – Radiožurnál v pořadu Radioforum přinesl téma *Další možné využití prostor v pražském Klementinu*. Klementinum by se v budoucnu mělo stát součástí Karlovy univerzity. To alespoň požadují signatáři *Petice za zachování Klementina studentům a vzdělanosti*, kteří dnes podpisové archy přinesli na ministerstvo kultury. Reagují na plány ředitele Ježka, podle nich je další využití Klementina nesystematické a Klementinum podle nich nebude z větší části sloužit studentům a vědecké obci. Navrhují, aby se Klementinum stalo univerzitní knihovnou a studovnou. Petice má 1026 signatářů. Ježek v přímém vstupu uvádí, že už tři týdny jedná s Filosofickou fakultou UK o částečném využití prostor a smlouvě o spolupráci.

Hospodářské noviny informaci o spolupráci Jana Kaplického s Brnem uvedlo mezi krátkými zprávami na titulní straně (*UDÁLOSTI*) s odkazem na s. 2.

Lidové noviny na brněnské straně (*Metropole*, s. 6) vydávají článek *Kaplický se zaměří na Brno*, ve kterém uvádějí, že architekt kromě jiného chystá rodinný dům na sever od Brna v oblasti Moravského krasu.

Brněnská MF Dnes byla velmi aktivní – kromě velkého rozhovoru (zveřejněného den předtím na webu) a textu přidává ještě glosy architektů Petra Parolka a Ivana Rullera, Rostislava Koryčánka, bývalého městského architekta Jaroslava Josífk a Jaroslava Dokoupila. Jedině posledně jmenovaný tvrdí, že Brnu nikdo zvenčí nepomůže. Podle ostatních by Jan Kaplický Brno obohatil. Na 1. straně sešitu Jižní Morava pak vyšel text *KAPLICKÝ Zopakoval si školní výlet o návštěvě architekta v Lednici*.

Moravské regionální deníky přinášejí fotografii Jana Kaplického na titulní straně (*FOTO – ARCHITEKT*).

středa 20. února 2008

3 zprávy (deník, regionální zpravodaj a měsíčník)

čtvrtek 21. února 2008

3 zprávy (2 deníky a týdeník)

Na aktualne.cz vychází zpráva *Kaplického blob ohrožuje válka právníků*. Za čtyři dny se má podle něj rozhodnout, jestli se Národní knihovna postaví, nebo ne. Problémem je, že zatím neexistují žádné závěry. Jeden z odborníků prozradil, že se jen hledají argumenty, proč nestavět. Dosud navíc neexistuje studie proveditelnosti, která odpoví na otázky ceny, ekologičnosti apod., kterou však Kaplický neudělá, dokud nebude mít závazný příslib magistrátu stran pozemku. Právníci jsou navíc rozděleni na poloviny: pět říká, že se může začít stavět, pět varuje před mezinárodní ostudou.

pátek 22. února

1 zpráva (týdeník)

sobota 23. února

4 zprávy (deníky)

neděle 24. února

0 zpráv

pondělí 25. února 2008

9 zpráv (2 v denících, 1 v rozhlase, 3 v týdenících, 2 v měsícnících, 1 na serveru)

ČTK vydává zprávu *ÚOHS se začal znovu zabývat soutěží o budovu Národní knihovny*. Server Aktualne.cz přichází se interpretací *Nová stížnost na blob. Verdikt se může oddálit*. Uvádí, že antimonopolní úřad zahájil šetření soutěže na Národní knihovnu. Dvakrát šetření odmítl, tento třetí podnět, ministerský, přijal. Ministerstvo kultury žádá o prověření, zda je možné na základě mezinárodní soutěže zadat veřejnou zakázku.

úterý 26. února 2008

10 zpráv (8 v denících, 1 v televizi)

Aktualne.cz vydává zprávu *Památkáři: Letná je pro Kaplického blob nejlepší*. Doporučení památkářského týmu je prý jednoznačné – Kaplického chobotnice panorama nenaruší a Letná je pro ni nejvhodnější místo. Redakce získala znění závěrečné zprávy, která byla dosud neveřejná. Z památkového hlediska prý lze pokračovat v přípravě stavby v navržené podobě. Podrobně jsou rozebrány čtyři hlavní otázky – měřítko, panorama, kontrast vůči okolí, lokalita a místo.

Lidové noviny na s. 6 (*Metropole*) zveřejňují text *Kaplického blob je riziko, říká prý zpráva právníků*. Doporučení proto zní nestavět. Citují z včerejšího textu aktualne.cz.

Právo zase na serveru novinky.cz čerpá s e-mailové korespondence s magistrátním úředníkem. V textu *Verdikt o umístění blobu na Letné se zřejmě odloží* předvídají zítřejší situaci.

Zítřejší rozhodnutí avizovala v *Událostech* v 19 hodin i ČT v příspěvku *Zítřka padne rozhodnutí ve výstavbě knihovny na Letné*. Není divu, že o takto očekávaném rozhodnutí pak bylo bouřlivě referováno.

středa 27. února 2008

40 zpráv (13 v denících, 10 v rádiích, 10 v televizích + opakované vysílání u ČT)

Na serveru ČTK ceskenoviny.cz vychází článek *Kaplický je připraven se kvůli knihovně obrátit i na soud*. Jan Kaplický už při příchodu na avizované poslední jednání týmu Národní knihovny připustil, že pokud by se budova nestavěla podle jeho návrhu, je připraven obrátit se na soud, ovšem nikoli na český, ale mezinárodní. To je zajímavé východisko pro jednání. Text opakuje informaci, že minulý týden podalo ministerstvo kultury podnět Úřadu pro ochranu hospodářské soutěže, aby posoudil, zda na základě výsledků architektonické soutěže může být zadána veřejná zakázka na stavbu knihovny. A předjímá výsledek dnešního jednání – že tým nerozhodne a počká na rozhodnutí antimonopolního úřadu.

Druhý text na stejném serveru *Jednání o knihovně ani dnešek ještě nerozhodl* potvrzuje předchozí domněnku, že tým počká na výsledek ÚOHS. Radnice se mezitím ohradila proti výroku Jana Kaplického, že Prahu případně zažaluje s tím, že soutěž vypsala Národní knihovna, nikoli město. Kaplický také uvedl, že v případě, že by se Národní knihovna v Praze nestavěla, jsou ve hře další města včetně Brna a Českých Budějovic. Architekt dnes představil nový model knihovny a tým Národní knihovna k dnešku také ukončil svoji práci. Výstupy architektů a památkářů umožňují další postup, ale právníci nedošli k jednotnému závěru.

V příspěvku na ČRo – izurnal.cz nazvaném *Jak dál se stavbou Národní knihovny na pražské Letné?* je zmíněno Kaplického měsíční ultimátum, které dal expertní skupině. Zopakoval svou výhrůžku soudem a prohlásil také, že 15. října vyhlásil primátor Bém Národní knihovně válku. Ježek doufá, že Kaplický nemyslí svá prohlášení vážně.

Na ČRo – Rádíu Česko v příspěvku *Debaty o stavbě nové Národní knihovny na Letné* se uvádí, že až za několik dní bude vyhlášena soutěž na regulaci Letenské pláně. Osamu Okamura pak v rozhovoru dodává, že problém nejspíš vznikl ve fázi příprav zadání soutěže.

A kvůli mnoha pochybnostem a nesrovnalostem, kterými je stávající soutěž zatížena, doporučuje vypsát soutěž novou.

Tématu se hojně věnovala i ČT – v *Dobrému ránu* avizovala jednání, v poledne přinesla zprávu a jeho výsledek byl dokonce první zprávou v regionálním zpravodajství po 18. hodině. Pochopitelně se zpráva objevila i v hlavním zpravodajství a v *Událostech, komentářích*.

Frekvence 1 o události referuje v příspěvku *Výstavba nové budovy Národní knihovny je zastavena*. Tato stanice dosud o Národní knihovně příliš nereferovala, kromě rozhlasu se tématu trochu věnovalo rádio Impuls.

Hospodářské noviny vsadily na své informační zdroje a v den jednání na s. 3 vydaly zprávu *Komise váhá s verdiktem o „chobotnici“* s tím, že s největší pravděpodobností komise dnes nerozhodne. Martin Pecina podle něj upozorňuje, že verdikt by zněl ve prospěch knihovny. Prý řekl Lidovým novinám, že přemýšlel nad tím, proč ministerstvo nechává přezkoumat soutěž, když ji samo může zrušit a označil to za čitý alibismus.

Aktualne.cz je hodně aktivní, zveřejňuje v samostatných příspěvcích fotografie nových vizualizací a video nového modelu.

čtvrtek 28. února 2008

39 zpráv (28 v denících, 3 z toho bulvární a 9 regionálních, 2 v televizi)

Na včerejší jednání reagují Lidové noviny titulní stranou s článkem *Nový blob, nový spor*, poznámkou Zbyňka Petráčka a tématem na s. 3. MF Dnes rekapituluje uplynulý rok v článku *12 měsíců s chobotnicí za zády* na s. 3 pražského vydání. Titulní stranu k tématu mají i Hospodářské noviny, věnují Janu Kaplickému text nazvaný *UDÁLOSTI*.

Tématu neodolalo ani Právo a přineslo na titulní straně článek nazvaný *Kaplický hrozí mezinárodní žalobou*.

Server ct24.cz vydává zprávu *NKÚ: Kontrola financování nové Národní knihovny není třeba*. Kontrola se podle NKÚ neuskuteční, protože by nesplnila očekávaný účel. Zpráva není příliš jasná a zabývá se spíše formálními náležitostmi procesů kontroly.

Martin Pecina je v živém vstupu v *Dobrému ránu s ČT* v příspěvku *Vyjádření předsedy antimonopolního úřadu ke stavbě nové budovy Národní knihovny*. Profil ve stejném pořadu je věnovaný Bohdaně Stoklasové.

Podle serveru konstrukce.cz požaduje skupina architektů, která byla součástí týmu Národní knihovna po Janu Kaplickém studii proveditelnosti (*Architekti požadují novou studii*). Vyplývá to ze zápisů jednání, které byly až do předchozího dne tajné.

pátek 29. února 2008

13 zpráv (11 v denících)

Na webu lidovky.cz vychází text *LN: Kaplický dostane pět milionů, když blob nebude*. Ukazuje se, že součástí podmínek vypsanych podle UIA je klauzule, že Jan Kaplický v případě, že splní hrozbu a za měsíc odstoupí od projektu, dostane odškodné zhruba ve výši 5 mil. Kč. Novinky.cz doplňují v článku *Kaplický vydělá i když blob na Letné nebude*, že Národní knihovna mu v tom případě také bude muset vrátit veškeré podklady a autorská práva.

Právo vydává na s. 12 jihočeské mutace článek *Kaplický pracuje na projektu pro České Budějovice*. Pravděpodobně se bude jednat o Koncertní a kongresové centrum Antonína Dvořáka, které by chtěla Jihočeská společnost přátel hudby. Kaplický prý aktuálně zpracovává studii.

Server tyden.cz v textu *Kaplický: Věřím, že má knihovna v Praze stát bude* uvádí, že na rozdíl od středečního jednání už v pátek Kaplický působil smířlivěji a ubral na razanci ve vztahu k ultimátu.

V pražském sešitě MF Dnes vychází na s. 3 text *Má blob v Praze šanci?*, který vedle podmínky, že ÚOHS má rozhodnout do měsíce uvádí, že Kaplický dále požaduje podporu zastupitelstva a prezidenta. Redaktorka to přirovnává k příkazu princezny, že chce od ženicha šaty ušité z červánků.

Lidové noviny vydávají na s. 6 – *Metropole* článek *Zastupitelům je osud blobu lhostejný*. Reagují na včerejší zasedání zastupitelstva, kde se jediný z mnoha dotazů v rámci interpelací netýkal Národní knihovny a to pouhý den po závěrečném zasedání týmu Národní knihovna.

sobota 1. března 2008

10 zpráv (8 v denících, 1 v televizi)

Včerejší zprávu ze své webové verze přinášejí Lidové noviny na titulní straně: *Kaplický dostane pět milionů, když blob nebude*. Renata Kalenská má pak v Lidových novinách na s. 11 rozhovor s Pavlem Bémem *Prasata jsou modrá a krásy zelené*. Z blobu v barvě šampaňského je prý méně rozpačitý, než z knihovny zeleno-fialové.

neděle 2. března 2008

4 zprávy (3 v denících, 1 v televizi)

Přesně rok od vyhlášení výsledků aktualne.cz rekapituluje události v článku *Rok vítězství blobu: Knihovnu čeká další boj s politiky*. Deník Aha! přináší zprávu *Dostane 5 milionů*.

pondělí 3. března 2008

7 zpráv (4 v denících, 2 v týdenících)

Zprávy se týkají převážně faktu, že nebylo nic rozhodnuto a že Kaplický dostane zmíněný honorář v případě nerealizace staby.

úterý 4. března 2008

4 zprávy (deníky)

středa 5. března 2008

5 zpráv (2 v deníku, 1 v týdeníku, 1 v rozhlase, 1 na serveru)

ČTK vydává zprávu *Petice za novou Národní knihovnu má už 12.000 podpisů*. Kromě tohoto údaje text žádné nové informace neobsahuje.

Českokrumlovský deník vydává ubezpečení primátora Českých Budějovic, že město o žádném projektu s Janem Kaplickým nejedná. Reaguje tak na Kaplického prohlášení, že o knihovnu by byl zájem v jiných městech. Text na s. 4 nese název *Budějovičtí s Kaplickým nejednají*.

Krkonošský deník v článku *Kaplického chobotníci čeká „stěhování“ do Krkonoš* uvádí, že členové Českého spolku vlasteneckého ku zřízení pomníku Járy Cimrmana postaví v neděli na vrchlabské Letné vlastní Národní knihovnu.

čtvrtek 6. března 2008

8 zpráv (5 v denících, 2 v týdenících, 1 v rádiu)

Zprávy se týkají ankety s 12 tisíci podpisy, knihovnu v rozhovoru zmiňuje Jandák, obecně v tomto období mezi „velkými“ událostmi vycházejí různé názory a komentáře.

pátek 7. března 2008

7 zpráv (3 v denících, 1 v týdeníku, 1 v měsíčníku, 2 na serverech)

sobota 8. března 2008**1 zpráva**

V *Orientaci* Lidových novin vychází na s. 6 esej Mariany Pančíkové *Jak nevybrat architekta* týkající se architektonických soutěží. Kaplického zmiňuje v souvislosti s přilákáním známých jmen do soutěže. V případě Národní knihovny se jednalo o oslovení tří českých a čtrnácti zahraničních architektů, z oněch čtrnácti se ale zúčastnil pouze jeden – Jan Kaplický. Důvodem podle autorky mohlo být i to, že vyhlášovatel jednomu z architektů popletl jméno a v jednom případě oslovil i „autora bezpečně mrtvého“.

neděle 9. března 2008

0 zpráv

pondělí 10. března 2008**3 zprávy (regionální deník, časopis o projektování a bulvární týdeník)**

úterý 11. března 2008

0 zpráv

středa 12. března 2008**7 zpráv (4 v denících, 2 z toho v bulvárním, 2 portály, 1 ženský časopis)**

Píše se o Febiofestu, kterého se Kaplický zúčastní a o repríze výstavy *Slavné pražské vily*.

čtvrtek 13. března 2008**5 zpráv (4 v denících, 1 v týdeníku)**

Na aktualne.cz vychází text *Febiofest zase roste a zve autora pinkfloydovské Zdi*, ze kterého vyplývá, že Jan Kaplický bude čestným předsedou poroty Febiofestu a na závěrečném večeru předá hlavní cenu.

pátek 14. března 2008**3 zprávy (1 v deníku, 2 na portálech)**

Portál ceskenoviny.cz vydává zprávu *ÚOHS už má dokumentaci ke knihovně, kdy rozhodne ale neví*. Nepřináší prakticky žádné nové informace krom toho, že úřad už má k dispozici potřebné dokumenty.

sobota 15. března 2008**2 zprávy (v deníku)**

Lidové noviny vydávají včerejší informaci s titulkem *Jan Kaplický stále neví, zda postaví knihovnu* na s. 6 (*Metropole*).

neděle 16. března 2008

0 zpráv

pondělí 17. března 2008**2 zprávy (týdeník a měsíčník)**

Respekt uvádí Kaplického měsíční ultimátum.

úterý 18. března 2008**1 zpráva (deník – o Febiofestu)**

středa 19. března 2008

4 zprávy (1 na serveru, 3 v rozhlase)

Na stanici ČRo 1 – Radiožurnál se v *Ozvěnach dne* objevuje příspěvek *Antimonopolní úřad se obrátil na EU ve věci pražské Národní knihovny*. Vyplývá z něj, že se antimonopolní úřad obrátil na Evropskou komisi. Chce, aby komise rozhodla, zda je možné pro výběrové řízení na stavbu knihovny použít výjimku ze zákona. S informací rozhlas pracuje celkem třikrát.

čtvrtek 20. března 2008

3 zprávy (bulvární deník, bulvární týdeník a kulturní týdeník)

Tématem je *Febiofest*.

pátek 21. března 2008

1 zpráva (portál)

ČT je mediálním partnerem *Febiofestu*.

sobota 22. března 2008

0 zpráv

neděle 23. března 2008

0 zpráv

pondělí 24. března 2008

0 zpráv

úterý 25. března 2008

14 zpráv (8 v denících, 4 v týdenících, 1 v televizi, 1 na portálu)

Na aktualne.cz vychází skoro s týdním odstupem od zprávy na Radiožurnálu článek *Kaplického knihovna: Spor už řeší také Brusel*. Lidovky.cz přináší text *Ultimátum o blobu končí. Rozhodne soud?* Opakuje zprávu ČTK o spolupráci s Bruselem a připomíná Kaplického ultimátum.

Ultimátum připomíná i hlavní zpravodajská relace TV Nova v příspěvku *Kaplického Národní knihovna*.

Tyden.cz přináší zprávu *Barokní Klementinum čeká rekonstrukce za miliardu*. Podmínkou je, že se začne s opravami pouze v případě, že se postaví nová budova.

středa 26. března 2008

11 zpráv (7 v denících, 1 v rozhlase)

A zatímco o osudu knihovny se jedná v Bruselu, knihovníci Národní knihovny vymýšlejí fungování Kaplického chobotnice. Na portále ceskenoviny.cz vychází článek *NK: Provoz v "chobotnici" bude připomínat semafor*. Národní knihovna připravila na žádost památkářů nové vizualizace a dnes serveru Jan Kaplický oznámil, že netrvá na ultimátu. To je důležitá zpráva, kterou následně přebírá řada médií.

čtvrtek 27. března 2008

19 zpráv (13 v denících, 3 v rádiích)

Na serveru ČRo – izurnal.cz vychází zpráva *Architekt Kaplický dál stojí o knihovnu v Praze*, ve kterém stojí, že dnes vypršelo ultimátum, které městu před měsícem dal. Včera prý vzkázal, že na něm už netrvá a vyloučil, že by se chystal od jednání s českým státem odstoupit.

K tématu vyšla zpráva v celé řadě médií, spouštěčem byla zjevně zpráva ČTK na ceskenoviny.cz *Za rok může Kaplický svou knihovnu nabídnout kdekoli na světě*. Jedná se o to, že podle podmínek soutěže může po dvou letech od soutěže, pokud nebude podepsaná smlouva, autor návrh vzít a nabídnout ho někomu jinému.

pátek 28. března 2008

10 zpráv (9 v denících, 1 na portálu)

Pražský sešit MF Dnes přinesl zprávu *Jak se setkal svět architektury se světem práva*. Ježek a Jiříčná měli před 50 studenty práva přednášku o průběhu soutěže. Přednášející byli spokojeni, dotázaní studenti říkali, že jim chyběly argumenty a ptali se, zda není nespravedlivé, že vyhrál návrh, který porušil soutěž.

sobota 29. března 2008

1 zpráva (deník)

neděle 30. března 2008

0 zpráv

pondělí 31. března 2008

5 zpráv (1 v deníku, 1 v týdeníku, 2 v rozhlase, 1 na portálu)

Na serveru ceskenoviny.cz vychází zpráva *Kaplický přijel do Budějovic kvůli nové koncertní síni*. Jedná se o koncertní a kongresové centrum Antonína Dvořáka za tři čtvrtě miliardy korun. O příjezdu Kaplického informuje ve dvou příspěvcích i rozhlas a to a regionální stanici i Radiožurnálu.

úterý 1. dubna 2008

16 zpráv (13 v denících, 9 z nich regionálních)

Na apríla vyšla na titulní straně Brněnského deníku zpráva *Brno* s informací, že Kaplického Národní knihovna nebude stát v Praze, ale v Brně a to na Kraví hoře. Pokračování na s. 3 nese název *Chobotnice bude definitivně v Brně a Pan X: Národní knihovna je můj dar městu*.

V návaznosti na návštěvu Českých Budějovic vychází v Českobudějovickém deníku na s. 2 článek *Kaplickému nabídli kasárna*.

O tématu referuje řada deníků, například Právo na s. 12 jihočeského vydání v článku *Kaplický poodhalil svou vizi koncertní síně*.

středa 2. dubna 2008

3 zprávy (1 v rozhlase, 1 na serveru, 1 v měsíčníku o golfu)

Radiožurnál oprašuje skoro týden starou informaci *Architekt Kaplický může za rok nabídnout návrh knihovny kdekoliv jinde*.

čtvrtek 3. dubna 2008

5 zpráv (deníky)

V článku *Jak dva architekti měřili stromy u knihovny* se MF Dnes na s. 12 věnuje výpadům Kaplického vůči Václavu Králíčkovi z Útvaru rozvoje města za to, že prý nechal na vizualizacích snížit výšku stromů a budovu přebarvit na šedo. Kaplický kvůli tomu zvažuje žalobu za hanobení autorského díla. Záměrné manipulace ale Králíček odmítá. Projekt prý nechali zanést do digitálního modelu Prahy, který je zjednodušený.

V Právu na s. 7 vychází zpráva *Kaplický a jeho odpůrci se utkají na ČT u Jílkové*. Pozvání do pořadu *Máte slovo* přijal Jan Kaplický, Milan Knížák, Vlastimil Ježek, zástupci

ministerstva kultury, úřadu pro hospodářskou soutěž, zastupitelstva Prahy i Brna. Téma je *Patří „chobotnice“ na Letnou?*

V MF Dnes vychází na s. 12 rozhovor s Janem Kaplickým *Soutěž v Česku? Nikdy!*

pátek 4. dubna 2008

13 zpráv (8 v denících, 3 na serverech, 2 na webu týdeníku)

Hospodářské noviny se jako tématu věnují rozvojovým plánům Prahy. Na s. 6 vychází článek *Praha 2015: nové letiště, silnice, domy i tunely*. Kromě upraveného Václavského náměstí a nového letiště ve Vodochodech se zvažuje i Národní knihovna a Národní stadion na Letné.

V Praze končí *Febiofest* a stěhuje se do regionů, média připomínají účast Kaplického.

sobota 5. dubna 2008

2 zprávy (v denících)

Texty o *Febiofestu*, zmínky o Kaplickém.

neděle 6. dubna 2008

0 zpráv

pondělí 7. dubna 2008

8 zpráv (5 v denících, 2 v týdenících)

V příloze MF Dnes (ONA Dnes) je rozhovor s třemi módními návrháři nebo týmy, jedním z nich je i značka Leeda, která připravila kolekci s Janem Kaplickým (text *Nová sezona*, s. 48).

Parlamentní zpravodaj přináší rekapitulaci dosavadního dění na s. 36 v článku *Národní knihovna – rok poté*.

úterý 8. dubna 2008

2 zprávy (portál a odborný měsíčník – jen zmínky)

středa 9. dubna 2008

3 zprávy (deníky)

čtvrtek 10. dubna 2008

2 zprávy (deník a kulturní týdeník)

Text o *Febiofestu* a rozhovor s Jiřím Černickým, organizátorem petice na podporu knihovny na serveru iDnes.cz s názvem *Výtvarník Černický: Proč podporuji Kaplického knihovnu*.

pátek 11. dubna 2008

1 zpráva (kulturní týdeník)

sobota 12. dubna 2008

2 zprávy (deníky)

Febiofest a rozvojové plány Prahy.

neděle 13. dubna 2008

0 zpráv

pondělí 14. dubna 2008

6 zpráv (5 v denících, 1 v týdeníku)

Hospodářské noviny ve své on-line verzi publikují zítřejší tištěný článek a to pod názvem *Nový důkaz: Hledá se způsob, jak zakázat knihovnu*. Ostatní média se informací věnují až druhý den zřejmě až poté, co ji zpracuje ČTK.

úterý 15. dubna 2008

12 zpráv (4 v denících, 6 na portálech, 1 v rozhlase)

Hospodářské noviny vydávají na titulní straně článek *Stát hledá způsob, jak zakázat chobotnici*, který přebírají všechna média včetně ČTK. Podle něj je Martin Pecina pod tlakem, protože každý po něm chce, aby stavbu knihovny zakázal on. Také prý prohlásil, že všichni čekají na jeho rozhodnutí, ale on žádné řízení nevede. Úřad prý podobnou věc nikdy neřešil, požádal o pomoc Brusel, ale odpověď zatím nedorazila. K tomu přidávají text „*Plán B*“ místo *chobotnice: park, nebo hotel?* Spekuluje se o tom, zda radní nechtějí pozemek využít jinak.

Portál ceskenoviny.cz vydává zprávu *Praha dává od Národní knihovny ruce pryč*. Primátor Bém včera řekl, že teď je řada na ÚOHS, pak na ministerstvu kultury, pak na Národní knihovně a až následně na magistrátu. Lidové noviny to o den později v textu *Sen o letenské „chobotnici“ se rozplývá* na s. 6 interpretují tak, že město dává od knihovny ruce pryč. Už teď je podle nich jisté, že se letos nepodaří koupit pozemky pro knihovnu.

ČRo 1 – Radiožurnál si na 21. hodinu pozval k mikrofonu ředitele Ježka (*Spor kolem Národní knihovny*).

středa 16. dubna 2008

6 zpráv (4 v denících, 2 na portálech)

Tištěné deníky prakticky až dnes reagují na pondělní informace Hospodářských novin. Ty dnes dále rozvíjejí téma v textu na s. 4 článek *Praha už ví, jak nepostavit knihovnu*. Národní knihovna podle něj nemá stavební povolení, proto nemůže koupit pozemek, noviny to označují za zdržovací taktiku města. Všichni také prý čekají na rozhodnutí antimonopolního úřadu, které ale nemusí přijít.

Pražský deník přináší na s. 2 zprávu *Bém o knihovně: Na tahu je antimonopolní úřad*, ve které uvádějí, že Britský list Financial Times napsal, že hlavním problémem, který vznikl české Národní knihovny brání, jsou politici.

čtvrtek 17. dubna 2008

2 zprávy (deník a odborný měsíčník)

Právo přináší na s. 4 článek *Ježek: Návrh knihovny je na pozemcích určených Prahou*. Podle střeďečního vyjádření je Národní knihovna na pozemcích určených pro stavbu. Reagoval přitom na úterní prohlášení primátora Béma, že je umístěna na sousedních pozemcích a byla by potřeba změna územního plánu, k čemuž by mohlo dojít až v příštím roce.

pátek 18. dubna 2008

3 zprávy (2 v denících, 1 na webu kulturního týdeníku)

sobota 19. dubna 2008

2 zprávy (1 v televizi, 1 web týdeníku)

Polední zprávy na ČT 1 přinášejí zprávu *Chobotnice na Letné má další odpůrce*. Odpovědnost za chobotnici si všichni přehazují jako horký brambor. Zpráva opakuje předchozí informace, jen přidává Ježkovo prohlášení, že odpůrci namísto aby řekli jasné argumenty, zvolili taktiku vyčkávání.

neděle 20. dubna 2008

0 zpráv

pondělí 21. dubna 2008
2 zprávy (týdeníky)

úterý 22. dubna 2008

28 zpráv (9 v denících, 6 na portálech, 5 v rádiích, 3 v televizích)

Na serveru aktualne.cz vychází krátký rozhovor s prezidentem ČR Klaus: *Lidem se líbí knihovna jen na protest proti mně*. Uvádí, že oproti Kaplického aroganci je prý jeho chování, za které bývá kritizován, téměř nevinné.

Právo vydává na titulní straně rozbušku: rozhovor s šéfem Úřadu na ochranu hospodářské soutěže (ÚOHS) Martinem Pecinou *Kaplického knihovna na Letné nebude*. Z textu následně cituje řada médií včetně ČTK. Jeho teze jsou: knihovna na Letné nikdy nebude, není v souladu s územním plánem; nikdo to otevřeně neřekne, čekají na mě, abych to zakázal; nikdy jsem neřekl, že soutěž byla v pořádku; kvůli výjimce ze zákona, kterou knihovna uplatnila, nemůžeme na soutěž na dohlížet; jakmile dostaneme nový posudek, oficiálně se obrátíme na Brusel; kvůli aplikaci mezinárodní soutěže musí další stupně dokumentace znovu projít soutěží, nelze je zadat rovnou; pokud si ministerstvo kultury myslí, že soutěž nebyla v pořádku, ať ji zruší.

Na ceskenoviny.cz vychází zpráva *NK a magistrát se prou, kdo má rozhodnout o knihovně na Letné*. Národní knihovna uvedla, že rozhodnutí leží na ministerstvu a městě, město se odvolává na ÚOHS, ten ale dnes v Právu řekl, že mu nepřísluší posuzovat architektonickou soutěž pořádanou podle mezinárodních pravidel. Mluvčí knihovny to interpretuje tak, že antimonopolní úřad stavbu „nepohrbí“. Rozhodnutí tedy bude na městě a ministerstvu a věcné důvody pro smetení ze stolu neexistují. Článek rovněž cituje server euro.cz, který dnes uvedl, že podle nového expertního posudku vedoucího katedry mezinárodního práva Právnické fakulty Univerzity Karlovy v Praze Pavla Šturmy soutěž neproběhla v souladu se zákonem. O posudek prý požádal ÚOHS už v březnu a chtěl, aby odborníci posoudili soutěž z hlediska mezinárodního práva. Text se odvolává na dnešní článek práva, ve kterém Pecina rovněž prohlásil, že mezinárodní soutěž podle měřítek českého zákona nebyla v pořádku, zadavatelé však uvedli, že uplatnili výjimku a Pecina užití výjimky uznal. Od té chvíle nemá právo na ni dohlížet. Jenže posudek Pavla Šturmy uvádí, že pravidla UIA nelze považovat za pravidla mezinárodní organizace, proto na ně výjimku nelze uplatnit. Text rovněž zmiňuje, že příznivci Kaplického vyhlásili národní sbírku.

Stejný server vydává zprávu *Pecina: Soutěž na budovu NK by mělo zrušit ministerstvo*. Cituje z Práva a šéf antimonopolního úřadu podle ní uvedl, že pokud se ministerstvo kultury domnívá, že soutěž nebyla v pořádku, mělo by ji zrušit. Pecina sdílí názor, že soutěž v pořádku nebyla, ale opakuje, že kvůli výjimce ze zákona o ní jeho úřad rozhodovat nebude.

Zpráva se dostala i do *Událostí, komentářů České televize (Budoucnost nové Národní knihovny)*. Zde je interpretována jako že se Pecina opřel do komunálních politiků i do ministerstva kultury, že se vykrucují a chtějí nechat rozhodnout jeho úřad. Ve studiu pak byl ředitel Ježek. Ten uvedl, že to nevnímá jako rozhodnutou věc, podle něj Pecina upozorňuje na to, že řada lidí chobotníci na Letné nechce, a to pro něj není žádná novinka. Opakuje, že počkají na stanovisko ÚOHS a budou hledat řešení. Uvádí také, že jediné, co chybí, je podpis smlouvy o prodeji pozemků, která už skoro rok leží na magistrátu.

Novinky.cz sledují reakce na „svůj“ rozhovor s Pecinou a přináší texty *Šéf knihovny Ježek stále věří v realizaci Kaplického blobu* a *Ježek: Ať Praha jasně řekne, že blob na Letné nechce*.

Zpráva se dostala i do hlavního zpravodajského pořadu ČT (*Podle Peciny knihovna na Letné nikdy stát nebude*) i TV Nova (*Pecina: Kaplického knihovna v Praze na Letné stát nebude*).

V ranním interview na ČRo 1 – Radiožurnálu je hostem ředitel knihovny Ježek (*Rozhovor s Vlastimilem Ježkem*). Tématu se věnují ještě další dva příspěvky (*Pecina: Kaplického knihovna na Letné stát nebude* a *Další rozruch kolem návrhu Kaplického knihovny*). V posledně jmenovaném příspěvku Michaela Šojdrová, místopředsdkyně sněmovního výboru pro školství a kulturu (KDU-ČSL), uvádí, že podle Pecinova vyjádření stavbě nic nebrání. Podle ní by se tedy mělo pokračovat v jednání s magistrátem.

Na Frekvenci 1 je velký rozhovor s Milanem Knížákem, ve kterém hovoří i o možnosti přebudovat Palác kultury na Národní knihovnu. To je součást Knížákova triumfálního návratu z dovolené, kdy namísto, aby reagoval na petici za jeho odchod z vedení Národní galerie, s bravurní lehkostí obrátil pozornost k Národní knihovně. A to jako ředitel jiné příspěvkové organizace MK ČR, který se k dění v ostatních institucích nemá co vyjadřovat.

Tyden.cz přináší zprávu *Kaplického lidé chystají sbírku na chobotnici*. Zatím je vše ve stádiu příprav, ale peníze by měly jít podle manželky Kaplického na studii proveditelnosti, bez které se přípravy dál nepohnou.

středa 23. dubna 2008

13 zpráv (10 v denících, 2 v rádiích)

Lidové noviny na s. 6 zveřejňují článek *Kaplického blob: bod nula*. Výroky šéfa antimonopolního úřadu se prý staly rozbuškou. On říká, že jeho výroky byly překrouceny a že teď podle nich situace vypadá, že se na Letné stavět nebude. Ježek na rozhovor Peciny v Právu (*Chobotnice na Letné nikdy nebude*, 22. dubna 2008, s. 1) reagoval svoláním tiskové konference. Po roce jednání prý jsou na bodu nula a město se v případě nechce angažovat. Pecina údajně v dopise adresovaném ministerstvu kultury uvedl, že v současnosti žádné řízení nevede. Vysvětlil také, proč je případ právně komplikovaný: pro vypsání mezinárodní soutěže byla použita výjimka ze zákona a to poprvé v Česku a nikdo tak s ní nemá zkušenosti. Zákon výjimku připouští, ale stanovuje, že se má používat přiměřeně. A teď je třeba rozhodnout, zda případ Národní knihovny byl přiměřený.

Tématu se věnuje i MF Dnes v regionální části a Právo v celorepublikovém zpravodajství. Je zajímavé, jak se zapojení a angažovanost médií přelévá.

čtvrtek 24. dubna 2008

5 zpráv (2 v denících, 2 na portálech, 1 na webu týdeníku)

Portál ceskenoviny.cz vydává článek *Kaplického inspirují ženské křivky* týkající se plánované přehlídky kolekce Leeda.

Právo vydává na s. 3 text *Pecina si za slovy pro Právo stojí, ale mrzí ho rozruch, který nastal*.

pátek 25. dubna 2008

12 zpráv (6 v denících, 1 v televizi, 1 v rádiu, 3 na webu týdeníku)

Server lidovky.cz přichází s článkem *LN: Nové místo pro blob: Vyšehrad*. Uvádí, že Praha i Národní knihovna s novým místem souhlasí, ale dohodu by mohl zhatit Kaplický. Ježek k tomu řekl, že pro něj je pankrácká varianta představitelná. Náměstek primátora Pavel Klega uvedl, že jestli to pan Ježek chce, oni to podpoří. Je to podle něj důstojné místo a atraktivní poloha. Uvedený pozemek patří městu. Vzniku stavby na Letné prý překáží tramvajová smyčka a vyústění tunelu. Pro město je prý tato varianta výhodná, protože by se utály spekulace o bojkotu blobu a zvýšila atraktivita Kongresového centra. Zprávu přebírá ČTK (*Lidovky.cz: NK by mohla stát na Vyšehradě*).

Tyden.cz přinesl zprávu *Geislerová dováděla na přehlídce v modelech Kaplického*. Podle ní přehlídka v Meet Factory dopadla na výbornou.

Titulní strana Hospodářských novin přináší fotografii *Foto – Móda místo chobotnice* o módní přehlídce Leeda. Pokračování *Kaplický představil své »napínavé« oblečení* je na s. 5, z domova, nikoli na kulturní nebo společenské stránce.

sobota 26. dubna 2008

22 zpráv (10 v denících, 4 na portálech, 1 v rozhlase, 5 v televizích)

Lidové noviny opakují na titulní straně včerejší informaci v článku *Nové místo pro blob: Vyšehrad*. Titulní stranu tématu věnuje i MF Dnes (*Chobotnice u Kongresového centra?*). Zprávu navzdory dementi přináší i večerní zpravodajství TV Prima (*Spor o novou budovu Národní knihovny má další pokračování*).

V reakci na článek v Lidových novinách vydává Bém prohlášení *Bém: Přemístění NK na Vyšehrad je mystifikace*, které přináší ČTK na serveru ceskenoviny.cz. Bém popřel jakákoli jednání o Vyšehradě. ČTK rovněž připomíná Knížákovo angažmá a jeho návrh, aby pro Národní knihovnu bylo využito Kongresové centrum. Server iDnes.cz přináší dementi s titulkem *Bém: Úvahy o přesunu blobu na Vyšehrad jsou jako z Rádia Jerevan*.

ČT 1 v *Týdnu v regionech* připomíná prohlášení Martina Peciny, že Národní knihovna na Letné nebude – rok jednání nikam nevede a za stavbu nechce nikdo převzít zodpovědnost. Podle něj už proto rozhodnutí o knihovně dávno padlo. Pokud si pak zadavatel soutěže myslí, že soutěž není v pořádku, měl by ji zrušit. *Události* v 19 hodin přinášejí zprávu *Na Vyšehradě by mohla stát budova Národní knihovny*.

Množí se také texty o kolekci dámských šatů Leeda Kaplický.

neděle 27. dubna 2008

11 zpráv (5 v denících, 2 v televizích, 1 v rozhlase)

Na ČT 1 je v pořadu *168 hodin* uveden příspěvek *Chobotnice architekta Kaplického*. V něm zazněl osobní tip premiéra Mirka Topolánka, že knihovna se stavět nebude.

Hostem *Nedělní partie* na TV Prima je Milan Knížák, který mluví o Národní knihovně. Jak je možné, že média, ale i ostatní účastníci, akceptují zrovna jeho jako relevantního účastníka debat? Před ním je ve studiu Pavel Bém a Milan Urban, místopředseda ČSSD.

Portál ceskenoviny.cz vydává článek *Bém se sejde s Knížákem kvůli přestavbě Kongresového centra na NK*. Text vychází z pořadu TV Prima.

pondělí 28. dubna 2008

17 zpráv (10 v denících, 3 v týdenících, 1 v rozhlase)

V Lidových novinách je na titulní straně článek *Palác kultury místo blobu*. Podle něj budou Bém a Knížák řešit budoucnost Národní knihovny v rámci Paláce kultury. Primátor Bém prý tuto možnost v *Nedělní partii* na Primě nevyloučil. Na s. 6 je pak rozhovor s Vlastimilem Ježkem *Nikdo neřekl, že Letná padá*.

ČTK vydává zprávu *Autor Paláce kultury: Stavba potřebuje novou funkci*. Objekt má prý dvakrát větší objem, než návrh Jana Kaplického.

Na titulní straně Hospodářských novin je upoutávka na článek na s. 3 *Knihovna by mohla být v Kongresovém centru*.

úterý 29. dubna 2008

19 zpráv (9 v denících, 3 v rozhlase)

Na webu ČRo 1 – Radiožurnálu se objevuje článek *Vlastimil Ježek připustil možnost, že nová knihovna na Letné nebude*. Podle něj v tomto státu není vůle Kaplického knihovnu postavit.

Tyden.cz vydává článek *Knihovníci vyjdou do ulic. Za chobotnici*. Podle něj podporu vyjadřují i mimopražští kolegové. Knihovníci zřejmě reagují především na poslední Bémův počín, kdy kývl na schůzku s šéfem Národní galerie Milanem Knížákem, aby probrali

možnost, že by nová knihovna mohla vzniknout přestavbou Kongresového centra. Není zcela jasné, proč se primátor schází s ředitelem galerie, aby jednali o Národní knihovně. Organizace akce se zatím nikdo oficiálně neujal, a tak není známá podoba protestu. Není tedy ani jasné, z čeho tedy Týden usuzuje, že k protestu dojde.

Na ČRo 1 – Radiožurnálu je dvacetiminutový *Rozhovor s Vítězslavem Jandákem* o dění kolem Národní knihovny. Z něj vyplývá, že Jandák je jednoznačným zastáncem a podporovatelem stavby, ale předpokládá, že není politická vůle. Také uvádí, že peníze jsou zástupný problém.

ČTK vydává zprávy *Bém: Dát knihovnu do Kongresového centra je zajímavá idea a Kaplický upravil knihovnu, aby se vešla na Letnou*. Druhý text uvádí, že stavba by se tak vešla na letenský pozemek, který byl původně pro knihovnu vybraný, a nemusela by se tedy provádět změna územního plánu.

Hospodářské noviny publikují na s. 4 text *Autora Paláce kultury nadchl nápad přeměnit stavbu na knihovnu*. Stejně téma má i článek *Autor Paláce kultury: Jen ať ho přestaví na knihovnu* na s. 6 Lidových novin. Vycházejí z den staré zprávy ČTK.

Tématu přestavby Paláce kultury na knihovnu se zcela seriózně věnuje Právo, které na s. 3 zveřejňuje text *Přestavba centra na knihovnu: odborníci se neshodují*.

středa 30. dubna 2008

26 zpráv (16 v denících, 5 na serverech, 1 v rozhlase, 1 v televizi, 3 v týdenících)

Na aktualne.cz vychází článek *Kaplický upravil knihovnu, aby mohla stát na Letné*. Souběžně s ním vychází článek *ÚOHS: Kaplický nemá na knihovnu automatický nárok*. V něm se uvádí odpovědi na dvě otázky, které na antimonopolní úřad vzneslo ministerstvo kultury. První odpověď je, že se otázkou budou zabývat bruselští úředníci, druhou že nelze zadat projektovou dokumentaci přímo Janu Kaplickému, ale je na ni nutno provést výběrové řízení podle zákona o zadávání veřejných zakázek. Změnit by to mohlo jen stanovisko Bruselu, který Pecinův úřad kontaktuje.

Pecinův dopis komentovat server ct24.cz jako *ÚOHS: Soutěž na Národní knihovnu byla v pořádku*. Tuto interpretaci převzal ze stejnojmenné zprávy ČTK. Pracují s důvodem, kterým Pecina opakovaně vysvětluje, proč se soutěží nebude zabývat. Vyznění zprávy přebírají všechna ostatní média včetně hlavních zpráv na ČT 1.

Na titulní straně Hospodářských novin je avízo na článek o úpravě návrhu Jana Kaplického. Text vychází na s. 4 jako *Chobotnice se už vejde na Letnou*. Lidové noviny na s. 2 přinášejí zprávu *Kaplický upravil velikost blobu*, ve kterém stojí, že Kaplický odstranil důvod, který pražští politici uvádějí jako překážku stavby.

Na aktualne.cz se objevuje příspěvek *Ježek připustil, že by mohl kvůli knihovně rezignovat*. Ředitel Národní knihovny tak vyjadřuje svůj nesouhlas s úvahami na přestavbu Paláce kultury na Národní knihovnu.

ČRo 1 – Radiožurnál přinesl dvacetiminutový *Rozhovor s ministrem kultury Václavem Jehličkou*.

čtvrtek 1. května 2008

1 zpráva

Aktualne.cz vydává článek *Topolánek: Na knihovnu dáme dvě miliardy. Víc ne*. Ministr Jehlička v ní potvrdil premiérova slova. Premiér také řekl, že se vláda do sporů nebude vměšovat. Podle něj se má Národní knihovna a město dohodnout kde bude knihovna stát, jak bude vypadat a kdo dofinancuje rozdíl. Na toto prohlášení premiéra média nijak zvlášť nereagovala. Národní knihovna má hledat zdroje na financování? A vypadá to na další pat: k prodeji pozemku je potřeba stavební povolení, ale knihovna údajně nemůže zadat vypracování studie proveditelnosti bez souhlasu vlastníka pozemku se stavbou. Stran

dofinancování ředitel Ježek uvažuje o následujících možnostech: zpřesnění investičního záměru ze strany vlády, veřejná sbírka, nebo jednoúčelová loterie. Případně financování finanční skupinou, ale to by bylo poměrně nákladné.

pátek 2. května 2008

6 zpráv (3 v denících, 2 v týdenících, 1 na serveru)

ČTK vydala zprávu *Antimonopolní úřad dál čeká kvůli knihovně na názor z Bruselu*. Obsahuje i zkrácené prohlášení premiéra pro Aktualne.cz.

sobota 3. května 2008

4 zprávy (deníky)

Na s. 2 pražského sešitu MF Dnes vychází zpráva *Vláda: Na knihovnu nejsou peníze*. Premiér Topolánek prý serveru aktualne.cz potvrdil, že na stavbu nové budovy podle projektu Jana Kaplického nejsou peníze.

V Kavárně MF Dnes na s. 25 vychází text *Národní oko nad Prahou*, jedná se o rekapitulaci dosavadního dění z pera ředitele Národní knihovny Ježka.

neděle 4. května 2008

12 zpráv (3 v denících, 2 v televizích, 3 v rozhlase, 4 na serverech)

Část pořadu *Otázky Václava Moravce* byla věnovaná tématu *Šachy s Kaplického blobem pokračují*. Moderátor hned na začátku uvádí, že už se zřejmě jedná o mrtvý projekt, ale nikdo to nechce říct nahlas. Ministr Jehlička pak uvádí, prý je vyčleněno 1,9 miliardy a potřeba by byly nejméně 4 miliardy. A že byl problém v tom vypsát soutěž bez omezení ceny za realizaci. Ministr prý nemůže rozjet stavbu něčeho, na co nemá peníze, to by dával občanům špatný příklad. S ním sedí ve studiu bývalý ministr kultury Jandák, který říká, že Národní knihovnu potřebujeme a že on by potřebné peníze sehnal. A uvádí, že s Bémem měl jednat ministr, nikoli ředitel knihovny, že by to mělo větší váhu. Připojil se i ředitel knihovny Ježek. Ten uvedl, že v současnosti není politická vůle stavět. Nechtěl reagovat na to, zda by odstoupil, ale uvedl, že by nechtěl být u realizace řešení, které považuje za špatné.

ČTK na základě toho vydává zprávu *Jehlička: Na stavbu Kaplického knihovny nejsou peníze*. Zprávu přebírají snad všechny webové verze deníků a tyden.cz.

Téma je i předmětem zájmu hlavních zpráv TV Nova (*Na Národní knihovnu chybí peníze*).

pondělí 5. května 2008

24 zpráv (13 v denících, 5 v týdenících, 1 v rozhlase)

Tištěná média přinášejí včera hojně, avšak s ohledem na to, že byla neděle převážně elektronicky rozšířenou informací, že na knihovnu nejsou peníze.

Na serveru mediainfo.cz vychází analýza společnosti Newton Media *Národní knihovna: Letná, Vyšehrad a nebo Brno?*, kterou si nechal zpracovat časopis Týden. Podle ní se k výstavbě nové knihovny vyjadřují politici, právníci, architekti, umělci či šéf antimonopolního úřadu. V dubnu 2008 uveřejnily nejvíce článků k danému tématu Lidové noviny, Mladá fronta DNES a Hospodářské noviny. Z týdeníků se o Národní knihovnu nejčastěji zajímal Respekt. Nejčastěji zmiňovanou událostí se stalo posuzování regulérnosti soutěže na novou budovu Národní knihovny antimonopolním úřadem. Nejčastěji citovaní (i nepřímo) byli v pořadí Bém, Pecina, Knížák, Ježek, Kaplický, Klaus. Hodnotové zabarvení příspěvků je 16 % pozitivních, 5 % negativních, 11 % nejednoznačných a 68 % neutrálních. Analýza však opomíjí webové verze, neboť při jejich započtení by Týden musel být uveden jako jednoznačně nejaktivnější týdeník.

Pražský deník zveřejňuje text *Miliardy na knihovnu? Z privatizace, radí Jandák*.

úterý 6. května 2008**6 zpráv (2 v denících, 2 v týdenících, 2 na serverech)**

Magazín Tv Plus zveřejňuje článek *CHOBOTNICE V DOKUMENTU*, podle kterého režisérka Olga Špátová připravuje dokument o Janu Kaplickém, který měl původně mapovat celou cestu budovy od návrhu po dokončení. Režisérka nicméně postavení knihovny neočekává, proto film dokončí už v roce 2009.

Hospodářské noviny vydávají na s. 5 text *Kaplického chobotnice je v kruhu, z něhož není úniku*. Uvádí výčet problémů, kterým knihovna v současnosti čelí: od pozemku přes peníze, nejasnosti kolem možnosti vyhlášení správního řízení, které údajně brání zrušení soutěže ministerstvem, neexistence studie proveditelnosti atp.

V Lidových novinách vychází na s. 2 poznámka Martina Weise *Mýtus o světovosti*, v níž autor komentuje snahy zastánců knihovny vysvětlovat neúspěch světového návrhu malostí českého prostředí. Uvádí, že ředitel Ježek konečně zveřejnil seznam oslovených architektů, z nichž mezi čtrnácti oslovenými je sedm držitelů Pritzkerovy ceny. Text končí následovně: „Proč Rogers, Foster, Koolhaas, Piano, Ando, Meier ani další nereagovali? Bud' sdíleli dojem, že soutěž je šitá na míru Kaplickému. Anebo pražská soutěž nebyla pro elitu dost atraktivní a Ježek je oslovil jen proto, aby Kaplickému pořídil světové křoví. Ani jedno vysvětlení nám na světovosti nepřidá.“

Na reflex.cz vychází komiks *Zelený Raoul č. 687 – Kaplický: Děsivý příběh ze sklepa*.

středa 7. května 2008**5 zpráv (týdeníky)**

čtvrtek 8. května 2008

0 zpráv

pátek 9. května 2008

0 zpráv

sobota 10. května 2008**1 zpráva (deník – jen zmínka)**

neděle 11. května 2008

0 zpráv

pondělí 12. května 2008**4 zprávy (2 v denících, 2 v týdenících)**

úterý 13. května 2008

0 zpráv

středa 14. května 2008**2 zprávy (kulturní týdeník a módní měsíčník)**

Plavky od Jana Kaplického jsou jedním z tipů v módním magazínu Elle (*MÓDNÍ NOVINKY*, s. 28).

čtvrtek 15. května 2008**2 zprávy (bulvární týdeník a bulvární měsíčník)**

pátek 16. května 2008

1 zpráva

MF Dnes přichází na s. 2 s článkem *Chobotnice je jen na papíře, ale už má kameny do základů*. Popisuje se v něm, že v Klementinu shromažďují základní kameny, které k nim od roku 2006 posílají z různých stran. Nedávno dorazil čtyřicátý a vedle pazouru a barokní cihly mají například i velký růženín z Madagaskaru.

sobota 17. května 2008

0 zpráv

neděle 18. května 2008

1 zpráva

Na aktualne.cz vychází text *Ježek vyzval Béma: Prodejte nám pozemky pro blob!* Ředitel Národní knihovny poslal primátorovi dopis, ve kterém žádá o podpis smlouvy o smlouvě budoucí, neboť nebylo naplněno usnesení přijaté před 25 měsíci, souběžně žádá a prodloužení termínu pro získání stavebního povolení o stejnou dobu, tedy do 30. ledna 2011. V dopisu ministroví, kterým ho o jednání s Bémem informuje, uvádí, že pokud by Praha své rozhodnutí revokovala, má Národní knihovna legitimní nárok požadovat uhrazení všech nákladů spojených do dnešního dne s přípravou stavby na pozemku na Letné.

pondělí 19. května 2008

7 zpráv (2 v denících, 3 v týdenících, 1 v televizi, 1 v měsíčníku)

V *Televizních novinách* TV Nova se objevuje reportáž *Bude stát na Letné knihovna místo Stalina?* Situaci ředitele Národní knihovny přirovnávají k ježkovi v kleci. Zpráva pojednává o dopisu Ježka adresovaného Bémovi a vyzývajícího jej k prodeji pozemků. Náměstek ministra kultury Mikeš opakuje, že za omezené peníze se budova postavit nedá.

Na včerejší sdělení reaguje na aktualne.cz primátor v článku *Bém: O pozemcích na blob se s knihovnou bavit nebudu*. Bém prý chce počkat na stanovisko ministra kultury a dokonce popírá, že by dopis dostal.

úterý 20. května 2008

4 zprávy (deníky)

V *Hospodářských novinách* na s. 2 vychází text ČTK *Ježek vyzývá Béma: Prodejte pozemky pro chobotnici*.

V jihočeské mutaci MF Dnes vychází na s. 1 regionálního sešitu článek *Kaplický představí studii sálu Antonína Dvořáka*. Stane se tak 22. srpna při příležitosti zahajovacího koncertu Hudebních slavností Emy Destiniové v Českých Budějovicích.

středa 21. května 2008

1 zpráva

Server aktualne.cz vydává zprávu *Architekti píší Jehličkovi. Zrušte Kaplického vítězství*. Dvacet tři českých a zahraničních architektů se podle ní obrátilo na ministra kultury, aby jim řekl, zda soutěž na knihovnu byla regulérní, či nikoli. Podle všeho se jedná o stejnou skupinu, která před půl rokem na ministerstvo posílala dopis s žádostí o anulování soutěže.

čtvrtek 22. května 2008

5 zpráv (3 v denících, 2 v týdenících)

Ministerstvo kultury vyzvalo dopisem Národní knihovnu, aby vyvrátila všechny pochybnosti stran soutěže. Stojí to v textu aktualne.cz s názvem *Chcete blob? Tak vyvraťte stížnosti, žádá*

Jehličkův úřad. Ředitel Ježek dostal lhůtu dva týdny. Ježek prý už ministrovi napsal na začátku května. Kromě dopisu také předpokládá schůzku s ministrem.

Server iHned.cz vydává zprávu *Architekti chtějí po Národní knihovně miliardu za své neúspěšné návrhy.* Podle signatářů dopisu ministrovi se v případě soutěže na Národní knihovnu jednalo o parodii na výběrové řízení a požadují zpět peníze za zpracování návrhů. Dále požadují anulování výsledků soutěže, vrácení vstupních poplatků a uhrazení nákladů všem soutěžním týmům. Předpokládají zhruba tři sta tisíc korun pro tým. Na minulý dopis jim ministr odpověděl, aby vyčkali rozhodnutí expertních týmů. Ty už ale svou práci ukončily v únoru. Jedním z autorů dopisu je architekt Martin Roubík, podepsali jej také Tomáš Hradečný, Bjarke Ingels z Dánska, Němec Jürgen Mayer nebo Američan Thomas Leeser.

pátek 23. května 2008

1 zpráva (deník)

sobota 24. května 2008

2 zprávy (deník a server)

Lidové noviny vydávají na s. 6 článek *Ježek se sejde s Jehličkou.* Mají jednat o problémech kolem knihovny.

neděle 25. května 2008

3 zprávy (1 v televizi, 2 na portálech)

V pořadu *Střepiny* přináší TV Nova reportáž *Život Jana Kaplického v Londýně.*

pondělí 26. května 2008

2 zprávy (deník a portál)

úterý 27. května 2008

2 zprávy (rádio a odborný měsíčník)

středa 28. května 2008

11 zpráv (6 v denících, 1 v rozhlase, 4 na portálech)

ČTK přináší na serveru ceskenoviny.cz zprávu *Ministr kultury a ředitel NK asi našli řešení problémů knihovny.* Podle ní ředitel Ježek navrhl ministrovi Jehličkovi variantu, jak řešit problémy knihovny. Před veřejností ji zatím tají, chtějí ji představit za několik dní. Řešení prý vychází z reálné finanční situace. Podle ČTK je Kaplického budova pořád ve hře, Vicepremiér Jiří Čunek (KDU-ČSL) totiž dnes uvedl, že se zasadí, aby vláda zbývající peníze našla. Ve stejný den vychází i text *Čunek chce ve vládě sehnat miliardu na Kaplického knihovnu.*

čtvrtek 29. května 2008

14 zpráv (9 v denících, 3 v rozhlase, 2 na portálu)

Hostem *Dvaceti minut Radiožurnálu* byl ředitel Ježek (*Rozhovor s Vlastimilem Ježkem, ředitelem Národní knihovny*).

Lidové noviny přinášejí na s. 2 článek *Blob má pomoci sněmovně.* Hlavní argumentací je, že poslanecké sněmovně by mělo velmi záležet na nové budově knihovny, protože ta má v sobě obsahovat depozitář parlamentní knihovny se studovnou, který je k dispozici výhradně poslancům a obsahuje listiny od dob husitských, záznamy zemských sněmů a stenografické záznamy zasedání poslanecké sněmovny. Podle některých poslanců by ale depozitář měl zůstat v blízkosti sněmovny.

Na aktualne.cz vychází zpráva *Kaplického knihovna umrtvena. Ožije až v roce 2010*. Podle všeho se ministr a ředitel rozhodli odložit stavbu knihovny na rok 2010 a knihovna se má stát jedním z volebních témat lidovců a sociálních demokratů. Ježek se měl tento týden setkat s vedením KDU-ČSL. Předseda socialistů Paroubek by se zase měl setkat s architektem Kaplickým a příští týden i s ředitelem Ježkem. Prioritou je nyní dostavět depozitář v Hostivaři, na který peníze jsou, druhou je oprava Klementina.

ČRo 1 – Radiožurnál přináší zprávu *Šéf Národní knihovny hledá podporu u jednotlivých politických stran*. Za sebou má prý setkání s lidovci a Stranou zelených, v nejbližší době se má sejít s Paroubkem a rád by měl schůzku i s Topolánkem. Za komunisty prý nepůjde, protože je to zbytečné, dlouholetým partnerem je prý pro něj poslanec Kováčik.

Magazín MF Dnes přináší na s. 6 rozhovor s Petrou Paroubkovou, kde sama sebe popisuje mezi jinými i jako člověka podporujícího stavbu Kaplického knihovny.

pátek 30. května 2008

30 zpráv (9 v denících, 8 v rozhlase, 6 v televizích, 6 na portálech)

Server aktualne.cz přináší zprávu *Kaplický našel spojence pro svoji knihovnu. Paroubka*. Šéf ČSSD se zavázal, že projektu pomůže. Spojí to s volebním vítězstvím, které očekává za dva roky. Paroubek se na tom dohodl s Kaplickým u snídaně. Paroubek také uvedl, že největším intrikánem v kauze je Milan Knížák: negativně inspiruje prezidenta Klause a ten zase primátora Béma.

ČTK vydává zprávu *Národní knihovna se asi odkládá a stále více politizuje*. Potvrzuje, že téma má stát součástí předvolebního boje. Bém to komentuje tak, že Kaplický kvůli účelovému spojení s Paroubkem klesnul hluboko. MF Dnes přinesla zprávu, že lidovci o Ježkovi uvažují jako o kandidátovi do podzimních senátních voleb, což Ježek nekomentuje. Paroubek se s Kaplickým rovněž dohodl, že bude konzultovat program sociální demokracie v oblasti kultury.

Podle komentáře na ČRo 1 – Radiožurnálu (*Komentář k situaci kolem budovy Národní knihovny*) je vidět, že se blíží podzimní volby krajské a senátní a politické strany se chytají jakéhokoli tématu, drží se hesla „slibem nikoho neurazíš“ a slibují miliardy, které nemají. Komentátor časopisu Týden Miroslav Korecký nechce přeceňovat otázku jistého spojení Paroubka a Čunka, spíš oba vycítili konflikt mezi ODS a částí elit, kulturní frontou, který se projevil při stávce v ČT, v otázce financování divadel a teď například u Národní knihovny, a chtějí z něj vytěžit. Myslí si, že by bylo vhodnější načasovat podporu knihovny ke komunálním volbám a že se podpora může obrátit proti nim, protože podporovatelé knihovny jsou spíše liberálové a obecná voličská základna zase spíše konzervativní.

Polední zprávy na ČT 1 přinášejí příspěvek *Jiří Paroubek slíbil Janu Kaplickému peníze na stavbu Národní knihovny* a to za podmínky, že se ČSSD stane vládní stranou. V hlavních zprávách se reportáž objevuje pod názvem *Kaplického knihovna se stává politickým bojem*. Vedle Paroubka se uvádí i Čunek a zpráva obsahuje označení Knížáka jako největšího intrikána a hlavního zloducha. *Události, komentáře* pak obsahují příspěvek *Kaplického knihovna nástrojem politických hrátek?* Stejně jako na Radiožurnálu i tady je do studia pozván komentátor Týdne Miroslav Korecký. Opakuje myšlenku s rozporem ODS a intelektuálních elit. Je podle něj rovněž správně, že se knihovna stává velkým politickým tématem, neboť v kultuře skoro vždy jde o veřejné peníze.

Lidové noviny vydávají na s. 6 článek *Blob blokuje zastupitelé*, který obsahuje stejné informace ohledně odsunu termínu stavby a naplánování s ohledem na komunální volby 2010, jako včerejší text aktualne.cz, ale zdroj uvádí noviny vlastní.

Tématu se věnují i *Zprávy TV Prima*, hlavní zpravodajská relace přináší příspěvek *Kaplického návrh Národní knihovny obhajuje ČSSD*. Zprávu *Knihovna jako politický tahák* přináší i *Televizní noviny TV Nova*.

Tyden.cz zvolil titulěk *Paroubek: Zvolte mě a postavím vám blob*.

MF Dnes vydává na s. 2 článek *Lidovci vábí do Senátu šéfa knihovny Ježka*. Ježek to prý zatím nechce komentovat, má pár dní na rozmyšlenou. Na iDnes.cz pak vychází zpráva *Před třemi lety je nechal zbít na CzechTeku, teď je vábí k volbám*, která se věnuje předvolebním strategiím Jiřího Paroubka.

sobota 31. května 2008

11 zpráv (8 v denících, 1 v rozhlase)

Titulní strana Lidových novin přináší krátkou zprávu *Kaplický bude radit Paroubkovi* s pokračováním na s. 4. Na titulní straně je rovněž sloupek Zbyňka Petráčka *Blobpolitika*. Uvádí v něm, že ODS vehnala Kaplického Paroubkovi do náruče. MF Dnes a Právo se tématu věnují uvnitř listu.

neděle 1. června 2008

0 zpráv

pondělí 2. června 2008

10 zpráv (3 v denících, 3 v týdenících, 2 v rádiích, 2 na portálech)

V Týdnu na s. 12 vychází článek s hezkou slovní hříčkou v názvu: *Čunek nás oblobuje*.

úterý 3. června 2008

13 zpráv (7 v denících, 2 na webu tádeníku, 1 módní měsíčník, 3 na portálech)

ČTK přináší zprávu *Ředitel Národní knihovny bude kandidovat do Senátu za lidovce*. Oznamoval to dnes na tiskové konferenci ve sněmovně. Poté mu lidovci věnovali základní kámen budoucí knihovny. Ježek si nemyslí, že by jeho kandidatura mohla záměru postavit knihovnu uškodit, vstoupit do strany se ale nechystá. Lidovci prý Ježka oslovili před pěti týdny a požádali ho o přednášku. Uvedl také, že pochopil, že některé věci lze „mimo politický prostor“ řešit jen těžko. Základní kámen je 41. a prý spolehlivě nejtěžší, o základních kamenech pro novou budovu už Národní knihovna vydala knížku.

středa 4. června 2008

13 zpráv (6 v denících, 2 v televizi, 3 na serverech)

ČTK přináší na serveru ceskenoviny.cz zprávu *Paroubkova manželka chce sbírku na novou Národní knihovnu*. Vypadá to, že na návštěvu manželky šéfa ČSSD v Klementinu, kterým ji provázela generální ředitel knihovny Ježek rovnou navázala tisková konference.

Hostem pořadu *Interview ČT 24* je Jiří Čunek. Ten si špatně načasoval svou podporu a následující aktivity předsedy Paroubka jeho prohlášení o shánění miliardy poměrně dost upozadily.

Hospodářské noviny vydávají na s. 4 zprávu ČTK *Ježek bude kandidovat za lidovce do Senátu*. Právo v textu *Ježek versus Baudyšová* na s. 3 doplňuje jednu jeho protikandidátku – ředitelku Nadace Naše dítě.

Hlavní zpravodajská relace TV Prima přináší příspěvek *Boj stran o mediálně známé osobnosti*. Největší pozornost podle ní na sebe v posledních dnech strhli dva muži spojení s projektem nové knihovny – Kaplický a Ježek. Zatímco ODS by je nejraději neviděla, lidovci a socialisté se o ně můžou poprat.

čtvrtek 5. června 2008

10 zpráv (4 v denících, 6 v týdenících)

Titulní strana MF Dnes přináší zprávu *Paroubková chystá národní sbírku na Kaplického*. Nápad na celonárodní sbírku se prý zrodil na nedávné snídani Kaplických s Paroubkovými.

Paní Paroubková se o nápadu zmínila po včerejší schůzce s ředitelem Ježkem. Ježek si prý Paroubkovou do Klementina pozval na základě rozhovoru v magazínu MF Dnes. Socialističtí poslanci prý přislíbili, že do sbírky přispějí.

Týdeník Ekonom na s. 41 v názoru Jana Štětky *Letenská koalice* pracuje s termínem „blobisté“.

pátek 6. června 2008

2 zprávy (týdeník a server)

sobota 7. června 2008

4 zprávy (2 v denících, 2 v rozhlase)

Komentář Ivana Gabala na ČRo 6 s názvem *Mocenské pojetí politiky* obsahuje větu: „Kaplický si v Praze blobne“.

neděle 8. června 2008

1 zpráva (server)

pondělí 9. června 2008

4 zprávy (1 v deníku, 2 v týdeníku, 1 na serveru)

ČTK vydává zprávu *Ježek: Kaplického chobotnice je geniálně koncipovaná*. Jedná se o přepis on-line rozhovoru s čtenáři serveru ceskenoviny.cz.

úterý 10. června 2008

6 zpráv (5 v denících, 1 na serveru)

Pražský deník má na titulce krátký článek *Plán na pomoc knihovně se odkládá*, který pokračuje na s. 2.

středa 11. června 2008

3 zprávy (1 v deníku, 2 na serverech)

Právo vydává na s. 7 původní článek *Pro knihy z Klementina se mají postavit depozitáře v Hostivaři*.

čtvrtek 12. června 2008

3 zprávy (1 v deníku, 2 v týdeníku)

Pražská MF Dnes zveřejňuje na s. 2 článek *Chtějí do Senátu. Co si myslí?* Redaktorka vyzpovídala osmnáct kandidátů na senátory za Prahu, jedna ze čtyř otázek se týkala i blobu. Čtyři jsou proti, čtrnáct pro, ale několik by ho chtělo na jiném místě, i když většina chce Letnou.

pátek 13. června 2008

2 zprávy (1 v deníku, 1 v týdeníku)

sobota 14. června 2008

0 zpráv

neděle 15. června 2008

4 zprávy (2 v denících, 1 na serveru, 1 v televizi)

V *Otázkách Václava Moravce* se část věnovala tématu *Politické hrátky kolem Národní knihovny*. Věnuje se využití Kaplického v předvolebním boji. Hostem je primátor Bém, který uvedl, že na Ježkův dopis obsahující výzvu k prodeji pozemku neodpověděl. Také uvedl, že

do doby, než bude vědět, že po právní stránce je možné stavět a že to někdo zaplatí, tak nemůže udělat žádný krok, který by znehodnotil majetek hlavního města Prahy. Ve studiu je i Bohuslav Sobotka, první místopředseda ČSSD. Pozvání přijal i Vlastimil Ježek. Ten uvedl, že podobný dopis, jaký poslal primátorovi, rozeslal i členům rady města. Ježek také uvedl, že ministerstvu kultury navrhl minulý týden dostavbu hostivařského depozitáře, který by vyřešil problém na osm let.

ČTK následně vydala zprávu *Šéf NK navrhl dočasné řešení – dostavět depozitář v Hostivaři*. Text obsahuje i informaci, že pražský primátor prohlásil, že z projektu výstavby nové budovy Národní knihovny podle návrhu Jana Kaplického se stala „politická šaškárna“. Zprávu přebírají webové verze deníků.

pondělí 16. června 2008

6 zpráv (3 v denících, 1 v týdeníku, 2 v měsíčníku)

Deníky reagují na včerejší Bémovo prohlášení o politické šaškárně.

úterý 17. června 2008

0 zpráv

středa 18. června 2008

0 zpráv

čtvrtek 19. června 2008

1 zpráva (týdeník)

pátek 20. června 2008

0 zpráv

sobota 21. června 2008

0 zpráv

neděle 22. června 2008

0 zpráv

pondělí 23. června 2008

2 zprávy (v měsíčníku)

úterý 24. června 2008

2 zprávy (1 v deníku, 1 na serveru)

středa 25. června 2008

1 zpráva (týdeník, jen zmínka)

čtvrtek 26. června 2008

0 zpráv

pátek 27. června 2008

0 zpráv

sobota 28. června 2008

0 zpráv

neděle 29. června 2008

0 zpráv

pondělí 30. června 2008

0 zpráv

úterý 1. července 2008

0 zpráv

středa 2. července 2008

0 zpráv

čtvrtek 3. července 2008

1 zpráva (deník)

Právo vydává na s. 8 zprávu *Jan Kaplický navrhl porcelánový set*. Jan Kaplický navrhl pro italskou firmu Alessi stolovací set z porcelánu, skla a nerezové oceli nazvaný Bettina. Souprava je v prodeji od tohoto týdne.

pátek 4. července 2008

1 zpráva (deník, jen zmínka)

sobota 5. července 2008

2 zprávy (deníky, zprávy o festivalu v Karlových Varech)

neděle 6. července 2008

1 zpráva (bulvární deník, zpráva o Karlových Varech)

pondělí 7. července 2008

4 zprávy (2 v denících, 1 rozhlas)

Hostem pořadu *Host Radiožurnálu* na ČRo 1 – Radiožurnálu je dokumentaristka Olga Špátová (*Rozhovor s Olgou Špátovou*). Dokument *Oko nad Prahou* by měl být do konce roku 2009 odvysílán v televizi.

Web deníku super.cz a deník Šíp (*Kaplický má úchylku: Odhaluje manželku!*) komentoval šaty paní Kaplické, které víc odhalovaly, než zahalovaly. Komentáře šatů se objevují i v předchozích dnech v souvislosti s Karlovarským festivalem.

úterý 8. července 2008

3 zprávy (2 v denících, 1 na serveru)

středa 9. července 2008

1 zpráva (regionální deník)

čtvrtek 10. července 2008

0 zpráv

pátek 11. července 2008

3 zprávy (1 v deníku, 1 v týdeníku, 1 na serveru, všechno elektronické verze)

S odvoláním na ČTK vydává několik serverů články týkající se protestu proti Jiřímu Paroubkovi, například tyden.cz *Rudá trika hlásají: Paroubek škodí lidem*. Skupina mladých lidí vyrobila trička s uvedeným nápisem a chce je rozdávat na letních festivalech. Cílem je

pomocí stránek antiparoubek.cz připomenou starší činy politika, který se podle organizátorů vydává za hodného strýčka a milovníka a podporovatele nezávislé kultury. Organizátoři doufají, že strana si vybere do svého čela někoho méně hrozného.

sobota 12. července 2008

0 zpráv

neděle 13. července 2008

0 zpráv

pondělí 14. července 2008

0 zpráv

úterý 15. července 2008

1 zpráva

ČTK vydává zprávu *Obyvatelé Prahy 7 nechtějí Letnou zastavět*. Žádnou stavbu by nepovolily víc než dvě třetiny obyvatel. Ze zprávy následně čerpají deníky a servery.

středa 16. července 2008

3 zprávy (2 v denících, 1 v regionálním zpravodaji)

Lidové noviny na s. 6 zveřejňují výsledky ankety uspořádané na Praze 7 pod názvem *Na Letné chceme park, ne stavby*. Výsledkem je, že většina obyvatel nechce žádnou stavbu (knihovna, stadion, oceanárium), ale upřednostňuje park. Jako nejvhodnější stavba byla vybrána protihluková bariéra (54 %), pro knihovnu je 41 %, proti 52 %. Starosta Prahy 7 Marek Ječmének uvedl: „*Převažující názory občanů chci po vyhlášení ideové urbanistické soutěže prosazovat jako hodnotící člen komise.*“

čtvrtek 17. července 2008

3 zprávy (2 v denících a server, jen zmínky)

pátek 18. července 2008

0 zpráv

sobota 19. července 2008

0 zpráv

neděle 20. července 2008

0 zpráv

pondělí 21. července 2008

1 zpráva (týdeník)

úterý 22. července 2008

1 zpráv (bulvární deník)

středa 23. července 2008

28 zpráv (9 v denících, 5 v rádiích, 8 v televizích)

Server aktualne.cz vydává zprávu *Jehlička odepsal blob. Chce opravit Klementinum*. V textu je uvedeno, že ministr kultury v úterý definitivně rozhodl o nerealizování nové budovy. Na tiskové konferenci prý dnes prohlásil, že se nedostatečně prozkoumaly možnosti, zda

se do Klementina poté, co z něj odejde Národní technická knihovna, knihy nevejdou. Nepřímo také pokáral ředitele Ježka – dosavadní přístup přípravy projektu prý považuje za nepřipustný. Kapacity a možnosti Klementina prý zkoumali studenti Akademie výtvarných umění pod vedením profesora Emila Přikryla, Jehlička se s nimi minulý týden sešel. Podle nich jsou prostory dostatečné.

ČTK vydává po tiskové konferenci zprávu *Jehlička: Nová budova knihovny na Letné nebude*, Ježka nepřekvapilo prohlášení, ale překvapilo ho, že se uskutečnilo dnes. V následujících dvou letech podle něj nelze očekávat posun. Kaplický tomu nepřikládá význam, žádné oficiální vyjádření nedostal a prohlášení považuje za vyjádření tisku, nikoli skutečnost. Ministr podle zprávy ani nevyloučil personální změny.

ČRo 1 – Radiožurnál v pořadu *Nová budova Národní knihovny na Letné stát nebude* uvedl dnešní prohlášení ministra: „*Nikdy už nedopustím, aby v rámci mého resortu došlo k realizaci nějakého investičního záměru, aniž by byla vypracována odborná oponentura.*“

Události v regionech na ČT 1 přinesly příspěvek *Kaplického chobotnice na Letné nebude*. Hlavní zpravodajství obsahovalo příspěvek *Chobotnice na pražské Letné podle ministra kultury Václava Jehličky nevyroste*.

Události, komentáře na ČT 2 obsahují příspěvek *Ministr kultury definitivně vyloučil možnost výstavby nové Národní knihovny*. Do studia si pozvali ministra kultury a na telefonu byl ředitel Ježek. Ten řekl, že knihovnu čeká úvaha o tom, zda nepodat trestní oznámení na neznámého pachatele z Magistrátu hlavního města Prahy kvůli nenaplnění usnesení. A chce se rovněž obrátit na ombudsmana.

Příspěvek *Chobotnice na Letné nevyroste* přinesly i hlavní zprávy TV Prima.

Na aktualne.cz vychází ještě text *Chobotnice na Letné bude, jen nevím kdy, tvrdí Kaplický*. Podle něj je snaha přestavět Klementinum na moderní knihovnu směšná a české ministerstvo kultury je jediné na světě, které brojí proti kultuře.

ČRo 1 – Radiožurnál si do *Radiofóra* (*Je jasné, že nová budova na Letné stát nebude*) pozval ministra kultury, připojil se ředitel knihovny Ježek. Ten pokračuje v brojení proti Praze a nenaplnění jejího závazku stran smlouvě o pozemcích. Na závěr se přidal Milan Uhde, bývalý ministr kultury. Uvedl, že on jako ministr by spustil povyk ve chvíli, kdy byl poprvé zpochybněn převod pozemků.

Televizní noviny TV Nova zařadily příspěvek *Ministr kultury odmítá blob na Letné*. Paroubek rozhodnutí ministra komentuje, že je pro něj zklamáním, podle něj ministr zůstal formátem na úrovni starosty.

Zpráva našla místo i v hlavním zpravodajství televize Z1 (*Kaplického knihovna v Praze na Letné stát nebude*).

Miroslav Korecký ve své glose na stránkách tyden.cz (*GLOSA DNE: Sbohem, hlavonožče!*) užívá zajímavých příměrů ve vztahu k „chobotnici“: „*I ti, kdo jsou jinak rozhodně proti eutanázii, si přáli, ať už toho více zdechlého než živého hlavonožce někdo konečně odpojí od přístrojů.*“, „*Mrtvá chobotnice se jistě bude ještě dlouho pitvat.*“, „*[...]proč voda z Vltavy hlavonožce zabila.*“ Zajímavé je i hodnocení šéfa knihovny. Podle autora komentáře utopil politický realismus, který patří do povinné výbavy šéfa podobné instituce.

čtvrtek 24. července 2008

49 (30 v denících, 6 v rádiích, 5 v televizích, 5 na serverch)

Tištěná média opakují včerejší zprávu. A jakou jí přikládají důležitost? Deník E15 ji avizuje na titulní straně (> *jednou větou* <). Titulní stranu tématu věnují i Haló noviny (*Jehlička pohřbil »chobotnici«*). Ty uvádějí, že informace se objevila jako blesk z čistého nebe. Uvádějí, že je to překvapivé o to víc, že si projekt nedávno vzal pod křídla šéf lidovců Čunek a přislíbil jeho postavení a Ježek kandiduje v podzimních volbách za lidovce. Pokračují, že

i Paroubkova podpora se mívá účinkem, protože pokud se jednou do Klementina nalijí stamiliony, těžko si někdo v budoucnu „troufne je učinit zbytečně investovanými“. Titulní stranu, zřejmě dokonce otvírák, věnují zprávě Hospodářské noviny (*Konec blobu v Čechách*). Na s. 3 je pak přehled klíčových okamžiků a rozhovor s generálním ředitelem Národní knihovny, na s. 5 ještě komentář. Titulní stranu mají i Lidové noviny (*Stop blobu. Zpět do Klementina*) a pokračují v rámci tématu na s. 3, kde se objevuje i anketa mezi osobnostmi na téma co si myslí o Jehličkově prohlášení. MF Dnes jí věnovala jen titulní stranu pražské přílohy (*Sbohem, chobotnice*), v celostátním vydání jen krátký článek na s. 4. Právo má otvírák na s. 1 (*Jehlička: blob na Letné nebude*).

Deník aktualne.cz vydává text *Knihovna bojuje trestním oznámením za Kaplického*. Vedení knihovny dnes oznámilo, že se bude soudit. Podá trestní oznámení na neznámého pachatele z pražského magistrátu za hrozící škodu velkého rozsahu v důsledku nenaplnění usnesení zastupitelstva. Knihovna rovněž napíše ombudsmanovi. ČTK vydává zprávu *Vedení NK zvažuje oznámení na neznámého pachatele z magistrátu*.

ČTK vydává rovněž text *Pro knihovníky je nová budova NK jediným řešením*. Podle něj jsou lepší využití Klementina a dostavba hostivařského depozitáře nedostatečným řešením a to jak podle ředitele Ježka, tak podle Svazu knihovníků a informačních pracovníků. Knihovníci už v lednu psali ministrům školství a kultury, primátorovi a premiérovi dopis, ve kterém uvádějí, že budova Klementina je nedostatečná.

Média také začínají rekapitulovat celou kauzu, server ct24.cz vydává článek *Tři a půlleté úsilí o novou Národní knihovnu definitivně skončilo*.

pátek 25. července 2008

23 zpráv (15 v denících, 2 v rádiích, 3 v týdenících)

Aktualne.cz vydává článek *Blob nebude. Kaplický přesto dostane odměnu dvakrát*. Opakují už dříve zveřejněnou informaci o tom, že dostal 160 tisíc Eur jako vítěz soutěže a stejnou částku dostane příští rok v únoru, kdy skončí lhůta určená v soutěžních podmínkách. Novinkou však je, že ministerstvo kultury s vyplacením částky počítá.

V Hospodářských novinách vychází na s. 3 článek *Paroubek, poslední naděje pro chobotnici*. Podle něj se blob líbí veřejnosti a Paroubkovi se líbí všechno, co se líbí veřejnosti.

Portál ceska-media.cz zveřejnil zprávu ČTK s názvem *Pražští lidovci dnes podpořili ředitele Národní knihovny*. Vyzvali ministra kultury, jenž je ve vládě za jejich stranu, a pražského primátora, aby svůj odmítavý postoj k umístění stavby na Letné přehodnotili.

V tištěných verzích deníků se objevuje informace o plánovaném soudu kolem pozemků.

sobota 26. července 2008

1 zpráva (deník)

neděle 27. července 2008

2 zprávy (deník a server)

Na serveru iDnes.cz vychází článek *Kaplický: Těším se, co řeknou památkáři bourání v Klementinu*. Jedná se o výňatek rozhovoru připraveného pro zítřejší vydání.

pondělí 28. července 2008

9 zpráv (5 v denících, 2 v týdenících, 2 na serverech)

Na titulní straně MF Dnes vychází rozhovor s Janem Kaplickým *Kaplický: Chobotnice bude a bude!* Mimo jiné v něm zazní: „Ale k té knihovně. Byla navržena na Letnou a tam taky bude. Tím to pro mě končí.“ Touto arogancí zřejmě Kaplický popudil i řadu těch, kteří dosud jeho projektu fandili, soudě alespoň podle následných reakcí v tisku.

úterý 29. července 2008

6 zpráv (3 v denících, 3 na serverech)

ČTK vydává zprávu *Jandák: Nebýt projektu knihovny, bylo by ministerstvo neviditelné*. Stínový ministr kultury Jandák dnes na tiskové konferenci v Lidovém domě prohlásil, že stávající ministerstvo je s výjimkou projektu Národní knihovny neviditelné a pro příští rok chystá podle něj nepříjemné škrty v rozpočtu. Navíc by podle něj neměl být problém na knihovnu sehnat peníze z privatizace.

Novinky.cz pojmenovaly výstup z tiskové konference *Jandák: odmítnout blob je ostuda, peníze nejsou problém*.

středa 30. července 2008

6 zpráv (1 v deníku, 5 na portálech)

Portál ceskenoviny.cz vydává zprávu *Plánovaná obnova Klementina se bude zřejmě muset posunout*. Obsahuje informace, že rekonstrukce, která byla navázaná na stavbu nové budovy, se bude muset posunout a plány na ni přepracovat. Zatím jsou dokončeny přípravné fáze a výběr projektanta. Souběžně se konala prezentace osmi studentských projektů na AVU, která se zabývala rozšířením Klementina. Úpravy by prý mohly umožnit rozšíření kapacit na několik desítek let dopředu.

K tématu vychází i samostatná zpráva ČTK *Studenti AVU představili návrhy rozšíření kapacit Klementina*. Národní knihovna považuje prý studentské práce za zajímavý inspirační zdroj, jejich interpretace je ale podle ní zavádějící. Podle knihovny by památkáři neschválili výstavbu nové budovy přímo na Mariánském náměstí či vestavbu nových objektů na nádvořích Klementina, jak studenti navrhuji, rovněž je podle nich nemožné umístit skladovací kapacity do podzemí. Práce podle profesora Emila Přikryla vznikly nezávisle na současných diskusích o projektu nové knihovny. Podle Přikryla vytvořil z Klementina maximální prostor pro skladování knih architekt a urbanista Ladislav Machoň. Ve 20. letech minulého století naplnil tehdejší zadání. Dodnes je ale prý za svůj počín kritizován některými památkáři kvůli necitlivému zásahu do barokního areálu.

čtvrtek 31. července 2008

11 zpráv (3 v denících, 6 v týdenících, 1 v rozhlase)

Ekonom na s. 49 cituje v článku nazvaném *Krátce* citaci Jana Kaplického: „Pan ministr mi přislíbil, že projekt bude podporovat. A najednou změnil názor na základě politického rozhodnutí. To si nedovolil ani císař pán, i ten umožnil stavbu Národního divadla.“ *Jan Kaplický, architekt, autor návrhu nové budovy Národní knihovny na pražské Letné, o tom, že ministr kultury Václav Jehlička přestal projekt podporovat. LN, 24. 7. 2008*

Vyjádření ministra Jehličky směrem k řediteli Ježkovi považuje redaktor Ekonomu Jan Štětka ve svém komentáři *Nechod', Ježku, s pány na led...* na s. 47 za verbální popravu.

Květy publikují na s. 4 minianketu *Líbila by se vám v Praze na Letné Kaplického knihovna?* Odpovídají Zuzana Bubílková, Lucie Konášová a Petr Fejk.

pátek 1. srpna 2008

3 zprávy (2 v deníku, 1 na portálu)

V publicistice MF Dnes na s. 12 se objevuje velký článek *Knihovno prokletá!* Vychází z prohlášení ministra, které je obsaženo ve velkém sobotním rozhovoru, že s novou budovou je možné počítat za osm až deset let a je potřeba začít hledat pozemky. Podle článku se tak rozbíhá další kolo nekonečných debat o nové budově Národní knihovny. Adolf Knoll, zástupce ředitele NK pro vědu, výzkum a zahraniční vztahy, který v Klementinu pracuje už třicet let, už zažil tři vlny rozhovorů o nové knihovně. Text dále uvádí, že o nové budově Národní knihovny se uvažuje od 60. let minulého století. V 80. letech pak vznikl projekt,

podle kterého měla nová knihovna stát na pražském Těšnově. Jenže nebyly peníze a dnes tam stojí hotel Hilton. Uvádí také, že předchůdce Ježka – Vojtěch Balík – novou budovu nechtěl a plánoval uložení fondů ve sklepech, po povodních 2002, kdy je zaplavila spodní voda, se ale do toho už nikomu nechtělo. Ministr Dostál Balíka odvolal a nově dosazený ředitel Ježek začal v roce 2004 plánovat novou budovu. Ministr Jehlička teď navrhuje podobný postup jako předchozí ředitel Balík.

sobota 2. srpna 2008

7 zpráv (6 v denících, 1 na serveru)

Brněnský deník publikuje na titulní straně text *Kaplický v Brně: dvě až tři stavby*. Podle něj primátor Onderka jedná s Kaplickým o výstavbě dvou až tří objektů. Prozradil to Kaplický s tím, že podrobnosti uvede na začátku příštího roku. Primátor Onderka upřesnil, že projednávají možnost uplatnění některého z jeho návrhů na výškovou budovu. Osamu Okamura, šéfredaktor časopisu ERA21 však upozorňuje na to, že z veřejných peněz není možné zadat práci bez architektonické soutěže soukromé firmě, v tomto případě Kaplickému. Na s. 2 deník přidává i rozhovor s primátorem *Brno teď nabízí víc než Praha*. S Kaplickým prý pro Brno připravuje jedno architektonické překvapení. A dalším článkem je právě příspěvek Osamu Okamury, ze kterého první článek citoval, nazvaný *Kaplický musí nejdřív vyhrát*. Uvádí v něm také, že architektonické soutěže jsou jediným nástrojem, který nutí autory k maximálnímu intelektuálnímu výkonu při současném zohlednění nákladů na stavbu. Na závěr přeje Brnu více veřejných architektonických soutěží a panu architektu Kaplickému více vítězství v nich.

Lidové noviny na kulturní straně zveřejňují rozhovor s ředitelem Ježkem *Pavel Bém porušil všechny sliby* (s. 13). Podle něj zdaleka není stávající návrh mrtev.

MF Dnes zase přináší velký rozhovor s ministrem kultury Václavem Jehličkou *Knihovna bude, ale jinde a jiná* na s. 12. Jehlička vysvětluje, že není možné stavět na Letné, protože není pozemek a není smluvní vztah s městem. A opakuje, že problémem jsou i peníze. Dodává, že na ministerstvu neopustili plán postavit novou budovu knihovny. Uvádí, že jen Klementinum nestačí, ale že Národní knihovna přišla s plánem, že velké prostory v něm budou pronajaty a to se mu nelíbí, protože komerce je Praze dost a on chce v centru zachovat univerzitní provoz. Podle něj se všechno kolem nové knihovny řešilo moc rychle a ředitel to „přepálil“. Uvádí jako příklad jak se v tichosti a bez velkého zájmu médií postavila v Dejvicích Národní technická knihovna za téměř tři miliardy. Podle něj by se měly vytipovat desítky možných míst a postupně výběr zúžit, znovu by mohla přijít nová budova na řadu za osm až deset let.

neděle 3. srpna 2008

2 zprávy (1 v České televizi, 1 na jejím webu)

V *Událostech* na ČT 1 se objevil příspěvek *Dům umění ve Štýrském Hradci*. Uvádí, že toto město na rozdíl od Prahy ukázalo víc odvahy a v Grazu již pátý rok stojí futuristická stavba Petera Cooka a Colina Fourniera.

pondělí 4. srpna 2008

3 zprávy (v denících)

úterý 5. srpna 2008

4 zprávy (2 v denících, 2 na serverech)

středa 6. srpna 2008

2 zprávy (v regionálních denících)

Primátor Onderka reaguje v Brněnském deníku na s. 13 textem *Kvůli Kaplickému Brno zákon neporuší* na poznámku Osamu Okamury a uvádí, že Kaplickému nic neslibil a pokud se v Brně budou plánovat veřejné stavby, bude se o ně soutěžit.

čtvrtek 7. srpna 2008

8 zpráv (4 v denících, 1 v televizi, 1 na webu rozhlasu)

Martin Wies ve svém komentáři *Kravál na obzoru* na s. 2 Lidových novin uvádí, že poprask kolem Národní knihovny mohl vzniknout jen proto, že se odbyly rozhodovací a administrativní postupy. Vypovídá to podle něj ani ne tak o vztahu ke kultuře, jako spíše ke štábní kultuře.

Server aktualne.cz vydává zprávu *Soutěž na Národní knihovnu byla vadná, zní z EU*. Evropská komise ve svém stanovisku potvrdila, že při soutěži na návrh nové budovy Národní knihovny na Letné bylo nezbytné postupovat podle zákona o veřejných zakázkách a nikoli aplikovat výjimku. Vypracování projektové dokumentace tedy nemůže být automaticky bez soutěže svěřeno vítězi architektonické soutěže, kterým je Jan Kaplický. Ministerstvo ani Národní knihovna zatím stanovisko nemají, takže se k němu prý nemohou vyjádřit. Redakce vzkaz interpretuje jako pokyn k vypsání nové soutěže.

Portál Práva novinky.cz zprávu interpretují pod titulkem *Brusel: Soutěž na budovu Národní knihovny byla proti zákonu*.

ČTK vydává zprávu pod názvem *Soutěž na novou knihovnu byla podle EK v rozporu se zákonem*. Místopředsedkyně antimonopolního úřadu dnes uvedla, že v návaznosti na stanovisko Evropské komise úřad zřejmě doporučí knihovně, aby původní soutěž zrušila. Úřad by zasáhl v případě, kdy by knihovna soutěž nezrušila a na jejím základě vyhlásila další tendry.

Události, komentáře na ČT 2 přináší příspěvek *Česká národní knihovna musí vypsát novou soutěž na svou novou budovu*. Zpráva v agenturách prý vyšla v půl osmé večer, proto se neobjevila v hlavních zpravodajstvích. S informací první přišel server Euro Online. Martin Pecina pro televizi uvedl, že výjimku ze zákona, na kterou se ptali, v tomto případě použít nelze. V návaznosti na rozhodnutí komise český antimonopolní úřad vypíše správní řízení.

Po této zprávě se řediteli Národní knihovny výrazně zmenšil manipulační prostor, protože o pozemky už se ucházet nemůže ani soudní cestou: když soutěž nebyla v pořádku, nikdo by mu náhradu za způsobenou ztrátu neuznal.

pátek 8. srpna 2008

31 zpráv (15 v denících, 5 v televizích včetně jedné odvysílané 14x, 3 v rozhlase, 8 na serverech)

ČTK vydává zprávu *Ježek: Spor o novou knihovnu může rozhodnout až soud*. Ředitel zatím nechce předjímat, zda se na soud obrátí, chce vyčkat na doručení stanoviska Evropské komise. Podle Ježka může soutěž zrušit pravděpodobně jen knihovna, ale musí se poradit s právníky a zatím k tomu také podle něj není důvod. Pokud právníci na svém původním rozhodnutí budou trvat, jediným, kdo může rozhodnout, by byl prý opět soud.

Na ČRo 1 – Radiožurnálu v pořadu *Ozvěny dne* byl součástí příspěvku *Peripetie, provázející výstavbu Národní knihovny* rozhovor s Martinem Pecinou. Ten uvedl, že nejjednodušší by bylo, kdyby knihovna soutěž zrušila. Jeho úřad by v takovém případě nemusel zahajovat správní řízení. Řekl také, že názor jeho úřadu na aplikaci výjimky byl opačný, ale že se doporučením Evropské komise bude řídit, neboť náš zákon je vytvořen transpozicí evropské směrnice.

ČT 1 v *Událostech* odvysílala příspěvek *Osud takzvané chobotnice Jana Kaplického je zřejmě definitivně zpečetěn*. Byl posledním ve vysílání zpravodajské relace.

Začíná další vlna rekapitulací, například Právo na s. 2 *Co se dělo kolem nové budovy NK*. Právu se rovněž jako jedinému z celostátních deníků ještě podařilo včerejší večerní zprávu vmáchnout na titulní stranu (*EK: soutěž na knihovnu v rozporu se zákonem*). MF Dnes ji má jen na titulce pražského sešitu (*Brusel vzkázal: Soutěž na blob porušila zákon*) a na první stranu ji dal i Pražský deník (*Brusel: soutěž o blob byla proti zákonu*).

Ve zpravodajství TV Prima zaznělo v příspěvku *Nová budova Národní knihovny na pražské Letné stát nebude* z úst Martina Peciny, že zmiňovanou výjimku ze zákona je možné užít pouze na akce, které jsou financovány mezinárodními organizacemi. TV Nova má příspěvek *Soutěž o Národní knihovnu zřejmě porušila zákon*. V něm mluvčí Národní knihovny Kateřina Nováková uvádí, že podle pravidel UIA se jinde v Evropě běžně staví budovy národních knihoven.

Server aktualne.cz hraje na nízké struny, vrací se ke svému obsedantnímu tématu a rozdmýchává vášně článkem *Knihovna Kaplickému zaplatí navzdory námitkám Bruselu*.

ČTK vydává další zprávu NK: *Depozitář v Hostivaři chceme do roku 2013*. Stavět by se podle ní mělo začít nejpozději o rok dřív. Nový depozitář ale podle všeho nevyřeší problémy s nedostatkem studijních míst a prostorem pro zaměstnance.

Není možné to srovnat s jinou kauzou a tím potvrdit, ale v médiích se objevuje velké množství čtenářských reakcí – buď jim média dala nevídaný prostor, nebo se debaty o Kaplického návrhu skutečně staly součástí běžných témat diskutovaných veřejností (např. Pražský deník, 8. srpna 2008, s. 8, rubrika Čtenář – reportér, *Knihovna na Letné zapadne: „Když jsem nedávno na toto téma diskutovala s kolegyní v práci, dospěly jsme ke stejnému závěru.“*).

sobota 9. srpna 2008

9 zpráv (deníky)

Na regionální stránce Lidových novin (s. 5) vychází článek *Brusel: Soutěž jsme nehodnotili*. Včera se prý objevily první pochybnosti o tom, zda Úřad pro ochranu hospodářské soutěže (antimonopolní úřad) interpretuje stanovisko evropské komise správně. Evropané komisaři totiž popírají, že architektonickou soutěž na knihovnu označili za nezákonnou. Lidovým novinám to potvrdil mluvčí komise přímo v Bruselu. Navíc šlo prý o konzultaci a jejich odpověď nemá žádný právní dopad. Pecina je prý v krajním případě připraven soutěž zrušit sám.

neděle 10. srpna 2008

3 zprávy (deník, týdeník, server)

Server ceska-media.cz přebírá zprávu ČTK *Bém obvinil ředitele NK Ježka ze selhání, Ježek nařčení odmítá*. Bém je přesvědčen, že Ježek manažersky selhal. Osobní zodpovědnost by prý měl vyvodit i ve vztahu ke kandidatuře do senátu. Ježek na to řekl, že Bém tímto siláckým prohlášením jen pokračuje ve své politice drobnějších i větších lží, kterými provází celou dobu od vyhlášení výsledků soutěže.

pondělí 11. srpna 2008

10 zpráv (5 v denících, 2 v týdenících, 3 na serverech)

Server aktualne.cz vydává článek *V Praze Kaplický neuspěl, v Budějovicích postaví síň*. Návrhy prý představí v úterý primátorovi a hejtmanovi. Bude se jednat o soukromou investici, radnice ji ale podporuje. Stavět se má začít na podzim 2009 nebo na jaře 2010, hotovo by mělo být v roce 2012 nebo 2013.

úterý 12. srpna 2008

31 zpráv (10 v denících, 7 v rozhlase, 7 v televizích, 5 na serverech)

Portál ČTK ceskenoviny.cz vydává zprávu *Kaplického koncertní síň v Budějovicích připomíná rejnoka či ženu*. Tématu je věnováno celkem 22 dnešních zpráv.

ČRo 1 – Radiožurnál věnuje Ranní interview telefonátu s Janem Kaplickým (*Rozhovor s architektem Janem Kaplickým*). Popisuje síň navrženou pro České Budějovice a plánovaný krásný výhled ze sálů na krajinu s rybníky. Stejná stanice v pořadu *Radioforum* přináší příspěvek *Ani dnes není jasné, zda Blob, Oko, či chcete-li Chobotnice na Letné stát bude*. Diskuse se vede o stanovisku Evropské komise a jeho interpretaci: jeho oponenti totiž uvádějí, že není jednoznačné a rovněž není závazné. V pořadu vystupují Ježek a Pecina. Podle Ježka je nekorektní, že novináři měli zprávu dříve, než Národní knihovna a ministerstvo kultury. Pecina uvedl, že neví, kdo ještě má zprávu EK, protože se v médiích objevila dvě hodiny předtím, než se o ní dozvěděl on sám. Úřad má přitom zakázané zveřejňovat komunikaci s komisí, takže celý dokument zveřejňovat nebude. Ale souhlasí s Ježkem, že Brusel nerozhoduje o tom, jestli soutěž byla v pořádku nebo ne. Dále vysvětluje, že porota usoudila, že je důležitější architektonická hodnota, než dodržení pravidel soutěže o návrh. V tom okamžiku se Národní knihovna rozhodla, že se pokusí uplatnit výjimku a bude chtít, aby ta soutěž byla uznána, že je v pořádku podle výjimky. Pecina také opakuje, že není možné pokračovat v zadávání jakýchkoliv dalších zakázek, které by měly vyplynout z této soutěže, bez dalších výběrových řízení. Podle Ježka je problém v tom, že pokud vypíše soutěž podle zákona o veřejných zakázkách na provedení projektových prací, takže těžko se do ní může přihlásit někdo, kdo nebude mít souhlas vlastníka autorských práv. Každopádně Ježek nevidí důvod ke zrušení a opětovnému vypsání soutěže. Podle Peciny je možností odkoupit od Kaplického autorská práva a najít projektanta. Pecina opakuje dřívější informaci, že se bude obracet na ombudsmana stran pozemků.

Události ČT 1 přináší příspěvek *Koncertní centrum v Českých Budějovicích podle návrhu Kaplického*.

ČTK vydává ještě zprávu *Pecina: NK nemohla kvůli blobu uplatnit výjimku ze zákona*. Reaguje tak na dnešní vysílání Českého rozhlasu, v němž byl Pecina hostem.

Hospodářské noviny publikují na s. 4 článek *Kaplického blob může Ježkovi zavřít cestu do Senátu*. Uvádí, že Ježek byl dosud ve sporu kolem Národní knihovny považován spíše za kladného hrdinu, současná debata mu však může uškodit. Doted' ho lidé brali spíše jako oběť kauzy, ale zpráva z Bruselu může ukázat, že udělal chybu. Špatné zprávy už využil primátor Bém, který prohlásil, že Ježkovi jde o senátorskou imunitu.

středa 13. srpna 2008

31 zpráv (21 v denících, 1 v regionální televizi, 6 na serverech)

Hospodářské noviny přináší na titulní straně avízo na článek na s. 4 týkající se návrhu koncertní síně Jana Kaplického pro České Budějovice. Na té je pak článek *Kaplický vymyslel pro Jihočechy rejnoka*. Redakce jej popisuje jako zvlněný černý objekt ve tvaru trojúhelníku. Někomu prý připomíná rejnoka, další v něm vidí ležící ženu či dokonce předhůří Šumavy. „Pokud to lidé nazvou rejnokem nebo snad krásnou ženou, je to v pořádku. Když začne mít architektura přezdívký, je všechno v pořádku,“ řekl podle deníku Kaplický.

Lidové noviny přináší na titulní straně článek *Chobotnice v Praze? Ne, rejnok v Budějovicích*. Studii podle organizátora akce zaplatili budějovičtí sponzoři, na samotnou stavbu i projekt pak bude společnost shánět prostředky z evropských a jiných fondů.

MF Dnes přichází na s. 2 s textem *Kaplický vytvořil pro Budějovice „rejnoka“*. Je zajímavé, že zatímco u pražského návrhu se přezdívká hledala poměrně dlouho, než se ustálila na „chobotnici“, budějovickou stavbu nazývají všichni od počátku stejně. Prezentovali ji tak

už vypisovatelé či autor? Nebo byla taková shoda v asociacích? Je možné, že kvůli tomu, že do Budějovic nikdo z centrálních redakcí nejel, bylo pojmenování ČTK tak určující a vlivné?

Portál ct24.cz zveřejnil článek *Antimonopolní úřad: Výjimku pro knihovnu jsme nejspíš uznat neměli, byla to chyba*. Šéf antimonopolního úřadu Martin Pecina podle něj uvedl, že úřad učinil chybu a pravděpodobně neměl uznat výjimku ze zákona, kterou v soutěži na novou budovu uplatnila Národní knihovna.

čtvrtek 14. srpna 2008

6 zpráv (4 v denících, 2 v týdenících)

Nymburský deník na titulní straně zveřejňuje zprávu *Polabský knižní veletrh se blíží*, jeho součástí bude i vystavený model Národní knihovny od Jana Kaplického.

pátek 15. srpna 2008

2 zprávy (v denících)

sobota 16. srpna 2008

8 zpráv (deníky)

Jihočeská redakce MF Dnes uspořádala anketu mezi osobnostmi *Bude Kaplického rejnok přínosem?* (s. 3 regionálního sešitu), jednoznačně převažují vstřícné nebo neutrální reakce, jen dvě (ze zhruba dvaceti) jsou odmítavé.

Blesk na s. 4 zveřejnil článek *Rejnok se v Budějovicích líbí!*

neděle 17. srpna 2008

1 zpráva (bulvární deník)

pondělí 18. srpna 2008

14 zpráv (5 v denících, 5 v týdenících, 1 v rozhlase)

Časopis Euro na s. 32 přináší článek *Ježek na mrtvém koni*. Evropská komise podle něj soudí, že při soutěži bylo potřeba postupovat podle závazných pravidel o veřejných zakázkách. Rovněž podle ní v daném případě nejsou splněny podmínky pro použití jednacího řízení bez uveřejnění pro zadání projektových prací na stavbu. Z toho vyplývá, že soutěž byla v rozporu se zákonem o zadávání veřejných zakázek. Ježek na to podle časopisu reagoval prohlášením, že Evropská komise žádné stanovisko dosud nevytvořila. Pouze neznámý úředník ředitelství vnitřního obchodu EU vytvořil právní názor, který je pro Česko zcela nezávazný. Ovšem Ježek se podle redakce mylí, pokud si myslí, že případem se budou zabývat komisaři. Článek dále uvádí, že na nesoulad soutěže se zákonem upozornily tři právní posudky, ale že je Ježek nebral vážně a i na výrok Evropské komise reaguje jako by se nic nestalo. Knihovna prý Pecinovo stanovisko považuje pouze za doporučení a tvrdí, že neexistuje žádný právní důvod ke zrušení soutěže. Je tedy možné, že Šéf ÚOHS Pecina proto pravděpodobně zahájí proti Národní knihovně správní řízení, jež může skončit vysokou pokutou.

Text na s. 34 stejného časopisu nazvaný *Krátký život blobobyznysu* se věnuje legálním i nelegálním propagačním materiálům s vyobrazením Kaplického knihovny. Chobotnice se dostala nejen na trička, hrnky a magnety, ale i do cukráren.

Hospodářské noviny na s. 2 zveřejňují zprávu *Na Bémově chloubě straší blob*. Všimly si, že na propagačních materiálech, které nechal vyrobit magistrát, figuruje blob, například v pozadí tunelu Blanka. Jsou na billboardech na Letné nebo na webových stránkách projektu.

Regionální mutace Práva vydává na s. 8 článek *Hudební slavnosti v duchu Kaplického síně*. Podle něj bude v pátek 22. srpna před zahajovacím koncertem bude vystaven model stavby připomínající rejnoka.

úterý 19. srpna 2008

5 zpráv (4 v denících, 1 v týdeníku)

Následující týden se objevují jednotlivé komentáře k dění kolem Národní knihovny a informace kolem hudebních slavností a představení modelu „rejnoka“ v jejich rámci.

středa 20. srpna 2008

4 zprávy (3 v denících, 1 v týdeníku)

čtvrtek 21. srpna 2008

3 zprávy (2 v denících, 1 na webu regionální televize)

pátek 22. srpna 2008

2 zprávy (deníky)

sobota 23. srpna 2008

1 zpráva (deník)

neděle 24. srpna 2008

0 zpráv

pondělí 25. srpna 2008

0 zpráv

úterý 26. srpna 2008

6 zpráv (3 v denících, 3 na serverech)

Server aktualne.cz publikuje článek *Zrušte soutěž na blob, píše Jehlička Ježkovi*. Ministr podle něj napsal řediteli knihovny, že soutěž byla podle všeho nezákonná a žádá Ježka, aby mu zaslal „návrh na vypořádání neplatné soutěže“. Dále upozorňuje, že bude vyvozena odpovědnost institucí a osob za výsledek soutěže. Ježek však Jehličkovi odpověděl, že nemá žádný relevantní důvod ke zrušení soutěže, neboť nikdo neřekl, že soutěž byla nezákonná a ani se tím nezabýval. Antimonopolní úřad pouze řešil, zda je možné vítězi rovnou zadat projektovou dokumentaci a zjistil, že nikoli. Ježek proto upozorňuje, že zrušení soutěže by pro Českou republiku mohlo mít nepříjemné důsledky. Ježek teď musí vyčkat na stanovisko ministerstva. Text spekuluje, že může dojít k odvolání Ježka a nahrazení někým, kdo soutěž bude ochoten zrušit. Méně pravděpodobné pak je, že se bude pokračovat dál. Knihovna navíc tvrdí, že dokumentaci je možné rovnou zadat Kaplickému. Několik architektů (server jmenuje Jána Sempela, Ludvíka Gryma, Petra Pištěka, Pavla Radu a Jana Sapáka) také nově podalo trestní oznámení stran neregulérnosti soutěže a už na podzim žalobu podal i ateliér *HŠH*, který skončil třetí.

Portál ceska-media.cz přebírá zprávu ČTK *Po žalobě padlo kvůli Národní knihovně i trestní oznámení*. Jedná se o uvedených pět architektů, kteří se soutěže nezúčastnili a kteří ani nepatří k jiné skupině architektů, jež na údajnou neregulérnost soutěže také poukazuje; oznámení bylo podáno 8. srpna.

Na titulní straně Práva vychází článek *Šéf knihovny Ježek dostal od ministra za blob výtku*. Právo uvádí, že ministr kultury písemně vytkl generálnímu řediteli Národní knihovny ČR Vlastimilu Ježkovi jeho postup při plánování zvažované výstavby blobu na pražské Letné. Spekuluje se, že jde o předzvěst brzkého Ježkova odvolání.

středa 27. srpna 2008

7 zpráv (4 v denících, 2 na serverech, 1 v rádiu)

Haló noviny mají na titulní straně text *Další arbitráž na obzoru?* Pojednává o dopisech ředitele Ježka ministroví a ombudsmanovi, ve kterých je upozorňuje na to, že případné zrušení mezinárodní soutěže by mohlo vést k arbitrážnímu sporu. A že by to v případě vítězství Jana Kaplického mohlo stát Českou republiku přes miliardu korun.

čtvrtek 28. srpna 2008

6 zpráv (2 v deníku, 2 v týdeníku, 2 na serverech)

Právo na s. 4 otiskuje článek *Úřad zveřejnil autora posudku v kauze blob*, podle antimonopolního úřadu dopis podepsal Ugo Bassi z Generálního ředitelství pro vnitřní trh a služby, jenž působí ve funkci jednoho z ředitelů sekce veřejných zakázek. Dopis je psán česky, ale úřad celé jeho znění nezveřejní. Autor dopisu nebyl znám téměř měsíc. Ježkovi se také nelíbilo, že o týden dříve, než se s obsahem dokumentu seznámila Národní knihovna a ministerstvo kultury, znal dopis tisk. Ježek proto vyzval počátkem týdne ministra kultury Václava Jehličku k prošetření postupu ÚOHS a v podobné věci se obrátil i na ombudsmana. Ježek navíc vyčíslil penále za možné zrušení soutěže na více než miliardu korun.

Na tyden.cz uvádí Martin Fendrych ve své glose *Hlavonožec do Senátu*, že Ježek dostal za blob od ministra důtku.

pátek 29. srpna 2008

18 zpráv (9 v denících, 1 v rozhlase, 1 v televizi, 5 na serverech)

ČTK vydává zprávu *Ministr odvolá ředitele NK Vlastimila Ježka*. Oficiálně ministerstvo tuto informaci vyvrací s tím, že Jehlička čeká na výsledky právního rozboru průběhu soutěže na novou budovu knihovny. Podle zdrojů kolem ministerstva se ale o odvolání rozhodlo už ve čtvrtek, jako o nástupci se údajně uvažuje o současném řediteli Památníku národního písemnictví a Ježkovu bývalém spolupracovníkovi Pavlu Hazukovi. Podle Ježka se jedná o úmyslně vypuštěnou dezinformaci. Zprávu pochopitelně přebírají všechny webové verze deníků, zvláště koncem léta, kdy je okurková sezóna, to není překvapivé.

MF Dnes ale zprávu *Ministr chystá sesazení Ježka z čela knihovny* na s. 2 má už v tištěném vydání, takže o ní musela vědět s předstihem, nebo se jedná o její vlastní objev či spekulaci.

TV Prima ji do vysílání zpráv zařazuje na první místo (*Šéf Národní knihovny Ježek údajně končí ve své funkci*).

Na s. 4 Hospodářských novin vychází článek *Topolánek: Za potíže s knihovnou může Praha*. Je reakcí na včerejší setkání premiéra a ministra kultury. Ze soutěže podle Topolánka ještě vyplynou další problémy. Premiér také uvedl, že případné problémy v souvislosti s kauzou knihovny nelze přepisovat ministerstvu, ale spíše hlavnímu městu. Podle ministra kultury nehrozí arbitráž, její podmínkou je znehodnocení investice.

sobota 30. srpna 2008

5 zpráv (deníky)

Na titulní straně Lidových novin se objevuje článek *Lidovci se prou kvůli odvolání ředitele Ježka*. Podle množících se spekulací má lidovecký ministr odvolat ředitele Ježka pro údajné manažerské selhání, ale Ježek je lidoveckým kandidátem v podzimních senátních volbách. Ministr si ve středu zadal provedení analýzy soutěže. Jehličkův plán se ale nelíbí předsedovi strany Jiřímu Čunkovi. Jenže Jehlička je prý zaseklý a umíněný.

neděle 31. srpna 2008

1 zpráva

Na ČT1 byl v pořadu *168 hodin* odvysílán příspěvek *Neklidné prázdniny*. Zmiňuje výrok Evropské komise a Kaplického rejnoka.

pondělí 1. září 2008

0 zpráv

úterý 2. září 2008

0 zpráv

středa 3. září 2008

0 zpráv

čtvrtek 4. září 2008

0 zpráv

pátek 5. září 2008

6 zpráv (4 v denících, 2 na serverech)

Hospodářské noviny přebírají zprávu ČTK, vychází na s. 4 jako článek *EK: V soutěži na blob udělal Ježek chybu*. Evropská komise podle ní tvrdí, že Národní knihovna měla zadat místo soutěže veřejnou zakázku. Je otázkou, odkud informace pochází nebo jak moc je dezinterpretována, ale významově je čirý nesmysl vypisovat na významnou veřejnou stavbu namísto architektonické soutěže výběrové řízení na zhotovení dokumentace, které z principu nesmí obsahovat budoucí podobu návrhu a kde především rozhoduje cena návrhu. Celé znění stanoviska Evropské komise včera zveřejnil antimonopolní úřad. Předtím ale jeho šéf Pecina tvrdil, že to udělat nesmí. Ministerstvo financí také včera zahájilo finanční kontrolu v Národní knihovně, která se zabývá užitím veřejných prostředků na architektonickou soutěž. Podle ministra financí Miroslava Kalouska Ježek při organizaci soutěže na novou budovu chyboval, a stát tak přišel o 24 miliony korun.

Právo vydává na s. 7 článek *Národní knihovnu kontrolují úředníci z ministerstva financí*. Podnět prý dal ministr financí Kalousek. Ježek na to řekl, že finanční prostředky uvolnilo ministerstvo Kalouskova předchůdce. Vědělo, že jsou ze státní rezervy určené pro mezinárodní soutěž. Přišlo by mu zvláštní, kdyby po dvou letech stejný úřad přišel na to, že prostředky uvolnit neměl.

sobota 6. září 2008

2 zprávy (deník a televize)

V MF Dnes vychází na s. 12 velký rozhovor s Vlastimilem Ježkem nazvaný *Nemyslím si, že teď budu odvolán*. Uvádí, že pokud by byla ta zpráva o odvolání a o auditu pravdivá, někdo by avizovaný audit soutěže o novou budovu knihovny musel zpracovávat i přímo v Národní knihovně. Jenže v té nikdo nebyl, z čehož dedukuje nepravdivost i první informace. Trvá také na tom, že v případě Bruselu se jedná o názory, ne pravomocná rozhodnutí.

neděle 7. září

1 zpráva (server)

V Klementinu se konal den otevřených dveří, přišlo 300 lidí.

pondělí 8. září 2008

13 zpráv (5 na webech deníků, 1 v bulváru, 1 v televizi, 2 na serverech)

ČTK vydává zprávu *Ředitel NK našel nový pozemek pro Kaplického stavbu*. S nabídkou za Ježkem podle něj přišla soukromá společnost. Cena je podle Ježka obdobná, jako na Letné. Pozemek se tedy nachází v širším centru města, je dobře dosažitelný městskou dopravou a je v oblasti, kterou neohrožují záplavy. Blíže nechce místo specifikovat. O jednání Ježek informoval i ministerstvo kultury. Kaplický o pozemku ví, ale zatím se nevyjádřil.

Setkání Ježka a Kaplického v kavárně Slavia zachytil shodou okolností bulvární deník Aha! (*Ježek s Kaplickým v pražské Slavii*, s. 4). Nevěděl, že se jedná o důležitou schůzku, zachytil dvě známé postavy v exkluzivním prostředí.

úterý 9. září 2008

24 zpráv (15 v denících, 2 z toho v bulvárním, 2 v rozhlase, 3 v televizi, 3 na portálech)

Tištěná vydání deníků publikují zprávu o novém pozemku. MF Dnes na titulní straně pražského sešitu otevírá článkem nazvaným *Kde vyčaroval Ježek nový pozemek?* textem: „*Některé chobotnice se dožívají pouze jediného roku. Ta, již stvořil jako novou budovu Národní knihovny architekt Jan Kaplický, tenhle věk o půl roku přetáhla. A ředitel knihovny Vlastimil Ježek se ze všech sil snaží život Kaplického chobotnice dál prodlužovat.*“

Vlastimil Ježek je ráno hostem pořadu *Studio 6* ČT 1, kde v příspěvku *Nový pozemek pro Národní knihovnu* hovoří o plánech s knihovnou. Projekt nazývají národní chobotnicí.

Server aktualne.cz zveřejnil zprávu *Ředitel Národní knihovny Ježek padl. Kvůli blobu*. Vydal ji s odvoláním na web ministerstva kultury. Řízením Národní knihovny byl rovnou pověřen současný ředitel Památníku národního písemnictví Pavel Hazuka. ČTK vydala zprávu *Ministr kultury odvolal Ježka kvůli blobu* a zdrojkuje přímo u tiskového mluvčího ministerstva.

ČRo 1 – Radiožurnál zprávu *Národní knihovna už nemá svého původního ředitele Vlastimila Ježka* zařadil do pořadu *Stalo se dnes*, který začíná ve 21 hodin. Moderátorka uvedla, že se jedná o zprávu starou necelou hodinu. V pořadu hovoří mluvčí ministerstva, s Ježkem se redakci nepodařilo spojit.

V *Událostech, komentářích* na ČT 2 je pak příspěvek *Odvolání ředitele Národní knihovny*, ve studiu je František Mikeš, náměstek ministra kultury. Moderátorka Daniela Drtinová jej prakticky donutila říct, že Kaplického projekt není ze hry.

středa 10. září 2008

41 zpráv (20 v denících, 7 v rozhlase, 7 v televizích, 5 na portálech)

Na titulní straně Lidových novin je zpráva *Šéf Národní knihovny Ježek padl*. Na titulní stranu ji dala i MF Dnes (*Šéf knihovny padl. Za chobotnicí*). A článek *Ministr kultury odvolal ředitele Národní knihovny* má na titulní straně i Právo. Pokud zpráva vyšla v osm večer, je to známka toho, že média dokáží i na pozdní dění poměrně pružně reagovat.

Právo otiskuje na s. 12 text *Tajemný pozemek pro blob možná neexistuje*. Uvádí, že spekulace kolem nového pozemku jsou možná jen součást senátní kampaně Vlastimila Ježka. Radní pro územní rozvoj Martin Langmajer (ODS) totiž uvedl, že neví o žádném pozemku dostatečně velkém, který by splňoval podmínku blízkosti vysokých škol.

Portál aktualne.cz přináší texty *Ježek: Nevím, proč mě ministr odvolal. Knihovna bude a Jehlička zvažuje, že zpětně zruší soutěž na blob*. Jehlička podle nich dospěl k závěru, že soutěž nebyla v souladu se zákonem. Vlastimil Ježek si prý dopoledne předal úřad s Pavlem Hazukou, v knihovně ale ještě do konce roku zůstane.

ČTK vydává zprávu *Nový ředitel NK chce pokračovat v hledání pozemku pro blob*. Pavel Hazuka pověřený řízením chce pokračovat v jednání o novém pozemku, který si prohlédl, ale rovněž jej nechce prozradit. Dokumenty mu předal Ježek. Hazuka si chce

prohlédnout materiály za posledních devět měsíců, kdy v knihovně nebyl. Kaplického návrh je podle něj stále ve hře.

Pro ČRo 1 – Radiožurnál (pořad *Radioforum*, příspěvek *Nový ředitel Národní knihovny*) ale nový šéf instituce odpovídal zdrženlivěji: nejprve se musí seznámit s dokumenty, a pak řekne, zda je možno s návrhem knihovny pokračovat dál, nebo ne.

TV Nova zařadila příspěvek *Šéf knihovny byl odvolán* do hlavního večerního zpravodajství. Jehlička v něm uvedl: „Protože jsem shledal, že s tímto ředitelem novou Národní knihovnu nevybudujeme, a pouze jsme si přivodili řadu vážných problémů.“ Podle Topolánka přišlo odvolání pozdě, ale do personálních věcí prý ministrovi nezasahuje.

čtvrtek 11. září 2008

16 zpráv (14 v tištěných denících, 2 na serveru)

Lidové noviny na s. 6 publikují článek *Hazuka hledá pozemek pro blob*. Ministerstvo kultury si prý nechalo vypracovat právní analýzy, podle nichž je stavba Kaplického blobu značně riskantní. Stát by v takovém případě byl prý vystaven riziku platit velké finanční částky účastníkům soutěže, která podle nich proběhla v rozporu s českými zákony. Citují ministra Jehličku, podle nějž nyní existují dvě právní cesty, jak dál. Buď bude soutěž zrušena, nebo ani zrušena být nemusí, protože podle některých právních názorů údajně ani neexistovala. Na s. 2 pak mají rozhovor s Vlastimilem Ježkem „*Lobbisté mě varovali*“.

MF Dnes věnuje problematice téma na s. 3. Jedním z textů je i rozhovor s Ježkem „*Ministr nepozná, kdo je dobrý manažer*“, dalším článek *Spasí chobotníci nové pozemky?* Obsahuje informaci, že jakákoli investice, která se vymkne ze současného systému stavebních zakázek, je podle zdroje, který se od počátku účastnil příprav projektu nové budovy, hrozbou. Naráží na to, že celá stavba bude v režii státu a pražští lobbisté, usilující o lukrativní zakázky, nemají mít na zakázku vliv. Deník rovněž uvádí, že s přítelem primátora a vlivným podnikatelem Romanem Janouškem Ježek před časem tajně vyjednával o „průchodnosti“ nové stavby.

Právo má článek *Ježkův nástupce novou knihovnu chce, ale neví, jakou a kde bude* na titulní straně.

Zajímavě se také pracuje s variacemi na slovo blob: v Právu na s. 6 je text *Oblobování* (ve smyslu oblbování), již dříve je objevilo „blobovat“ (ve smyslu lobbovat za blob), „blobnout si“ (ve spojení Kaplický si blobne, tedy vytvoří si blob), bloběři (tedy zastánci blobu), když Kaplický odmítne převzít Cenu ministerstva kultury, Lidové noviny přijdou s titulkem *Kaplický nechce blobné* (21. 10. 2008).

pátek 12. září 2008

12 zpráv (5 v denících, 1 v televizi, 2 na webu týdeníku, 3 na serverech)

Architekt Miroslav Masák v rozhovoru *Je načase vstoupit na mezinárodní scénu* pro časopis ASB (s. 65) uvedl k přípravě soutěže na Národní knihovnu následující: „Celý dosavadní průběh je demonstrací neumětelsví. Vypsání soutěže měly předcházet tři kroky: odborná diskuse o potřebách Národní knihovny a o možnostech optimálního využití Klementina, odborná diskuse o nejvhodnějším místě pro případnou novou stavbu, a když už by to měla být Letenská pláň, potom nejdříve soutěž na budoucí využití pláně a za třetí: odborné zpracování podmínek soutěže a odpovědná volba porotců. Porota byla řízena katastrofálně, není to poprvé, co se Eva Jiřičná neosvědčila (viz průběh mezinárodní soutěže na návrh nové koncepce Severních zahrad Pražského hradu). Přitom návrh Jana Kaplického, i když by byl z hodnocení po právu vyrazen, mohl získat zvláštní odměnu a mohl být pro investora dále použitelný. To, co následovalo po vyhlášení výsledků, je pro naši současnost typické: odbornost šla stranou, ke slovu se prodrala povrchnost soudů a emoce, líbí-nelíbí bylo hlavním mottem všech zveřejňovaných hlasů, což je pro hodnocení architektury tragedie.“

A politická bramboračka, o kterou se zasloužil kde kdo, je už jen k smíchu. Tak vážný záměr musí být svěřen kompetentním odborníkům, ne ambiciózním amatérům. Musí se začít znova.“

ČTK na serveru ceskenoviny.cz přináší zprávu *Policie bude vyšetřovat soutěž na novou Národní knihovnu*. Státní zastupitelství předalo v pondělí policii trestní oznámení, které podala skupina architektů. Podezřením ze spáchání trestného činu pletichy při veřejné soutěži, kterého by se mohlo dle trestního oznámení dopustit vedení Národní knihovny, bude vyšetřovat odbor hospodářské kriminality. Autoři oznámení uvedli, že není směřováno proti knihovně, soutěži, ani proti vítěznému návrhu. Jen chtějí, aby věci fungovaly tak, jak mají.

Hlavní zpravodajství kanálu Z1 přineslo příspěvek *Policie bude přece jen vyšetřovat soutěž na novou budovu Národní knihovny*.

Na webu tyden.cz je zveřejněna hádanka: Je to zelené a nikdo neví, co si s tím počít. Co je to? Odpověď je skryta v názvu komentáře: *Co mají společného Ďolíček a blob*. Řeč je o „fotbalovém svatostánku Klokánů z Vršovíc“.

sobota 13. září

3 zprávy (2 v denících, 1 na serveru)

neděle 14. září 2008

2 zprávy (deníky)

Portál aktualne.cz vydává článek *Co zlomilo vaz Ježkovi? Půda, již Bém slíbil, ale nedal*. V textu se píše, že magistrát dál odmítá prodat pozemky pro knihovnu. Neobsahuje však žádná nová fakta o jednání s městem, redakce pouze získala interní ministerský dokument, který potvrzuje, že Ježka stál místo fakt, že nebyl schopen písemně doložit závazek města ve vztahu k pozemkům.

pondělí 15. září 2008

7 zpráv (2 v deníku, 5 v týdenících)

úterý 16. září 2008

4 zprávy (webový deník, web týdeníku, server a měsíčník)

ČTK vydává zprávu *Kaplický bude v 71 letech podruhé otcem*. Jeho manželka Eliška by měla v lednu porodit holčičku. ČTK to potvrdila sama Kaplická, která se účastnila prezentace filmu *Oko nad Prahou* Olgy Špátové. Dokument o projektu by měl být hotový příští rok na podzim.

středa 17. září 2008

1 zpráva (bulvární deník)

čtvrtek 18. září 2008

2 zprávy (deníky, jeden z nich bulvární)

pátek 19. září 2008

2 zprávy (rádio a bulvární deník)

Rádio Impuls odvysílalo zprávu *Národní knihovna zřejmě vypíše novou soutěž*, odkazuje na rozhovor šéfa antimonopolního úřadu Peciny s Václavem Moravcem na stejné stanici.

sobota 20. září 2008

1 zpráva (deník – o volbách)

neděle 21. září 2008

0 zpráv

pondělí 22. září 2008

5 zpráv (1 v deníku, 2 v kulturním týdeníku, 2 v měsíčnících – Playboy a Xantypa)

úterý 23. září 2008

2 zprávy (deník a server o bydlení)

MF Dnes na s. 2 pražského sešitu publikuje rozhovor s novým ředitelem Hazukou „*Blob je řešením situace knihovny*“. Prioritou je podle něj výstavba nové budovy. Kaplického návrh patří mezi možná řešení, ale věta z titulku se v rozhovoru neobjevuje.

středa 24. září 2008

0 zpráv

čtvrtek 25. září 2008

3 zprávy (2 v denících, 1 na serveru)

Většinou v souvislosti z Ježkovou kandidaturou ve volbách.

pátek 26. září 2008

1 zpráva (deník)

sobota 27. září 2008

3 zprávy (2 v denících, 1 na serveru)

Kaplický byl v Londýně na Havlově hře Odcházení – jen zmínky.

neděle 28. září 2008

0 zpráv

pondělí 29. září 2008

1 zpráva

V Respektu na s. 46 vychází rozbor Magdalény Platzové *Pod blobem tma*. Autorka hned v záhlaví uvádí, že za odvoláním ředitele Ježka je možná politika, ale určitě i jeho chyby. Uvádí jejich výčet: od začátku zpackaná soutěž, ke které předem neproběhla odborná debata, a obrovský projekt dostal na starosti prakticky jeden člověk. Veřejnost se o soutěži dozvěděla prakticky až po jejím vypsání a opakovaně se ve spojení s ní objevovalo jméno Jana Kaplického. Soutěž tedy s ohledem na složení poroty působila připraveně. Problematické jsou i Ježkovy podnikatelské aktivity v Klementinu, jako je nahrazení knihkupectví obchodem se suvenýry, projekt infocentra, který se postupně proměnil v restauraci, a ta byla pronajata několikrát trestanému Ježkovu příteli – provozovateli vánočních trhů na Staroměstském náměstí Milanu Šmerdovi. Ježek zase vidí problémy na magistrátu, kterému by stavba knihovny narušila jeho „pravidla pražského systému“, náměstek Mikeš je prý prodlouženou Bémovou rukou, pražské ODS vadí jeho kandidatura do senátu a nemůže mu zapomenout ani to, že stál u zrodu petice *Děkujeme, odejděte*. Autorka doplňuje, že k povaze této hry bez kladných hrdinů patří, že i to všechno je zřejmě pravda. Poslední rozhodnutí ministerstva zní zrušit soutěž, tím ministerstvo přiznává i vlastní chybu.

úterý 30. září 2008

0 zpráv

středa 1. října 2008**3 zprávy (2 v denících, 1 na serveru)**

Server aktualne.cz zveřejnil článek *Konec Kaplického? Peníze na chobotnici se utratí jinde*. Nový ředitel koupil pozemek v Hostivaři na výstavbu depozitáře a podle serveru tak ukrajuje z 1,9 miliard určených na chobotnici.

čtvrtek 2. října 2008**2 zprávy (deník a týdeník)****pátek 3. října 2008****3 zprávy (2 v denících, 1 na serveru)**

Portál aktualne.cz vydává zprávu *Oko nad Prahou s láskou sleduje Kaplického*. Dokument o blobu bude mít premiéru za rok.

sobota 4. října 2008**1 zpráva (deník, jen zmínka)****neděle 5. října 2008****0 zpráv****pondělí 6. října 2008****2 zprávy (deníky, v 1 jen zmínka)****úterý 7. října 2008****3 zprávy (2 v denících, 1 z toho bulvární, vše jen zmínky)****středa 8. října 2008****2 zprávy (v deníku)****čtvrtek 9. října 2008****2 zprávy (na webu deníku a na portálu)**

Na portálu ceska-media.cz se objevila zpráva *POLITIKA: Kampaň před krajskými a senátními volbami v jednotlivých krajích*, podle které v jižních Čechách využili Kaplického návrh pro České Budějovice kandidáti SNK ED, Lumír Mraček a krajský zastupitel Jaromír Procházka jsou na billboardu vyfotografováni v pozadí s architektonickým návrhem nové koncertní síně v Českých Budějovicích, který nedávno představil Jan Kaplický. Námět s ním konzultovali a architekt souhlasil za předpokladu, že reklama nebude namířena proti ODS, konkrétně proti českobudějovickému primátorovi.

pátek 10. října 2008**1 zpráva (portál)****sobota 11. října 2008****4 zprávy (deníky, většinou jen zmínky)****neděle 12. října 2008****0 zpráv****pondělí 13. října 2008****3 zprávy (odborné měsíčníky)**

úterý 14. října 2008

2 zprávy (deník a odborný měsíčník)

středa 15. října 2008

1 zpráva (lifestylový měsíčník)

čtvrtek 16. října 2008

0 zpráv

pátek 17. října 2008

2 zprávy (web týdeníku a portál o bydlení, jen zmínka)

sobota 18. října 2008

4 zprávy (3 v denících, 1 na portálu)

Portál ceska-media.cz přebírá zprávu ČTK *POLITIKA*: *Bývalý ředitel Národní knihovny přestřihl pásku u jejího modelu*. Ve vnitrobloku letenské galerie Scarabeus v Praze dnes studenti pražské Divadelní fakulty uspořádali happening *Mně se líbí blob* s podtitulem *Co nám bude kazit panorama*. K odhalení zhruba metr vysokého modelu blobu přizvali bývalého generálního ředitele Národní knihovny Vlastimila Ježka, který dnes neúspěšně kandidoval do Senátu za KDU-ČSL.

neděle 19. října 2008

1 zpráva

Na webu tyden.cz se objevuje zpráva *Nejošklivější stavba Británie? Kaplického Selfridges*. Průzkum názorů 1.111 Britů uspořádal výrobce počítačových her u příležitosti vydání další verze svého urbanistického simulátoru *Sim City Creator*. Respondenti prý dávali všeobecně najevo nechuť nad moderní architekturou.

pondělí 20. října 2008

22 zpráv (7 v denících, většinou na jejich webech, 3 v týdenících, 3 v rozhlase, 5 v televizích, 3 na portálech)

ČTK vydává zprávu *Kaplický odmítl cenu ministerstva kultury*. Zpráva obsahuje vyjádření Kaplického, že velmi rád přijal Stirlingovu cenu v Británii a čestný doktorát na UMPRUM, ale s tímto oceněním má potíže. Napsal prý třířádkový dopis panu ministrovi, a to podle něj uzavírá celou situaci.

Zpráva *Státní cenu letos dostane Ludvík Vaculík a Jan Borna* na aktualne.cz obsahuje informaci, že Kaplický odmítl Státní cenu za přínos v oblasti architektury udělovanou u příležitosti 28. října. Smíchali zřejmě dvě různá ocenění, Kaplický měl dostat Cenu Ministra kultury. Server vydal i zprávu *Kaplický má dostat cenu od ministra kultury. Nechce ji*. Obsahuje informaci, že dva lidé redakci potvrdili, že Kaplický napsal ministerstvu dopis, ve kterém se ceny zříká. On sám ale existenci takového dopisu popřel a ani ministerstvo jej nechce oficiálně komentovat.

Události na ČT 1 obsahují zprávu *Ministerstvo kultury rozdá letos už po třinácté ceny za počiny v jednotlivých oblastech umění*. Ceremoniál se má uskutečnit zítra. V celém příspěvku Kaplický prakticky strhl pozornost na sebe. Tomu odpovídá i zpráva v *Událostech, komentářích* nazvaná *Kaplický cenu nechce*.

Událost je i v hlavních zprávách TV Prima (*Kaplický nepřeveze cenu od ministerstva kultury*). Podle ní poslal Kaplický ministerstvu e-mail, že na ceremoniál nepřijde. Kaplický v příspěvku uvedl, že zatím pro českou architekturu nic neudělal, takže není vhodná doba něco přijímat.

TV Nova přináší příspěvek *Kaplický dostal prestižní cenu, převzít ji nechce*. Zpráva obsahuje vyjádření: „‘Až mě necháte v Čechách něco postavit, pak budu přebírat ocenění.’ *Nechal se slyšet z dovolené na Kanárských ostrovech architekt Kaplický.*“

Týdeník Euro publikuje na s. 84 článek *Jasná pochybení v soutěži o blob*. Podle něj může nebezpečnost odvolaného ředitele Ježka stát Česko přes miliardu korun. Z analýz Eura vyplývá, že Národní knihovna sice soutěž původně vyhlásila právě podle zákona o veřejných zakázkách, v dalších fázích už ale podle něho nepostupovala. Posudek advokátní kanceláře Kříž a Bělina dokonce konstatuje, že předmětná architektonická soutěž nebyla z hlediska českého právního řádu vyhlášena platně. Pokud by tedy měly kvůli soutěži hrozit České republice arbitráže či soudní spory, nebylo by to kvůli zrušení soutěže, ale pro její neplatné vyhlášení. Podle vyjádření stejné advokátní kanceláře navíc v době vyhlášení soutěže nebyl smluvně konstituován žádný vynutitelný nárok Národní knihovny na získání příslušných pozemků od obce a soutěž tedy musela být vyhlášena s vědomím takového právního stavu. To, čeho se Ježek konkrétně mohl dopustit, má být nedbalostní trestný čin porušování povinnosti při správě cizího majetku.

úterý 21. října 2008

21 zpráv (20 z toho v denících)

Zpráva *Kaplický odmítl cenu od ministra* se objevila na titulní straně Lidových novin. Titulní strana Práva má pak článek *Kaplický odmítl cenu ministra kultury*.

středa 22. října 2008

6 zpráv (5 v denících, 1 v kulturním týdeníku)

O Kaplickém se až do konce října píše většinou s ohledem na odmítnutí ceny, v souvislosti s plány v Českých Budějovicích nebo jinými stavbami pro hudební tělesa, s negativním oceněním obchodního domu Selfridges, případně v návaznosti na těhotenství jeho ženy.

čtvrtek 23. října 2008

7 zpráv (2 v denících, 2 v týdenících, 2 na portálu, 1 v televizi)

Ministr Jehlička je hostem *Interview ČT 24 (Interview s Václavem Jehličkou)*. Ke knihovně uvádí, že se připravuje rekonstrukce Klementina a dostavba depozitáře a až jako třetí krok se počítá s novou budovou. Také uvedl, že o žádném novém pozemku pro Kaplického knihovnu neví. O analýze využití Klementina prohlásil, že ji není možné udělat za měsíc a že nedopustí, aby se z něj stal Disneyland.

pátek 24. října 2008

5 zpráv (1 v deníku, 1 v televizi, 2 v týdenících)

Portál aktualne.cz vydává zprávu *Kauza Národní knihovna nekončí. Motejl šetří Pecinu*. Veřejný ochránce práv prověřuje postup antimonopolního úřadu. Otakar Motejl uvedl, že předmětem zkoumání bude skutečný rozsah dosavadního posuzování věci ze strany úřadu, rozsah kompetencí úřadu v dané věci, jakož i celkový postup úřadu z pohledu dodržování principů dobré správy. Vše ale prý nasvědčuje tomu, že umístění archivních sbírek v podzemních podlažích bylo porušení původních soutěžních podmínek, jehož důsledkem mělo být vyloučení Kaplického návrhu.

sobota 25. října 2008

2 zprávy (regionální deník a portál)

neděle 26. října 2008

0 zpráv

pondělí 27. října 2008

6 zpráv (2 v denících, 3 v týdenících)

úterý 28. října 2008

0 zpráv

středa 29. října 2008

6 zpráv (3 v denících, 1 z toho bulvární, 2 v kulturním týdeníku)

čtvrtek 30. října 2008

8 zpráv (6 v denících, z toho 1 bulvár, 2 v týdenících, 5 z toho jen zmínky)

pátek 31. října 2008

2 zprávy (deník a týdeník)

Deník 24 hodin zveřejňuje na s. 3 článek *S peticí k primátorovi*. Sdružení Zachraňme Letnou a Strana zelených předali včera Pavlu Bémovi petici s více než 7100 podpisy a chtějí, aby se zastupitelstvo vyjádřilo k projektům národního fotbalového stadionu a oceanária, které se na Letné plánovaly. Bém na to řekl, že na letenské pláni zůstane jen park pro rekreaci Pražanů. Město prý se zástavbou Letné nepočítá, a to ani s blobem, chobotnicí či jiným vesmírným tělesem.

sobota 1. listopadu 2008

1 zpráva (deník, jen zmínka)

neděle 2. listopadu 2008

2 zprávy (1 v televizi, 1 na portálu)

V pořadu *168 hodin* na ČT 1 je příspěvek *Odmítnutý metál*. Jedná se o příspěvek s více podněty, Zdena Mašínová odmítla převzít medaili ministryně obrany, Kaplický od ministra kultury.

pondělí 3. listopadu 2008

3 zprávy (2 v deníku, 1 v týdeníku, vše jen zmínky)

úterý 4. listopadu 2008

4 zprávy (2 v denících, 1 v televizi)

Události, komentáře rekapituluje kauzu Národní knihovna, stavbu podle nich neprovázejí jen politické přestřelky, ale i praktické problémy. Vše prý nasvědčuje tomu, že se pro ni vhodné místo v Praze nenajde. Hostem ve studiu je Kateřina Bečková, předsedkyně Klubu za starou Prahu, a exprimátor Jan Kasl, kteří odpovídají na otázku proč se poslední dobou z nepolitických a vesměs odborných témat, jako je architektura a kultura, stává velká politika. Chobotnici mají na úvod, víceméně se pak vrací k tématu, kterým byla oprava Karlova mostu (*Karlův most nenávratně poničen?*).

středa 5. listopadu 2008

0 zpráv

čtvrtek 6. listopadu 2008

3 zprávy (1 v regionálním deníku, 2 v týdeníku, 1 z toho bulvární)

pátek 7. listopadu 2008**4 zprávy (1 na webu týdeníku, 2 v televizi, 1 na jejím webu)**

Na portálu ct24.cz vychází zpráva *Kaplického rejnok uvízne možná na mělčině*. V blízkosti Kaplického návrhu v Českých Budějovicích má vyrůst další zástavba, někteří obyvatelé města tam ale chtějí raději lesopark. Protestují proto proti likvidaci zeleně a sepisují petice. Zadavatelé projektu nevyloučili přemístění rejnoka jinam. Podle radnice jde ale o nedorozumění, zelené plochy chce vedle rejnoka zachovat. Aktivisté však už své připomínky poslali na magistrát a požadují veřejné projednávání a posouzení staveb. Vše prý může trvat týdny a měsíce. Zprávu *Další projekt architekta Jana Kaplického může narazit* vysílá ČT 1 v pořadu *Události v regionech – Praha* i v hlavních zprávách. Zmínka se objevuje i v *Událostech, komentářích*.

sobota 8. listopadu 2008**2 zprávy (deník a portál, jen zmínky)**

neděle 9. listopadu 2008

0 zpráv

pondělí 10. listopadu 2008**5 zpráv (vše odborné měsíčníky)**

úterý 11. listopadu 2008

0 zpráv

středa 12. listopadu 2008**3 zprávy (týdeník, měsíčník o bydlení a regionální stanice rozhlasu)**

ČRo – České Budějovice odvysílal zprávu *Česká houslistka Gabriela Demeterová vystoupí v Českých Budějovicích*. Stane se tak na podporu výstavby nové koncertní síně.

čtvrtek 13. listopadu 2008**3 zprávy (2 v denících, 1 na odborném serveru, 2 z toho jen zmínky)****pátek 14. listopadu 2008****1 zpráva (deník)****sobota 15. listopadu 2008****1 zpráva (deník, jen zmínka)**

neděle 16. listopadu 2008

0 zpráv

pondělí 17. listopadu 2008

0 zpráv

úterý 18. listopadu 2008**1 zpráva (týdeník)****středa 19. listopadu 2008****1 zpráva (měsíčník, jen zmínka)**

čtvrtek 20. listopadu 2008

1 zpráva (měsíčník Playboy, jen zmínka)

pátek 21. listopadu 2008

5 zpráv (3 na portálech, 1 v televizi, 1 na webu týdeníku)

Portál ceskenoviny.cz vydal zprávu *Soutěž na knihovnu asi nezruší ministr ani NK, lhůta vyprší sama*. Uvádí, že soutěž může zrušit pouze vypisovatel a Hazuka se k ní nechce vyjadřovat, protože ji prošetřuje policie. 2. března 2009 vyprší lhůta, v níž se měl zadat projekt. Pokud nebude splněna tato podmínka soutěže, vítězný návrh přejde do rukou jeho autora Jana Kaplického a Národní knihovna mu bude muset vyplatit odstupné ve výši odměny za první místo, tedy 160 tisíc eur. Kaplický s tím podle informací ČTK již trochu počítá. Ve hře jsou prý ještě soukromé pozemky ve Vysočanech, se kterými přišel Ježek krátce před svým odvoláním. Deníky na tuto zprávu nijak zvlášť masově nereagují.

sobota 22. listopadu 2008

1 zpráva (deník)

neděle 23. listopadu 2008

0 zpráv

pondělí 24. listopadu 2008

2 zprávy (regionální deník a týdeník)

úterý 25. listopadu 2008

1 zpráva (deník, jen zmínka)

středa 26. listopadu 2008

1 zpráva (web týdeníku)

čtvrtek 27. listopadu 2008

0 zpráv

pátek 28. listopadu 2008

0 zpráv

sobota 29. listopadu 2008

1 zpráva (deník)

neděle 30. listopadu 2008

1 zpráva (bulvární deník)

pondělí 1. prosince 2008

7 zpráv (týdeníky, 3 jen zmínky)

úterý 2. prosince 2008

1 zpráva (lifestylový měsíčník)

Olga Špátová mluví o své práci a o chystaném dokumentu.

středa 3. prosince 2008

4 zprávy (deníky, 3 jen zmínky)

čtvrtek 4. prosince 2008

3 zprávy (deník, týdeník a web komerční televize, 2 jen zmínka)

pátek 5. prosince 2008

1 zpráva (web České televize, jen zmínka)

sobota 6. prosince 2008

1 zpráva (deník, jen zmínka)

neděle 7. prosince 2008

4 zprávy (3 na webech deníků, 1 na portálu, vše jen zmínky)

Do té doby neznámý David Vodrážka se stal místopředsedou ODS, připomíná se jeho angažmá kolem „chobotnice“. Na tuto zprávu reagují média i v dalších dnech.

pondělí 8. prosince 2008

7 zpráv (4 v denících, 2 na portálech, 1 v odborném měsíčníku, 5 z toho jen zmínka)

úterý 9. prosince 2008

0 zpráv

středa 10. prosince 2008

1 zpráva (web kulturního týdeníku)

čtvrtek 11. prosince 2008

5 zpráv (3 v denících, 1 v kulturním týdeníku, 1 na serveru)

ČTK vydává zprávu *Praha nechá vypršet termín pro možný prodej pozemků pro NK*. Dnes měli zastupitelé možnost prodloužit termín pro jejich prodej knihovně, ale o záležitosti vůbec nejednali. Bém pouze slíbil, že na lednové zasedání připraví souhrnnou zprávu o vývoji projektu. Novinářům pak řekl, že v lednu nebo únoru udělají symbolickou tečku za celým projektem. Na pozemcích určených původně pro knihovnu bude park, nepočítá se prý s jejich komerčním využitím.

pátek 12. prosince 2012

6 zpráv (3 v denících, 2 v komerčních televizích, 1 na serveru)

Deník vydává zprávu *Pražští radní definitivně pohřbili Kaplického knihovnu na Letné*. Opakuje včerejší informace, že pražští zastupitelé včera neprodloužili lhůtu k získání stavebního povolení a tím i pozemku na Letné.

ČTK přináší zprávu *Výběr nejvýznamnějších událostí v kultuře v ČR v roce 2008*. Zařazují mezi ně 23. července, kdy ministr Jehlička oznámil, že se blob nepostaví.

Lidové noviny na s. 6 v článku *Praha definitivně pohřbila blob* uvádějí: „Hlavní město neudělá nic pro to, aby v Praze mohla vyrůst Kaplického nová Národní knihovna.“

TV Prima má v *Minutách z regionu* příspěvek *Poslední pokusy o výstavbu nové Národní knihovny na Letné selhaly*.

sobota 13. prosince 2008

0 zpráv

neděle 14. prosince 2008

0 zpráv

pondělí 15. prosince 2008

2 zprávy (týdeník a měsíčník)

úterý 16. prosince 2008

1 zpráva

Aktualne.cz vydává článek *Praha ho nechce, svět má ale o Kaplického blob zájem*. Uvádí se v něm, že britský architekt Richard Rogers napsal primátorovi Pavlu Bémovi dopis na podporu Kaplického projektu, francouzský architekt Dominique Perrault pak podepsal petici na podporu knihovny. Bohdana Stoklasová říká, že v cizině vzbudilo zájem především uspořádání knihovny.

středa 17. prosince 2008

2 zprávy (deník a kulturní týdeník)

čtvrtek 18. prosince 2008

1 zpráva (deník, jen zmínka)

pátek 19. prosince 2008

2 zprávy (týdeník a měsíčník)

sobota 20. prosince 2008

1 zpráva (deník, anketa)

neděle 21. prosince 2008

0 zpráv

pondělí 22. prosince 2008

1 zpráva (deník)

úterý 23. prosince 2008

1 zpráva

Jihočeský sešit MF Dnes přináší na s. 5 text *Kaplického rejnok i Gillick*. Jednou z deseti výstav budějovického Domu umění bude výstava Jana Kaplického a *Future Systems*, deník ji označuje za nejvýznamnější akci budoucího roku.

středa 24. prosince 2008

1 zpráva

ČTK vydává hodnocení končícího roku *Kultura 2008: Skončil blob, nepokročilo vyrovnání s církvemi*.

Většina zpráv až do konce roku se pak týká bilancování, takže Národní knihovna a Kaplický jsou zmiňováni.

čtvrtek 25. prosince 2008, státní svátek

0 zpráv

pátek 26. prosince 2008, státní svátek

1 zpráva (web týdeníku)

sobota 27. prosince 2008

1 zpráva (web týdeníku)

neděle 28. prosince 2008

2 zprávy (web deníku a bulvární deník)

pondělí 29. prosince 2008

2 zprávy (web deníku a týdeníku)

úterý 30. prosince 2008

2 zprávy (deníky)

středa 31. prosince 2008

9 zpráv (8 v deníku, 1 ve společenském týdeníku)

MF Dnes na s. 3 pražského sešitu rekapituluje v článku *Rok 2008, rok pražských knihoven* kauzu Národní knihovny. Právo vydává na s. 14 text *Literatura ve znamení blobu a Kundery*.

čtvrtek 1. ledna 2009

0 zpráv

pátek 2. ledna 2009

3 zprávy (v denících, jen zmínky)

sobota 3. ledna 2009

0 zpráv

neděle 4. ledna 2009

0 zpráv

pondělí 5. ledna 2009

1 zpráva (portál, jen zmínka)

úterý 6. ledna 2009

1 zpráva (regionální deník, jen zmínka)

středa 7. ledna 2009

2 zprávy (deník a kulturní týdeník)

A2 vydává rozhovor s ředitelem Národní knihovny Hazukou *O ministrově rozhodnutí se nediskutuje*. Vyplývá z něj, že bývalý ředitel Ježek v současné době pracuje jako vědecký a výzkumný pracovník. V Národní knihovna skončila fyzicky kontrola ministerstva financí, ale závěry z ní ještě nejsou. Pokračuje vyšetřování hospodářské kriminálky na základě trestního oznámení na knihovnu. Dokud všechna šetření nebudou uzavřena, nemůže prý ředitel udělat ani krok dál.

čtvrtek 8. ledna 2009

2 zprávy (deník a portál bulvárního deníku, 1 jen zmínka)

pátek 9. ledna 2009

2 zprávy (deníky, jeden z ni bulvární, v něm jen zmínka)

V Pátku Lidových novin vychází rozhovor *Architekt & múza Lída* s Janem a Eliškou Kaplickými.

sobota 10. ledna 2009

0 zpráv

neděle 11. ledna 2009

0 zpráv

pondělí 12. ledna 2009

1 zpráva (deník, jen zmínka)

úterý 13. ledna 2009

0 zpráv

středa 14. ledna 2009

13 zpráv (6 na webech deníků, 5 na portálech, 2 na webu týdeníku)

Blesk.cz přináší zprávu *Architekt Kaplický má dceru!* Narodila se ve dnes odpoledne. Rovněž přináší zprávu *Zemřel architekt Kaplický (+71)! Ve stejný den se mu narodila dcera.* Podle prvních zjištění byla příčinou smrti intoxikace. Podle zprávy ho nebylo snadné identifikovat, protože u sebe neměl doklady.

ČTK vydává zprávu *Zemřel světoznámý architekt Jan Kaplický.* Uvedlo to prý několik důvěryhodných zdrojů; policie ale pouze potvrdila, že na ulici v Praze 6 večer zemřel bez cizího zavinění muž ve věku Kaplického. Zpěvák a architekt Pavel Bobek ČTK řekl, že Kaplický byl jeho nejlepší přítel. ČTK dále rekapituluje a vydává zprávu *Jan Kaplický proslul jako autor neotřelých kontroverzních staveb.*

Vedle Pavla Bobka se do médií vyjadřují Vlastimil Ježek a Eva Jiřičná.

O mediálním prostředí na webových verzích médií může vypovídat poznámka na konci článku *Manželka architekta Kaplického porodila dceru Johanku* na portálu revue.idnes.cz: „*Slušným čtenářům se omlouváme za zrušení diskuze pod článkem, ale nemístné příspěvky už nešlo mazat jednotlivě. Děkuje za pochopení.*“

Podle serveru tyden.cz (*Architekt Kaplický zemřel. V den, kdy se mu narodila dcera*) jeho kolega architekt ihned zavolal záchranku, předchozí zprávy (pravděpodobně čerpaly z ČTK) mluvily o tom, že Kaplický po osmé hodině zkolaboval a před půl devátou kolemjdoucí zavolal záchranku.

čtvrtek 15. ledna 2009

112 zpráv (49 v denících, z toho 12 v bulvárních, 15 v rádiích, 25 v televizích a na jejich webech, 45 včetně opakovaného vysílání, 13 na portálech, 9 v na webech týdeníků)

Zpráva *Jan Kaplický (†71): Narodilo se mu dítě a potom... NÁHLÁ SMRT!* se dostala na titulní stranu Blesku.

Na Rádiu Česko hovoří v 9:08 hodin o Janu Kaplickém Zdeněk Lukeš (*Dílo uznávaného architekta Jana Kaplického*). Předím mluví po telefonu na ČRo 1 – Radiožurnálu v pořadu *V Praze náhle zemřel významný architekt Jan Kaplický* v 8:50. Jak to asi stihl? V poledne na Radiožurnálu v příspěvku *Zemřel architekt Jan Kaplický* hovoří Vlado Milunić. Zdeněk Lukeš vystupuje i v ranním *Studiu 6* na ČT 1 (*Zemřel renomovaný architekt Jan Kaplický*).

Příspěvek *Ve věku jednasedmdesát let zemřel v Praze architekt Jan Kaplický* se objevil na ČT 1 v *Událostech v regionech* jako první zpráva. V hlavních zprávách pak byla odvysílána reportáž nazvaná *Ve věku jednasedmdesáti let zemřel náhle architekt Jan Kaplický*. Uvádí, že zemřel na selhání srdce, ale přesnou příčinu prý určí až pitva. Zpráva na konci avizovala, že dnešní *Události v kultuře* na ČT 24 budou věnované životu a dílu architekta Jana Kaplického. Zavzpomínají na něj mimo jiné architekt Jakub Cigler

a dokumentaristka Olga Špátová. V *Událostech, komentářích* je pak odvysílán příspěvek *Zemřel architekt Kaplický*. Po reportáži je ve studiu Eva Jiřičná, Kaplický byl podle jejího prohlášení její nejlepší kamarád. Na telefonu je Zaha Hadid. I ona byla podle svých slov Kaplického velice blízká přítelkyně. Třetím hostem je Vladimír Kostka, člen Jihočeské společnosti přátel hudby, která s Kaplickým plánovala postavit „rejnoka“.

Co se týče významu, jaký média zprávě přikládají, Hospodářské noviny přinášejí zprávu *Zemřel světoznámý architekt Jan Kaplický* na titulní straně a pokračování na s. 4. Lidové noviny mají rovněž na titulní straně článek *Zemřel architekt Jan Kaplický*. MF Dnes má článek *Architekt Jan Kaplický zemřel* také na titulní straně. Podle šéfa záchranky sanitku zavolala chodkyně, která na chodníku našla muže v bezvědomí. I Právo přineslo článek *Zemřel Jan Kaplický* na titulní straně.

Dále se začíná komplikovat příběh posledních minut Jana Kaplického a každé médiu se snaží usilovně vypátrat, jak to bylo, přičemž verze jsou často protichůdné. TV Prima v regionálním zpravodajství v příspěvku *Zemřel Jan Kaplický* uvedla, že architekt zkolaboval přímo před svým domem. Na večer se domlouval s přáteli, například s Pavlem Bobkem. TV Nova má v hlavních zprávách příspěvek *Život a dílo Jana Kaplického a Architekt Kaplický náhle zemřel, selhalo mu srdce*.

Frekvence 1 vysílá v poledne zprávu *Spekuluje se o otravě architekta Kaplického*. Podle deníku Blesk se spekuluje o možné otravě. Záchranáři zatím vylučují jen to, že by se Kaplický smrtelně zranil při pádu na zledovatělém chodníku.

Aktualne.cz vydalo jako jeden ze série svých dnešních článků text *Jana zradilo srdce, potvrdila Kaplického rodina*.

Blesk.cz vydal zprávu *Místo, kde Jana Kaplického (+71) potkala smrt!* Podle ní lidé celý den nosili na místo, kde Kaplický zemřel, svíčky a květiny. Také uvádí, že podle svědků Kaplický potkal na ulici kamaráda architekta. „*Chvilí se bavili, když vtom se Kaplickému udělalo nevolno. Chvilí se potácel a pak upadl na zem. Stačil jen říci: „Je mi nevolno...“*.“ Zpráva ale obsahuje rozpor: Člověk, který kontaktoval záchranku, prý uvedl, že na ulici leží opilec. To by u toho ale nemohl být zmiňovaný přítel. Nebo ten utekl? Šéf záchranky doplňuje, že se mohlo jednat o infarkt spojený s embolií. Stejný server vydává několik zpráv, mezi nimi *Kaplického rodina: Jan (+71) zemřel z radosti* a *Klaus: Obviňuji mě ze smrti Kaplického? Neskutečné!* Že Kaplickému spory kolem knihovny ubraly život uvedl zpěvák Pavel Bobek.

Server ct24.cz zveřejnil článek *Budoucnost Kaplického projektů: rejnok bude, chobotnice těžko*. ČT rovněž nasadila mimořádně do vysílání na ČT 2 dokument *Profil – Jan Kaplický*. ČRo – České Budějovice přinesl zprávu *Kaplického rejnok v Českých Budějovicích zřejmě bude*. Euro.cz ve zprávě *Zemřel architekt Jan Kaplický* uvádí, že policie už vyloučila cizí zavinění.

Novinky.cz vydávají zprávu *Šance na záchranu Jana Kaplického byla podle lékařů minimální*. Příčiny smrti podle ní nejsou dosud zcela známy. Zpráva dále uvádí, že jej možná potkal jiný architekt, ale nebyl to nejspíš jeho známý, pouze kolega, který ho poznal a chtěl si s ním popovídat. Je také možné, že to byl on, kdo ho začal resuscitovat. Kolem jela městská i státní policie a obě s resuscitací pomáhaly. Sanitka podle zprávy dorazila 4 minuty po volání.

ČTK vydala čtyři zprávy: *Příčinou smrti Kaplického bylo zřejmě selhání srdce, Jiřičná: Kaplického smrt osobní tragédií, škodou pro architekturu, Budějovičtí považují stavbu Kaplického koncertní síně za závazek a Kaplický byl podle odborníků vizionářem architektury*.

Lidovky.cz vydávají text *LN: Paroubek zaútočil na ODS. „Uštvali ho stejně, jako v osmatřicátém Karla Čapka. Den po smrti Jana Kaplického tak někteří příznivci slavného českého architekta napadají jeho kritiky. Náhlá smrt rozdělila politiky a umělce. Paroubek*

dokonce v této souvislosti zaútočil na „netolerantní a ke svobodě umělecké tvorby zcela necitlivou politiku ODS“. Rovněž vydávají zprávu LN: *Záchranka přijela se zpožděním*. Podle ní muž, který volal záchranku, uvedl, že muž, který zkolaboval, je opilý. Operátorce potvrdil, že dýchá a komunikuje. V takovém případě vyrazí na místo strážníci. Ti ale okamžitě upozornili záchranku, že muž opilý není.

Server aktualne.cz vydává zprávu *Kaplický byl odvážný novátor, píše v zahraničí*. Tiskové agentury AFP a AP prý sčítají Kaplického úspěchy a ocenění.

pátek 16. ledna 2009

97 zpráv (75 v denících, z toho 14 v bulvárních, 9 v televizích a na jejich webech, 2 v regionálním rozhlasu, 1 z toho na webu, 4 v týdenících)

Bulvární deník Aha! zveřejňuje na s. 4 článek s emotivním titulkem *Před smrtí prosil o pomoc*. Hovoří o kolemjdoucím muži, kterého Kaplický prosil o pomoc, nikoli o příteli nebo architektovi, s nímž mluvil. Zato jeho poslední slova „*Je mi nevolno.*“ přepisují všechny zdroje shodně.

Blesk přináší na titulní straně článek *Infarkt! 6 hodin byl tátou...* Na s. 2 vyčleněné tématu pak přináší text *40 minut boje o život*. Blesk opakuje obě dosud publikované verze: cizího kolemjdoucího a známého architekta. Dalším článkem je rovněž na s. 2 *Architektura musí být sexy!*, která zahajuje podle slov redakce nový seriál o životě a tvorbě Jana Kaplického.

ČT 24 vysílá ve zprávách v 8:30 příspěvek *V Česku zatím nestojí žádná stavba architekta Jana Kaplického*. Zcela tak opomíjí dvě realizace z období před emigrací.

Hospodářské noviny vydávají na monotematické s. 5 profil *Jan Kaplický – »prodavač« současné architektury*, text Johna Eislera *Byl odvážný vizionář*, článek *»Rolls Royce kupují jen lidé bez vkusu«* s citacemi z rozhovorů s Kaplickým v Hospodářských novinách a fotografii s krátkým životopisem Kaplického (*FOTO*). Na titulní straně je pak článek *Budějovice chtějí Kaplického »rejnoka«* a komentář 99 SLOV. S. 4 pak přináší článek *Kaplický zemřel na selhání srdce* a rozhovor *Architektka Eva Jiříčná: Kaplický nevěřil lidem*. Na s. 11 je *EPILOG* Petra Fischera. Hovoří o nevkusy, respektive nevkusném jednání, který znamená, že je danému zemřelý člověk lhostejný. „*Proto je schopen provádět s ním cokoliv: předvádět rodící se mrtvolu, rýpat se v detailech umírání, nabízet zaručená svědectví a jiné »přínosné« detaily posledních hodin člověka.*“ Podle něj se obraz těla Jana Kaplického obratem stal veřejným objektem.

Titulní strana Lidových novin přináší článek *Spor: uštvali Kaplického?* a komentář *Život sám je riziko*, moravská mutace pak i článek *Sanitka nevyjela hned, zavolali ji až policisté*. I LN mají téma věnované Kaplickému, v jehož rámci na s. 3 mají článek *Poslední Kaplického den, Udolala ho malost a politici* a text „*Jeho doba teprve přijde*“. Článek *Jeho svět byl plný kontrastů* na s. 11 přináší i Zdeněk Lukeš. Na stejné straně je i rozhovor s Pavlem Bobkem *Nesnášel slovo emigrant, měl dva domovy*.

I MF Dnes věnuje Kaplickému téma. Na s. 2 je rozhovor *Eva Jiříčná: Srdce mu puklo štěstím*, na s. 3 vydává článek *Poslední den Jana Kaplického a Svěhlavý, ale geniální umělec*. Na titulní straně je článek *Štěstí trvalo jen sedm hodin*. Na s. 4 jsou pak texty *Jak vzpomínají na Jana Kaplického a Rejnovok bude. A chobotnice?* Na názorové straně 12 je také dvojice textů *Může za smrt Kaplického česká malost? Ale kdepak*, a dále *Tvůrce, jehož docení teprve příští generace* a na s. 14 příspěvky *PŘEDBĚHL SVOU DOBU* a *Vizionář a futurista*. Na s. 2 je článek Jany Ciglerové *Mluvil, i když byl diktafon už vybitý*, která dojemně a v roli pamětnice popisuje své setkání s Kaplickým.

Titulní strana Práva přináší zprávu *Kaplického zradilo ve chvíli štěstí srdce*. Na s. 8 je text *Kruh života se stavbou knihovny neuzavřel* a článek *Ohlasy*, na s. 6 je článek *Orel a slepice*.

ČTK vydává zprávu *Jaký bude osud Kaplického blobu?* Uvádí, že osud projektu nové budovy Národní knihovny pravděpodobně závisí na tom, jak s návrhem naloží architektonická kancelář *Future Systems*, které se v březnu stane vlastníkem projektu. Další zprávou je *ČSSD a ODS se prou kvůli Kaplickému*. Předseda opoziční ČSSD Jiří Paroubek řekl, že politika ODS omezuje tvůrčí svobodu a někteří představitelé největší vládní strany, kteří se zapojili do kampaně proti Kaplického projektu, by se nad sebou měli zamyslet. Přidal se k němu také stínový ministr kultury ČSSD Vítězslav Jandák. ODS se proti jejich výrokům ostře ohradila.

TV Prima v hlavním zpravodajství přináší reportáž *ČSSD využila smrt Kaplického k politickému boji s ODS*.

Portál *aktualne.cz* vydává zprávu *Vzniká sbírka na Kaplického knihovnu. Čeká na svolení*. Začátkem prosince prý vznikl Nadační fond pro knihovnu, který teď čeká na schválení vyhlášení veřejné sbírky. Jeho spoluzakladatelem je architekt Jan Kasl. Spolu s ním nadaci vede dokumentaristka Olga Sommerová a bývalý ředitel České televize Ivo Mathé, který teď stane v čele AMU. V dozorčí radě je pak scenárista a režisér Jan Svěrák, akademický malíř Jiří Černický a designér Alan Záruba. Na stejném serveru je článek *Studenti chystají manifestaci za Kaplického knihovnu*. Datum happeningu zatím není známo. Organizátoři jej chtějí uspořádat až po architektově pohřbu.

Na serveru *blesk.cz* vychází zpráva *Pohřeb Kaplického: Velké rozloučení bez Elišky?*

ODS vydala tiskovou zprávu, kterou zveřejnil server *ceska-media.cz* (*Tisková zpráva ODS ze dne 16. ledna 2009*), ve které vyjadřuje překvapení nad vyjádřením některých představitelů ČSSD a jejich zneužitím osobní tragédie a vyslovují soustrast rodině.

sobota 17. ledna 2009

34 zpráv (26 v denících, z toho 11 v bulvárních, 1 v televizi, 5 na portálech)

Aha! na s. 3 v rámci tématu vydává článek *Postýlka pro dceru! novorozenou*, ve kterém je postýlka uváděna jako poslední nerealizovaný projekt Jana Kaplického. Na titulní straně je článek *Tajná pitva! Řekla pravdu o jeho smrti!* Odkazuje na s. 3, kde je také rozhovor s ženou, která Kaplického našla nazvaný *Umíral, a kolem něj procházeli lidé...* Starší paní, která bydlí v protějším domě, objasnila původ dvou dosud předkládaných verzí události: po neustávajícím štěkání psa vyšla ven z domu, protože si myslela, že někdo uvázal psa na ulici a odešel do restaurace. Uviděla zhrouceného Kaplického, který napůl seděl, u něj stál muž, který jí řekl, že už volal policii, protože je opilý, že ví, o koho jde a že je sám architekt. Jí se nezdálo, že je opilý, protože byl prý vzorně oblečen a upraven, tak se sklonila k jeho ústům, ale alkohol necítila. Policisté ho hned začali oživovat, ale sanitka prý přijela až za 20 minut. Když prý stála na chodníku s mužem, co zavolal policii, procházeli kolem lidé a ani se nezeptali, jestli nepotřebují pomoc, jediný, kdo chtěl pomoci, byl francouzský manželský pár. Na stejné straně je text *Pitva prokázala infarkt*, který informuje o výsledcích pitvy.

Lidové noviny na s. 13 přinášejí rozhovor s Evou Jiříčnou *Viděl věci jinak a narážel*.

MF Dnes přináší na titulní straně článek Jany Ciglerové *Kdo mluvil jako poslední s Kaplickým? Jeho syn*. Má zjevně informace z Londýna, neboť popisuje poslední rozhovor Jana Kaplického se synem. Deník přináší v sekci *Víkend* na s. 1 rozhovor *Jiříčná: Johan mi bude chybět*. Na s. 2 vychází článek *S Kaplickým nejspíš zemřela také chobotnice*. Příznivci návrhu Národní knihovny údajně přísahají na to, že se knihovnu podaří postavit, na podporu rovněž studenti plánují demonstraci. Architekt Jakub Cigler to ale vidí černě, protože v budově podle něj bude spousta věcí, které bude bez Kaplického složité rozhodnout. Nicméně po smrti Kaplického je také problém ve studiu *Future Systems*, který měl architekt rozdělený přesně na polovinu s bývalou manželkou Amandou Leveté. Zaměstnanci, kteří pracovali s Kaplickým, se obávají, že než se Eliška rozhodne, co s její půlkou studia bude, Amanda je propustí. Navíc stínový ministr kultury Vítězslav Jandák už teď prohlašuje, že nemá smysl dohrávat „Hamleta bez Hamleta“. Celonárodní sbírka, kterou vyhlásila Petra

Paroubková, nejspíš problém nevyřeší. Nechce také prozradit, kolik se u ní do této chvíle sešlo peněz a co s nimi udělá v případě, že se nic stavět nebude.

Právo na s. 3 vydává článek *Místo záchranky přijeli ke Kaplickému strážníci*. Uvádí, že v souvislosti se smrtí Jana Kaplického je otázkou, zda mohl žít, pokud by po jeho středním kolapsu přijela na místo rovnou záchranná služba a nikoli městští strážníci. Uvádí také, že rodina zatím nezveřejnila výsledky pitvy. Popisují – na rozdíl od Aha! ještě trochu nepřesně – situaci, ale opakují, že sanitka dorazila 4 minuty po zavolání strážníků. Nicméně téměř 20 minut od prvního telefonátu.

neděle 18. ledna 2009

14 zpráv (7 v denících, 3 z toho bulvární, 4 v televizích, 1 v rozhlase)

TV Nova v pořadu *Střepiny* vysílá příspěvek *Zemřel architekt Jan Kaplický*. Hovoří Bobek, Cigler a Jiříčná.

ČT 1 v pořadu *168 hodin* přináší příspěvek *Forever Young*, kterým se s Janem Kaplickým loučí. V příspěvku hovoří Pavel Bobek, Eva Jiříčná, Vlastimil Ježek nebo Olga Špátová a využity jsou části dokumentu *Profil*.

pondělí 19. ledna 2009

33 zpráv (13 v denících, 4 z toho bulvární, 12 v týdenících, 2 z toho bulvární, 6 na portálech)

ČTK vydává zprávu *Setkání na podporu Kaplického knihovny by mělo být příští týden*. Na Facebooku je zatím jako termín demonstrace nahlášeno pondělí 26. ledna od 18 hodin, podle diskusí je ale ještě možné, že se bude měnit, záleží na komunikaci s městem. Organizátoři demonstrace chtějí počkat, až bude po pohřbu slavného architekta. Připomíná se rovněž sbírka, do které se zapojili Kasl, Sommerová a Mathé. Jedná se zřejmě o jinou sbírku, než kterou organizuje Petra Paroubková.

Server ct24.cz zveřejňuje článek *Ježek píše knihu o chobotnici*. Jmenovat se bude *Střípky chobotnice aneb národ sobě* a křest proběhne počátkem března.

Rádio Impuls přináší zprávu *Projekt Kaplického má naději na přežití*. Ještě letos by prý měly vzniknout unikátní budovy v blízkosti zámku Konopiště podle návrhů zesnulého architekta. Není ale jasné, jaké.

Týden má na titulní straně fotografii Jana Kaplického. Vydává na s. 31 krátký rozhovor se Zdeňkem Lukešem *Byl hodně uzavřený*. Na s. 30 je pak článek *Moje setkání s ikonou / Na kolegu vzpomíná architekt David Vávra*. Dalšími články speciálu Týdne jsou *Krása je důležitá* a *Bydlet v Kaplickém*. Poslední jmenovaný pojednává o vilce manželů Dvořákových v Praze.

úterý 20. ledna 2009

36 zpráv (18 v denících, z toho 3 bulvární, 2 v rozhlase, 7 v televizích a na jejich webech, 7 na portálech)

ČTK vydává zprávu *Veřejné rozloučení s Kaplickým bude příští úterý*. Termín pohřbu Jana Kaplického, který se bude konat jen v úzkém rodinném kruhu, agentura oznamovat nebude, dodal Zeman. Internetové servery spekulují o pátku.

Portál aktualne.cz vydává zprávu bez uvedení zdroje ČTK *Veřejné rozloučení s Kaplickým bude příští úterý*. Stane se tak ve středisku Pražská křižovatka. Pohřeb Kaplického se uskuteční pravděpodobně ještě tento týden (nejspíš v pátek), ale pouze v úzkém rodinném kruhu. Plánovaný happening se podle všeho odehraje den před veřejným rozloučením s Kaplickým, tedy 26. ledna.

MF Dnes vydává na s. 2 rozhovor Jany Ciglerové s otcem Elišky Kaplické *Nechápu, jak někdo mohl vdově poslat SMS*. Podle něj se Eliška o smrti svého manžela dozvěděla z textové zprávy.

Právo na s. 10 vydává článek *Paroubka rozčílila reportáž TV Prima*, v níž byl kritizován za to, že prý využil smrti Kaplického k útoku na ODS. Včera vydal tiskové prohlášení, v němž reportáž označil za nepravdivou a zavádějící. Uvedl také, že ČSSD zváží vůči TV Prima příslušné právní kroky.

V *Událostech ČT* zazněl krátký příspěvek *Skupina podporující stavbu Kaplického knihovny přešla z virtuální do občanské iniciativy*. Iniciativa se jmenuje Demokracie staví. Spolupracovat chtějí i s Nadací Pro knihovnu, za kterou stojí Kasl a Sommerová.

Tento den se také poprvé od smrti Jana Kaplického poprvé objevila zpráva, která obsahovala jeho jméno a nevztahovala se k jeho úmrtí. Takových zpráv je i v následujících dnech minimum (následující den jedna, o den později dvě).

středa 21. ledna 2009

30 zpráv (19 v denících, 4 z toho bulvární, 2 v rádiu, 3 na webech týdeníků)

ČTK vydává zprávu *Manifestace za Kaplického knihovnu bude 5. února*. Přesné místo pořadatelé, kteří se zorganizovali na síti Facebook, oznámí poté, co pražský magistrát konání akce potvrdí.

ČRo – radiožurnál.cz publikuje zprávu *Kaplického rejnok prochází akustickou studií*. O stavbu za téměř dvě miliardy korun se zajímá silný zahraniční partner. Bylo prý započato s akustickou studií s modelem pro akustiky, kteří na ní pracují v Londýně.

čtvrtek 22. ledna 2009

29 zpráv (16 v denících, 3 z toho bulvární, 10 v týdenících)

Téma se objevuje v týdenících, v denících pomalu ustupuje z titulních stran dovnitř listu a na kulturní strany.

Deník Independent zveřejnil rozsáhlý nekrolog o Janu Kaplickém, z nějž server blisty.cz část přebírá v textu *Independent: Kaplický měl pocit, že je oběť*.

Portál ct24.cz publikuje zprávu *Kaplickému zazpívají Support Lesbiens a Petr Hapka*. Veřejné rozloučení s Janem Kaplickým se bude konat v úterý 27. ledna v Pražské křižovatce, tedy prostoru vzniklém z kostela sv. Anny na Starém Městě.

V Instinktu na s. 16 je rozhovor Olgy Špátové *Eliška, Jan a...* Vypráví o tom, jak její bratr Jakub Sommer chodil na škole s Eliškou a natočil dokument, aby ji získal zpět. Na s. 20 je rozhovor s výtvarníkem Václavem Ciglerem *Jan, můj velký přítel*.

Lidové noviny vydávají na s. 6 článek *Fandové blobu se sejdou v únoru*. Manifestace na podporu návrhu Kaplického návrhu Národní knihovny se bude konat v Praze 5. února. Jedná se o iniciativu Demokracie staví.

V Magazínu MF Dnes vychází velký text Jany Ciglerové *Příběh jedné velké lásky*. „Redaktorka Magazínu DNES Jana Ciglerová manžele znala, oba se jí svěřovali s city, které chovali k tomu druhému. Teď přináší ona svůj pohled na to, jak vnímala jejich příběh lásky.“ Jana Ciglerová v textu uvádí: „Nebýt tehdy toho rozhovoru s Eliškou na letišti, během kterého jsme obě okamžitě rozeznaly v té druhé stejnou krevní skupinu, asi by si ti dva nikdy neřekli, jak moc pro ně ten druhý znamená.“

Novinky.cz vydávají zprávu *Tvůrci kvalitního českého designu soupeří o ceny Czech Grand Design*. Text obsahuje informaci, že na designéra roku byl nominován i Jan Kaplický za kolekci skla, nádobí a příborů „Bettina“ pro Alessi, do druhého kola ale nepostoupil.

Reflex přináší sérii článků *KAPLICKÝ* (s. 34), *ŽIVOT S KÝČEM* (s. 3) a rozhovor s Pavlem Bobkem *ZUBY JSEM SI ČISTIL VÍNEM* (s. 20).

pátek 23. ledna 2009

19 zpráv (13 v denících, 4 z toho bulvární, 2 v týdeníku, 1 televize)

Server nova.cz přináší zprávu *Poslední rozloučení s Janem Kaplickým bude přenášet tn.cz.*

sobota 24. ledna 2009

6 zpráv (4 v denících, 1 v rádiu, 1 na serveru)

neděle 25. ledna 2009

2 zprávy (bulvární deník a server)

pondělí 26. ledna 2009

15 zpráv (2 v denících, 1 z toho bulvární, 6 v týdenících, 2 v televizi, 1 v rozhlasu)

ČTK vydává zprávu *V úterý se uskuteční veřejné rozloučení s architektem Kaplickým.* V prvních třiceti minutách podle organizátorů zazní několik projevů. Mezi jinými se krátkým proslovem se zesnulým rozloučí architektka a bývalá partnerka Kaplického Eva Jiřičná a zpěvák a architekt Pavel Bobek. V této části také zazní několik písní, které zazpívají skladatel Petr Hapka a zpěvák skupiny Support Lesbiens Kryštof Michal. Po úvodní části bude rozloučení pokračovat pro veřejnost až do 19 hodin projekcí Kaplického děl a inspirací i některých momentů z jeho života.

Události, komentáře na ČT 2 mají příspěvek *Zitřejší zpravodajství České televize.* Rozloučení s Kaplickým bude prý ČT sledovat.

úterý 27. ledna 2009

73 zpráv (32 v denících, 12 z toho bulvárních, 24 v televizích a na jejich webech, 10 v rozhlasu)

Portál aktualne.cz vydává článek *Klucí mají v kalhotech, slyšel Ježek, proč blob nebude.* Bývalý ředitel knihovny Ježek napsal knihu o knihovně a redakce se chlubí, že ji četla. Z rukopisu vybrala citace z korespondence mezi ředitelem knihovny a šéfem antimonopolního úřadu Pecinou. Ten v e-mailech Ježkovi přiznává, že je na něj vyvíjen nátlak ze strany politiků a radí bývalému řediteli, aby projekt Kaplického knihovny vzdal. „*Tlaky, které teď vidím (i na sobě) naznačují, že klucí mají pořádně v kalhotech,*“ napsal prý Pecina mimo jiné Ježkovi koncem dubna 2008. Myslel prý náměstka Mikeše a primátora Béma. Server vydává i zprávu *S Kaplickým se přišly v Praze rozloučit stovky lidí.* Uvádí, že rozloučení se zúčastnili například šéf ČSSD Jiří Paroubek s chotí Petrou, exministr Jiří Dienstbier, zpěvák Pavel Bobek nebo odvolaný šéf Národní knihovny Vlastimil Ježek. Rozloučit se přišel i Deyan Sudjić, ředitel Design muzea v Londýně. Uvedl při té příležitosti, že první realizací *Future Systems* byl jeho byt. Exprezident Václav Havel, který se nyní léčí v motolské nemocnici, napsal Kaplického dceři Johance dopis ke 12. narozeninám. Z listu četla Havlova manželka Dagmar. Dalším textem portálu je *Havel Kaplického dceři: Tatínek odešel místo mě.* Havel v textu uvedl, ona se narodila a její otec zemřel v den, kdy i Havel stál před nebeskou branou.

Blesk a blesk.cz vydávají sérii článků, jedním z nich je *Klaus to přehnal: Neposlal Kaplickému ani kytku!* Podle informací Blesku neposlal prezident Klaus rodině Kaplického ani kondolenci. Za ministerstvo kultury prý jen někdo položil kytici růží na chodník před kostel svaté Anny a zmizel. Server také publikoval článek *ONLINE: Eliška opustila kostel sv. Anny v slzách,* který popisuje obřad v časové ose. Mimo jiné se věnuje tomu, odkdy do kdy vdova po Kaplickém plakala. Jiný text uvádí, že obřadu se zúčastnil i Kaplického syn Josef.

Server iHned.cz publikuje článek vypovídající o dění v médiích *Pomozte nám sledovat diskuse pod články.* Zabývá se otázkou zásahů redakce do diskuse pod články a reaguje

na nutnost kvůli přemíře vulgarit uzavřít diskusi pod články týkajícími se nemoci Havla a smrti Kaplického. Vybízí také čtenáře, aby pomohli označovat nevhodné příspěvky.

Server ČTK ceskenoviny.cz vydává článek *S Kaplickým se rozloučily stovky lidí*. ČTK také zveřejňuje *Dopis Václava Havla dceři Jana Kaplického Johance* a to v celém znění.

Server ct24.cz publikuje text *Iniciativa za stavbu Kaplického knihovny chystá manifestaci*. Manifestace se má uskutečnit 5. února na Staroměstském náměstí a začátek pořadatelé plánují na 18.30.

Události na ČT 1 uvedly příspěvek *V Pražské křižovatce se veřejnost loučila s Janem Kaplickým*. Obsahuje i informaci o chystané knize Vlastimila Ježka.

TV Nova v *Televizních novinách* odvysílala příspěvek *Rozloučení s Janem Kaplickým*. TV Prima přinesla zprávu *Rozloučení s Janem Kaplickým*. Připomínají „osudové náhody“ Kaplického života – syn Josef se narodil na narozeniny Jana Kaplického a sám zemřel v den, kdy se mu narodila dcera. Kryštof Michal, zpěvák skupiny Support Lesbiens, který na rozloučení Kaplickému zazpíval, uvedl, že jeho žena porodila ve stejný den ve stejné nemocnici dítě a to se stejným porodníkem, jako Eliška Kaplická. Podle Evy Jiřičné kremace Kaplického proběhla včera.

středa 28. ledna 2009

41 zpráv (35 v denících, z toho 9 v bulvárních, 1 v rozhlase, 4 na serverech)

Titulní strana Blesku přináší zprávu *Oba jsme umírali! Nevím, proč šel tvůj táta dřív...* týkající se dopisu Václava Havla malé Johance.

Lidové noviny zařadily zprávy *I ministr poslal květy...* a *Kdo získá blob? Future Systems* na s. 15, na kulturu. Podle druhého textu osud projektu nové budovy Národní knihovny pravděpodobně závisí na tom, jak s návrhem naloží architektonická kancelář *Future Systems*. Ta se v březnu stane vlastníkem projektu. Text uvádí poslední peripetie: Praha neprodloužila možnost koupit pozemek a Ježek o chobotnici napsal knihu.

MF Dnes vydává na titulní straně text *Oba jsme klepali na nebeskou bránu*. Na s. 2 je článek *Sbírka na „blob“ bude. Po půl roce*. Uvádí, že včera, tedy v den oficiálního rozloučení s Kaplickým, dorazila na pražský magistrát od Nadačního fondu Pro knihovnu žádost o povolení sbírky. Člen správní rady Kasl uvedl, že v prvé řadě chtějí vybrat peníze, aby mohla vzniknout nezávislá studie, kolik by knihovna opravdu stála. Součástí týmu je i Petra Paroubková. Nejdříve se sháněly známé tváře, v prosinci byla nadace zapsána do obchodního rejstříku. Josef Chuchma má na s. 8 názor *Osobní polívičky přihrávané na chobotnici*.

Právo má na titulce článek *Lidé se rozloučili s Janem Kaplickým*.

Hospodářské noviny na s. 4 otiskly text *Nejistá budoucnost Future Systems*, který uvádí, že studio bylo postaveno právě na osobnosti Jana Kaplického. Kancelář se navíc v polovině října minulého roku rozdělila mezi Kaplického a jeho bývalou manželku Amandu Levet. Rozdělení předcházely měsíce právních sporů. Kaplickému nakonec připadla značka *Future Systems* a deset zaměstnanců, Levet si odnesla práva na architektonické ceny, které návrhy *Future Systems* v minulosti získaly, a čtyřicet zaměstnanců, s nimiž založila vlastní ateliér. Na titulní straně mají noviny článek *Rozloučení s Kaplickým*.

Titulní strana Lidových novin přináší fotografii s popiskem *FOTO – „Odcházet s myšlenkami na Tebe a Tvou maminku“*.

Ondřej Štindl na stránkách tyden.cz referuje o denním tisku v textu 28. 1.: *Sémantická lejnometem*. Nad reflexí médií uvádí: „*Strážlivé referáty o průběhu smutečního obřadu doplňuje v Mladé frontě Dnes krátká poznámka Josefa Chuchmy: „Ale na Kaplickém si na můj vkus dost lidí ohřívá svou občanskou i politickou polívičku. Už těsně po architektově skonu se objevil názor, že byl českou společností uštván jako v osmatřicátém roce Karel Čapek. Nikdo z těch, kteří vyslovili tento žvást, svědčící o absolutní neschopnosti přemýšlet v dějinných souvislostech, se veřejně neomluvil. Nyní se – sice ne s takovou nejapností,*

nicméně s patetickou nevěcností – objevují názory a iniciativy, že Kaplickým navržený blob by měl být realizován „poměrům“ navzdory. Za sebe říkám: byl jsem pro to, aby Kaplického návrh byl realizován – tehdy, když architekt žil. (...) Avšak nejsem si vůbec jist, zda by se naděje na erbovní stavbu měly vlévat do ‚chobotnice‘, když její autor je po smrti.‘ *Chuchma v poznámce naráží na stejný problém, který v textu pro Lidové noviny popisuje Zbyněk Petráček – inflaci afektovaných a nepřípadných přirovnání. Ne každá nepřejícnost a aktivní škůdcovství jsou obdobou protičapkovského štvání, ne každá veřejně pronesená nevkusná hloupost odhaluje, že mluvčí je nějaká nová verze Adolfa Hitlera,*“ uvádí Štindl.

čtvrtek 29. ledna 2009

24 zpráv (10 v denících, 2 z toho v bulvárních, 4 v týdenících, 1 z toho bulvární, 2 na TV Nova a 2 na jejím webu, 3 na serverech)

Portál ČTK vydává zprávu *Bém: Praha už za Národní knihovnou udělala tečku*. Uvádí se v něm, že příznivci blobu chystají na příští týden manifestaci za postavení knihovny, primátor Bém ale trvá na tom, že Praha za projektem udělala velkou tečku. Primátor na minulém zastupitelstvu slíbil, že na dnešním zasedání předloží souhrnnou zprávu o vývoji projektu. Svůj slib ale nesplnil. Odvolával se při tom hlavně na antimonopolní úřad.

Blesk na s. 13 zaznamenal, že *Špátová přišla na tryznu s Kulínským*. Řeč je o sbormistrovi, který byl odsouzen na 5 a půl roku do vězení. List probírá, že čtyřladvacetiletá dokumentaristka s ním nějakou dobu měla vztah a prý ji motivoval k tvorbě dokumentů.

pátek 30. ledna 2009

16 zpráv (12 v denících, 1 z toho bulvární, 2 v rádiích, 1 v televizi)

Zprávu o manifestaci přináší řada médií. Smrt Kaplického, případně vztah k jeho návrhu se stává referenčním bodem rozhovorů i jiných žánrů. O Kaplickém se rovněž často píše v souvislosti s propuštěním Václava Havla z nemocnice, kdy je zmiňován dopis Kaplického dceři.

sobota 31. ledna 2009

12 zpráv (7 v denících, 1 v rádiu, 2 v televizi, 2 na portálech)

Titulní strana jihomoravského sešitu MF Dnes přináší článek *Rodinný dům od Kaplického – „slimák“ na jihu Moravy*. V Babicích nad Svitavou by podle něj měl vyrůst jeden z posledních projektů Kaplického. Vilu z leštěného hliníku si u Kaplického objednal neznámý investor a MF Dnes získala vizualizace od studia *Future Systems*. Dům by měl přijít na 25 milionů korun. V závěru text uvádí, že v následujících letech by měly vzniknout ještě dvě Kaplického stavby na Konopišti.

Ondřej Neff v Lidových novinách na s. 12 v textu *Šapitó* reflektuje občanské aktivity po Kaplického smrti. Až architektova smrt podle něj oživila myšlenku, která se předtím zdála být už mrtvá: že knihovna by se nakonec přece jen mohla postavit. Primátor prý musí znovu obhajovat, co předtím odmítal a ještě předtím obhajoval. Knihovna se podle něj nově stala něčím, čím předtím nebyla: stala se součástí příběhu Kaplického lásky, symbolem nevinného pohrobka, legendou mučednictví, ke které podle Neffa Češi s oblibou sahají, když chtějí označkovat viníka. Už to není knihovna, ale trucpodnik, mučednický pomník, obdoba vítězného oblouku nebo Národního divadla.

Typickým žánrem jsou názory, aktuálně jsou v poměru ke zpravodajským textům častější.

neděle 1. února 2009

6 zpráv (2 v televizích, 2 na webu jiné televize, deník a server)

Portál aktualne.cz vydává rozhovor s Vlastimilem Ježkem o jeho chystané knize *Ježek: Nová fakta i dokumenty. To je moje kniha o blobu*. Prý ji začal psát vloni o Vánocích. Uvádí, že kniha je z velké většiny postavená na veřejně přístupných dokumentech.

V *Nedělní partii* na TV Prima byl hostem Jiří Paroubek. V diskusi došlo i na stavbu nové budovy Národní knihovny. O ní prý Paroubek jednal se středočeským hejtmánem Davidem Rathem, zda by pro blob neposkytl nějaký pozemek jeho kraj. Připustil ale, že pro uživatele knihovny by bylo umístění knihovny mimo Prahu nepraktické.

pondělí 2. února

22 zpráv (10 v denících, z toho 2 v bulvárních, 8 v týdenících, 1 z nich bulvární, 1 v rozhlase)

Tématy jsou demonstrace, chystaný dům u Brna a rozloučení s Janem Kaplickým.

úterý 3. února

8 zpráv (6 v denících, 3 z toho bulvární, web týdeníku a server)

Opakovaným tématem je Eliška Kaplická.

středa 4. února 2009

20 zpráv (9 v denících, z toho 2 bulvární, 2 v týdenících, 2 v lifestylových měsícnících, 2 v rozhlase, 2 na serveru ct24.cz)

Server Aktualne.cz vydává zprávu *Praha dělá obstrukce demonstrantům za Kaplického*. Magistrát totiž zamítl žádost o postavení pódia na Staroměstském náměstí. Manifestaci organizuje občanská iniciativa Demokracie staví. Magistrát navíc poslal své zamítnutí až dnes (tedy den před akcí). Organizátoři se pokusí postavit pódium z přenosných beden, což by nemělo být v rozporu se zákonem. Nebudou mít ale tak dobré ozvučení. Sdružení má na Facebooku 22 tisíc přátel.

Blesk na s. 15 vydává text *Nemáme ho kam pohřbít*. Nejde o nic tak dramatického, rodina se jen pouze nedohodla, kam Kaplického ostatky uloží. Květiny z Pražské křižovatky tak nechali převézt na místo, kde Kaplický zemřel.

Portál ceskenoviny.cz zveřejnil zprávu *Pražský magistrát povolil sbírku na knihovnu podle Kaplického*. Rozhodnutí zveřejnil magistrát na úřední desce a ještě není pravomocné. Magistrát uvedl, že sbírka je povolena od 9. února 2009, ukončena by měla být 26. ledna 2012. Další zprávou je *Komplex, kde mají být Kaplického projekty, se začne stavět letos*. Jedná se o projekt rezidenční čtvrti Konopiště Resort, který má vzniknout v blízkosti současné osady u Jarkovického rybníka na Konopišti. Stavby podle Kaplického návrhu budou ale vystavěny až v poslední fázi projektu. Hlavní architektkou je Markéta Veselá, která ke spolupráci přizvala dalších deset autorů, mezi nimi i Kaplického. Jednotlivé vily ponesou jména architektů, kteří je navrhli – Kaplický, Stempel, Sládeček, Palaščík nebo Eichler. Kaplický pro projekt navrhl rovněž klub Volavka.

Portál lidovky.cz se ptá *Postaví občané sami Národní knihovnu?* Text se týká povolení veřejné sbírky na knihovnu.

Pražský sešit MF Dnes přináší na s. 2 text *Jak se žije v nenápadné vilce od Kaplického*. Jedná se o reportáž z vilky Dvořákových na pražské Dobešce.

čtvrtek 5. února 2009

54 zpráv (32 v denících, 3 z toho bulvární, 6 v televizích, 5 na jejich serverech, 1 v rádiu, 2 na webu rozhlasu, 2 na portálu)

Pokračují texty kolem rozhodnutí magistrátu nepovolit organizátorům manifestace postavit na Staroměstském náměstí pódium a také kolem manifestace samotné. ČTK vydává zprávu *Stovky lidí podpořily Kaplického knihovnu*. Manifestace pod názvem Postavme se ke knihovně čelem se konala na Staroměstském náměstí. Podle policie přišla tisícovka lidí, organizátoři odhadli počet přítomných na dva tisíce. Druhou zprávou je *Magistrát zakázal pódium na dnešní akci za Kaplického knihovnu*. Podle magistrátu nebyla stavba pódia povolena z bezpečnostních důvodů.

Aktualne.cz také vydává zprávu *Video: Jak se v Praze demonstrovalo za chobotnici*. Manifestace se zúčastnil například ministr zahraničí Karel Schwarzenberg, ministři Michael Kocáb a Ondřej Liška, textař Michal Horáček, herečka Aňa Geislerová nebo režisér Jan Svěrák. K vidění byly transparenty „Bém a Klaus z Česka raus“ a „Chobotnice na Hrad a Klaus na bagr“. Akci zorganizovala iniciativa Demokracie staví. Přišly údajně dva až tři tisíce lidí.

Texty o Kaplickém se pomalu přesouvají na kulturní stránky, například Lidové noviny na s. 16 zveřejňují texty *Demonstrace za blob. Právě dnes a Rádiovka Kaplického u Konopiště*. Kaplického návrhy ke Konopišti se věnuje i středočeská mutace MF Dnes. Rádiovka je jiná přezdívka pro klub nazývaný také Volavka, těžko říct, zda vycházejí z tvaru. Hospodářské noviny na zprávu o konopištských plánech upoutávají na titulní straně v avízu *CO JE NOVÉHO*. Lidové noviny navíc vydávají na titulní straně v rubrice Úhel pohledu text *Pavel Bém trápí Chobotničku*.

TV Nova vysílá v hlavním zpravodajství příspěvek *Sbírka na Kaplického knihovnu*. Referuje o sbírce a demonstraci.

Portál iDnes.cz přináší zprávu *Vladimir 518 bojuje za knihovnu*. Uvádí v ní, že label Bigg Boss plánuje natočit track na podporu stavby knihovny Jana Kaplického. Tyden.cz vydává článek *Na Letné vznikne půdorys chobotnice. Ze starých knih*. Na Facebooku se svolávají příznivci chobotnice k happeningu na Letné: v půlce února tam chtějí postavit půdorys chobotnice ze starých knih. Akce se jmenuje akce Knihovna – Postav si sám.

pátek 6. února 2009

26 zpráv (18 v denících, 3 z toho bulvární, 3 v televizi, 1 v rádiu)

V tištěných verzích deníků se objevují včerejší zprávy z manifestace na podporu knihovny.

Na portálu ct24.cz vychází zpráva *Za Kaplického knihovnu se demonstrovalo. Knihovna ale možná není potřeba*. Uvádí, že podle informací ČT má ministerstvo kultury k dispozici novou expertizu, podle které jsou stávající prostory Národní knihovny dostačující. Nebude se tedy možná muset stavět žádná nová budova.

sobota 7. února

6 zpráv (4 v denících, 2 na serverech)

Pražský deník publikuje článek *Petici za Kaplického knihovnu podepsalo už 1500 lidí*.

neděle 8. února

2 zprávy (bulvární deník a web kulturního týdeníku)

pondělí 9. února

8 zpráv (1 v bulvárním deníku, 3 v týdenících, 2 v odborném měsíčníku, 1 v rozhlase)

úterý 10. února

3 zprávy (2 v denících, 1 v týdeníku)

středa 11. února

1 zpráva (deník)

čtvrtek 12. února 2009

24 zpráv (4 v denících, z toho 1 bulvární, 2 v televizích, 2 na webu ČT, 7 v rádiích, 3 v týdenících, 3 v odborných časopisech)

Portál blesk.cz vydává článek *Elišce Kaplické kondoloval britský premiér*. Uvádí, že vdově po Janu Kaplickém vyjádřil svou soustrast premiér britské vlády Gordon Brown. Přetiskuje celý text dopisu, který velmi přesně pracuje s reáliemi Kaplického osobního i tvůrčího života.

ČTK vydává zprávu *Na podporu Kaplického blobu přinesli lidé stovky knih*. Stalo se tak v rámci akce s názvem Postav si sám, která chtěla upozornit na to, že nová knihovna je potřebná. Podle organizátorů přišlo celkem 200 až 300 lidí. Na místě se podepisovala petice sdružení Demokracie staví. Knihy po akci, při které šlo o vytvoření půdorysu knihovny, studenti zřejmě odvezou do antikvariátu.

pátek 13. února 2009

16 zpráv (12 v denících, z toho 2 v bulvárních, 2 v rozhlase, 1 v TV Nova)

Respekt vydal knihu o otci a synovi Jana Kaplického, referuje o tom na svém webu v článku *Nový titul Respekt Edice Josef a Josef*. Byla koncipována Janem Kaplickým a vychází u příležitosti konání stejnojmenné výstavy v Galerii Zdeněk Sklenář, která bude otevřena v den výročí narození Josefa Kaplického 19. března 2009. Na knize se podílel designér Alan Záruba.

Média referují o včerejším happeningu na Letné.

sobota 14. února

6 zpráv (4 v denících, 1 v televizi, 1 na webu kulturního týdeníku)

Tématem je odvoz stovek knih z Letné po happeningu.

neděle 15. února

1 zpráva (měsíčník)

pondělí 16. února 2009

8 zpráv (4 v denících, 3 v týdenících, 1 na serveru)

MF Dnes na s. 5 vydává článek „*Ten měsíc byl dlouhý jako deset let*“. Eliška Kaplická se svěčila Janě Ciglerové, že o svém manželovi chystá knihu a výstavu. Text rovněž uvádí, že architektky, kteří s Kaplickým knihovnu pomáhali vymýšlet, v minulých dnech vyhodila jejich nová šéfová a bývalá Kaplického manželka Amanda Leveté. Značka *Future Systems* tak sice patří Elišce Kaplické, ale architekti, kteří ji tvořili, jsou na volné noze. Jednoho z nich propustila Leveté dva dny po Kaplického pohřbu. V první řadě Eliška plánuje dotáhnout kolekci šatů s Leedou, která bude uvedena v Tokiu, 19. března se otevře výstava v Galerii Zdeněk Sklenář, k níž vyjde i kniha. O svém vztahu plánuje vydat knihu ve formě rozhovorů s manželem. Měla by vyjít v říjnu v návaznosti na premiéru filmu Olgy Špátové. Na titulní straně MF Dnes je článek *Tým, který s Kaplickým pracoval na chobotnici, dostal výpověď*. Zjevně čerpá z informací získaných v rozhovoru a uvádí, že jediné dva architektky, kteří na projektu knihovny s Kaplickým pracovali, v minulých dnech propustila jeho bývalá manželka Amanda Leveté. Architekti Georg Roetz a Janis Teer dostali výpověď s tím, že už pro ně není práce. Amanda Leveté prý v Kaplického projektech pokračovat nechce.

ČTK přebírá informace z MF Dnes a vydává zprávu *Tým, který s Kaplickým pracoval na chobotnici, dostal výpověď*.

úterý 17. února

3 zprávy (regionální deník, bulvární deník a server)

středa 18. února 2009

3 zprávy (kulturní týdeník, web ČT a server)

ČTK vydala zprávu *V Praze 2 se bude diskutovat o podobě Karlova náměstí*. Jeden z návrhů doporučuje uprostřed Karlova náměstí postavit Národní knihovnu v podobě Chobotnice; redakce ho označuje za kuriózní.

čtvrtek 19. února

5 zpráv (týdeníky, 1 bulvár)

pátek 20. února

1 zpráva (web týdeníku)

sobota 21. února

1 zpráva (deník)

neděle 22. února

4 zprávy (1 v rádiu, 3 v denících, 2 z toho bulvární)

pondělí 23. února 2009

9 zpráv (5 v denících, 1 z toho bulvární, 1 bulvární týdeník, 3 portály)

ČTK s předstihem vydává zprávu *Národní knihovna dva roky po soutěži přijde o Kaplického projekt*. Kdyby autor návrh i po uplynutí dvouleté lhůty knihovně ponechal, mohla by jednání o stavbě pokračovat. Podle informací ČTK to tak Kaplický zamýšlel. Kdo přesně se stane majitelem návrhu a dostane zmíněné peníze, zatím ale není zřejmé. Národní knihovna nyní posuzuje situaci z právního hlediska, která ve studiu nastala po smrti Jana Kaplického. Značka *Future Systems* patří vdově po architektovi Elišce, ale architektury, kteří pracovali pro Kaplického, tedy i na projektu Národní knihovny, Leveteová po Kaplického náhlé smrti propustila. Druhou zprávou je *Jan Kaplický napsal knihu o svém otci pro svého syna*. Kniha Josef a Josef vychází u příležitosti stejnojmenné výstavy v pražské Galerii Zdeněk Sklenář, která se bude konat od 19. března do 2. května. Jako svou přílohu ji vydal časopis Respekt.

Metro na s. 2 vydalo článek *Chobotnice má šanci*. Podle Jana Kasla vzniklo *New Future Systems*, které dokončí všechny Kaplického projekty: slimáka, rejnoka, rádiovku a možná i chobotnici.

úterý 24. února

7 zpráv (4 v denících, 1 z toho bulvární, 3 v týdenících)

středa 25. února

2 zprávy (web ČT a regionální deník)

čtvrtek 26. února

9 zpráv (6 v denících, 1 z toho bulvární, 1 v televizi, 1 v týdeníku, 1 v odborném měsíčníku)

pátek 27. února 2009

8 zpráv (2 v denících, 1 z toho bulvární, 3 v televizi, 3 v rozhlase)

Portál ČRo – izurnal.cz zveřejnil článek *Autoři návrhu Národní knihovny od českého státu dostanou odstupné*. Podle něj je český stát připravený vyplatit asi čtyři miliony korun za nerealizovanou stavbu nové budovy Národní knihovny. Podle regulí soutěže v pondělí 2. března vyprší lhůta, do které měla být stavba zahájena. Radiožurnálu to potvrdil ředitel Národní knihovny Pavel Hazuka. Příští týden začnou jednání, kdo částku za zesnulého Jana Kaplického převezme.

sobota 28. února

1 zpráva (portál ČTK, jen zmínka)

neděle 1. března

4 zprávy (2 v bulvárním deníku, 2 na portálu ČTK, oba o Evě Jiříčné)

pondělí 2. března 2009

21 zpráv (11 v denících, 2 z toho v bulvárních, 5 v televizích, 1 v rozhlase)

Dnes uplynuly dva roky od vyhlášení výsledků soutěže na Národní knihovnu. Za všechna média uveďme zájem portálu blesk.cz, který řeší kdo dostane peníze po Kaplickém (*Projekt Národní knihovny: Kdo dostane 4,5 milionu korun?*) a zveřejňuje zprávu o knize Vlastimila Ježka (*Kaplického "Chobotnice" má svou knihu*).

ČTK vydala zprávu *Před dvěma lety vyhrál Kaplického návrh soutěž na novou NK s připomínkou vývoje událostí*.

ČT 1 v *Událostech* odvysílala zprávu *Vlastimil Ježek prezentoval svou knihu. Události, komentáře* pak mají příspěvek *Dva roky blobu, co dál?*

Zbyněk Petráček se na s. 10 Lidových novin v textu *Na Letné zbyl jen metronom* zamýšlí nad tím, na čem by cizinci v Praze ukázal, co se za posledních dvacet let změnilo. A přichází na to, že všechny architektonické novoty jsou soukromými investicemi a že neexistuje žádná veřejná stavba, která by posledních dvacet let charakterizovala.

úterý 3. března 2009

18 zpráv (12 v denících, 2 z toho v bulvárních, 1 v televizi + 2 na jejím webu)

Lidové noviny na s. 6 přinášejí zprávu „*Zloděj křičí: Chyťte zloděje*“. Uvádí v ní, že Ježkovu včera představenou knihu ostře zkritizoval Pavel Bém. Na křtu knihy chyběla Eliška Kaplicky, která podle serveru iDnes.cz právě jedná v Londýně o dědických právech na projekt. Server iDnes.cz pak vydává text *Ježek ve své knize cupuje každého, kdo ublížil Kaplického chobotnici*.

Aktualne.cz vybírá kousky z Ježkovy knihy a vydává článek *Bémovi radil, co s blobem, vlivný lobbista Janoušek*.

středa 4. března 2009

3 zprávy (2 v denících, 1 na webu týdeníku)

Lidové noviny vydávají na s. 19 článek *Blob podle Vlastimila Ježka*. Referuje o knize *Střepiny chobotnice aneb Národ sobě*.

1.2.4 Dozvuky

Po smrti Jana Kaplického se „chobotnice“ stala poměrně snadnou kořistí toho, kdo se na ní chtěl „přiživit“. Eva Jiřičná se nabídla, že chobotnici převezme a dokončí, Kaplický se posmrtně dostal do Síně slávy ceny Czech Grand Design, Londýnské Design Museum přislíbilo věnovat Kaplickému výstavu, hejtman David Rath hledal na pokyn Jiřího Paroubka pro knihovnu pozemky v Ruzyni.

V následujících volbách byla „chobotnice“ využita v rámci předvolební kampaně a po jejím skončení okamžitě zapomenuta, na knihovně a šíření odkazu Jana Kaplického pochopitelně postavila svou identitu i Eliška Kaplicky. Návrh však byl v měřítku a podobě zastávky MHD realizován v Brně a v Modeně bylo postaveno muzeum Ferrari podle návrhu Jana Kaplického.

Jako jednu z možností, jak by mohl vypadat pavilon České republiky na Expu 2015 v Miláně, Kaplického návrh oprášil i generální komisař Jiří F. Potužník. V létě 2012 provoinstanční soud uvedl, že Kaplického návrh měl být vyřazen a *HŠH* tak mají dostat od Národní knihovny kompenzaci ve výši rozdílu mezi třetím a druhým místem. V září 2012 pak zastupitelstvo hlavního města Prahy zamítlo několik let starý návrh na změnu územního plánu, která by umožnila knihovnu na Letné postavit.

1.3 Vyhodnocení analýz

Předchozí subkapitoly se zaměřují primárně na obsah analyzovaných sdělení. Pro vyvození závěrů je nyní potřeba poznatky získané obsahovou analýzou propojit s výsledky analýzy funkční. Ta byla prováděna souběžně s předchozími analýzami a jejím výsledkem je záznam v excelovské tabulce o rozměru 92 cm na šířku a 15 metrů na délku o 5.002 řádcích a 72 sloupcích.

Zjištěné hodnoty byly znázorněny v grafech.²³ Pro sledování našeho objektu, tedy Jana Kaplického, je důležité nejen to, co a jakým způsobem bylo sdělováno, ale i jak se proměnila jeho mediální přítomnost před a v průběhu kauzy Národní knihovny. Předpokladem přitom bylo, že před vyhlášením soutěže se o Kaplickém referovalo převážně na kulturních stránkách a v odborných časopisech a že jej zpočátku znalo nemnoho lidí, převážně odborníků z oblasti architektury. Zvýšený zájem pak vyvolalo vydání trojice jeho knih v České republice a uvedení dokumentu Profil.

Dalším předpokladem bylo, že se v souvislosti s Národní knihovnou jeho reflexe přesune na zpravodajské stránky a do televize (vyhlášení výsledků soutěže se po dlouhé době stalo zprávou číslo jedna hlavní zpravodajské relace ČT z oblasti architektury a kultury obecně), následovat bude ústup zpět na kulturní stránky a nově i referování ze strany bulváru.

Při analýze se tedy předmětem zájmu stalo nejen celkové množství textů, ale také jejich rozložení v čase, témata, délka sdělení, vyznění ve vztahu k Janu Kaplickému, sledována byla i četnost zpráv ve vybraných médiích, a zda jsou architekt nebo architektura v danou chvíli vnímány v kontextu politiky, kultury, nebo společenské události, respektive je-li pozornost věnována osobnosti, či dílu a do jaké míry je připomínána zahraniční sláva a při jakých příležitostech.

Celkem bylo zpracováno 9.210 mediálních výstupů. Jak ukazuje tabulka 1, 4.865 z nich byly individuální výstupy, tedy články, reportáže apod. Jejich dalším publikováním (opakováním vysíláním na jiném televizním programu, publikováním v elektronické verzi tištěného média nebo na jiném než primárním portálu) bylo dosaženo 5.899 výstupů, 3.151 verzí článků (celkem byly opakovány 103 články v počtu od jednoho do 77 opakování) bylo otištěno v regionálních mutacích deníku nakladatelství Vltava Labe Press (VLP). Zbývajících 161 článků není pro výzkum relevantních, neboť se jedná o text, který se nevztahuje k Janu Kaplickému (tabulka 2).

Celkový počet textů ve vzorku	9.210
Z toho omylů	161
Počet individuálních příspěvků o JK	4.865
Celkem vydáno nebo odvysíláno (včetně opakování zprávy v jiném čase nebo na jiném místě – TV, rádio, el. verze deníku, jiný server; bez regionálních mutací VLP)	5.899
Opakování v rámci regionálních mutací VLP	3.151

Tabulka 1: Celkové počty článků

Celková čísla znázorněná grafy (viz grafy 1 až 3) poskytují poměrně přesné informace o mediální známosti Jana Kaplického v České republice a můžeme-li usuzovat jak z množství, tak z obsahu zpráv a jejich umístění v rámci médií, potvrzují se nám předpoklady, že v letech 1996 až 2002 o Kaplickém věděli většinou jen zájemci o architekturu. V roce 1999 přitom

²³ Zdrojem všech grafů a tabulek, které práce obsahuje, je vlastní výzkum autorky.

získal Stirling Prize, v roce 2003 pak dokončil ve světových médiích hojně reflektovaný obchodní dům Selfridges v Birminghamu a v Česku vydal knihu o své práci. O rok později má pak premiéru dokument o Janu Kaplickém *Profil*.

Obecná známost Kaplického a v závěru života přesun mezi české celebrity přichází se třemi momenty: s vítězstvím Kaplického v soutěži na novou budovu Národní knihovny a jeho výrazným návrhem a následnými spory a poměrně ostrým hodnocením situace (graf 2, tabulky 3 a 4), dále s jeho svatbou, která přitáhla pozornost díky věkovému rozdílu manželů a následně s Kaplického přítomností na akcích spojených s filmem (premiéry, karlovarský festival apod.) a pochopitelně v návaznosti na dramatické okolnosti Kaplického smrti v den narození jeho dcery (graf 3, tabulka 5).

rok	počet	VLP	počet vč. opakování
1996	5	0	5
1997	3	0	3
1998	15	0	16
1999	33	0	35
2000	4	0	4
2001	5	0	5
2002	9	0	9
2003	19	0	19
2004	43	0	48
2005	71	60	89
2006	110	48	120
2007	1 883	1 067	2 364
2008	1 737	1 439	2 088
2009	928	534	1 096

celkem	4 865	3 148	5 901
---------------	--------------	--------------	--------------

Tabulka 2: Počet ohlasů v jednotlivých letech (individuální výstupy včetně opakování)

2007	počet	VLP	počet vč. opakování
leden	4	0	5
únor	5	0	5
březen	293	275	386
duben	101	25	119
květen	193	75	250
červen	81	13	109
červenec	36	10	42
srpen	37	6	44
září	19	0	26
říjen	790	440	982
listopad	191	107	239
prosinec	133	116	157

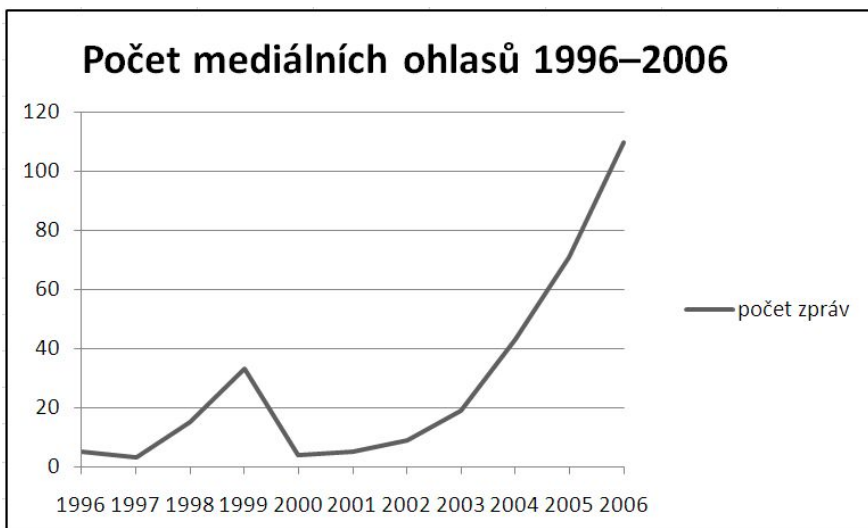
Tabulka 3: Počet ohlasů v roce 2007 po měsících

2008	počet	VLP	počet vč. opakování
leden	109	91	125
únor	212	236	249
březen	137	22	155
duben	243	39	290
květen	162	224	201
červen	87	3	104
červenec	160	111	194
srpen	233	162	294
září	156	230	200
říjen	121	260	137
listopad	47	0	59
prosinec	70	61	80

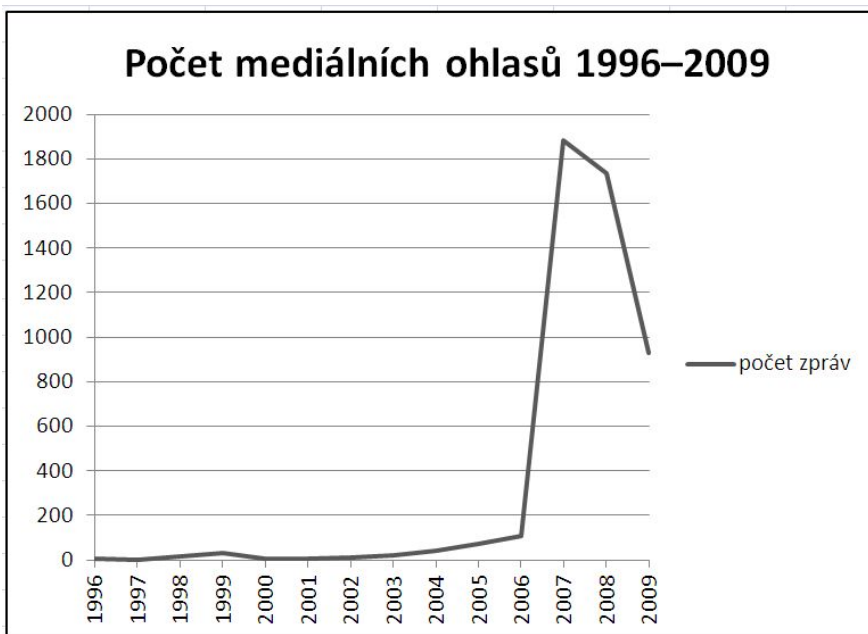
Tabulka 4: Počet ohlasů v roce 2008 po měsících

2009	počet	VLP	počet vč. opakování
leden	618	413	729
únor	264	121	311
1. – 4. březen	46	0	56

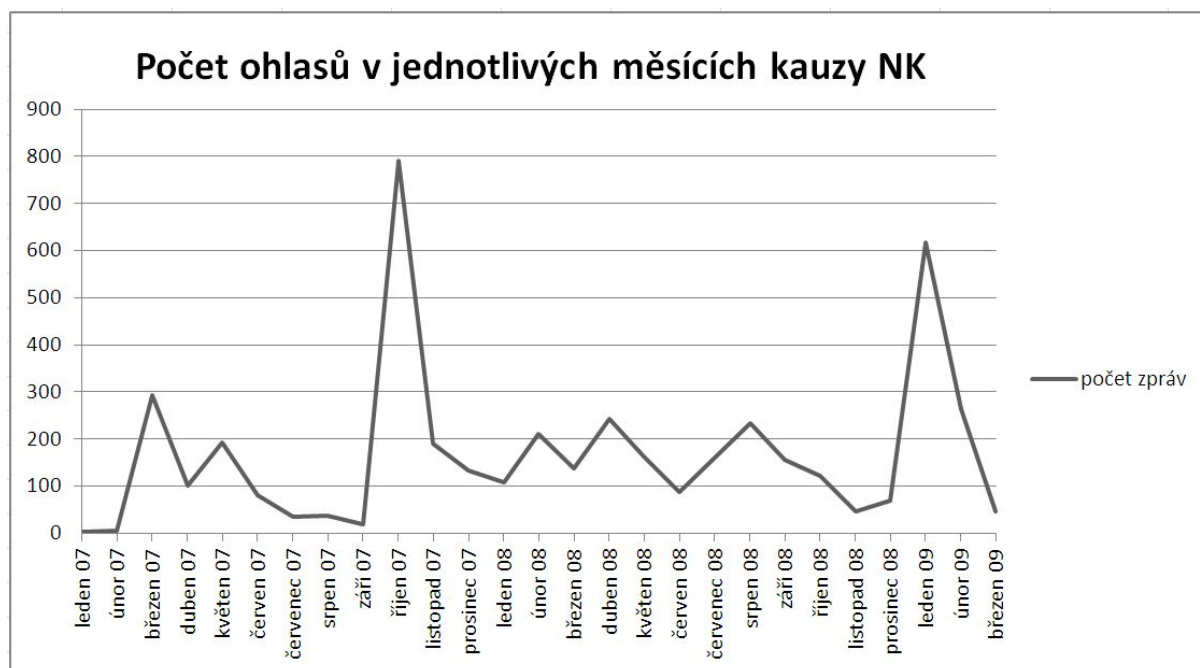
Tabulka 5: Počet ohlasů od 1. ledna do 4. března 2009 po měsících

Graf 1: Počet zpráv o Kaplickém pře vyhlášením výsledků soutěže na Národní knihovnu

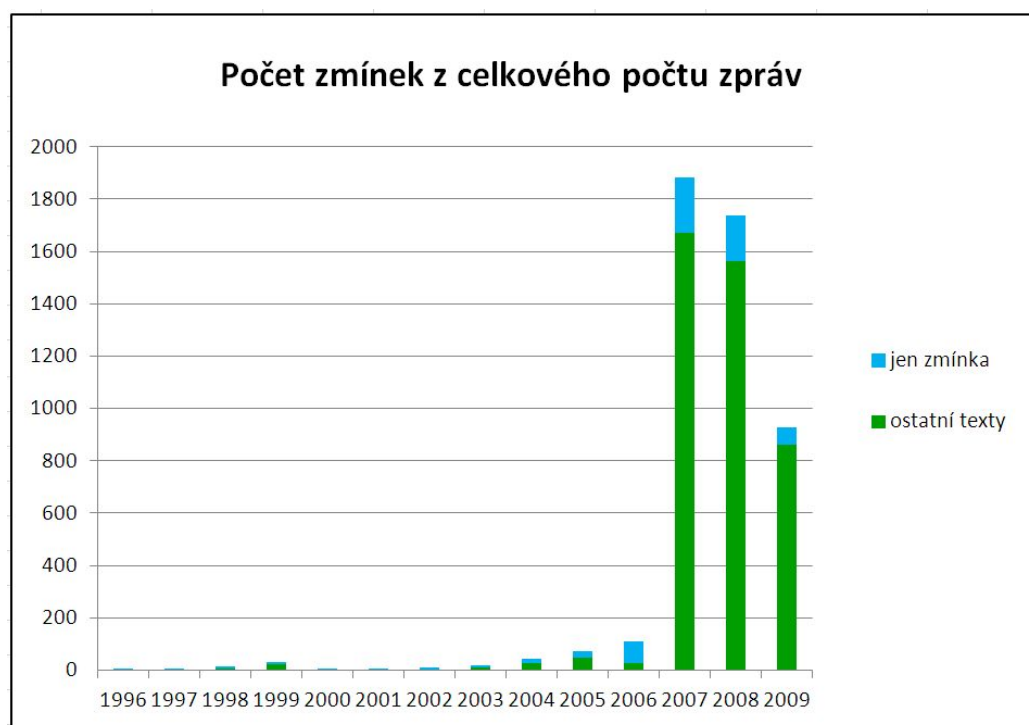

Graf 2: Celkový počet zpráv ve sledovaném období, z grafu je patrný dramatický nárůst zpráv v souvislosti s kauzou Národní knihovny

Graf 3: Počet zpráv v jednotlivých měsících kauzy; první vrchol patří vyhlášení výsledků soutěže, druhý prohlášení Václava Klause, třetí vyjádření pražských zastupitelů za ODS, následuje ukončení činnosti „týmu Národní knihovna“, dále rozruch kolem prohlášení šéfa antimonopolního úřadu o politických tlacích na něj, předposlední se týká odvolání Ježka z pozice ředitele knihovny a poslední je reakce na narození dcery Jana Kaplického a jeho následné úmrtí

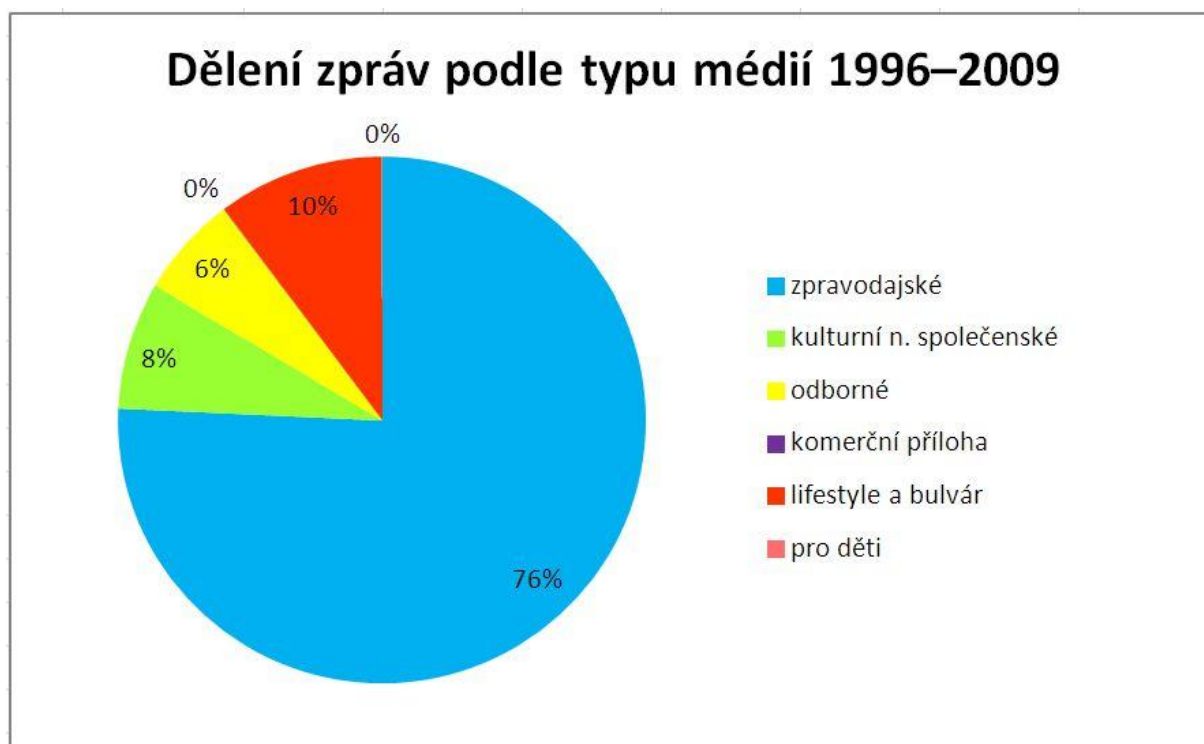
Kromě jiných ukazatelů byla sledována i kategorie „jen zmínka“, která znamenala, že Kaplický nebyl tématem textu a týkaly se jej (nebo jeho díla) maximálně dvě věty. Hodnoty vypovídají o tom, do jaké míry se Kaplický a jeho návrh stal referenčním bodem, který lidé zmiňují při různých příležitostech, a tedy do jaké míry zlidověl. Dalo by se předpokládat, že po sledovaném období by přibýly právě tyto zmínky a to v neprospěch událostí.

Graf 4: Poměr zpráv o Kaplickém a zpráv, kde o něm byla jen zmínka

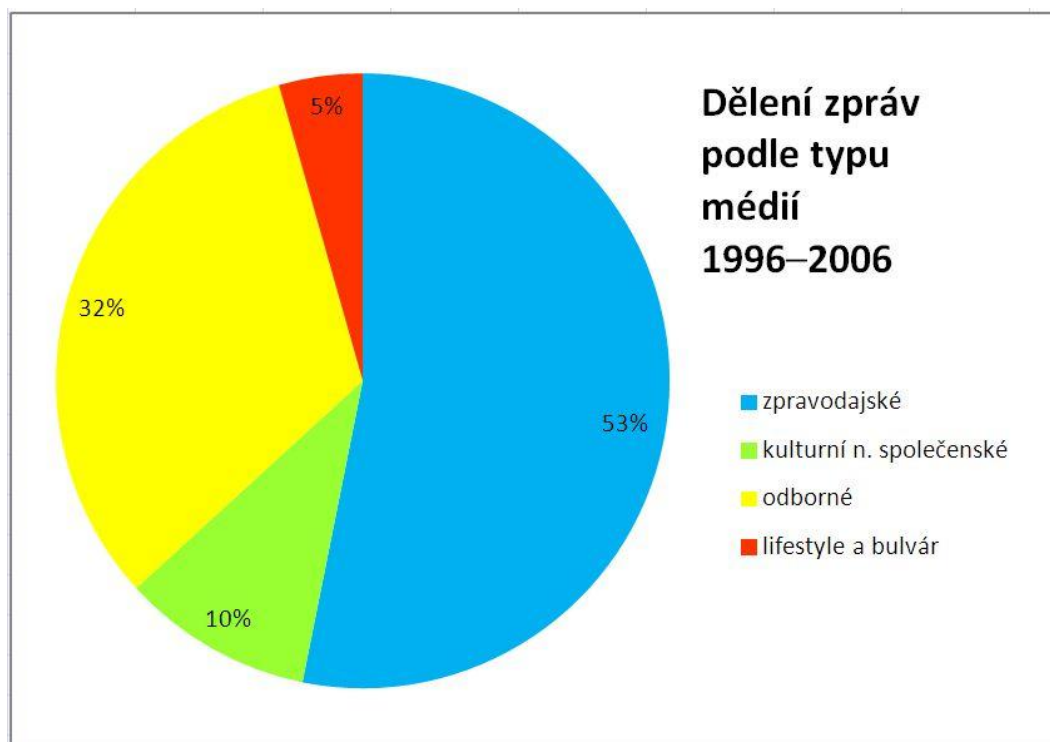
Média, ve kterých se objevovaly informace o Janu Kaplickém, byla rozdělena do kategorií s ohledem na zaměření: zpravodajská, kulturní nebo společenská, odborná nebo oborová, lifestyle a bulvár, s ohledem na nevelký výskyt těchto druhů byla přidány ještě položky komerční příloha a dětský časopis, tyto dvě kategorie jsou však v celkovém součtu zanedbatelné. Získané informace se pak dále dají porovnávat s grafy týkajícími se umístování zprávy v rámci deníku (grafy 26–30).

Jak ukazují grafy 5 až 7, o Kaplickém se referovalo především v médiích zpravodajských a to průměrně v 75 % případů. Zřetelný nárůst oproti předchozímu období nastal v průběhu kauzy Národní knihovny, která byla naplněna událostmi, nicméně zastoupení zpravodajských médií je nadpoloviční i před 2. březnem 2007 (graf 6). Jak však ukazuje graf 26, o Kaplickém se v jejich rámci referovalo především na stránkách kulturních a v magazínech či suplementech deníků. Zastoupení v běžném zpravodajství se objevuje prakticky jen jeden článek v roce 1999 a to v bulvárním deníku Blesk. Potvrzuje to výše uvedené předpoklady o podobě mediální přítomnosti Kaplického před a během kauzy.

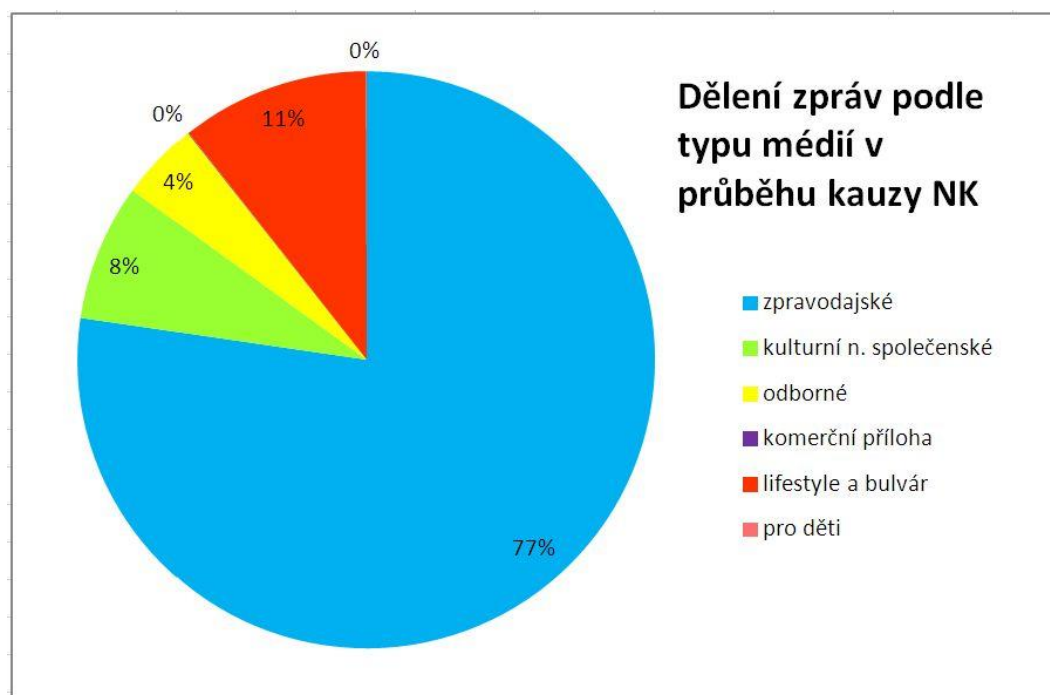

Graf 5: Poměr zpráv podle rozdělení médií v rámci celého sledovaného období

Grafy 6 a 7 dále ukazují nárůst bulvárních zpráv v letech 2007 až 2009 a výrazný úbytek textů v odborných časopisech v poměru k ostatním zprávám. Zastoupení v kulturních médiích a na kulturních stránkách deníků zůstává přibližně stejné po celé sledované období. Vedle těchto poměrů bude ovšem zajímavé porovnat i absolutní čísla týkající se výstupů.

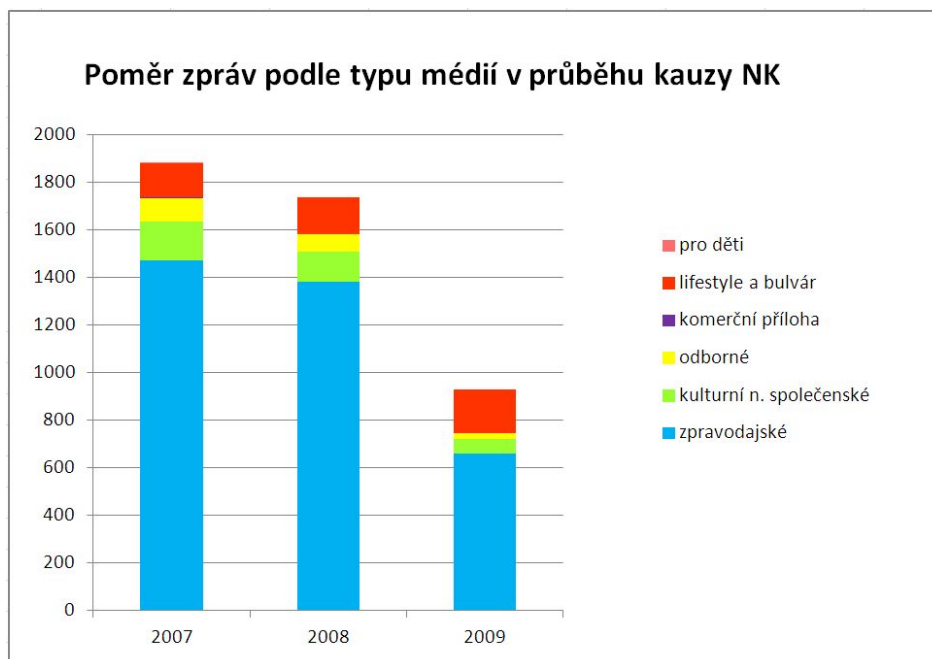

Graf 6: Poměr zpráv před kauzou

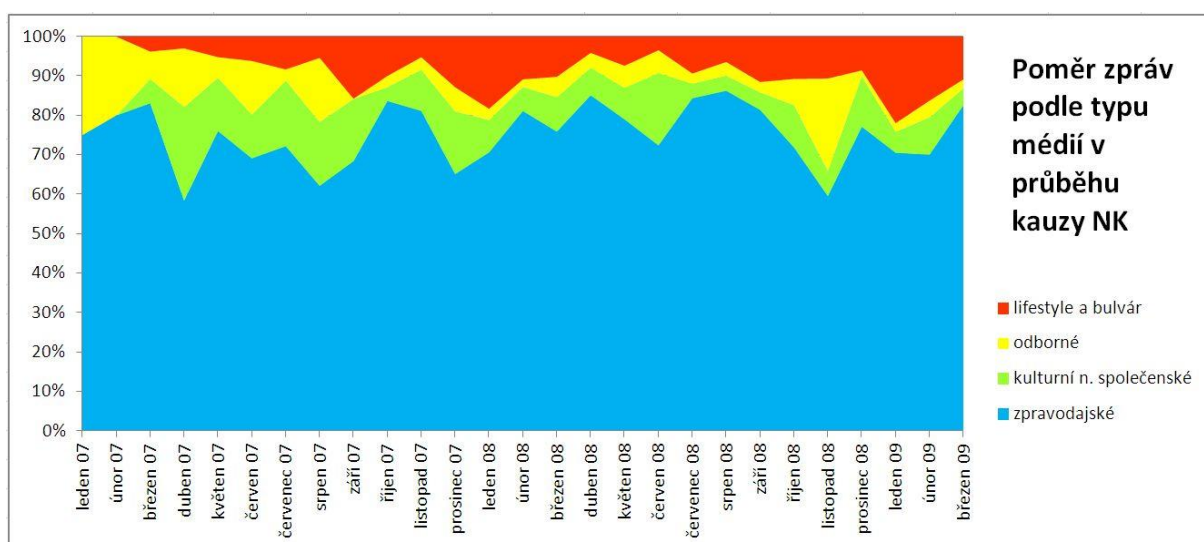

Graf 7: Poměr zpráv v průběhu kauzy

Grafy 8 a 9 dále přibližují mediální situaci na půdorysu rozdělení médií podle typu v období trvání kauzy Národní knihovny; graf 8 přitom znázorňuje zastoupení zpráv v jednotlivých typech médií pomocí absolutních hodnot, graf 9 znázorňuje poměr zpráv v jednotlivých měsících a to v podobě jejich procentuálního zastoupení v jednotlivých typech médií.

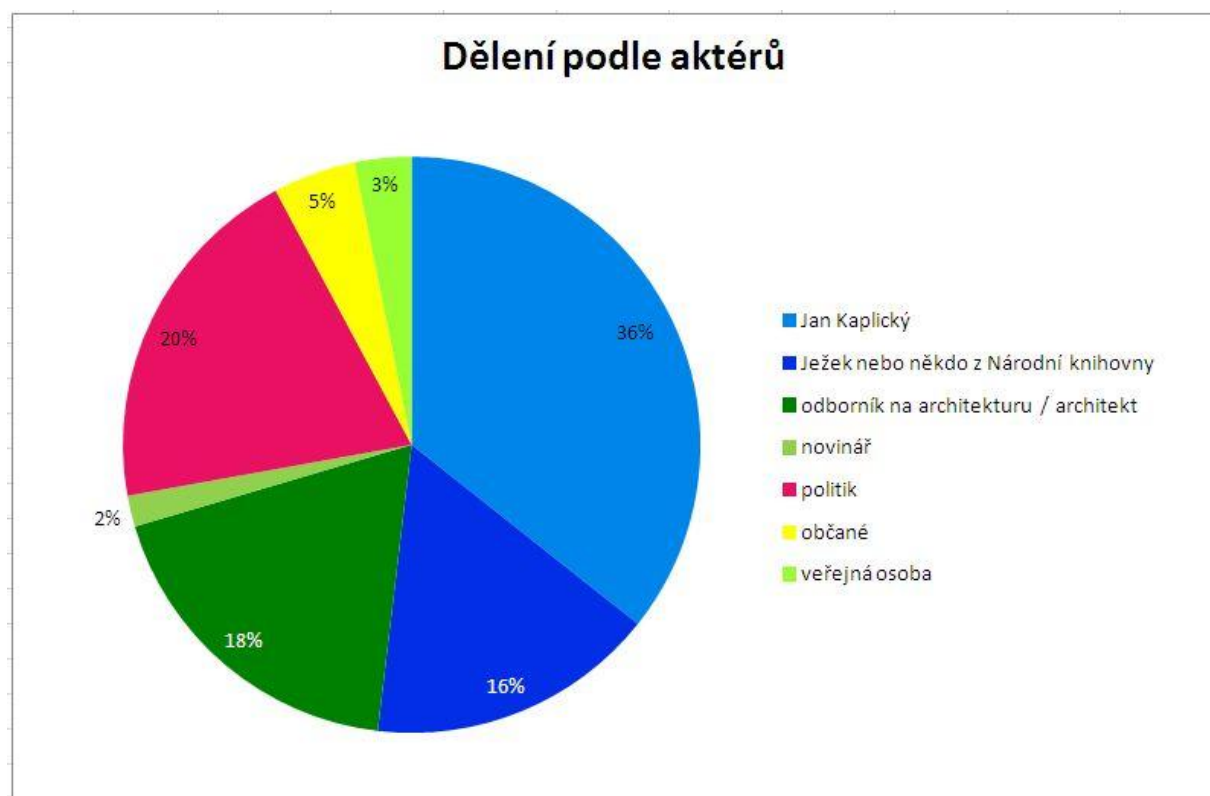

Graf 8: Poměr zpráv podle druhů médií v jednotlivých letech kauzy (absolutní počty)

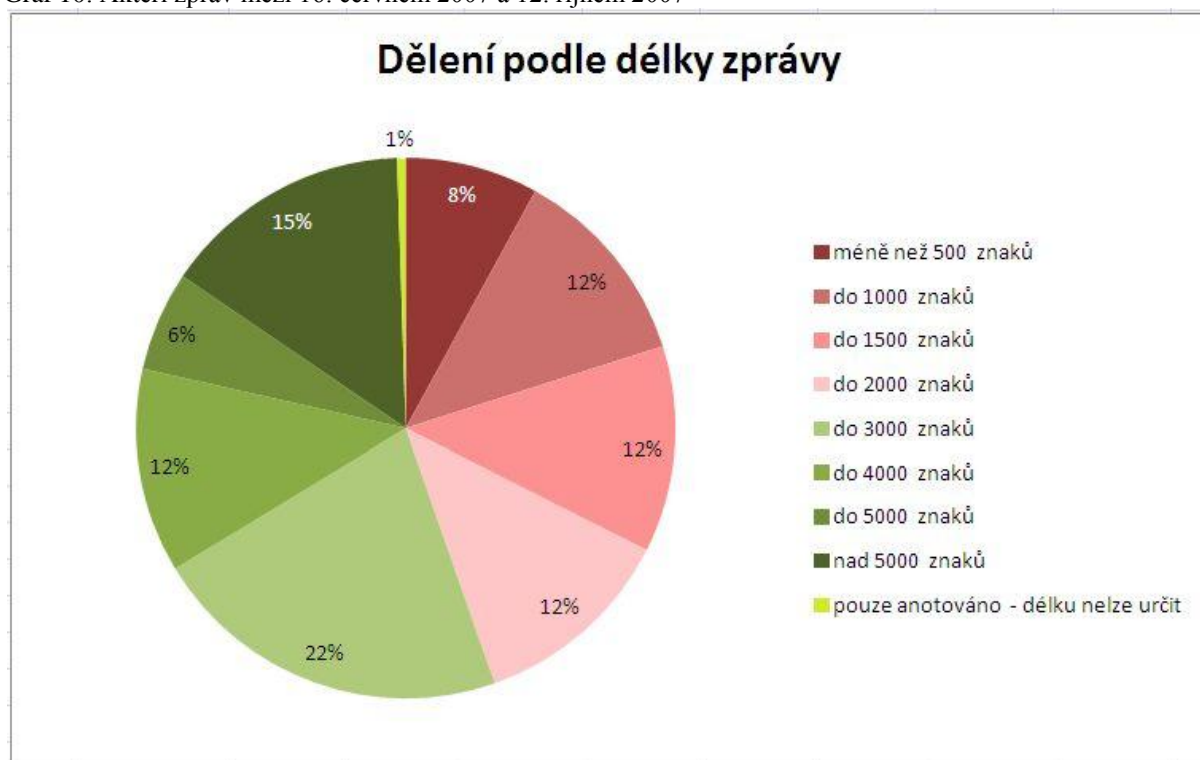

Graf 9: Poměr zpráv podle druhů médií v jednotlivých měsících kauzy (procentuální zastoupení)

Na vzorku 212 jedinečných výstupů publikovaných mezi 16. červnem 2007 a 12. říjnem 2007 byla zkoumána přítomnost aktéra. Těch mohlo být přítom v jednom sdělení hned několik. Jak ukazuje graf 10, ve sledovaném období tvořili nadpoloviční většinu aktéři spjatí s projektem Národní knihovny (Kaplický byl aktérem v 36 % případů, Ježek v 16 %), což naznačuje řízení agendy z této strany; poměrně velký prostor, téměř 20 % zabrali odborníci na architekturu nebo architekti. Nutno dodat, že se jedná o období mezi politickým prohlášením presidenta Klause (květen 2007) a vyostřením stavu ze strany pražských zastupitelů za ODS (říjen 2007), respektive se zde zobrazuje začátek druhé události. V tomto období si politici osobují 20 %, v následující by to velmi pravděpodobně bylo víc a to na úkor odborníků i představitelů hovořících za projekt Národní knihovny.

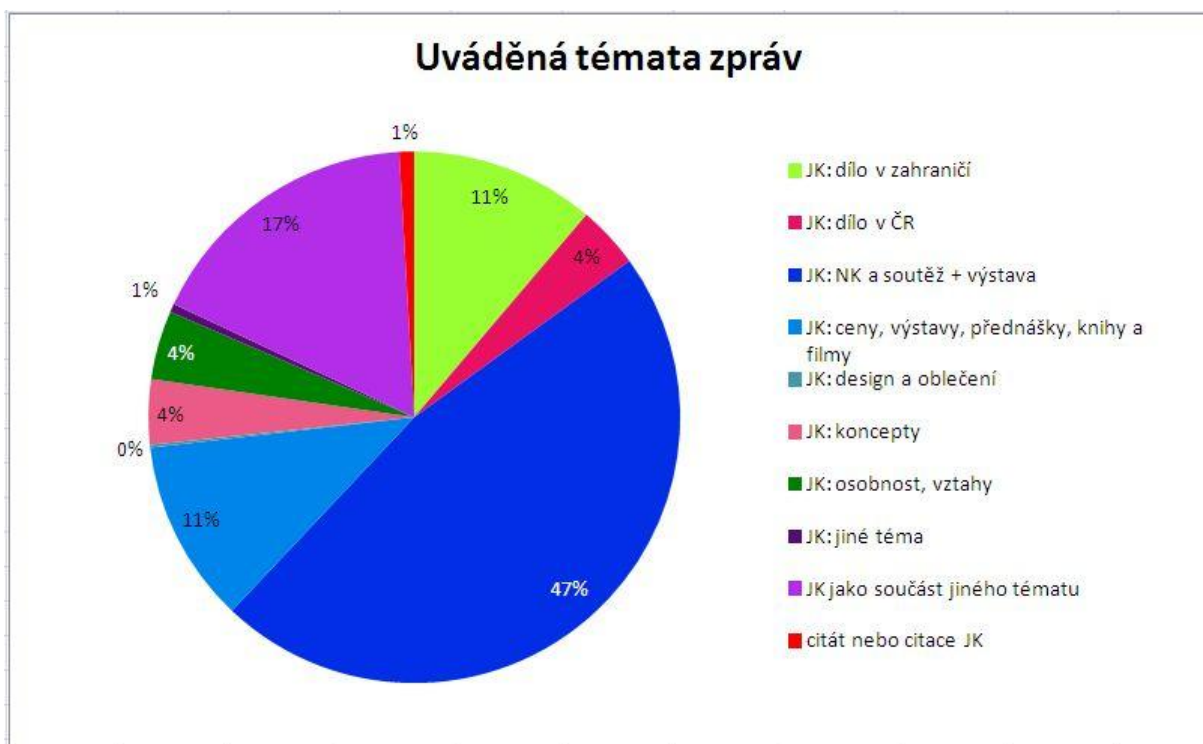

Graf 10: Aktéři zpráv mezi 16. červnem 2007 a 12. říjnem 2007

Graf 11: Poměr zpráv podle jejich délky v celém sledovaném období

Na celém vzorku byla předmětem zájmu i délka sdělení. Výsledek ukazuje, že jednotlivé kategorie jsou zastoupeny přibližně stejně, nejčastější průměrná zpráva má rozsah do tří tisíc znaků, což představuje středně velký článek v deníku nebo televizní či rozhlasový příspěvek v délce zhruba 1,5 minuty. Poměr délky zpráv nevykazoval velké rozdíly ani v průběhu kauzy.

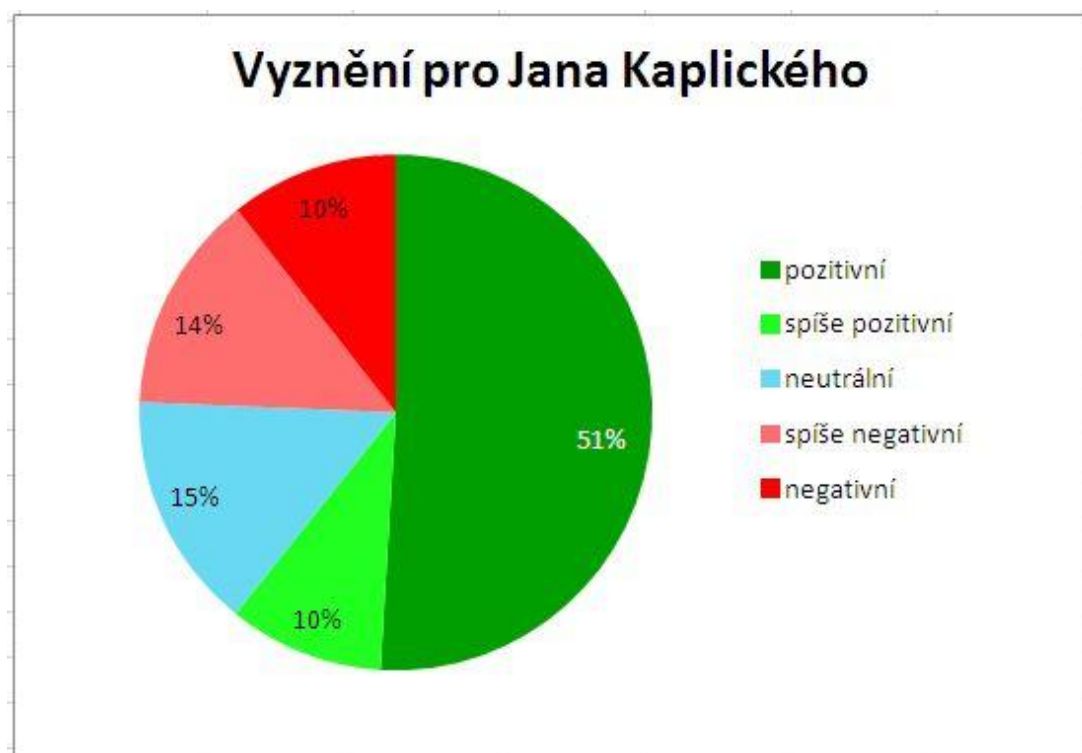

Na vzorku 1.202 jedinečných zpráv (celkový rozsah vzorku byl 2.246 zpráv) publikovaných mezi 1. ledem 1996 a 13. říjnem 2007 byla provedena analýza dalších kategorií mediálních sdělení. Sledována byla témata informací, které byly v souvislosti s Kaplickým uváděny, dále vyznění pro Kaplického a typ sdělení podle žánru.

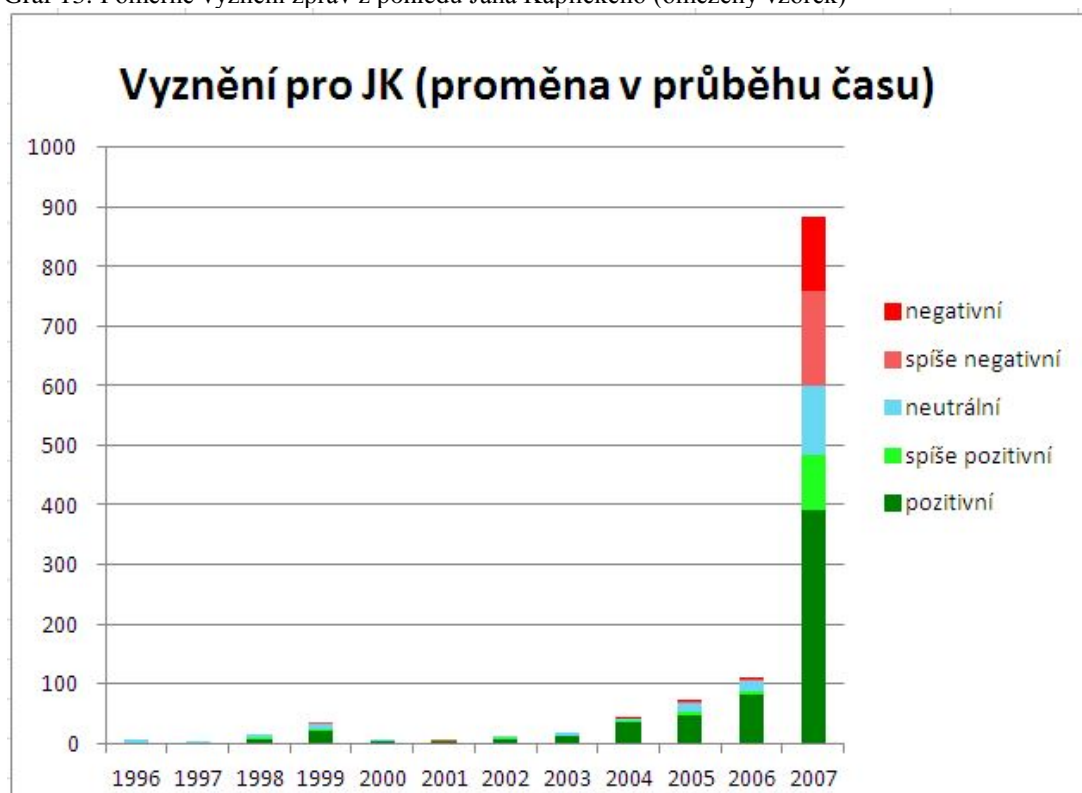
Ve sledovaném období jednoznačně převažovalo uvádění Jana Kaplického (graf 12) v souvislosti se soutěží na Národní knihovnu a s výstavou soutěžních návrhů (47 %), o snaze představit architekta české veřejnosti svědčí 11 % zastoupení zmínek o jeho realizacích v zahraničí a 4 % o jeho konceptech a způsobu tvorby, jen 4 % zpráv se týká jeho tvorby v Česku, tedy před jeho emigrací, což může znamenat na upomínku jeho českého původu. Stranou nezůstává ani kulturní a řekněme sociální rozměr témat a 11 % uvedení je v souvislosti s informací o jeho přednáškách, knihách, cenách nebo dokumentu o něm.

Pouze 4 % zmínek o Kaplickém se v tomto období vztahovala k jeho osobnímu životu a povaze, většinou se jednalo o kritiku jeho arogantního vystupování; zájem médií o jeho osobní život, zvláště pak ze strany bulváru, ale i některých deníků, se týkal převážně jeho manželství, k jehož uzavření došlo 16. října 2007, tedy mimo sledované období. Z tohoto ohledu by bylo přínosné provést analýzu celého vzorku, která by přesněji potvrdila uvedené předpoklady. Do jisté míry ji nahrazují jiné ukazatele, ale přesné potvrzení není možné, neboť ze získaných dat nejsme schopni od sebe odlišit jednotlivá témata, kterým se bulvár věnoval.

Graf 13 a 14 se věnuje vyznění publikovaných zpráv z pohledu Jana Kaplického. Nejedná se tedy o rozdělení podle emočního náboje; přístupy se liší v tom, že ve zvolené perspektivě je neutrálně laděný zpravodajský text o díle architekta z jeho pohledu pozitivní, neboť posiluje jeho známost a upevňuje jeho pozici v mediálním i reálném světě. Tento přístup byl zvolen ve snaze podívat se na celou kauzu „Kaplického očima“ a sledovat změny rozložení sil v průběhu kauzy. Přínosné by bylo zpracovat celý dostupný vzorek a moci tak modelovat přesuny moci od knihovny a Kaplického přes pražské politiky, ministerstvo kultury až po antimonopolní úřad a zpět. Získaný vzorek sleduje období před vypuknutím kauzy a její počáteční fázi včetně prvních silně negativních vstupů politiků do tématu, ke kterým došlo 11. října 2007.

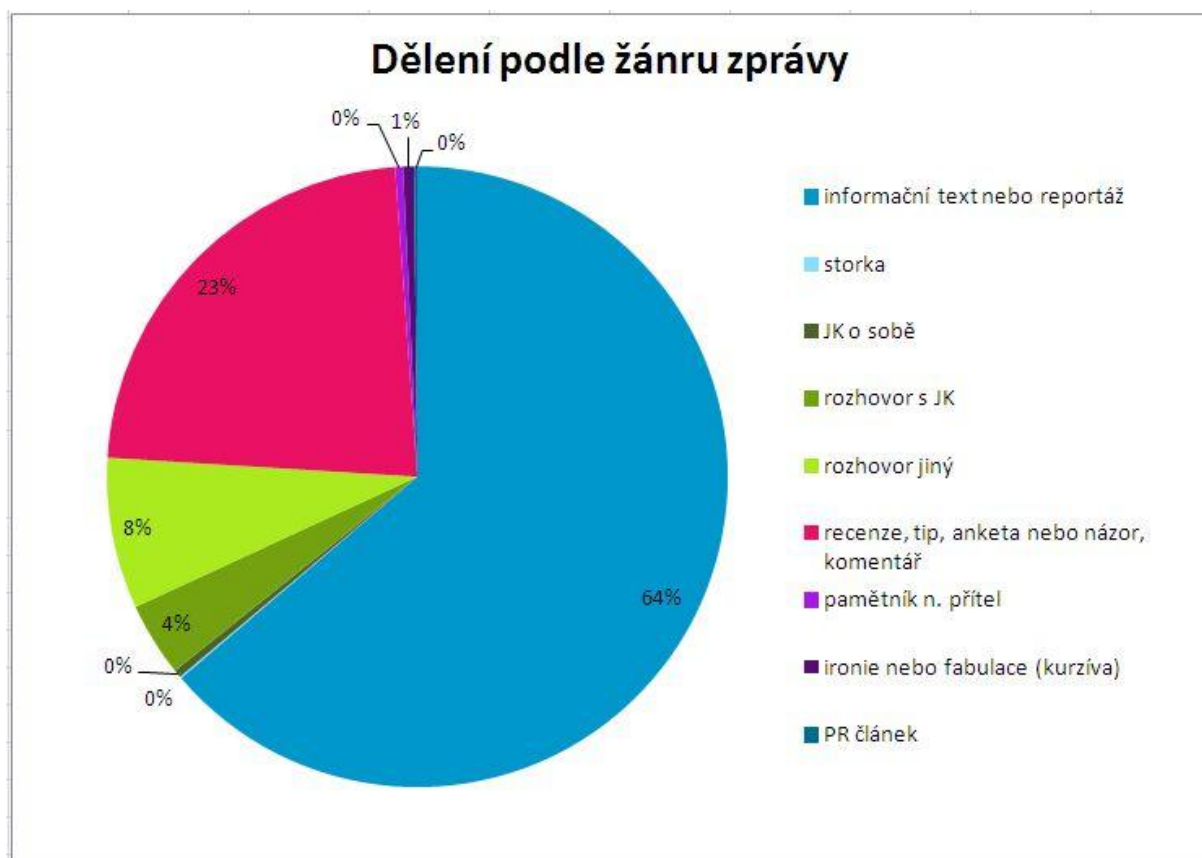

Graf 13: Poměrné vyznění zpráv z pohledu Jana Kaplického (omezený vzorek)

Graf 14: Vyznění zpráv z pohledu Jana Kaplického v absolutních hodnotách (omezený vzorek)

Z grafu 13 je patrné, že v celkovém pohledu převažují pozitivní sdělení (61 %), negativní zprávy činí pouze zhruba 15 %. Z grafu 14 vyplývá, že i v prvním více než půlroce po vyhlášení výsledků soutěže vyznívaly mediální výstupy pro Kaplického převážně pozitivně (55 % zpráv), je zde však patrný nárůst negativních sdělení (celkem 32 % v dané části roku 2007).

Graf 15 Dělení podle žánru sdělení (omezený vzorek)

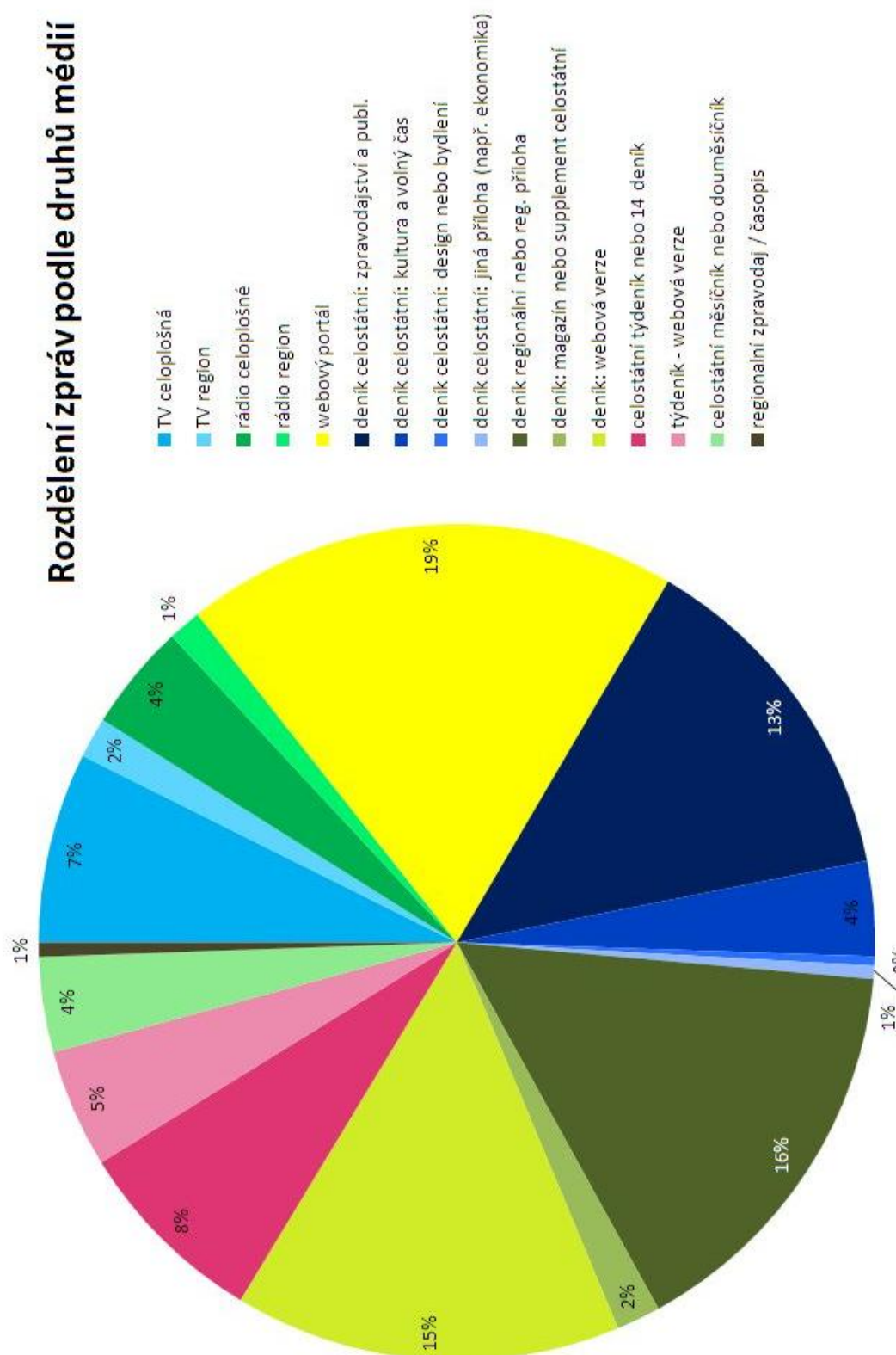
Poslední ze sledovaných kategorií na uvedeném vzorku 1.202 výstupů byl žánr zprávy. Smyslem užití tohoto ukazatele bylo upřesnit, v jakém kontextu je o Kaplickém referováno. Ukázalo se (graf 15), že velkou většinu tvořily informační texty, jejichž předpokladem je vyváženost a objektivita. 23 % výstupů však bylo tvořeno názory nebo komentáři, tedy osobním vyjádřením jejich autora. Vedle sloupků k tématu vydání zpravodajských periodik byly tvořeny ohlasy na názorových stránkách, ale i dopisy čtenářů.²⁴ Procento zastoupených komentářů svědčí o přitažlivosti, jako téma návrh Národní knihovny mělo pro veřejnost. S ohledem na předchozí kategorii (graf 14) se dá usuzovat, že to byly právě názory, které se podepsaly na zvýšení zastoupení negativních reakcí mezi mediálními ohlasy.

Dále se budeme opět věnovat celému vzorku zpráv, tedy 4.865 jedinečným výstupům, případně kompletnímu počtu 9.210 výstupů.

V celém období, tedy v průběhu 13 let, byl sledován druh média, v němž se konkrétní výstup objevil. Použito přitom bylo 16 kategorií. V tomto případě byly v úvahu brány i opakující se výstupy, takže když se stejná zpráva objevila v tištěné i elektronické verzi, byla zaznamenána v každé kategorii zvlášť. Pokud však text vyšel po tištěné verzi třikrát na různých místech stejného webu (typickým příkladem jsou Hospodářské noviny, které text obvykle zveřejnily kromě zpravodajství také v sekci kultura, případně bydlení), byla v této kategorii započítána jen jedna elektronická verze. K tomuto rozhodnutí vedla úvaha, že pokud čtenář narazí na stejnou zprávu na různých místech jednoho webu, nebude ji číst dvakrát. Toto opakování však bylo zaznamenáno v úvodních informacích o textu.

²⁴ V případě Národní knihovny se však nestalo, že by agendu politiků a architekta určovaly názory veřejnosti. Viz JURAČKOVÁ, Simona. Spor o rekonstrukci Horního náměstí v Olomouci pod mediálním drobnohledem: Drama o čtyřech dějstvích. *ERA* 21, 2004, roč. 4, č. 5. s. 69–72.

Rozdělení zpráv podle druhů médií

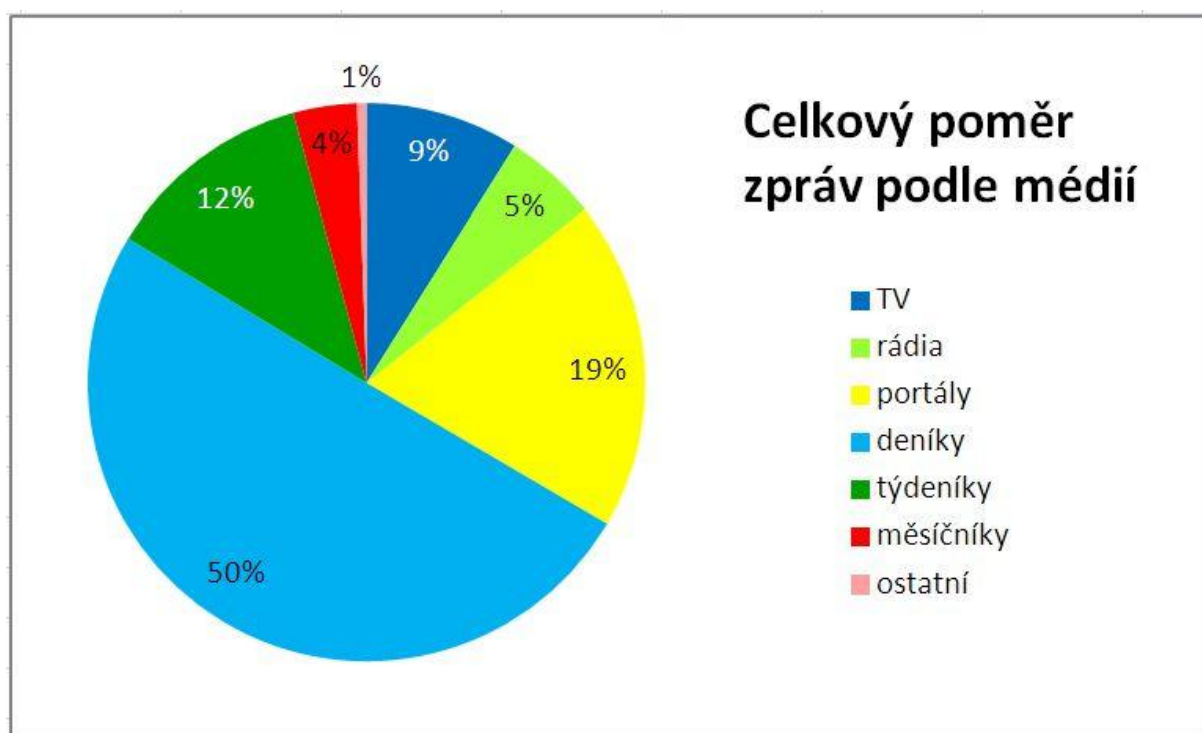

Graf 16: Rozdělení ohlasů podle druhu médií v celém sledovaném období

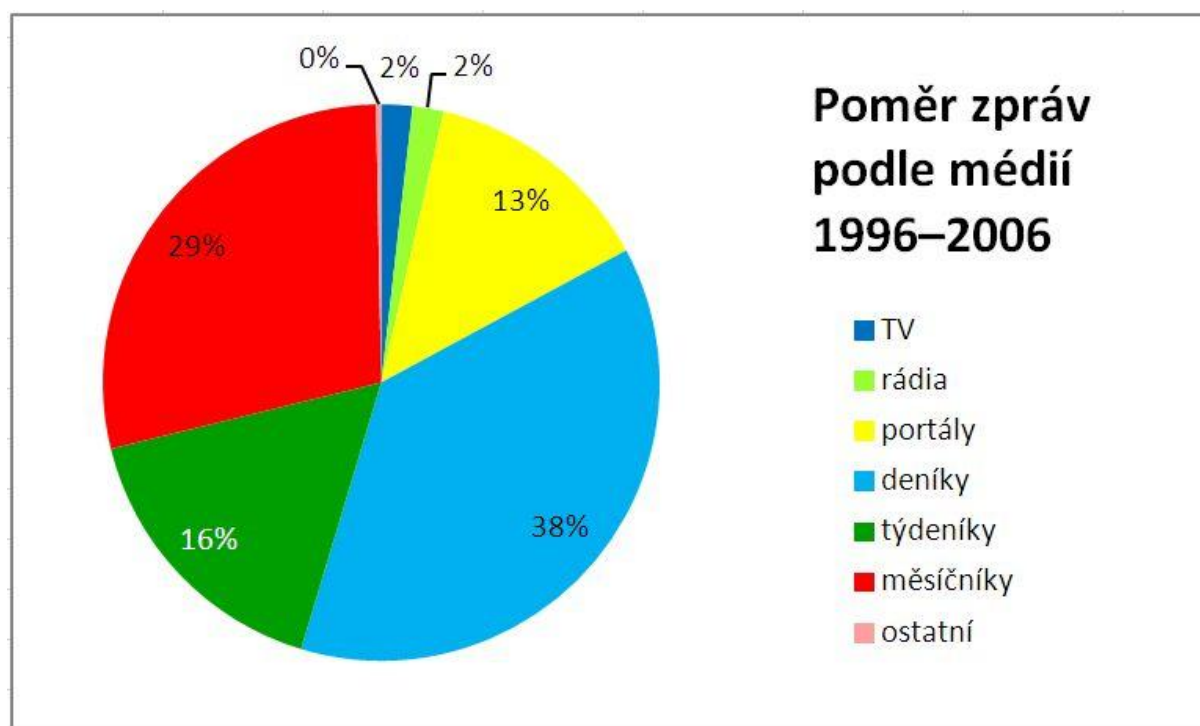
U televize a rádia je uvedeno každé opakování zprávy, což opět vychází ze způsobu konzumace informací z daného typu média. Graf 16 znázorňuje celkový poměr zpráv podle druhu média, ze kterých jasně vyplývá vysoké zastoupení webových portálů a elektronických verzí deníků v průběhu kauzy. Pro výslední mediální obraz to znamená, že obzvláštní důraz byl kladen na rychlost publikování získané informace, v důsledku čehož publikování elektronických verzí článků předcházelo jejich fyzickému tisku. Poukazuje to rovněž na množství událostí, které byly součástí kauzy. Obsahová analýza jednotlivých textů nám tento obraz dotváří, když potvrzuje, že jedna událost stíhala druhou, často byla v jeden den věnována pozornost několika významným tématům a deníky, které neměly rozvinuté internetové verze (například Deník) zaostávaly v aktuálnosti publikovaných zpráv.

Rozbor dalších aspektů umístění zpráv podle jejich druhu bude proveden za pomoci dílčích grafů (grafy 17 až 30) zkoumajících na vzorku stejné kategorie, jen upravené podle tématu, které mají popsat.

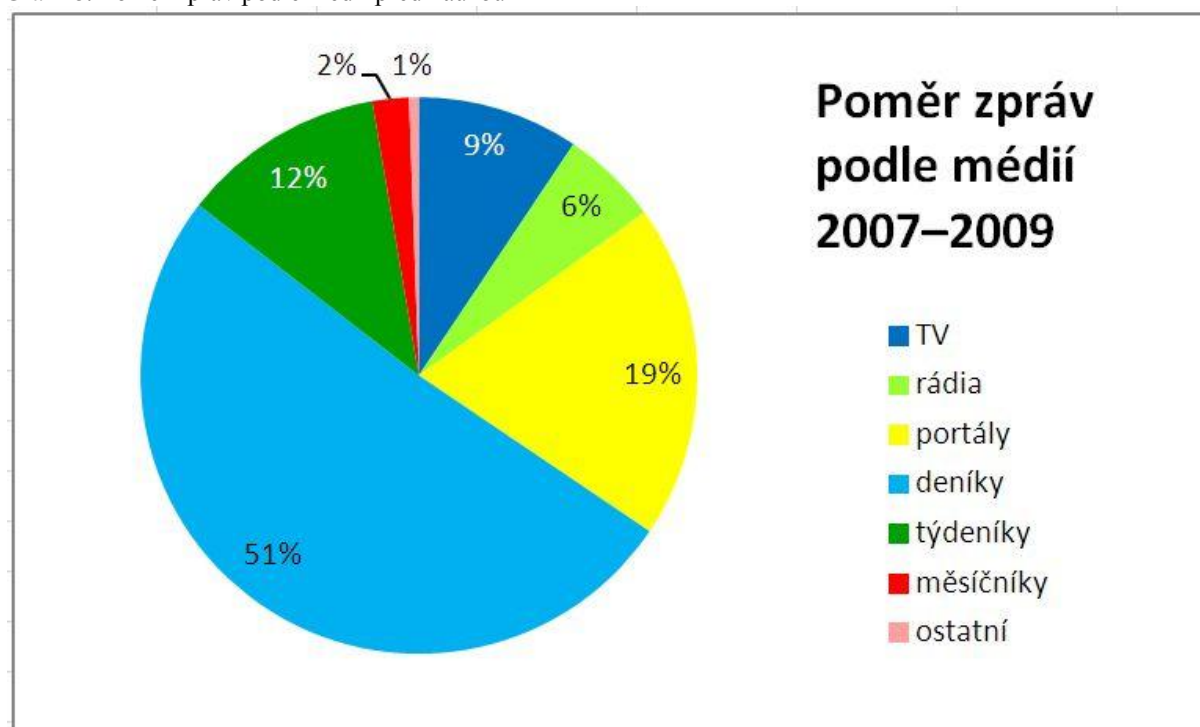
Prvním ze zvolených pohledů bylo zjednodušení množství typů médií, z nichž je patrné celkové rozložení zkoumaných zpráv. Grafy 17 až 19 ukazují podíl jednotlivých typů médií ve zvolené části vzorku: graf 17 pracuje s celým obdobím, grafy 18 a 19 přibližují rozdíl ve skladbě médií před kauzou a v jejím průběhu. Celkově zabírá denní zpravodajství 83 % všech sdělení, média s delší periodicitou a tudíž schopností aktuálně reagovat jsou v jasné menšině. Potvrzuje to úvahy, že události příliš rychle následovaly jedna druhou, než aby mohla být situace předmětem rozborů, které v týdenním, případně měsíčním cyklu nezastarají.

Graf 17: Celkový poměr zpráv podle médií

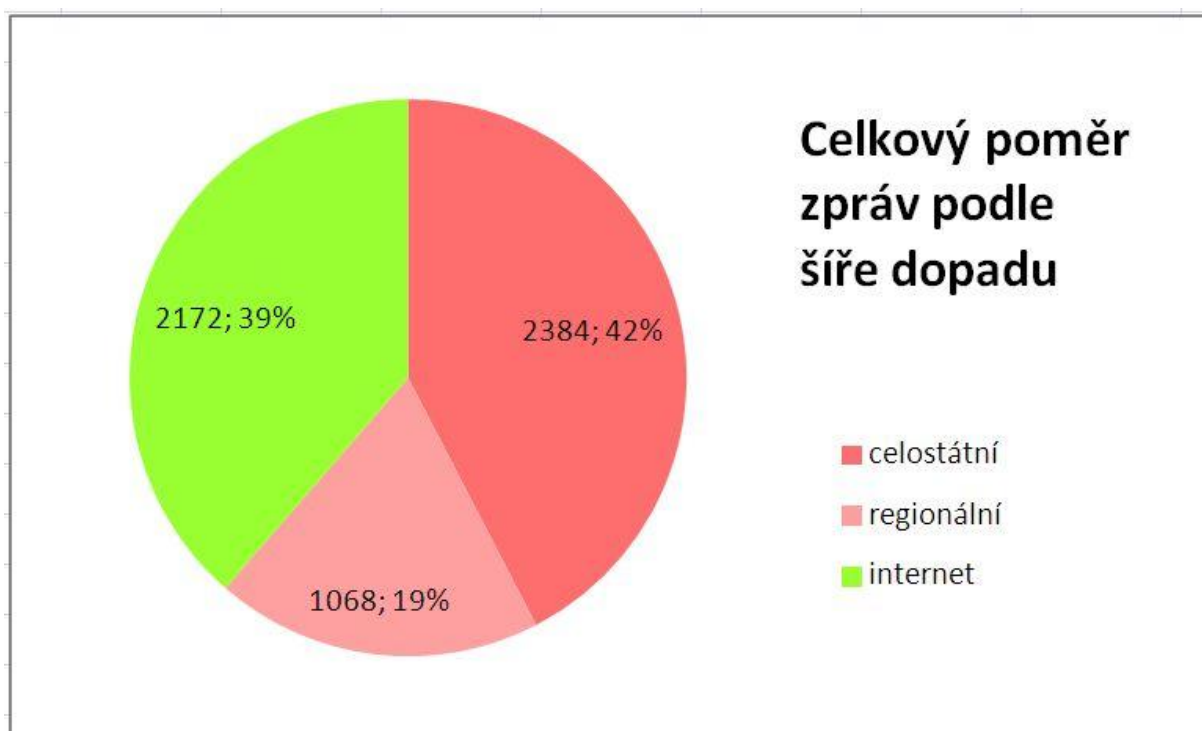

Graf 18: Poměr zpráv podle médií před kauzou

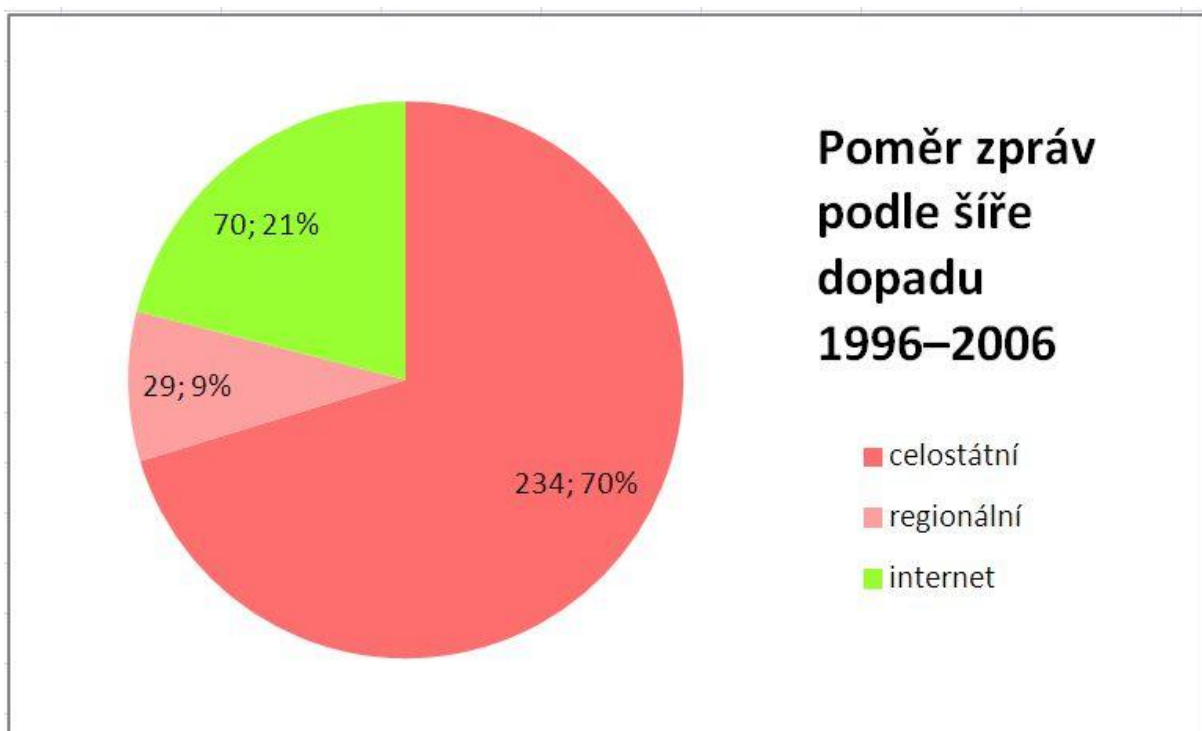

Graf 19: Poměr zpráv podle médií v průběhu kauzy

Srovnání grafů 18 a 19 a také 19 a 17 ukazuje, že množství textů, které vznikly v návaznosti na kauzu, bylo tak velké, že prakticky zcela změnilo výsledky celého obrazu. Celkové ukazatele a poměr zpráv v průběhu kauzy se tak prakticky neliší. I před kauzou texty o Janu Kaplickém vycházely v denících, ale jak už jsme dříve doložili, jednalo se téměř vždy o jejich kulturní, nikoli zpravodajské stránky. Viditelný rozdíl také nabízí porovnání ohlasů v televizi před kauzou a v jejím průběhu. Považujeme-li televizi za médium s širokým dopadem, bude zřejmě právě přítomnost v televizi okamžikem skutečné mediální známosti architekta.

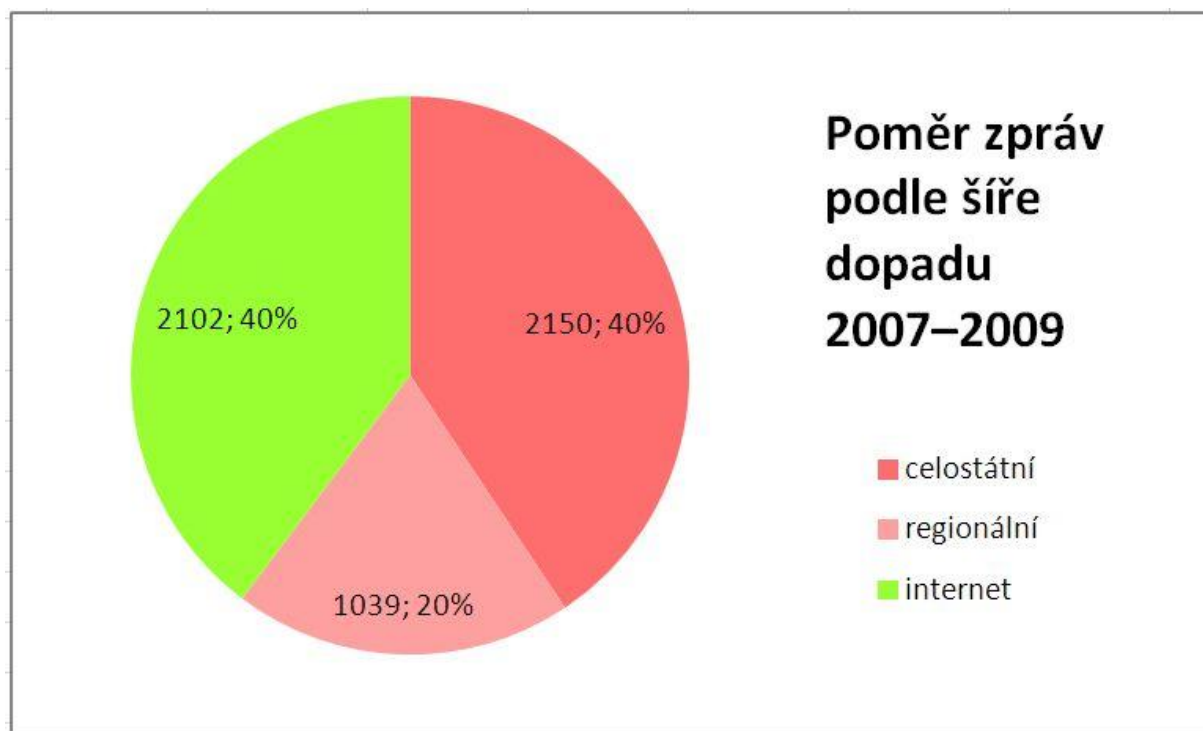
Graf 20: Celkový poměr zpráv podle šíře distribuce

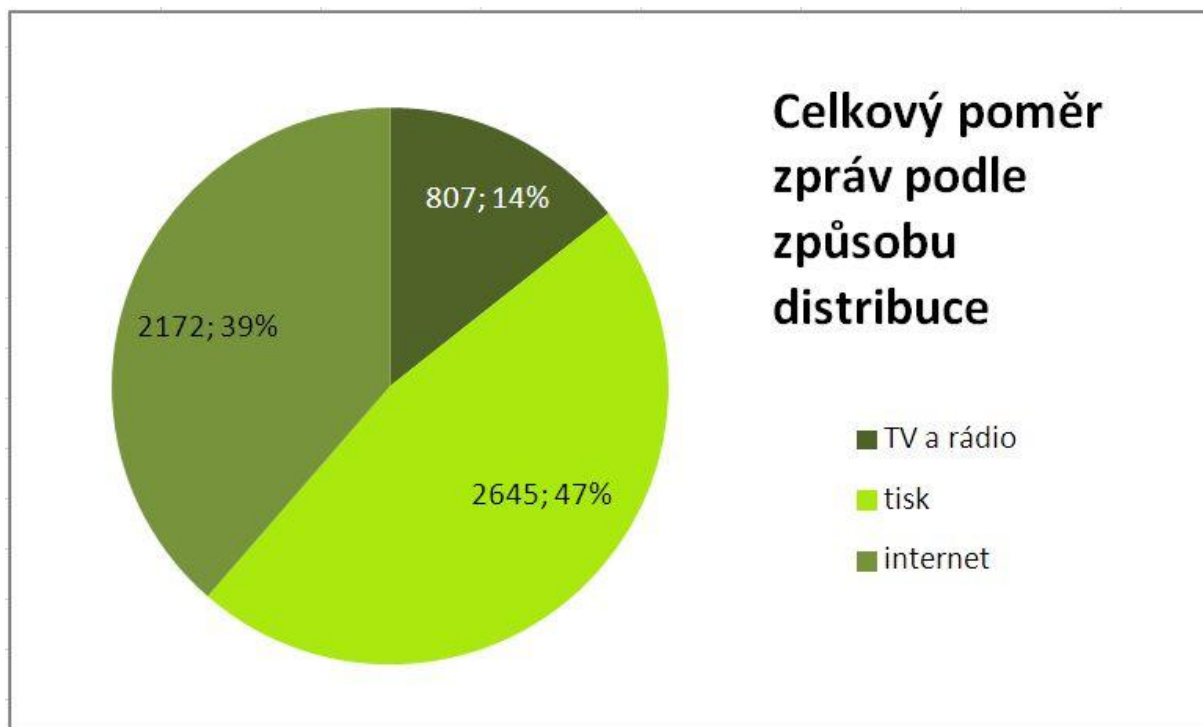
Graf 21: Poměr zpráv podle šíře distribuce před kauzou

Stejný princip pozorování byl zvolen i u analýzy dopadu mediálních sdělení podle dosahu média, které ji šíří; kromě procentuálního vyjádření byla navíc přidána absolutní číselná hodnota (grafy 20 až 22). I v tomto případě je celkový obraz (graf 20) zcela určován situací v době trvání kauzy (graf 22). Pokud internetové prostředí budeme z hlediska jeho záběru v rámci České republiky považovat za celostátní, dojdeme k závěru, že v průběhu kauzy vzrostl počet celostátně distribuovaných informací o 10 % (ze 70 na 80). Mezi regionálními zprávami pak najdeme převážně texty publikované v pražských přílohách

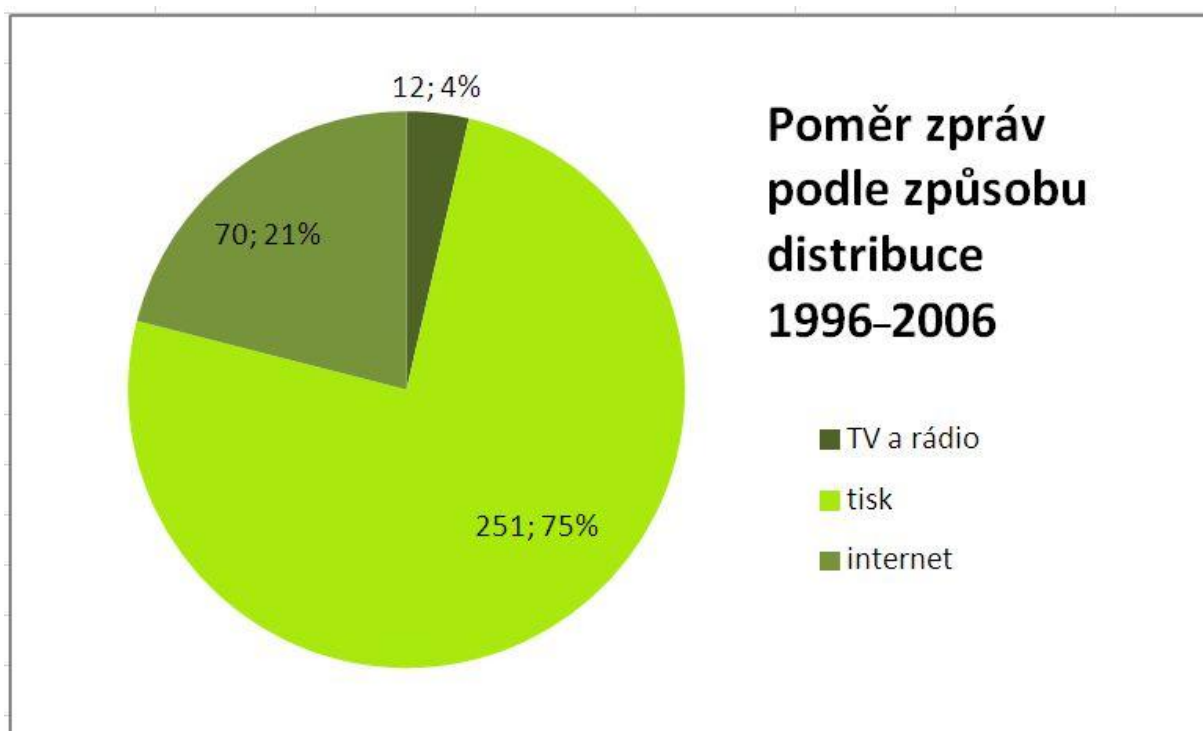
celostátních deníků, v Pražském deníku, ale i v regionálních denících vydavatelství VLP, kde jsou však uvedeny pouze jednou. Nebylo však možné určit, od jakého množství opakování v jednotlivých mutacích může být regionálně publikovaná zpráva považována na zprávu s celostátním dopadem.

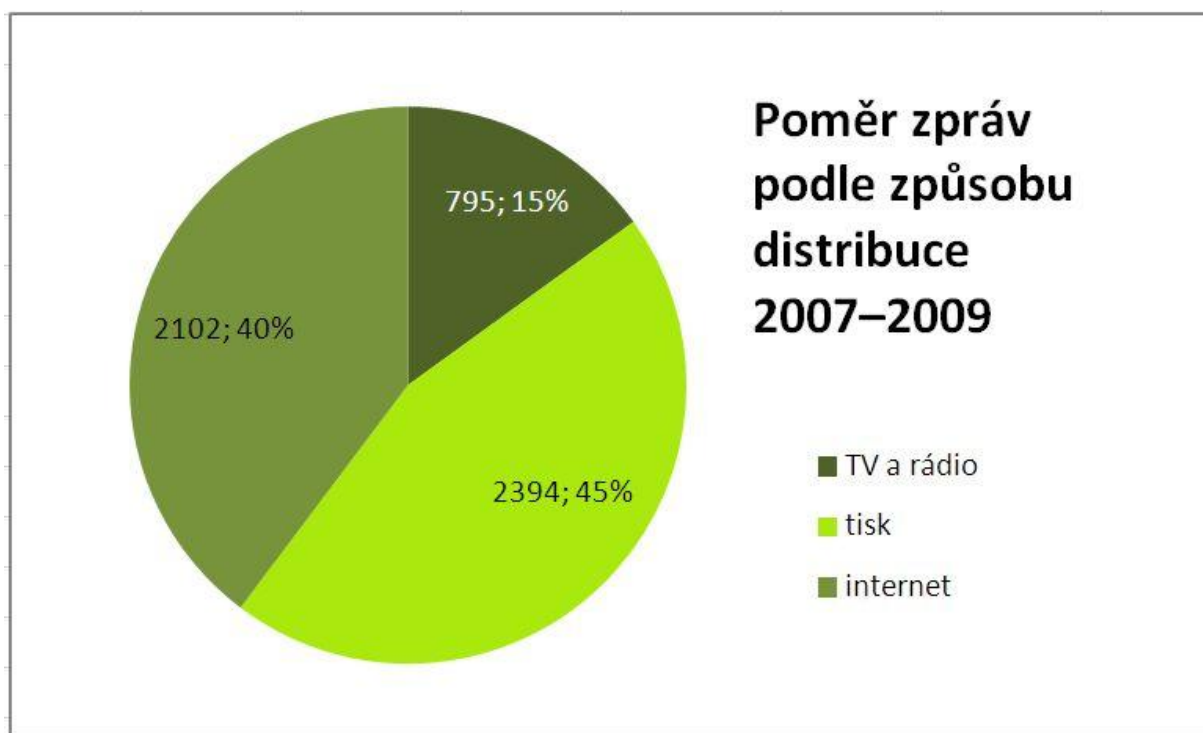
Graf 22: Poměr zpráv podle šíře distribuce v průběhu kauzy

Graf 23: Celkový poměr zpráv podle distribučního kanálu

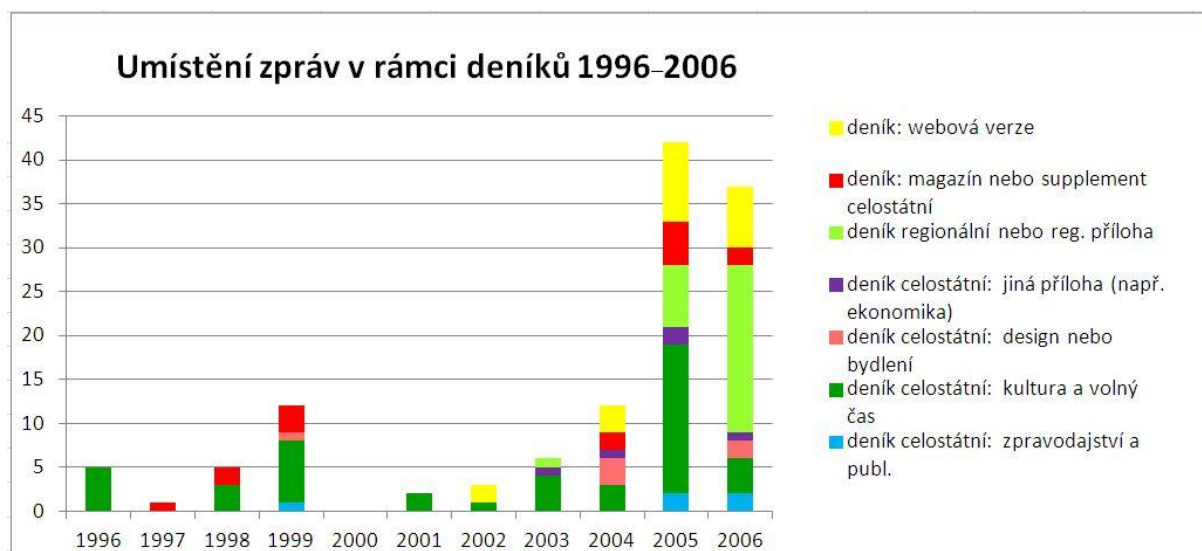

Graf 24: Poměr zpráv podle distribučního kanálu před kauzou

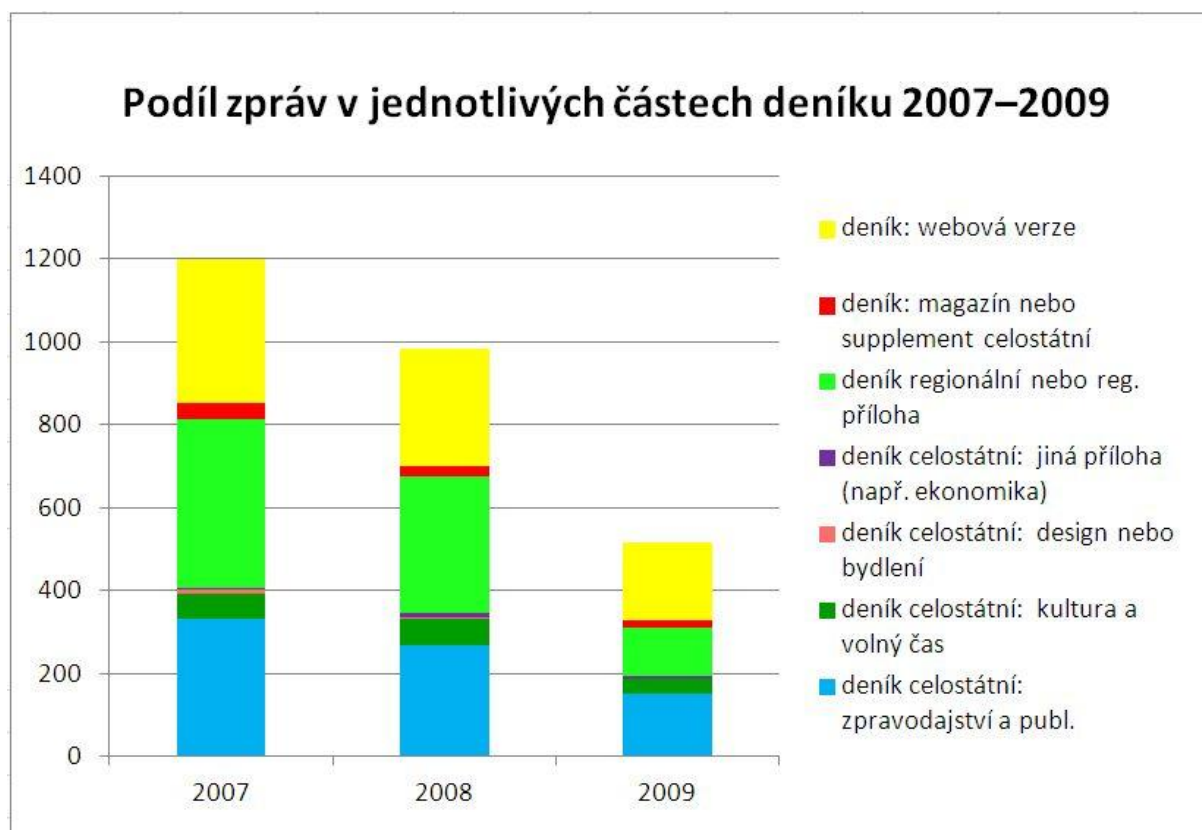

Graf 25: Poměr zpráv podle distribučního kanálu v průběhu kauzy

Texty byly zkoumány i z hlediska způsobů jejich distribuce a to ve třech základních kategoriích: televize a rádio, tištěná periodika a internet (grafy 23 až 25). Zde došlo k výraznému posunu směrem k internetu, což není způsobeno ani tak kauzou, jako spíš odrazem změn v mediálním světě; důvody výrazné změny v oblasti televize byly popsány v předchozí části a souvisí s mediální známostí Kaplického vlivem kauzy.

Graf 26: Umístění zprávy v rámci deníku před začátkem kauzy

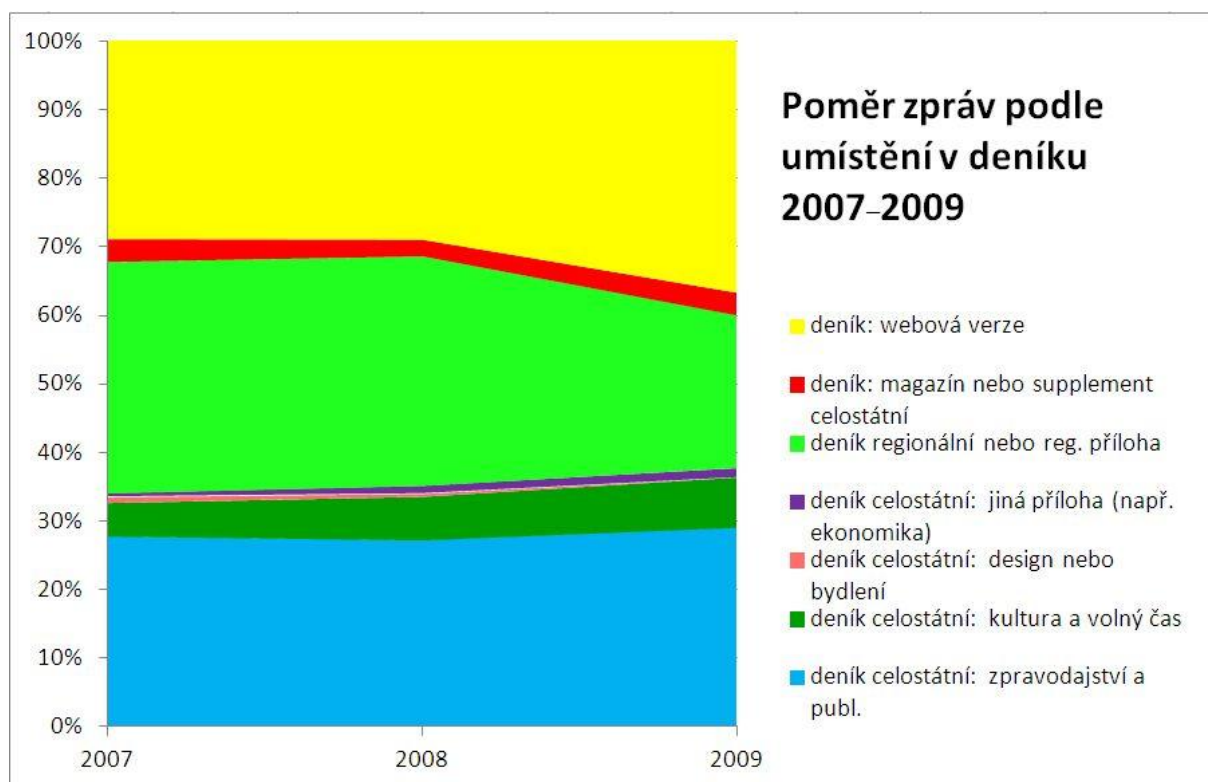
Graf 27: Podíl zpráv v jednotlivých částech deníku v jednotlivých letech kauzy v absolutních hodnotách

Předchozí analýzy ukázaly, že zprávy v denících tvořily v rámci sledovaného období významnou část výstupů (50 %). Jelikož jsou jednotlivá vydání sestavena z mnoha různorodých částí a pro interpretaci publikovaného sdělení je důležitý i kontext, v kterém se sdělení objevilo, samostatná část analýzy se zabývá právě deníky a umístování zpráv o Janu Kaplickém v jednotlivých jejich částech.

Graf 26 představuje kontext, v jakém informace o Janu Kaplickém figurovaly před vyhlášením výsledků soutěže na Národní knihovnu. Převažuje v něm kulturní část doplněná o magazíny deníků, v letech 2005 a 2006 se výrazněji přidávají webové verze a také

regionální referování například v souvislosti s uvedením dokumentu *Profil* na festivalu *Finále* nebo s developerským rozvojem Ostravy.

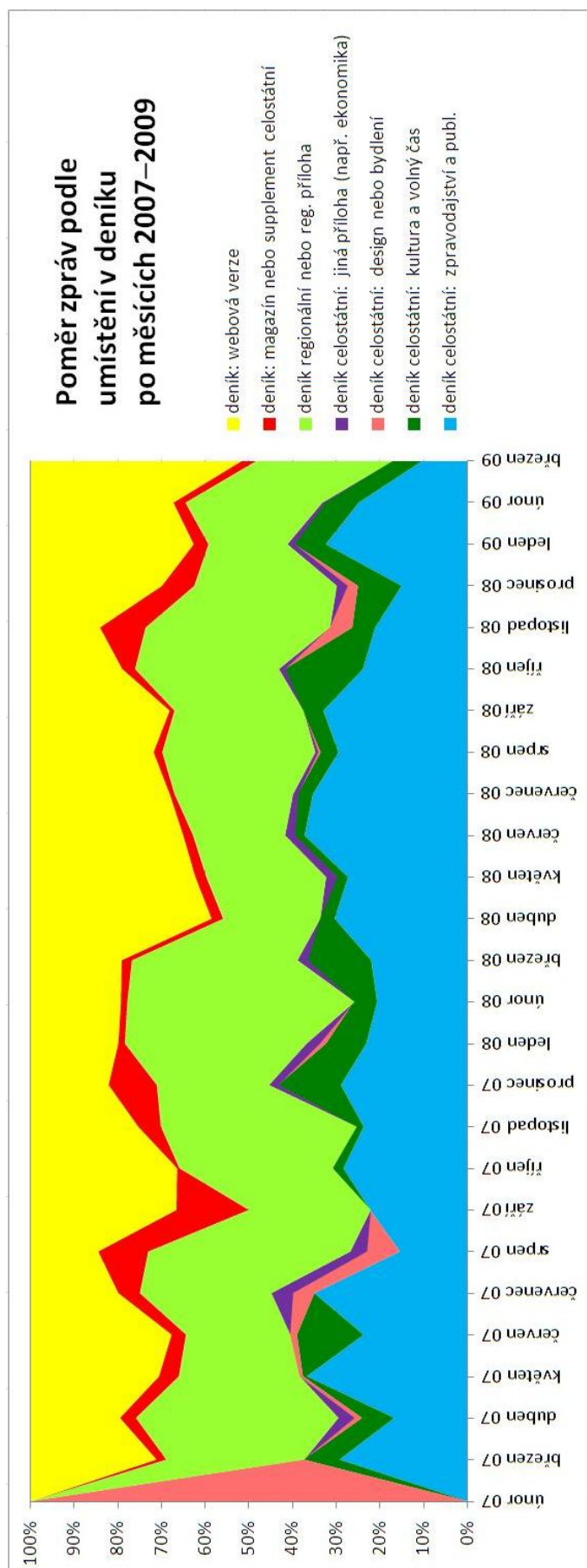
Grafy 27 a 28 se zaměřují na období kauzy Národní knihovny, tedy období mezi 2. březnem 2007 a 4. březnem 2009. Ze dvou různých pohledů ukazují zastoupení textů v jednotlivých částech deníků: v prvním případě se jedná o zobrazení absolutních hodnot, druhém o pohled na procentuální zastoupení v daném vzorku v jednotlivých letech. Graf 28 přitom odhaluje tendence, které z předchozího grafu nejsou dobře patrné: v průběhu sledovaného období dochází k mírnému nárůstu zpravodajských textů v celostátní části na úkor zpráv regionálních, velmi mírně posiluje i kultura. Dochází také k většímu nárůstu zpráv v internetových verzích, ale ty neubírají místo v tištěné verzi.

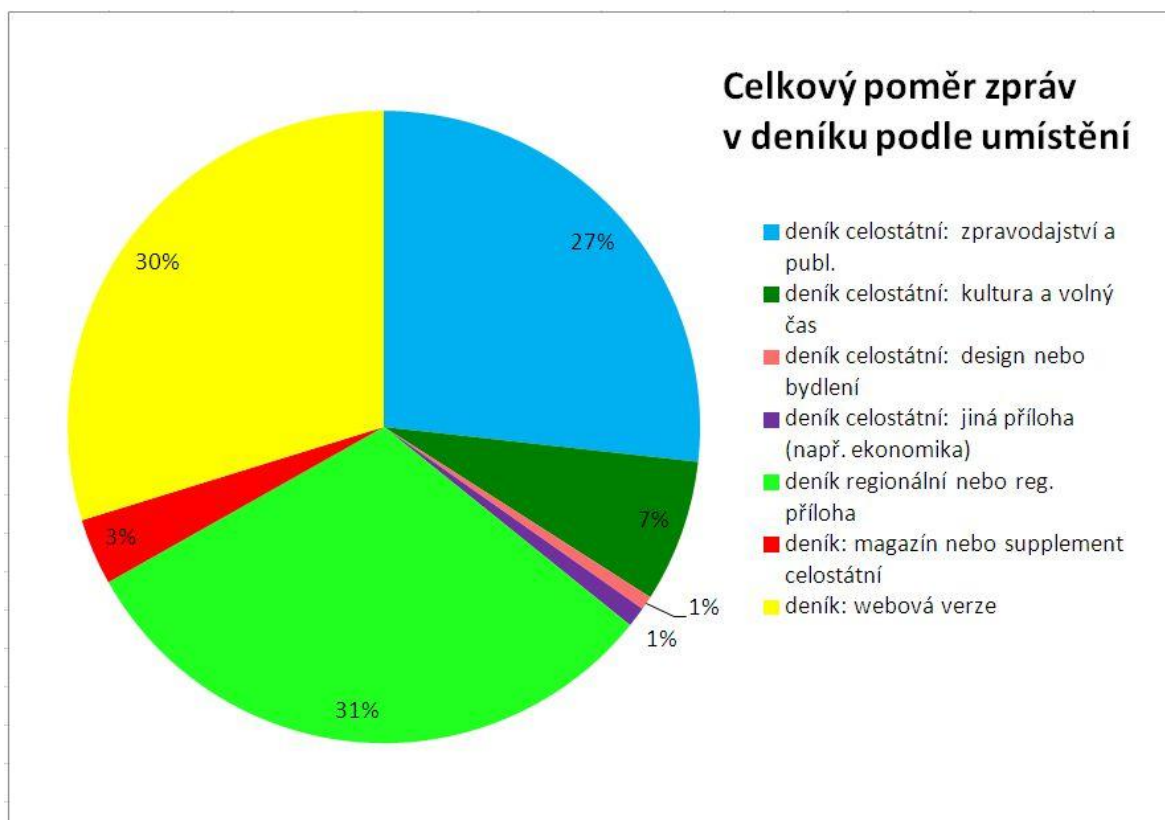
Graf 28: Podíl zpráv v jednotlivých částech deníku v jednotlivých letech kauzy v procentuálním zastoupení

Graf 29 se podrobněji věnuje poměru textů v jednotlivých částech deníku, sleduje přitom jednotlivé měsíce sledovaného období. Modrá křivka přitom jasně kopíruje jednotlivé události v rámci kauzy (viz kapitola 1.1), nárůst v počtech zpráv kulturních částí před koncem roku se dá vysvětlit přítomností kauzy Národní knihovny v ročních bilancích, které se ocitají právě na kulturních stranách. Červená linka pak ukazuje zájem, jaký o Kaplického a jeho návrh Národní knihovny měly víkendové magazíny, tedy prakticky lifestyleové týdeníky.

Graf 30 ukazuje poměr zpráv v celém sledovaném období pomocí výsečového grafu. Celostátní zpravodajství a internetová verze podle něj věnovaly Kaplickému prakticky stejnou pozornost, do určité míry se dá předpokládat, že výrazné množství tištěného obsahu figuruje právě v elektronické verzi. Významnou část pak zabírají regionální deníky, kam se Kaplický a knihovna přesouvali v případě méně dramatických zpráv. Převážnou většinu těchto ohlasů tvoří pražský sešit MF Dnes, stránka *Metropole* Lidových novin a Pražský deník.

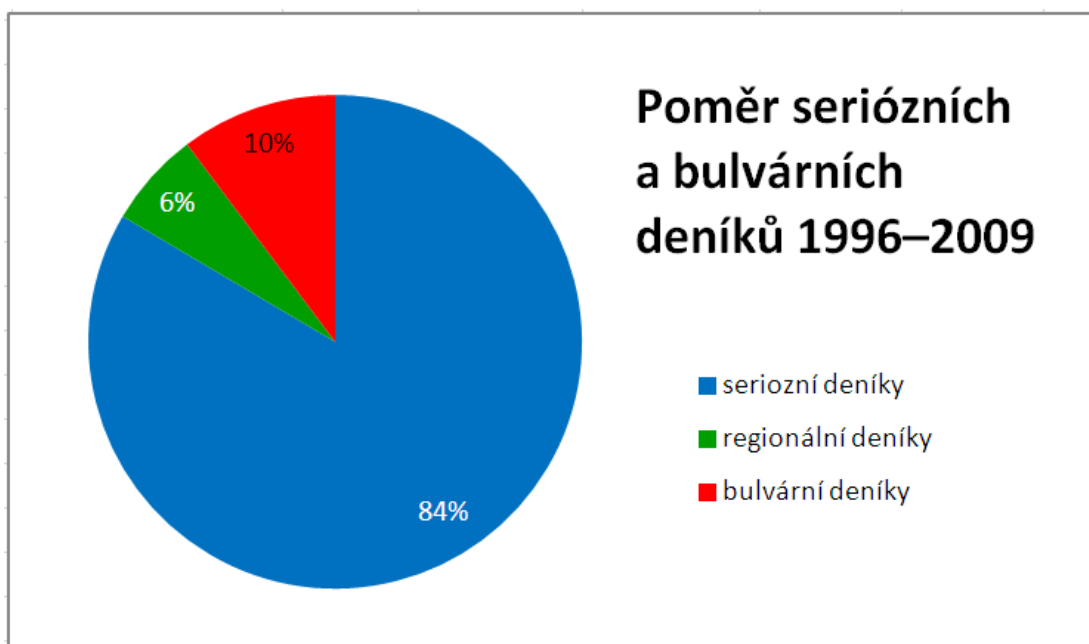

Graf 29: Podíl zpráv v jednotlivých částech deníku v jednotlivých měsících kauzy v procentuálním zastoupení

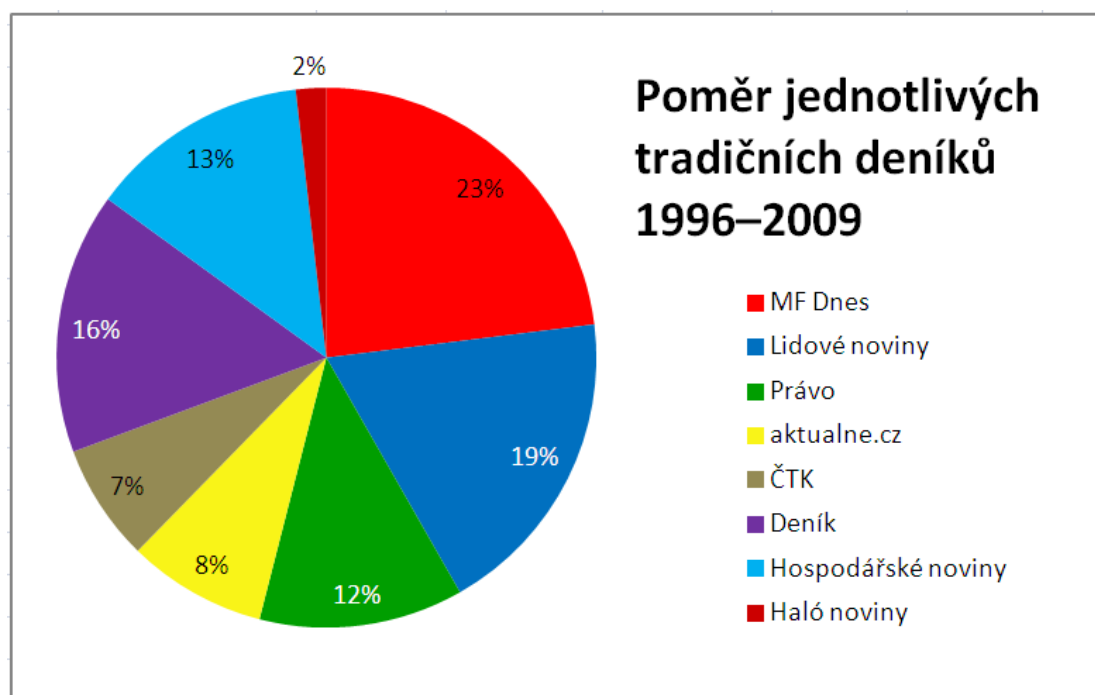

Graf 30: Celkový poměr v jednotlivých částech deníku

Deníkům se věnují i následující tři grafy a jedna tabulka, první z nich (graf 31) ukazuje poměr zpráv v seriózních a bulvárních periodických. Zvýrazněny jsou i regionální deníky, mezi které spadají i tituly distribuované zdarma (např. Metro, 24 hodin apod.) a které často mají bulvární nádech. Mezi bulvár jsou však počítány i specifické webové části deníků (show.iDnes.cz apod.).

Graf 31: Poměr zpráv v denících podle míry serióznosti.

Graf 32: Poměr zpráv v jednotlivých seriózních denících

Graf 33: Procentuální zastoupení zpráv v jednotlivých denících v průběhu celého sledovaného období

Z grafu vyplývá, že drtivá většina zpráv o Janu Kaplickém vyšla v seriózních denících. Ovšem 10 % zpráv v bulváru je číslo, které hodně vypovídá o čtenářském zájmu o Jana Kaplického.

Graf 32 přibližuje poměr zpráv v seriózních denících, ze souboru přitom vylučuje deníky distribuované zdarma a deníky bulvární. Naopak je sem zařazena Česká tisková kancelář, jejíž výstupy se objevují na portálech ceskenoviny.cz a prazskenoviny.cz. Zařazena sem byla z důvodu porovnání s počtem zpráv v denících, neboť specifický způsob práce agentury má za výsledek, že jedno nové sdělení se rovná jedné nové zprávě. K tématu tedy vždy vychází jediný text, nikoli jejich série, jak je to naopak obvyklé v případě deníků, které významným otázkám věnují celostránková témata s několika různými texty.

médium	počet jedinečných zpráv	počet zpráv včetně opakování
MF Dnes	531	629
Lidové noviny	432	519
Deník	361	370
Hospodářské noviny	304	502
Právo	282	326
aktualne.cz	192	209
Blesk	168	197
ČTK	162	349
24 hodin	72	72
Metro	71	72
Aha!	56	56
Šíp	48	48
Haló noviny	42	42
E15	30	30
super.cz	11	11
ČT	275	457
TV Nova	99	126
TV Prima	44	45
ČRo	320	345
Impuls	20	20
Frekvence 1	18	21
Týden	265	275
Reflex	74	101
Respekt	45	47
Instinkt	36	36
Euro	44	44
A2	28	28
MF plus	24	25
Ekonom	11	27
Architekt	33	36
Stavba	21	21
ERA21	11	11

Tabulka 6: Počet výstupů jednotlivých médií podle četnosti (celkové množství v prvním sloupci tabulky činí 4.130 jedinečných textů, čili 85 % z celkového počtu jedinečných 4.865 zpráv)

V procentech vede MF Dnes následována Lidovými novinami, trochu překvapivě Deníkem, následují Hospodářské noviny a Právo. Přesné vyčíslení množství věnované pozornosti vybraných médií uvádí tabulka 6 rozdělená ještě podle jednotlivých druhů médií. Podle ní se do první sedmičky médií s více než 200 jedinečnými zprávami dostává vedle pěti deníků ještě Česká televize, Český rozhlas a časopis Týden (ten hlavně díky své webové verzi).

Dílčí závěry byly uvedeny v průběhu předchozích částí. Z uvedených analýz vyplývá, že v případě aktuálního dění převažuje zpravodajství, referování v denících a na internetu. Podstatnost událostí je ještě posilována tradičně vlivnými médii, jako je televize a rozhlas. O skandálním nebo jinak zajímavém aspektu události svědčí její přítomnost v komerčních televizích; posuzování toho, zda se ze známé osobnosti stává celebrita (v českém kontextu) může probíhat nejen na základě témat výstupů, ale i pomocí posouzení množství poskytnutých rozhovorů, počtu článků v bulváru a magazínech deníků a přítomnosti (a její podobě) na obrazovce televize.

Analýzy také odhalily proměnu fungování tištěných deníků ve vztahu k jejich webovým verzím. Ještě v průběhu roku 2007 se aktuální téma objevovalo nejprve v tištěných verzích, až následně (respektive souběžně, případně s mírným zpožděním) je vydavatelé umisťovali na webech. S rozvojem internetu a nástupem jen ryze internetových deníků (aktualne.cz) či týdeníků (ceskapozice.cz) se zvýšil i význam elektronických verzí deníků a redakce často zveřejňují texty určené pro „zítřejší“ tištěné vydání. V první fázi se texty často neliší, ve druhé často vznikají samostatné verze pro portál a tisk.

V rámci východisek bylo položeno několik otázek, nezodpovězena zatím zůstala oblast rozdílů mezi reflexí v televizi a tisku. Výsledky ukazují, že tisk referoval o kauze mnohem častěji a podrobněji, věnoval jí rozmanitější formáty a ve výsledku větší prostor. Televize se jí věnovala nárazově a zařazovala ji převážně do zpravodajských relací, větší prostor kauze Národní knihovny a Janu Kaplickému umožnil pořad *Události, komentáře*, případně *Otázky Václava Moravce*. Ty se následně staly zdrojem zpráv pro deníky.

Analýza jednotlivých ohlasů prozradila i mnohé z mediálního provozu, zvláště co se týče získávání nových informací. V průběhu kauzy se proměňovali „informační lidé“, které celá skupina následovala. Kromě ČTK to nejčastěji byla MF Dnes, Lidové noviny, později aktualne.cz, několikrát s novou informací přišlo Právo, zcela pozadu pak zůstával Deník. Zprávy pak byly přebírány, často bez uvádění zdroje, ale množství informačních cest je i přesto patrné.

Není možné relevantně odpovědět, zda Kaplický prolomil určitou bariéru v referování o architektuře, ale jistě prolomil určitou bariéru v referování o něm. Zájem médií o architekturu se pohybuje v binární ose – buď přítomen je, nebo není, neexistuje nic mezi tím, což je zcela jiný typ zájmu, než jaký projevuje veřejnost. Každopádně je jisté, že po kauze Národní knihovna jsou média i veřejnost na architekturu a její možné podoby připravena lépe.

Za úvahu rovněž stojí přiblížení, čeho se Kaplického návrh Národní knihovny mohl stát (a mnohdy jistě stal) pro veřejnost symbolem:

Pro někoho se stala zástupným znakem předem dohodnutých soutěží a korupce.

Pro jiného symbolem „návratu ztraceného syna“, konečně první příležitostí pro Jana Kaplického na realizaci v jeho rodné zemi.

Pro někoho znamením nepatřičných zásahů do historického města.

Pro dalšího svěžím závanem čerstvého vzduchu, který nedovolí Praze, aby se proměnila v turistické kulisy pro Kafkovy romány.

Pro někoho symbolem zvůle politiků, kteří si osobují právo rozhodovat o všem, i proti vůli jejich voličů.

Pro jiného symbolem bezradnosti sdílet s veřejností debaty založené na hlubším rozboru, než na posuzování líbí-nelíbí.

Pro další symbolem zlovůle hradního pána či jeho přítele, „majitele“ Národní galerie. Následně se přerodila v součást příběhu lásky šarmantního muže a jeho mladé ženy.

2. Architektura – média – veřejnost

Architektura po většinu doby své existence nepotřebuje žádného mediátora. S veřejností komunikuje svým vlastním, specifickým jazykem a veřejnost jí rozumí. To architektura sama dokáže být podle Thomase Barrieho mediátorem.²⁵ Artikuluje místo svého tvůrce ve světě, a to fyzické i symbolické.²⁶ Architektura je kulturní výtvor, který vzniká v určitém sociálním, politickém, ekonomickém a environmentálním kontextu. Je to komunikativní médium slučující symbolický, mytologický, socio-politický a někdy i historický obsah. Ten člověk čte díky dekodování jazyka a následně konstruuje významy jejího sdělení.²⁷

Stavět znamená dávat realitě řád. Architektura je symbolická aktivita schopná uchopit a přenést význam, nabízí prostor pro existenciální orientaci. Přispívá také k pochopení místa jednotlivce ve světě.²⁸ Architektura je tedy médiem, kterým člověk odedávna vyjadřuje své chápání kosmu a jeho pozici v něm.²⁹ Konkretizuje a reprezentuje životní situace.³⁰ Temnou stranou deklarativní a didaktické role architektury je pak ovšem spoluúčast na posílení sociálního diktátu a hierarchií.³¹

Není pravda, že jazyk architektury není třeba se učit. Dochází k tomu ale přirozeně, kontaktem s architekturou. Jedná se tedy o obecně sdílenou zkušenost: člověk se naučí rozeznat krčmu, kostel a školu. Dešifrování symbolů v architektuře pak často vede k hlubšímu pochopení kultury, která ji postavila.³²

V barokním období neexistovalo velké množství komunikativní architektury, zvláště mimo větší města. V tomto případě množství neodkazuje k absolutnímu počtu staveb, ale k běžné zkušenosti veřejnosti. Vesnice nebo malé město mělo několik dominant: kostel, faru a panské sídlo. Později ještě úřad, architekturu zastupující moc. Jednalo se tedy spíše o vztah architektury a „mimoarchitektury“, vnímáme-li architekturu umělecký druh, který vytváří určitý jazyk a sděluje význam. V tomto období tedy šlechtic rozumí jazyku architektury, domluví se skrze své sídlo se sousedem-šlechticem a domluví se i s architektem. Elity jazykem architektury běžně komunikují, vysílají skrze něj sdělení a používají architekturu k reprezentaci. Proto po celý raný novověk byla součástí šlechtického vzdělání výuka komunikace stavebníka a architekta. Ale i poddaný rozezná faru, panské sídlo a venkovskou usedlost.

Zlom nastal, když Marie Terezie nařídila z protipožárních důvodů používání nespalitelných konstrukcí. To zapříčinilo obrovský nárůst zděné architektury. Namísto několika jasně definovaných domů s okolím najednou „mluví“ každý dům bez ohledu na svůj význam a kvalitu. A pokud jazyk architektury pokládáme za jazykový systém, tak v tomto období se začíná šířit sémantický smog: sdělení je příliš, jednotlivá sdělení se rozostřují a systém se vyprazdňuje, protože je nadužíván. Jednotlivá sdělení se už prakticky nedají rozlišit.

Řemeslnická výchova spojená s tereziánskou reformou školství také prohlubuje znalosti v oblasti stavění. Dochází k laicizaci zděné architektury a paralelně s tím se množí i poučené publikum.

²⁵ BARRIE, Thomas. *The Sacred In-Between: The Mediating Roles of Architecture*. 1st edition. Abingdon: Routledge, 2010. 272 s.

²⁶ Tamtéž, s. 39.

²⁷ Tamtéž, s. 5.

²⁸ Tamtéž, s. 23.

²⁹ Tamtéž, s. 37.

³⁰ NORBERG-SCHULZ, Christian. *Genius loci: k fenomenologii architektury*. 1. vyd. Praha: Odeon, 1994. s. 5

³¹ BARRIE, Thomas. *The Sacred In-Between: The Mediating Roles of Architecture*. 1st edition. Abingdon: Routledge, 2010. s. 5.

³² Tamtéž, s. 5.

V 19. století se sdělení dále komplikuje. Tradiční, předtereziánská situace je narušena, stáří budovy je sice ještě poznatelné podle stavu opotřebení, ale do hry už vstupuje otázka stylu a veřejnost začíná číst sdělení i skrze něj: gotika totiž znamená něco jiného než renesance.

Historismy 19. století byly možné, neboť architektura měla najednou k dispozici obecné publikum, které bylo v architektuře vzdělané. Najednou se vytváří vysoce sofistikovaný jazyk složený z prvků vznikajících během tisíce let. Kromě hudby nemá tato situace analogii snad v žádném jiném uměleckém žánru.

Moderna nastupuje jako očištné hnutí a snaží se vyrovnat a najít východisko z této „upovídání“. I když v žádném programu tento sémantický rozměr není explicitně vyjádřen, všechny útoky na ornament souvisí právě s nadužíváním jazyka architektury. Snahou moderny je vrátit architektuře autenticitu, sestoupit k její podstatě a jazyk zjednodušit. Ale purismus a funkcionalismus zajdou v této purifikaci a simplifikaci tak daleko, že se vytratí komunikativnost.

Modernisté jsou tedy přesvědčeni, že architektura má komunikovat základními elementy jako jsou konstrukční prvek, zeď, cihla, poměr plocha a otvor. Ale redukce jazyka je tak velká, že architektura zcela přestává sdělovat. Karel Honzík uvádí, že jedním z pořekadel konstruktivismu bylo, že dům je k tomu, aby byl obýván, nikoli k tomu, abychom se na něj dívali.³³ Z modernismu stává mezinárodní sloh, který se univerzalizuje a zjednodušuje a namísto estetizace fasády klade na první místo konstrukci. Tím se zbavil pláště jako výrazového prostředku a přestal být srozumitelný. Vznikají nové formy: muzeum umění – obchodní dům, rodinný dům – stroj na bydlení nebo bytový dům – nástroj emancipace mas.

Vedle sebe pak paralelně existují dva destruktivní procesy: jazyk architektury se vzdává mnoha prostředků a stává se tak primitivním, a zároveň nikdo nekultivuje publikum. To je navyklé na tradiční jazyk architektury, který se ale mezitím jak zredukoval, tak posunul. Pak ale následuje ztráta schopnosti publika komunikovat s architekturou. Ve výsledku se tedy jedná o proces oboustranný a v širším časovém horizontu jde o to, že selhala komunikace mezi architekturou a jejím publikem.

Rozchod veřejnosti s architekturou je ale i rozchodem vědomí, že architektura vytváří veřejný prostor. Veřejnost a její (politická) reprezentace pak snadno podléhá dojmu, že stačí vyřešit dopravní situaci a mobiliář a zbytek vznikne sám, že jej není potřeba promýšlet, plánovat a budovat, pečovat o něj a chránit jej. Příčiny jsou ideologicko-politicko-pragmatické, v důsledku je pak péče o celek nahrazena utilitární péčí o části. Stranou přitom nechme ryze ekonomické zájmy.

Základní sémantický vztah, o kterém architektura vypovídá, je existence stavby, tedy překonání gravitace a schopnost poskytnout přístřeší. Základem je tedy vztah nesoucího a neseného, tektonika. Právě moderna toto východisko opustila. A byli to postmodernisté, kteří objevili, že problém tkví ve sdělnosti architektury. Jednou z cest, jak jí vrátit srozumitelnost, byly jejich pokusy s formou, například koncepty „nesnadného celku“ a „dekorované boudy“ amerického architekta Roberta Venturiho.³⁴

Člověk má podle Norberga-Schulze existenciální oporu, pokud se může orientovat ve svém prostředí a identifikovat se s ním, tedy jestliže vnímá své prostředí jako

³³ HONZÍK, Karel. *Tvorba životního slohu: stati o architektuře a užitkové tvorbě vůbec*. 1. vyd. V Praze: Václav Petr, 1946. s. 390.

³⁴ VENTURI, Robert. *Složitost a protiklad v architektuře*. Praha: Arbor vitae, 2003. 123 s. K dekonstruktivismu viz např. WIGLEY, Mark. Dekonstruktivistická architektura. In: MITÁŠOVÁ, Monika, ed. *Oxymorón & pleonasmus: texty kritické a projektivní teorie architektury*. Vyd. 1. Praha: Zlatý řez, 2011. s. 83–99. K postmoderní architektuře viz MCLEOD, Mary. Od postmodernismu k dekonstruktivismu: Architektura a politika v éře Ronalda Reagana. In: MITÁŠOVÁ, Monika, ed. *Oxymorón & pleonasmus: texty kritické a projektivní teorie architektury*. Vyd. 1. Praha: Zlatý řez, 2011. s. 101–143.

významuplné.³⁵ Pokud jde tedy o vztah architektury a veřejnosti, dokud funguje jazyk architektury, žádný zprostředkovatel není potřeba. Ovšem co se situací, kdy tomu tak není? Kdy selhává jak architektura, tak schopnosti veřejnosti?

Bez komunikace není možné se zcela obejít, musí být tedy nahrazena buď pseudokomunikací, tedy iluzí, že nadále vše funguje, nebo mediací. Dnes tedy spíše jejich hybridní kombinací. Mezi architekturu a veřejnost tedy vstupují média a plní různé funkce. Základní otázkou je, koho v procesu komunikace média mají zastupovat. Dostávají se do role umělecké kritiky, tedy toho, kdo zastupuje veřejnost, ale je vzdělanější než ona a obrací se směrem k umělci či dílu? Nebo naopak médium zastupuje umělce a pomáhá distribuovat jeho dílo?

Třetí typ mediace³⁶, tedy situaci, kdy médium nechá publikum zapomenout na to, že je nevzdělané a pomůže mu vytvořit si iluzi a konejší ho, že tomu tak není, by šlo podle všeho definovat jako kýč.³⁷ Většina textů v médiích se veřejnost snaží přesvědčit o tom, že rozumí architektuře, aniž by pro to musela cokoli udělat.

Dá se namítat, že žijeme v mediální době a že vše je dnes zprostředkováno veřejnosti médií, která rovněž určují agendu. Ale jaké jsou zákonitosti tohoto zprostředkování? Dokáže nějaké médium vytvořit určitou novou hodnotu, nebo jen redukuje vlastnosti zprostředkovaného? A je možné architekturu pochopit i bez fyzické přítomnosti v ní? Jaké jsou potřeby architektury a jaké potřeby má veřejnost? Dají se naplnit ve zprostředkovaném působení? A dávají nové typy médií naději na zlepšení?

2.1 Architektura

Akademický slovník cizích slov definuje architekturu následujícím způsobem: „1. stavitelské umění vytvářející funkční prostor staveb ap. podle ideových představ architekta a prostřednictvím dobrých technických a konstruktivních možností 2. umělecké a technické řešení stavby něčeho n. vůbec uspořádání, skladba něj. celku, architektonika 2: a. budovy; – myšlenková a. díla; bot. a. rostlin stavba těla s ohledem na její celkový vzhled a pevnost 3. stavitelské dílo, díla; architekturní příd.“.³⁸

Uvedená definice nabízí velmi široké vymezení architektury: od stavby vysoké umělecké hodnoty, přes stavbu vytvořenou kýmkoli, kdo absolvoval na škole obor „architektura“ bez ohledu na kvalitu jednotlivého návrhu nebo stavby, po stavbu vzniklou zcela bez architekta (ve škále od kutilských výtvorů přes typové domky a stavby inženýrské po architekturu lidovou).

Problémem, který nám objasnění významu slova komplikuje, je, že jen velmi malá část vystavěného prostředí je předmětem intervencí architekta.³⁹ Právě vydělení této části architektury, která nás bude zajímat především, není snadné, neboť pro ně nelze jednoduše najít platná kritéria. Řada autorů si pomáhá opisem, například finský architekt a teoretik architektury Juhani Pallasmaa ve svém textu *Šest témat pro příští milénium*, hovoří o „architektonické kvalitě“, „skutečné architektuře“, „architektonickém umění“, „architektonickém díle“, „mistrovských dílech architektury“, ale nejčastěji používá slovní

³⁵ NORBERG-SCHULZ, Christian. *Genius loci: k fenomenologii architektury*. 1. vyd. Praha: Odeon, 1994. s. 5

³⁶ JIRÁK, Jan a KÖPPLOVÁ, Barbara. *Média a společnost: Stručný úvod do studia médií a mediální komunikace*. Vyd. 2. Praha: Portál, 2007. s. 42.

³⁷ Jedním z hlavních atributů kýče je podle klasické definice schopnost přesvědčit publikum, že rozumí umění.

³⁸ KRAUS, Jiří a kol. *Akademický slovník cizích slov*. 1. vyd. Praha: Academia, 1995. s. 70.

³⁹ FRAMPTON, Kenneth. O kritické situaci architektura na přelomu století. In: KRATOCHVÍL, Petr, ed. *O smyslu a interpretaci architektury: sborník textů zahraničních autorů*. Vyd. 1. Praha: Vysoká škola umělecko-průmyslová, 2005. s. 40.

spojení „velká architektura“.⁴⁰ Užití zpřesňujících termínů (např. „kvalitní architektura“ namísto „architektura“) však poskytuje pouze zdánlivé zdůraznění. Ve skutečnosti spíše situaci rozostřuje.

Pro potřeby této práce budeme architekturu chápat jako součást rozsáhlé oblasti stavění; architektura je pak její relativně malý a specializovaný výsek. Tedy zatímco všechny objekty spojené se zemí jsou stavbami, jen některé z nich jsou architekturou.⁴¹ Slovo architektura se tedy dá v užším významu chápat podobně jako slovo umění, tedy nikoli jako termín obecný, ale již obsahující hodnocení. V případě takového užití termínu by tedy architekturou v užším slova smyslu mohly být pouze ty výstupy (návrhy, projekty, stavby), které se vyznačují určitou kvalitou. Pro naše potřeby zde můžeme aplikovat institucionální definici umění, která říká, že umění je to, na čem se aktéři shodnou, že je to umění.⁴² Buď tedy zařazení architektury (nebo i určité stavby či projektu) do kategorie umění budeme vyvozovat z příslušnosti k umění, tedy bude se jednat o artefakt z určité skupiny artefaktů, na kterých jsme se dohodli, nebo na základě estetické kvality, tedy hodnocení.

Otázkou je, zda architekturu vůbec můžeme považovat za součást umění, nebo nikoli. Teoretik médií Marshall McLuhan připisuje umění schopnost, která nám umožňuje pozapomenout na materiální tlaky rutiny a konvence.⁴³ V tomto výkladu by se tedy architektura mohla řadit mezi umění, jako to ostatně řada teoretiků dělá. Potom by byla uměním nejveřejnějším, které mnohem příměji než ostatní ovlivňuje sociální a politické chování.⁴⁴ Kenneth Frampton naopak architekturu z umění vylučuje, neboť ta podle něj nemá kulturní autonomii, na to je příliš zapojena do procesů každodenního života. Podle něj je architektura řemeslem, které je zasvěceno „významotvornému formování lidského prostředí“.⁴⁵

Stavby jsou všudypřítomným prvkem prostředí, jsou součástí každodenního života člověka. Architektura je každopádně součástí širokého celku nazývaného vizuální a výtvarná kultura, ale je zároveň i součástí světa techniky a stavitelství. Do jisté míry je také uměním reprodukčním, zcela jistě by se dalo hovořit o interpretaci návrhu jeho postavením a proces přirovnat k interpretaci hudební partitury. Teoretik architektury Dalibor Veselý také uvažuje nad tím, že na rozdíl od jiných estetických objektů se nedá po vzoru Kanta zcela jednoznačně říct, že se architektura vyznačuje účelností bez účelu. Její hlavní úlohou podle Veselého zůstává „vytváření prostorů, do nichž se mohou vtělit a situovat lidské aktivity“.⁴⁶

⁴⁰ PALLASMAA, Juhani. Šest témat pro příští milénium. In: KRATOCHVÍL, Petr, ed. *O smyslu a interpretaci architektury: sborník textů zahraničních autorů*. Vyd. 1. Praha: Vysoká škola umělecko-průmyslová, 2005. s. 17–29.

⁴¹ FORTY, Adrian. Minulý čas nedokonavý. KRATOCHVÍL, Petr, ed. *O smyslu a interpretaci architektury: sborník textů zahraničních autorů*. Vyd. 1. Praha: Vysoká škola umělecko-průmyslová, 2005. s. 141.

⁴² WOLLHEIM, Richard. Institucionální teorie umění. In: KULKA, Tomáš, ed. a CIPORANOV, Denis, ed. *Co je umění?: texty angloamerické estetiky 20. století*. Červený Kostelec: Pavel Mervart, 2010. s. 167–174.

⁴³ MCLUHAN, Marshall. *Jak rozumět médiím: extenze člověka*. Vyd. 1. Praha: Odeon, 1991. s. 221.

⁴⁴ PAYNEOVÁ, Alina A. Dějiny architektury a dějiny umění. Odložený dialog. In: KRATOCHVÍL, Petr, ed. *O smyslu a interpretaci architektury: sborník textů zahraničních autorů*. Vyd. 1. Praha: Vysoká škola umělecko-průmyslová, 2005. s. 164.

⁴⁵ FRAMPTON, Kenneth. O kritické situaci architektura na přelomu století. In: KRATOCHVÍL, Petr, ed. *O smyslu a interpretaci architektury: sborník textů zahraničních autorů*. Vyd. 1. Praha: Vysoká škola umělecko-průmyslová, 2005. s. 34.

⁴⁶ VESELÝ, Dalibor. Lidskost architektury. In: KRATOCHVÍL, Petr, ed. *O smyslu a interpretaci architektury: sborník textů zahraničních autorů*. Vyd. 1. Praha: Vysoká škola umělecko-průmyslová, 2005. s. 88.

Architektura se nachází ve sféře věcného světa, kde vládne přísná logika hmoty, přírodních sil a materiálních změn.⁴⁷ Může ale existovat i v naprosto čisté podobě: jako nerealizovaná (či dokonce nerealizovatelná) idea nebo jako čistě umělecká forma.⁴⁸ Dějiny moderní architektury se například podle Framptona týkají právě tak idejí a polemických záměrů, jako samotných staveb.⁴⁹ V podobě, která připouští nerealizovatelnost návrhů, pak může být architektura prosta všech ekonomických a technických podmínek a tlaků.

Při dělení kultury podle filosofů frankfurtské školy na vysokou a nízkou (masovou)⁵⁰ bychom architekturu zařadili do první kategorie (až na její pokleslé formy), což se ale samozřejmě odvíjí od samotné definice architektury.

Do tradičního vymezování může určitý šum vnést myšlení spojené s tzv. kreativními průmysly. Za zmínku v tomto ohledu stojí jejich rozlišování podle Charlese Davida Thorsbyho.⁵¹ Ten dělí průmysly podle míry jejich kreativity, přičemž při grafickém znázornění řadí ty ryze kreativní (literaturu, hudbu a jevištní a výtvarné umění) do samého středu. Čím je odvětví komerčněji aplikovatelné, tím dále od tohoto středu, který nazývá „kruh ryzí kreativity“, se pak nachází. Za nejkreativnější považuje ty výstupy, které by v tržním prostředí nemohly samy obstát. Architekturu spolu s reklamním průmyslem, designem a módním průmyslem řadí do výseče, která je od středu nejvzdálenější a souhrnně je označuje jako příbuzná odvětví.⁵² Zcela tak opomíjí právě ideovou rovinu architektury, která by patřila do samého středu kruhu. Tuto nepřesnost koriguje charakteristika nadace Work Foundation, která na Thorsbyho navazuje. Ta rozlišuje tzv. expresivní hodnotu s šesti dimenzemi: estetickou hodnotou, spirituální hodnotou, společenskou hodnotou, historickou hodnotou, symbolickou hodnotou a hodnotou původnosti. Duševní vlastnictví je pak v samém středu kreativních průmyslů.⁵³ Do středu kruhu se pak může dostat tvorba „ryzího obsahu“ kteréhokoli z kreativních průmyslů. Architektura je v tomto případě uváděna jako součást průmyslů kombinujících expresivní a funkční hodnoty.⁵⁴

Jeden z aspektů architektury je tedy otázka jejího postavení v rámci umění, jinou oblastí je pak její funkce. Řada úvah se přitom pohybuje nad rámcem základního smyslu architektury, tedy poskytnutí úkrytu. Například podle Alberta Péreze-Gómeze architektura zprostředkovává možnost, abychom sami sebe poznali. Základní zodpovědností architekta je pak umět vyjádřit, kde stojí, nyní a zde a jeho práce musí být vedena „představou společného dobra“.⁵⁵ Podle Christiana Norberga-Schulze architektura vytváří naše fyzické prostředí, ale i obraz našeho prostředí sociálního.⁵⁶ Zároveň je překladovým kódem, který nám umožňuje ve světě žít jak fyzicky, tak existenciálně. Překládá svět do kódů, které jsou nám srozumitelné. Dalibor Veselý pak rozlišuje tvořivost a produkci, přičemž tvořivost přivádí

⁴⁷ ALLEN, Stan. Všeobecný instrumentalismus. In: KRATOCHVÍL, Petr, ed. *O smyslu a interpretaci architektury: sborník textů zahraničních autorů*. Vyd. 1. Praha: Vysoká škola umělecko-průmyslová, 2005. s. 186.

⁴⁸ Teoretik a historik architektury Kenneth Frampton například druhou z možností pokládá v kontextu 70. let 20. století za znovuzrození potlačené kreativity a návrat utopií. Viz FRAMPTON, Kenneth. *Moderní architektura: kritické dějiny*. Vyd. 1. Praha: Academia, 2004. s. 327.

⁴⁹ Tamtéž, s. 10.

⁵⁰ ADORNO, Theodor W. *Estetická teorie*. 1. vyd. Praha: Panglos, 1997. 581 s.

⁵¹ CIKÁNEK, Martin. *Kreativní průmysly: příležitost pro novou ekonomiku*. 1. vyd. V Praze: Institut umění, 2009. s. 24.

⁵² Tamtéž, s. 24.

⁵³ Tamtéž, s. 35–36.

⁵⁴ Tamtéž, s. 37–38.

⁵⁵ PÉREZ-GÓMEZ, Alberto. Hermeneutika jako architektonický diskurz. In: KRATOCHVÍL, Petr, ed. *O smyslu a interpretaci architektury: sborník textů zahraničních autorů*. Vyd. 1. Praha: Vysoká škola umělecko-průmyslová, 2005. s. 69–71.

⁵⁶ Viz NORBERG-SCHULZ, Christian. *Genius loci: k fenomenologii architektury*. 1. vyd. Praha: Odeon, 1994.

k existenci něco, co předtím nebylo, ale tak, že je to možné uvést do souladu se vším již existujícím. Produkce pak má podle něj sklon ignorovat omezení daná realitou a mířit až k mezím možného.⁵⁷ Architektura je pak podmíněna nejen vlastními technickými postupy, ale dále také produktivními silami, které stojí mimo ni samotnou.⁵⁸

Stavba je kolektivní dílo, i když jej architekt považuje pouze za své: interpretuje je, publikuje, respektive svoluje k publikaci a uplatňuje svá autorská práva na ně. Architekt je sice organizátorem všech životních funkcí, ale architektura se uskutečňuje v rámci sociální interakce.⁵⁹ Základním předpokladem vzniku nové stavby je sociální potřeba nové stavby. Motivace soukromých i veřejných investorů jsou různé: vydělat peníze, poskytnout přístřeší pro rodinu, postavit novou budovu po veřejnou instituci. Klíčovým hráčem je přitom investor se sociálně-ekonomickými nebo politickými důvody, dalším důležitým hráčem je architekt. V rámci této interakce hraje velkou úlohu také existující soubor představ o tom, co je architektura a co má naplňovat, určující jsou i technologické možnosti a další fyzické předpoklady, právní prostředí nebo třeba vnitřní předpisy profesní organizace architektů. K tomu se zvenčí přenášejí různé zájmy, existují různé silné interakce se světem mimo samotné pole, skrytí činitelé. Vztahy mezi aktéry jsou pak v určitém časovém průřezu do jisté míry ustálené. Ti všichni spoluvytvářejí konkrétní stavbu i celé prostředí.

Pro veřejnost je architektura součástí veřejného prostoru, zároveň je však pro jednotlivce součástí prostoru soukromého, ale také součástí jejich životního stylu, sebereprezentace. Architektura jistě naplňuje požadavky svého majitele (uživatele), ale je vždy současně určena pro veřejnost, byť v určitých případech může být tato veřejnost početně omezená. Na oblast architektury lze pak aplikovat pojem uměleckého pole.⁶⁰

2.2 Veřejnost

Přímý vztah architektury a veřejnosti vzniká pomocí bezprostředního kontaktu, komunikace. Architektura je veřejné umění; i když saturuje soukromé potřeby, svou vnější podobou vstupuje do veřejného prostředí a prakticky si nelze představit stavbu, která by z něj byla vyloučena. Nejsme schopni o architektuře uvažovat mimo tento vztah. Co je tedy pro architekturu veřejnost?

Veřejnost tvoří uživatelé a majitelé konkrétní stavby, lidé žijící v jejím sousedství, kterým například tvoří součást výhledu, kolemjdoucí pravidelní i jednorázoví a pak také cílení zájemci o konkrétní stavbu či jejich soubor včetně jejího architekta a jeho spolupracovníků. Ti všichni projevují rozličnou míru zájmu už z principu, neboť se jedná o stavbu, která je součástí jejich světa. Tedy předpokládáme-li, že lidé věnují pozornost svému okolí.

Nepřímo může pak budova vejít do kontaktu s veřejností přes média, zde ovšem nemůžeme předpokládat vznik komunikace. Média mohou z části zprostředkované veřejnosti udělat veřejnost bezprostřední, tedy zvýšit aktivní zájem o budovu. Zájem (ale pravděpodobně jen určitá míra porozumění) se však může projevit i na základě výhradně zprostředkovaného styku.

⁵⁷ VESELÝ, Dalibor. Lidskost architektury. In: KRATOCHVÍL, Petr, ed. *O smyslu a interpretaci architektury: sborník textů zahraničních autorů*. Vyd. 1. Praha: Vysoká škola umělecko-průmyslová, 2005. s. 90.

⁵⁸ FRAMPTON, Kenneth. *Moderní architektura: kritické dějiny*. Vyd. 1. Praha: Academia, 2004. s. 10.

⁵⁹ ALLEN, Stan. Všeobecný instrumentalismus. In: KRATOCHVÍL, Petr, ed. *O smyslu a interpretaci architektury: sborník textů zahraničních autorů*. Vyd. 1. Praha: Vysoká škola umělecko-průmyslová, 2005. s. 190.

⁶⁰ BOURDIEU, Pierre. *Teorie jednání*. Vyd. 1. Praha: Karolinum, 1998. 179 s.

Pokud si dovolíme úvahy po vzoru architekta Louise Kahna⁶¹ a budeme se ptát, co chce dům, můžeme dojít k závěru, že dům chce pozornost a péči. Chce sloužit svým uživatelům a chce, aby ti se o něj starali a projevovali zájem o něj a o jeho potřeby. V další úrovni pak plní pokyny svého architekta: například může chtít dominovat okolí, interpretovat či sdružovat prostor, ve kterém se nachází, nebo dávat náměstí význam. Může také křičet, být arogantní, nebo pokorný. Může říkat: jsem škola, jsem venkovský úřad, jsem obytný dům. Podmínkou předání těchto takových sdělení je však existence veřejnosti a určitá míra pozornosti a prostoru, kterou veřejnost této komunikaci s domem věnuje. Pro tuto komunikaci nemá velký význam již zmíněný fakt, že jen malá část vystavěného prostředí vzniká jako dílo architekta. Navíc lidé mimo obor stavebnictví se o rozdíly mezi obecným stavěním a architekturou příliš nestarají.⁶²

Nejde však jen o kolemjdoucí. Thomas Barrie uvádí, že až užívání a rituály s ním spojené činí architekturu kompletní a živoucí.⁶³ Kdybychom uvažovali v intencích knihy Mileny Bartlové o středověkém obraze, mohli bychom sledovat i performativní aspekty architektury.⁶⁴ Architektura má zároveň schopnost, nebo alespoň potenciál, změnit náš život a učinit nás lepšími.⁶⁵

Svět vnímáme pomocí smyslů, které jsou prostředníky mezi námi a okolím. Díky smyslům nám svět okolo dává smysl. Pouze zrak však při vnímání architektury nestačí, architekturu je potřeba zažít, zakusit.⁶⁶ Otázce vnímání architektury se věnuje řada architektů a teoretiků, jedním z nejvýznamnějších je pak Juhani Pallasmaa.⁶⁷ Podle něj můžeme pochopit architekturu, pouze pokud se dostaneme hlouběji k sobě samým a budova se stane naší součástí. Cesta k pochopení stavby je tedy úzce spojena s pochopením sebe sama. Důležité jsou přitom všechny smysly, stejně jako naše vzpomínky a sny a to navzdory tomu, že člověk se v moderní době stal převážně vizuálním stvořením a že architektura poskytuje především vizuální zkušenost.⁶⁸

S architekturou v širším významu tohoto slova tedy přichází do styku každý, kdo nežije v naprosté izolaci, a to denně. Porovnáme-li tedy množství informací, které získá přímo a zprostředkovaně, druhá kategorie bude výrazně menší.⁶⁹ Otázkou však zůstává, kolik informací je z tohoto bezprostředního kontaktu člověk schopen a ochoten zachytit a jak je bude číst. Předpokladem pro porozumění, respektive vytvoření prostoru pro něj, je totiž rozšíření dostatečného přesvědčení o potřebnosti architektury v řadách laické veřejnosti, což

⁶¹ KAHN, Louis I. *Ticho a světlo*. Vyd. 1. V Řevnicích: Arbor vitae, 1999. 128 s..

⁶² FORTY, Adrian. *Minulý čas nedokonavý*. In: KRATOCHVÍL, Petr, ed. *O smyslu a interpretaci architektury: sborník textů zahraničních autorů*. Vyd. 1. Praha: Vysoká škola umělecko-průmyslová, 2005. s. 141.

⁶³ BARRIE, Thomas. *The Sacred In-Between: The Mediating Roles of Architecture*. 1st edition. Abingdon: Routledge, 2010. s. 10.

⁶⁴ BARTLOVÁ, Milena. *Skutečná přítomnost: středověký obraz mezi ikonou a virtuální realitou*. Vyd. 1. Praha: Argo, 2012. 407 s.

⁶⁵ BARRIE, Thomas. *The Sacred In-Between: The Mediating Roles of Architecture*. 1st edition. Abingdon: Routledge, 2010. s. 218.

⁶⁶ Tamtéž, s. 16–17.

⁶⁷ Viz např. PALLASMAA, Juhani. *Oči kůže: architektura a smysly*. Zlín: Archa, 2012. 85 s.

⁶⁸ BARRIE, Thomas. *The Sacred In-Between: The Mediating Roles of Architecture*. 1st edition. Abingdon: Routledge, 2010. s. 19.

⁶⁹ To je přesně naopak než například u sportu, s nímž v daleko větší počet lidí získává kontakt skrze masmédia, než bezprostředně. Viz DĚKANOVSKÝ, Jan. *Sport, média a mýty: zlatí hoši, královna bílé stopy a další moderní hrdinové*. 1. vyd. Praha: Dokořán, 2008. s. 12.

úzce souvisí se vzděláním.⁷⁰ Je samozřejmě samostatným tématem, jako roli v tomto (ne)vzdělání hrají média.

Pohled na vztah architektury a veřejnosti však může být i jiný. Podle Baudrillarda jsou cíle programu stavby naštěstí vždy zneužity uživateli, „masou těch, jejichž původní nebo zvrácené reakce nikdy nemohou být do projektu vepsány.“ Lidé se zmocňují stavby po svém a užíváním jí vtiskují nepředvídatelné určení, bez ohledu na program architekta. Zpochybňuje to tvůrčí kontrolu i možnost ovládání stavby. Architekt se stává hráčem, který podle symbolických pravidel nikdy nemůže být silnější než hra sama.⁷¹

Stan Allen zase tvrdí, že význam není výsledkem toho, co architekt do stavby vkládá během projektování, nejedná se o pevnou vlastnost architektury. Význam je spíše nestálý a prchavý, je tím, co vychází ze setkávání architektury a jejího publika.⁷²

Veřejnost se tedy s architekturou setkává, ale s architekturou v užším významu neprobíhá kontakt příliš často. Veřejnost nebo jednotlivec navíc nemusí rozeznat atributy kvality dané stavby. I přesto však může dostat určitá vodítka: zájem ostatních o tuto stavbu vyjádřený například zastávkou organizovaných zájezdů, přítomností obrazu určité stavby v médiích, neoficiálně šířenými informacemi mezi známými apod.

2.3 Média

Média ve významu, v jakém je pro účely této práce chápeme, tedy masová média⁷³, existují pouze tam, kde existují masy, tedy velká reálná nebo potenciální publika. Masová média existují také pouze za předpokladu, že existují zprostředkovatelé se specifickými zájmy jako je reprezentace moci, propaganda, zisk nebo osvěta. Existují také pouze tehdy, když veřejně prezentované výrobky nabízejí zvláštní příběhy nebo vyprávění. Pokud si tyto příběhy oblíbí majorita obyvatelstva, přijme je, kupuje a diskutuje o nich.⁷⁴

Pro dnešní společnost je typická vysoká míra medializace jakéhokoli náhledu na svět a jakékoli zkušenosti. Přímé, nezprostředkované smyslové poznání existuje, ale ztrácí na významu. Média totiž formátují svět jinak, není už omezen dosahem našeho fyzického poznání. Nicméně právě znalost světa, který možnosti fyzického poznání přesahuje, se děje pouze prostřednictvím médií. Zrádnost tohoto systému tedy tkví v tom, že jen těžko si můžeme sami ověřit pravdivost mediovaných obsahů jinak, než opět prostřednictvím médií. Na začátku 21. století se tedy náš svět se skládá převážně z míst, kde jsme nikdy nebyli, kam se s největší pravděpodobností nedostaneme, případně kam by nás stejně nepustili.⁷⁵

⁷⁰ FRAMPTON, Kenneth. O kritické situaci architektura na přelomu století. In: KRATOCHVÍL, Petr, ed. *O smyslu a interpretaci architektury: sborník textů zahraničních autorů*. Vyd. 1. Praha: Vysoká škola umělecko-průmyslová, 2005. s. 40.

⁷¹ BAUDRILLARD, Jean. Pravda nebo radikálnost architektury. In: KRATOCHVÍL, Petr, ed. *O smyslu a interpretaci architektury: sborník textů zahraničních autorů*. Vyd. 1. Praha: Vysoká škola umělecko-průmyslová, 2005. s. 174-175.

⁷² ALLEN, Stan. Všeobecný instrumentalismus. In: KRATOCHVÍL, Petr, ed. *O smyslu a interpretaci architektury: sborník textů zahraničních autorů*. Vyd. 1. Praha: Vysoká škola umělecko-průmyslová, 2005. s. 188.

⁷³ Jako médium bývá často označena jak technologie zajišťující produkci či přenos, lidé, kteří produkují mediální obsahy nebo i kódy, které se při komunikaci používají. Viz JIRÁK, Jan – KÖPPLOVÁ, Barbara. *Média a společnost: Stručný úvod do studia médií a mediální komunikace*. Vyd. 2. Praha: Portál, 2007. s. 17.

⁷⁴ PROKOP, Dieter. *Boj o média: dějiny nového kritického myšlení o médiích*. 1. české vyd. Praha: Karolinum, 2005. s. 10-11.

⁷⁵ SCHULZ, Winfried et al. *Analýza obsahu mediálních sdělení*. 3., nezměn. vyd. Praha: Karolinum, 2011. s. 71.

Ty opravdu důležité a vlivné informace se pak obvykle netýkají lokálního či komunitního, ale naopak globálního, institucionálního a univerzálního. Navíc nepocházejí ze zdroje mimo média, ale opět ze zdroje mediálního.⁷⁶

Veřejnost tedy nemá přístup ke všem informacím a primární funkcí zpravodajství je informovat ji o důležitých událostech. Protože recipient získává zprostředkovanou informaci, je pro něj důležité, aby byla objektivní a vyvážená a aby si na událost mohl sám vytvořit názor. Koncepce mediální objektivity vychází z předpokladu, že takové objektivitu je možné dosáhnout, nebo se k ní alespoň přiblížit.⁷⁷ Snaha o objektivitu je podstatná zvláště v případech, kdy dochází k vyhocené situaci, ke sporu dvou či více stran a společnost o to více potřebuje objektivní a nezkreslené informace. V takových momentech je totiž veřejnost závislá na médiích jako hlavním zdroji informací. Objektivita se dá rozdělit na faktičnost (pravdivost, informativnost a relevanci) a nestrannost (vyváženost a neutralitu).⁷⁸ Je samozřejmě otázkou, nakolik média v běžném provozu a pod tlakem termínů vydání jsou schopna (a ochotna) se konceptu objektivity přiblížit. Stranou přitom ponechme zájmy, které jsou v přímém protikladu k tomuto konceptu, ale které v provozu médií hrají nikoli nepodstatnou roli.

Výměna informací ve společnosti, zvláště pak těch pro chod společnosti podstatných, tedy probíhá prostřednictvím masmédií. Od nich se očekává, že budou přinášet informace, které se nemusí nutně shodovat s ekonomickými, názorovými či politickými cíli novinářů nebo vlastníků médií, případně dalších hráčů. Taková situace se označuje jako společenská zodpovědnost tisku nebo také veřejná role masových médií. Obecně se hovoří o třech základních funkcích médií: informativní, artikulační (umožňuje jedincům nebo skupinám šířit fakta a názory; někdy je označována jako funkce veřejného fóra) a kontrolní (má hlídat a kritizovat ty, kdo vykonávají moc).⁷⁹ Proto také média bývají někdy označována jako čtvrtá moc (vedle zákonodárné, výkonné a soudní), jindy jako hlídací psi demokracie.

Winfried Schulz k roli médií uvádí: „*Výrazný význam masových médií bývá zřejmý již z právních rádu demokratických států, kde jsou médiím udělována rozsáhlá privilegia. Všeobecně nepatří mezi zvláště chráněná základní práva pouze svoboda médií; často se jim přisuzují i určitá další mimořádná práva, která jim mohou pomáhat při plnění jejich veřejných úkolů.*“⁸⁰

Existují dva základní problémy v plnění veřejné role médií: soukromá média mohou sledovat ekonomické aspekty a snažit se vyrábět levné, masově přitažlivé informace za cenu velkého zjednodušení obsahu, dramatizace a bulvarizace; druhým problémem může být jednostrannost či propaganda u státních nebo stranických médií. V obou případech mohou vznikat konflikty s veřejnou rolí médií.⁸¹

Jedním z důležitých znaků všeobecné informační kvality je tematická pestrost, dalšími jsou relevance, pravdivost a srozumitelnost. Pro vlastní práci novináře v oblasti pravdivosti důležité již zmíněné kritérium tzv. objektivitu, která má za cíl minimalizovat ve zpravodajství vlastní názor novináře. Pro jeho naplnění je důležitá správnost, transparentnost, neutralita, vyváženost a různorodost. Pro relevanci jsou důležitými parametry aktuálnost a rychlost zpravodajství. Srozumitelnost je pak nutným předpokladem relevance zprávy.⁸² Podmínka věcnosti je pak naplněna v případě, že do zpravodajství novináři explicitně nevkládají vlastní

⁷⁶ SCHULZ, Winfried et al. *Analýza obsahu mediálních sdělení*. 3., nezměň. vyd. Praha: Karolinum, 2011. s. 72.

⁷⁷ Tamtéž, s. 74.

⁷⁸ Tamtéž, s. 75. Rozdělení podle Jörgena Westerstähla.

⁷⁹ Tamtéž, s. 51.

⁸⁰ Tamtéž, s. 12.

⁸¹ Tamtéž, s. 52.

⁸² Tamtéž, 52-53.

hodnocení. Osobní názory je teoreticky možné prezentovat pouze v komentářích, úvodních apod.⁸³

Existují různé žurnalistické způsoby vyjádření, různé formáty: vedle zprávy a zpravodajského článku je to například rozhovor a diskusní pořad, ale i komentář nebo názor, případně investigativní zpravodajství. V současnosti však často dochází ke stírání žánrů a tak se součástí reflexe nějakého díla může stát i jeho popis; výsledné sdělení pak může být vnímáno jako „zpravodajství s názorem“.

Pro posouzení vnitřní relevance je důležité vědět, že každá zpráva má obsahovat co, kdy, kde a proč se událo, a také kdo se na události podílel; tedy druh, dobu, místo, příčinu a aktéry události. Studie však ukazují, že pouze 4 % zpráv se věnují příčinám a důsledkům událostí, zatímco představování osob a předmětů se věnuje 77 % zpráv.⁸⁴

Co se týče kritéria transparentnosti, výsledky výzkumy uvádějí, že například velká část politického zpravodajství je výsledkem řízeného profesionálního styku s novináři (media relations), a tedy na novinářích nezávisle vznikající. Hlavními nástroji řízených setkávání s novináři jsou tiskové konference a brífinky a tiskové zprávy, informace a prohlášení. Při uvádění zdrojů jsou však právě tyto prameny velmi často vynechávány.⁸⁵ Znamená to, že velká část aktuálního (zvláště pak politického) zpravodajství vzniká na základě rozhodnutí politických sil, které poskytnou médiím informace. Zajímavé také je, že pouze 16 % zkoumaných zpráv obsahuje více než jeden informační pramen.⁸⁶

Na podobné výsledky ukazuje i provedená analýza mediálních sdělení v případě kauzy Národní knihovny, a tedy že podobná situace panuje i oblasti kulturního zpravodajství či referování o oblasti kultury a médií: zdroj v drtivé většině zpráv nebyl uváděn, dělo se tak převážně v případě, že dané médium se danou informací přišlo jako první. Zdroje pak nejčastěji uváděly zprávy České tiskové kanceláře (ČTK). Je ovšem pravdou, že pro oblast výhradně kulturního zpravodajství nelze uvedenou analýzu použít beze zbytku, neboť po podstatnou část se události kolem plánované budovy Národní knihovny objevovaly na ploše určené zpravodajství, nikoli kultuře. Navíc od okamžiku přenesení diskusí do politické roviny získalo referování o kauze zcela politický ráz i rámec.

V českém prostředí pak podobu kulturního zpravodajství určují specifické faktory: neustále se zmenšující prostor v médiích (v návaznosti na snížení prodejnosti tištěných titulů jak v reakci hospodářskou recesí, tak na rozvoj internetového zpravodajství, se v případě deníků jedná o zmenšení plochy po kulturu až na polovinu), s tím související úbytek stabilních kulturních redaktorů a následně snižování jejich specializace na jeden žánr, preference populárních žánrů kultury (zvláště populární hudby a filmu) a upozadění ostatních. Velmi citelné je toto omezení prostoru u těch komplikovanějších oblastí: soudobé vážné hudby, současného výtvarného umění a právě architektury. Ta většinou v médiích nemá samostatnou rubriku, ale referuje se o ní obvykle v rámci výtvarné sekce.⁸⁷

Architektura – podobně jako jiné žánry – bývá představována pomocí příběhu, vyprávění. Příběhy skýtají potěšení tím, že napodobují život. Prostřednictvím příběhů se snažíme porozumět věcem, pochopit události. Člověku je vlastní touha poslouchat a vyprávět příběhy.⁸⁸ To proto chceme znát okolnosti a vzniku návrhů a staveb navázané na osobní život

⁸³ SCHULZ, Winfried et al. *Analýza obsahu mediálních sdělení*. 3., nezměn. vyd. Praha: Karolinum, 2011. s. 60.

⁸⁴ Tamtéž, s. 57.

⁸⁵ Tamtéž, s. 59.

⁸⁶ Tamtéž, s. 65.

⁸⁷ Výjimku v tomto ohledu tvoří Lidové noviny s rovnou dvěma pravidelnými rubrikami naplňovanými svými autory: Adamem Gebrianem a Zdeňkem Lukešem.

⁸⁸ CULLER, Jonathan. *Krátký úvod do literární teorie*. Vyd. 1. Brno: Host, 2002. s. 92–101.

architekta. Dojímají nás velká vyprávění a chceme znát životní příběhy slavných architektů. A proto si pozornost a zájem získala ikonická architektura.

Oproti jiným, tzv. živým formám umění, je architektura v nevýhodě: nenabízí „podívanou“, tedy hry, show, jakkoli to nazveme, i když v poslední době spektakulární architektura těchto prvků využívá. Architektonická událost není akcí, která se nám odehrává před očima, je statická, chybí v ní napětí týkající se výsledku. Referování o architektuře (na rozdíl od bezprostředního setkání s ní) nepřináší emoce. A není ani druhou možností úniku, tedy četbou, protože pro běžného diváka je architektura často nečitelná. Zástupci živé kultury se také snadněji a častěji mobilizují a získávají podporu pro své cíle.⁸⁹

Jistou změnu v oblasti referování o architektuře s sebou přinesl masivní rozvoj investic do vlastního bydlení, který započal na přelomu tisíciletí a eskaloval zhruba v roce 2007. Zájem potenciálních investorů (a potažmo inzerentů, neboť publikum představuje pro většinu médií základní obchodovatelný artikl⁹⁰) o oblast individuálního bydlení a s ním architektury, stavění a interiérového designu přinesl do médií přílohy či sekce věnované bydlení, ale také mnohé nové samostatné tituly, v jejichž rámci se o architektuře začalo referovat určitým způsobem velmi odlišným o klasických kritik a recenzí. Pohled těchto magazínů na danou oblast je však převážně velmi praktický, ale vedle častých problémů a návodů, jak se jim vyvarovat, přináší v části svého obsahu i „dobré příklady“ z oblasti architektury.

Dalším důležitým problémem v oblasti medializace je soustředění se na události, které pouze vypadají jako reálné dění, ale ve skutečnosti se jedná pouze o výrazné slovní prohlášení spojené s určitou osobností. Za událost je tedy pokládáno prohlášení někoho. Typické pro všechna média je také pokrývat především tzv. plánované události.⁹¹

Na tomto místě je vhodné si vyjmenovat v současnosti obvyklé typy architektonické události: architektonická soutěž, výstava nebo přehlídka staveb, kniha, přednáška či podobná kulturní akce, veřejná stavba-investice, problém (investiční, technický), osobnost, zajímavá stavba, kritizovaná stavba (Žižkovský vysílač, hotel Don Giovanni). Podstatné při tom je, že zde existuje něco jako kumulační efekt: čím častěji média o určité zprávě informují, tím se daná zpráva jeví příjemcům jako důležitější a následně má pak o to větší vliv.⁹²

Média tedy v určitých okamžicích hrají zprostředkovací roli, tedy naplňují vztah mezi architekturou a veřejností, jejími diváky a uživateli. Kdo je však tím, který v médiích zastupuje architekturu?

Osobnost mluvčího by se měla vyznačovat tzv. telegenem, což je výraz označující osobnost se zvlášť přijatelným fluidem pro televizi.⁹³ V případě předávání informací osobou s takovou vlastností existuje vyšší pravděpodobnost, že zpráva recipienty zaujme. V médiích ale architekturu zastupují v různých okamžicích různé subjekty, záleží přitom na konstelaci. Může se jednat nejen o architekta nebo investora, jindy o komoru architektů, zástupce samosprávy, občanská sdružení, kritika nebo teoretika architektury, ale v určité chvíli ji může zastupovat i politik (například v nacistickém Německu), nebo památkář, dále ten, kdo vyvíjí určitou technologii, nebo i ochránce přírody. Na rozdíl od politických stran nejsou tito mluvčí nijak organizováni, ani propojeni, mají velmi rozmanité dílčí cíle a to i v případě, že každému z nich jím jde o zlepšení kvality vystavěného prostředí.

⁸⁹ Mohli jsme to například vidět u tzv. jogurtové demonstrace na začátku roku 2013, kdy si zástupci v reakci na grantovou politiku ministerstva kultury zvolili heslo, že živá kultura už je jen v jogurtu.

⁹⁰ JIRÁK, Jan – KÖPPLOVÁ, Barbara. *Média a společnost: Stručný úvod do studia médií a mediální komunikace*. Vyd. 2. Praha: Portál, 2007. s. 113.

⁹¹ SCHULZ, Winfried et al. *Analýza obsahu mediálních sdělení*. 3., nezměň. vyd. Praha: Karolinum, 2011. s. 102.

⁹² Tamtéž, s. 68.

⁹³ Tamtéž, s. 25.

Druhá věc je, jak na prohlášení jednotlivých hráčů reagují média a proč. Svou roli v tom hraje zájem vydavatele, skrytá i deklarovaná politická orientace média, potenciální zájem odběratelů zpráv i zájmy inzerentů. Média fungují ve svém vlastním poli s vlastními aktéry.

Samostatnou oblastí je mediální známost konkrétního architekta nebo stavby. Vedle toho, že kontroverzní osobnosti a stavby vždy budou přitahovat média už díky tomu, že obsah mediované události problematizují a tím ho činí atraktivnější i pro veřejnost, někteří architekti nebo stavby jsou mediálně atraktivnější. Není ovšem zcela jasné, proč se někdo stane známým a jiný nikoli. Existují pochopitelně určité předpoklady: osobitost, schopnost vyjadřovat se a vytvářet příběhy, názornost, stejně jako atraktivní vzhled, svou roli jistě hraje i určitá předchozí mediální přítomnost. Také je podstatná určitá vstřícnost vůči médiím, dalším stupněm je pak sebepropagace pomocí výstav a publikací, případně snaha komentovat určité události. Ovšem výsledek je vždy nejistý. Navíc publikování v odborných médiích ještě vůbec nemusí předznamenávat uchopení tématu médii obecnými, i když je jistě do značné míry zjednodušuje. Pro obecnou známost nebo popularitu je tradičně rozhodující hlavně přítomnost v televizi, dalším významným médiem jsou tištěné deníky.⁹⁴ Logickým důsledkem medializace architektury je pak dojem, že co se děje mimo rámec médií, je méně důležité.

Skuteční „starchitects“⁹⁵ jsou produktem konce 90. let spojeným s rozšířením dramatických a bizarních staveb nesoucích „značku“ svého tvůrce a vyznačují se snadným přístupem do médií a výrazným vlivem na jejich agendu. Jejich stavby se stávají módními ikonami, architekti létají po světě a často opakují své typické znaky bez ohledu na kontext, do něž je replikují. Jedním z důsledků je pak častější referování o stavbách olympijských her v Pekingu, než o atletech a jejich výkonech. Napomáhá však takový způsob referování pochopení architektonických výtvorů?

Média každopádně hrají ve zprostředkování nebo přiblížení architektury veřejnosti důležitou roli. Seznamují ji jak s aktuálními otázkami a problémy (urbanismus a změny ve struktuře nebo podobě sídel či jejich částí, rozhodnutí samospráv a rozvojové plány, veřejné investice a problémy s nimi spojené apod.), tak s pozitivními či negativními příklady staveb. Mediální interpretace má však svoje určitá specifika. Jednak posiluje problematizace aspekty tématu či události jako rezonanční stěna.⁹⁶ Referování také obvykle nepřekračuje hranice státu. Napojení na zahraničí existuje pouze jednosměrné a to při referování o mezinárodních soutěžích nebo úspěších Čechů žijících v zahraničí, architektura se nestává součástí globální masové kultury. Masová média se navíc pokládají za projev veřejného mínění.⁹⁷

⁹⁴ S rozšířením notebooků a dostupného internetu nicméně došlo k poměrně zajímavému posunu: část uživatelů internetu (v tuto chvíli převážně studentů) se pohybuje v prostředí, ve kterém si sama aktivně vybírá a skládá své mediální obsahy podle okruhu svých zájmů. Právě tradiční média jako je televize nebo tištěný denní tisk se pak dostávají zcela mimo zorné pole těchto uživatelů a ztrácejí tak pozici nejen nejdůležitějších médií, ale stávají se doslova neviditelnými. Jedná se o empirickou zkušenost autorky potvrzenou debatou se studenty v rámci přednášky v Brně dne 14. března 2013. Bude zajímavé sledovat, jak se bude vztah k těmto médiím vyvíjet v období, kdy se tito lidé usadí a pořídí si vlastní fyzické zázemí a zda do něj zpětně zahrnou i televizi, nebo nikoli.

⁹⁵ Viz OTS, Enn, ed. *Decoding Theoryspeak: An illustrated guide to architectural theory*. Abingdon: Routledge, 2011. s. 189–190.

⁹⁶ SCHULZ, Winfried et al. *Analýza obsahu mediálních sdělení*. 3., nezměněná, vyd. Praha: Karolinum, 2011. s. 26.

⁹⁷ Tamtéž, s. 14.

2.4 Mediální re(pro)dukce staveb

Jak řekl Roland Barthes, skutečnost konkrétního objektu se nevyčerpává jeho existencí, ale rozprostírá se i do všech jeho reprezentací. Vedle samotné stavby máme její fotografii a neplatí, že ta je jen její náhražkou. Musíme o ní přemýšlet jako o samostatném díle, nebo o další rovině existence původní stavby. V důsledku toho se tedy musíme zabývat jak objekty, tak jejich reprezentací, aniž bychom je zaměňovali.⁹⁸

Prezentace architektury v médiích s sebou přináší řadu problémů. Jedním z nich je ztráta plasticity, jak o ní hovoří Pallasmaa, tedy absence vazby na jazyk tělesnosti. To s sebou přináší zploštění architektury a rezignaci na její hmatové kvality, ale i na detaily a rysy utvářené s ohledem na měřítko člověka.⁹⁹ V oblasti architektury se tedy stalo se totéž, co v oblasti výtvarného umění se zrozením a rozšířením modernistického prototypu výstavního prostoru – bílé krychle.¹⁰⁰ Tehdy díla začala vznikat už s ohledem na prostředí, ve kterém budou vystavena, umístěna. Produkt kreativního procesu (obraz, stavba) se tedy začal přizpůsobovat médiu (výstavnímu prostoru, fotografii).

V případě architektury tedy autor už dopředu může počítat s tím, že většina zájemců o jeho stavbu (čímž zcela opomíjíme uživatele stavby a také uživatele veřejného prostoru v jejím okolí a zaměřujeme se na relativně nepočetnou část populace architekturou se aktivně zabývající) ji uvidí z reprodukcí v časopise, tedy dvourozměrně. To ho může vést k soustředění se na její vyznění v tomto kontextu. Paradoxně se tedy mediální obraz může stát důležitějším a samotná stavba – když už se mu přímo nepřizpůsobuje – s ním většinou alespoň počítá.

Jiným důsledkem stejného problému je naopak neodůvodněná plasticita, která si za vzor bere akademickou sochu. Povrch stavby obvykle neodráží vnitřní uspořádání a nemá vztah k programové náplni budovy. Případné „dovyprávění“ příběhu pak nefunguje z pohledu běžného návštěvníka, ale je viditelné například pouze z ptáčího pohledu. I tyto pohledy jsou ovšem úmyslně komponovány jako „záběry“, předem se tedy počítá s mediálním životem stavby. Média se tak možná stávají „prvními místy“ těchto staveb a to ve fyzickém i sociologickém významu tohoto slovního pojení. Spektakulárnost se zároveň stává podmínkou pro šíření mediálního obrazu.¹⁰¹

Co však média dělají s architekturou? Jaký je obraz, který vytvářejí a šíří? Je mediovaná komunikace s architekturou plnohodnotná? Neubírá proces mediace skutečnému zprostředkování? Necloní média více, než osvětlují?

Zážitky z bezprostředního setkání s architekturou jsou smyslové: architekturu člověk vnímá nejen zrakem, ale i smysly ostatními. Omezení její recepce pouze na zrak, případně na popis, jak je tomu u zprostředkování textem, značně zplošťuje možné poznání, aniž by ovšem byla tato redukce patrná na první pohled. Současná kultura i architektura jsou zaměřené na oko a ostatní smysly jsou upozaděny.

A i když architektura poskytuje převážně vizuální zkušenost, není to jediná kvalita, kterou nabízí. Známý je vztah mezi čichem a pamětí. Barrie srovnává zkušenost se sakrální architekturou se zkušenostmi z divoké přírody: vstupujeme do jiného, smyslově bohatého

⁹⁸ FORTY, Adrian. Minulý čas nedokonavý. In: KRATOCHVÍL, Petr, ed. *O smyslu a interpretaci architektury: sborník textů zahraničních autorů*. Vyd. 1. Praha: Vysoká škola umělecko-průmyslová, 2005. s. 140.

⁹⁹ PALLASMAA, Juhani. Šest témat pro příští milénium. In: KRATOCHVÍL, Petr, ed. *O smyslu a interpretaci architektury: sborník textů zahraničních autorů*. Vyd. 1. Praha: Vysoká škola umělecko-průmyslová, 2005. s. 23.

¹⁰⁰ Více viz O'DOHERTY, Brian. *Inside the White Cube: The Ideology of the Gallery Space*. Berkeley: University of California Press, 1999. 113 s.

¹⁰¹ FRAMPTON, Kenneth. O kritické situaci architektura na přelomu století. In: KRATOCHVÍL, Petr, ed. *O smyslu a interpretaci architektury: sborník textů zahraničních autorů*. Vyd. 1. Praha: Vysoká škola umělecko-průmyslová, 2005. s. 34-35. Frampton zde cituje text Hala Fosteru.

prostředí, jedná se o opak všednodenního. Mluví také o choreografii místa tvořenou za pomoci světla a stínu.¹⁰²

Podle Achleitnera je první fází procesu recepce díla jeho publikování.¹⁰³ Dílo před publikováním neexistuje, respektive existuje jen pro svoje blízké okolí. To však znamená, že bez médií a jejich zprostředkující role by architekturu, respektive jednotlivé výtvoř, nebylo možné vnímat, případně se o nich vůbec dozvědět. Média tedy hrají v této oblasti nezpochybnitelnou informační roli. Jak je to však s dalšími úrovněmi či fázemi poznání díla?

Základní rozdíl mezi architekturou a volným uměním je, že druhá oblast disponuje za staletí existence vybudovanými konvencionalizovanými situacemi komunikace umění a veřejnosti. Architektura tuto konvencionalizovanou situaci nemá, i když i to je možné do jisté míry zpochybnit. Příkladem může být účast na zájezdu po architektonických pamětihodnostech Francie, v jehož průběhu se účastníkům bude libovolná stavba, kterou spatří při vystupování z autobusu, jevit jako umění. To je princip kulturního turismu, který umožňuje jakoby bezprostřední setkání s ikonou (např. Eiffelova věž, londýnská „okurka“ Normana Fostera apod.), které však už z principu nevede ke skutečnému setkání se stavbou a jejímu pochopení, ale její ještě k větší redukci na ikonický obraz.

Speciální komunikační situací je i mediální obsah typu Deset nejpozoruhodnějších staveb světa. Jedná se o stavby vytržené ze svého kontextu a prezentované v situaci zcela jiné, v jakém se ocitnout nemůže: mezi podobně kvalitními stavbami. V každodennosti člověk může potkat špičkové dílo, i v případě, že není turista. Toto dílo jej osloví, ale nikdy se nezabývá svých utilitárních vazeb, a pokud se nachází v rámci nějaké cesty, kterou člověk používá, chodil by tudy velmi pravděpodobně i v případě, kdy by tam to konkrétní dílo nebylo.

Obraz architektury v médiích je nutně zkreslený a neplný, což do značné míry zpochybňuje zprostředkující roli médií. Ta skutečný kontakt nezprostředkují, ale nahradí. Zabrání mu a vytvoří iluzi kontaktu. Opakováním obrazu v médiích se pak v recipientovi sdělení vytváří pocit známosti a porozumění, stavba se stává součástí našeho života, aniž bychom ji navštívili. Navíc si tuto absenci přímého kontaktu ani nemusíme uvědomit. Média si při zprostředkování vždycky vezmou víc, než přinesou: pokud jsou schopna navázat komunikaci s dílem, dramaticky ji zjednoduší. Navíc v divákovi vytváří dojem autenticity zážitku, který je ovšem falešný. Speciálním problémem je pak zprostředkování, respektive interpretace architektury pomocí fotografie.

Média však mohou být prospěšná tím, že šířením informací po celém světě do jisté míry stírají rozdíl mezi centrem a periferií.¹⁰⁴

¹⁰² BARRIE, Thomas. *The Sacred In-Between: The Mediating Roles of Architecture*. 1st edition. Abingdon: Routledge, 2010. s. 19.

¹⁰³ ACHLEITNER, Friedrich. Možnosti posuzování architektury aneb O nemožnosti mluvit o architektuře. In: KRATOCHVÍL, Petr, ed. *O smyslu a interpretaci architektury: sborník textů zahraničních autorů*. Vyd. 1. Praha: Vysoká škola umělecko-průmyslová, 2005. s. 134.

¹⁰⁴ FRAMPTON, Kenneth. O kritické situaci architektura na přelomu století. In: KRATOCHVÍL, Petr, ed. *O smyslu a interpretaci architektury: sborník textů zahraničních autorů*. Vyd. 1. Praha: Vysoká škola umělecko-průmyslová, 2005. s. 35-36.

3. Projekt pro Národní knihovnu

Mezinárodní architektonická soutěž na novou budovu Národní knihovny byla vypsaná 16. května 2006. Na 30. června 2006 byl naplánován termín uzávěrky přihlášek do soutěže a zakoupení jejích podmínek, podmínky si vyzvedlo 760 architektonických kanceláří z celého světa. 24. až 26. října stejného roku zasedla mezinárodní porota ve složení Zaha Hadid, Dominic Perrault, Irene Wiese-von Olfen, Eva Jiřičná, José Grinberg, Petr Bílek, Pavel Bém a Vlastimil Ježek a v prvním kole z 335 zaslaných návrhů celkem 8 anonymních finalistů.

Těm byly zaslány upřesňující podmínky a komentáře poroty. Druhé kolo hodnocení se uskutečnilo 27. a 28. února 2007. Komise o vítězi rozhodla jednomyslně. Výsledky byly vyhlášeny 2. března 2007 a vítězem soutěže se stal Jan Kaplický se svým londýnským studiem *Future Systems*.

Pro knihovnu se počítalo se západním cípem letenské pláně namísto tramvajové smyčky, o tom už 23. února 2006 rozhodlo pražské zastupitelstvo, když kvůli budoucí knihovně změnilo územní plán.

Jan Kaplický (1937–2009), britský architekt českého původu. Od roku 1968, kdy emigroval z tehdejšího Československa, žil v Londýně, kde mimo jiné pracoval v ateliéru Renza Piana a Richarda Rogerse. Později společně s Davidem Nixonem založil architektonické studio *Future Systems*. Za stavbu tribuny Lord's Media Centrum na londýnském kriketovém stadionu byl vyznamenán Stirling Prize, prestižní britskou cenou za architekturu.

Návrh Jana Kaplického má organický tvar a svým zevnějškem připomíná pyramidu, stan, či hlavonožce, podle nějž získal přezdívku. Zoomorfnímu pojmenování jistě napomohla i existence „oka“, velkého okna okrouhlého tvaru umístěného pod vrcholem objektu. Za ním se měla nacházet kavárna a toto „oko“ mělo umožňovat velkolepé výhledy na Prahu.

Vizuálně pak návrh (možná trochu mimoděk) odkazuje k ilustrovaným seriálům. První publikované vizualizace měly zelenofialovou barvu, později se objevila namísto zelené „barva šampaňského“. Budova měla být přístupná chodníkem, který se z úrovně terénu měl vinout k prvnímu patru. Srdcem stavby mělo být podzemní, zcela automatizované úložiště knih obsluhované roboty. Co se týče povrchu, některé informace uváděly strukturu tvořenou množstvím „šupin“, jiné prověšenou lanovou konstrukci, krytou plachtou, která evokovala cirkusové šapitó.¹⁰⁵

3.1 Debata napříč společností

Média v průběhu kauzy často a s oblibou referovala o polarizaci české společnosti v návaznosti na Kaplického návrh budovy Národní knihovny. Je pravda, že mediální přítomnost tématu byla abnormální a že by se téma v médiích tak dlouho neudrželo, kdyby veřejnost nezajímalo, ale toto tvrzení funguje i naopak, tedy že to byla právě média, která je přiživovala.

Již byla zmíněna možnost aplikace uměleckého pole na oblast architektury, na tomto místě bude možné se jí věnovat trochu blíže. Subjekty v poli architektury tedy v případě našeho konkrétního příkladu mohou být: slavný architekt (starchitekt), budoucí investor, jeho zřizovatel, město jako majitel pozemku, respektive komunální politici, úředníci různého typu (stavební úřad, památkový úřad, úřad rozvoje města), památkáři (Národní památkový ústav, Klub za starou Prahu), dále Česká komora architektů, jednotliví architekti, historici architektury, dále stavební firmy, centrální politici a pochopitelně média a veřejnost.

¹⁰⁵ Vizualizace návrhu jsou v příloze 5.

Proč ale v této kauze hrála média tak specifickou roli? Odpovědi může být, že došlo k enormní intenzifikaci a vyostření všech vztahů v rámci tohoto pole architektury. Velmi silně byl přítomen architekt, investor a politici; nezvykle silná byla i vazba architekta na veřejnost. „Starchitecture“, tedy hvězdná architektura, je funkcí pole v určitém okamžiku. Vyznačuje se mimo jiné právě silnou vazbou na média. Jan Kaplický je v této hře starchitekt, který se střetnul s prostředím, jenž na tuto pozici, funkci či způsob chování nebylo připraveno; vnesl sem něco, na co prostředí nebylo dosud zvyklé. Kaplický se ale choval (a také tvořil) podle své role a zástupce investora chtěl tento model do České republiky přinést. Tak úplně se mu to ale nepodařilo. V tomto ohledu mimochodem nebyl zatím úspěšný ani nikdo jiný, byť jeho známost může dalece přesahovat české hranice (například Milan Kundera nebo Miloš Forman). Minimálně z architektů došla v tomto ohledu nejdál Eva Jiřičná, které se jistou „auru“ podařilo přenést alespoň částečně.

V době, kdy příběh Národní knihovny vstupuje do médií, v nich architektura není velkým tématem. Tím se stala v určitém okamžiku po roce 1989, kdy veřejnost dostala možnost zasahovat do podoby prostředí. Postupně se však politika více provazuje s ekonomikou, veřejná angažovanost se vytrácí a s ní klesá i zájem médií o architekturu. Od té chvíle se média věnují architektuře prakticky výhradně v souvislosti s nějakým problémem.

Kaplického Národní knihovna je v tomto ohledu alespoň zpočátku výjimkou, neboť je interpretována jinak: jako obrovská veřejná investice, jako národní stavba, ale zároveň návrat velkého českého architekta do vlasti a jeho první příležitost v ní zanechat stopu v podobě stavby. Navíc se jedná o návrh velice výrazný.

Jak se později ukáže, každý z těchto okruhů s sebou nese jistou zátěž. Kromě technických potíží na straně vypisovatele (porušení podmínek, neexistence smluvního zajištění pozemku, nemožnost použít peníze z Fondu národního majetku na novostavbu apod.) je to například absence skutečné debaty o potřebě stavby nové budovy pro Národní knihovnu, která je redukována na úložiště knih a kavárnu s krásným výhledem, velký český architekt se záhy ukáže jako nesnesitelný, arogantní a naprosto odmítající jakoukoli kritiku bonmotem, že všichni Češi se dívají na svět přes dva půllitry piva a že kdo se nenarodil na Václavském náměstí, má problém; nehledě na to se postupně ukazuje, kolik zakázek v Česku Kaplický odmítl, i když dál zarytě tvrdí, že žádnou nikdy nedostal.

Absence debaty o smyslu a poslání národních institucí je ostatně pro české prostředí posledních let zcela typická. Národní galerie namísto definování své role a místa ve společnosti jen stěhuje své sbírky mezi jednotlivými paláci, řízena primárně ekonomickými ukazateli, Národní divadlo řeší, zda bude mít jednu nebo dvě operní scény minimálně stejně dlouho, jako na konci 19. století trvalo postavení jeho hlavní budovy, Národní muzeum před otázkou národa prchá, aby nebylo obviněno z nacionalismu.¹⁰⁶

Kauza Národní knihovny se dá popsat také následovně: na základní situaci, která se dá charakterizovat jako „Kaplický má postavit novou budovu Národní knihovny“ se také postupně nabalují další a další vrstvy příběhu s různou závažností, vlivem na ústřední téma i diváckou atraktivitou. Výsledkem je velmi komplikovaný spletenec, ve kterém se nakonec nevyznají aktéři, média a pochopitelně už ani veřejnost. Výsledkem je nejasný pocit, že se stalo něco nepatřičného a že kauza nemá řešení. Podle úhlu pohledu, kterým daný pozorovatel kauzu sleduje, pak za její výsledek viní různé činitele.

Otázkou samozřejmě zůstává, proč Kaplického návrh natolik exaltoval veřejnou debatu a vzbudil takové sympatie (a nutno dodat, že i odpor, často velmi emotivně verbalizovaný v anketách a názorech) v řadách laické veřejnosti, která se o architekturu běžně nezajímá a

¹⁰⁶ Připomeňme zde debatu o národních institucích *Jak vypadá „české umění“? A zajímá vůbec tvůrce národní identity?*, uspořádanou 30. března 2012 na Nové scéně Národního divadla Institutem umění – Divadelním ústavem.

většinou není ani obvyklým uživatelem Národní knihovny, případně návštěvníkem letenské pláně. Ponecháme-li stranou otázku letenské pláně, která je řešena v samostatné části, odpovědí může být, že do debaty bylo vtaženo tolik účastníků, že prakticky nebylo možné zůstat stranou. Jak naznačují některé publikované dopisy čtenářů, Kaplického knihovna se stala námětem debat mezi veřejností. Názor na ni se pak u veřejně známých osobností stal referenčním bodem a objevuje se jako zmínka ve velkém množství rozhovorů o zcela jiných tématech a to v průběhu celého dvouletého období, které bylo sledováno. Navíc návrh byl velmi výrazný a dá se předpokládat, že většina české populace nikdy předtím neviděla nic tak odlišného stavbám, na které je zvyklá. Návrh navíc nepůsobí odtažitě, obsahuje jistou hravost a to jak barevností, tak tvarem, morfologií. Právě o jeho oblibě svědčí i řada přezdívek, jejichž výčet je uveden na začátku práce.

Jistý obraz o rozložení sil v „poli architektury“ nám může dát konkrétní výčet či charakteristika osobností a dešifrování jejich konstelace. Na straně Kaplického návrhu stojí bez určení pořadí:

- a) část odborníků (jmenovitě teoretik architektury Petr Kratochvíl, popularizátor architektury Zdeněk Lukeš, i když ten z jiných důvodů, než kvůli svým architektonickým preferencím, nebo architektka Eva Jiřičná, Kaplického bývalá životní partnerka a členka mezinárodní poroty soutěže na Národní knihovnu)
- b) poučení fanoušci (zpěvák Pavel Bobek, spolužák a přítel Jana Kaplického, Václav a Jakub Ciglerovi, které s Kaplickým pojí rodinné přátelství i obchodní vazby v souvislosti s Národní knihovnou)
- c) intelektuálové a umělci, kteří se profilují nonkonformněji (část vystupujících na koncertu Chci to na Letný, Aňa Geislerová, Maxim Velčovský, filmaři kolem Olgy Špátové a Olgy Sommerové), v tomto případě se mimochodem jedná o stejnou protikonzervativní sekci, která byla obrácena proti Václavu Klausovi a Milanu Knížákovi a podporovala zvolení Karla Schwarzenberga prezidentem ČR
- d) Václav Havel a jeho „fanoušci“
- e) obecně liberálové a přívrženci změn
- f) část politiků, kteří kauzu pragmaticky využívali (Strana zelených, Jiří Paroubek, částečně Jiří Čunek, ale ten si podporu špatně načasoval)
- g) část novinářů (mediální aktivismus Jany Machalické a Marty Švagrové se stal námětem hned několika komentářů)
- h) paradoxně památkáři a Klub za starou Prahu poté, co se přesvědčili, že knihovna nezasáhne do panoramatu dramaticky a nebude konkurovat Pražskému hradu
- i) z počátku pražský primátor Pavel Bém, jehož názor se ovšem z vřelého přijetí postupně proměnil přes rezervované uznání a striktní odmítnutí po zdánlivě smířlivé „svolejme na to komisi“ a následně zpět k razantní teče za příběhem.

Mezi odpůrci se nachází několik kategorií s různými motivacemi. Jednu tvoří ti, co striktně odmítají návrh, v další se nacházejí odpůrci jeho umístění na Letné, třetím se nelíbí principy soutěže. Každopádně proti návrhu v zamýšleném místě jsou (opět bez řazení podle významu):

- a) část odborníků (například teoretik architektury Rostislav Švácha si není jistý umístěním „žabičky“ v dosahu katedrály)
- b) architekti (ti jsou z principu proti průběhu a výsledkům soutěže, protože jim záleží na dodržování pravidel, další motivací může být, že prakticky zahraniční architekt přichází a bere jim zakázku a slávu)
- c) Václav Klaus a Milan Knížák (jejich motivy nejsou jasně dešifrovatelné, v jednom okamžiku je za strůjce všeho zlého označen Knížák a ostatní, včetně prezidenta,

jsou v tomto výkladu jeho pomocníci, další v médiích definovanou příčinou se může jednat o následek vyloučení Klause z rozhodovacích procesů)

- d) část politiků (ODS na Praze 7, pražští zastupitelé za ODS, střídavě pražští zastupitelé za ČSSD, Pavel Bém, o jeho pozici je více uvedeno v předchozí části)
- e) spíše konzervativní část veřejnosti, která se neztotožnila s tím, že by reprezentativní dům mohl vypadat takto; ovšem nesouhlas s podobou návrhu pochopitelně nemusí nutně znamenat zařazení do kategorie „konzervativní“

Z předchozího rozboru vyplývá, že debata byla polarizována převážně politickými a ekonomickými zájmy, i když se vedla hlavně v rovině „líbí-nelíbí“. Zůstává však otázkou, zda události kolem Kaplického knihovny způsobily nějaké trvalejší změny ve způsobu referování o architektuře. Z počtu titulních stran, témat deníků a množství zpráv v hlavních zpravodajských pořadech všech tří hlavních televizních stanic, které jim byly věnovány, by se dalo usuzovat, že ano.

Kvalifikovaná odpověď by si vyžádala další analýzy. Každopádně lze říci, že po Kaplickém už je veřejnost i média na architekturu a její rozmanité podoby připravenější a už je zřejmě tolik nepřekvapí, když dům nebude na první pohled vypadat jako dům.

3.1 Letná jako místo

Důležitou roli v celém Příběhu o chobotnici hraje místo, pro které byl návrh nové budovy Národní knihovny určen: letenská pláň. Je pravděpodobné, že kdyby bylo pro novostavbu vybráno jiné místo, reakce na její podobu by nebyly tak vyostřené. Letnou si zkrátka lidé „berou osobně“. Návod pro interpretaci tohoto významného pražského prostoru nám poskytne architekt Rema Koolhaase a jeho kniha *Třešticí New Yorku*, přesněji kapitola věnovaná Coney Islandu.¹⁰⁷

Letná je v dosahu, ale přitom trochu nedostupná, jedná se o dlouhou hranu terasy nad řekou s překrásným výhledem na Staré Město i Hradčany, jejíž dostupnost měl v sérii návrhů od konce 19. století vyřešit průkop, lanovka a tunel, čili série umělých propojení. Z těchto plánů se realizoval pouze secesně tvarovaný, svou technologií i vzhledem na období vzniku Eiffelovy věže upomínající Čechův most vedoucí „odněkud nikam“, tedy přesněji z Pařížské ulice do srázu letenského kopce. Kopec samotný nakonec provrtává tunel pro auta slavnostně odevzdaný do veřejného provozu 26. září 1953, který ale spíše než problém jak se dostat na Letnou řeší otázku jak se dostat skrze ni. Pěší jsou odkázáni na strmý výstup po schodištích, nebo na objížďku a přístup zezadu či ze strany. Letenská pláň je ale místo nacházející se v širším centru, atraktivní, ale stále jistým způsobem plané.

V této částečné izolaci, ale přitom relativně dobré dostupnosti, lze hledat jeden z bodů spojujících mentálně Letnou se slavným ostrovem v blízkosti slavného města – Coney Island v dosahu newyorského Manhattanu. Jak se ukáže, společných charakteristik mají tato dvě místa víc, i když se samozřejmě v mnoha ohledech významně liší. Možná nám ale právě popis jejich společných vlastností umožní pochopit, čím Letná je, co znamená pro Prahu a Pražany a proč je tedy každý plánovaný zásah do ní vnímám velmi ostražitě.

I když plány s ní byly různé, pláň na Letné se stala – podobně jako Coney Island – rekreačním místem pro obyvatele metropole. I když je na její části vysazen park a nejedná se tedy o člověkem nedotčenou Přírodu, je vnímán jako určitá protiváha civilizace.¹⁰⁸ Místo nabízí určitou úlevu od městského tlaku, i když ta se liší v závislosti na výhledu. Park zde

¹⁰⁷ KOOLHAAS, Rem. *Třešticí New York: retroaktivní manifest pro Manhattan*. Praha: Arbor vitae, 2007. s. 24–61.

¹⁰⁸ Tamtéž, s. 25.

funguje jako ozdravný zbytek přírody, nahrazuje do jisté míry cestu mimo město. Člověk odešel do města za prací a snadnějším životem, ale jeho touha po přírodě zůstala silná – proto zdobí své byty a balkony květinami, podporuje výsadbu stromů na náměstích a úpěnlivě lpí na městských parcích a tolik trvá na jejich zachování. Park, tedy organizovaná a kultivovaná zeleň, ale je také veřejným prostorem, místem setkávání. Místem důležitým pro městský život a vytváření občanské společnosti a fungujícím zároveň jako bezpečnostní ventil metropole.¹⁰⁹

Park, speciálně tento konkrétní, je také spojen se sportovními aktivitami – procházkami, venčením psů, během, hraním her jízdou na kolečkových bruslích i na kole. Je místem, scénou pro zdravé aktivity.

Snad jediné, co Letné chybí, je voda, respektive přímý kontakt s ní.¹¹⁰ Pohled z příkrého srázu do údolí Vltavy je očistný, ovšem schází zde ona možnost fyzického aktu koupele. To tuto variantu hromadného trávení volného času vylučuje z možných aktivit, nadále se však nabízí slunění, pikniky či polehávání s knížkou. Tradiční aktivitou spojenou s Letnou jsou procházky, případně jiný výše zmíněný druh fyzické aktivity, dále se určité části nabízejí jako místa pro socializaci rodičů s malými dětmi (pískoviště). Neopominutelnou roli hraje možnost občerstvení, a to v několika sociálně rozvrstvených kontextech (pivo v kelímku ze stánku vs. stylová restaurace, existuje zde zónování zahrádek pro zákazníky různých stupňů služeb restaurace v Letenském záměčku apod.).

Dále se návštěvníkům Letné nabízejí dvě muzea (Národní technické a Národní zemědělské), dvě architektonické památky: Hanavský pavilon a pavilon z Expa v Bruselu, milovníci skateování a biků oceňují kamennou platformu porevolučně osazenou metronomem, která zůstala po pomníku J. V. Stalina. A to mluvíme jen o jižní části pláň. Severní, ohraničená kolejemi tramvají, byla tradičním místem přehlídek, shromáždění, ale i manifestací, demonstrací, štací cirkusů a parkovištěm zájezdových autobusů, které přijely „do Prahy“. Dále na sever se pak nachází fotbalový stadion klubu Sparta, jehož uživatelé při sjíždění se na významné utkání spolehlivě zablokuji všechny přilehlé komunikace.

Na Letné se setkávají lidé s velmi rozdílným životním stylem, chtělo by se říct různé třídy, pokud by na ně českou společnost šlo dělit.

Letná je také místem konání řady akcí – jmenujme například festival nového cirkusu Letní Letná, který těží z historie a tradice místa. Chybí jí snad jen stabilní horská dráha. Na rozdíl od Coney Islandu tedy není hlavní zábavou koupání a mechanické hračky či atrakce, Letná nemá rovněž pověst zkaženého místa s pečlivě vytvořenou morální beztíží¹¹¹, už i proto, že se nachází „v dobré čtvrti“.

Infrastruktura a komunikační síť je organizována téměř výhradně podélně, nástup je na obou koncích a pro ty fyzicky zdatnější rovněž dole pod kopcem. Letenská pláň je pak organizována (v kontrastu s kopcem, kterým se jeví při pohledu zdola) jako jedna rovina, bez terénních nerovností a schodů, což architektonickými prostředky přibližuje pohyb po ploše proudu vědomí.¹¹² Důležitá je však také přítomnost velké prázdné plochy zhruba uprostřed pláň, která není jednotlivci běžně užívána. Právě ta se stává místem velkých hromadných akcí, jejichž podoba se v průběhu času proměňuje jen lehce. Nejedná se tedy o organizované místo zábavy, lunapark. Letná jako celek není v rukou podnikatelů, ale městské části, proto

¹⁰⁹ KOOLHAAS, Rem. *Třešticí New York: retroaktivní manifest pro Manhattan*. Praha: Arbor vitae, 2007. s. 59.

¹¹⁰ Zmíněná voda tu chybí i v jiných ohledech. Oblast měla vždycky problémy se zavlažováním, samotná pláň nebyla vinou chudého zavodnění nijak úrodná. I první lanovka, která tu vznikla, se s tím potýkala. Fungovala na principu vodní převahy: do nádrže pod skříní vozu se nahoře napustila voda, sestupující těžší vůz pak vytáhl nahoru ten lehčí zdola a voda se pak v dolní stanici vypustila. Lanovka tak paradoxně vozila vodu z Letenské pláň, kde jí moc nebylo, dolů k Vltavě, fungovala proto jen v letech 1891 až 1902, následně byla elektrifikována. S vodou měla potíže také všechna sportovní zařízení, která tu bývala.

¹¹¹ KOOLHAAS, Rem. *Třešticí New York: retroaktivní manifest pro Manhattan*. Praha: Arbor vitae, 2007. s. 31.

¹¹² Tamtéž, s. 37.

neexistuje přímý tlak na komerční využití každého vhodného místa. Místem organizované zábavy se stává až při organizovaných, oficiálních příležitostech.

Při pohledu zdola se tedy jedná o kopec, přítomnost na jeho „vrcholu“ nám však nabízí pohled na pláň. Morfologicky je jedná o jakousi náhorní plošinu, což si ovšem návštěvník ani nemůže uvědomit, protože klesání do údolí na druhé straně je skryto hradbou zástavby. Dominantní stavbou je přitom tzv. Molochov, blok čtrnácti meziválečných funkcionalistických nájemních domů v ulici Milady Horákové navržený sedmi projektanty pod následným vedením architekta Josefa Havlíčka a dlouhý 250 metrů.¹¹³

Při posuzování významu místa nemůžeme opominout již zmíněnou vodu a její katalyzační a očistný potenciál. Řeka Vltava se sice vine hluboko pod Letnou a prudký svah neumožňuje přímý kontakt, nicméně i tak – zřejmě s ohledem na velikost, jakou v Praze řeka má, působí klidným a majestátním dojmem a opravdu je prvkem, který díky vzdálenosti nehrozí nebezpečím a svou přítomností očišťuje. Přítomnost poměrně mohutné řeky je hypnotická a hypnotizující. Přítomnost vody, byť nikoli přímá, je dalším momentem, který je podobný pro Letnou a Coney Island. Nicméně na Letné je místo pobřeží, pásu mezi pevninou a vodou, svah.

Vyvýšené místo a pohled upřený do údolí na Prahu, řeku s mosty nebo Hrad, případně do zeleně před sebe (ale takřka nikdy na „záda“ Letné tvořená fotbalovým hřištěm a obytnou zástavbou), dělá z návštěvy místa či procházky podívanou. Jedná se o odloučení, které je ale bezpečné – jsme stále v dosahu města, vidíme ho i cítíme jeho přítomnost. Na Letnou lidé chodí z podobného důvodu, z jakého navštěvují rozhledny: aby obsáhli a tím ovládli a přivlastnili si okolní krajinu.

Přímým konkurentem Letné je Stromovka, ta však nenabízí ani velké prostranství uprostřed, ani ony magické výhledy na město, a je vnímána jako větší periferie.

Není divu, že výše popsané tisíce volných čtverečních metrů v blízkosti centra velkoměsta se za posledních sto let opakovaně staly předmětem zastavovacích úvah. Prakticky všem však zatím odolala. Od konce 19. století sloužila letenská pláň jako vojenské cvičiště a sportovní areál; od roku 1893 do roku 1945 zde měla stadion pražská Slavie. Sloužila také k pokusům prvních letců, od konce 19. století do roku 1920 se zde konaly všesokolské slety. Roku 1949 se zde uskutečnila první vojenská přehlídka, až do konce 80. let pak Letná byla tradičním místem manifestace komunistického režimu.

Od konce 19. století se také opakovaně řešilo napojení Starého města na severní části Prahy. Jan Koula navrhl průkop Letnou, který následně zpracovávaly dvě soutěže. V roce 1905 padl návrh postavit na Letné univerzitu. Jako symbolické místo nad Prahou se také měla Letná stát místem pomníku zakladatelů Sokola Miroslava Tyrše a Jindřicha Fügnera. Na rozdíl od pomníku J. V. Stalina však nikdy nebyl realizován. Letná se také měla stát sídlem ministerstev nově vzniklé republiky a také parlamentu: symbolicky se jednalo o skvělé místo, pendant symbolu českého království – Pražského hradu. Soutěž byla vypsána roku 1928. Jako jejich protiváha měla na západní straně (v místech, kam byla později naplánována stavba Národní knihovny) vzniknout státní galerie a knihovna, oba existující návrhy (z let 1928 a 1936) pocházejí od Josefa Gočára. Parlament se na Letnou plánoval i po 2. světové válce.¹¹⁴

Sama Letenská pláň, respektive její současné podoba, je přitom stavbou, což na první pohled není zcela zjevné. Svědčí o tom drobná publikace *Letná: První staveniště socialistické Prahy* z roku 1951.¹¹⁵ Úprava pláň byla provedena v souvislosti s dokončením Švermova

¹¹³ ŠVÁCHA, Rostislav. *Od moderny k funkcionalismu: proměny pražské architektury první poloviny dvacátého století*. Praha: Victoria Publishing, 1995. s. 517.

¹¹⁴ Fotogalerie k článku *Letná – historie neuskutečněných plánů*. Dostupné z: <<http://aktualne.centrum.cz/foto-a-grafiky/fotogalerie/2007/04/07/letna-historie-neuskutecnenych-planu/foto/81144/?cid=396800>> [cit. 1. 5. 2012]

¹¹⁵ FLEISSIG, Josef. *Letná: První staveniště socialistické Prahy*. Naše vojsko: Praha 1951.

(dnes Štefánikova) mostu. Budovatelské nadšení sálá z každého řádku: „*Postavíme novou budovu ÚV KSČ. Na konci letenské pláně, za studentskou kolonií, má být postavena nová Národní galerie, která shromáždí všechny poklady našeho výtvarného umění. Uprostřed se vztyčí gigantická socha našeho osvoboditele, učitele všech pracujících celého pokrokového lidstva, soudruha J. V. Stalina. [...] V nejbližších měsících přikročíme k urovnání a úpravě letenské pláně, která je dnes zhyzděna výmoly a ošklivými baráky.*“¹¹⁶ Zamýšlené Letenské náměstí mělo být vedle Václavského a náměstí Budovatelů jedním z význačných prostorů nově budované Prahy. Mělo být vybudováno v návaznosti na ostatní velkolepé městské prostory Prahy spojené s asanačními zásahy a změnou půdorysu města.¹¹⁷

Úprava pláně se stala první z několika velkých celopražských akcí pro zkrášlení města, měla být mobilizujícím prostředkem všeho pražského obyvatelstva. Plány pro akci, která byla iniciovaná v prosinci 1950 a měla být hotova do května následujícího roku, vypracoval architekt Josef Gočár.¹¹⁸ Začala 1. února 1951. „*Obrovské smetiště Prahy, dědictví po kapitalistech, se počalo přetvářet působením tisíců nadšených pracujících ve volnou plochu, základ příštího krásného zeleného náměstí.*“¹¹⁹ 6. května se zde konala „první mohutná přehlídka naší lidově demokratické armády“, druhá etapa prací se měla uskutečnit během léta a podzimu a měla Letnou proměnit v krásný prostor vybavený velikými trávničky, písčitými chodníky, cestami s řadou laviček, mohutnou květinovou alejí s parkem, o který se rozšíří Letenské sady. Následovat měla dlouhá kolonáda, kde se měly vystavovat sochy, fotografie úderníků apod. Před započatím prací se na pláni nacházely betonové bunkry po okupantech a provizorní baráky. Publikace uvádí, že na jedné směně bylo až 6 tisíc dobrovolníků a odkopáno bylo celkem 133 tis. m³ zeminy. Zbourány byly základy bývalého cirkusu, odkopaný materiál posloužil jako závažka v západní části pláně, čímž došlo ke srovnání výšky. Ještě před 1. májem se tak na pláni mohla zazelenat tráva.¹²⁰

Národní knihovna také nebyl první projekt, který pro Jan Kaplický pro Letnou navrhl. V roce 1994 vznikl jeho návrh Památníku obětem totality v podobě aerodynamického křídla nebo vrtule. Nebyl však realizován. S trochu nadsázky by se tak vlastně Letná mohla nazvat hřbitovem Kaplického snů.¹²¹

Plánů pro Letnou bylo ale víc: například v kauze Národní knihovna zmiňované obří mořské akvárium a Národní fotbalový stadion, se kterými se v roce 2007 s jistotou počítalo. Vedle dvojice muzeí a jedné z budov zamýšleného komplexu ministerstev se však jediným realizovaným plánem – vedle vztyčeného a po několika letech zase odstřeleného pomníku J. V. Stalina – stalo vyústění tunelu Blanka.

Co by se tedy s Letnou stalo, kdyby se na pláni objevila Kaplického „chobotnice“? Zřejmě by vyvážila aktivity soustředěné kolen Letenského záměčku a stala by se jeho protiváhou ve funkeích občerstvovacích a zábavních. Dále by v rovině intelektuální vytvořila pendant dvojice již zmíněných národních muzeí, technického a zemědělského. Její vrchol s rozhlednou v podobě oka hledícího přes údolí na Prahu a možná i dál by vytvořit novou výškovou dominantu, jednalo by se také patrně o nejpodivnější a nejvýraznější budovu v dohledu. To by také znamenalo, že by umožnila návštěvníkům shlédnout do údolí z asi o 35 metrů vyššího místa, než je to možné dosud, a její kavárna by se tak pravděpodobně stala nejatraktivnějším místem na pláni a jedním z nejatraktivnějších vyhlídkových míst v Praze

¹¹⁶ FLEISSIG, Josef. *Letná: První staveniště socialistické Prahy*. Naše vojsko: Praha 1951. s. 4. Text je částí projevu Gustava Bareše na ustavující konferenci MV KSČ v prosinci 1950.

¹¹⁷ Tamtéž, s. 7–8.

¹¹⁸ Tamtéž, s. 9.

¹¹⁹ Tamtéž, s. 9.

¹²⁰ Tamtéž, s. 24–40. Celkově se prací na úpravách zúčastnilo 216.488 dobrovolníků, kteří úpravě pláně věnovali celkem 1.373.286 hodin.

¹²¹ Obrazová dokumentace se nachází v příloze 4.

vůbec (vedle Pražského hradu a věže Svatovítské katedrály, Petřinské rozhledny a Žižkovského vysílače). Chobotnice by tedy mimochodem přitahovala dva zcela odlišné typy návštěvníků; tři, když započítáme i zájemce o architekturu.

Na rozbor „chobotnice“ by bylo možné aplikovat Baudrillardův popis Guggenheimova muzea v Bilbao. To je podle něj „virtuálním objektem *par excellence*, prototypem virtuální architektury“. Vztah architektury k vlastní náplni je rovněž zcela virtuální. Stavba je jako experiment srovnatelný s biogenetickými výzkumy a stejně jako ony povede k množství klonů a chimér. Podle Baudrillarda je Gehryho slavné muzeum vlastně „ready-made“. I Kaplického knihovna by šla podle všeho zařadit do architektury klonů, které jsou transparentní, interaktivní, mobilní, hravé a vytvořené k obrazu virtuálních sítí. V nich se pak společnost bude věnovat hře na kulturu, hře na komunikaci, hře na virtualitu a dokonce i hře na architekturu a umění.¹²²

Kaplického návrh v sobě slučuje dva protikladné tvary: kouli a pyramidu. Je současně pyramidou i věží, monumentální hrobkou viditelnou z dálky, ale zahleděnou do sebe a skrývajícím tajemství svých stavitelů, i nástrojem obráceným ven a určeným k ovládnutí okolního světa. Koule je také ztělesněním světa, je hlavou, zvláště pokud je dutá.¹²³ Jedná se vlastně o glóbus, model světa, který se odlepuje od země. Má se vizuálně země jen dotýkat, tvořit parter, který povede návštěvníka po chodnících výš, nad úroveň okolního terénu, rovnou do prvního patra, novodobého *piana nobile*. Zároveň bude ale propojena s hlubinami země a to přímo svým srdcem, podstatou: v obrovském, zcela mechanizovaném podzemním skladu se hluboko v temnotě bude nacházet skutečný poklad – Národní konzervační fond.

Knihovna je tedy mytologickým tvorem, ale také technologickou či vysoce sofistikovanou mechanickou hračkou. Je to stavba, která není z tohoto světa.

3.3 Role přezdívek

V kauze Národní knihovna hrála jednu z důležitých rolí otázka pojmenování vítězného návrhu, udělení přezdívky. Přezdívku nedostává každá stavba a to ani v případě, že je veřejností i médií bedlivě sledována a probírána. Například Palác Euro v dolní části Václavského náměstí si po celou dobu kritiky i chvály vystačil s pojmenováním, které mu vtiskl investor.

Přidělení jména něčemu není neutrálním aktem. Může znamenat oblibu i odmítnutí, ale v každém případě s sebou tento akt nese emoce. Ať je přezdívka jakkoli expresivní, z hlediska diváka je výsledek vždy pozitivní: můžeme stavbu nemít rádi, ale už víme, co přesně rádi nemáme. Pojmenováním něčeho se zmocňujeme světa. Ve chvíli, kdy si věc pojmenuje, si ji zdůvěrníme, překonáváme cizotu. Strach z neznámého ho přitom jedna z nejsilnějších emocí, které zažíváme. A i zde samozřejmě platí, že jakmile si králíčka pojmenuješ, pečínku si z něj neuděláš.

Přezdívka sama může pochopitelně stavbu poškodit, protože každý název znamená schizma. Navíc v případě Národní knihovny už samotné zařazení do kategorie „blob“ ji prakticky vyloučilo z okruhu realizovatelných staveb. Blob přece nemůže být národní knihovnou!

Návrh Jana Kaplického se stal takovou variantou na Lucii Bílou: díky bulvárním časopisům ji zná snad každá babička v odlehlé vesnici a se sousedkou o ní mluví jako „o naší

¹²² BAUDRILLARD, Jean. Pravda nebo radikálnost architektury. In: KRATOCHVÍL, Petr, ed. *O smyslu a interpretaci architektury: sborník textů zahraničních autorů*. Vyd. 1. Praha: Vysoká škola umělecko-průmyslová, 2005. s. 177–180.

¹²³ KOOLHAAS, Rem. *Třešticí New York: retroaktivní manifest pro Manhattan*. Praha: Arbor vitae, 2007. s. 54.

Lucince“. V takovém případě dochází k procesu přivlastnění, přičemž se zdánlivě stírá rozdíl mezi skutečnou a mediální přítomností. Podobně návrh Jana Kaplického byl publikován tolikrát a tak často, že veřejnost mohla podlehnout dojmu, že jej důvěrně zná. Ovšem interiéru a provozu stavby se věnovalo pouze několik textů z celkového objemu publikovaných textů a vzhledem k virtuální existenci stavby nebylo možné se s jejími „vnitřnostmi“ seznámit bezprostředně. Přesto „chobotnice“ v českých rodinách zdomácněla, a když vydal časopis Reflex na její podporu plátíčko samolepek s jejím vyobrazením, objevila se její silueta jako dekorace velikonočních vajec.¹²⁴

Kaplického návrh získal přezdívku celou řadu, kompletně všechny, které se objevily v analyzovaných textech, jsou obsaženy v 1. kapitole této práce. Nakonec se však ujala ta, která byla vyslovena zřejmě jako první: chobotnice.

Kreativita v pojmenovávání návrhu dokonce zapůsobila tak silně, že přiměla novináře při referování o výstavě návrhů, která se uskutečnila v Klementinu, vymýšlet přezdívky i pro ostatní popisované návrhy.

V oblasti pojmenování domů samozřejmě můžeme připomenout pojmenovávání domů podle jejich vlastníků či naopak nebo otázku domovních znamení.

Zmíňme ještě na okraj nejznámější přezdívky pro architektonická díla: Černá kostka (návrh architektů Kuby a Pilaře pro ostravskou krajskou knihovnu), PaKul a Lidojem (Kongresové centrum na pražské Pankráci, dříve Palác kultury), Fronta na maso (Stalinův pomník, i když to je navzdory velikosti pořád ještě dílo sochařské), Biřákův penis (Žižkovský vysílač), Husákovo ticho (podjezd u dnešního ministerstva dopravy, dříve budovy ÚV KSČ), Bílý dům (brněnské sídlo KV KSČ, pražské sídlo OV KSČ) Rohlík (brněnská budova vojenské správy i monoblok například v Náměšti nad Oslavou) nebo hokejka (dům v uvedeném tvaru na sídlišti v Šumperku), Červená nudle (Kumpoštova Okresní nemocenská pokladna v Brně), Nová Fukušima (obchodní dům Nová Karolina v Ostravě), ze zahraničních pak uveďme například Pásovce (dům umění v Grazu od Petera Cooka a Colina Fourniera) nebo Okurku (administrativní budova Normana Fostera v Londýně).

Kaplického chobotnice a její pojmenování ale způsobily mnohem víc: blob se stal podle Lidových novin slovem roku 2007, kromě rozšíření tohoto termínu se začal používat velmi kreativně (viz s. 164 této práce), ale velmi nápaditě se pracovalo i se samotným hlavonožcem. Komentátoři se předháněli v zoomorfních přirovnáních a chobotnici kuchali, nechali chcihnout apod. To pravděpodobně ještě mohlo posílit jistou civilní, domáckou notu, ve které veřejnost návrh knihovny vnímala. I to se ve výsledku mohlo podepsat na tak širokém přijetí a vyjádření podpory dílu současné architektury ze strany laické veřejnosti.

3.4 Co by kdyby

Jak už jsme uvedli dříve, kauza kolem Kaplického návrhu Národní knihovny měla mnoho vrstev, samostatných příběhů spojených s jednotlivými aktéry i množstvím zvrátů. Stojí za to na jednom místě dané problémy shromáždit a vydedukovat, co by se muselo, respektive nesmělo stát, aby knihovna mohla být postavena.

- 1) Uvedení jména Jana Kaplického před soutěží. Kaplický byl přímo ředitelem Národní knihovny jmenován nejprve jako architekt, kterého by knihovna ráda viděla v soutěži, následně jako jedna z oslovených hvězd. Žádné jiné jméno však uvedeno nebylo.

¹²⁴ Viděno autorkou ve městě Velvary o Velikonocích 2008.

- 2) Složení poroty. Média vyčítala Evě Jiříčné předpojatost, osobní vazby s Kaplickým však měla i Zaha Hadid. Není to však porotce, který je ve střetu, to Jan Kaplický by se správně neměl účastnit soutěže, neboť složení poroty je předem známo, účastníci jsou naopak anonymní. V kombinaci s předchozím faktem vnímala řada architektů soutěž jako připravenou pro Kaplického.
- 3) Špatně připravené podmínky. Na rozdíl od jiných typů soutěží je u architektonické soutěže účinnější, když podmínky jsou připraveny volněji a namísto „musí“ se uvádí například „doporučuje se“. Nedojde tak k vyloučení návrhu, který problém řeší originálně, pouze kvůli formálním náležitostem. V případě Národní knihovny se jedná o umístění Národního konzervačního fondu do podzemí, které bylo v podmínkách vyloučeno. Správně proto měl být vyloučen, k čemuž došel i soud.¹²⁵ Poučením je, že podmínky měly být formulovány lépe, zárukou čehož má být právě porota.
- 4) Podoba návrhu. Jednalo se o skutečně velmi nezvyklou stavbu. Řada lidí si zřejmě vůbec nedokázala představit, že by taková budova mohla stát v Praze, být hrazena z veřejných zdrojů a nést název Národní knihovna.
- 5) Neexistující písemná záruka pozemků. Ředitel Ježek se sice na prodeji pozemků dohodl s Prahou, závazek si však nenechal písemně potvrdit před vypsáním soutěže. Jak vyplývá z prohlášení Útvaru rozvoje města, zastupitelstvo ani následně neschválilo posun pozemků oproti původnímu plánu.
- 6) Tramvajová smyčka. Zřejmě se stala záminkou, ale Praha se po dohodě o pozemcích ozvala, že přesun tramvajové smyčky má zaplatit Národní knihovna. Každopádně měla být tato otázka vyřešena a písemně stvrzena ještě před vypsáním soutěže.
- 7) Zdroje financování. Ředitel Národní knihovny i ministr kultury počítali pro stavbu s využitím peněz ze zrušeného Fondu národního majetku. Ukázalo se však, že ty nemohou být využity na novostavbu, pouze na rekonstrukci. I když pak Vlastimil Ježek hledal financování z jiných zdrojů, oněch 1,9 miliardy byla citelná ztráta.
- 8) Absence limitu pro náklady na realizaci v podmínkách soutěže. Neznámé náklady vedly k mnoha spekulacím ohledně jejich výše, navíc postavily vypisovatele do nepříjemné role, kdy měl obhajovat investici, jejíž výši nebyl schopen ani odhadnout.
- 9) Vystupování Jana Kaplického. Arogance a přezíravost Jana Kaplického při vyjadřování se do médií, které rozhodně nebylo diplomatické, jsou podrobně popsány v analýze mediálních ohlasů. Každopádně forma ani obsah jeho reakcí nenapomáhaly ke kladnému přijetí jeho osoby, potažmo návrhu ze strany veřejnosti. Na politiky pak musela působit obzvlášť provokativně. V kombinaci se svatbou s ženou o 40 let mladší a cestováním po světě, o kterém s oblibou referovaly magazíny, to mohlo na někoho působit velmi provokativně a negativně.
- 10) Přístup knihovny i města k NPÚ. Jan Kněžínek i Vlastimil Ježek uvedli, že názor Národního památkového ústavu pro ně neznamena vůbec nic. Jednak tím už v rané fázi zbytečně exaltovali veřejnou debatu, jednak jejich výroky mohly zablokovat jednání s památkáři. Nakonec se tak nestalo a památkáři v „týmu Národní knihovna“ realizaci doporučili.
- 11) Politizace kauzy. Skutečným spouštěčem politizace se při analýze ukázal prezident Klaus, do doby, než řekl, že proti stavbě bude protestovat vlastním tělem, se politici ke knihovně prakticky nevyjadřovali. Z ohlasů médií se pochopitelně nedozvíme, co

¹²⁵ JURAČKOVÁ, Simona. Ateliér HŠH vyhrál prvoinstanční soudní spor s Národní knihovnou. *Bulletin ČKA*, 2012, roč. 19, č. 4. s. 48.

bylo v pozadí jeho prohlášení, co mu předcházelo, ani co se probíralo v jiných kruzích české politiky.

- 12) Knihovna VH v Klementinu. Vlastimil Ježek uvedl, že po vystěhování fondů do nové budovy najde v Klementinu místo Knihovna Václava Havla. I kdyby to tak nemyslel, v tehdejší společenské situaci se jednalo prakticky o politické prohlášení.
- 13) Dvojnásobný výklad dopisů UIA. Po celou dobu kauzy Národní knihovna i Česká komora architektů interpretovaly sdělení Mezinárodní unie architektů opačně. Média to ignorovala; buď použila výklad jedné strany (častěji NK), nebo uvedla výklady oba, aniž by se nad tím pozastavovala. Celkově to pouze znejasňovalo situaci.
- 14) Politické rozhodování o pozemku. Vlivem toho, že knihovna neměla smluvně zajištěné pozemky pro stavbu, mohlo dojít k tomu, že zastupitelé hlavního města Prahy měli potřebu a moc se k ní vyjadřovat.
- 15) Možné ekonomické zájmy. Ve dvou textech se objevila spekulace, že o pozemky určené pro knihovnu má zájem investor, který by na nich chtěl postavit hotel.
- 16) V jediném textu se objevilo, že Izrael vyvinul na české politiky velký neoficiální tlak, aby knihovna na dotčených pozemcích, které jsou v blízkosti její ambasády, nestála, neboť by znamenala bezpečnostní riziko.
- 17) Ostatní projekty jako konkurence. Knihovna měla být postavena v době, pro kterou se plánovaly investice do jiných velkých kulturních a jiných veřejných projektů: Národního divadla, Národního muzea, Národního fotbalového stadionu a objektů pro olympiádu. Měla tak při získávání podpory velkou konkurenci.
- 18) Regulace Letné. Po celou dobu kauzy Národní knihovny různí aktéři operovali s regulačním plánem Letné, přičemž informace se značně lišily. Uvádělo se, že právě vzniká, že budou do měsíce jeho výsledky, že v dohledné době na něj bude vypsána soutěž. Nakonec průzkum ukázal, že obyvatelé Prahy 7 na Letné chtějí jen park a starosta městské části se zavázal to do regulace zahrnout.
- 19) Tým NK. Tři komise týmu pracovaly čtyři měsíce, výsledkem bylo, že památkáři doporučili realizaci, o výstupech architektů moc zpráv nebylo, každopádně právníci se neshodli na výkladu a doporučeních. Žádný závěr z jednání nebyl učiněn.
- 20) Selhání veřejnoprávní role České televize. Takzvaný Duel mezi Pavlem Bémem a Janem Kaplickým se odehrál na Nově.
- 21) Role Jiřího Paroubka. Není zcela jasné, kdy se v dění kolem knihovny začal angažovat. Bez většího zájmu médií se na jeden den ocitla petice na podporu knihovny na jeho stránkách, aby hned druhý den byla přesunuta. Následně se stává politickým podporovatelem Kaplického a slibuje mu, že knihovnu postaví za dva roky, pakliže vyhraje volby. Odhaleny byly i vazby člena týmu NK na něj a jeho první ženu.
- 22) Ježkovy angažmá v politice. Možná počítal s posílením podpory ze strany „svého“ ministra, když se rozhodl kandidovat v senátních volbách za KDU-ČSL. Každopádně politické angažmá a práce ředitele veřejné instituce by mělo zůstat odděleno.
- 23) Nedostatek podpory ze strany ministra kultury. Václav Jehlička projekt nepřijal za svůj a ředitele knihovny nijak zvlášť nepodporoval. Ostatně to byl on, kdo prohlásil, že stavba nové budovy není prioritou vlády a že na ni nejsou peníze. Za knihovnu se nepostavil ani při jednání s městem.
- 24) Tunel Blanka. Vyústění tunelu na Letné zkomplikovalo situaci s pozemky a stalo se nehezkým virtuálním sousedem plánovaného kulturního stánku.
- 25) Využití Klementina. Část kulturní veřejnosti, akademiků a následně i ministr kultury nebyli spokojeni s Ježkovými plány na využití Klementina. Část z nich byla navíc přesvědčena, že stěhování fondů není nutné.

V rámci rekapitulací chybí ještě výčet rolí, které hrál Jan Kaplický v průběhu sledovaného období: britský architekt českého původu, emigrant, syn známého výtvarníka, spolupracovník NASA, autor oceňovaných a publikovaných staveb, architekt netradičních domů; autor vítězného návrhu Národní knihovny, bývalý partner Evy Jiřičné, arogantní a sebevědomý muž, přítel Pavla Bobka, manžel mladé filmařky, přítel Jiřího Paroubka, otec.

Analýza mediálních ohlasů prokázala, že reálné dění a jeho obraz se ne vždy překrývají. Média mnohdy sledovala své cíle a vytvářela si vlastní agendu namísto zprostředkování situace nebo událostí.

Neobvyklé procento textů tvořily komentáře a názory. Média (i ostatní účastníci vztahů) však zcela pominula upozornit na neexistující debatu o poslání národní knihovny. V celé debatě o nové budově jako by šlo jen o to, jakou podobu bude mít sklad knih. Namísto toho se v jednu chvíli zcela vážně objevily názory, že by bylo lepší ony dvě miliardy investovat do digitalizace knihovny a od realizace nové stavby zcela ustoupit. Možná tak neselhal vypisovatel, Kaplický, ani média, jako spíš národ. Je to zřejmě tím, že národní téma se stalo neviditelným a vymizení národních témat z českého veřejného prostoru je důkazem jeho rituální tabuizace a kolektivního potlačení.¹²⁶

Kritická je v tomto ohledu rovněž absence tématu vzdělanosti a jejího významu pro budoucnost. Jedná se zde pravděpodobně o hlubší problém v oblasti kulturní, či přímo civilizační identity.

¹²⁶ BARTLOVÁ, Milena. *Naše, národní umění: studie z dějin dějepisu umění*. Vyd. 1. Brno: Společnost pro odbornou literaturu - Barrister & Principal, 2009. s. 5–6.

4. Architektura a veřejnost

Současná architektura má řadu problémů. Některé si s sebou nese už od 19. století (například vynález stylu a klasifikaci předchozích etap, což umožnilo jak vznik historismu, tak o něco později zánik stylu), jiné jsou poměrně nové (třeba udržitelný rozvoj a nové materiály¹²⁷). Například již zmíněný Juhani Pallasmaa pak řada z problémů vychází z nejisté role a podstaty architektury. Poslání architektury spjaté dříve s pojmy jako je pravda a morálka, společenská vize a angažovanost, je dnes znejistěné. Architektura jako by se vzdala ideálů. Zároveň se v architektonické komunitě rozšířil zájem o filosofii, což může naznačovat, že si architektura přestala být jistá sama sebou.¹²⁸

Pallasmaa v již dříve zmíněné stati *Šest témat pro příští milénium* uvádí několik dalších problémů: posedlost originalitou, která vylučuje kumulaci poznání, fabrikaci místní a lokální tradice pod záminkou hledání kořenů, nahrazení pravdy estetickou a rétorickou zkušeností. Architektura má však podle něj stále velkou úlohu „zprostředkovávat mezi světem a námi samými a poskytovat horizont porozumění naší existenciální situaci.“¹²⁹

Jako řešení navrhuje – inspirován šesti přednáškami literárního vědce Itala Calvina – šest témat, kterými by se architektura měla zabývat. Jsou to pomalost, plasticita, smyslovost, autentičnost, idealizace a ticho.¹³⁰

Teoretik architektury Petr Kratochvíl vymezuje čtyři problémy, respektive témata současné (české) architektury: otázku veřejného a soukromého, tedy tvorbu města, udržitelný vývoj, vstupování architektury do oblasti památkové ochrany a nové možnosti v oblasti techniky, konstrukce a materiálů.¹³¹

V rámci České republiky je citelným problémem, který s sebou nese řadu následků, rovněž nízká společenská prestiž profese architekta. Důvody lze hledat v období socialistického plánování a centrální výstavby, přičemž architektům bývá často přisuzována vina za mohutné monumenty doby hyzdící řadu náměstí českých, moravských a slezských měst, za bourání jejich historických jader a samozřejmě za panelová sídliště. K poslednímu bodu se dá dodat, že to, že za kvalitu materiálů ani zhotovení architekti nemohou, stejně jako fakt, že ne všechny typy půdorysného uspořádání bytů a ne všechna sídliště jsou z hlediska urbanismu zavrženíhodná, už bylo mnohokrát vyřčeno, na tomto tradovaném klišé moc nezmění. Na změnu názoru laické veřejnosti zřejmě nebudou mít vliv ani debaty historiků architektury o stavbách 60., 70. a nejnověji i 80. let, které mezi nimi objevují kvality hodné památkové ochrany.

Jádrem zpochybňování potřebnosti architektů-odborníků budeme pak muset nejspíš hledat v kombinaci více faktorů. Velmi se na něm podepsalo zažité režimní ponižování „pracující inteligence“ a nedůvěra ke vzdělancům úmyslně režimem povzbuzovaná, kteří byli latentní i faktickou hrozbou pro formující se dělnický stát. S tím byla spojena i jistá neviditelnost architektů ve veřejném prostoru – na rozdíl od období 1. republiky se nevyjadřovali, nepublikovali, spolková činnost ustala. V takovém prostředí, kde vše řídila strana a vláda nebylo místo pro architektky. Dalším aspektem je i rozvoj kutilství, spojený často s fenoménem chatařství a chalupářství, které kromě seberealizace a způsobu trávení

¹²⁷ Více viz KRATOCHVÍL, Petr. *Současná česká architektura a její témata*. Vyd. 1. V Praze: Paseka, 2011. 205 s.

¹²⁸ PALLASMAA, Juhani. Šest témat pro příští milénium. In: KRATOCHVÍL, Petr, ed. *O smyslu a interpretaci architektury: sborník textů zahraničních autorů*. Vyd. 1. Praha: Vysoká škola umělecko-průmyslová, 2005. s. 17–18.

¹²⁹ Tamtéž, s. 18–21.

¹³⁰ Tamtéž, s. 22.

¹³¹ KRATOCHVÍL, Petr. *Současná česká architektura a její témata*. Vyd. 1. V Praze: Paseka, 2011.

volného času znamenalo také náhražkovou formu získávání některých nedostupných komodit, případně otázka svépomocného stavění reagující na neuspokojivou bytovou politiku státu. S tím je ovšem spojená rezignace na řemeslnou specializaci a nedůvěra v odborníky, která ve společnosti přetrvává dodnes.

V průběhu 20. století také český stát několikrát přišel o elity – v roce 1938, 1948 a 1968 emigrací, za druhé světové války o elitu židovskou a po ní i o německou, a dále o řadu vzdělců, sokolů a skautů, kteří byli ochotni za československý stát bojovat a položit život. K tomu je nutné přičíst diskontinuitu v pohraničních oblastech a prakticky kompletní ztrátu šlechty. Ti, kteří v Československu zůstali, se buď připojili k vládnoucímu režimu, nebo se pro něj stali nedůvěryhodnými. Bylo proto potřeba vychovat novou inteligenci namísto vzdělců, což umožnily *lidové akademie*, *osvětové besedy*, *lidové university* a *lidové akademie vědy, techniky a umění* určené primárně členům KSČ, tzv. perspektivním kádrům. Dvouletou *Právnickou školu pracujících* absolvovala i prokurátorka procesu s Miladou Horákovou Ludmila Brožová-Polednová. Prominentním absolventům se později říkalo „rychlouška“ a jejich tituly získané za pomoci formálních zkoušek a bez ohledu na znalosti se nijak nelišily od těch poctivě získaných. Spolu s kádrováním občanů a omezením přístupu k vysokoškolskému vzdělání pouze pro děti z vhodných kádrových poměrů pochopitelně nedůvěra v absolventy vysokých škol dále narůstala.¹³²

Porevoluční režim pak nepřinesl automatickou nápravu těchto křivd, architekti se nějakou dobu individuálně i skupinově snažili o povznesení oboru i jeho pověsti a podařilo se jim zřídit profesní organizaci ukotvenou v zákoně – Českou komoru architektů. Do jisté míry se snažili obnovit i spolkový život, v činnosti například pokračoval Obecní dům Brno aktivní ještě před Sametovou revolucí, vznikla Obec architektů a Nadace české architektury, když však veřejnost dostatečně rychle nereagovala, řada z nich rezignovala a začala se chovat (podle jejich názoru) adekvátně k prostředí, které je obklopilo – tedy komerčně. Vědomě tedy nebudují „lepší svět“ pro všechny a řada z nich testuje etické i zákonné limity. Architektonická obec jako celek prakticky neexistuje, až na situace, kdy jí to přináší užitek (například při prosazování svých požadavků do textů zákonů).

Omezující je také to, že ne každý architekt dokáže srozumitelně formulovat své myšlenky, ať už ústně nebo písemně. Jen poměrně malé množství jich vysvětluje své vlastní stavby, hovoří o problémech vystavěného prostředí, nebo o širších souvislostech. Až na pár výjimek (zvláště v 90. letech Obecní dům Brno, v současnosti hlavně Osamu Okamura a Adam Gebrian a výjimečně šťastný formát veřejných prezentací Pecha Kucha) tak nezasahují do veřejné sféry.

Propagace architektury a jejího významu pro tvorbu prostředí je tedy velkým tématem i výzvou. Hlavním tématem však nadále zůstává samotné vnímání architektury a její schopnost působit na člověka a srozumitelně k němu promlouvat a oproti tomu schopnost člověka v architektuře číst nebo jejímu vyprávění naslouchat a rozumět.

4.1 Jazyk a architektura

Téma jazyk a architektura se dá pozorovat ve dvou základních rovinách: tedy jako vztah jazyka a architektury, a otázka jazyka samotné architektury, respektive problém převodu

¹³² Vztah české společnosti ke vzdělání je samozřejmě mnohem komplikovanější. Na jednu stranu jeho význam bagatelizujeme, na druhou toužíme po titulu, do kterého vkládáme víru lepší život a zabezpečení. Zajímavou publikací je v tomto ohledu například KELLER, Jan – TVRDÝ, Lubor. *Vzdělanostní společnost?: chrám, výtah a pojišťovna*. Vyd. 1. Praha: Sociologické nakladatelství, 2008. 183 s.

jazyka architektury do jazyka obecného.¹³³ Jazyk přitom architekturu utváří, zprostředkuje i zastupuje. Psát přitom, stejně jako mluvit, znamená napodobovat pomocí znaků skutečnost. Číst pak vždy znamená interpretovat.¹³⁴ Zaměřme se nyní na první slovní spojení.

Ať už mluvený či psaný, jazyk má pro architekturu velký význam. Britský historik architektury Adrian Forty vychází ve své esejí *Říše jazyka*¹³⁵ z premisy, že architektura je činností odehrávající se ve třech médiích: v kresbě, jazyce a stavbě; tato média působí společně, ale panuje mezi nimi rivalita. Vlastností jazyka pak je, že se snaží ostatní média ovládnout, verbalizovat je. Nejraději to pak činí s takovými oblastmi, které ještě popsány nebyly, nebo se tomu vzpírají. Tomuto ohrožení však není vystavena jen architektura, ale i ostatní umění.¹³⁶

Z toho dále dedukuje, že ostatní oblasti se vůči nadvládě jazyka brání tím, že vytvářejí nová díla, která alespoň dočasně odolávají slovnímu popisu. Za nepopsatelnost něčeho tedy může sám jazyk, neboť svým tlakem nutí ostatní média k vytváření děl, která není schopen ovládnout. Architekti poloviny 20. století dokonce vyhlásili jazyku válku. Nicméně jej nezbytně potřebují k vysvětlování svých záměrů.¹³⁷ „Bez verbálního zacházení s architekturou se ani při vší skepsi neobejdeme,“ uvádí Friedrich Achleitner v přednášce *Možnosti posuzování architektury aneb O nemožnosti mluvit o architektuře*.¹³⁸

V oblasti architektury se dají podle Fortyho vyjmenovat tři oblasti „jazykové kolonizace“: stylová klasifikace, popis architektury a částí staveb a popis smyslových vjemů, které architektonické dílo vyvolává. Do tohoto ovládnutí patří i vytváření nových slov (například označení stylů či jednotlivých prvků) nebo používání metafor (jako příklad může být uvedeno označení kůže, lastura, blána, oděv a plášť používané pro zeď).¹³⁹

Zůstaňme chvíli u otázky stylu. Architektonická terminologie hrála v 60. letech 20. století důležitou roli při definování a popisu baroka, neoklasicismu a rokoka a byla neméně podstatná i ve 20. letech, kdy se badatelé zabývali zjemňováním periodizace historických slohů. Slovník dějin umění je pak výrazně tvořen architektonickými termíny.¹⁴⁰ Také je možné se oprávněně ptát, jestli styly nejsou až produktem umění recepce.¹⁴¹ Velmi

¹³³ Stranou přitom ponecháme otázku architektury jazyka, která není předmětem našeho zájmu. Více k otázce jazyka architektury viz HARRIES, Karsten. *Etická funkce architektury*. Vyd. 1. V Řevnicích: Arbor vitae, 2011. s. 91–105. a také ACHLEITNER, Friedrich. Pluralismus moderny: K problematice středoevropského jazyka v architektuře. In: *Zrození metropole: moderní architektura a město ve střední Evropě 1890–1937*. Praha: Obecní dům, 1999. 98 s.

¹³⁴ ECO, Umberto. *O zrcadlech a jiné eseje: znak, reprezentace, iluze, obraz*. 1. vyd. Praha: Mladá fronta, 2002. s. 90–91.

¹³⁵ FORTY, Adrian. Říše jazyka. In: KRATOCHVÍL, Petr, ed. *O smyslu a interpretaci architektury: sborník textů zahraničních autorů*. Vyd. 1. Praha: Vysoká škola umělecko-průmyslová, 2005. s. 145–154.

¹³⁶ Tamtéž, s. 145–146.

¹³⁷ Tamtéž, s. 147–148.

¹³⁸ ACHLEITNER, Friedrich. Možnosti posuzování architektury aneb O nemožnosti mluvit o architektuře. In: KRATOCHVÍL, Petr, ed. *O smyslu a interpretaci architektury: sborník textů zahraničních autorů*. Vyd. 1. Praha: Vysoká škola umělecko-průmyslová, 2005. s. 131.

¹³⁹ FORTY, Adrian. Říše jazyka. In: KRATOCHVÍL, Petr, ed. *O smyslu a interpretaci architektury: sborník textů zahraničních autorů*. Vyd. 1. Praha: Vysoká škola umělecko-průmyslová, 2005. s. 148–149.

¹⁴⁰ PAYNEOVÁ, Alina A. Dějiny architektury a dějiny umění. Odložený dialog. In: KRATOCHVÍL, Petr, ed. *O smyslu a interpretaci architektury: sborník textů zahraničních autorů*. Vyd. 1. Praha: Vysoká škola umělecko-průmyslová, 2005. s. 162–163.

¹⁴¹ ACHLEITNER, Friedrich. Možnosti posuzování architektury aneb O nemožnosti mluvit o architektuře. In: KRATOCHVÍL, Petr, ed. *O smyslu a interpretaci architektury: sborník textů zahraničních autorů*. Vyd. 1. Praha: Vysoká škola umělecko-průmyslová, 2005. s. 132.

pravděpodobně to byla právě klasifikace a „vytvoření“ stylů, které přinesly velkou nejistotu a ruku v ruce s ní i větší testování hraničních možností současné architektury.¹⁴²

O popis moderní architektury pomocí stylů už není zájem, navíc pro něj neexistuje předpoklad dostatečného časového odstupu, který styl a estetické systémy zakládá. Navíc stylová analýza přináší začarovaný kruh: vyvine slovník, který následně produkuje stylové rysy a hlavně odchylky od nich, což pak vede k otupení tohoto nástroje. Myšlení v kategoriích stylu ztroskotalo na koexistenci všech myslitelných projevů.¹⁴³

Statě historiků umění z 30. let, v nichž vášnivě propagují soudobou architekturu, obsahují novinky: používají jazyk architektů, zapojují se do obsahových diskusí a zabývají se aktuálními problémy. Stávají se dobovými svědky a účastníky tvůrčího procesu.¹⁴⁴

Popis architektury 20. století je úzce vázaný na prostor a také na jazyk, jímž o ní lze hovořit a který se rozvinul ještě dříve, než „moderní architektura prostoru“. Prostor se na samém konci 19. století stal tím, co jako jedinečné může pozorovatel zakoušet v architektuře. To on se stal estetickou zkušeností, neboť nebyl zprostředkován ničím jiným, než samotnou stavbou. Rovněž ho není třeba podrobovat racionální analýze, aby mohl být oceněn. Prostor působí na emoce, nikoli na rozum.¹⁴⁵ Steven Holl dokonce tvrdí, že prostor je základním médiem architektury.¹⁴⁶ Nad myšlenkou, že prostor je konstruktem historiků umění, také vedli polemiku dva přední čeští historici umění – Rostislav Švácha a Jindřich Vybíral.¹⁴⁷

K expanzi jazyka v uměleckých oborech přispěl i rozvoj psychoanalýzy. Vedle víry ve schopnost vše jazykem popsat přinesla do estetiky i řadu zcela nových slov. Forty z toho vyvozuje, že reakcí architektury byl únik do sféry, která zatím jazyku odolává a tou je materiálnost, tedy takový důraz na materiály, který uniká před tradičními kategoriemi moderní architektury, jako jsou forma nebo prostor. Materiálnost je také vedle jazyka obtížně reprodukovatelná vizuálními médii. Materiál je tedy (alespoň prozatím) „bezprostřední“.¹⁴⁸

Pokud máme jazykem zprostředkovat architekturu, je podle Achleitnera podmínkou dorozumění se s veřejností stejná úroveň poznání a informací. Kritika architektury je za tohoto předpokladu možná pouze v rámci velmi omezeného prostředí.¹⁴⁹ Pro posuzování architektury, k jehož objektivitě je velmi skeptický, navrhuje Achleitner návrat k vitruviánskému triumvirátu *firmitas*, *utilitas* a *venustas*.¹⁵⁰

Za zmínku stojí i připomenutí obratu humanitních věd k jazyku, který je paradigmatickým pro popis a analýzu jiných oblastí. Jazyk a jeho terminologie často slouží jako model.

¹⁴² Termíny moderní a současný používá autorka v souladu s pravidly dějin výtvarného umění, jejich hranici tvoří 60. léta. Tato hranice byla stanovena Muzeem moderního umění v New Yorku (MoMA).

¹⁴³ ACHLEITNER, Friedrich. Možnosti posuzování architektury aneb O nemožnosti mluvit o architektuře. In: KRATOCHVÍL, Petr, ed. *O smyslu a interpretaci architektury: sborník textů zahraničních autorů*. Vyd. 1. Praha: Vysoká škola umělecko-průmyslová, 2005. s. 132–134.

¹⁴⁴ Tamtéž, s. 133.

¹⁴⁵ FORTY, Adrian. Říše jazyka. In: KRATOCHVÍL, Petr, ed. *O smyslu a interpretaci architektury: sborník textů zahraničních autorů*. Vyd. 1. Praha: Vysoká škola umělecko-průmyslová, 2005. s. 150–151.

¹⁴⁶ HOLL, Steven. *Paralaxa*. 1. vyd. Brno: ERA, 2003. s. 22.

¹⁴⁷ ŠVÁCHA, Rostislav. Architects Have Overslept: Space As a Construct of Art Historians, 1888–1914. *Umění*. 2001, roč. 499, s. 487–500. a také VYBÍRAL, Jindřich. The Architects Have Overslept?: On the Concept of Space in 19th Century Architectural Theory. *Umění*. 2004, roč. 52. s. 110–122.

¹⁴⁸ FORTY, Adrian. Říše jazyka. In: KRATOCHVÍL, Petr, ed. *O smyslu a interpretaci architektury: sborník textů zahraničních autorů*. Vyd. 1. Praha: Vysoká škola umělecko-průmyslová, 2005. s. 152–153.

¹⁴⁹ ACHLEITNER, Friedrich. Možnosti posuzování architektury aneb O nemožnosti mluvit o architektuře. In: KRATOCHVÍL, Petr, ed. *O smyslu a interpretaci architektury: sborník textů zahraničních autorů*. Vyd. 1. Praha: Vysoká škola umělecko-průmyslová, 2005. s. 131–132.

¹⁵⁰ Tamtéž, s. 134–136.

Oblast jazyka architektury je neméně komplikovaná. Například Michel Foucault zkoumá architekturu jako základní dokument ve studiích, v nichž se věnuje nemocnici, sirotčinci nebo vězení.¹⁵¹ Foucault je sice nazývá institucemi, ale právě budovy, v nichž byly umístěny, je představují, materializují. Ony stavby tedy nejen reprezentují, ale i kodifikují a formují chování, jsou tedy aktivními činiteli.¹⁵² Architektura tedy jednoznačně dává najevo, k jakému účelu vznikla, její účel i forma je čitelná. Podle Kevina Lynche je také čitelné takové město, jehož oblasti, významné prvky a cesty jsou snadno rozpoznatelné a snadno zapadnou do schématu srozumitelných symbolů. Jasnost a čitelnost jsou pak podle něj dvě z důležitých vlastností a kvalit krásného města.¹⁵³

Architektura ve 20. století přijala podle Kennetha Framptona jazyk, „v němž výraz spočívá téměř výhradně ve funkčně sekundárních částech, jako jsou rampy, lávky, výtahy, schodiště, eskalátory, komíny, roury a šachty na odpady.“¹⁵⁴ Klasická architektura tyto prvky vždy skrývala za fasádou a stavba mohla vyjádřit sama sebe svým hlavním tělesem. Jazyk klasické architektury byl racionální a umožňoval jí symbolizovat sílu rozumu. Oproti tomu funkcionalismus redukoval veškerý výraz na užitečnost nebo proces výroby.¹⁵⁵

Byl to Miese van den Rohe, který vytvořil ideál popsáný jako „téměř nic“. Redukoval přitom stavební úlohu do polohy průmyslového designu v obřím měřítku. I když je jasné, že nenaplnil očekávání, tento ideál se stále rozvíjí. Zajímá nás optimalizace produkce, méně už okolí těchto maximálně účelných staveb. Forma je přitom redukována na mlčení.¹⁵⁶

Vizuálním protějškem slovního popisu architektury se stala fotografie, která se v architektuře začala používat velmi záhy. U počátků architektonické fotografie stály dějiny umění, pro něž se fotografie stala nástrojem v jejich konstitutivním pozitivistickém období, kdy se jako hlavní úkol nové vědní disciplíny jevila dokumentace a systemizace.

Následně se stala i nástrojem památkové péče. Už od té doby fotografie zaznamenává, estetizuje, izoluje a monumentalizuje vybrané stavby.¹⁵⁷ Také jí vděčíme za přežití zmizelých budov, jako je například německý pavilon Miese van den Rohe v Barceloně.¹⁵⁸ Vztah fotografie a architektury je však složitější.

Problém architektury a obrazu je v podstatě analogický k problému architektura a text: je to entita, která se staví mezi recipienta a stavbu, kterou recipient často vnímá jako způsob zprostředkování, ale mnohem častěji se jedná o interpretaci nebo dokonce o její náhražku. Luis Fernández-Galiano je optimistický, když uvádí, že ani mechanická reprodukce obrazu podobě ilustrace nebo fotografie nemohly nahradit reprezentativní funkci staveb, ty podle něj naopak vstoupily do vztahu s reprodukcí svých obrazů a potenciální konkurent se tak stal jejich společníkem.¹⁵⁹

Záludnost fotografického obrazu tkví v jeho statusu dokonale věrného obrazu, v poslední době ještě umocněného rozvojem digitální technologie a rapidním nárůstem dosažitelného rozlišení. Při jejím vnímání vycházíme vždy ze zásady, že fotografie (podobně

¹⁵¹ Například FOUCAULT, Michel. *Dohlížet a trestat: kniha o zrodu vězení*. Praha: Dauphin, 2000. 427 s.

¹⁵² PAYNEOVÁ, Alina A. Dějiny architektury a dějiny umění. Odložený dialog. In: KRATOCHVÍL, Petr, ed. *O smyslu a interpretaci architektury: sborník textů zahraničních autorů*. Vyd. 1. Praha: Vysoká škola umělecko-průmyslová, 2005. s. 165.

¹⁵³ LYNCH, Kevin. *Obraz města = The image of the city*. 1. do češtiny přeložené vyd. Praha: Polygon, 2004. s. 3.

¹⁵⁴ FRAMPTON, Kenneth. *Moderní architektura: kritické dějiny*. Vyd. 1. Praha: Academia, 2004. s. 10–11.

¹⁵⁵ Tamtéž.

¹⁵⁶ Tamtéž, s. 11.

¹⁵⁷ PAYNEOVÁ, Alina A. Dějiny architektury a dějiny umění. Odložený dialog. In: KRATOCHVÍL, Petr, ed. *O smyslu a interpretaci architektury: sborník textů zahraničních autorů*. Vyd. 1. Praha: Vysoká škola umělecko-průmyslová, 2005. s. 163.

¹⁵⁸ FERNÁNDEZ-GALIANO, Luis. Fotografický aparát je taky tvůrce. In: TICHÁ, Jana, ed. et al. *Architektura: tělo nebo obraz?: texty o moderní a současné architektuře III*. Vyd. 1. Praha: Zlatý řez, 2009. s. 108.

¹⁵⁹ TAMTÉŽ, s. 107.

jako zrcadlo) říká vždy pravdu a nabízí iluzi skutečnosti.¹⁶⁰ Vidíme-li fotografii domu a někdo se nás zeptá, co to je, řekneme obvykle, že dům, nikoli že je to jeho obraz.¹⁶¹ Přitom se jedná o interpretaci, náhražku, která je falešná: fotografický obraz stavbu vždy velmi deformuje, prostor je fotografií nezachytitelný a konvence fotografování architektury je v přímém rozporu s možností zobrazit stavbu pravdivě. Už jen srovnání svislic při fotografování znamená spolehlivý posun v proporcích stavby. Stranou přitom ponechme úmyslné manipulace, falzifikace a nepřesnosti, které využívala jak avantgarda, tak propaganda.¹⁶²

Digitální revoluce pak dále zjednodušila manipulaci s obrazy, přičemž množství vyobrazení pochopitelně snižuje jejich symbolickou cenu. Fotografové se stávají spoluautory architektury.¹⁶³

Veřejnost si tedy zvykla prohlížet si architekturu v časopise a vznikla tak iluze, že fotografie je schopná architekturu nahradit. Jedná se však o náhražku fyzického poznání a záměnu třírozměrného objektu za jeho dvojrozměrný, tedy nutně redukovaný obraz. Podle Stevena Holla ale bez zkušenosti procházení prostorem zůstává vlastní uvažování o prostoru neúplné.¹⁶⁴ Možná by bylo možné zde použít analogii s muzeem, ve kterém jsou ústřední hodnotou sbírkové předměty s vlastnostmi, jako jsou autenticita a originalita. V návaznosti na digitalizaci sbírek a víru v internet jako všespásné médium se v určité době věřilo v prezentaci sbírek jeho prostřednictvím. A je to právě nepopsatelně velké množství digitálního obsahu, který je volně k dispozici a jehož tříděním uživatel stráví více času, než užitím výsledků hledání, které obrací pozornost zpět k fyzickým předmětům a nachází právě v bezprostředním setkání s nimi (nikoli s jejich reprodukcemi ani texty o nich) skutečnou hodnotu.

Dalšími tématy ve vztahu architektury a fotografie jsou typické způsoby stylizace zachycování realizovaných staveb určených právě pro publikování v časopisech: jen velmi málo zařízené, většinou bez lidí, před zahájením užívání domu, v efektním počasí. Výzvou by bylo navštívit je po deseti letech užívání a oba obrazy porovnat.

Fotografie nám také přesně určuje pohled, který je daný jejím záramováním a je neměnný.¹⁶⁵ Zbavuje tak mimo jiné stavbu kontextu, který se jí nehodí. Příkladem může být například Guggenheimovo muzeum v Bilbau, které je jen na velmi málo záběrech vidět v kontextu města, nebo vila v Berouně od *HŠH architekti* obklopená zástavbou typových domků.

4.2 Architektura a reprezentace

Podle Kennetha Framptona je architektonické dílo vedle ontologické přítomnosti (*prezence*) rovněž „ztělesněním společenských hodnot v prostoru jako abstraktní a symbolickou reprezentací“.¹⁶⁶ Prezence, přítomnost stavby, je tedy fyzickou reprezentací, zpřítomněním

¹⁶⁰ ECO, Umberto. *O zrcadlech a jiné eseje: znak, reprezentace, iluze, obraz*. 1. vyd. Praha: Mladá fronta, 2002. s. 21.

¹⁶¹ HONZÍK, Karel. *Tvorba životního slohu: stati o architektuře a užitkové tvorbě vůbec*. 1. vyd. V Praze: Václav Petr, 1946. s. 371.

¹⁶² FERNÁNDEZ-GALIANO, Luis. Fotografický aparát je taky tvůrce. In: TICHÁ, Jana, ed. et al. *Architektura: tělo nebo obraz?: texty o moderní a současné architektuře III*. Vyd. 1. Praha: Zlatý řez, 2009. s. 108.

¹⁶³ Tamtéž, s. 108–109.

¹⁶⁴ HOLL, Steven. *Paralaxa*. 1. vyd. Brno: ERA, 2003. s. 26.

¹⁶⁵ ECO, Umberto. *O zrcadlech a jiné eseje: znak, reprezentace, iluze, obraz*. 1. vyd. Praha: Mladá fronta, 2002. s. 46.

¹⁶⁶ FRAMPTON, Kenneth. O kritické situaci architektura na přelomu století. In: KRATOCHVÍL, Petr, ed. *O smyslu a interpretaci architektury: sborník textů zahraničních autorů*. Vyd. 1. Praha: Vysoká škola umělecko-průmyslová, 2005. s. 34. K otázce reprezentace viz také VESELÝ, Dalibor. *Architektura ve věku rozdělené reprezentace: problém tvořivosti ve stínu produkce*. Vyd. 1. Praha: Academia, 2008. 348 s.

nepřítomného, opakovaným poukázání na něco, co zde bylo, nebo co je naopak daleko a nedosažitelné. Stavba se tak stává znakem.

Pro pochopení současných problémů spojených s reprezentací se musíme vrátit do minulosti. Otázka reprezentace je nerozlučně spjata se vznikem Instituce. Ve chvíli, kdy vzniklo Oficiální, vymínilo si Reprezentaci. Starověký Řím dal vzniknout instituci veřejných vystoupení, která byla součástí státní reprezentační kultury.¹⁶⁷ Nedílnou součástí reprezentace pak bylo Místo, dějiště aktu, což implikuje architekturu nebo (obvykle uměle) vytvořený veřejný prostor jako nutný doprovod, nástroj a často i podmínku této reprezentace. Místo fyzické i symbolické, které interpretuje, ukotvuje a zprostředkuje naši existenci v rámci světa.¹⁶⁸

Reprezentace znamená přítomnost. Reprezentuje se obvykle Moc, kterou je potřeba veřejnosti opakovaně ukazovat, připomínat. Moc se reprezentuje se pomocí obrazů, soch, mincí, rodových znaků, zbraní, vlajek, šperků nebo uniforem. Struktury slavnostní reprezentace (ceremoniály) jsou pak podobné kultu.¹⁶⁹ Reprezentace také znamená dát se zastupovat věcmi, které vlastním.¹⁷⁰

4.2.1 Dramatická proměna společnosti a její význam pro architekturu

Hlavními a nejviditelnějšími zadavateli jednotlivých staveb nebo celých komplexů a územních celků byli od svého vzniku nobilita a církev, tedy sakrální a profánní verze moci. Jednalo se o spojité nádoby: moc přinášela majetek a na druhé straně prezentovaný majetek (stavby, poklady apod.) upevňoval moc. Tak tomu bylo prakticky až do poloviny 18. století, kdy dochází k dramatické proměně společnosti i jejích priorit, preferencí a hodnot. Ke slovu se dostává nově vznikající skupina podnikatelů – měšťanů a s ní i průmyslová výroba.

Poslední monumentální stavby a celky v Čechách jsou barokní. Je to způsobeno zejména tím, že tento sloh má dlouhou tradici a déle u nás doznívá (prakticky až do přelomu 18. a 19. století), jednak šlechta i církev, tedy hlavní zadavatelé, chudnou, a tudíž nestaví. V té době dochází k přeložení významných komunikací a tím k zakonzervování měst jako je Český Krumlov, Telč nebo Slavonice. Praha už také není hlavním městem monarchie a ve srovnání s Vídní zaostává. Na konci 18. století se stává především pokladnicí starého umění. Nedostatek volných prostředků tak znamená, že staré nemusí uvolňovat místo novému. Staré hodnoty se neodstraňují. To je možná jeden z principů, který máme hluboce zažitý a který silně určuje podobu dnešních měst a nakládání s jednotlivými jejich historickými vrstvami, zvláště ze strany památkové péče.

19. století je pro podobu dnešní společnosti důležitější, než by se mohlo na první pohled zdát. Na jeho počátku stál poddaný, na jeho konci více či méně sebevědomý občan užívající technické výtvarky a politická práva. Vše směřuje k vytvoření občanské společnosti. Změny se týkaly prakticky všech představitelných oblastí. V průběhu *dlouhého* 19. století se habsburská říše proměnila z osvícenského absolutismu přes klasickou absolutistickou monarchii až k monarchii konstituční a společnost z feudální v kapitalistickou. Industrializace a urbanizace změnila podobu měst i venkova a to v návaznosti na využití nových objevů

¹⁶⁷ PROKOP, Dieter. *Boj o média: dějiny nového kritického myšlení o médiích*. 1. české vyd. Praha: Karolinum, 2005. s. 7.

¹⁶⁸ BARRIE, Thomas. *The Sacred In-Between: The Mediating Roles of Architecture*. 1st edition. Abingdon: Routledge, 2010. s. 4.

¹⁶⁹ PROKOP, Dieter. *Boj o média: dějiny nového kritického myšlení o médiích*. 1. české vyd. Praha: Karolinum, 2005. s. 49–50.

¹⁷⁰ HONZÍK, Karel. *Tvorba životního slohu: stati o architektuře a užitkové tvorbě vůbec*. 1. vyd. V Praze: Václav Petr, 1946. s. 355 a dále.

a vynálezů. Parní stroj a stále hustější železniční síť umožňují cestování za prací, vzděláním a dokonce i zábavou. Objevuje se fenomén volného času a čas se stává zbožím. Banky a pojišťovny nabízejí své služby. Elektřina nebyvalým způsobem usnadňuje život, roste průměrná délka života a klesá kojenecká a dětská úmrtnost. Řada změn se děje ve jménu Pokroku a tomu jsou přičítány změny zkvalitňující lidský život.¹⁷¹

Tempo industrializace a urbanizace českých zemí však bylo zpomalené sociálněpolitickými činiteli. Složitý byl například rozpor mezi růstem ekonomického potenciálu a významu českých zemí a jejich sporným politickým postavením. Urbanizaci také brzdila nadprůměrně vysoká hustota historicky vzniklé struktury osídlení, která byla v polovině 19. století 3,2x vyšší, než byl evropský průměr a 1,3x vyšší než ve Francii a většině německých zemí. Aglomerace přitom zůstávaly nevelké.¹⁷²

Výrazně se mění vztah k podnikání, které postupně přestává být deklasující. Po skončení napoleonských válek bylo nobilitováno několik nejzdatnějších obchodníků, běžné bylo povyšování vysokých státních úředníků do šlechtického stavu, ale nově získávali šlechtické tituly i někteří průmyslníci a lékaři. Model statečného, čestného muže ustupuje modelu muže schopného, opírajícího se o materiální a morální moc a starající se o ekonomii a politiku.¹⁷³

Změnilo se také fungování státu: stavovské zemské sněmy byly nahrazeny volenými parlamenty, každá ze zemí přitom získala státní úřady, dále vnikly úřady na úrovni soudních a politických okresů. Řízení se ustálilo na úrovni obec – země – stát. Obec se zároveň stala samosprávným subjektem. Napoleonské války daly vzniknout nacionalismu a ten stál u zrodu nových států, respektive novodobých národů.¹⁷⁴ Láska k národu a zemi však osvícencům dala také novou víru v obecné hodnoty, v jejichž rámci byly cíle společenství nadřazeny soukromým či stavovským zájmům. Nová občanská společenství se utvářela jako státní národy, případně – jako tomu bylo u Čechů – jako nevládnoucí etnické skupiny, které musely rysy plnoprávného národa teprve získat.¹⁷⁵

Vlivem mobility už také lidé pozvolna přestávají být „odněkud“. I vlivem změn ve společnosti jim domovem už není jen obec, ale stává se jím i vlast a stát. Novou podobu dostává i sociální citění: stát se začíná hlásit k zodpovědnosti za další život osob, které v jeho službách působily po léta, společnost začíná – zatím svépomocí – zabezpečovat lidi bezmocné a zranitelné. *Dlouhé* 19. století završil objev psychoanalýzy, teorie relativity, rozhlasu a filmu a také vznik odborů a družstev.¹⁷⁶

Přes všechny radikální změny se 2. polovina 19. století nesla v habsburské monarchii ve znamení tradice.

S rozvojem průmyslu a obchodu se pozornost na konci 18. století obrací k městům a vznikají skutečná velkoměsta. Velkou moc v rukou v té době koncentruje buržoazie – podnikatelé. V průběhu 19. století se střediska řemeslné výroby mění v moderní metropole,

¹⁷¹ LENDEROVÁ, Milena – JIRÁNEK, Tomáš – MACKOVÁ, Marie. *Z dějin české každodennosti: život v 19. století*. Vyd. 1. Praha: Karolinum, 2009. s. 10–13.

¹⁷² V roce 1930 měla Praha 102 tisíce a Brno 36 tisíc obyvatel, dalších šest měst mělo 10 až 20 tisíc obyvatel. Během 80 let vzrostla Praha na 668, Brno na 217 a Ostrava na 187 tisíc obyvatel. Srovnatelně s evropským průměrem rostla jen Praha a Plzeň. Kvůli pomalému růstu si většina českých měst v průběhu industrializace zachovala maloměstský ráz. Tamtéž, s. 11–12.

¹⁷³ Tamtéž, s. 13.

¹⁷⁴ Tamtéž, s. 13–14.

¹⁷⁵ VYBÍRAL, Jindřich. *Česká architektura na prahu moderní doby: devatenáct esejů o devatenáctém století*. Vyd. 1. Praha: Argo, 2002. s. 141.

¹⁷⁶ LENDEROVÁ, Milena – JIRÁNEK, Tomáš – MACKOVÁ, Marie. *Z dějin české každodennosti: život v 19. století*. Vyd. 1. Praha: Karolinum, 2009. s. 14–15.

které se staly symbolem materiálních i duchovních změn.¹⁷⁷ Město se také stává protiváhou aristokratického dvora. Je vytvářeno v kontextu určitých hodnot a určováno společností, a naopak i město a konkrétní architektonická díla spoluvytvářejí společenské dění. Moderně koncipované město může fungovat jako nástroj pro korigování společenského dění – široké nově proražené pařížské bulváry jsou vedle nové vizuální kvality rovněž rychlou spojnici mezi kasárnami a dělnickými čtvrtěmi. Monumentální architektura má dav civilizovat a poskytovat mu vědomí kulturnosti. V plánování města je obsažen moment dohledu. Podobně jsou v městském prostoru objektivizovány i sociální jevy. Město je dějištěm moci, kontroly a hranic.¹⁷⁸

Architektura 19. století představuje z podstatné části přehlídku buržoazních stylů,¹⁷⁹ jedná se prakticky o století historismu, v němž se architektura zabývá primárně tématem kontinuity. Doba sice přináší nový obsah, ten je ale třeba balit do formy mnohonásobně spjaté s historií. Jen odvoláním se na historii lze legitimizovat své aktuální společenské postavení a hlavně zabránit chaosu jako protikladu civilizace.¹⁸⁰ Na tento stav lze také nahlížet jako na období formální anarchie. Charakter je osvobozen od času a architekt se stává dědicem všech věků. Celé dějiny se tak staly současnými a dostupnými.¹⁸¹

Po skončení napoleonských válek hledala společnost nový způsob vyjádření, ponapoleonská ekonomická a stavební stagnace se ale začala uvolňovat až ve 30. letech 19. století. Velikosti se snažili tvůrci dosáhnout „napodobováním antiky“. Vedle historického zadostiučinění spojeného s pocitem hrdosti na to, že i oni jsou dědici antických říší, se tématem stalo ztělesnění říšského, ale i všeneckého triumfu. Podstatou však byl opak toho, čím se umění a architektura začaly zabývat v následujícím století – kontinuita. Stavby ztělesňují ideál vznešené prostoty, klidné velikosti a střídme vznešenosti. Dobové estetické zásady jsou charakterizovány přiměřeností, slušností a hospodárností.¹⁸²

S rozmachem industrializace se na předměstích i ve volné krajině objevují technické stavby – továrny. Zevnějšek těch starších připomíná zámecká či palácová průčelí. Souběžně s nimi jsou budována obydlí podnikatelů, která rovněž vycházejí z aristokratického palácového schématu; jejich důležitou součástí je sloupový průjezd a schodišťová hala.¹⁸³

4.2.2 Historismy jako dočasné východisko

Hledání správného stylu před polovinou 19. století pokračuje a postupně se objevují reminiscence jednotlivých historických epoch. Architektura se přitom stává silným nástrojem nacionálního boje, v podmínkách českých zemí se pochopitelně primárně jedná o mocenské zápolení mezi Němci a Čechy.¹⁸⁴ Kulturní aktivity směřující k podpoře jazyka – nositele

¹⁷⁷ VYBÍRAL, Jindřich. *Zrození velkoměsta: architektura v obraze Moravské Ostravy 1890–1938*. Vyd. 3., upr. Šlapanice: ERA, 2003. s. 11.

¹⁷⁸ KORYČÁNEK, Rostislav. *Česká architektura v německém Brně: město jako ideální krajina nacionalismu*. 1. vyd. Brno: ERA, 2003. s. 16 a 21.

¹⁷⁹ ZATLOUKAL, Pavel. *Brněnská architektura 1815–1915: průvodce*. Brno: Obecní dům, 2006. s. 10.

¹⁸⁰ Tamtéž, s. 12.

¹⁸¹ ROWE, Colin. *Matematika ideální vily a jiné eseje*. 1. vyd. Brno: ERA, 2007. s. 77.

¹⁸² ZATLOUKAL, Pavel. *Brněnská architektura 1815–1915: průvodce*. Brno: Obecní dům, 2006. s. 12–13.

¹⁸³ Tamtéž, s. 13.

¹⁸⁴ V Ostravě se ještě přidávají Poláci a v Brně o něco později Židé. Viz VYBÍRAL, Jindřich. *Zrození velkoměsta: architektura v obraze Moravské Ostravy 1890–1938*. Vyd. 3., upr. Šlapanice: ERA, 2003. 219 s. a WAHLA, Ivan, ed. – PELČÁK, Petr, ed. – SAPÁK, Jan, ed. *Brněnští židovští architekti 1919–1939*. Brno: Spolek Obecní dům, 2000. 95 s.

kultury – se stávají politickými akty.¹⁸⁵ Jak dokládá Jindřich Vybíral, z nacionálního soupeření ostravských Čechů a Němců v 90. letech 19. století vznikly tamní nejdůležitější světské realizace: český Národní dům a Německý dům.¹⁸⁶ Zatímco v Brně však měli až do roku 1919 Němci jednoznačnou početní převahu a změnilo to až připojení dvou sousedních měst a 21 dalších českých předměstských obcí, v Ostravě byla situace zcela opačná. České obyvatelstvo tu po roce 1900 ztratilo dřívější početní převahu.¹⁸⁷

Při citaci historických slohů dochází k porušování jejich chronologie. Styl i jeho prvky jsou přitom užívány vysoce symbolicky, interpretace jejich užití je přitom často nesnadná, respektive není univerzální a proměňuje se i s časem. Velmi zjednodušeně se dá říct, že gotika (neogotika) bývá užívána jednou jako německý sloh, jindy se jí potvrzuje kontinuita se středověkým patriciátem, souběžně ale funguje jako sloh po staletí vhodný pro církevní stavby.¹⁸⁸ Varianta novorenesance (s plochými průčelími, vysokými stupňovitými štíty a sgrafity) se stává prostředkem reprezentace českého měšťanstva, ale „helénská“ neorenesance se zase stala stylem ústředních institucí jako výraz liberální, národnostně nestranné vlády, ale vedle ní existuje i renesance německá.¹⁸⁹ Neobaroko se o něco později objevuje jako požadovaný styl při asanaci Starého Města pražského a stává se tak i pro svůj domácí ráz jistým pokračováním české neorenesance.¹⁹⁰ Revival pozdního tereziánského baroka se na konci století objevuje jako identifikační znak rakouských státních architektonických zakázek. Neobaroko se také do značné míry stalo stylem katolické církve, která tak navazovala na protireformační éru. Z církevních zakázek rovněž začalo vytlačovat dosud vševládoucí neogotiku.¹⁹¹ Univerzalistická neorenesance bývá zase označována za společný jazyk architektury mnohonárodnostní monarchie.¹⁹² Pravdou je, že s ohledem na schvalování návrhů řady staveb vídeňskými ministerstvy se postupem času vyvinula unifikovaná podoba s nebarokní nebo neorenesanční fasádou. Platí to například pro budovy škol.¹⁹³ U řady veřejných budov také k tzv. úřednímu projektování – jejich plány vznikaly na zemských výborech nebo v projekčních kancelářích ministerstev.¹⁹⁴

Neorenesanci, tedy přesněji české neorenesanci, se otevřela cesta ovládnutím pražské samosprávy Čechy v roce 1861. Byl to sloh přitažlivý, neboť sliboval nalézt rovnováhu mezi účelností a estetickým působením stavby. Hospodářská situace tehdy umožnila (společně s rušením pevnostních prvků měst) stavět nádraží, banky, spořitelny, sokolovny a národní domy. V této době vznikly stavby, jako je kostel sv. Václava na Smíchově, Národní divadlo, Národní muzeum, Rudolfinum nebo kolonáda v Karlových Varech, ale také brněnská verze

¹⁸⁵ KORYČÁNEK, Rostislav. *Česká architektura v německém Brně: město jako ideální krajina nacionalismu*. 1. vyd. Brno: ERA, 2003. s. 17.

¹⁸⁶ VYBÍRAL, Jindřich. *Zrození velkoměsta: architektura v obraze Moravské Ostravy 1890–1938*. Vyd. 3., upr. Šlapanice: ERA, 2003. s. 15.

¹⁸⁷ Tamtéž, s. 54.

¹⁸⁸ ZATLOUKAL, Pavel. *Brněnská architektura 1815-1915: průvodce*. Brno: Obecní dům, 2006. s. 17.

¹⁸⁹ VYBÍRAL, Jindřich. *Česká architektura na prahu moderní doby: devatenáct esejí o devatenáctém století*. Vyd. 1. Praha: Argo, 2002. s. 142–143.

¹⁹⁰ Tamtéž, s. 152–153.

¹⁹¹ ZATLOUKAL, Pavel. *Brněnská architektura 1815-1915: průvodce*. Brno: Obecní dům, 2006. s. 143.

¹⁹² VYBÍRAL, Jindřich. *Zrození velkoměsta: architektura v obraze Moravské Ostravy 1890–1938*. Vyd. 3., upr. Šlapanice: ERA, 2003. s. 44.

¹⁹³ KORYČÁNEK, Rostislav. *Česká architektura v německém Brně: město jako ideální krajina nacionalismu*. 1. vyd. Brno: ERA, 2003. s. 76–79.

¹⁹⁴ ZATLOUKAL, Pavel. *Brněnská architektura 1815-1915: průvodce*. Brno: Obecní dům, 2006. s. 140, 143 a 150.

okružní třídy se Zemským domem, Besedním domem a Pražákovým palácem a Uměleckoprůmyslovým muzeem.¹⁹⁵

Z nebarokních reprezentativních staveb stojí v Praze za zmínku Strakova akademie, v Plzni pak divadlo. Následoval rozpad stylové jednoty a inspirační čerpání z různých historických slohů v rámci jedné stavby a rovněž záliba v pozdních slohových fázích.¹⁹⁶

Pokud byly do konce 18. století nejreprezentativnějšími stavbami v zemi sídla šlechty a církevní svatostánky, od 19. století se k nim přidávají, respektive nově vznikají stavby pro veřejné instituce související proměnou společnosti a vznikem volného času: školy, zdravotnické a sociální zařízení, banky, politické a správní úřady, hotely, lázně, divadla a muzea. Stavěla je města, c. k. erár nebo spolky. Vznikaly také nádražní haly, které Vybíral označuje dokonce za jedny ze svatyní nové doby.¹⁹⁷ Do podoby historických měst zasáhla v druhé polovině 19. století vedle zboření hradeb také asanace, ale i nové technické stavby jako například vodárny, které zvýšením tlaku v potrubí umožnily vznik vyšších staveb. Tak tomu bylo například v pražské Pařížské ulici.¹⁹⁸ V 19. století také vzniká památková péče, respektive počátky památkové ochrany. Vybrané památky určené k zachování pak byly chápány jako izolované objekty a existovaly pokusy o jejich zapojení do nových souvislostí.¹⁹⁹

Ještě v 19. století architektura běžně fungovala coby nástroj komunikace. Obyvatelé měst dokázali přechyst, co jim říká: co se v budově ukrývá i který z národů ji dal postavit, zda Češi či Němci. I počátek 20. století byl v tomto ohledu čitelný, proti sobě stál německý (či přesněji říšský) historismus a český modernismus.²⁰⁰

4.2.3 Střet moderny a neoklasicismu

Požadavek na secesi na přelomu 19. a 20. století byl rozšířen vedle uměleckosti i na malebnost. Měla se stát ochránkyní domoviny či přímo posvátnosti domova.²⁰¹ Vítána a oceňována byla „harmonie bez přehánění“.²⁰² Takto definovaný sloh není úplně kompatibilní s potřebami státní reprezentace, ba je s nimi v přímém rozporu a je spíše civilní, určený pro bydlení. I v jejím rámci vznikají triumfální stavby, jejich účinek je však odkázán na dekoraci fasády.²⁰³ Stavba tak může být vznešená, ovšem nedokáže být reprezentativní, natož monumentální.

Proti reprodukci historických stylů brojil na svých přednáškách architekt Adolf Loos, který v secesi viděl další omyl při hledání stylu tehdejší doby. Heslo „umění domova“ je podle něj pro její tvůrce poslední záchrannou kotvou. Navzdory tomu se historismy dále

¹⁹⁵ Starší část brněnské okružní třídy s dnešní Husovou ulicí (*via triumphalis*) označuje Pavel Zatloukal jako pozdně klasicistní, obě Hansenovy stavby pak popisuje jako recepci pozdní římské renesance, většina nájemních domů je však postavena ve stylu italizující, případně francouzsky orientované neorenesance. Viz ZATLOUKAL, Pavel. *Brněnská architektura 1815-1915: průvodce*. Brno: Obecní dům, 2006. s. 16–18.

¹⁹⁶ Tamtéž, s. 19.

¹⁹⁷ VYBÍRAL, Jindřich. *Česká architektura na prahu moderní doby: devatenáct esejů o devatenáctém století*. Vyd. 1. Praha: Argo, 2002. s. 187–195.

¹⁹⁸ ŠVÁCHA, Rostislav. *Od moderny k funkcionalismu: proměny pražské architektury první poloviny dvacátého století*. Praha: Victoria Publishing, 1995. s. 29.

¹⁹⁹ ZATLOUKAL, Pavel. *Brněnská architektura 1815-1915: průvodce*. Brno: Obecní dům, 2006. s. 21.

²⁰⁰ KORYČÁNEK, Rostislav. *Česká architektura v německém Brně: město jako ideální krajina nacionalismu*. 1. vyd. Brno: ERA, 2003.

²⁰¹ ZATLOUKAL, Pavel. *Brněnská architektura 1815-1915: průvodce*. Brno: Obecní dům, 2006. s. 22.

²⁰² VYBÍRAL, Jindřich. *Zrození velkoměsta. Architektura v obraze Moravské Ostravy 1890–1938*. Šlapanice 2003. s. 41.

²⁰³ ZATLOUKAL, Pavel. *Brněnská architektura 1815-1915: průvodce*. Brno: Obecní dům, 2006. s. 157.

rozvíjely a řešily svá témata, jako například jak odekorovat palácové průčelí, za nímž se skrývá moderní nájemní dům.²⁰⁴

Na počátku 20. století dochází k velkým změnám v myšlení o architektuře. Například Leopold Bauer svými tezemi o účelnosti odmítá jak historizující, tak secesní ornament. Pro výklad estetických zákonitostí přitom používá Darwinovu teorii vývoje přírodních forem, podle jejíž interpretace přetrvávají v architektuře ty formy, které jsou nejlépe konstruované a nejúčelnější.²⁰⁵ Ke slovu přichází aristokratická věčnost.²⁰⁶ Nemůžeme však předpokládat, že se jedná o změnu okamžitou a pro všechny. Požadavek pochopitelně zní stavět moderně. Definice moderního však zněla: současnost = komfort, luxus spojený s hygienou a účelností. Představy o střídme architektuře však byly velmi rozdílné od těch současných.²⁰⁷ Objevuje se však i moderní monumentalita vzešlá z abstrakce klasických motivů (Gočárův brněnský nájemní dům Karla a Marie Jarůškových /1909–1910/).²⁰⁸

Podle Friedricha Achleitnera byla účelnost zneužita jako estetická doktrína. Podle ní představuje účel hodnotový systém. Účel ale může být definován pouze v rámci nějakého hodnotového systému a neúčelnost je pak pouze výsledkem posouzení z hlediska jiného hodnotového systému. Samotná neúčelnost tedy neexistuje, neboť neexistuje žádný předmět, který by nevznikl v rámci nějakého hodnotového systému; proto nelze na tomto poli ani hledat krásu.²⁰⁹

Konec 1. světové války přinesl zásadní změnu: vznikl Československý stát²¹⁰ založený na demokratických ideálech a představě jednotného národního státu československého. Změny byly podstatné i pro oblast architektury. Například v meziválečném Brně se monumentální architektura podílí na dvou koncepcích: definici českého prostoru města a reprezentaci idey demokratického státu.²¹¹

Namísto orientace na Vídeň (a Budapešť) se nyní celá země obracela k Praze. Cíle samospráv velkých měst se přitom lišily: zatímco Praha měla za úkol se stát moderním hlavním městem emancipovaného státu, v Brně vládla snaha vytvořit z německého české město a Ostravu ovládala touha po velkoměstě. Jako symbol české kultury například vzniká v Ostravě Dům umění Kotěrových žáků Františka Fialy a Wladimíra Wallenfelse (dokončen 1926).²¹² Levicoví architekti však snili o nové proletářské architektuře.²¹³

Co se týče stavebních úloh v oblasti veřejných institucí, převládají vedle vládních a úředních budov a sídel nových politických a kulturních institucí banky, nemocnice, koupaliště, nemocenské pojišťovny nebo obchodní domy. Vznikají také budovy pro nový,

²⁰⁴ ZATLOUKAL, Pavel. *Brněnská architektura 1815-1915: průvodce*. Brno: Obecní dům, 2006. s. 23.

²⁰⁵ VYBÍRAL, Jindřich. *Mladí mistři: architekti ze školy Otto Wagnera na Moravě a ve Slezsku*. Vyd. 1. Praha: Argo, 2002. s. 57.

²⁰⁶ ZATLOUKAL, Pavel. *Brněnská architektura 1815-1915: průvodce*. Brno: Obecní dům, 2006. s. 155.

²⁰⁷ VYBÍRAL, Jindřich. *Zrození velkoměsta: architektura v obraze Moravské Ostravy 1890–1938*. Vyd. 3., upr. Šlapanice: ERA, 2003. s. 58.

²⁰⁸ ZATLOUKAL, Pavel. *Brněnská architektura 1815-1915: průvodce*. Brno: Obecní dům, 2006. s. 194.

²⁰⁹ ACHLEITNER, Friedrich. Možnosti posuzování architektury aneb O nemožnosti mluvit o architektuře. In: KRATOCHVÍL, Petr, ed. *O smyslu a interpretaci architektury: sborník textů zahraničních autorů*. Vyd. 1. Praha: Vysoká škola umělecko-průmyslová, 2005. s. 135.

²¹⁰ Ačkoli následuje více než 70 let společné historie Čechů a Slováků, budeme v textu referovat pouze o území dnešní České republiky.

²¹¹ KORYČÁNEK, Rostislav. *Česká architektura v německém Brně. Město jako ideální krajina nacionalismu*. Šlapanice 2003. s. 164.

²¹² VYBÍRAL, Jindřich. *Zrození velkoměsta: architektura v obraze Moravské Ostravy 1890–1938*. Vyd. 3., upr. Šlapanice: ERA, 2003. s. 101–102.

²¹³ Tamtéž, s. 110.

Československý rozhlas. Co se týče sakrálních staveb, ty vedle gigantických chrámů obchodu přišly o kus své dřívější velikosti, ale městského panoramatu se zcela nevytratily.²¹⁴

Nastává také přímo stavitelská exploze sokoloven. Ta se stává velmi výrazným, snadno identifikovatelným stavebním typem. V malých městech se jedná často o jedinou monumentální stavbu.²¹⁵ Důležitou úlohou pak byla škola. Národ vytváří historii, posláním škol je pak předurčovat předávané hodnoty, což vysvětluje sílu boje mezi Čechy a Němci. Stavby škol se tak mnohdy stávají „památeční architekturou“, jak na třech brněnských příkladech dokládá Koryčánek.²¹⁶

4.2.4 Národní styl a artikulace problémů moderní architektury v oblasti reprezentace

Po vzniku samostatného Československa bylo jedním z úkolů najít československý národní sloh. V té době se stýká předválečný český kubismus s neoklasicismem a vzniká rondokubismus zvaný také obloučkový kubismus. Historismus už je prakticky zavržený.²¹⁷ Český dekorativismus chtěl reprezentovat potřeby nového státu. Volně navazoval na florální prvky lidového ornamentu a odmítal zbytky historického a secesního ornamentu. V Brně se objevuje „bauerovský“ orientovaný monumentalismus jako následek vlivu moderního tradicionalismu Vídně.²¹⁸ Konzervativním řešením otázky reprezentace je však často monumentální klasicismus,²¹⁹ případně inovovaná klasicistní tradice s bezozdobnými průčelími, více či méně akademická. V oblasti oficiální architektury také vznikají masivní, často výrazně plasticky traktované, modernistickou geometrií vyznávající architektonické formy.²²⁰ Do podoby oficiálního slohu nové republiky propracovávají v Praze klasicismus někteří žáci Otto Wagnera a prosazují se s tímto konceptem „metafory monumentality“ po odeznění národního stylu po roce 1923.²²¹ Ten zase jiní architekti považují za aristokratický a tudíž v nesouladu s moderním a demokratickým pojetím architektury. Podle architekta Josefa Chochola žádala doba podstatnou změnu ve znacích monumentality.²²² Měřítkem architektury je namísto výjimečnosti její společenská dosažitelnost, tedy demokratičnost.²²³

Paralelně s tím je česká architektura inspirována německou *Novou věcností*, stavební těleso se zbavuje tíže, podlaží se otevírá vysokými pásovými okny a objevuje se „výtvarný

²¹⁴ VYBÍRAL, Jindřich. *Zrození velkoměsta: architektura v obraze Moravské Ostravy 1890–1938*. Vyd. 3., upr. Šlapanice: ERA, 2003. s. 164.

²¹⁵ KORYČÁNEK, Rostislav. *Česká architektura v německém Brně: město jako ideální krajina nacionalismu*. 1. vyd. Brno: ERA, 2003. s. 56–57.

²¹⁶ Tamtéž, s. 80–93.

²¹⁷ VYBÍRAL, Jindřich. *Zrození velkoměsta: architektura v obraze Moravské Ostravy 1890–1938*. Vyd. 3., upr. Šlapanice: ERA, 2003. s. 93.

²¹⁸ ŠLAPETA, Vladimír. První absolventi české školy architektury v Brně. In PELČÁK, Petr, ed. – WAHLA, Ivan, ed. *Generace 1901–1910: první absolventi české školy architektury v Brně 1925–1940*. Brno: Spolek Obecní dům Brno, 2001. s. 9.

²¹⁹ Například ostravská radnice. VYBÍRAL, Jindřich. *Zrození velkoměsta: architektura v obraze Moravské Ostravy 1890–1938*. Vyd. 3., upr. Šlapanice: ERA, 2003. 104–109.

²²⁰ VYBÍRAL, Jindřich. *Zrození velkoměsta: architektura v obraze Moravské Ostravy 1890–1938*. Vyd. 3., upr. Šlapanice: ERA, 2003. s. 117.

²²¹ KORYČÁNEK, Rostislav. *Česká architektura v německém Brně: město jako ideální krajina nacionalismu*. 1. vyd. Brno: ERA, 2003. s. 151 a 163.

²²² CHOCHOL, Josef. K demokratizaci architektury. *Časopis československých architektů*, 1923. s. 1–5.

²²³ KORYČÁNEK, Rostislav. *Česká architektura v německém Brně: město jako ideální krajina nacionalismu*. 1. vyd. Brno: ERA, 2003. s. 164.

elementarismus internacionálního stylu“.²²⁴ Pro první polovinu 20. let je rovněž typická rychlá proměna architektonických názorů od rondokubismu přes holandskou cihelnou architekturu až po Novou věcnost a Le Corbusierův purismus.²²⁵ Funkcionalismus se na konci 20. let začal uplatňovat jako „obligátní atribut katedrál obchodu“.²²⁶

Neoklasicismus však i na samém prahu 30. let představuje nejvhodnější nástroj k vyjádření důstojnosti veřejných institucí. Na státních úřadech a bankovních domech se už nevyskytovaly prvky antických řádů, podstatnou byla „vznešená rovnováha členění, nadsazené měřítko, důraz kladený na krásné proporce a solidní materiál“.²²⁷ Významná úloha připadala i sochařské výzdobě, která měla jasnou souvislost s nadčasovými principy klasického umění. Klasické stavební principy a architektonické články využívali někteří architekti u staveb, kde se očekávala vážnost a solidnost.²²⁸

Běžné bylo také prolínání klasicistních a modernistických postupů. Není neobvyklé, že slavnostní rytmus stavbě udávají těžké pilíře a reliéfní vlys. Podle Vybírala byla klasicistní estetika „účinnou prevencí jednostrannosti internacionálního stylu“.²²⁹

V průběhu 20. let také vykrytalizoval „administrativní styl“, který měl spojoval modernost institucí a jejich vážnost a důstojnost.²³⁰ Postupně se ustálily prvky vycházející z popřevratového neoklasicismu, které dávaly najevo, že v budově se nachází český podnik: horizontální akcent stavby, jednoduše profilované římsy, motivy sloupů a polosloupů, pravoúhlá okna.²³¹

Za problém české popřevratové architektury pokládali někteří historici architektury snahu o monumentální a reprezentativní účinek. Za adekvátní považovali až avantgardní architekturu a kubismus či národní styl (obloučkový kubismus) se jim nejevil jako dost kvalitní. Toto hodnocení, stejně jako předpoklad stylově jednotného vývoje avantgardní architektury, přesvědčivě vyvrátil svou studií Rostislav Koryčánek.²³² Skutečný problém byl ještě trochu jinde. Státní aparát, částečně zděděný z dob monarchie, byl zvyklý řadu veřejných budov projektovat sám. V nové republice byl tento způsob považován za nedostatečně demokratický a neodpovídající společenskému étosu, protože se vymykal kontrole veřejnosti.²³³ Samostatný stát se nicméně záhy zcela identifikoval s funkcionalismem mladších tvůrců.²³⁴ Faktickou známkou toho byla i podoba oslavy desetiletého výročí jeho vzniku na Výstavě soudobé kultury v Brně (a s ní spojený projekt kolonie Nový dům), které za řadu svých pavilonů vděčí brněnské výstaviště.

²²⁴ VYBÍRAL, Jindřich. *Zrození velkoměsta: architektura v obraze Moravské Ostravy 1890–1938*. Vyd. 3., upr. Šlapanice: ERA, 2003. s. 118.

²²⁵ ŠLAPETA, Vladimír. První absolventi české školy architektury v Brně. In PELČÁK, Petr, ed. – WAHLA, Ivan, ed. *Generace 1901–1910: první absolventi české školy architektury v Brně 1925–1940*. Brno: Spolek Obecní dům Brno, 2001. s. 10.

²²⁶ VYBÍRAL, Jindřich. *Zrození velkoměsta: architektura v obraze Moravské Ostravy 1890–1938*. Vyd. 3., upr. Šlapanice: ERA, 2003. s. 136.

²²⁷ Tamtéž, s. 118.

²²⁸ KORYČÁNEK, Rostislav. *Česká architektura v německém Brně: město jako ideální krajina nacionalismu*. 1. vyd. Brno: ERA, 2003. s. 151.

²²⁹ VYBÍRAL, Jindřich. *Zrození velkoměsta: architektura v obraze Moravské Ostravy 1890–1938*. Vyd. 3., upr. Šlapanice: ERA, 2003. s. 142.

²³⁰ KORYČÁNEK, Rostislav. *Česká architektura v německém Brně: město jako ideální krajina nacionalismu*. 1. vyd. Brno: ERA, 2003. s. 196.

²³¹ Tamtéž, s. 204.

²³² KORYČÁNEK, Rostislav. *Česká architektura v německém Brně: město jako ideální krajina nacionalismu*. 1. vyd. Brno: ERA, 2003. 248 s.

²³³ Tamtéž, s. 104.

²³⁴ Tamtéž, s. 204.

Pro Karla Teigeho byla monumentální architektura (nazývaná také pseudomonumentální styl) výrazem povýšenosti, která nemá nic společného s reprezentací demokracie. Zaměření se na estetickou stránku stavby s sebou podle něj nese nepřiměřené finanční náklady, monumentální znamená nákladné elitářství a to stojí proti zájmům společnosti.²³⁵ V tomto duchu se nesla i jeho kritika Le Corbusierova návrhu sídla Společnosti národů.²³⁶

Problémem bylo, že moderna měla tendenci redukovat všechny formy k abstrakci, což jí znemožňovalo reprezentovat moc a ideologii státu. To bylo do jisté míry příčinou, proč ještě ve 2. polovině 20. století přežívají historizující přístupy.²³⁷ Navzdory bohaté mediální prezentaci nových směrů moderní architektury a silnému teoretickému a kritickému zázemí přetrvávaly v architektuře zbytky tradic; stojí vedle sebe pionýři a konzervativní proud.

Novou stavební úlohou se v novém státě stalo i krematorium. Rozvoj tohoto stavebního typu souvisel s nárůstem obliby pohřbu žehem, stavba pak měla mít důstojnou architektonickou formu laického chrámu.²³⁸ Prastarý zvyk spalování mrtvých, který byl v Evropě několik staletí zapomenut, obnovilo osvícenství a byl interpretován jako pokrok. Byl výrazem zesvětštění společnosti, případně známkou pohrdání církevními obřady, a odpovídal i požadavkům komunální hygieny. Po katolickou církev je pochopitelně pohřeb žehem nepřipustný. Ritus s sebou rovněž nese napojení na německé protestantské země, které jej přijaly jako první.²³⁹

V období 2. světové války se rozvíjela architektonická teorie a probíhala sebereflexe autorů ve vztahu k historickému kontextu staveb a památkové péči, vznikaly teze týkající se problematiky psychologie architektury a monumentality v architektuře. Právě poslední zmíněné téma bylo prakticky nejzazším bodem vnitřní revize funkcionalismu.²⁴⁰

První tři poválečné roky se nesly v duchu obnovy a zajištění základních potřeb obyvatel. Po převratu v roce 1948 však byla zlikvidována soukromá architektonická klientela, zanikl také soukromý sektor ve stavebnictví a projektování. Architekti museli ze svých ateliérů odejít do státních projektových ústavů – Stavoprojektů. Ty byly zřízeny v každém tehdejší krajském městě. Práce v těchto ústavech pochopitelně podléhala ideologické cenzuře: do roku 1956 byli zaměstnanci nuceni projektovat ve stylu socialistického realismu a ještě v raných 60. letech si museli dávat pozor, aby nebyli nařčeni z „dekadence a západnické úchylky“.²⁴¹

V 60. a 70. letech se nejmohutněji projektovalo v oblasti bytové výstavby, tlak na množství potřebných bytů však vedl k prefabrikaci a vzniku sídlišť, později panelových. Vedle toho bylo nutné řešit občanskou vybavenost, proto jak na sídlištích, tak na náměstích historických měst vznikaly samoobsluhy s napojenými domy služeb. Do rostlých náměstí se přitom obchodní domy, socialistické verze chrámů konzumu, vlamovaly s úkolem zmenšit do té doby jednoznačnou dominanci kostela.

²³⁵ KORYČÁNEK, Rostislav. *Česká architektura v německém Brně: město jako ideální krajina nacionalismu*. 1. vyd. Brno: ERA, 2003. 248 s. s. 164. Dalšími propagátory „antimonumentální“ architektury byli radikální funkcionalisté Jaromír Krejcar, Jaroslav Fragner, Oldřich Tyl nebo Oldřich Starý.

²³⁶ TEIGE, Karel. *Mundaneum. Stavba VII*, 1928–1929, s. 145–155.

²³⁷ FRAMPTON, Kenneth. *Moderní architektura: kritické dějiny*. Vyd. 1. Praha: Academia, 2004. s. 246.

²³⁸ VYBÍRAL, Jindřich. *Zrození velkoměsta: architektura v obraze Moravské Ostravy 1890–1938*. Vyd. 3., upr. Šlapanice: ERA, 2003. s. 89–90.

²³⁹ LENDEROVÁ, Milena – JIRÁNEK, Tomáš – MACKOVÁ, Marie. *Z dějin české každodennosti: život v 19. století*. Vyd. 1. Praha: Karolinum, 2009. s. 260.

²⁴⁰ CZUMALO, Vladimír. *Česká teorie architektury v letech okupace*. 1. vyd. Praha: Karolinum, 1991. 126 s. Acta Universitatis Carolinae. Philosophica et historica. Monographia, 133/1990.

²⁴¹ ŠVÁCHA, Rostislav. Místo SIALu v dějinách architektury. In: MASÁK, Miroslav, ed. *Architekti SIAL*. Praha: KANT, 2008. s. 220–221.

Pro reflexi následujícího období by bylo zapotřebí zvolit jiné metody, neboť je to období mnohem bližší současnosti, jehož průzkum historiky architektury teprve začíná. Předchozí historický přehled měl za úkol vytipovat a popsat kořeny problémů, s nimiž se potýká současná architektura (i společnost) a které ji do jisté míry utvářejí.

4.3 Režimy a reprezentace

Již dříve jsme se přesvědčili, že stavba může být znakem. Architektura také může nabývat různých symbolických významů, které mají velký potenciál komunikovat v městském prostoru. Architektura je strukturuje do různých významových rovin. Sémantické sedimenty uchovávané v architektuře pak mají dlouhodobý účinek.²⁴²

Stát nebo režim, který se reprezentuje, k tomu využívá veřejných budov a rituálů. Veřejná architektura je přímo místem pro rituál; během něj se jeho účastník stane jinou osobou, než jakou je v běžném životě, naplní se hrdotí a patřičností. Architektura je proto i médiem transformace.²⁴³

Pokusy najít národní styl v 2. polovině 19. století v českých zemích byly i politickou manifestací, v první řadě se však jednalo o řešení estetických otázek stavění.²⁴⁴ Po roce 1917 však měla být architektura jednoznačně využita pro věc státu: měla reprezentovat nové režimy a legitimizovat je. Nejprve se tak stalo v Sovětském svazu, pak ve fašistické Itálii a následně v Třetí říši, ale srovnatelnou úlohu a podobu měla i část oficiální architektury Spojených států amerických²⁴⁵ nebo Francie. Oficiální architektura dostala ideologické poslání. Znamenalo to také často záměrné odstřížení se od avantgardních a pokrokových směrů architektury. Často býval ožívován neoklasicismus, který dokázal plnit požadavky zadavatele.²⁴⁶ Socialistický realismus je podle Framptona „důkaz neschopnosti abstraktní formy komunikovat“.²⁴⁷ Eklektismus konce 19. století ani Art Nouveau nemohly být využity k reprezentaci parlamentní demokracie, nebo „ideologické aspirace liberální pokrokové společnosti“.²⁴⁸

Je proto zákonité, že státní reprezentace sáhla po osvědčeném tvarosloví klasicismu. Tak se stalo, že sovětský a německý pavilon, umístěné na pařížské světové výstavě v roce 1937 naproti sobě, vykazovaly velmi podobné znaky. Používání monumentálního neoklasicismu ale nebylo omezeno pouze na totalitní státy, podobné stavby vznikaly i v Paříži nebo USA.²⁴⁹

Všechny tři uvedené totalitní režimy (a nejen ony) tedy s architekturou pracovaly podobným způsobem. Může to znamenat, že měly podobné úmysly i metody jejich prosazování: posilovat moc vládnoucích elit, ovládat masy a hlásat svou ideologii. Umožňovala jim to kumulace moci a s ní spojené ovládání kapitálu a dalších potřebných prostředků. Architektura hrála významnou funkci v oslavách režimu, stávala se připomínkou, monumentem moci, i kulisou k oslavným slavnostním akcím. Společně s jazykem zjednodušeným na prakticky vyprázdněná hesla pomáhala režim „vysvětlovat“.

²⁴² KORYČÁNEK, Rostislav. *Česká architektura v německém Brně: město jako ideální krajina nacionalismu*. 1. vyd. Brno: ERA, 2003. s. 20.

²⁴³ BARRIE, Thomas. *The Sacred In-Between: The Mediating Roles of Architecture*. 1st edition. Abingdon: Routledge, 2010. s. 61.

²⁴⁴ VYBÍRAL, Jindřich. *Česká architektura na prahu moderní doby: devatenáct esejů o devatenáctém století*. Vyd. 1. Praha: Argo, 2002. s. 155.

²⁴⁵ POPPELIERS, John C. – CHAMBERS Jr., S. Allen. *What style is it?: A guide to American architecture*. Rev. ed. Wiley: Hoboken, 2003. s. 98–99.

²⁴⁶ FRAMPTON, Kenneth. *Moderní architektura: kritické dějiny*. Vyd. 1. Praha: Academia, 2004. s. 248.

²⁴⁷ Tamtéž, s. 246.

²⁴⁸ Tamtéž, s. 247.

²⁴⁹ Tamtéž, s. 256.

Reprezentace státu v USA se projevila především v hlavním městě, přičemž neoklasicismus se stal jedním z jejích nástrojů, v tomto stylu byl postaven Lincolnův památník. Univerzitní stavby z přelomu století zase používáním gotického tvarosloví vědomě navazovaly na univerzitní tradici evropských, převážně britských škol.

4.3.1 Sovětský svaz

Reprezentace státu je také do jisté míry spojena s realismem, respektive jeho návraty. Jako předzvěst socialistického realizmu mohou sloužit závěry Všesovětského sjezdu komunistické strany v roce 1928 týkajícího se filmové politiky. Požadavkem bylo, aby filmy nevykazovaly příliš mnoho experimentálních přístupů, neboť by je nemusely chápat miliony lidí.²⁵⁰

Monumentální socialisticko-realistickou linii architektury vyhlásil v Sovětském svazu Ústřední výbor komunistické strany v březnu 1932. Sovětští akademici následně začali stavět „jeden pseudoklasicistní monument za druhým“.²⁵¹ V nemilost upadli konstruktivisté, předváleční akademici byli rehabilitováni. Pozornost se obrací k helénské kultuře, kolébce civilizace a umění, která má být vzorem nové sovětské architektury. Tato státní kultura byla programem čtyřicet let konzistentně udržovaným.²⁵²

4.3.2 Fašistická Itálie

I v Itálii existoval konflikt mezi moderností a tradicí, nicméně jeho podoba byla odlišná. Každá ze stran interpretovala tradici jinak: jedna racionalisticky, druhá historizujícím způsobem. Fašistická moc si zvolila „zjednodušený a snadno reprodukovatelný klasický styl“. Výsledkem byla monumentalita odloučená od sociální zkušenosti.²⁵³

Neoklasicismus s přímými odkazy na antiku v podobě kolonád a formálního dělení stavebních celků měl – zvláště v projektu čtvrti E42 – podobu stavební přísnosti. Architekti zde často používali mramor, chápáný jako národní kámen. Do staveb se po letech navrací dekorace a akademické umění.

4.3.3 Třetí říše

Německá moderní architektura byla hned po nástupu nacistů k moci v roce 1933 prohlášena za kosmopolitní a degenerovanou, a jako taková vyloučena ze společnosti. Na rozdíl od Ruska a Itálie tedy v Německu nedošlo ke konfliktu dvou stylů. Architektura národně socialistického Německa měla poskytnout lidem psychické bezpečí v době rozrušení tradiční společnosti inflací, zbrojním průmyslem a politickými převraty. Souběžně se režim prezentoval jako heroické naplnění osudu Německa. Už v zadání se zde tedy objevoval zásadní rozpor.²⁵⁴

Architektonická strategie Třetí říše přiřazovala jednotlivé styly určitým ideologickým cílům.²⁵⁵ V roce 1929 byla definována idea „krve a půdy“, která našla svůj výraz i

²⁵⁰ PROKOP, Dieter. *Boj o média: dějiny nového kritického myšlení o médiích*. 1. české vyd. Praha: Karolinum, 2005. s. 239.

²⁵¹ FRAMPTON, Kenneth. *Moderní architektura: kritické dějiny*. Vyd. 1. Praha: Academia, 2004. s. 250.

²⁵² Tamtéž, s. 250–251.

²⁵³ Tamtéž, s. 252.

²⁵⁴ Tamtéž, s. 252–253.

²⁵⁵ Tamtéž, s. 247.

v architektuře *Heimatstillu*. Namísto dřívějších plochých střech se na rodinných domech objevují ostře lomené štíty, zemědělská usedlost znamená pevnost vlastenectví, ale i ideální obydlí pro nordickou rasu.²⁵⁶

Politické stranické školy budované na odlehlých místech měly podobu středověkých hradů, interiéry staveb určených k zábavě měly bez rozdílu určení pseudorokokové dekorace. Často byl jeden komplex ztvárněn za pomoci několika architektonicky zcela odlišných stylů.²⁵⁷

Heimatstill byl sice vhodný pro masovou výstavbu, ale nemohl ilustrovat příběh tisícileté Říše. Od roku 1933 měl Adolf Hitler osobní architekty – Paulu Ludwiga Troosta a Alberta Speera. Ti vytvořili reprezentační státní styl redukcí odkazu Karla Friedricha Schinkela. U staveb převládá spartánský klasicismus. Souběžně Speer odmítá použití kovové armatury a staví z masivního nosného zdiva, neboť pro budoucnost počítá s malebnými ruinami.²⁵⁸ Kenneth Frampton označuje říšskou architekturu pojmem „sterilizace romantického klasicismu“.²⁵⁹ Jazyk tohoto stylu byl redukován na scénografii. Nová tradice zde degenerovala do megalomanie bez významu.²⁶⁰

4.3.4 Socialistické Československo

Nástup historismu v poválečném Československu byl diktován z Moskvy, jeho specifická podoba však vzniká součtem nařízeného slohu a reakce architektů na sociální a politickou proměnu společnosti. Proto se v některých ohledech architektura sovětského realismu) v Československu liší od sovětského vzoru. Jak podotýká historička umění Alexandra Kusá, rozdíly se mnohdy týkají i české a slovenské architektury, z nichž slovenská podoba je purističtější. „*Socialistický realismus přinesl do teorie architektury nový požadavek, vedle funkce a účelnosti si nárokoval i obsah a uměleckou formu. Od formy se vyžadovalo, aby nesla význam – aby vyjadřovala vyšší obsahy.*“²⁶¹

Vedle ideových požadavků ale zůstávaly na stavby kladeny nároky ekonomické, což přinášelo napětí mezi racionalitou a úsilím o monumentalitu a plastickou bohatost, které byly v přímém rozporu a vedly k dezorientaci výkonných architektů.²⁶²

I v Československu byly tedy zvoleny k naplnění záměru klasické formy, které byly již předtím opakovaně využívány jako nástroj k potvrzení legitimacy nového zřízení. Stavební počátek sovětského realismu lze datovat IX. sjezdem KSČ (Komunistické strany Československa) v polovině roku 1951. Tehdy ministr Václav Kopecký přikázal architektům nápravu stávající situace. Hlavním teoretikem slohu přikázaného z Moskvy se stal architekt Jiří Kroha.²⁶³

Období sovětského realismu v Československu nebylo dlouhé, ale zůstala po něm dodnes viditelná stopa. Nejvíce stavebních realizací se uskutečnilo v oblasti občanské a bytové výstavby, oblíbené bylo projektování městských čtvrtí nebo celých nových městeček.²⁶⁴ Bylo také pořádáno množství soutěží, jejichž výsledky nebyly primárně určeny k realizaci, ale

²⁵⁶ FRAMPTON, Kenneth. *Moderní architektura: kritické dějiny*. Vyd. 1. Praha: Academia, 2004. s. 252–254.

²⁵⁷ Tamtéž, s. 252–253.

²⁵⁸ Tamtéž, s. 255–256.

²⁵⁹ Tamtéž, s. 255.

²⁶⁰ Tamtéž, s. 256.

²⁶¹ KUSÁ, Alexandra. *Prerušená pieseň: umenie socialistického realizmu 1948 – 1956: sprievodca výstavou*. Bratislava: Slovenská národná galéria, 2012. s. 95–96.

²⁶² Tamtéž, s. 97.

²⁶³ Tamtéž, s. 95–96.

²⁶⁴ Tamtéž, s. 96.

k propagandě. Dochované plány ukazují, co všechno mohlo být sorelou. Inspirace sahaly od klasického Řecka k národním tradicím.²⁶⁵

4.5 Rezignace státu na stavební reprezentaci

Česká republika²⁶⁶ a její politická ani kulturní reprezentace se s médiem architektury nijak zvlášť neztotožnila. Stát se v oblasti stavební činnosti zaměřuje převážně na dopravní stavby, výjimečně na stavby industriální (to v případě dostavby jaderných elektráren). Od vzniku samostatné České republiky nevznikla žádná nová stavba pro účely státní reprezentace: žádné nové ministerstvo, soud, nebo centrální úřad.²⁶⁷ Jedinou příležitostí k reprezentaci architekturou dochází při výstavbě velvyslanectví a ambasad²⁶⁸ České republiky v zahraničí a u příležitostí účasti českého státu na světových výstavách EXPO.

Abychom však byli spravedliví, je nutno uvést, že rezignace na stavební reprezentaci je dědictvím Husákových časů. O co méně se architekturou reprezentovalo, o to více se přenášela stavební terminologie do popisu činnosti státu: výstavba, budování socialismu, ostatně i přestavba (perestrojka). V případě stavění se pak hovořilo o činnosti, nikoli jejím výsledku.²⁶⁹ Poslední veřejné a zároveň reprezentativní stavby jsou (alespoň v Praze) realizace Karla Pragera – budova Federálního shromáždění umístěná nad Plodinovou burzou nad Václavským náměstím a Nová scéna Národního divadla.

Téma reprezentace, tedy základní problém významu v architektuře, se opakovaně vracelo po 2. světové válce, a to v celém euroamerickém prostoru. Jednou se setkala s represí a popíráním, jindy s únikem k reklamě a konzumní ekonomii.²⁷⁰

V současné době ministerstva a centrální úřady sídlí buď v prvorepublikových stavbách, nebo v bývalých šlechtických palácích na Malé Straně, kde jich je neobvykle vysoká koncentrace. Úřad vlády má pak zázemí v bývalé chlapecké internátní škole. Toto usídlení v historických palácích může být čteno jako důsledek diskontinuity, snaha o hledání a potvrzování vlastní legitimacy vyvěrající z nejistoty a tedy účelové zmocňování se minulosti. Jedná se o symbolické přenesení moci zastoupené právě šlechtickým sídlem.²⁷¹ Zároveň se až ostentativně pečuje o vybrané památky, které se rekonstruují. I zde je možné hledat analogii s husákovským obdobím vlády, i když ta je programově upozaďována a překrývána vyčíslováním tzv. vnitřního dluhu na všech památkách.

Nestaví se však ani v kulturní oblasti: Národní galerie pouze přemísťuje své sbírky po Praze, Národní muzeum zabralo Pragerovo Federální shromáždění, potřeba koncertních sálů patří minimálně v Praze a v Brně k tématům pravidelně oprašovaným před volbami. Tři

²⁶⁵ KUSÁ, Alexandra. Prerušená pieseň: umenie socialistického realizmu 1948–1956: sprievodca výstavou. Bratislava: Slovenská národná galéria, 2012. s. 97. Více k tématu viz také STRAKOŠ, Martin. *Nová Ostrava a její satelity: kapitoly z dějin architektury 30.–50. let 20. století*. Vyd. 1. Ostrava: Národní památkový ústav, územní odborné pracoviště v Ostravě, 2010. 199 s.

²⁶⁶ Myšlena je Česká republika po roce 1993, tedy po rozpadu Československa.

²⁶⁷ Jedinou veřejnou investicí, která si mohla dělat ambice na to být reprezentantem státu, byl brněnský Justiční palác. Ten však podle výše popsaných měřítek nelze řadit mezi architekturu, tudíž nemůže být uváděn jako architektonický reprezentant státu.

²⁶⁸ Výjimečně jsou stavby od Hynka Bočana ze 70. let a bohužel nerealizované návrh Ivana Kroupy a Marka Chalupy.

²⁶⁹ CZUMALO, Vladimír. Architektura veřejného investora: pár křivých čar do půdorysu problému. *Fórum architektury a stavitelství* XI, 2003, č. 4, s. 4–7.

²⁷⁰ FRAMPTON, Kenneth. *Moderní architektura: kritické dějiny*. Vyd. 1. Praha: Academia, 2004. s. 261.

²⁷¹ HONZÍK, Karel. *Tvorba životního slohu: stati o architektuře a užité tvorbě vůbec*. 1. vyd. V Praze: Václav Petr, 1946. s. 361.

jediné realizace v oblasti muzeí umění jsou rekonstrukcemi, respektive konverzemi.²⁷² Jednou z mála novodobých novostaveb je přístavba Českého rozhlasu, která je však spíše administrativní budovou než reprezentativní stavbou pro kulturní účely, několik málo přístaveb vzniklo i pro potřeby regionálních divadel; jediné investiční akce jsou prakticky rekonstrukce a konverze. Jediná oblast, která staví, jsou knihovny, kterým se podařilo zkombinovat technické (ochrana fondů) a návštěvnické (lepší servis čtenářům) důvody změn a přesvědčit jimi vládoucí činitele o potřebě nových prostor.

Národní knihovna měla být tedy první výraznou státní stavbou, tou se namísto ní stala Národní technická (bývalá Státní technická) knihovna. Ta však navzdory svým nesporným kvalitám spíš funguje v kontextu vysokých škol v Praze-Dejvicích, než aby reprezentovala republiku.

Žijeme tedy v demokratickém zřízení, ale jedná se o demokracii, která nestaví, což je jeden z kanálů určených k definici, prezentaci a distribuci ideálů a myšlenek. Naše demokracie se ale s architekturou rozešla, protože si není jista sama sebou, ale rovněž proto, že vlastně neví, k čemu by architekturu mohla využít. Ze společnosti se vytratilo vědomí schopnosti architektury reprezentovat stát, protože už ta už to dlouho nedělá. Nevíme tedy, co od architektury chtít a očekávat a k cizímu jsme pochopitelně nedůvěřiví a podezřívaví. Důsledkem této absence státu ve veřejném prostoru (i když nejenom tím) je pak stav, kdy nejsme se svým státem identifikováni.

Otázkou je, co nás může z této situace vyvést. Mohou tomu napomoci média? Nebo architekti, třeba právě skrze média?

Důležitým problémem je podle všeho absence zadání a možná i rezignace na ně: nejen, že nevíme, k čemu by šla využít architektura, ale politická reprezentace možná ani neví, že by bylo třeba ideu státu zviditelňovat. A stejně tak jako se debata o Národní knihovně stočila k povrchu jejího návrhu a potřeba se zploštila na účel „uskladnit knihy“ namísto skutečných diskusí o účelu, smyslu a potřebě Národní knihovny, chybí veřejná podpora dalších podstatných témat. Staré bylo zbořeno, ale nové nevzniklo.

4.5.1 Národní povaha a její důsledky pro reprezentaci státu

Pro pochopení či popsání stavební reprezentace novodobého českého státu je podnětné objasnit vztah českého národa k autoritám a rituálům. Nyní se úmyslně dopustíme jistého zjednodušení, které je ovšem při pokusech definovat tzv. národní povahu nutné. Pro účely této práce je podstatné odhalení, že nemáme rádi autority ani rituály.²⁷³ Naše „neláska“ k rituálům totiž vede k úhybným manévřům i v oblasti reprezentace, která je vlastně ritualizovanou podobou přítomnosti. Podvědomě tušíme, že reprezentace je nezbytná, ale protože jsme ji odvrhli už dávno, nevíme, jak se s její podobou a přítomností vypořádat. Proto provádíme jen polovičaté rituály, jsme rozpačití, když máme zpívat hymnu, rozvíjet červené koberce a vyvěšovat vlajky. Proto se také řadu událostí snažíme pojímat „neoficiálně“. Oficialitu totiž spojujeme s řády a pravidly a ty nemáme rádi už z principu. Neznáme pocit národní hrdosti, a když někdo vyvěsí na svém domě vlajku, označujeme ho na nacionalistu. Jediný moment, kdy

²⁷² Jedná se o Galerii Benedikta Rejta v Lounech, Arcidiecézní muzeum v Olomouci a holešovický DOX, i když poslední jmenovaná instituce pochopitelně není muzeum umění, ale kunsthale.

²⁷³ PATOČKA, Jan – KOUBA, Pavel, ed. – CHVATÍK, Ivan, ed. *Co jsou Češi?: malý přehled fakt a pokus o vysvětlení*. 1. vyd. Praha: Panorama, 1992. 237 s. CHALUPNÝ, Emanuel. *Národní povaha česká*. Praha: nákl. vl., 1907. [I], 45 s.

nám nic z toho nevádí a kdy cítíme hrdost k zemi a svému národu, jsou okamžiky vítězství ve sportovních disciplínách.²⁷⁴

Rituály i autorit jsme se začali zbavovat v polovině 19. století v rámci emancipace na říšském trůnu.²⁷⁵ Část věřících odvrhla ritus katolické církve spojované s habsburským panovníckým dvorem a přijala „husitskou“ ideologii, ovšem spíše jen jako nacionalistický bojový prapor, bez jejího náboženského jádra. Husitství využili jako velké „české“ téma. Žižkovi byl však namísto náboženských válek přisouzen boj národní. Žižka, uplynulých dvě stě let líčený jako lupič a ničema, se tak během několika desítek let mění v hrdinu a jeho zápas se nově vykládá jako boj demokratů s feudály. Hlavní zásluhu na rozšíření takového obrazu husitství, jehož obrysy zvýraznil ve svých Dějinách národa českého v Čechách a na Moravě František Palacký, měl v lidových vrstvách spisovatel Alois Jirásek. Tento výklad husitství jako předobraz obrodného procesu se stal součástí českého národního obrození a legionáři i partyzáni obou světových válek pojmenovávali své jednotky po husitských vůdcích.²⁷⁶ V podobném, ještě vystupňovaném duchu jej interpretovala i komunistická historiografie a ideologie, když zařadila husitství do síně svých revolučních tradic.²⁷⁷

Radikálové pak snili o obnovení církve českých bratří a o vystoupení českého národa z katolické církve.²⁷⁸ Cílem po první světové válce mělo být „odrakouštit se“. Náboženství mělo napříště vypadat úplně jinak. Lidé káceli kříže, bořili sochy a ostatní katolické symboly. Proticírkevní orientace přitom zapadala dobře do dobových anarchistických nálad, umocněných světovou válkou. V návaznosti na vznik Československé republiky pak došlo k odchodu asi milionu věřících z katolické církve, asi polovina z tohoto množství přešla k nově založené Československé církvi husitské s jejím purismem proklamovaným i faktickým.²⁷⁹

Nová církev vzešla z pragmatických, nikoli duchovních důvodů. Jedním z jejích cílů bylo, aby historie církevní i národní měly stejné hodnoty a vzory. Jednalo se o sjednocení interpretace historických postav a událostí jako byl právě Žižka, Komenský nebo Bílá Hora.²⁸⁰ Navzdory tomu se tato církev nestala státní. Rovněž navzdory názvu se na Slovensku nikdy zvlášť nerozšířila.

Antiklerikalismus, jehož výrazným představitelem byl i první prezident samostatného Československa T. G. Masaryk, vzniká a jako ideologie posiluje právě v procesu konstrukce novodobého českého národa, a je tedy důležitou součástí naší národní identity.²⁸¹ Důsledkem mimo jiné je, že jsme národem antiklerikálů, tedy nikoli bezvěrců, jak jsou často závěry sociologických průzkumů interpretovány. Odmítnutím římskokatolických rituálů jsme ale v drtivé většině vypudili z našich životů veškeré rituály. Dokládají to i čísla: v roce 2012 se uskutečnilo nejméně svateb od roku 1918, nepotrpíme si na pohřby, takže 40 % lidí odchází

²⁷⁴ JEDLIČKA, Josef. *České typy, aneb, Poptávka po našem hrdinovi*. Vyd. 1. Praha: Nakladatelství Franze Kafky, 1992. 119 s.

²⁷⁵ FASORA, Lukáš, ed. – HANUŠ, Jiří, ed. – MALÍŘ, Jiří, ed. *Sekularizace českých zemí v letech 1848–1914*. 1. vyd. Brno: Centrum pro studium demokracie a kultury, 2007. 139 s. NEŠPOR, Zdeněk R. a kol. *Náboženství v 19. století: nejčirkevnější století, nebo období zrodu českého ateismu?*. Vyd. 1. Praha: Scriptorium, 2010. 324 s.

²⁷⁶ RAK, Jiří. *Bývali Čechové: české historické mýty a stereotypy*. Vyd. 1. Jinočany: H & H, 1994. 148 s.

²⁷⁷ NEJEDLÝ, Zdeněk. *Komunisté – dědici velikých tradic českého národa*. V Praze: Sekretariát ÚV KSČ, [1948]. 45-[II] s. MACURA, Vladimír et al. *Šťastný věk (a jiné studie o socialistické kultuře)*. V tomto uspořádání vyd. 1. Praha: Academia, 2008. 351 s.

²⁷⁸ FILIPI, Pavel a kol. *Malá encyklopedie evangelických církví*. 1. vyd. Praha: Libri, 2008. 159 s.

²⁷⁹ FILIPI, Pavel. *Křesťanstvo: historie, statistika, charakteristika křesťanských církví*. 4., dopl. vyd. Brno: Centrum pro studium demokracie a kultury, 2012. 201 s.

²⁸⁰ HREJSA, Ferdinand. *Česká konfese, její vznik, podstata a dějiny*. Praha: Čes. akademie, 1912. 28, 817 s.

²⁸¹ FASORA, Lukáš, ed. – HANUŠ, Jiří, ed. – MALÍŘ, Jiří, ed. *Sekularizace českých zemí v letech 1848–1914*. 1. vyd. Brno: Centrum pro studium demokracie a kultury, 2007. 139 s. KUDLÁČ, Antonín K. K. *Příběh(y) Volné myšlenky*. Vyd. 1. Praha: NLN, Nakladatelství Lidové noviny, 2005. 190 s.

v Praze ze světa bez jakéhokoli obřadu, zpopelněná těla řady zemřelých zůstává dokonce v ústavech nevyzvednutá, neslavíme státní svátky. Jediné rituály, které jsme schopni a ochotni přijmout, jsou ty spojené s prezidentským úřadem.²⁸²

Staré rituály jsme tedy zavrhlí, a ty nové, spojené s obdobím první republiky, byly velmi rychle adaptovány a zcizeny režimem nastoleným po únoru 1948. Rituály spojené se socialistickou republikou jsme do velké míry nebyli schopni přijmout za své a brát je vážně – manifestace na Prvního máje a lampionové průvody, které se zřejmě měly stát náhražkou poutí a náboženských slavností vůbec, byly povinné, a tudíž se staly pouze fyzickým úkonem bez patřičného zvnitřnění, oslavy Vánoc a Velikonoc byly úmyslně vyprazdňovány, duchovní hodnoty byly nahrazovány materiálními požitky. Namísto všesokolských sletů se pořádaly spartakiády pod záminkou „sjednocení socialistické tělovýchovy“, ovšem bez jednotící sokolské myšlenky, respektive v ideologické opozici vůči ní, se staly pouze jinou formou více či méně povinné manifestace mas.²⁸³

Po revoluci došlo k vytvoření nových, respektive znovupřivlastnění prvorepublikových rituálů pouze v souvislosti s úřadem prezidenta, za což vděčíme Václavu Havlovi, který navázal na T. G. Masaryka. Václav Klaus se sice stavěl do role jeho oponenta, nicméně všechny prvky (fanfáry, uniformy hradní stráže, prezidentská zástava apod.) bez větších změn převzal a dál je užíval a vykonával. Sám pak tyto rituály rozvinul u příležitosti státního pohřbu Václava Havla.

Paralelně k tomuto procesu problematizace společenských rituálů jsme v oblasti architektury odvrhli neobaroko a několik desetiletí se vážně zabývali otázkou národního slohu; mladé Československo se pak prezentovalo funkcionalismem, tedy slohem programově mezinárodním.²⁸⁴ Nový stát se také vůči Němcům vymezoval vlastními příběhy o historii státu.²⁸⁵

Nemáme tedy rádi církev, ale odpor k čemukoli sdílenému (česká společnost byla za první republiky vnitřně velmi rozmanitá a rozdělená specifickými politickými, ekonomickými či národnostními zájmy a její představitelé akcentovali či interpretovali obecně používané symboly podle svých potřeb) se rozšířil prakticky na všechny instituce.²⁸⁶ Nemáme tedy hluboký, neproblematický vztah k vlasti, národu a státu, nevytvořili jsme si instituce, které bychom přijali za vlastní a měli je rádi.²⁸⁷ Absence monumentality u státních staveb je pak logickým důsledkem této situace. Neumíme slavit a oslavovat, a možná ani nemáme pocit, že máme nějaký důvod. Máme potíže se vzdáváním holdu, jsme trochu neuctiví a máme tendenci úspěchy relativizovat. Ale zároveň nám chybí ona bezpečná náruč, kterou rituály nabízejí: ta jistá pravidelnost, cykličnost, řád, účinek opakování, klid a důstojnost.

V oblasti reprezentace a monumentality si tedy nevíme moc rady.²⁸⁸ Bojíme se okázalosti a nařčení z plýtvání. Obrazoborectví a purifikace jsou v nás hluboce zakořeněné. Vlídna náruč historických staveb je tak dostupnou a logickou kompenzací. Při využití historických budov – většinou pochopitelně bývalých šlechtických sídel – jako zázemí pro státní úřady dochází rovněž k symbolickému přenosu, jisté kontinuitě mezi politiky (a

²⁸² KAMBERSKÝ, Petr. Jací jsme? *Lidové noviny*, 22. prosince 2012, ročník XXV, číslo 296, s. 21–22.

²⁸³ KOSATÍK, Pavel. *České snění*. Vyd. 1. Praha: Torst, 2010. s. 89.

²⁸⁴ Více viz KORYČÁNEK, Rostislav. *Česká architektura v německém Brně: město jako ideální krajina nacionalismu*. 1. vyd. Brno: ERA, 2003. a ŠVÁCHA, Rostislav. *Od moderny k funkcionalismu: proměny pražské architektury první poloviny dvacátého století*. Praha: Victoria Publishing, 1995.

²⁸⁵ MACHOVEC, Milan. *Česká státnost*. Ve Vyšehradě vyd. 1. Praha: Vyšehrad, 2005.

²⁸⁶ K úřadům a vztahu společnosti k nim viz KELLER, Jan. *Nejistota a důvěra, aneb K čemu je modernitě dobrá tradice*. Vyd. 1. Praha: Sociologické nakladatelství (SLON), 2009. 173 s.

²⁸⁷ KAMBERSKÝ, Petr. Jací jsme? *Lidové noviny*, 22. prosince 2012, ročník XXV, číslo 296, s. 22.

²⁸⁸ Problém monumentality v architektuře (Otázky a názory). *Architekt SIA* XLIII, 1944, s. 162–184.

úředníky) dnešními a starou (českou, alespoň z územního hlediska) šlechtou. Včetně určitých privilegií, z nichž jedním je umístění v rámci centra města.

Historické budovy však měníme na sídla úřadů a orgánů také proto, že pro ně nedokážeme snadno najít jiné využití: jejich rekonstrukce i provoz jsou náročné, památková ochrana klade vysoké požadavky na způsob úprav i užívání, což státní sféra dokáže zajistit lépe, než oblast soukromá. Z nedostatku jiných možností tak plníme historické budovy kulturními, vědeckými či politickými institucemi, čímž jejich provoz vlastně dotujeme dvakrát.

Sídlit ve starých budovách nám ale vyhovuje – mají vchod, který vypadá jako vchod, reprezentační místnosti, nestydí se za freskovou a štukovou výzdobu stěn a stropů, která je vlídnější a příjemnější než strohé bílé plochy moderních staveb.

4.5.2 Očekávání stavební reprezentace státu

Očekáváme tedy vlastně od státu stavební reprezentaci? Možná se problém skrývá právě v této otázce. Architektura – obor za socialismu postupně marginalizovaný a využívaný zcela utilitárně k naplnění cílů centrálního plánování a bytové politiky, a tudíž dodnes asociovaný hlavně s obrazem panelového sídliště jako největšího zločinu komunistické strany na občanech – nemá v současné společnosti příliš silné postavení ani kredit. Architekt je vnímán jako profese zbytná, která při stavbě pouze překáží, svůj smysl zdánlivě ztrácí i s ohledem na všeobecně rozšířené kutilství. Jeho význam jako tvůrce vystavěného prostředí zatím nebyl laickou veřejností zcela pochopen.

Tomu nenapomáhají ani kurikula škol, ve kterých současná architektura prakticky nefiguruje. Dochází tedy k tomu, že lidé, kteří rozhodují o podobě sídel úřadů a institucí – tedy politici a úředníci – architekturu a architekta nepostrádají, neboť o jejich práci a významu nemají bližší představu. V této situaci se dá práce architekta přirovnat k práci grafického designéra – kdo nikdy s žádným dobrým grafikem nespolečně pracoval, nemusí mít pocit, že ho potřebuje a že mu může práci nějak ulehčit.

Důsledkem neznalosti celého segmentu v kombinaci s tlakem na cenu (nikoli ovšem v poměru k výkonu, na tom prakticky nezáleží) je tak mimo jiné situace, kdy nejrozšířenější způsob hledání autora řešení staveb je podle ceny. Architekti tak spolu s inženýry soupeří, kdo danou stavbu navrhne levněji a to zcela bez ohledu na její podobu. Institut soutěže o návrh (architektonické soutěže) je používán jen malým procentem osvěcených zadavatelů. Docházíme pak k situaci, kdy na velké vědecké projekty placené z evropských peněz lákáme špičkové zahraniční odborníky a nabízíme jim prostředí k práci v kvalitě hloupých administrativních budov.²⁸⁹ Často za veřejné peníze tak budujeme prostředí, které obvykle není kvalitní.²⁹⁰

Ale zpět k otázce: stavební reprezentaci zřejmě nepostrádá ani politická elita, ani občané státu. Navíc nelze očekávat, že architektura vyjádří ideu státu, chybí-li idea státu.²⁹¹ V období hospodářské recese navíc veřejnost (a média) klade důraz na úspornost nakládání

²⁸⁹ Poslední charakteristika pochází od architekta Petra Leška z ateliéru *Projektil*.

²⁹⁰ Stranou ponechme, že nejlevnější návrh se většinou podrazí, protože se v průběhu práce narazí na objektivní překážky, a dosáhne nejrůznější nabídky. Druhým aspektem je pak riziko nekvalitního výsledku nejen s ohledem na přímé náklady, ale také na následný provoz budovy. Zcela mimo rámec úvah je pak kvalita návrhu získaného za nejnižší cenu. Jen velkou výjimkou je mezi nimi například rekonstrukce a dostavba brněnské hvězdárny od Martina Rudiše.

²⁹¹ CZUMALO, Vladimír. Architektura veřejného investora: pár křivých čar do půdorysu problému. *Fórum architektury a stavitelství* XI, 2003, č. 4, s. 4–7.

s veřejnými prostředky²⁹², přičemž reprezentativnost sídla by mohla být vnímána právě jako plýtvání. Možná to i koresponduje s typickým rysem české architektury, kterou popsal historik a teoretik architektury Rostislav Švácha, totiž s přísnoští.²⁹³

Po revoluci se nezopakovalo hektické hledání stylové polohy architektury, která by mohla reprezentovat nový stát a jeho ideu, které známe z období první republiky.²⁹⁴ Na ni se snažil cílenými intervencemi v areálu Pražského hradu navázat Václav Havel, výsledkem čehož jsou například realizace Josefa Pleskota v Jelením příkopu. Jeho aktivita bohužel zůstala prakticky osamocena a nenašla pokračovatele, ani napodobitele. Veřejnost od státu chce, aby se vyjadřoval konzervativně, což je částečně v kontrastu právě s první republikou reprezentovanou funkcionalismem. Je to částečně proto, že neexistuje přitažlivost novosti, o tu architektura přišla, částečně proto, že nové architektuře nerozumíme, neumíme v ní číst.

S nezájmem o rituály, či spíše s jejich odmítáním či vytěšňováním se pojí náš strach z velikosti. Na jedné straně se vyhýbáme patosu, na druhé jsme teatrální. Ale lze postavit velký dům, aby nebyl velký? Nebyl právě strach z velikosti hlavní překážkou v postavení Kaplického návrhu Národní knihovny? Byli bychom dnes například schopni postavit památník na Vítkově? A co vlastně cítíme při jeho návštěvě?

Teorie umění striktně odlišuje velikost od monumentality. Je-li možné u monumentality mluvit o velikosti, pak se spíše jedná o velikost pojetí, velikost vnitřní, etickou, nikoli fyzickou.²⁹⁵ Když se ale v současnosti objeví ve veřejném prostoru stavba, je spíše velká fyzicky, než jakkoli jinak.

Jak by tedy měla vypadat veřejná stavba? A co by znamenalo, kdyby zase stát zase začal reprezentovat architekturou? Bylo by to vnímáno jako výraz papalášství?

Věříme-li v možnost zlepšení stavu, měla by každá veřejná stavba mít povinnost dosáhnout té nejvyšší kvality, protože spoluurčuje prostředí, vytváří kontext ostatním stavbám. Povinnost skutečné architektury by tedy měla být samozřejmou povinností státu, jeho orgánů, měst a venkovských sídel a všech veřejných investorů.²⁹⁶ Pozitivně lze interpretovat občanské aktivity rozvíjené v posledních letech, které by mohly svědčit o obnovovaném zájmu veřejnosti o své okolí. Existuje tedy naděje na rozvoj občanské společnosti.²⁹⁷ Skrytým nebezpečím, nebo lépe druhou stranou mince, ale může být snaha nepoučené veřejnosti namísto tlaku na definování potřeb obce, zadání budovy, určovat

²⁹² Nechvalně známý a veřejností sledovaný je například případ stavby Justičního paláce v Brně, jehož náklady se v průběhu stavby zněkolikanásobily.

²⁹³ ŠVÁCHA, Rostislav. *Česká architektura a její přísnošť: padesát staveb 1989-2004*. Vyd. 1. Praha: Prostor - architektura, interiér, design, 2004. 303 s.

²⁹⁴ CZUMALO, Vladimír. Architektura veřejného investora: pár křivých čar do půdorysu problému. *Fórum architektury a stavitelství* XI, 2003, č. 4, s. 4–7.

²⁹⁵ HONZÍK, Karel. *Tvorba životního slohu: stati o architektuře a užitkové tvorbě vůbec*. 1. vyd. V Praze: Václav Petr, 1946. s. 377.

²⁹⁶ CZUMALO, Vladimír. Architektura veřejného investora: pár křivých čar do půdorysu problému. *Fórum architektury a stavitelství* XI, 2003, č. 4, s. 4–7.

²⁹⁷ Značný tlak ze strany veřejnosti byl vyvinut například v pražských městských částech (Praha 10, Praha 7, Praha 8) v souvislosti s veřejnými investicemi, ale i investicemi soukromými, ale na významných místech, nebo dokonce veřejných pozemcích. Na Praze 7 a v Plzni pak bylo vyhlášeno referendum, které radnicím nařídilo revidovat jejich závěry. V Brně se pak již delší dobu rozvíjí občanský aktivismus, sídlí zde řada sdružení napomáhajících občanskému aktivismu. Nadace Partnerství například už několikrát v rámci Programu veřejná prostranství uspořádala přednášky architekta Jana Gehla a vydala česky dvě jeho knihy. O veřejný prostor se také zajímá čím dál víc architektů, v Praze se konají diskuse typu Ozvučná deska, v rámci městských struktur vznikly Kancelář Metropolitního plánu vedená Romanem Kouckým a Kancelář veřejného prostoru svěřená do rukou Pavly Melkové.

výslednou podobu investice. Pokud by její názory ze strany samosprávy byly přijímány nekriticky, mohl by výsledkem být sentimentální kýč.²⁹⁸

Shrneme-li tedy problémy, které provázejí téma reprezentace státu architekturou, vyplynou nám dramatické nedostatky na všech stranách. Zaprvé neexistuje jazyk, kterým by všichni účastníci procesu komunikace byli schopni mluvit: stát neví, že by architektura mohla umět něco sdělovat, architektura nic moc sdělovat neumí a veřejnost jednak nemá co číst, a jednak už takovému čtení odvykla. Na vině jsou tedy všichni.

Veřejnost se však neodpojila od architektury zcela, jistá míra potřeby číst ji jí zůstala, o čemž svědčí neutuchající zájem o historické stavby. I v době recese, kdy lidé investují méně do nákupu knih a návštěvy kulturních akcí, neklesá návštěvnost památek.²⁹⁹ To vypovídá o potřebě komunikace s architekturou a její náhražkové saturaci. Stejná potřeba se realizuje i ve výstavbě katalogových domků pracujících s archetypem chaloupky, jejichž artikulovaná pseudoarchitektura se stává součástí veřejnosti srozumitelného světa.

Uvádí se, že architektura je zhmotnělým obrazem společnosti. Nemusí to být ale nutně obraz toho, jaká společnost je. Architektura by měla vytvářet obraz společnosti, jaká by měla být.³⁰⁰

²⁹⁸ PALLASMAA, Juhani. Šest témat pro příští milénium. In: KRATOCHVÍL, Petr, ed. *O smyslu a interpretaci architektury: sborník textů zahraničních autorů*. Vyd. 1. Praha: Vysoká škola umělecko-průmyslová, 2005. s. 26.

²⁹⁹ Pro návštěvnost památek ve zprávě NPÚ v roce 2012 viz článek, dostupný z: <http://www.npu.cz/pernstejnsky-rok-2012/news/10975-navstevnicka-sezona-2012-na-pamatkach-ve-sprave-npu/> [citováno 30. 3. 2013]

³⁰⁰ CZUMALO, Vladimír. Architektura veřejného investora: pár křivých čar do půdorysu problému. *Fórum architektury a stavitelství* XI, 2003, č. 4, s. 4–7.

Závěr

Architektura a média, respektive mnohohrstevnatý vztah architektury a veřejnosti je předmětem předkládané práce. Ta se zabývala jak jejich popisem a analýzou, tak se snažila pojmenovat problematická místa a nalézt východiska či možná řešení. To je s ohledem na závažnost problematiky poměrně velká ambice.

Metodologickou slabinou práce se ukázalo rozhodnutí analyzovat úplně všechny texty týkající se Jana Kaplického v období od 1. ledna 1996 do 4. března 2009. V celkovém úhrnu se jednalo o 9.210 mediálních výstupů (po odečtení omylů a opakovaného publikování jsme se dostali k počtu 4.865 jedinečných výstupů), jejichž zpracování bylo časově nesmírně náročné. Z toho důvodu došlo v jeho průběhu k určitému omezení analyzovaných kategorií: posouzení a vyhodnocení textu ve všech kategoriích proběhlo u vzorku 2.246 zpráv, z toho 1.202 jedinečných, neopakovaných výstupů. Jednalo se o texty publikované mezi 1. ledem 1996 a 13. říjnem 2007, což při pohledu na časový úsek analýzy činí 89,5 %, z hlediska celkového počtu je to 23,5 %. K této redukci sledovaných charakteristik došlo z ryze praktických důvodů. U části podrobněji popsaného vzorku byla navíc přidána kategorie aktéra zprávy, stalo se tak v časovém období mezi 16. červnem 2007 a 12. říjnem 2007. Jednalo se tedy o vzorek 212 jedinečných výstupů.

Řešením mohlo být omezení vstupního vzorku, pak by ale nemohla být kauza prozkoumána v dostatečné šíři. Pokud by se však podařilo provést podrobnou analýzu kompletního souboru dat, mohly výsledky ukázat další zajímavé aspekty mediální reflexe kauzy Národní knihovny. I tak však obraz získaný pomocí detailní analýzy čtvrtiny shromážděných výstupů a základní analýzy ostatního materiálu lze považovat za zcela relevantní.

Nedostatkem práce je také její omezený rozsah, který neumožnil sledované téma podrobněji rozebrat. Významná je však hodnota nashromážděného materiálu skrývajícím potenciál, který ještě nebyl zcela vyčerpán a může sloužit dalším badatelům.

Výsledkem bádání mělo být zodpovězení v úvodu položených otázek. První z nich byla, v jakém případě se média zajímají o architekturu a jaký je obraz, který o ní vytvářejí. Na příkladu Národní knihovny se zřetelně ukázalo, že média, zvláště zpravodajská, se o architekturu zajímají převážně tehdy, když je problematizována. Mají ráda kauzy a paradoxně nerada píší o zcela novém tématu; mnohem vděčněji sahají po nové události v rámci tématu již známého. Nesnesou ale skutečný problém, který vyžaduje pochopení pravidel či principů, což bylo například patrné z nezájmu detailněji referovat o okolnostech porušení podmínek architektonické soutěže a o jejich prověřování ze strany Úřadu na ochranu hospodářské soutěže. Mnohem větší rezonanci u nich najde razantní prohlášení typu „chrchel na Letné nebude“ nebo „na chobotnici nejsou peníze“. Jak bylo popsáno výše, silná prohlášení jsou přitom často vydávána za události. Z provedených analýz je pak zřejmé, že nezprostředkovávají samotnou kauzu a problémy, ze kterých sestává, ale vytvářejí si vlastní agentu.

V nedávné minulosti byly podobně problematizovány Tančící dům, rekonstrukce Horního náměstí v Olomouci³⁰¹, pražský Palác Euro, brněnský Palác Omega, rekonstrukce Vily Tugendhat, bourání staveb postavených v 60. letech 20. století a vědomě neprohlášených za památky (obchodní dům Ještěd) i jejich záchrana a rekonstrukce (obchodní dům Máj v Praze).

³⁰¹ JURAČKOVÁ, Simona. Spor o rekonstrukci Horního náměstí v Olomouci pod mediálním drobnohledem: Drama o čtyřech dějstvích. *ERA* 21, 2004, roč. 4, č. 5. s. 69–72.

Koho média zastupují a koho se snaží oslovit? Uvedli jsme, že architektura vytváří specifické „pole“, v kterém se uskutečňuje, stejně tak média mají své vlastní pole. Z toho vyplývá, že jejich zájmy se nemohou zcela překrývat. Ten, koho chce oslovovat architektura, není tedy totožný s tím, koho chtějí oslovovat média. Média přitom mohou v určitých chvílích zastupovat architekta či investora, odpůrce stavby, politiky, úředníky, odborníky a další hráče z pole architektury, jindy veřejnost, majitele média či inzerenta. Důležité pro účinek či výsledek pak také je, do jaké míry se jednotlivé síly a jejich záměry překrývají. Tato odpověď naznačuje i řešení tématu komu referování o architektuře poslouží a komu ne: v různých okamžicích se jedná o různé hráče. Podrobnější zodpovězení otázky vyžaduje přesnější zadání a cílený výzkum.

Poslední, co zbývá, je zodpovědět, zda architektura potřebuje tlumočníka, respektive zda je třeba zprostředkovat architekturu médiu.

Je otázkou, zda by se architektura stala zajímavější pro „nepoučenou“ veřejnost, kdyby se jí podařilo přitáhnout pozornost médií, neboť je známo, že co je častěji v médiích, to je vnímáno jak důležitější, a ve výsledku se jím dokonce i stává.³⁰² Při takovém zprostředkování se ale namísto skutečné znalosti může vytvářet pouze její imitaci. Existuje zde jistá analogie s nahrazováním architektury jejím obrazem, při kterém se vytváří iluze, že komunikujeme s architekturou. Ve skutečnosti komunikace probíhá, ale pouze s náhražkovým obrazem, který vstupuje mezi člověka a architekturu. Stejně tak média mohou mezi tyto dva subjekty vstoupit a zanechat v člověku iluzi skutečné komunikace s dílem, aniž mu přitom dovolí se na to dílo pořádně podívat.

Pokud tedy architektura potřebuje tlumočníka, indikuje to nějaký problém. Nemusí to nutně svědčit o tom, že s architekturou něco není v pořádku. V nepořádku může být společnost. Jak jsme již výše předestřeli, svůj díl viny nesou všichni aktéři: architektura, zadavatelé i veřejnost. Média nám pak vnucují představu, že jsou to právě ona, kdo složitý svět, v němž žijeme, umí a mohou zprostředkovat. Architekturu nevyjímaje. Namísto skutečné komunikace pak vkládají mezi veřejnost a architekturu další překážku.

Otázkou zůstává, zda mezi současnou architekturou, která se prakticky zbavila pláště jako nejsilnějšího komunikačního nástroje, a veřejností, která už vědomě nevnímá architekturu jako možnou nositelku nějakého významu, poselství či zprávy, existuje alespoň jistá míra komunikace, byť spíše na úrovni podvědomí. Pravděpodobně ano, ale toto je otázka, na kterou na základě získaných poznatků neumíme dát kvalifikovanou odpověď.

Neskromně se lze ptát, co dala právě přečtená práce mě, Simoně Juračkové. Její závěry mohou mít svůj praktický přínos a to zvláště s ohledem na současnou pracovní angažmá autorky v České komoře architektů. Samozřejmě se nejedná o úkol snadný, a co bylo zanedbáno v průběhu prakticky celého 20. století, nepůjde dohnat během několika let. Ale východisky z nastalé situace by mohl být v první řadě tlak na politiky spojený s jejich výchovou v oblasti architektury a jejích schopností, dále pochopitelně výchova investora. Náprava je možná i v případě většího důrazu na prezentační dovednosti architektů jako součásti profesní výbavy v rámci jejich vzdělávání. Neodmyslitelné je pak zařazení koncepce vizuální gramotnosti do vzdělávacích programů škol a individuální vzdělávání a kultivace novinářů v problematice architektury.

S nadějí se lze rovněž dívat na důsledky všeobecného rozšíření přenosných komunikačních zařízení a obecného rozšíření internetu, jejichž prostřednictvím mladá generace komunikuje a vnímá svět. Namísto předpřipravených obsahů nevyžadujících participaci si své obsahy sama vybírá, což neznamená, že nepodléhá konstruovanému tlaku médií, ale mohla by se u ní vytvořit schopnost snáze jej odhalit a tím mu i lépe odolávat.

³⁰² SCHULZ, Winfried et al. *Analýza obsahu mediálních sdělení*. 3., nezměněn. vyd. Praha: Karolinum, 2011. s. 68.

V reakci na množství náhražkového obsahu a nepřeborného množství digitálních obrazů by se pak mohl odehrát návrat k autenticitě.

Autorka doufá, že její zkušenost nebude zcela izolovaná a že výsledky její práce budou platné i dalším badatelům, kteří mají co do činění s provozem architektury v médiích.

Další badatelské úkoly, které by autorka dále mohla rozvíjet, jsou zkoumání jazyka architektury, problematika sémantiky tohoto jazyka, obraz architektury a jeho charakter, otázka monumentality v architektuře a podoba architektonické reprezentace státu v průběhu 20. století.

Seznam pramenů a literatury

Tištěné zdroje:

ADORNO, Theodor W. *Estetická teorie*. 1. vyd. Praha: Panglos, 1997. 581 s. ISBN 80-902205-4-1.

ACHLEITNER, Friedrich. Pluralismus moderny: K problematice středoevropského jazyka v architektuře. In: *Zrození metropole: moderní architektura a město ve střední Evropě 1890–1937*. Praha: Obecní dům, 1999. 98 s. ISBN 80-902507-9-3.

BARRIE, Thomas. *The Sacred In-Between: The Mediating Roles of Architecture*. 1st edition. Abingdon: Routledge, 2010. 272 s. ISBN 978-0-415-77964-7.

BARTLOVÁ, Milena. *Skutečná přítomnost: středověký obraz mezi ikonou a virtuální realitou*. Vyd. 1. Praha: Argo, 2012. 407 s. ISBN 978-80-257-0542-1.

BARTLOVÁ, Milena. *Naše, národní umění: studie z dějin dějepisu umění*. Vyd. 1. Brno: Společnost pro odbornou literaturu - Barrister & Principal, 2009. 149 s., xxiv s. obr. příl. Dějiny a teorie umění. ISBN 978-80-87029-60-2.

BOURDIEU, Pierre. *Teorie jednání*. Vyd. 1. Praha: Karolinum, 1998. 179 s. ISBN 80-7184-518-3.

CIKÁNEK, Martin. *Kreativní průmysly: příležitost pro novou ekonomiku*. 1. vyd. V Praze: Institut umění, 2009. 79 s. ISBN 978-80-7008-231-7.

CULLER, Jonathan. *Krátký úvod do literární teorie*. Vyd. 1. Brno: Host, 2002. 168 s. Teoretická knihovna; sv. 1. ISBN 80-7294-070-8.

CZUMALO, Vladimír. Architektura veřejného investora: pár křivých čar do půdorysu problému. *Fórum architektury a stavitelství* XI, 2003, č. 4, s. 4–7.

CZUMALO, Vladimír. *Česká teorie architektury v letech okupace*. 1. vyd. Praha: Karolinum, 1991. 126 s. Acta Universitatis Carolinae. Philosophica et historica. Monographia, 133/1990.

DĚKANOVSKÝ, Jan. *Sport, média a mýty: zlatí hoši, královna bílé stopy a další moderní hrdinové*. 1. vyd. Praha: Dokořán, 2008. 183 s. Bod. ISBN 978-80-7363-131-4.

ECO, Umberto. *O zrcadlech a jiné eseje: znak, reprezentace, iluze, obraz*. 1. vyd. Praha: Mladá fronta, 2002. 443 s. Myšlenky; sv. 8. ISBN 80-204-0959-9.

FASORA, Lukáš, ed. – HANUŠ, Jiří, ed. – MALÍŘ, Jiří, ed. *Sekularizace českých zemí v letech 1848–1914*. 1. vyd. Brno: Centrum pro studium demokracie a kultury, 2007. 139 s. Quaestiones quodlibetales; no. 3. ISBN 978-80-7325-117-8.

FILIPI, Pavel. *Křesťanstvo: historie, statistika, charakteristika křesťanských církví*. 4., dopl. vyd. Brno: Centrum pro studium demokracie a kultury, 2012. 201 s. ISBN 978-80-7325-280-9.

- FILIPI, Pavel a kol. *Malá encyklopedie evangelických církví*. 1. vyd. Praha: Libri, 2008. 159 s. ISBN 978-80-7277-378-7.
- FLEISSIG, Josef. *Letná: První staveniště socialistické Prahy*. Naše vojsko: Praha 1951.
- FRAMPTON, Kenneth. *Moderní architektura: kritické dějiny*. Vyd. 1. Praha: Academia, 2004. 457 s. ISBN 80-200-1261-3.
- FOUCAULT, Michel. *Dohlížet a trestat: kniha o zrodu vězení*. Praha: Dauphin, 2000. 427 s. Studie; sv. 10. ISBN 80-86019-96-9.
- HARRIES, Karsten. *Etická funkce architektury*. Vyd. 1. V Řevnicích: Arbor vitae, 2011. 439 s. Texty o architektuře; sv. 6. ISBN 978-80-87164-97-6.
- HOLL, Steven. *Paralaxa*. 1. vyd. Brno: ERA, 2003. 350 s. ISBN 80-86517-68-3.
- HONZÍK, Karel. *Tvorba životního slohu: stati o architektuře a užité tvorbě vůbec*. 1. vyd. V Praze: Václav Petr, 1946. 495-[V] s. Plány a díla; Sv. 2.
- HREJSA, Ferdinand. *Česká konfese, její vznik, podstata a dějiny*. Praha: Čes. akademie, 1912. 28, 817 s. Rozpravy České akademie císaře Františka Josefa pro vědy, slovesnost a umění; tř. I, č. 46.
- CHALUPNÝ, Emanuel. *Národní povaha česká*. Praha: nákl. vl., 1907. [I], 45 s.
- CHOCHOL, Josef. K demokratizaci architektury. *Časopis československých architektů*, 1923. s. 1–5.
- JEDLIČKA, Josef. *České typy, aneb, Poptávka po našem hrdinovi*. Vyd. 1. Praha: Nakladatelství Franze Kafky, 1992. 119 s. Člověk v zrcadle; č. 1. ISBN 80-900609-8-6.
- JIRÁK, Jan – KÖPPLOVÁ, Barbara. *Média a společnost: Stručný úvod do studia médií a mediální komunikace*. Vyd. 2. Praha: Portál, 2007. 207 s. ISBN 978-80-7367-287-4.
- JURAČKOVÁ, Simona. Ateliér HŠH vyhrál prvoinstanční soudní spor s Národní knihovnou. *Bulletin ČKA*, 2012, roč. 19, č. 4. s. 48.
- JURAČKOVÁ, Simona. Spor o rekonstrukci Horního náměstí v Olomouci pod mediálním drobnohledem: Drama o čtyřech dějstvích. *ERA 21*, 2004, roč. 4, č. 5. s. 69–72.
- KAHN, Louis I. *Ticho a světlo*. Vyd. 1. V Řevnicích: Arbor vitae, 1999. 128 s. ISBN 80-86300-02-1.
- KAMBERSKÝ, Petr. Jací jsme? *Lidové noviny*, 22. prosince 2012, ročník XXV, číslo 296, s. 21–22.
- KELLER, Jan. *Nejistota a důvěra, aneb K čemu je modernitě dobrá tradice*. Vyd. 1. Praha: Sociologické nakladatelství (SLON), 2009. 173 s. Studie; sv. 54. ISBN 978-80-7419-002-5.

- KELLER, Jan – TVRDÝ, Lubor. *Vzdělanostní společnost?: chrám, výtah a pojišťovna*. Vyd. 1. Praha: Sociologické nakladatelství, 2008. 183 s. Studie; sv. 49. ISBN 978-80-86429-78-6.
- KOOLHAAS, Rem. *Třešticí New York: retroaktivní manifest pro Manhattan*. Praha: Arbor vitae, 2007. 247 s. Texty o architektuře; sv. 4. ISBN 978-80-86300-77-1.
- KORYČÁNEK, Rostislav. *Česká architektura v německém Brně: město jako ideální krajina nacionalismu*. 1. vyd. Brno: ERA, 2003. 248 s. ISBN 80-86517-31-4.
- KOSATÍK, Pavel. *České snění*. Vyd. 1. Praha: Torst, 2010. 398 s. ISBN 978-80-7215-393-0.
- KRATOCHVÍL, Petr. *Současná česká architektura a její témata*. Vyd. 1. V Praze: Paseka, 2011. 205 s. ISBN 978-80-7432-110-8.
- KRATOCHVÍL, Petr, ed. *O smyslu a interpretaci architektury: sborník textů zahraničních autorů*. Vyd. 1. Praha: Vysoká škola umělecko-průmyslová, 2005. 191 s. ISBN 80-86863-04-2.
- KRAUS, Jiří a kol. *Akademický slovník cizích slov*. 1. vyd. Praha: Academia, 1995. 2 sv. ISBN 80-200-0497-1.
- KUDLÁČ, Antonín K. K. *Příběh(y) Volné myšlenky*. Vyd. 1. Praha: NLN, Nakladatelství Lidové noviny, 2005. 190 s. Knižnice Dějin a současnosti; sv. 27. ISBN 80-7106-673-7.
- KULKA, Tomáš, ed. – CIPORANOV, Denis, ed. *Co je umění?: texty angloamerické estetiky 20. století*. Červený Kostelec: Pavel Mervart, 2010. 437 s. Estetika; sv. 1. ISBN 978-80-87378-46-5.
- KUSÁ, Alexandra. *Prerušená pieseň: umenie socialistického realizmu 1948–1956: sprievodca výstavou*. Bratislava: Slovenská národná galéria, 2012. 148 s. ISBN 9788080591694.
- LENDEROVÁ, Milena – JIRÁNEK, Tomáš – MACKOVÁ, Marie. *Z dějin české každodennosti: život v 19. století*. Vyd. 1. Praha: Karolinum, 2009. 430 s. ISBN 978-80-246-1683-4.
- LYNCH, Kevin. *Obraz města = The image of the city*. 1. do češtiny přeložené vyd. Praha: Polygon, 2004. xi, 202 s. ISBN 80-7273-094-0.
- MACURA, Vladimír et al. *Šťastný věk (a jiné studie o socialistické kultuře)*. V tomto uspořádání vyd. 1. Praha: Academia, 2008. 351 s. Šťastné zítřky; sv. 1. ISBN 978-80-200-1669-0.
- MACHOVEC, Milan. *Česká státnost*. Ve Vyšehradě vyd. 1. Praha: Vyšehrad, 2005. 70 s. ISBN 80-7021-820-7.
- MASÁK, Miroslav, ed. *Architekti SIAL*. Praha: KANT, 2008. 227 s. ISBN 978-80-86970-79-0.
- MCLUHAN, Marshall. *Jak rozumět médiím: extenze člověka*. Vyd. 1. Praha: Odeon, 1991. 348 s. Eseje; sv. 4. ISBN 80-207-0296-2.

MITÁŠOVÁ, Monika, ed. *Oxymorón & pleonasmus: texty kritické a projektivní teorie architektury*. Vyd. 1. Praha: Zlatý řez, 2011. 259 s. ISBN 978-80-903826-3-3.

NEJEDLÝ, Zdeněk. *Komunisté – dědici velikých tradic českého národa*. V Praze: Sekretariát ÚV KSČ, [1948]. 45-[II] s.

NEŠPOR, Zdeněk R. a kol. *Náboženství v 19. století: nej církevnější století, nebo období zrodu českého ateismu?*. Vyd. 1. Praha: Scriptorium, 2010. 324 s. ISBN 978-80-87271-22-3.

NORBERG-SCHULZ, Christian. *Genius loci: k fenomenologii architektury*. 1. vyd. Praha: Odeon, 1994. 218 s. ISBN 80-207-0241-5.

O'DOHERTY, Brian. *Inside the White Cube: The Ideology of the Gallery Space*. Berkeley: University of California Press, 1999. 113 s. ISBN 0520220404.

OTS, Enn, ed. *Decoding Theoryspeak: An illustrated guide to architectural theory*. Abingdon: Routledge, 2011. 224 s. ISBN 978-0-415-77830-5.

PALLASMAA, Juhani. *Oči kůže: architektura a smysly*. Zlín: Archa, 2012. 85 s. a Architektura; sv. 8. ISBN 978-80-87545-10-2.

PATOČKA, Jan – KOUBA, Pavel, ed. – CHVATÍK, Ivan, ed. *Co jsou Češi?: malý přehled fakt a pokus o vysvětlení*. 1. vyd. Praha: Panorama, 1992. 237 s. ISBN 80-7038-278-3.

PELČÁK, Petr, ed. – WAHLA, Ivan, ed. *Generace 1901–1910: první absolventi české školy architektury v Brně 1925–1940*. Brno: Spolek Obecní dům Brno, 2001. 104 s. ISBN 80-239-7277-4.

POPPELIERS, John C. – CHAMBERS Jr., S. Allen. *What style is it?: A guide to American architecture*. Rev. ed. Wiley: Hoboken, 2003. 152 s. ISBN 0-471-25036-8.

Problém monumentality v architektuře (Otázky a názory). *Architekt SIA* XLIII, 1944, s. 162–184.

PROKOP, Dieter. *Boj o média: dějiny nového kritického myšlení o médiích*. 1. české vyd. Praha: Karolinum, 2005. 409 s. Mediální studia. ISBN 80-246-0618-6.

RAK, Jiří. *Bývali Čechové: české historické mýty a stereotypy*. Vyd. 1. Jinočany: H & H, 1994. 148 s. ISBN 80-85787-73-3.

ROWE, Colin. *Matematika ideální vily a jiné eseje*. 1. vyd. Brno: ERA, 2007. 226 s. ISBN 978-80-7366-094-9.

SCHULZ, Winfried et al. *Analýza obsahu mediálních sdělení*. 3., nezměn. vyd. Praha: Karolinum, 2011. 149 s. Učební texty Univerzity Karlovy v Praze; 2. ISBN 978-80-246-1980-4.

STRAKOŠ, Martin. *Nová Ostrava a její satelity: kapitoly z dějin architektury 30.–50. let 20. století*. Vyd. 1. Ostrava: Národní památkový ústav, územní odborné pracoviště v Ostravě, 2010. 199 s. ISBN 978-80-85034-60-8.

ŠVÁCHA, Rostislav. *Česká architektura a její přísnost: padesát staveb 1989–2004*. Vyd. 1. Praha: Prostor – architektura, interiér, design, 2004. 303 s. ISBN 80-903257-3-4.

ŠVÁCHA, Rostislav. *Od moderny k funkcionalismu: proměny pražské architektury první poloviny dvacátého století*. Praha: Victoria Publishing, 1995. 590 s. ISBN 80-85605-84-8.

ŠVÁCHA, Rostislav. Architects Have Overslept: Space As a Construct of Art Historians, 1888–1914. *Umění*. 2001, roč. 499, s. 487–500. ISSN 0049 5123.

TEIGE, Karel. Mundaneum. *Stavba* VII, 1928–1929, s. 145–155.

TICHÁ, Jana, ed. et al. *Architektura: tělo nebo obraz?: texty o moderní a současné architektuře III*. Vyd. 1. Praha: Zlatý řez, 2009. 123 s. ISBN 978-80-903826-1-9.

VENTURI, Robert. *Složitost a protiklad v architektuře*. Praha: Arbor vitae, 2003. 123 s. Texty o architektuře; sv. 2. ISBN 80-86300-17-X.

VESELÝ, Dalibor. *Architektura ve věku rozdělené reprezentace: problém tvořivosti ve stínu produkce*. Vyd. 1. Praha: Academia, 2008. 348 s. ISBN 978-80-200-1647-8.

VYBÍRAL, Jindřich. The Architects Have Overslept?: On the Concept of Space in 19th Century Architectural Theory. *Umění*. 2004, roč. 52. s. 110–122. ISSN 0049 5123.

VYBÍRAL, Jindřich. *Zrození velkoměsta: architektura v obraze Moravské Ostravy 1890–1938*. Vyd. 3., upr. Šlapanice: ERA, 2003. 219 s. ISBN 80-86517-94-2.

VYBÍRAL, Jindřich. *Česká architektura na prahu moderní doby: devatenáct esejů o devatenáctém století*. Vyd. 1. Praha: Argo, 2002. 331 s. ISBN 80-7203-475-8.

VYBÍRAL, Jindřich. *Mladí mistři: architekti ze školy Otto Wagnera na Moravě a ve Slezsku*. Vyd. 1. Praha: Argo, 2002. 277 s. ISBN 80-7203-474-X.

WAHLA, Ivan, ed. – PELČÁK, Petr, ed. – SAPÁK, Jan, ed. *Brněnští židovští architekti 1919–1939*. Brno: Spolek Obecní dům, 2000. 95 s. ISBN 80-238-7188-9.

ZATLOUKAL, Pavel. *Brněnská architektura 1815-1915: průvodce*. Brno: Obecní dům, 2006. 248 s. ISBN 80-239-7745-8.

Elektronické zdroje:

Návštěvnost památek NPÚ v roce 2012, dostupná z: <<http://www.npu.cz/pernstejnsky-rok-2012/news/10975-navstevnicka-sezona-2012-na-pamatkach-ve-sprave-npu/>> [citováno 30. 3. 2013]

Seznam monitorovaných médií, dostupný z:

<http://mediasearch.newtonit.cz/select_source.php> [citováno 26. 4. 2009]

Fotogalerie plánů Letné, dostupná z: <<http://aktualne.centrum.cz/foto-a-grafiky/fotogalerie/2007/04/07/letna-historie-neuskutecnelych-planu/foto/81144/?cid=396800>> [citováno 1. 5. 2012]

Obrazová galerie návrhu Národní knihovny od Jana Kaplického na openbuildings.com dostupná z: <<http://openbuildings.com/buildings/czech-national-library-prague-profile-2402#!buildings-media/0>> [citováno 30. 3. 2013]

Seznam zkratek

ČKA	Česká komora architektů
ČRo	Český rozhlas
ČSSD	Česká strana sociálně demokratická
ČT	Česká televize
ČTK	Česká tisková kancelář
EU	Evropská unie
KDU-ČSL	Křesťanská a demokratická strana – Československá strana lidová
MK ČR	Ministerstvo kultury ČR
NG	Národní galerie
NK	Národní knihovna
NKÚ	Národní kontrolní úřad
NPÚ	Národní památkový ústav
ODS	Občanská demokratická strana
UIA	Mezinárodní unie architektů
ÚOHS	Úřad na ochranu hospodářské soutěže
ÚRM	Útvar rozvoje hl. města Prahy
VŠUP	Vysoká škola umělecko-průmyslová

Příloha 1 – Seznam dostupných médií

Pro analýzu mediálních obsahů byla provedena selekce podle uvedeného klíčového slova. Selektor Newton Media a.s. měl k 26. dubnu 2009, kdy byla selekce provedena, k dispozici obsahy následujících médií:³⁰³

Česká republika

Deníky a regionální tituly

Celostátní deníky

Aha!
Blesk
Blesk magazín
Deník INPULS
E15
Haló noviny
Haló magazín Pro Vás
Hospodářské noviny
BoutIQUE
Exportér
ICT revue
IN magazín
Kariéra speciál
Kariéra start
Proč ne?
Reality
Víkend HN
Zdraví – HN
Lidové noviny
Pátek Lidových novin
Mladá fronta DNES
Magazín Mladé fronty DNES
Ona DNES
Právo
Dům a bydlení
Magazín Práva
STYL
Slovo
Sport
Sport magazín
Super
ŠÍP
Zemské noviny

České regiony

24 hodin
Benešovský deník
Berounský deník
Boleslavský deník

³⁰³ Dostupné z: <http://mediasearch.newtonit.cz/select_source.php> [citováno 26. 4. 2009] Kategorizaci a rozdělení médií provedla společnost Newton Media a.s.

Bulvár
CV týden
Českobudějovický deník
Českokrumlovský deník
Českolipský deník
Děčínský deník
Deníky Bohemia – Severní Čechy
Domažlický deník
Homér
Hornopočernický zpravodaj
Hradecký deník
Chebský deník
Chomutovský deník
Chrudimský deník
Jablonecký deník
Jičínský deník
Jihlavské listy
Jindřichohradecký deník
Karlovarský deník
Kladenský deník
Klatovský deník
Kolínský deník
Krajské noviny – Pardubický kraj
Krkonošský deník
Kurýr Praha
Kutnohorský deník
Liberecký deník
Listy hlavního města Prahy
Listy Prahy 1
Litoměřický deník
MECCA
Mělnický deník
Městem v pohybu
Metro
MEN/WOMEN only
Metro magazín
Metropolitní expres
Mostecký deník
Náchodský deník
Náš region
Nymburský deník
Týdeník Nymbursko
Orlický deník
Pardubický deník
Písecký deník
Plzeňské noviny
Plzeňský deník
Plzeňský deník – Plzeň-jih
Plzeňský deník – Plzeň-sever
Plzeňský rozhled
Prachatický deník
Pražský deník
Moje rodina
Příbramský deník
Rakovnický deník

Rokycanský deník
Rychnovský deník
Slánské listy
Sokolovský deník
Strakonický deník
Střední Čechy
Svitavský deník
Svobodný hlas
Táborský deník
Tachovská jiskra
Tachovský deník
Tep regionu
Teplický deník
Turnovský a semilský deník
Týdeník Domažlicko
Týdeník Chebsko
Týdeník Karlovarska
Týdeník Klatovska
Týdeník Sokolovska
Ústecký deník
Večerník Praha
Zoom
Zpravodaj Hospodářské komory hlavního města Prahy
Žatecký a lounský deník
ŽURNÁL pro karlovarský kraj

Moravské regiony

Blanenský deník
Brněnský deník
Brno Business
Bruntálský a krnovský deník
Břeclavský deník
Dobry den s kurýrem
Dobry den Slovácko
Dvoje noviny
Frýdecko-místecký a třinecký deník
Havířovský deník
Havlíčkobrodský deník
Hodonínský deník
Horizont
Hranický deník
Hranický týden
Jihlavský deník
Karvinský deník
Kroměřížský deník
Listy moravskoslezské
Moravské hospodářství
Moravskoslezský deník
Moravskoslezský deník – Region Krnovské noviny
Moravský sever
NEW express
Nové Přerovsko
Novojičínský deník
Nový život – zpravodajský týdeník
Olomoucký deník

Opavský a hlučínský deník
Pelhřimovský deník
Prostějovský deník
Prostějovský týden
Prostějovský večerník
Přerovský deník
Rovnost
Slovácké noviny – regionální týdeník
Slovácko – regionální týdeník
Slovácký deník
Svoboda
Šumperský a jesenický deník
Třebíčský deník
Týden u nás, okresní noviny
Týdeník Bruntálský Region
Týdeník Frýdecko-Místecko
Týdeník Havířovsko
Týdeník Karvinsko
Týdeník Krnovské noviny
Týdeník okresu Nový Jičín
Týdeník Opavský a Hlučínský Region
Týdeník Ostrava
Valašský deník
Vysočina – regionální týdeník
Vyškovské noviny
Vyškovský deník
Zlínský deník
Znojenské noviny
Znojemsko
Znojemsko víkend
Znojemský deník
Žďárský deník

Oborové tituly

Ekonomické a politické

Auditor
Bankovníctví
Bezpečnost a hygiena práce
BIZ
Bulletin GRANT ADVISOR
Burza
Business World
Czech business weekly (CZ)
Daně a právo v praxi
Daňový expert
Daňový zpravodaj
Direkt
Ekonom
Dotace
Ekonomix
Euro
E8
Eurokurýr

Finanční magazín
Finanční management
FP-finanční poradce
Fresh magazine
In-Store Marketing
Konkursní noviny
Konkurz & konjunktura
Lobby
Marketing & Media
Marketing magazine
Mezinárodní politika
Moderní obec
MODERNÍ OBCHOD
Moderní řízení
Moje peníze
Obec & finance
Obchod Kontakt Marketing
Osobní finance
Otázky & odpovědi z praxe
Parlament, vláda, samospráva
Parlamentní listy
Parlamentní zpravodaj
Podnikatel
Pojistný obzor
Práce a mzda
Právní fórum
Právní rádce
Profit
Prosperita
Madam business
Revue Soudy
Scientia et Societas
Sign
Strategie
TREND marketing
Účetnictví v praxi
UN Bulletin
UNES
Úspěch
Výběr

Průmysl a podnikání

Ad architektura
Appetit
Architekt
ASB
Bar Life
Bodycare
Cestopisy
Czech Defence Industry and Security REVIEW
Czech Industry
Česká energetika
České stavebnictví
ČSA review

Domo
Doprava a silnice
Van & PICKUP
Dopravák
Dopravní noviny
Ekolist
Energy
ERA 21
EuroFirma
Fasády
Font
Food Service
Hlásí se policie
Horeka
Hotel & Spa Management
HR Forum
HR Managemen
Industry info
Interiér
Kadeřnická a kosmetická praxe
Komora.cz
Konstrukce
Lastauto omnibus
Logistika
Maso
Materiály pro stavbu
Minutka
Nové bydlení
Noviny pro grafický průmysl
Obchodní týdeník
Obchodník
Objekt architekt
Odpady
Polygrafie revue
PRO-ENERGY
Projekt
Realit
Finance a nemovitosti
Reality TRH
Realizace staveb
Regal
Reklamní produkce
Rescue Report
Reseller Magazine CE
Retail Biz
Revue Hotel
SALES POWER
Silnice a železnice
Spektra
Stavba
Stavitel
Střechy, fasády, izolace
Svět balení
Svět tisku
Systémy logistiky

T+T Technika a trh
Technický týdeník
Technologies & prosperity
Travel digest
Travel in the Czech Republic
Truck & business
Typo
ZBOŽÍ & PRODEJ
Zemědělec
Železničář
Život v domě

IT a telekomunikace

ATM. Armádní technický magazín
Automa
Automatizace
Click!
Computer
Computer business
Computer design
Computer speciál
Computerworld
Connect!
Convergence
Doupě
Elektro
Extra PC
GameStar
Chief Information Officer Magazine
Chip
CHIPweek
INSIDE REPORT
Internet
IT CAD
IT Office
IT SYSTEMS
IT-NET
Jak na počítač
Linuxexpres
Mobil
Mobilhry
Mobility
MobilMania
PC World
Play Up
Počítač pro každého
Professional Computing
Reseller Magazine
Sdělovací technika
Security World
Svět mobilů
Svět počítačů
Světlo
Technik

The Blue Rose
Upgrade IT!
VTM Science
Yop!

Auto-moto

Auto 7
Auto Car
Auto Data & News
Auto diesel
Auto Exclusive
Auto motor a sport
auto OJETINY
Auto TIP
Auto TIP – Sportscars
AUTObazar
AutoBusiness
AutoEXPERT
AUTOforum
Autohit
Automobil revue
Auto-moto speciál
AutoProfi
AutoRating
AUTOservis
AUTOSTYL
Camping, cars & caravans
ČMN – České motocyklové noviny
Evropou za volantem
FLEET
Formule
LeasePlan Magazín
MAXI tuning
Motocykl
Motorsport magazín
Pneu revue
Supermoto
Svět motorů
Trucker

Společenské

100+1 zahraniční zajímavost
A2
ABC
AD speciál
AGORA – studentské noviny
Aha! neděle
Babylon
Blesk Hobby
Blesk pro ženy
Blesk zdraví
Bravo
Bravo Girl!
Claudia

Czech business FORUM
Český dialog
Dáma
Dieta
Dívka
Elle
Evropské noviny
Fajn život
Femina
ForMen
GEO
Glanc
GRAND BIBLIO
GRAND EXPRES
Happy day!
Host
Hvězdný víkend
Chvilka pro tebe
Ikarie
In Touch
Instinkt
Juicy
Katka
Krajské noviny
Květy
LINDA
Liška
Literární noviny
LOOK magazine
Marianne
Maxim
MF plus
Mladý svět
Moderní rodina
Nedělní Blesk
Nedělní Noviny
Nedělní svět
Nové Alternativy
PERFECT WOMAN
Pestrý svět
Playboy
Popcorn
Praktická moderní žena
Překvapení
Puls
Reflex
Respekt
Rodina & zdraví
Romano voďi
Rytmus života
S tebou mě baví život
Sedm
Sedmička
Snadné vaření
Sport&Wellness Management

Story
Student IN
Svět
Svět vědy
Svět ženy – LIDÉ
Sweet17
Šťastný JIM
Textil žurnál
The Spiritor
Tina
Top dívky
TV Duel
TV max
Tv Plus
Tv Pohoda
TV Revue
Tvar
Týden
Týdeník Rozhlas
Týdeník Televize
Universum
Vietnamské variace
Viky
Vlasta
Xantypa
Yellow
Zdraví
Žena a život

Hobby

Aha! SPORT
Bydlení
Bydlení, stavby, reality
Design & Home digest
DIGIfoto
Domo architekt
Domov
DVD MAG HD+
Filmový přehled
Fitstyl
Foto video
Fotografie magazín
Golf
Golf Digest
Hokej
Home
Home Cinema
Chatař & chalupář
Living
Living koupelna
Living kuchyně
Marianne bydlení
Moderní byt
Můj dům

Nedělní Sport
Nové byty, domy a pozemky
Nr.1
Panel plus
PanelStory
Pěkné bydlení
PREMIERE
Rodinný dům
Snow
Stavíme domov
STEREO & VIDEO
Svět koupelen
Svět kuchyní
Udělej si sám
Vítejte doma

Veřejná sféra a ostatní

APERIO
Betynka
Děti a MY
GeoBusiness (GEOinformace)
Informatorium 3-8
Lege artis
Lidé a země
Maminka
Medical Tribune
Moderní vyučování
Moje psychologie
Moje zdraví
Náhradní rodinná péče
Postgraduální medicína
Practicus
Psychologie dnes
Rodina a škola
Řízení školy
SANQUIS
Sestra
Sociální péče
TEMPUS Medicorum
Týdeník školství
Učitelské listy
Zdravotnické noviny
Lékařské listy
Zdravotnické noviny – ZDN
Zeměměřič

Televize a rozhlas

Celostátní televize

ČT 1
ČT 2
ČT 24
Prima TV
RTA

TV 3
TV Nova
Z1

Regionální televize

TV Galaxie
TV GIMI
TV Praha

Celostátní rozhlas

BBC – česká redakce
ČRo – Rádio Česko
ČRo 1 – Radiožurnál
ČRo 2 – Praha
ČRo 6
Frekvence 1
Impuls

Regionální rozhlas

ČRo – Brno
ČRo – České Budějovice
ČRo – Hradec Králové
ČRo – Olomouc
ČRo – Ostrava
ČRo – Pardubice
ČRo – Plzeň
ČRo – Regina
ČRo – Region – střední Čechy
ČRo – Sever
ČRo – Vysočina

Ostatní

Internetové servery

abclinuxu.cz
academica.centrum.cz
akcie.cz
aktualne.cz
asb-portal.cz
AUTO.cz
auto.iDNES.cz
autoforum.cz
automix.centrum.cz
autorevue.cz
autotrend.cz
autoweb.cz
bankovnipoplatky.com
behej.com
biom.cz
blesk.cz
bleskove.centrum.cz
blisty.cz
blog.aktualne.cz
blog.ihned.cz

brouzdej.cz
businessinfo.cz
businessworld.cz
bydleni.lidovky.cz
bydlet.cz
bydletvpanelu.cz
cad.cz
ceska-media.cz
ceskenoviny.cz
cestovani.iDNES.cz
Cestovani.iHNed.cz
computerworld.cz
connect.cz
ct24.cz
cz-industry.cz
ČRo – brno.cz
ČRo – cb.cz
ČRo – cro6.cz
ČRo – hrdec.cz
ČRo – izurnal.cz
ČRo – olomouc.cz
ČRo – ostrava.cz
ČRo – pardubice.cz
ČRo – plzen.cz
ČRo – praha.cz
ČRo – radiozurnal.cz
ČRo – regina.cz
ČRo – sever.cz
ČRo – strednicechy.cz
ČRo – vltava.cz
ČRo – vysocina.cz
dama.cz
denik.cz
denik.obce.cz
digimanie.cz
diginet.cz
digiweb.cz
digizone.cz
doupe.cz
dumfinanci.cz
dvdmag.cz
e-architekt.cz
e-aukce.com
efotbal.cz
e-kommerce.cz
ekonom.cz
ekonomika.iDNES.cz
eportal.cz
eprofil.cz
EU.iHNed.cz
euportal.cz
eurabia.cz
euractiv.cz
euro.cz
euroskop.cz

euserver.cz
expresdenik.cz
finance.centrum.cz
finance.cz
financninoviny.cz
fincentrum.cz
finexpert.cz
finmag.cz
FinWeb.cz
flashnews.cz
fondmarket.cz
fotografovani.cz
freshin.cz
grafika.cz
hratelne.centrum.cz
hrej.cz
hypindex.cz
ibrno.cz
igenus.cz
iHNed.cz
integrace.cz
investujeme.cz
ipoint.cz
isdn.cz
istrategie.cz
itbiz.cz
jobdnes2.iDNES.cz
Kariera.iHNed.cz
konstrukce.cz
kultura.iHNed.cz
kurzy.cz
ladyweb.cz
lekarnici.cz
lidovky.cz
louc.cz
lupa.cz
MaM.cz
marigold.cz
marketingovenoviny.cz
mediainfo.cz
mesec.cz
mix.cz
mobil.cz
mobilmag.cz
mobilmania.cz
mobiltest.cz
modernirodina.cz
motozurnal.centrum.cz
mujipod.cz
mujmac.cz
napalubu.cz
nasepenize.cz
natoaktual.cz
neviditelnypes.cz
neziskovsky.cz

notebooky.cz
nova.cz
novinky.cz
obcanskavystavba.cz
ocko.iDNES.cz
ona.iDNES.cz
opojisteni.cz
otrokovicky-kuryr.cz
palmare.cz
parabola.cz
pcworld.cz
penize.cz
personalista.com
podnikani.iDNES.cz
podnikatel.cz
politikon.cz
prazskenoviny.cz
protext.cz
psp.cz
pubweb.cz
radiotv.cz
reality.iDNES.cz
Reality.iHNed.cz
recepty.centrum.cz
reflex.cz
relaxuj.cz
respekt.cz
revue.iDNES.cz
root.cz
rta.cz
rvp.cz
scienceworld.cz
show.iDNES.cz
silnice-zeleznice.cz
spamy.cz
sport.cz
sport.iDNES.cz
sportovninoviny.cz
spunt.centrum.cz
stavebni-forum.cz
stereomag.cz
Studentweb.cz
subvence.cz
subvence.cz (aktuality)
super.cz
svethardware.cz
svethospodarstvi.cz
svetnamodro.cz
svetsiti.cz
systemonline.cz
technet.cz
technika.ccb.cz
tipcars.com
tn.cz
topstroje.cz

trendybydleni.cz
tyden.cz
utulne.centrum.cz
virtually.cz
vitalia.cz
vodohospodarske-stavby.cz
volby.iHNed.cz
volby.newtonit.cz
vzdelani.cz
Vzdelavani.iHNed.cz
webreporter.cz
webtip.cz
xdsl.cz
xman.iDNES.cz
zabava.centrum.cz
zakony.iDNES.cz
zdravi.centrum.cz
zdravi.iDNES.cz
zena.centrum.cz
zenavaute.cz
zive.cz
zlatakoruna.iDNES.cz
zpravy.iDNES.cz

Newslettery

AutoBusiness (newsletter)
Bankovnictví (newsletter)
eTapMag
Euro 24
Finanční management (newsletter)
Fleet (newsletter)
FP news (newsletter)
Golf news (newsletter)
HR management (newsletter)
iBrno News (newsletter)
INSIDE WEEKLY (newsletter)
IT CAD (newsletter)
IT News (newsletter)
Moderní obec (newsletter)
Newsletter CEP (newsletter)
Newsletter ČTK
Odpady (newsletter)
Přehled dotačních programů a příležitostí
Regal (newsletter)
System NEWS (newsletter)
T+T News (newsletter)
Technik (newsletter)

Příloha 2 – Článek Kaplický a jeho Češi

Týdeník Euro, 27. srpna 2007, s. 10, *Palubní deník*

KAPLICKÝ A JEHO ČEŠI

Arogance Jana Kaplického, architekta, který stojí v čele britského studia *Future Systems*, jež zvítězilo v soutěži na novou Národní knihovnu v Praze, roste. Důkazem toho byl rozhovor, který poskytl deníku Právo. Přitom se redaktor choval k sedmdesátiletému architektovi vlídně. Z interview je jasné, že Kaplický, který do Velké Británie emigroval v roce 1968, má s Českem a s Čechy velký problém.

Stížnost České komory architektů proti údajnému porušení podmínky soutěže považuje za „tak absurdní, že vůbec nemá smysl o tom mluvit“. Názory dvou českých architektů na fialovozelenou chobotnici označil za „bláboly, které by neobstály ani v prvním ročníku architektury“. Na článek spisovatele Ivana Klímy reagoval slovy: „Taková otázka už v tomto století nikoho nemůže napadnout. Možná v Praze, jinde ne.“ Kritiku z úst ředitele Národní galerie Milana Knížíka také odmítl s výzvou pro Čechy: „Začněte se už na sebe dívat zvenku!“ Čechům také vytkl, že u nás neznají nejslavnější architektku na světě Zahu Hadid. Chlubí se tím, že v jeho firmě *Future Systems* žádní Češi nepracují. Sprosté dopisy, které dostává kvůli svému návrhu, označil za specifický český problém. Na otázku redaktora, který se ptal na jeho honorář, odpověděl agresivně: „Jak se mě na to můžete ptát? V Anglii by si žádný novinář nedovolil položit mi takovou otázku!“ Škoda že si redaktor nedovolil mu položit otázku, zda mu z hlediska čistoty soutěže nevadilo, že předsedkyní poroty byla Eva Jiřičná, se kterou Kaplický deset let žil. Podobně složená výběrová komise je totiž teprve českou specialitou!

Co ale Kaplickému na Čechích vůbec nevadí? Jejich peníze. Peníze daňových poplatníků. Jak však architekt podotkl, mluvit o nákladech projektu knihovny v této chvíli nemá smysl. Rozpočet totiž nebyl součástí zadání této soutěže...

Příloha 3 – Co řekli politici o projektu Kaplického

Hospodářské noviny, 12. října 2007, *Primátor Bém: Chobotníci odstěhujte*, s. 3

Co řekli politici o projektu Kaplického

„Kaplického projekt mě oslovuje originalitou a nápadem. Přinesl by Praze jméno, energii, ...je to něco, co zde není. Představoval bych si (ale) jeho projekt někde úplně jinde v Praze.“ (pražský primátor Pavel Bém, 16. 3. 2007)

„Jediný problém, na který se ptám, je, zda budeme mít dost finančních prostředků. Zvykám si na ni, jako si zvykali třeba v Paříži na Centre Pompidou.“ (předseda vlády Mirek Topolánek, 16. 4. 2007)

„Podobně jako protijaderní aktivisté u Temelína jsem ochoten přivazovat se vlastním tělem a bránit, aby Národní knihovna v takové podobě na Letné byla.“ (prezident Václav Klaus, 3. 5. 2007)

„Pro mne je stavba pana Kaplického ošklivá,“ (prezident Václav Klaus, 3. 5. 2007)

„Artefakt pana Kaplického se mi zdá být nesmírně nepokorný, svévolný, až arogantní. O autorovi nevím nic, což ale nevadí, protože hodnotím tento jeden jeho konkrétní projekt.“ (prezident Václav Klaus, 8. 5. 2007)

„Je mazaná a hezká. Je zvláštní a možná symptomatické, že česká veřejnost, nebo alespoň její maloměstšácká část, mlčí k monumentům banality, a když někdo jednou za deset let navrhne zajímavý, originální dům, tak je vzbouření na vsi.“ (exprezident Václav Havel, 15. 5. 2007)

„Kaplického návrh se mi velice líbí a diskusi o něm chápu jako projev české malosti.“ (exministr zahraničí Jiří Dienstbier, 15. 5. 2007)

Příloha 4 – Letenská pláň v obrazech

Publikované obrázky a popisky k nim jsou převzaty z fotogalerie *Letná – historie neuskutečněných plánů*.³⁰⁴

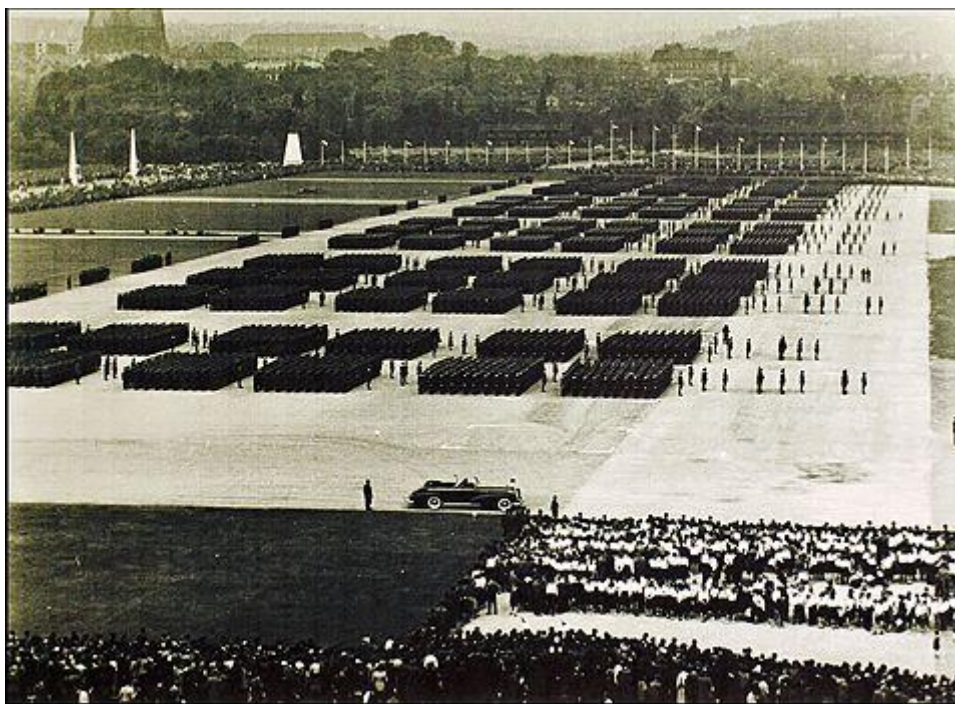

Obr. 1: Na snímku je pohled na Letnou z 30. letů 20. století, kdy na ní vyrostl velký klusácký stadion.

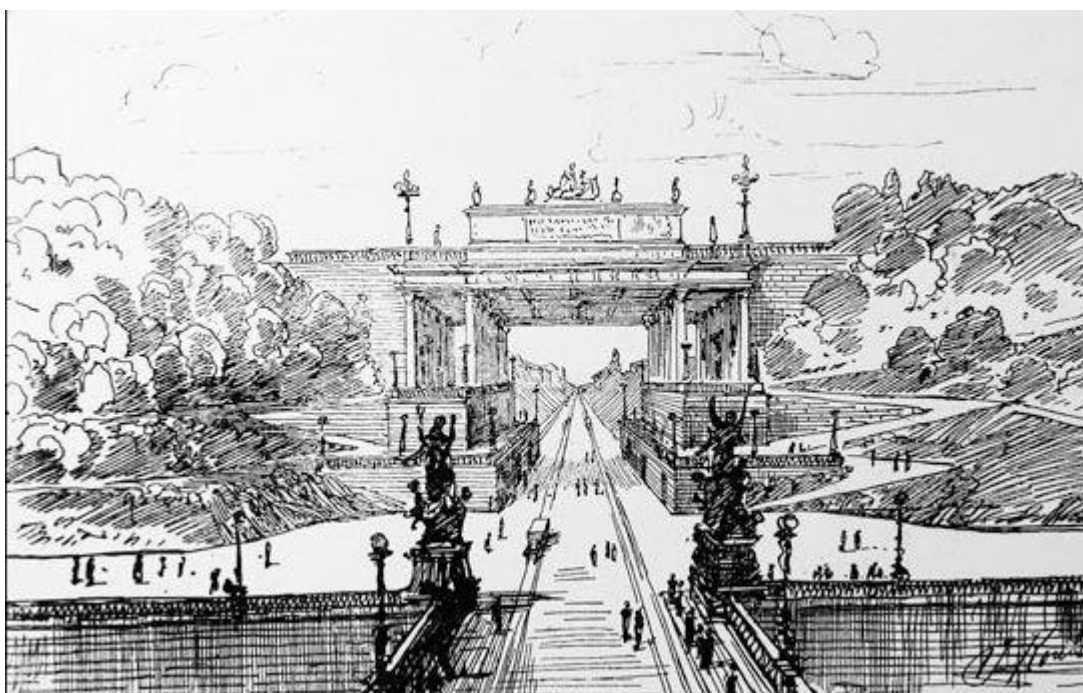

Obr. 2: Od roku 1895 se na Letné konaly všesokolské slety. Na snímku je poslední z nich, z roku 1920. Na pláni se tehdy sešlo 109 tisíc diváků a 16 tisíc cvičenců. O rok později se na Letné konala také 1. dělnická olympiáda.

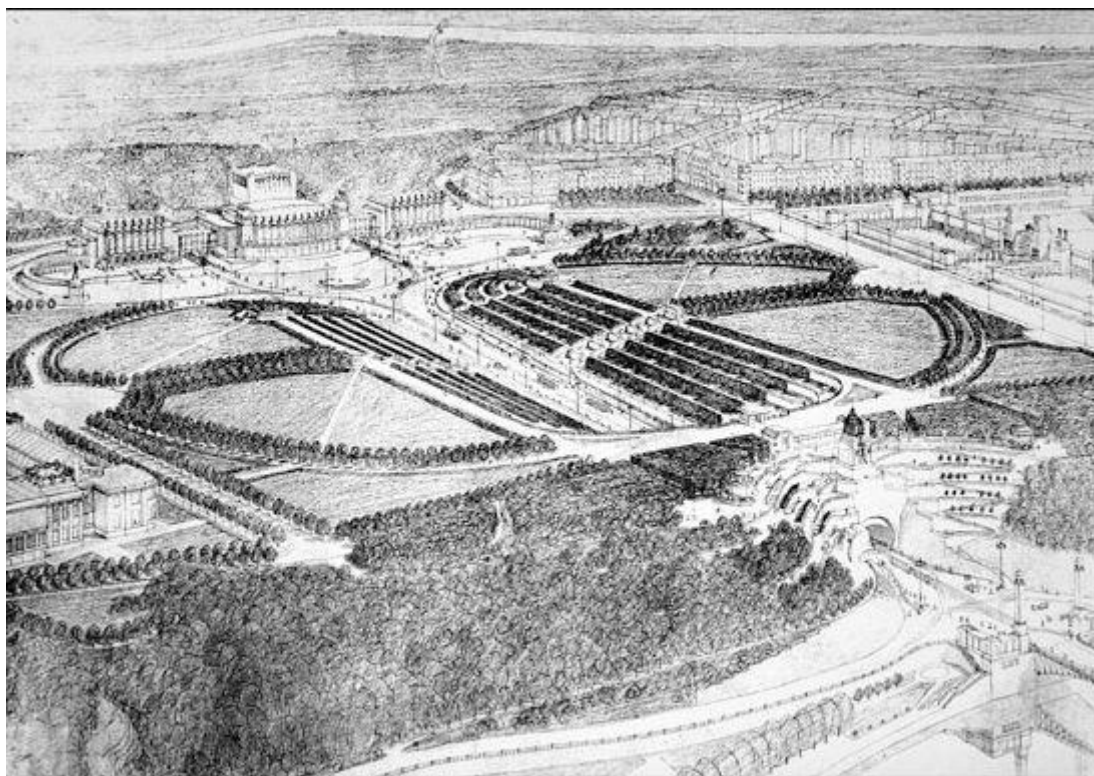
³⁰⁴ Článek je dostupný z: <http://aktualne.centrum.cz/foto-a-grafiky/fotogalerie/2007/04/07/letna-historie-neuskutecnenych-planu/foto/81144/?cid=396800> [citováno 1. 5. 2012]

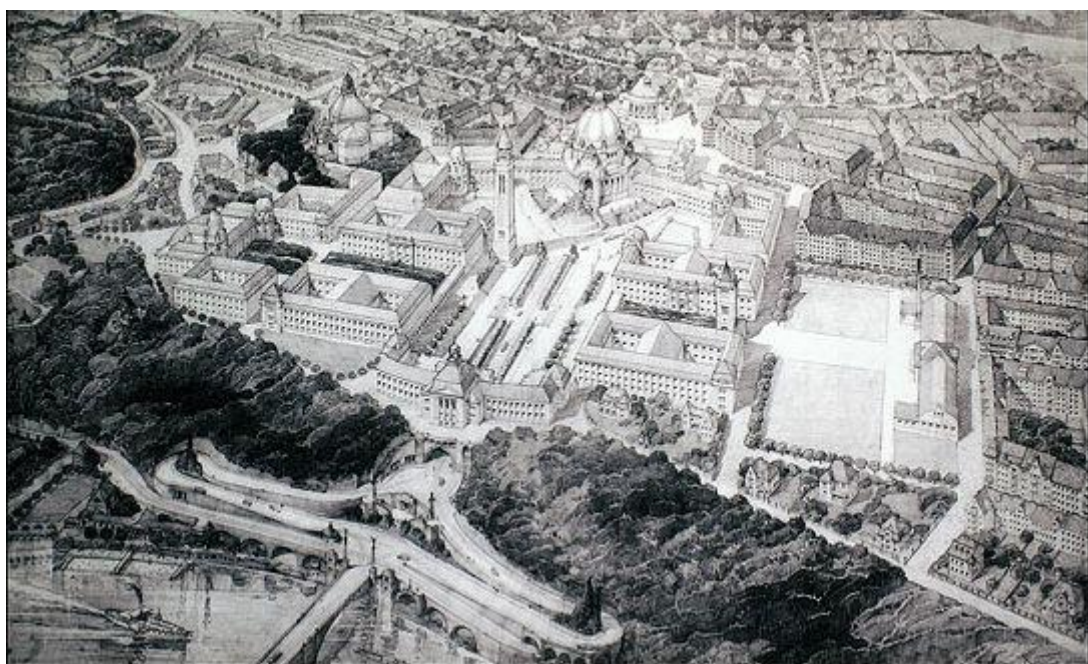
Obr. 3: Po nástupu komunistů se z Letné stála přehlídková výkladní skříň. První vojenská přehlídka se konala už v roce 1949.

Obr. 4: V roce 1897 se začala v Praze řešit otázka, jak propojit Staré město se severním předměstím. Prof. Jan Koula tehdy navrhl, že by se mohla prokopat Letná. Architekti se proto pustili do práce. Několik návrhů vypracoval také sám Jan Koula (1907).

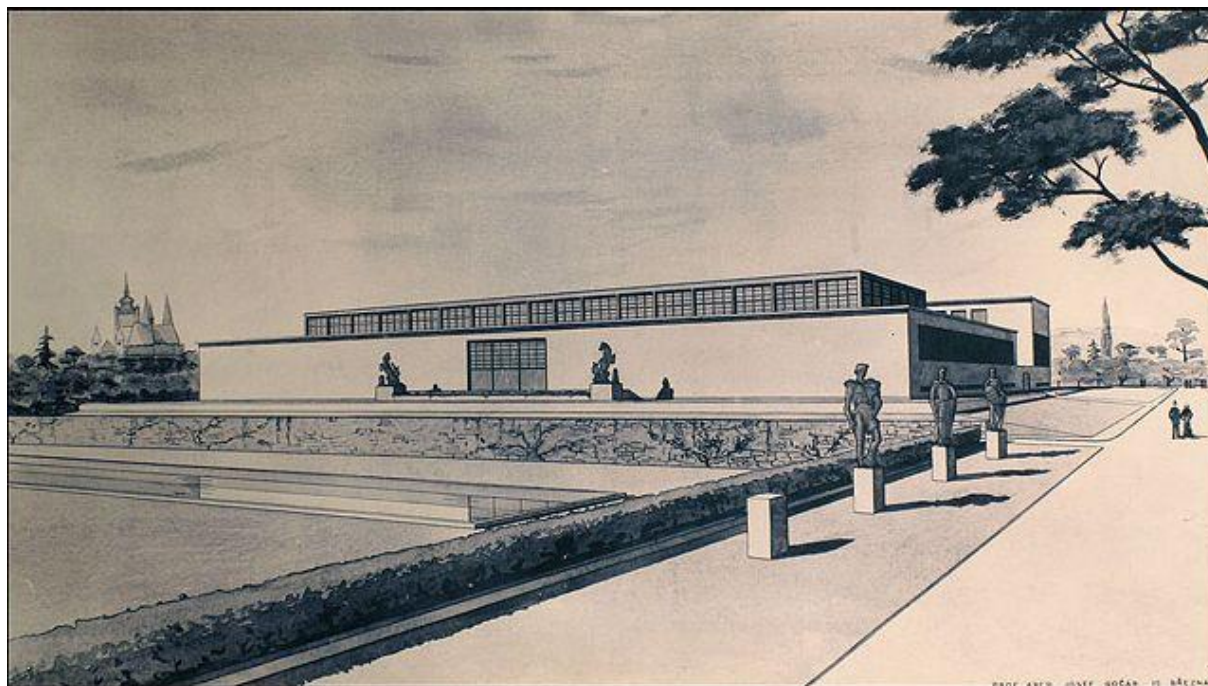
Obr. 5: Celkový pohled na rozpůlenou Letnou od Antonína Engela.

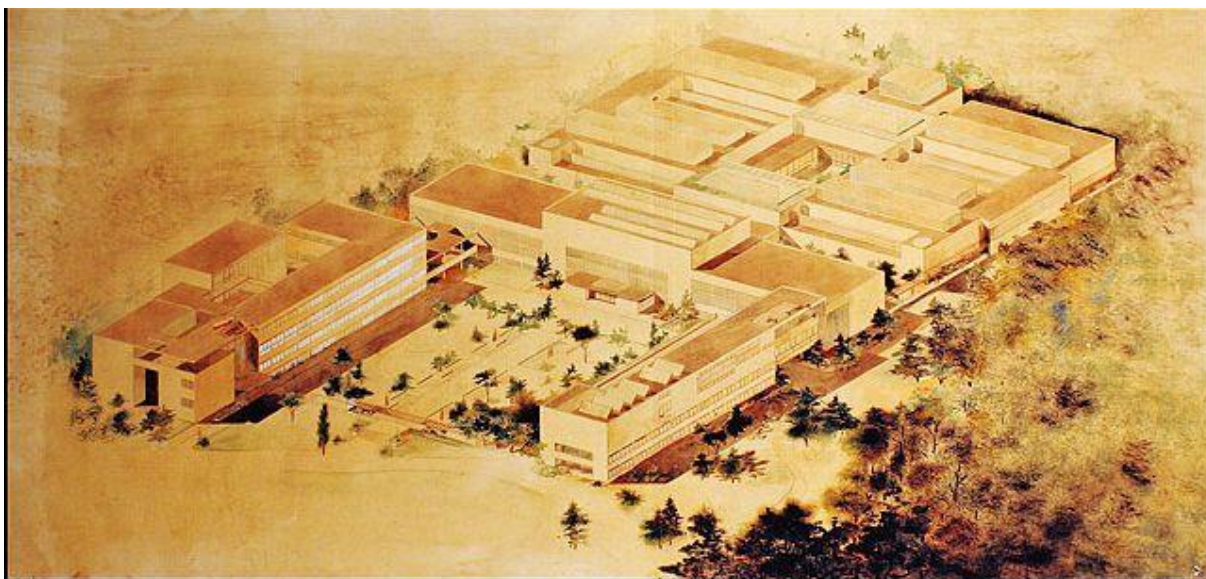
Obr. 6: Praha potřebuje novou univerzitu! Takové volání se ozývalo na přelomu století českou kotlinou. V roce 1905 vyšel článek profesora Niederleho, který veřejnost upozornil na myšlenku postavit univerzitu na Letné. Tím dal impuls architektům, kteří připravili a zveřejnili několik architektonických studií. Na obrázku je areál Vysoké školy technické z roku 1915.

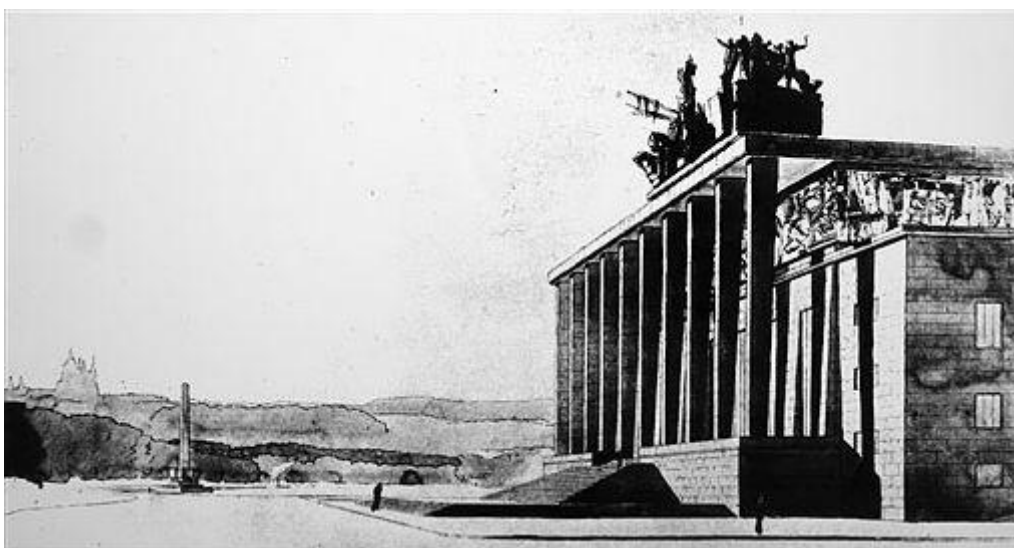
Obr. 6: Nová československá republika potřebovala nové reprezentativní budovy. Na Letné měl proto vyrůst areál ministerstev, kterému by vévodil parlament. Položený vyzývavě vůči Pražskému hradu – symbolu mocnářství. V roce 1928 byla vypsaná soutěž na budovu parlamentu. Na obrázku je funkcionalistický návrh Jaromíra Krejčara, za který získal druhou cenu.

Obr. 7: Na Letné měla mít centrum nejen politika, ale také kultura. Jako protiváhu pro administrativní budovy plánovala Státní regulační komise v západní části Letné postavit galerii a knihovnu. Architekt Josef Gočár nakreslil její dvě varianty. První návrh je z roku 1928.

Obr. 8: Druhý návrh Josefa Gočára, barevná kresba budovy Státní galerie a Masarykovy knihovny, pak z roku 1936.

Obr. 9: Také po válce měl na Letné vyrůst parlament. V roce 1947 byla vypsána veřejná soutěž na budovu Národního shromáždění. Přihlásilo se do ní 75 architektů. Druhou cenu získal Jaroslav Fragner za velkolepou stavbu v antickém stylu, před níž měla být avenue pro vojenské přehlídky.

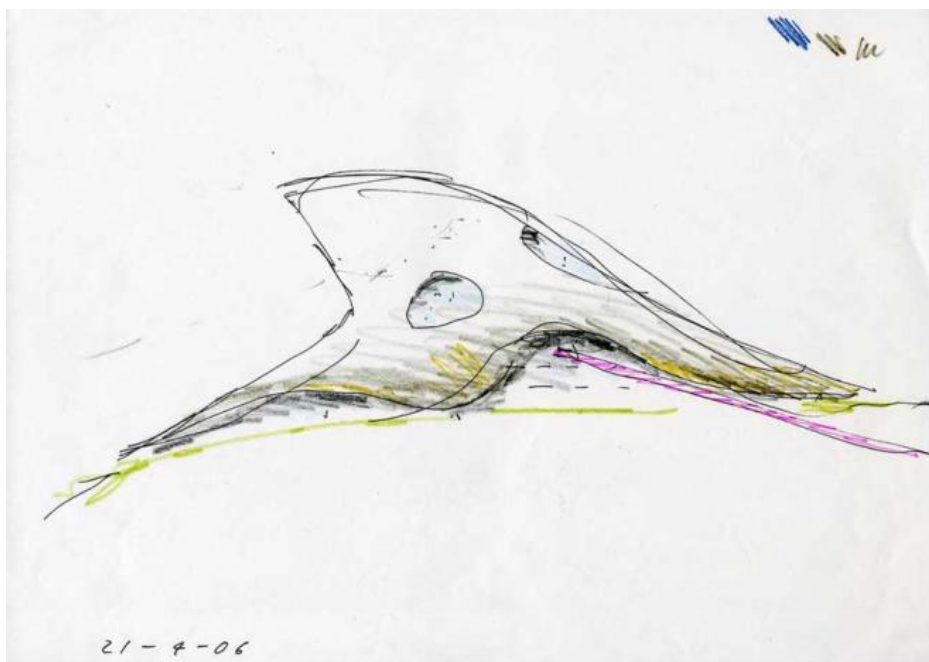

Obr. 10: V roce 1951 byla vypsána soutěž na pomník J. V. Stalina. Vítězem se stala práce sochaře Otakara Švece, pověstná „fronta na maso“. V listopadu 1962 byla socha odstřelena.

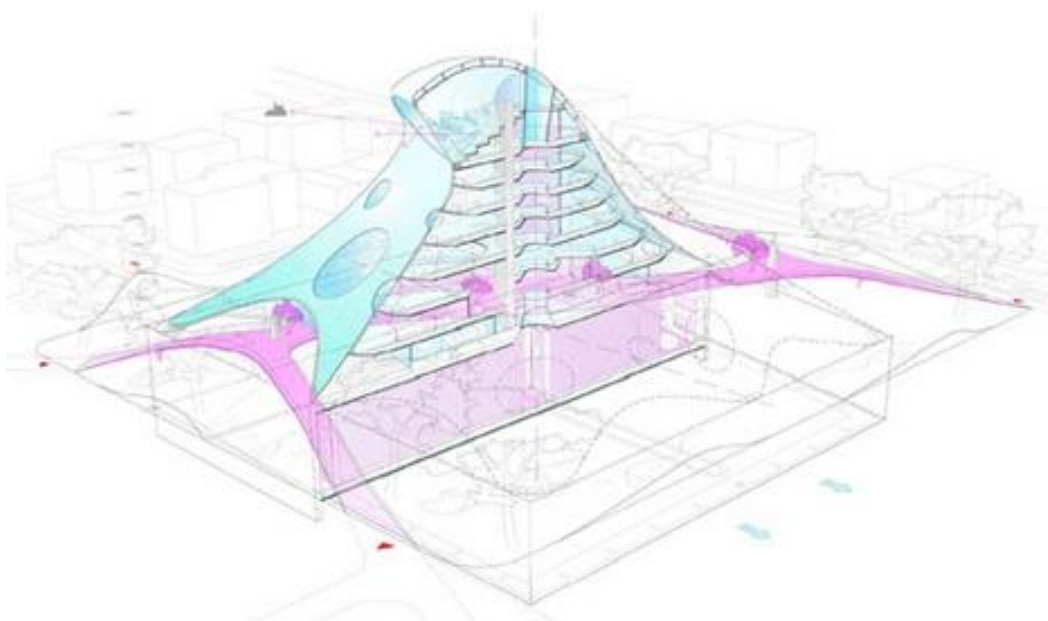

Obr. 11: V roce 1994 navrhl Kaplický pro Prahu Památník obětem totality, který však nebyl nikdy zrealizován. Památník měl tvar neobvyklé „vrtule“, ke které vedlo 42 schodů, symbolizujících 42 let nesvobody.

Příloha 5 – Návrh Národní knihovny od Jana Kaplického

Obr. 12: Skica Národní knihovny³⁰⁵

Obr. 13: Axonometrický řez

³⁰⁵ Všechny obrázky v příloze 5 pocházejí z obrazové galerie [openbuildings.com](http://openbuildings.com/buildings/czech-national-library-prague-profile-2402#!buildings-media/0) dostupné z: [<http://openbuildings.com/buildings/czech-national-library-prague-profile-2402#!buildings-media/0>](http://openbuildings.com/buildings/czech-national-library-prague-profile-2402#!buildings-media/0) [citováno 30. 3. 2013]

Obr. 14: Napojení na terén

Obr. 15: Situace

Obr. 16: Situace ve vztahu k Hradčanům a historické zástavbě

Obr. 17: Řez knihovnou, pohled přes budovu na letenskou pláň